LEXICON
PHILOSOPHICVM GRÆCVM, OPVS SANE OMNIBVS PHILOSOPHIÆ ALVMNIS VALDE NECESSARIVM CVM PERSPICIENTIA

Philoſophyſici ſermonis plurimum etiam ad cognitionem rerum vtile.

ACCESIT ADIICIENDA LATINO LEXICO SYLLOGE vocum & phraſium quarundam obſoletarum, minus vſu receptarum, nuper natarum, barmibarbararum, ſolœciſmorum & ὑποσολοίκων.

Cum eorum luculenta correctione & interpretatione.

Informatum opera & ſtudio

RODOLPHI GOCLENII

SENIORIS, IN ACADEMIA MAVRITIANA, quæ eſt MARCHIOBVRGI, Philoſophiæ Profeſſoris primarij.

CVM INDICE DVPLICI RERVM AC VERBORVM memorabilium polito, &c.

Ariſtot.

Qui verborum vim ignorant, facile decipiuntur.

MARCHIOBVRGI,

Typis Rudolphi Hutwelckeri, Impenſis PETRI MVSCVLI.

M. DC. XV.

ILLVSTRISSIMO, POTENTISSIMO LITERATISSIMOQVE PRINCIPI ac Domino,

DN. MAVRITIO HASSIÆ LANDGRAVIO, COMITI IN CATTENELNBOGEN, DIETZ, ZIEGENHAIN ET NIDA, &c.

εὐεργέτῃ suo clementissimo.

Vo (credat V. Cels. mihi affirmanti) in tanta rerum & animorum exulceratione publica priuataque, quietis fui studiosior; eo ingenia quædam mihi infesta fuerunt inquietiora, quasi conspiratione in me facta. Experiundo hoc per annos aliquot didici, ita vt quod Cicero (rebus à Cæsare & Pompeio turbatis) de se, id de me recte vsurpare posse videar: Incidi in hominum pugnandi cupidissimorum insanias: etsi mihi adhuc nihil magis fuerit curæ ac studio, quam vt sine insectatione aliorum agerem mea, hoc est, vna cum collegis meis etiam pacis cupidissimis nauim nostram repararem, ac de integro vnam, quod dicitur, Troiam ædificarem. Nec enim passus sum me ab officio meo ad aduersariorum & altratorum meorum, quærentium quoque iure, quaque iniuria nominis sui incrementum, & captantium theatri sui applausum, aculeatis scriptitationibus & calumniis abduci ad similem maledicentiæ rabiem, qua vel impediretur veritatis necessaria explicatio, vel doctrinarum optimarum studia, quibus pace & animorum tranquillitate opus est, interturbarentur. Hac in re & voluntas mea, & studium serium, & diuturna patientia sunt & ante oculos, & V. C. vt confido, spectata, & ad exteros quoque contestata: quorum me adeo

non pœnitet, vt cur nunc
causa appareat nulla. M
in altercandi cum rixato
se, atque hic infracto præs
miniarum vanitatem su
abire: & mihi omni prouis
Academiæ laudatißimę
ego natura abhorrens à t
animi pacem, & , quam m
sima vitæ tranquillitatem
di munus, quam quod in a
ceptatione, præsertim cum
tutum, quippe qui non mi
meliam nec boni viri duxe
Ill. V. (. cuius mihi merito
cademiæ nostræ, iudicio de
& conuitia αἰσχρῶν *neg*
interturbari aut interrun
cas, quæ non procul absunt
dabunt Apotelesma in luce
xicon Scholasticum & Ph
num, opus sane Philosophiæ
tia Philosophici sermonis p
ciat. Nam, vt ait Aristot
ζητῶν *hoc est, qui verborum*
Cum autem de Patron
stituto scribentium delibera
dedicarem & consecrarem: t
ætate ingrauescente; tum v
obseruantia coniunctum test
& singulos immortalibus be
que, quia V. C. augustissima
Mundi vniuersi theatro co

[illegible]. *Itaque demisse peto, vt C. V. id gratum & acceptum habeat, [illegible]que clementissimo patrocinio aduersus [illegible] defendat. Praeterea [illegible] Deum Opt. Max. vt V. Excels. cum Illustrissima coniuge, & suauis- [illegible] generosissimisque liberis suo praesidio diutissime incolumem tuea- [illegible], donis spiritualibus magis magisque exornet, omni denique felicita- [illegible] genere collocupletet.*

Dat. festinanter Marchioburgi è Museo Idibus Martiis ANNO

MaVrItII æterno fLoreat aVLa Deo.

V. C. addictissimus Cliens

ROD. GOCLENIVS Senior, Philosophiae in Academia Mauritiana Professor primarius.

LEXICON PHILOSOPHICVM GRÆCVM, OPVS SANE OMNIBVS PHILOSOPHIÆ ALVMNIS VALDE NECESSARIVM CVM PERSPICIENTIA

Philosophyſici ſermonis plurimum etiam ad cognitionem rerum vtile.

ACCESIT ADIICIENDA LATINO LEXICO SYLLOGE vocum & phraſium quarundam obſoletarum, minus vſu receptarum, nuper natarum, barmibarbararum, ſolœcismorum & [illegible].

Cum eorum luculenta correctione & interpretatione.

Informatum opera & ſtudio

RODOLPHI GOCLENII
SENIORIS, IN ACADEMIA MAVRITIANA, quæ eſt MARCHIOBVRGI, Philoſophiæ Profeſſoris primarij.

CVM INDICE DVPLICI RERVM AC VERBORVM memorabilium polito, &c.

Ariſtot.

Qui verborum vim ignorant, facile decipientur.

MARCHIOBVRGI,
Typis Rudolphi Hutwelckeri, Impenſis PETRI MVSCVLI.
M. DC. XV.

ILLVSTRISSIMO, POTENTISSIMO LITERATISSIMOQVE PRINCIPI ac Domino,

DN. MAVRITIO HASSIÆ LANDGRAVIO,

COMITI IN CATTENELNBOGEN, DIETZ, ZIEGENHAIN ET NIDA, &c.

ἡγεμόνι suo clementissimo.

Vo (credat V. Celſ. mihi affirmanti) in tanta rerum & animorum exulceratione publicæ priuataque, quietis ſui ſtudioſior; eo ingenia quædam mihi infeſta fuerunt inquietiora, quaſi conſpiratione in me facta. Experiundo hoc per annos aliquot didici, ita vt quod Cicero (rebus à Cæſare & Pompeio turbatis) de ſe, id de me recte vſurpare poſſe videar: Incidi in hominum pugnandi cupidiſſimorum inſanias: etſi mihi adhuc nihil magis fuerit curæ ac ſtudio, quam vt ſine inſectatione aliorum agerem mea, hoc eſt, vna cum collegis meis etiam pacis cupidiſſimis nauim noſtram repararem, ac de integro vnam, quod dicitur, Troiam ædificarem. Nec enim paſſus ſum me ab officio meo ad aduerſariorum & altratorum meorum, quærentium quoque iure, quaque iniuria nominis ſui incrementum, & captantium theatri ſui applauſum, aculeatis ſcriptitationibus & calumniis abduci ad ſimilem maledicentiæ rabiem, qua vel impediretur veritatis neceſſaria explicatio, vel doctrinarum optimarum ſtudia, quibus pace & animorum tranquillitate opus eſt, interturbarentur. Hac in re & voluntas mea, & ſtudium ſerium, & diuturna patientia ſunt & ante oculos, & V. C. vt confido, ſpectata, & ad exteros quoque conteſtata: quorum me adeo

non pœnitet, vt cur nunc etiam aliter animatus & affectus [illegible] velim, causa appareat nulla. Memini enim vtrunque, & me in docendi, non in altercandi cum rixatoribus [illegible] statione præcipue collocatum esse, atque hic infracto præsentique animo esse debere, vt qui sciam conuiciarum vanitatem sua futilitate flaccescere, tandemque in fumos abire: & mihi omni prouisione auertendum, quicquid nomen & decus Academiæ laudatißime imminuere posse videatur. Huc accedit, quod ego natura abhorrens à contentionibus cum male feriatis hominibus, animi pacem, &, quam mihi præstiterunt humanitatis studia, placidissimæ vitæ tranquillitatem semper amaui, nec vllum odi magis scribendi munus, quam quod in amarulenta quoquo modo altercatione, ac disceptatione, præsertim cum vix semidoctis calumniatoribus, est constitutum, quippe qui non minus referre, quam inferre iniuriam & contumeliam nec boni viri duxerim esse vnquam, nec Philosophi. Quid? quod Ill. V. C. cuius mihi merito semper celebranda memoria est, sicut & Academiæ nostræ, iudicio de me præclaro contentus, videor facile & odia & conuitia [illegible] negligere: nec facile passus sum scriptis [illegible] interturbari aut interrumpi meas meditationes & operas didascalicas, quæ non procul absunt ab exitu, & confectæ, Deo volente, breui dabunt Apotelesma in luce publica appariturum. Ex his nunc edo Lexicon Scholasticum & Philosophicum partim Græcum, partim Latinum, opus sane Philosophiæ alumnis valde necessarium, cum perspicientia Philosophici sermonis plurimum etiam ad cognitionem rerum faciat. Nam, vt ait Aristot. οἱ τῆς δυνάμεως ὀνομάτων ἄπειροι ῥᾳδίως παραλογίζονται. hoc est, qui verborum vim ignorant, facile decipiuntur.

Cum autem de Patrono huic meo operi tribuendo pro more & instituto scribentium deliberarem, putaui mihi faciendum, vt V. C. istud dedicarem & consecrarem: tum vt ei constaret ratio mei otij in hac mea ætate ingrauescente; tum vt quoquo modo gratum animum cum omni obseruantia coniunctum testarer V. C. vt quæ me meosq; liberos omnes & singulos immortalibus beneficiis multos annos affecerit: tum denique, quia V. C. augustissima & literatissima Persona, quæ in co[illegible]

Itaque demisse peto, vt C. V. id gratum & acceptum habeat, ementissimo patrocinio aduersus κακοψόγους *defendat. Praeterea u Opt. Max. vt V. Excels. cum Illustrissima coniuge, & suauis- merosissimisque liberis suo praesidio diutissime incolumem tuea- is spiritualibus magis magisque exornet, omni denique felicita- e collocupletet.*

Dat. festinanter Marchioburgi è Museo Idibus Martiis ANNO

MaVrIcII æterno fLoreat aVLa Deo.

V. C. addictissimus Cliens

ROD. GOCLENIVS Senior, Philosophiæ in Academia Mauritiana Professor primarius.

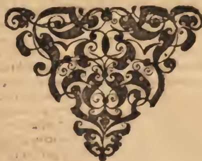
AD LECTOREM PHILOSOPHIÆ CANDIDATVM συγγνωμονικόν.

Suum locum inuenit illud Auſonii:

Si bene quid facias, facias cito, nam cito factum
Cum fieri properat, gratia grata magis.

EGo contra hic cunctantius ſoluo, quod ſoluendum fuit, Germana fide, mecum perpendens iſtud, Sat citò, ſi ſat benè fit. Atque hanc [illegible] lector, tarditatem meam eleganter feres pro tua [illegible], cum tibi ſint notiſſima hæc: τὸ καλὸν ἐξ ὀλίγου γίγνεται, & : nihil magnum à mediocri ingenio breui tempore proficiſci poteſt: Et, *Multa ſimul faciens abſoluit tardius vnum*. Hiſce ſatis purgaſſe videor moram meam, & ſuſtentationem, quam longiorem eſſe non ſiuit induſtria & egregia eruditio in vtraque lingua Dn. *Ioh. STv..g Tigur.* qui non ſolum magnam partem huius operis deſcripſit, ſed etiam emendauit: quo nomine habenda eſt ei gratia ſingularis a Philoſophiæ candidatis. Habes igitur tandem Lexicon aliquod Philoſophicum & Scholaſticum ex promiſſo debitum, cuius ſylloge quanto mihi conſtiterit labore, pro æquitate tua iudices, quam vtile futurum ſit initiatis noſtris, experiundo diſcas licet. Habes, inquam, tandem a multis expetitam qualem qualem Philoſophiæ clauem. Sicut enim, quod imprimis te ſcire velim, veteres artifices conſueuerunt etiam abſoluta opera, quæ Græcis ſunt ἀποτελέσματα, pendēte titulo inſcribere, vt; Appelles faciebat, Lyſippus faciebat, Λύσιππος ἐποίει potius, quàm ἐποίησεν, tanq̄ affecta ſemper, non perfecta; vt contra iudiciorū & cenſurarum varietates ſupereſſet artifici regreſſus ad συγγνώμην ſeu veniam velut emendaturo, quicquid deſideraretur, ſi non eſſet intercep[illegible] (Nicol. Beraldus in explic. Angeli Politiani Syluæ, cui [illegible] Ru-ſticus, & ipſe Politianus in centuria Miſcellaneorum. Ita ego huma-

ormatum vel certe affectum, non perfectum à me esse. Itaque
pressissem domi meæ relictum inter mea aduersaria, nisi veri-
m, ne filius mihi nasceretur posthumus. Sed cum volens no-
aturum nunc prodire passus sim, quæ desiderari cum mihi,
s, vel recognitione aut [illegible] digna esse, aut ap-
ulæ alicuius indigere videbuntur, si vitæ vsura longior diuini-
ui concessa fuerit, addam. Quod si quid breui de me fiet, aliquis
ex meis, qui partim ex meis collectaneis, partim ex doctorum
n monumentis supplementum promat, exquisitius quædam
ideoque hoc opus cumulate perfectum, hoc est omnibus nu-
is partibus expletum absolutumque conficiat. Interea hoc,
od nunc damus, gratus vtere fruere: idque per te à mendis
nonnullis partim Typographi, partim
ministrorum à manu
repurga.

A

Articula A Philosophis interdum est privativa, Ut ingenium ἀφιλόσοφον (cave hic dicas cum ndoctis ἀφιλοσόφητον) *interdum simpliciter pu-*

egativa. Lucretius lib. 4. de re-
natura sordidas & illuvie im-
das ab amatoribus ὑποκοριστικῶς
tari ait ἀκόσμους quasi necdum or-
s, neglectas, ἀπίνους, non nimi-
n ornandis se occupatas.

rastus & Aristoteles ἄπεπτον vo-
non tantùm quod coctum non
oqui tamen potest; sed & quod
ratione à calore nativo potest
oqui: Illud autem propriè ὠμὸν,
crudum dicitur: Hoc verò inco-
(h. e. non coctum) negata scili-
mni potestate coctionis & apti-
e.

hac ratione falsum id, quod est
dore & urina incoctum dicitur
toteles ἀπεπτότατον, h. e. incoctis-
m dicit, quod scil. mutari non
t, atque in corporis alimentum
verti.

igitur & falsa dicuntur incocta
losophis non ideò quòd ὠμὰ, i. e.
a sint: Sic enim aliquando coqui
ent & corpus alere: Sed quod
inò ad coctionem inepta sint.
pocrates & Galenus Excremen-
ix nulli sunt usui, ideóq; è cor-
educuntur, nullam coctionem
qui dicunt, ut possint nutrire; ὠμὰ
m & ἄπεπτα intelligunt tantùm
à calore nativo possunt in sub-
tiam alendi corporis transmuta-
ri, etsi cruda sint, qualis est pituita & crudus succus, tum alii succi & excreméta, quę cùm à naturali statu recesserint, coqui tamen aliquo modo possunt, non quidem ut nutriant, sed ut statui suo restituantur. Talis est putris concoctio & putrescentium humorum, etsi propter materiæ ineptitudinem nequeunt corpus nutrire. D. Turlandus in lib. de Sudor: Theophrasti.

Ita ἄποιον (quod nullius qualitatis est) modó negat, modó privativé accipitur.

A *interdum difficultatem vel diminutionem significat:* ac idem est quod vix vel sub. Nam veteres & imminutam ac vix incoatam, & vitiatam ac corruptam coctionem vocabant ἀπεψίαν. Galenus distinguit ita ἀπεψίαν. Primam speciem vocat nomine generis ἀπεψίαν, alteram βραδυπεψίαν, (tardam coctionem) Tertiam δυσπεψίαν (difficilem coctionem.)

A *interdum est particula* ἐπιτατικὴ intensiva) seu adhibetur ἐπιτατικῶς (intensivé) ut ἄβιος pro dives, habens πολὺν βίον. Der seines guts kein end weiss, ut hyperbolicè loquuntur. Ἀσέλγεια id est petulantia vel protervia (nonnulli hæc sunt) ab à parte intendendi, & ab urbe Selge, in qua omnes improbè vixerunt, teste Suidæ interprete: etsi Demosth: contrarium tradens à privandi particula deducat.

A *interdum in* περιττὸν, *i. e. supervacaneum est.* Ut ἀστεροπὴ pro στεροπὴ, i. e. fulgur, per Atticismum.

Interdum vox incipiens ab à priv. redditur

ditur affirmatè: ut ἀφθαρσία integritas, puritas.

In voce Ἀπάτωρ A *interdum significat* negationem definitionis, id est demonstrationis ac certitudinis. Sic ἀπάτορες dicuntur, qui vulgo sunt quæsiti seu σποράδην hoc est sparsim concepti. S. P. Patrem hi monstrare non possunt: ideo ne patrem quidem habere intelliguntur (fictione seu θέσει juris) licet revera (τῇ φύσει) habeant: *modo privationem*. Sic Orphani seu orbi patre dicuntur ἀπάτορες: vide Jurisconsultos.

Ἀγαπᾷν.

Platoni in Protagora est acquiescere, gratum & acceptũ habere. Apud Lucianum, Xenoph: Plutar. est secum bene agi ducere, non pœnitere alicujus. einem nicht zu wenig sein bedüncken/ Plato. 2. de Repub. Ἀγαπητέον: boni consulendum, gratum habendum pro ἀγαπᾷν dicitur etiam στέργειν.

Ἀγάπη

Ἀγάπη dilectio est, seu caritas. Ἀγάπαι sunt convivia, quibus juvantur & recreantur pauperes. Sunt dapes Ecclesiasticæ, quibus fraternæ caritatis & consuetudinis usus exercebatur. Μετωνυμικῶς. Hinc ποιεῖσθαι ἀγάπας. Cœna Domini etiã dicitur ἀγάπη à Tertulliano in Apologetico, quòd inopes refrigerio Eleemosynarum collatarum juventur.

ΑΔΙΑΙΡΕΤΟΝ

Ἀδιαίρετον vox est ὁμώνυμος 1. Ἀδιαίρετον est quod est simpliciter indivisibile, quod nullo modo dividi potest, ut sunt νοητὰ (εἴδη à quantitate secreta) 2. Quod dividuum est, etsi actu divisum in partes non sit, ut quantum omne continuum. 3. id quo dividuum est aliud, ipsum autem hac ratione, qua dividit, individuum est, ut: Superficie seu planicie dividitur corpus, sed eadem sectione ipsa nequit dividi, sic linea planiciem, punctum lineam dividit. Schegk. 8. demonstr. pag. 280.

ΑΔΙΑΦΟΡΊΑ

Indifferentia est causæ & virtutis vel actionis.

Indifferentia causæ in eo consistit, quod sit indifferens ad operandum & non operandum.

Huc pertinet Indifferentia Liberi Arbitrii, quæ est libertas arbitrii. Sic dicta quia indifferenter se habet ad omnes effectus, qui ab illa possunt emanare. Liberum est ad cujus oppositum non minùs quàm ad ipsum agens causa per naturam indifferens est. Aliàs Arbitrarium.

Indifferentia actionis in eo consistit, quod potest fieri vel omitti. Est & indifferens actio quæ per se neque bona, neque mala est moraliter. Alias media, ut edere, bibere, videre.

Effectus aliquis dicitur contingens propter indifferentiam causæ & virtutis ejus. Determinatè verò futurus, quia causa, quæ potest operari, & non operari, reipsa operatura est.

Dicitur & aliquid indifferens ad verum & falsum, ad futurum & non futurum. Mart. Becan. de scientia Dei: Propositio de futuro contingenti nec determinatè vera, nec falsa est, sed indifferens.

Secundum indifferentiam abstracta à materia dicuntur, quæ indifferenter inveniuntur, tam in rebus materiatis, quàm non materiatis: Ut ens verum, bonum. Pererius de Philosophia.

Indifferentia bona, adiaphora Græcè, sunt vel εὔχρηστα bona benè utentibus, vel ἄχρηστα, Mala malè utentibus.

Etsi multa sunt in sese indifferentia [illegible] ἀδιάφορα, tamen quicquid agitur, vel benè agitur, vel male, [illegible] potest medium. Th. Bez. tract. de Po. lyg[illegible]

a. Nazianzenus vocat Adia-
a ἰν μέσῳ κείμενα.
orum vitæ genus est, quod per se
e justum, neque injustum est,
modi est cælibum.

Ἀδικία, Ἀδίκημα.

lpian: & Sc. Gentilis Originum lib: singul:

ian: li. 56. ad Edictum: Injuria ex
dicta est, quod non jure fiat. O-
enim quod non jure fit, injuria
licitur, hoc generaliter. Inter-
injuriæ appellatione damnum
a datum significatur: ut in Lege
lia dicere solemus. Interdum
itatem judicis significat. Nam
quis iniquè vel injustè sententi-
axit, injuriam ex eo dictam
jure & justitia caret, quasi non
m: Contumeliam autem à con-
endo dictam.
hic notatio injuriæ. Et priori
ndet apud Græcos nomen Ἀδί-
, quod Arist. in Magnis Moral:
e factum injustè atq; immerito
icare scribit. Posteriori τὸ ἄδικον,
ab eodem Aristotele definitur
um, contrà quàm legibus com-
ensum est, ut rapere alienū, de-
um fallere. Imò verò ἀδικία dici-
juria, h. e. injusta sententia præ-
, ut rectè Justinianus? Ἀδίκημα
damnum injuria sive culpa da-
ut in lege Aquilia: ὕβρις est con-
lia, vel injuria contumeliosa.

Ἀδολεσχία Ἀδολεσχεῖν.

ῖν est futiliter loqui.
a est futilis repetitio, qua bis i-
dicitur.
lanifesta vel occulta.
sta cum idem nomen gemina-
d est bis sumitur.
sa seu occulta fit per mutationē
inis quæ fit synonymia, ut si di-
Hominis proprium est ut sit
capax disciplinæ & apprehendere
posset multarum rerum scientiam.

Proprium primi mobilis Aristoteles ait esse omnium corporum mobilissimum. Jam si quis dicat proprium primi mobilis esse, ut sit quovis alio incitatius & inter orbes cœlestes mobilissimum, ἀδολεσχία est. Vide 5. Topic Aristotelis loco 4.

Ἀπάθεια.

Ἀπάθεια semper-passio est: & vel est κατὰ φύσιν, vel παρὰ φύσιν. Quæ κατὰ φύσιν est, est perfectiva ac sustinetur patibilium qualitatum causâ.

Qui igitur ἀπαθεῖς definiūt τῷ πάσχειν (patiendo) παρὰ φύσιν, ii vocem pressius accipiunt, cùm J. Schecki⁹ ait, Apello ἀπαθῆς, quod semper contra naturam afficitur, quale est, quod habitu κατὰ φύσιν destituitur. Dicuntur autem res naturales ἀπαθεῖς, vel ἀνπαθεῖς, habituum ratione.

Ἄθεοι.

Ἄθεοι dicitur qui vel apertè Deo renunciat, aut hunc ignorat prorsus, ita, ut hanc ignorantiā disertis verbis præ se ferat: quales olim Ethnici: vel occultè Deum aut providentiam ejus abnegat: Vel saltem ita impiè ac dissolutè vivit, ut nullo planè timore Dei nullo judicii divini metu præditum se esse clarè demonstret, ut Epicurei. D. Vorstii hæc descriptio est.

Socrates erat ἄθεος, id est Deos destruebat, Deos esse negabat. Non erat ἄθεος, quia unum tantùm Deum statuebat. Hinc intelligitur, quid sit Atheismus.

In Epistola Paol: ad Ephesios ἄθεοι sunt vel adversantes traditis de Deo & rebus divinis, id est cœlestis doctrinæ veritati, vel negantes esse DEUM, ut Diagoras, vel etiam expertes Dei in igne ratione veritatis, tam de natura

tura quàm de voluntate ipsius. Joachim Camerarius.

Αἰνιγματῶδες

Αἰνιγματῶδες 1. est obscurum tectumq; vel per ænigma dictum 2. Improprium Augustinus vocat ænigmaticum. Ei ænigmatica definitio est definitio impropria, seu qualiscunq; ut hæc ænigmatica Dei definitio est: Essentia invisibilis omni creaturæ incompræhensibilis totam vitam, totam sapientiam, totam æternitatem simul essentialiter possidens idem ipsa vita, ipsa, sapientia, ipsa veritas, ipsa justitia, ipsa æternitas existens, omnem creaturam instar puncti in se continens.

Αἱρετικὸς

Αἱρετικὸς 1. Aristoteli est utens facultate eligendi. Physica & Ethica significatio 2. est sectæ seu factionis vel opinionis alicujus autor. Historica hæc significatio. 3. In Theologia hæreticus dicitur, qui vel doctrina vel vita sua adversus essentiale aliquod Christianæ fidei caput sic delinquit, ut progreticam & pertinacem animi improbitatem cum errore in fundamento manifestè conjungat. D. Conrad. Vorst. vel qui vitiosæ sectæ opinionive alicui tenacius adhæret. Bellius. Alius ab eo est σχισματικὸς, qui autor est dissidii, qui separat se ab alio, licet idem cum ipso sentiat, quod ad doctrinam attinet, qui est consensionis & concordie dissipator, διχοστάτης. Hic Ecclesiam quasi scindit: seu lacerat. Ἀναιρετικὸς pro non hæretico non dicitur: sed pro perniciali.

Αἰσθητικὸν

Αἰσθητικὸν primùm est quod habet vim sentiendi, Latinè sensitivum, ut Risivum, quod aptum est ad ridendum, ut δύναμις αἰσθητική, pars animæ αἰσθητικό. Secundò est idem quod sensori-um, i. e. pars corporis, quæ est instrumentum sensionis. Ac [illegible] tur μέρος αἰσθητικὸν; Sic S[illegible] Caro [illegible] tit, & in ea sensus est, [illegible] tamé [illegible] est μέρος αἰσθητικὸν, sed Nervus id est, Caro sentit per & propter ner[illegible] Caro ergo sentit, id est aliquid q[illegible] carne est sentit.

Ἀιτιολογία

Redditio est rationis seu argu[illegible] enim seu [illegible] sæpe generaliter [illegible] tur pro quovis ar[illegible] seu [illegible]ne. Ita in quolibet argument[illegible] genere, cum id quod argum[illegible] ipsum non est. pro argumento [illegible] tur, ut non effectum pro effecto [illegible] appellatur Sophisma [illegible] id est non causæ ut causæ. O[illegible] junctio αἰτιολογικὴ id est, c[illegible] dicta, nonquòd significet c[illegible] sed quòd significet causam [illegible] onis, id est argumentum seu [illegible] probationis. Quæ explicatio seu descriptio Theologiæ studiosis valde necessaria est. Nos scimus quod translati sumus de morte ad [illegible] quia diligimus fratres. Joh. in Epist. c. 3. Hic ὅτι notat argumentum seu signũ, quo scimus nos esse tra[illegible] Τὸ αἰτιολογικὸς opponitur sæpe, ἰδ[illegible] ἐιδικῶς, ut conjunctio ὅτι interdum vertenda est, Quod [illegible] ut [illegible] quod redemptor meus vivit. I[illegible] dum αἰτιολογικῶς [illegible], ut cum [illegible], eventus significatur: [illegible] ut cum ratio & causa alicu[illegible] seu exponitur, ut creaturæ [illegible] patefactionem gloriæ fil[illegible] Dei, quia sperant se suo modo [illegible] illius gloriæ.

Αἴτημα

Αἴτημα est principium exp[illegible] jusdam indigens, quo [illegible] latur aliquid (Latinè [illegible] nim postulare seu petere [illegible]

[...]rasi Logicorum: τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖν, po-
[...]ulat quod est in principio) Aliquid
[...]quam εὐπειθὲς (facile) εὐπαράδεκτον (para-
[...]le) εὐμήχανον (obvium) πρόχειρον
[p]romptum) ut liceat à puncto ad
[p]unctum rectum in plano ducere &
[p]roducere seu continuare, vel peri-
[p]heriam describere. Opponunt ei
[p]roblema, id est propositionem alie-
[n]æ fidei & lucis indigentem, & axio-
[m]a quod est principium per se mani-
[fe]stum, αὐτόπιστον (per se credibile)
[q]uod à magistro non accipitur, αὐτὸ
[...]ε παντὸς ἀπαιτεῖν, πρόχειρον τοῖς ἀδαέ-
[σι]ν, ineruditis, per se clarum.

Ἀκέφαλον

[Ἀκέφ]αλον propriè, qui non habet caput.
[M]etaphorice oratio ἀκέφαλος dicitur,
[qu]æ nihil certi proponit, vel quæ
[n]on habet principium, & versus ἀκέ-
[φ]αλος impropriè dicitur in quo capi-
[te], hoc est, initio deest pars. Adducunt
[ex]emplum è Poëta: Fluviorum rex
[E]ridanus. Impropriè dico, quia ver-
[su]i non deest caput. Vid. Micyllum
[&] Scaligerum de re Poëtica; Et vo-
[c]em in hoc Lexico Antipodes. Nã in
[ej]usmodi versibus est τρόπος ἀνάλογος-
[...] id est pes ponitur pro pede. Ru-
[m]or ἀκέφαλος est qui non habet cer-
[tu]m authorem, & populus ἀκέφαλος,
[q]ui non habet magistratum seu prin-
[ci]pem: revera multorum capitũ bel-
[lu]a. Acephali sunt hæretici, docentes
[p]ost unionem unam tantum in Chri-
[st]o esse naturam.

Ἀκόλουθον

[Ἀκόλου]θον accipitur modo pro conse-
[q]uente, modo pro reciproco, modo
[p]ro consectario, modo pro consen-
[t]aneo. Opponitur ei ἀνακόλουθον, hoc
[es]t, inconsequens Aristoteles 4. Eth.
[c]ap. 4. Δεῖξαι δ' ἐκ ἀκόλουθον εἶναι ταῦτα περὶ
[...]γάλου τοῦ δαπανῆ: Sequitur ut
[d]e magnificentia differamus. Hæc

sunt ἀκόλουθα, hoc est, conversim de se invicem dicuntur. Erasmus lib. 1. de copia verborum cap. 7. Quædam, inquit, translationes reciprocæ sunt, sive cõmunes, quas græci vocant ἀκο-λόθας (ignoscãt nobis literatissimi viri manes: dicendum est ἀκολούθους; sed fortè est, hic παράγραμμα ab ex scribente commissum) Nam pro gubernatore non aurigam, sed pro auriga gubernatorem rectè dixeris. Quædã unius sunt duntaxat partis (id est, non sunt reciprocę) quas ἀνακολούθας appellant (dicendum ἀνακολούθους vel latina terminatione flexuq; anacoluthas: ut parallelas lineas dicunt) siquidem ut verticem rectè transferas ab homine ad montem, ita non rectè cacumen ad hominem traduxeris.

Expositio ἀκόλουθος est, quę ex alia sequitur & interdũ ei prorsus æquipollet.

Verborum ἀκολουθία est orationis structura quæ modo certa est, modò dubia seu anceps.

Ἀκολουθία λογικὴ est Dialectica consequentia seu connexio.

ΑΚΡΙΒΕΙΑ ACCURATIO, Certitudo, Perspicuitas.

Ἀκριβείας notio multiplex est 1. Etenim *latinè diligentia dici* posse videtur. Quamobrem jubet Aristoteles non in omnibus eandem ἀκρίβειαν, id est, diligentiam seu exquisitionem adhibendã 2. Meta. 1 Eth: hoc est, vult non omnia esse ad tenue elimãda, aut nimis enucleãda, ut Cicero loquitur.

2. Proximè puto hac voce *significari certitudinem*, quę maximè affinis esse videtur perspicuitati. Hæc consistit seu posita est, cum in singulorum expositione, tum in rei in ea principia dissolutione, quæ per se ipsa conspicua sunt, & probè intelliguntur & quibus maximè habetur fides. Prior illa ἀκρί-

ἀκρίβεια potius in docente, quàm in rei natura posita esse videtur. Altera naturam Viæ seu Methodi videtur stringere. Hæc verò à duobus consuevit peti fontibus. *A Natura Demonstrationis, & Rei subjectæ.*

Demonstrationis ἀκρίβεια (certitudo) non est uniusmodi, siquidem 1. certior ea perhibetur demonstratio, quæ idem facit ex causis, quàm illa, quæ rem tantùm esse ostendit. 2. aut si utraq; ducatur ex causis, erit illa certior, quæ è causis pendet certioribus, idest, natura prioribus & notiorib⁹ 3. Certior item demonstratio dicetur, quæ constabit è causis, quæ non modò natura, verum etiam nobis notiores sunt. Hæc postrema certitudo cõtinet quoq; subjectum. 1. Illud enim subjectum certius dicitur, quod nobis notius est, cujusmodi est animal in Methodo Physica 2. Sed & alia certitudo seu perspicuitas, accipitur à subjecto. Nam certior est Methodus ea, quæ non est de subjecto, id est, illa certior, quæ de sola forma, quam ea, quæ formam spectat in materia sensili. Sic certior est Arithmetica quam harmonica, quòd illa numerum ab omni qualitate sensili segregatum examinat: hæc verò illum cum sono spectat.

Usus

Usum hæc explicatio habet, in comparatione scientiarum inter se & Axiomate, præstat scientia duobus, Nobilitate subjecti, idest, rei, quæ tractatur, & ἀκρίβεια. Omnium autem præstantissima est prima Philosophia. Nam quod ad perspicuitatem subjecti attinet, id notissimum est, quippe Ens, quod ab omnibus noscitur, & nihil se habet notius, Idem quoq; simplicius, quàm cæterarum facultatum subjecta, cum sit Ens universè, ad nullam certam rem [illegible]: quod verò [illegible] cæteræ [illegible] ens mobile, aut quantum &c. Præterea divina Philosophia [illegible] causis omnium primis, unde cæteræ omnia impetrârunt, quod [illegible] hæ causæ sicut sunt [illegible] & omnium primæ natura, si etiã [illegible] notissimæ. Si qua hæc [illegible] est conditio, perspicu[illegible] quia non accipit nota nob[illegible] tura nota: divinæ enim [illegible] sunt, longissimè à sensu d[illegible]. De hac sic Scheghius lib. 2. de [illegible] Fastigium illud cognitio[illegible] Plato νόησιν: Aristoteles [illegible] & libris analyticis ἀναπόδεικτον (indemonstrabilem scientiam [illegible] às ἀκριβεστάτην scientiam, ut [illegible] vocat. Mathematicæ scientiæ [illegible] habent gradus. Ea quæ c[illegible] quantũm discretum, certior e[illegible] ea, quæ continuum tractat, [illegible] ret ἀκριβείᾳ seu perspicuitate demonstrationis, & simplicitate subjecti.

Quantum enim continuum habet [illegible] ad discretum ut includens [illegible]. Punctum enim est unitas cum po[illegible] one, Vide Scalig. exer. 321. u[illegible] id putat Geometriam esse minus subtilem & ἀκριβῆ quàm arithmetic[illegible] ex primo divinæ Philosophiæ. Si q[illegible] quit, in quantitate subt[illegible] o-mne ex numerorum ratione [illegible] est. Subtilior est scientia (ut A[illegible] metica) quæ alterius (ut Geo[illegible]) statuit principia ac fu[illegible]. Quodcunq; accipit vel pr[illegible] Geometria, per numeros d[illegible] git. Geometriæ subjectum ab Ari[illegible] subjecto pendet. Accur[illegible] o [illegible] Mathematica in Ethicis & [illegible] non est exigenda ex Ari[illegible] tentia. Porrò si scientiæ p[illegible] metiaris ex nobilitate [illegible]

fica præstantior est Mathematicis, quæ habitæ sunt à veteribus Philosophis προπαιδεία, id est APPARATUS quidam ad alias scientias.

Ἀκριβοῦν est omnia ad tenue elimare, omnia ad calculos exiliter revocare. Exquisitissimis argumentis aliquid persequi.

Ἀκρισία.

Ἀκρισία 1. Est judicij seu discretionis privatio κρίσεως στέρησις ἢ ἀπειρία.

2. Est temeritas judicii. Quæ à Sapiente Prudente & Magnanimo viro abest, teste Aristotele & Plat.

3. Est tumultuatio, confusio, perturbatio ordinis apud Polybil: de iis, qui in castris essent, loquentem.

4. Ἀκρισία interdum accipitur speciatim pro specie quadam occæcationis, qua quippiam confusè & imperfectè videtur, nec sub propria specie apprehenditur, qualis legitur Genes. 19. & 4. Reg. 6. Sodomitæ scilicet quærentes domum Lothi nec invenientes; & Syri videntes Helysæum, nec tamen recognoscentes percussi sunt hac cæcitate. Quidam, ut Grego. de ea accipiunt istud apud Lucam, Oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Vide Dionys. Carthus. in Luc.

Ἀκρισία περὶ ἔπη, indiscretio verborum, non adhibitus delectus verborum. In vitio est.

Ἀκριτὶ & ἀκρίτως indictâ causâ. Mors ἄκριτος quæ irrogatur indictâ causâ.

Ἀδιακρισία nuspiam reperitur. Διακρισία dicere audio, quia invenitur διάκριτος & διακρίτως.

De ἀκριβεία hæc commonefactiones sunt. 1. Vera ἀκρίβεια non est facta aut fallax captiosaq; subtilitas. 2. Tandem manum de tabula quod proverbiale est. 3. ἀκρίβεια seu accuratio in contemplando, PHILOSOPHO in agendo POLITICO laudi datur.

Τὸ ἀκριβὲς distinguitur à Logico, ut illud sit philosophicum, hoc verò populare: ut cum dicimus, hæc non est definitio ἀκριβὴς, seu exquisita & analytica, sed λογική. Ita Claudius Alberius distinguit inter Genus ἀκριβὲς, hoc est, purè synonymum; & logicum, hoc est minùs exquisitum.

Pro ἀκρίβεια etiam eleganter dicitur Ἀκρονύχισις hoc est ad vivum resectio: quæ philosophica accuratio affinitatem aliquam habere videtur cum politicorum ἀκριβοδικαίῳ seu stricto jure.

Ἀκρόστιχις Acrostichon; Cephalonomaticum.

GEnus versus ita factum, ut summæ, seu capitales literæ nomen aliquod includant, per capita versuum discurrendo. Sic Elogium servatoris nostri inclusit Sybilla in acrostichide. Tale est hoc Cephalonymum.

Scriptura Ad Normam, Cum Tanta Volumina Scribam,
Theologos Omnes Mettor Atq; Sophos.

Hic Sanctus Thomas est (Aquinàs) si versuum initiales literas colligas. Plautus suarum Comœdiarum argumenta composuit, hoc genere, ut:

Aulam repertam auri plenam domi Euclio
Vi summa servat miseris affectus modis.
Lyconides istius vitiat filiam.
Vult hanc Megadorus indotatam ducere
Lubensq; ut faciat, dat coquos cũ obsonio:
Aurum formidat Euclio, abstrudit foris,
Req; omni inspecta compressoris servulus
Id surpit, illic Euclio rem refert.
Ab eo donatur auro, uxore, & filio.

Singulorum versuum literæ capitales collectæ in unam vocem faciunt AULULARIA.

EPITA-

EPITAPH. PER ACROSTICHON à Joh. Wirzio Tig.

Bisstumtresno S tra Titanes E ripit urbis [illegible]
E xcelsoquis I am sancta adsen T oria cæl O
V escenda est data M anna. Ultrasi F luctigerum [illegible] *C*
M undi habitare sa L um potuissent, R ore rigassen T
L iquenti & satis E xcocto, non I mpare fruct U,
E gregium Tigu R um, & Mundi sy S tema venu [illegible] *M.*
R egis at atheri I ndubié non I d [illegible] *ne nut V*
U t vita hora bre V is nostra! velut U mbrula, [illegible] *s, ut* [illegible]
S perata haud ad S tat mors, & pede S ternit adunc O.

Possunt etiam loco literarũ integræ dictiones in versuũ Principiis sensum constituentes poni, ut hic CHRISTUS victima pro injustis peccatis Totius Mundi:

Christus ut innocua mactandus opima bidentis
Victima (sic patris fata tulere) fuit
Pro injustis justus, pro crimine criminis expers,
Peccatis functus quis caret ipse obit
Totius hoc legis vatumq́ oracula Christ°,
Mundi hoc discipuli lumina sacra canũt
Hæc ex TechnoPagnio Poetico.

Si videas carmẽ Erythrææ Sibyllę, quod cecinit de extremo judicio rebusque novissimis, quod ab Augustino in lib. de Civit. DEI refertur; sanè facile ex primis literis cujusq; carminis colliges Græcẽ, Ἰησοῦς Χριστὸς θεοῦ υἱὸς σωτήρ: Jesus CHRISTUS Servator, DEI filius, crux.

Ἀκτὶν.

In Geometria Platoni ἀκτὶν est Radius, id est recta à centro ad perimetrum. Aristoteli in Mechanicis est, ἡ γράφουσα τὸν κύκλον, id est linea secans centrũ Euclidi, Quæ ex centro, id est quæ ex centro est per periphrasin.

Ἀκυρολογία.

Ἀκυρολογία Locutionis seu sermonis est impropriteas, [illegible] subjicitur *Insolentia* [illegible] nis ut [illegible] pro [illegible] Ita ἀκυρολογία interdum A[illegible] voce Locus & Ubi Tr[illegible] cap. 17. Si loca d[illegible] non corpora c[illegible] cujusque rei ubi est, l[illegible] æternus ubi semper e[illegible] & locus Patris F[illegible] est [illegible] quit. in Patre, & Pater in m[illegible] hac orat. Sicut tu Pat[illegible] me, & ego in te. Et [illegible] ster ipsi sunt, quia seq[illegible] in nobis unum sint, & [illegible] sumus, quoniã templ[illegible]

Hic non intelliguntur spa[illegible] tates, ut ipse Augu[illegible] loquitur hic ex h[illegible] Ser. de Temp. Ser. 3. [illegible] Symbolum: sic inq[illegible] stus ab ascensione? Sed[illegible] Patris. Dextra DEI d[illegible] felicitas. Dextra De[illegible] lis, inæstimabil[illegible] lis beatitudo & pro[illegible] dextra Dei ibi sedet, [illegible] manet. Hact. August. [illegible] Ubi Chri[illegible] gl[illegible] & cœlum, quod [illegible] mentum sp[illegible] & K[illegible]

gelorum & habitationem Angelorum & supernam Patriam, & in Evangelium Johannis tractatu 50. & in sermone ad infantes ait: In cœlo, quo ascendit Christus, sedet ad dextram Patris. In cœlo est, modò sedés ad dextram Patris. Dextra igitur Dei propriè nec Ubi, nec Locus est. Ac impropriè dictum est, Christũ in dextera Patris collocatum. Sic impropriè loquitur Philosophus, cùm materiam vocat Locum formarum.

Commonefactio seu observatio.

Una & eadem vox & propriè & ἀκύρως nonnunquam accipitur ad diversas voces relata.

Paulus ait, melius est matrimonium contrahere, quàm uri seu ardere. In nomine Melius καθ᾽ ὑπεροχὴν est seu ἀκυρολογία, quà refertur ad verbum uri seu ardere. Neque enim significat Bonum esse Uri, hoc est, flammis vexari libidinis, sed locutio est hujus gemina & par: Melius est Christum confiteri & cum eo pati, quàm æternum pati in tartaro.

Ακυρολογία opponitur κυριολογία id est sermonis proprietas, quæ magna orationis virtus est.

ΑΛΛΑ ΜΗ.

Ἀλλὰ μὴ est, Non autem. Docti etiam hic peccant, cum sic loquuntur: positum est in mero Dei arbitrio dare hominibus quod ipsis sit utile futurum, non verò ut homines id possint à Deo demereri. Dicendum hic: Non autem. Plat. 2. Alcib. Καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη εἰ πρὸς τὰ δῶρα καὶ τὰς θυσίας ἀποβλέπουσιν ἡμῶν οἱ θεοί, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ψυχὴν, &c. Etenim grave esset si Dii ad nostra dona atque sacrificia respicerent, non autem ad animum. Hic ne dicas, Non verò.

Ἀλλοίωσις, Alloeosis. Variatio.

In Physicis alloeosis significat alterationem variationem, seu mutationem qualitatum. Galenus quandam alterationem ὁμοίωσιν, hoc est, assimilationé vocat; partes omnes sanguis nutrit à quibus alteratur, & in substantiam ipsis similé convertitur; sed hæc γένεσις, seu generatio etiam est.

In grammaticis Enallagen, seu Parallagen, seu mutationé alicujus accidentis, seu heterosin significat.

In Doctrinâ prædicationũ dicitur, cùm tribuitur aliquid alicui κατ᾽ ἄλλο propter unioné: Ac Latinis est Alternatio, qualis est signorum & rerum. Dicitur etiam nominum permutatio, παραλλαγὴ τῶν ὀνομάτων, nominum mutua quædam variatio, & τρόπος ἀντιδόσεως, ἀντίδοσις, appropriatio, οἰκείωσις. Hujus 1. Canon est in Theologia celebris. Scriptura Sancta alternatione quadã, quod externorum Symbolorum est solet rebus attribuere, & vicissim, quæ rerum sunt, attribuere Symbolis, id quod fit propter analogiam, & unionem mysticam. Sic Patres sæpè ita de rebus agunt, atque si de Symbolis loquerentur, & vicissim ita de Symbolis, ac si res ipsas & significata tractarent.

In Levitico Deus passim dicitur sacrificiis placari, cùm tamen revera placetur tantum in Christo, qui illis sacrificiis significabatur. Hic proprietas rei significatæ attribuitur Symbolis; Deus enim odoratus est morté Christi in odorem suavitatis, non autem odores Vitulorum, Taurorum.

In Exodo scribitur. Pesah est transitio Domini, At agnus ille, qui mactabatur, monumentum tantum erat transitus Domini. Judæi dicuntur in corpore circumferre fœdus, id est, signũ fœderis. A Patribus dicitur corpus

EPITAPH. PER ACROSTICHON à Joh. Wirtzio Tig.

B*ustum tres no* S *tra Titanes* E *ripit urbi a* M
E *xcelsoque quis* I *am sancta ad ten* T *oria cæl* O
V *escenda est data* M *anna. Ultrasi* F *luctigerum isto* C
M *undi habitare sa* L *um potuissent,* R *ore rigâssen* T
L *iquenti & satis* E *xcocto, non* I *mpare fruct* U,
E *gregium Tigu* R *um, & Mundisy* S *tema venustu* M.
R *egis at atheri* I *ndubié non* I *d sine nut* V
U *t vita hora bre* V *is nostra! velut* U *mbrula, flos, ni* L!
S *perata haud ad* S *tat mors, & pede* S *ternit adunc* O.

Possunt etiam loco literarũ integræ dictiones in versuũ Principiis sensum constituentes poni, ut hîc CHRISTUS victima pro injustis peccatis Totius Mundi: (*dentis*

Christus ut *innocua e mactandus opima bi-*
Victima (*sic patris fata tulere*) *fuit*
Pro injustis *justus, pro crimine criminis expers,*
Peccatis, *functus quis caret ipsus obit*
Totius *hoc legis vatumq; oracula Christ*,
Mundi *hoc discipuli lumina sacra canũt*
Hac ex TechnoPagnio Poëtico.

Si videas carmẽ Erythreæ Sibyllę, quod cecinit de extremo judicio rebusque novissimis, quod ab Augustino in lib. de Civit. DEI refertur; sanè facile ex primis literis cujusq; carminis colliges Græcè, Ἰησῦς χειςὸς σωτὴρ θεῦ υἱὸς ςαυρ☉: JESUS CHRISTUS Servator, DEI filius, crux.

Ἀκτὶν.

In Geometria Platoni ἀκτὶν est Radius, id est recta à centro ad perimetrum. Aristoteli in Mechanicis est, ἡ γράφουσα τὸν κύκλον, id est linea secans centrũ Euclidi, Quæ ex centro, id est quæ ex centro est per periphrasin.

Ακυρολογία.

Ακυρολογία Locutionis seu sermonis est impropríetas, κατάχρησις, ἀκυρ... E subjicitur *Insolentia* vocis vel ...onis ut σῆψις pro πίστει apud H... Ita ἀκυρολογεῖ interdum Augu... voce Locus & Ubi Tract.III. ... cap.17. Si loca dicenda sunt & ... non corpora continentur & locu... cujusque rei ubi est, locus C... æternus ubi semper est, ipse pat... & locus Patris Filius est, quia ego ... quit, in Patre, & Pater in me est. ... hac orat. Sicut tu Pater, i... me, & ego in te: Et locus ... ster ipsi sunt, quia sequitur ut & ... in nobis unum sint: & nos loc... sumus, quoniã templum ejus sumus.

Hîc non intelliguntur spatiosæ capa...tates, ut ipse Augustinus fatetur qui loquitur hic ex hypothesi. Idem in Ser. de Temp. Ser. 3. in quo expo... Symbolum: sic inquit: Ubi est C...stus ab ascensione? Sedet ad dextram Patris. Dextra DEI dicitur æterna felicitas. Dextra Dei dicitur ineff...lis, inæstimabilis, incomprehe...lis beatitudo & prosperitas. Hæc ... dextra Dei. ibi sedet, ibi habitat ... ibi manet. Hact: August. qui aliàs prop... Ubi Christi gloriosi facit Parad... & cœlum, quod alicubi vocat F... mentum spiritale & Regione... A... g...

gelorum & habitationem Angelorum & supernam Patriam, & in Evangelium Johannis tractatu 50. & in sermone ad infantes ait: In cœlo, quo ascendit Christus, sedet ad dextram Patris. In cœlo est, modò sedés ad dextram Patris. Dextra igitur Dei propriè nec Ubi, nec Locus est. Ac impropriè dictum est, Christú in dextra Patris collocatum. Sic impropriè loquitur Philosophus, cùm materiam vocat Locum formarum.

Commonefactio seu observatio.

Una & eadem vox & propriè & ἀκύρως nonnunquam accipitur ad diversas voces relata.

Paulus ait, melius est matrimonium contrahere, quàm uri seu ardere. In nomine Melius κατάχρησις est seu ἀκυρολογία, quâ refertur ad verbum uri seu ardere. Neque enim significat Bonum esse Uri, hoc est, flammis vexari libidinis, sed locutio est hujus gemina & par: Melius est Christum confiteri & cum eo pati, quàm æternum pati in tartaro.

Ἀκυρολογία opponitur κυριολογία id est sermonis proprietas, quæ magna orationis virtus est.

ΑΛΛΑ' ΜΗ.

Ἀλλὰ μὴ est, Non autem. Docti etiam hîc peccant, cum sic loquuntur: positum est in mero Dei arbitrio dare hominibus quod ipsis sit utile futurum, non verò ut homines id possint à Deo demereri. Dicendum hîc: Non autem. Plat. 2. Alcib. Καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη εἰ πρὸς τὰ δῶρα καὶ τὰς θυσίας ἀποβλέπουσιν ἡμῶν οἱ θεοί, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ψυχὴν, &c. Etenim grave esset si Dii ad nostra dona atque sacrificia respicerent, non autem ad animum. Hîc ne dicas, Non verò.

Ἀλλοίωσις, Alloeosis. Variatio.

In Physicis alloeosis significat alterationem variationem, seu mutationem qualitatum. Galenus quandam alterationem ἐξομοίωσιν, hoc est, assimilationé vocat; partes omnes sanguis nutrit à quibus alteratur, & in substantiam ipsis similé convertitur; sed hæc γένεσις, seu generatio etiam est.

In grammaticis Enallagen, seu Parallagen, seu mutationé alicujus accidentis, seu heterosin significat.

In Doctrinâ prædicationú dicitur, cùm tribuitur aliquid alicui κατ' ἄλλο propter unioné: Ac Latinis est Alternatio, qualis est signorum & rerum. Dicitur etiam nominum permutatio, ἐναλλαγὴ τῶν ὀνομάτων, nominum mutua quædam variatio, & τρόπος ἀντιδόσεως, οἰκειώσεως, appropriatio, ἰδιοποίησις. Hujus 1. Canon est in Theologia celebris. Scriptura Sancta alternatione quadã, quod externorum Symbolorum est solet rebus attribuere, & vicissim, quæ rerum sunt, attribuere Symbolis, id qƀ fit propter analogiam, & unionem mysticam. Sic Patres sæpè ita de rebus agunt, atque si de Symbolis loquerentur, & vicissim ita de Symbolis, ac si res ipsas & significata tractarent.

In Levitico Deus passim dicitur sacrificiis placari, cùm tamen reverá placcetur tantum in Christo, qui illis sacrificiis significabatur. Hic proprietas rei significatæ attribuitur Symbolis; Deus enim odoratus est morté Christi in odorem suavitatis, non autem odores Vitulorum, Taurorum.

In Exodo scribitur. Pesah est transitio Domini. At agnus ille, qui mactabatur, monumentum tantum erat tráситus Domini. Judæi dicuntur in corpore circumferre fœdus, id est, signú fœderis. A Patribus dicitur corpus

ILLVSTRI

RA

DN.

HASSI

COMI

DIET

ribus à Cæsar

posse videar :

es mihi adhuc

tione aliorum

propudissimis n

cetur, Troian

adversariorum

que iniuria n

plausum, ac

maledicentis

casio, vel a

tranquillit

& studium

ut confido

ILLVSTRISSIMO, POTENTISSIMO LITERATISSIMOQVE PRINCIPI
ac Domino,

DN. MAVRITIO
HASSIÆ LANDGRAVIO,
COMITI IN CATTENELNBOGEN, DIETZ, ZIEGENHAIN ET NIDA, &c.

εὐεργέτῃ suo clementissimo.

Vo (credat V. Celſ. mihi affirmanti) in tanta rerum & animorum exulceratione publicæ priuatæque, quietis sui ſtudioſior; eo ingenia quædam mihi infeſta fuerunt inquietiora, quaſi conſpiratione in me facta. Experiundo hoc per annos aliquot didici, ita vt quod Cicero (rebus à Cæſare & Pompeio turbatis) de ſe, id de me recte vſurpare poſſe videar: Incidi in hominum pugnandi cupidiſſimorum inſanias: etſi mihi adhuc nihil magis fuerit curæ ac ſtudio, quam vt ſine inſectatione aliorum agerem mea, hoc eſt, vna cum collegis meis etiam pacis cupidiſſimis nauim noſtram repararem, ac de integro vnam, quod dicitur, Troiam ædificarem. Nec enim paſſus ſum me ab officio meo ad aduerſariorum & altratorum meorum, quærentium quoque iure, quaque iniuria nominis ſui incrementum, & captantium theatri ſui applauſum, aculeatis ſcriptitationibus & calumniis abduci ad ſimilem maledicentiæ rabiem, qua vel impediretur veritatis neceſſaria explicatio, vel doctrinarum optimarum ſtudia, quibus pace & animorum tranquillitate opus eſt, interturbarentur. Hac in re & voluntas mea, & ſtudium ſerium, & diuturna patientia ſunt & ante oculos, & V. C. vt confido, ſpectata, & ad exteros quoque conteſtata: quorum me adeo

non pænitet, vt cur nunc etiam aliter animatus & affectus esse velim, causa appareat nulla. Memini enim vtrunque, & me in docendi, non in altercandi cum rixatoribus κακολόγοις statione præcipue collocatum esse, atque hic infracto præsentique animo esse debere, vt qui sciam calumniarum vanitatem sua futilitate flaccescere, tandemque in fumos abire: & mihi omni prouisione auertendum, quicquid nomen & decus Academiæ laudatissime imminuere posse videatur. Huc accedit, quod ego natura abhorrens à contentionibus cum male feriatis hominibus, animi pacem, &, quam mihi præstiterunt humanitatis studia, placidissimæ vitæ tranquillitatem semper amaui, nec vllum odi magis scribendi munus, quam quod in amarulẽta quoquo modo altercatione, ac disceptatione, præsertim cum vix semidoctis calumniatoribus, est constitutum, quippe qui non minus referre, quam inferre iniuriam & contumeliam nec boni viri duxerim esse vnquam, nec Philosophi. Quid? quod Ill. V. (.cuius mihi merito semper celebranda memoria est, sicut & Academiæ nostræ, iudicio de me præclaro contentus, videor facile & odia & conuitia ἀντιμάχων negligere: nec facile passus sum scriptu ὑβριστικῷ interturbari aut interrumpi meas meditationes & operas didascalicas, quæ non procul absunt ab exitu, & confectæ, Deo volente, breui dabunt Apotelesma in luce publica appariturum. Ex his nunc edo Lexicon Scholasticum & Philosophicum partim Græcum, partim Latinum, opus sane Philosophiæ alumnis valde necessarium, cum perspicientia Philosophici sermonis plurimum etiam ad cognitionem rerum faciat. Nam, vt ait Aristot. οἱ τῆς δυνάμεως ὀνομάτων ἄπειροι ῥᾳδίως παραλογίζονται, hoc est, qui verborum vim ignorant, facile decipiuntur.

Cum autem de Patrono huic meo operi tribuendo pro more & instituto scribentium deliberarem, putaui mihi faciendum, vt V. C. istud dedicarem & consecrarem: tum vt ei constaret ratio mei otij in hac mea ætate ingrauescente; tum vt quoquo modo gratum animum cum omni obseruantia coniunctum testarer V. C. vt quæ me meosq; liberos omnes & singulos immortalibus beneficiis multos annos affecerit: tum denique, quia V. C. augustissima & literatissima Persona, quæ in conspicuo Mundi vniuersi theatro constituta est, hoc literarium munus non est alienum.

emisse peto, vt C. V. id gratum & acceptum habeat, mo patrocinio aduersus κακηγόρους defendat. Præterea ax, vt V. Excels. cum Illustrissima coniuge, & suauis- isque liberis suo præsidio diutissime incolumem tuea- libus magis magisque exornet, omni denique felicita- letet.

inanter Marchioburgi è Museo Idibus is ANNO

MaVrItII æterno fLoreat aVLa Deo.

V. C. addictissimus Cliens

ROD. GOCLENIVS Senior, Philosophiæ in Academia Mauritiana Professor primarius.

AD LECTOREM PHILOSOPHIÆ CANDIDATVM συγγνωμονικόν.

Suum locum inuenit illud Ausonii:

Si bene quid facias, facias cito, nam cito factum
Cum fieri properat, gratia grata magis.

GO contra hic cunctantius soluo, quod soluendum fuit, Germana fide, mecum perpendens istud, Sat citò, si bene sat. At tu humanissime lector, tarditatem meam eleganter feres pro tua ἐπιεικείᾳ, cum tibi sint notissima hæc: τὸ καλὸν ὀψιτέλεστον γίγνεται, & : nihil magnum à mediocri ingenio breui tempore proficisci potest: Et, *Multa simul faciens absoluit tardius vnum*. Hisce satis purgasse videor moram meam, & sustentationem, quam longiorem esse non siuit industria & egregia eruditio in vtraque lingua Dn. *Ioh. VVirz Tigur.* qui non solum magnam partem huius operis descripsit, sed etiam emendauit: quo nomine habenda est ei gratia singularis à Philosophiæ candidatis. Habes igitur tandem Lexicon aliquod Philosophicum & Scholasticum ex promisso debitum, cuius sylloge quanto mihi constiterit labore, pro æquitate tua iudices, quam vtile futurum sit initiatis nostris, experiundo discas licet. Habes, inquam, tandem à multis expetitam qualem qualem Philosophiæ clauem. Sicut enim, quod imprimis te scire velim, veteres artifices consueuerunt etiam absoluta opera, quæ Græcis sunt ἀποτελέσματα, pendẽte titulo inscribere, vt; Appelles faciebat, Lysippus faciebat, Λύσιππος ἐποίει potius, quã ἐποίησεν, tanq̃ affecta semper, non perfecta; vt contra iudiciorũ & censurarum varietates superesset artifici regressus ad συγγνώμην seu veniam velut emendaturo, quicquid desideraretur, si non esset interceptus: (Nicol. Beraldus in explic. Angeli Politiani Syluæ, cui titulus est Rusticus, & ipse Politianus in centuria Miscellaneorum:) Ita ego, humanissime Lector, Hoc Lexicon faciebam. Non enim obscure præme

tero

matum vel certe affectum, non perfectum à me esse. Itaque
essissem domi meæ relictum inter mea aduersaria, nisi veri-
, ne filius mihi nasceretur posthumus. Sed cum volens no-
urum nunc prodire passus sim, quæ desiderari cum mihi,
vel recognitione aut ἀναγνωρίσει ἐπανορθωτικῇ digna esse, aut ap-
æ alicuius indigere videbuntur, si vitæ vsura longior diuini-
concessa fuerit, addam. Quod si quid breui de me fiet, aliquis
meis, qui partim ex meis collectaneis, partim ex doctorum
monumentis supplementum promat, exquisitius quædam
eoque hoc opus cumulate perfectum, hoc est omnibus nu-
partibus expletum absolutumque conficiat. Interea hoc,
nunc damus, gratus vtere fruere: idque per te à mendis
nonnullis partim Typographi, partim
ministrorum à manu
repurga.

nÿ negarent. L
rum natura so
mundis ab an
tractari ait
tatis, neglecta
tis in ornandis
Theophrastus &
que non tanti
d, coqui tamen
ulla ratione
non coqui: Illu
te crudum di
dam (h.e. non
te omni potest
udine.
tque hac ratio
n sudore & u
Aristoteles
fumum dicit,
possit, atque
converti.
Cruda igitur &
à Philosophis
cruda sunt: Si
possent & co
omnino ad
Hippocrate
ta, quæ nulli
pore educu
esse qui dicu
motem &
quæ à cale
ftiam, in al

A

Articula A Philosophis
interdum est privativa,
Ut ingenium ἀφιλόσο-
φον (cave hîc dicas cum
ndoctis ἀφιλοσοφικὸν)
interdum simpliciter pu-
a. Lucretius lib. 4. de re-
n sordidas & illuvie im-
o. amatoribus ὑποχειριστικῶς
ἀκόσμους quasi necdum or-
ectas, ἀπέκτους, non nimi-
ndis se occupatas.
& Aristoteles ἄπεπτον vo-
antùm quod coctum non
men potest; sed & quod
ne à calore nativo potest
llud autem propriè ὠμὸν,
dicitur: Hoc verò inco-
non coctum) negata scili-
otestate coctionis & apti-

tione falsum id. quod est
urina incoctum dicitur
ἀπεπτότατον, h. e. incoctis-
it, quod scil. mutari non
e in corporis alimentum

& salsa dicuntur incocta
his non ideò quòd ὠμὰ, i. e.
Sic enim aliquando coqui
corpus alere: Sed quod
d coctionem inepta sint.
res & Galenus Excremen-
li sunt usui, ideoq; è cor-
untur, nullam coctionem
unt, ut possint nutrire; ὠμὰ
ἄπεπτα intelligunt tantum
ore nativo possunt in sub-
lendi corporis transmuta-
ri, etsi cruda sint, qualis est pituita & crudus succus, tum alii succi & excreméta, quę cū à naturali statu recesserint, coqui tamen aliquo modo possunt, non quidem ut nutriant, sed ut statui suo restituantur. Talis est putris concoctio & putrescentium humorum, etsi propter materiæ ineptitudinem nequeunt corpus nutrire. D. Turlandus in lib. de Sudor: Theophrasti.

Ita ἄποιον (quod nullius qualitatis est) modó negat, modó privativé accipitur.

A *interdum difficultatem vel diminutionem significat*: ac idem est quod vix vel sub. Nam veteres & imminutam ac vix incoatam, & vitiatam ac corruptam coctionem vocabant ἀπεψίαν. Galenus distinguit ita ἀπεψίαν. Primam speciem vocat nomine generis ἀπεψίαν, alteram βραδυπεψίαν, (tardam coctionem) Tertiam Δυσπεψίαν (difficilem coctionem.)

A *interdum est particula* ἐπιτατικὴ (intensiva) seu adhibetur ἐπιτατικῶς (intensivé) ut ἄβιος pro dives, habens πολὺν βίον. Der seins guts kein end weiß/ ut hyperbolicè loquuntur. Ἀσέλγεια id est petulantia vel protervia (συγγενῆ hæc sunt) ab à part: intendendi, & urbe Selge, in qua omnes improbè vixerunt, teste Suidæ interprete: etsi Demosth: contrarium tradens à privandi particula deducat.

A *interdum ἐκ περιττοῦ, i. e. supervacaneum est*: Ut ἀστεροπὴ pro στεροπὴ, i. e. fulgur, per Atticismum.

Interdum vox incipiens ab à priv. red-
ditur

ditur affirmatè: ut ἀφθαρσία integritas, puritas.

In voce Ἀπάτωρ A *interdum ſignificat* negationem definitionis, id eſt demonſtrationis ac certitudinis. Sic ἀπάτορες dicuntur, qui vulgo ſunt quæſiti ſeu σποράδην hoc eſt ſparſim concepti. S. P. Patrem hi monſtrare non poſſunt: ideo ne patrem quidem habere intelliguntur (fictione ſeu θέσει juris) licet revera (τῇ φύσει) habeant: *modò privationem*. Sic Orphani ſeu orbi patre dicuntur ἀπάτορες: vide Juriſconſultos.

Ἀγαπᾷν.

Platoni in Protagora eſt acquieſcere, gratum & acceptũ habere. Apud Lucianum, Xenoph: Plutar, eſt ſecum bene agi ducere, non pœnitere alicujus, einem nicht zu wenig ſein düncken/ Plato. 2. de Repub. Ἀγαπητέον: boni conſulendum, gratum habendum pro ἀγαπᾷν dicitur etiam στέργειν.

Ἀγάπη

Ἀγάπη dilectio eſt, ſeu caritas. Ἀγάπαι ſunt convivia, quibus juvantur & recreantur pauperes. Sunt dapes Eccleſiaſticæ, quibus fraternæ caritatis & conſuetudinis uſus exercebatur. Μετωνυμικῶς. Hinc ποιεῖσθαι ἀγάπας. Cœna Domini etiã dicitur ἀγάπη à Tertulliano in Apologetico, quòd inopes refrigerio Eleemoſynarum collatarum juventur.

ΑΔΙΑΙΡΕΤΟΝ

Ἀδιαίρετον vox eſt ὁμώνυμος 1. Ἀδιαίρετον eſt quod eſt ſimpliciter indiviſibile, quod nullo modo dividi poteſt, ut ſunt νοητὰ (εἴδη à quantitate ſecreta) 2. Quod dividuum eſt, etſi actu diviſum in partes non ſit, ut quantum omne continuum. 3. id quo dividuum eſt aliud, ipſum autem hac ratione, qua dividit, individuum eſt, ut: Superficie ſeu planicie dividitur corpus, ſed eadem ſectione ipſa nequit dividi, ſic linea planiciem, punctum lineam dividit. Schegk. 8. demonſtr. pag. 280.

ΑΔΙΑΦΟΡΊΑ

Indifferentia eſt cauſæ & virtutis vel actionis.

Indifferentia cauſæ in eo conſiſtit, quòd ſit indifferens ad operandum & non operandum.

Huc pertinet Indifferentia Liberi Arbitrii, quæ eſt libertas arbitrii: Sic dicta quia indifferenter ſe habet ad omnes effectus, qui ab illa poſſunt emanare. Liberum eſt ad cujus oppoſitum non minùs quàm ad ipſum agens cauſa per naturam indifferens eſt. Aliâs Arbitrarium.

Indifferentia actionis in eo conſiſtit, quod poteſt fieri vel omitti. Eſt & indifferens actio quæ per ſe neque bona, neque mala eſt moraliter. Alias media, ut edere, bibere, videre.

Effectus aliquis dicitur contingens propter indifferentiam cauſæ & virtutis ejus. Determinatè verò futurus, quia cauſa, quæ poteſt operari, & non operari, reipſa operatura eſt.

Dicitur & aliquid indifferens ad verum & falſum, ad futurum & non futurum. Mart. Becan. de ſcientia Dei: Propoſitio de futuro contingenti nec determinatè vera, nec falſa eſt, ſed indifferens.

Secundum indifferentiam abſtracta à materia dicuntur, quæ indifferenter inveniuntur, tam in rebus materiatis, quàm non materiatis: Ut ens verum, bonum. Pererius de Philoſophia.

Indifferentia bona, adiaphora Græcè, ſunt vel εὔχρηστα. bona benè utentibus, vel ἄχρηστα, Mala malè utentibus.

Etſi multa ſunt in ſeſe indifferentia ἀδιάφορα, tamen quicquid agimus, vel benè agitur, vel malè, nec dari poteſt medium. Th. Bez. tract. de Polygam.

zenus vocat Adia-
ενα.
genus est, quod per se
eque injustum est,
libum.
Αδίκημα.
Gentilis Originum
gul:
Edictum: Injuria ex
od non jure fiat. O-
non jure fit, injuria
generaliter. Inter-
pellatione damnum
ificatur: ut in Lege
lemus. Interdum
cis significat. Nam
vel injustè sententi-
iam ex eo dictam
itia caret, quasi non
eliam autem à con-
m.
o injuriæ. Et priori
Græcos nomen Αδί-
t. in Magnis Moral:
justè atq; immerito
t. Posteriori τὸ ἄδικον,
Aristotele definitur
quàm legibus com-
ut rapere alienũ, de-
Imò verò ἀδικία dici-
njusta sententia præ-
stinianus? Αδίκημα
njuria sive culpa da-
quilia: ὕβρις est con-
ria contumeliosa.
Αδολεσχεῖν.
ter loqui.
s repetitio, qua bis i-
el occulta.
em nomen gemina-
mitur.
lta fit per mutationẽ
: synonymia, ut si di-
s proprium est ut sit

capax disciplinæ & apprehendere possèt multarum rerum scientiam.

Proprium primi mobilis Aristoteles ait esse omnium corporum mobilissimum. Jam si quis dicat proprium primi mobilis esse, ut sit quovis alio incitatius & inter orbes cœlestes mobilissimum, ἀδολεσχία est. Vide 5. Topic Aristotelis loco 4.

Αειπάθεια.

Αειπάθεια semper-passio est: & vel est κατὰ φύσιν, vel παρὰ φύσιν. Quæ κατὰ φύσιν est, est perfectiva ac sustinetur patibilium qualitatum causâ.

Qui igitur ἀειπάθειαν definiũt τῷ πάσχειν (patiendo) παρὰ φύσιν, ii vocem pressius accipiunt, cùm J. Schecki[9] ait, Apello ἀειπαθὲς, quod semper contra naturam afficitur, quale est, quod habitu κατὰ φύσιν destituitur. Dicuntur autem res naturales ἀπαθεῖς, vel δυσπαθεῖς, habituum ratione.

Ἄθεος.

Αθεος dicitur qui vel apertè Deo renunciat, aut hunc ignorat prorsus, ita, ut hanc ignorantiã disertis verbis præ se ferat: quales olim Ethnici: vel occultè Deum aut providentiam ejus abnegat: Vel saltem ita impiè ac dissolutè vivit, ut nullo planè timore Dei nullo judicii divini metu præditum se esse clarè demonstret, ut Epicurei. D. Vorstii hæc descriptio est.

Socrates erat ἄθεος, id est Deos destruebat, Deos esse negabat. Non erat ἄθεος, quia unum tantùm Deum statuebat. Hinc intelligitur, quid sit Atheismus.

In Epistola Paul: ad Ephesios ἄθεοι sunt vel adversanres traditis de Deo & rebus divinis, id est cœlestis doctrinæ veritati, vel negantes esse DEUM, ut Diagoras, vel etiam expertes Dei in igne ratione veritatis, tam de na-

 tura

tura quàm de voluntate ipſius. Joachim: Camerarius.

Αἰνιγματῶδες

Αἰνιγματῶδες 1. eſt obſcurum tectumq; vel per ænigma dictum 2. Improprium Auguſtinus vocat ænigmaticum. Ei ænigmatica definitio eſt definitio impropria, ſeu qualiscunq;: ut hæc ænigmatica Dei definitio eſt: Eſſentia invisibilis omni creaturæ incompræhenſibilis totam vitam, totam ſapientiam, totam æternitatem ſimul eſſentialiter poſſidens idem ipſa vita, ipſa, ſapientia, ipſa veritas, ipſa juſtitia, ipſa æternitas exiſtens, omnem creaturam inſtar puncti in ſe continens.

Αἱρετικὸς

Αἱρετικὸς 1. Ariſtoteli eſt utens facultate eligendi. Phyſica & Ethica ſignificatio 2. eſt ſectæ ſeu factionis vel opinionis alicujus autor. Hiſtorica hæc ſignificatio. 3. In Theologia hæreticus dicitur, qui vel doctrina vel vita ſua adverſus eſſentiale aliquod Chriſtianæ fidei caput ſic delinquit, ut proęreticam & pertinacem animi improbitatem cum errore in fundamento manifeſtè conjungat. D. Conrad. Vorſt. vel qui vitioſæ ſectæ opinionive alicui tenacius adhæret. Bellius. Alius ab eo eſt σχισματικὸς, qui autor eſt diſſidii, qui ſeparat ſe ab alio, licet idem cum ipſo ſentiat, quod ad doctrinam attinet, qui eſt conſenſionis & concordie diſſipator, διχοστασιώδης. Hic Eccleſiam quaſi ſcindit: ſeu lacerat. Ἀναιρετικὸς pro non hæretico non dicitur: ſed pro perniciali.

Αἰσθητικὸν

Αἰσθητικὸν primùm eſt quod habet vim ſentiendi, Latinè ſenſitivum, ut Riſivum, quod aptum eſt ad ridendum, ut δύναμις αἰσθητικὴ, pars animæ αἰσθητική. Secundò eſt idem quod ſenſorium, i.e. pars corporis, quæ eſt inſtrumentum ſenſionis. Ac tum intelligitur μέρος αἰσθητικὸν; Sic Scal. Caro ſentit, & in ea ſenſus eſt, non tamẽ ipſa eſt μέρος αἰσθητικὸν, ſed Nervus, id eſt, Caro ſentit per & propter nervum. Caro ergo ſentit, id eſt aliquid quod in carne eſt ſentit.

Ἀπολογία

Redditio eſt rationis, ſeu argumẽti, [illegible] enim ſeu αἰτίαν ſæpe generaliter ſumitur pro quovis argumento ſeu ratione. Ita in quolibet argumentorum genere, cum id quod argumentum ipſum non eſt, pro argumento ſ[illegible]mitur, ut non effectum pro effecto & appellatur Sophiſma [illegible], id eſt non cauſæ ut cauſæ. Ὅτι eſt conjunctio ἀπολογικὴ id eſt, ca[illegible] dicta, non quòd ſignificet cauſam rei, ſed quòd ſignificet cauſam concluſionis, id eſt argumentum ſeu medi[illegible] probationis. Quæ explicatio ſeu deſcriptio Theologiæ ſtudioſis valde neceſſaria eſt. Nos ſcimus quod tranſlati ſumus de morte ad vitam quia diligimus fratres. Joh. in Epiſt. c. 3. Hîc ὅτι notat argumentum ſeu ſignũ, quo ſcimus nos eſſe tranſlatos. Τὸ αἰτιολογικῶς opponitur ſæpe, τὸ εἰδικῶς, ut conjunctio ὅτι interdum vertenda eſt, Quod εἰδικῶς: ut ſcio quod redemptor meus vivit. Interdum ἀπολογικῶς εἰδικῶς, ut cum τὸ συμβὰν, eventus ſignificatur: αἰτιολογικῶς, ut cum ratio & cauſa alicujus affertur ſeu exponitur, ut creaturæ deſiderant patefactionem gloriæ filiorum Dei, quia ſperant ſe ſuo modo κοινωνοὺς fore illius gloriæ.

Αἴτημα

Αἴτημα eſt principium explicatio[illegible]s cujuſdam indigens, quo concedi po[illegible]latur aliquid (Latinè Poſtulatũ [illegible]nim poſtulare ſeu petere eſt: ut [illegible] p[illegible]

orum: τὸ ἐν ἀρχῇ αὐτοῦ, po-
t in principio) Aliquid
ς (facile) ἀναπόδειϛον (para-
τον (obvium) πρόχειρον
ut liceat à puncto ad
tum in plano ducere &
a continuare, vel peri-
scribere. Opponunt ei
est propositionem alie-
cis indigentem, & axio-
principium per se mani-
ιϛον (per se credibile)
tro non accipitur, ἀυτόπι
γὲς, πρόχειρον τοῖς ἀδιδάκ-
s, per se clarum.

κέφαλον

è, qui non habet caput.
oratio ἀκέφαλος dicitur,
rti proponit, vel quæ
incipium, & versus ἀκέ-
priè dicitur in quo capi-
tio deest pars. Adducunt
Poëta : Fluviorum rex
nproprie dico, quia ver-
t caput. Vid. Micyllum
m de re Poëtica; Et vo-
Lexico Antipodes. Nā in
rsibus est πρῶτος ἀντιποδί-
ponitur pro pede. Ru-
ς est qui non habet cer-
m, & populus ἀκέφαλος,
et magistratum seu prin-
ra multorum capitū bel-
li sunt hæretici, docentes
m unam tantum in Chri-
ram.

Ακόλυθον

itur modo pro conse-
do pro reciproco, modo
ario, modo pro consen-
onitur ei ἀνακόλυθον, hoc
quens Aristoteles 4. Eth.
δ' ἂν ἀκόλυθον εἶναι καὶ περὶ
ίας διελθεῖν : Sequitur ut
entia differamus. Hæc

sunt ἀκόλυθα, hoc est, conversim de se invicem dicuntur. Erasmus lib. 1. de copia verborum cap. 7. Quædam, inquit, translationes reciprocæ sunt, sive cōmunes, quas græci vocant ἀκολύθας (ignoscāt nobis literatissimi viri manes: dicendum est ἀκολούθους; sed fortè est, hic παράγραμμα ab exscribente commissum) Nam pro gubernatore non aurigam, sed pro auriga gubernatorem rectè dixeris. Quædā unius sunt duntaxat partis (id est, non sunt reciprocę) quas ἀνακολύθας appellant (dicendum ἀνακολύθους vel latina terminatione flexuq; anacoluthas: ut parallelas lineas dicunt) siquidem ut verticem rectè transferas ab homine ad montem, ita non rectè cacumen ad hominem traduxeris.

Expositio ἀκόλυθος est, quę ex alia sequitur & interdū ei prorsus æquipollet.

Verborum ἀκολυθία est orationis structura quæ modo certa est, modò dubia seu anceps.

Ακολυθία λογικὴ est Dialectica consequentia seu connexio.

ΑΚΡΙΒΕΙΑ ACCURATIO, Certitudo, Perspicuitas.

ΑΚριβείας notio multiplex est 1. Etenim *latinè diligentia dici* posse videtur. Quamobrem jubet Aristoteles non in omnibus eandem ἀκρίβειαν, id est, diligentiam seu exquisitionem adhibendā 2. Meta. 1. Eth: hoc est, vult non omnia esse ad tenue elimāda, aut nimis enucleāda, ut Cicero loquitur.

2. Proximè puto hac voce *significari certitudinem*, quę maximè affinis esse videtur perspicuitati. Hæc consistit seu posita est, cum in singulorum expositione, tum in rei in ea principia dissolutione, quæ per se ipsa conspicua sunt, & probè intelliguntur & quibus maximè habetur fides. Prior illa

ἀκρί-

ἀκρίβεια potius in docente, quàm in rei natura posita esse videtur. Altera naturam Viæ seu Methodi videtur attingere. Hæc verò à duobus consuevit peti fontibus. *A Natura Demonstrationis, & Rei subjectæ.*

Demonstrationis ἀκρίβεια (certitudo) non est unius modi, siquidem 1. certior ea perhibetur demonstratio, quæ idem facit ex causis, quàm illa, quæ rem tantùm esse ostendit. 2. aut si utraq; ducatur ex causis, erit illa certior, quæ è causis pendet certioribus, id est, natura prioribus & notiorib9 3. Certior item demonstratio dicetur, quæ constabit è causis, quæ non modò natura, verum etiam nobis notiores sunt. Hæc postrema certitudo cõtinet quoq; subjectum. 1. Illud enim subjectum certius dicitur, quod nobis notius est, cujusmodi est animal in Methodo Physica 2. Sed & alia certitudo seu perspicuitas, accipitur à subjecto. Nam certior est Methodus ea, quæ non est de subjecto, id est, illa certior, quæ de sola forma, quam ea, quæ formam spectat in materia sensili. Sic certior est Arithmetica quam harmonica, quòd illa numerum ab omni qualitate sensili segregatum examinat: hæc verò illum cum sono spectat.

Usus

Usum hæc explicatio habet, in comparatione scientiarum inter se & Axiomate, præstat scientia duobus, Nobilitate subjecti, id est, rei, quæ tractatur, & ἀκριβείᾳ. Omnium autem præstantissima est prima Philosophia. Nam quod ad perspicuitatem subjecti attinet, id notissimum est, quippe Ens, quod ab omnibus noscitur, & nihil se habet notius. Idem quoq; simplicius, quàm cæterarum facultatum subjecta, cum sit Ens universè, ad nullam certam rem applicatum: quod verò subiicitur cæteris sit aut ens mobile, aut quantum &c. Præterea divina Philosophia utitur causis omnium primis, unde cætera omnia impetrârunt, quod sunt. Itaq; hæ causæ sicut sunt altissimæ & omnium primæ natura, sic etiã natura notissimæ. Si qua huic scientiæ deest conditio, perspicuitatis illa est, quia non accipit nota nobis, sed natura nota: divinæ enim scientiæ quæ sunt, longissimè à sensu distant. De hac sic Schegkius lib. 2. demonstrat. Fastigium illud cognitionis ap[illegible] Plato νόησιν: Aristoteles σοφίαν, & [illegible] libris analyticis ἀναπόδεικτον ἐπιστήμην (in demonstrabilem scientiam & [illegible]âs ἀκριβεστάτην scientiam, ut in Eth[illegible] vocat. Mathematicæ scientiæ etiam habent gradus. Ea quæ consid[illegible] quantùm discretum, certior est, quàm ea, quæ continuum tractat, cum superet ἀκριβείᾳ seu perspicuitate demonstrationis, & simplicitate subjecti.

Quantum enim continuum habet se ad discretum ut includens positionem. Punctum enim est unitas cum po[illegible]one, Vide Scalig. exer. 321. ubi disputat Geometriam esse minus subtilem & ἀκριβῆ quàm arithmetic. ex primo divinæ Philosophiæ. Si quid est, inquit, in quantitate subtilitatis id omne ex numerorum ratione hau[illegible]um est. Subtilior est scientia (ut Arithmetica) quæ alterius (ut Geometriæ) statuit principia ac fundamenta. Quodcunq; accipit vel probat Geometria, per numeros dirigit. Geometriæ subjectum ab Arithmeticæ subjecto pendet. Accuratio autem Mathematica in Ethicis & Physicis ferè non est exigenda ex Aristotelis sententia. Porrò si scientiæ præstantiam metiaris ex nobilitate subjecti, [illegible]

tior est Mathematicis,
sunt à veteribus Philo-
αιδεία, id est Apparatus
lias scientias.
mnia ad tenue elimare,
alculos exiliter revoca-
tissimis argumentis ali-
ui.

Ἀκρισία.
dicij seu discretionis pri-
ς σέρησις ἢ ἀπυσία.
s judicii. Quæ à Sapiente
Magnanimo viro abest,
ele & Plat.
atio, confusio, perturba-
pud Polybil: de iis, qui
ent, loquentem.
dum accipitur speciatim
quadam occæcationis,
am confusè & imperfectè
c sub propria specie ap-
r, qualis legitur Genes.
eg. 6. Sodomitæ scilicet
domum Lothi nec inve-
Syri videntes Helysæum,
recognoscentes percussi
citate. Quidam, ut Grego.
piunt istud apud Lucam,
am tenebantur, ne eum
at. Vide Dionys. Carthus.

η, indiscretio verborum,
itus delectus verborum.

ως indictâ causâ. Mors
irrogatur indictâ cau-

am reperitur. Δυσκρισία
o, quia invenitur δύσκριτος
ς.
e commone factiones sunt.
βεια non est facta aut fal-
ꝗ; subtilitas. 2. Tandem
tabula quod proverbiale
βεια seu accuratio in con-

templando, Philosopho in agendo Politico laudi datur.

Τὸ ἀκριβὲς distinguitur à Logico, ut illud sit philosophicum, hoc verò populare: ut cum dicimus, hæc non est definitio ἀκριβὴς, seu exquisita & analytica, sed λογική. Ita Claudius Alberius distinguit inter Genus ἀκριβὲς, hoc est, purè synonymum; & logicum, hoc est minùs exquisitum.

Pro ἀκρίβεια etiam eleganter dicitur Ἀκρονύχησις hoc est ad vivum resectio: quæ philosophica accuratio affinitatem aliquam habere videtur cum politicorum ἀκριβοδικαίῳ seu stricto jure.

Ἀκρόστιχις Acrostichon; Cephalonomaticum.

Genus versus ita factum, ut summæ, seu capitales literæ nomen aliquod includant, per capita versuum discurrendo. Sic Elogium servatoris nostri inclusit Sybilla in acrostichide. Tale est hoc Cephalonymum.

Scriptura Ad Normam, Cum Tanta Volumina Scribam,
Theiologos Omnes Metior Atq; Sophos.

Hic Sanctus Thomas est (Aquinâs) si versuum initiales literas colligas. Plautus suarum Comœdiarum argumenta composuit, hoc genere, ut:

Aulam repertam auri plenam domi Euclio
Vi summa servat, miseris affectus modis.
Lyconides istius vitiat filiam,
Vult hanc Megadorus indotatam ducere
Lubensq; ut faciat, dat coquos cũ obsonio:
Aurum formidat Euclio, abstrudit foris,
Req; omni inspecta compressoris servulus
Id surpit, illic Euclio rem refert.
Ab eo donatur auro, uxore, & filio.

Singulorum versuum literæ capitales collectæ in unam vocem faciunt. Aulularia.

EPITA-

EPITAPH. PER ACROSTICHON
à Joh. Wirtzio Tig.

Bustum tres no S tra Titanes E ripit urbi a ·
E xcelso quis I am sancta ad ten T oria cæl O
V escenda est data M anna. Ultra si F luctigerum isto C
M undi habitare sa L um potuissent, R ore rigâssen T
L iquenti & satis E xcocto, non I mpare fruct U,
E gregium Tigu R um, & Mundi sy S tema venustu M,
R egis at ætheri I indubié non I d sine nut V
U t vitæ hora bre V is nostræ! velut U mbrula, flos, ni L!
S perata haud ad S tat mors, & pede S ternit adunc O.

Possunt etiam loco literarũ integræ dictiones in versuũ Principiis sensum constituentes poni, ut hîc CHRISTUS victima pro injustis peccatis Totius Mundi: *(dentis*
Christus ut *innocuæ mactandus opima bi-*
Victima *(sic patris fata tulere)fuit*
Pro injustis *justus, pro crimine criminis expers,*
Peccatis, *functus quis caret ipsius obit*
Totius *hoc legis vatumq́; oracula Christ',*
. Mundi *hoc discipuli lumina sacra canũt*
Hæc ex TechnoPægnio Poëtico.

Si videas carmẽ Erythreæ Sibyllę, quod cecinit de extremo judicio rebusq́ue novissimis, quod ab Augustino in lib. de Civit. DEI refertur; sanè facile ex primis literis cujusq́; carminis colliges Græcè, Ἰησοῦς χειστὸς σωτὴρ θεοῦ υἱὸς σαυρὸς: Jesus CHRISTUS Servator, DEI filius, crux.

'Ακτὶν.

In Geometria Platoni ἀκτὶν est Radius, id est recta à centro ad perimetrum. Aristoteli in Mechanicis est, ἡ γράφουσα τὸν κύκλον, id est linea secans centrũ Euclidi, Quæ ex centro, id est quæ ex centro est per periphrasin.

Ακυρολογία.

Ακυρολογία Locutionis seu sermonis est improprietas, κατάχρησις, ἀκυρ... Et subjicitur *Insolentia* vocis vel sermonis ut σπῖλις pro πίτοι apud H... Ita ἀκυρολογεῖ interdum Au... s voce Locus & Ubi Tract. 11. in ... cap. 17. Si loca dicenda sunt & ... non corpora continentur & loc... cujusque rei ubi est, locus CHR... æternus ubi semper est, ipse pat... & locus Patris Filius est, quia ... quit, in Patre, & Pater in me est. ... in hac orat. Sicut tu Pater, in ... me, & ego in te: Et locus ... ster ipsi sunt, quia sequitur ut & ... in nobis unum sint: & nos locus ... sumus, quoniã templum ejus sumus.

Hìc non intelliguntur spatiosæ capacitates, ut ipse Augustinus fatetur, qui loquitur hìc ex hypothesi. Idem in Ser. de Temp. Ser. 3. in quo exponit Symbolum: sic inquit: Ubi est Christus ab ascensione? Sedet ad dextram Patris. Dextra DEI dicitur æterna felicitas. Dextra Dei dicitur ineffabilis, inæstimabilis, incomprehensibilis beatitudo & prosperitas. Hæc est dextra Dei ibi sedet, ibi habitat, ... manet. Hact: August. qui aliàs propriè Ubi Christi gloriosi facit Paradisum & cœlum, quod alicubi vocat F... mentum spiritale & Regionem A... ge...

abitationem Angelo-
um Patriam, & in Evã-
nis tractatu 50. & in
antes ait: In cœlo, quo
tus, sedet ad dextram
est, modò sedés ad dex-
Dextra igitur Dei pro-
ec Locus est. Ac impro-
t, Christũ in dextra Pa-
n. Sic improprie loqui-
s, cùm materiam vocat
um.

ctio seu observatio.

nx & propriè & ἀκύρως
accipitur ad diversas

est matrimonium con-
uri seu ardere. In no-
αἰσχρῶς est seu ἀκυρο-
rtur ad verbum uri seu
enim significat Bonum
t, flammis vexari Irbi-
tio est hujus gemina &
t Christum confiteri &
quàm æternum pati in

nitur κυριολογία id est
rietas, quæ magna ora-
t.

A A' M H.

autem. Docti etiam hîc
sic loquuntur: positum
ei arbitrio dare homini-
s sit utile futurum, non
ines id possint à Deo
icendum hic: Non au-
Alcib. Καὶ γὰρ ἂν δεινὸν
... καὶ τὰς θυσίας ἀποβλέ-
θεοί, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ψυ-
num grave esset si Dii ad
atque sacrificia respice-
item ad animum. Hic ne
erò.

Ἀλλοίωσις, Alloeosis. Variatio.

In Physicis alloeosis significat alterationem variationem, seu mutationem qualitatum. Galenus quandam alterationem ἐξομοίωσιν, hoc est, assimilationé vocat; partes omnes sanguis nutrit à quibus alteratur, & in substantiam ipsis similé convertitur; sed hæc γένεσις, seu generatio etiam est.

In grammaticis Enallagen, seu Parallagen, seu mutationé alicujus accidentis, seu heterosin significat.

In Doctrinâ prædicationũ dicitur, cùm tribuitur aliquid alicui κατ' ἄλλο propter unioné: Ac Latinis est Alternatio, qualis est signorum & rerum. Dicitur etiam nominum permutatio, ἐναλλαγὴ τῶν ὀνομάτων, nominum mutua quædam variatio, & τρόπος ἀντιδόσεως, ἰδιώσεως, appropriatio, ἰδιοποίησις. Hujus 1. Canon est in Theologia celebris. Scriptura Sancta alternatione quadã, quod externorum Symbolorum est solet rebus attribuere, & vicissim, quæ rerum sunt, attribuere Symbolis, id qđ fit propter analogiam, & unionem mysticam. Sic Patres sæpè ita de rebus agunt, atque si de Symbolis loquerentur, & vicissim ita de Symbolis, ac si res ipsas & significata tractarent.

In Levitico Deus passim dicitur sacrificiis placari, cùm tamen revera placetur tantum in Christo, qui illis sacrificiis significabatur. Hic proprietas rei significatæ attribuitur Symbolis; Deus enim odoratus est morté Christi in odorem suavitatis, non autem odores Vitulorum, Taurorum.

In Exodo scribitur. Pesah est transitio Domini. At agnus ille, qui mactabatur, monumentum tantum erat trãsitus Domini. Judæi dicuntur in corpore circumferre fœdus, id est, signũ fœderis. A Patribus dicitur corpus

Christi ore comedi manibus contingi, frangi (per alloeosin) Cyprianus de cœna. Qui usque hodie hoc veracissimum corpus suum creat. Hic quod convenit Symbolo, tribuitur rei ipsi (corpus Christi frangitur in mysterio seu Sacramento, id est, Symbolum, quod mysterium & sacramentum est corporis Christi, frangitur) panis Eucharistiæ, nonnunquã appellatur salutaris & vivific': hic quod rei ipsi propriè convenit, ascribitur Symbolo. Vide Joach. Vadia. lib. 2. de Euchar. & Aug. ad Bonif. qui disertè ait, nomina rerũ ipsarum imponi signis.

II. Canon. Unius Christi naturæ proprium attribuitur personæ ab altera naturâ denominatę propter hypostaticam unionem, ut; Deus est visibilis, Filius Mariæ loquens in terris eodem tempore est in cœlis. Hæ locutiones Christo, quatenus unus est, sunt propriæ & eædem: vicissim non sunt propriæ; illi naturæ, quæ voce concretiva exprimitur. Deus hoc est Christus qui Dei filius est crucifixus esse, rectè dicitur. Etsi autem affigi cruci de Christo, quâ unus, integer & indivisus est propriè dici potest; tamen illud ipsum, de Christo, quâ Deus est, id est secundum Deitatem propriè revera que dici nequit; Sic in cœlo esse, cum esset in terris. de Christo propriè dici potest. At idem de Filio hominis, quâ erat Filius hominis, id est, de Christo secundùm humanam naturam nõ propriè dicitur. Gabriel Biel & alii Scholastici vocant hanc prædicationem, seu hunc modum loquendi, communicationem idiomatum; græcis est κοινωνία τῶν ὀνομάτων, vel ἰδιωμάτων. Scheckio alloeosis Logica prædicatorum dicitur, qua idem aliquid uni per se inest aut prędicatur, & alteri per accidẽs. Hęc, inquit, usurpatur respectu partis & totius, non partis unius, respectu alterius partis; Pars enim pro parte Synecdochice non ponitur.

Ἡ ἀλλοίωσις τῶν προσώπων.

Allœosis personarum est, 1. Cum legato nomẽ legantis tribuitur, ut cũ nomen Jehova solius Dei propriũ, & creaturis ἀκοινώνητον, siquidem propriè & sine tropo sumatur, Angelo tribuitur. Hæc allœosis, est species Meton. Exem. vide Gen. 16. & 18. Exo. 3. & 12. Jud. 6. & 13. Videãtur quoq; Aug. & Mer. 2. Cùm litigantium clientum advocati, personas suas, pro clientum personis usurpant. Pro Cæcinna Restituisse te dixti; nego me edicto prætoris restitutum esse. Sic Cicero Pisonem advocatum partis adversæ alloquitur, tanquam Ebutius id diceret Cæcinnæ. Audomarus Talæus lib. 1. Rhetor. cap. 5. qui hanc allœosin refert ad Metonymiam subjecti.

Alloeotheta, ἀλλοιόθετα, sunt posita contra vulgatos & protritos canones grammaticos. Prisciano Variata, ut pars in frustra secant apud Virg. ubi illic scelus est, qui me perdidit apud Terent. Livius, Quatuor millia hominum exules obęrati, Solœcophanes (speciem solœcismi prę se ferent.

DE VERSIONE GRÆCISMORUM

Ἅμα καὶ ἅμα.

Cum in auctore aliquo gravi verbum interpretandum occurrit, videndum est diligenter quamnam notionem (h. e. significationem) subjectam habeat, ut convenienter Latinè exprimatur. Cavendum etiam *ne versor sit latinitatis eversor.* Ἅμα καὶ ἅμα (simul & simul) Græcismus est Platonicus, pro quo Latini dicunt *Eâdem operâ.* Rectè igitur Joh. Serranus in Apologia Socratis, μὴ ὑπείκων δὲ ἅμα καὶ ἅμα ἀπολοίμην, vertit: Ne si quidem quid cedere recusaretur, eâdem operâ perirem

ii discrimen subire viderer.
is est ἄνω ϗ κάτω, hoc Lati-
uto, est susque deque.

Ἁμαρτία.

ἁμάρτημα Græcis sunt ταυτὸ(a-
vel habitus pravus) Sed La-
ctoribus Error & Erratum
uidem sunt, sed non omni-
significant. Errata puerilia
uæ Græcè dicuntur παιδικὰ
vel παιδικὰ ἁμαρτήματα, li. 3.
e morib. Arist quod Joach.
s non rectè cõvertit errores
judice Dion: Lambino. Ná
ci, & in errore versari dicũ-
falluntur, aut qui falsum a-
inátur, aut quos fugit ratio.
a. idem est q peccatũ, non re-
Scholastici & Canonici ita
t errorem, cum dicunt lau-
The: Beza in aureo libello de
& Divort. ex Lombard. sent.
ponsalia interdum fieri erro-
dem erroris species in hisce
uor. 1. *Personæ*, ut cùm Lea pro
est supposita. 2. *Status* seu
nis deterioris, ut si serva cõ-
, quam credideris esse liberá.
e, cùm pauper est, quæ jacta-
ves. 4. *Qualitatis*, ut si capito-
ricosa est, quę habebatur pro
a & commoda: & cùm Jurec.
n Errore non esse consensum.
ἁμάρτημα est erratum seu la-
noriæ.
& alii Philosophi peccatũ &
interdũ pro eodem accipiũt,
lle ait peccatũ seu error tũ in
in theoria est. In expl. Or. Ar.

Ἁμαρτάνω.

propriè est lapsu, casu, fortuna,
e quodá humano, delinquere,
catino judice, qui ei opponit
quod proprie fit destinata ma-
consultò,
est à recto, sive sit hoc verũ sive

bonum, discedo: pecco. Idq; vel ἑκτι-
κῶς (habitualiter) vel ἐνεργητικῶς (acti-
vè) ut docent Theologi.

Δύναμις peccandi, quæ potius ἀδυναμία
est, Græcis est τὸ ἁμαρτητικόν.

Ἀμετρία.

Ἀμετρία modò significat immoderatio-
né, quæ magis ad excessum pertinet,
modò cõplectitur excessum & defe-
ctũ, seu discessium significat à modo,
qui in utramq; partem fieri potest. Vi-
tium igitur, sive excessu; sive defectu
peccans sit, ἀμετρία dici potest. Ita in-
terpretat' est Carpentarius ἀμετρίαν.
In cap. 2. Alcinoi Platon.

Ἀμετάπτωτον.

Ἀμετάπτωτον propriè est quòd firmitate
sua fixum, ex uno loco in alium non
recedit. Per Metaphoram est immu-
tabile, ut cum dico: Scientia est noti-
tia ἀμετάπτωτος, sciens est ἀμετάπτωτος.

AMPHIBOLIA.

1. Amphibolia est quędá ambiguitas est-
que in uno verbo ut Taurus. Hinc di-
citur: Taurus dicitur ἀμφίβολος: vel
in Sermone seu Syntaxi, ut Christum
oportet cælum capere.

2. Speciatim Amphibolia dicitur, cùm in
plurib' vocabulis conjunctis, est am-
biguitas. Sic accipit Melan. in 4. Dial.
de Fal. cùm ait: Arist nominat Amphi-
bola, cùm Syntaxis vel plura verba
errorem pariunt, ut: Ajo te Æacida
Romanos vincere posse, Et ita discer-
nit amphibola ab æquivocis (quibus
unius vocis ambiguitas notatur) Hîc
igitur acceptio scholastica à Peripate-
ticis distinguitur. Talia amphibola
interdum dicuntur ἐπαμφοτερίζοντα,
ambigua, quę utrolibet verti possunt.

3. Amphibola non tantùm de verbis, sed
etiá de rebus dicuntur: Dicitur enim
ἀμφίβολος φήμη, ambigua fama. Et ἀμ-
φίβολον πρᾶγμα, res seu causa.

Coroll. *Est igitur Amphibolia in verbis vel rebus.*

 Ἀμ-

Ἀμβλυωπία.

Ἀμβλυωπία est hebes, iners, obtusa oculorum acies: qui hoc vitium habet dicitur Ἀμβλυωπὸς. Hìc non est privatio totalis sed partialis. In ἀμαυρώσει verò est στέρησις ὁλικὴ ferè, id est, lux oculorum perit penè omnis: Latini vocant caliginem oculorum. Immo nōnunquam etiam pro cæcitate accipitur. Ἀμαυρόω est σκοτίζω, tenebras oculis offundo. Vide Dioscor. lib. 8. c. 13.

Ἀναβαλικός.

Ἀναβαλικὴ Physicis Medicis febris, est febris quędam συνεχτικὸν, id est continēs, quæ paulatim succrescit, id est, incrementum suscipit, & indies invalescit: ἀναβαίνω enim est succresco, incresco. Μέτρον ἀναβαῖνον & ἀναβαλικὸν dicitur quòd à monosyllaba incipiens dictione continuè dictionibus plurium Syllabarum increscit. Alii vocant hoc Fistulare, ut Bebelius, ut:

Cur nobis juvenes decerptis orbiculata Poma, &c.

Ἀνάβασις.

Ἀνάβασις stellæ vel arcus in Sphæra, est ascensio ejus, quæ recta est vel obliqua. Ei opponitur κατάβασις, descensus. De utraque consule Johannem de RegioMonte Mathem. clariss. in Tabul. Directionū & profectionum.

De ascensu & descensu Musico res est per se nota. Sicut & de ascensu in Methodo, seu ratione Inveniendi, & descensu in Methodo præcepta ordinandi & disponendi.

Est & ἀνάβασις oratorum, qua increscit oratio & assurgit gradatim à minoribus ad majora. (Incrementum dicitur.

Est & Logicorum in arbore Porphyriana: cui συγγενὴς est ascensus & descensus politicorū, in arbore cōsanguinitatis.

Ἀνάγκη.

Ἀνάγκης vox est ambigua. Itaq; teneantur sequentes distinctiones.

Ἀνάγκη
- Πραγμάτων, rerum, absoluta, ut cùm prædicata subjectis insunt per se.
- Λογικὴ, ἐξ ὑποθέσεως, quæ inest in Syllogismis nō demonstrabilibus, cujus gratia necesse est positis quibusdam propter ea, quæ posita sunt sive vera, sive falsa, per se sequi conclusionem.

Ad λογικὴν ἀνάγκην refer necessitatē prædicationis, quam quidam non male faciunt in his & similibus, Aeneas vicit Turnum, Paris rapuit Helenam, Adam est lapsus, respectu nimirum eventus, qui deinceps mutari nequit. Postquam Paris rapuit Helenam, necesse est eum rapuisse (factum enim infectum reddi nequit) Hæc necessitas prædicationis vocatur: Talium propositionum judicium, postquam prædicata jam evenerunt, dicitur certa cognitio, non scientia (quæ & rei subjectæ, & animi in quo est, ratione est, ἀμετάπτωτος hoc est, immota) Antequam verò, prædicata evenirent, dicitur opinio, ut hujus, Fortes creātur Fortibus; & illius, Heroum Filii noxæ. Rodolph. Snell. in Com. Dialect. lib. 2 pag. 95.

Ἀνάγκη Entis
- incōplexi
- complexi

utraq; est
- absoluta
- cōditionalis.

Ad ἀνάγκην Entis incomplexi pertinet Platonis χρεία ἀναγκαία lib. 2. de Rep. Quæ & simpliciter χρεία ab eo dicitur, id est, usus. Reip. Origo est χρεία, id est

e necessitas: Nemo enim
r se satis valet ad viven-
ltis rebus indiget, quas
. Hinc hominum con-
n unam quandam com-
Hinc primum extitit ci-
necessitas hæc Πολιτικὴ, id
itur.
ἀνάγκη intelligenda sunt,
sputat. 10. de Repub ubi
pensum & thronum tri-
. Cujus Disputationis hęc
Rato certoque quoddam
decreto res omnes gu-
quęcunq; sunt in hac rerũ
e, &, ut dicã speciatim, hu-
uæ societas, vita & mors,
iúque res hominum, & fin-
m momenta illius decreti
late reguntur. Imò ipse
ssitati necessariò causarum
ctus est. Necessitas hæc
ea est, cum tribus Filiabus,
achesis, Clotho, Atropos,
ensis & staminibus res o-
ræ gubernentur. Sed hæc
mera figmenta sunt. Nam
c ratum, ac fixum esse de-
mnes nostras à Deo guber-
ipsum causis secundis mi-
ari, sed causarum secunda-
ίαν. & ipsum substernere, &
oluntate liberrima effica-
lere.

GRAMMATISMUS.

atismus significat literarum
nem. Eodem sensu dicitur
ammatismus, id est, literarum
. Ac quidem 1. est Metaplas-
mmaticus, qui dicitur Me-
, hoc est transpositio literarũ,
nbre pro Thymber, δαρτὰ κρα-
ς pro δρατὰ, καρδία, κρατ@,
, cor, robur. 2. Est ingenii lu-
dam, qui fit vel syllabarum

μεταθέσει (trajectione, vel ἀφαιρέσει (abjectione) vel προσθέσει (adjectione) Dicam clarius & ἰδιωτέρως: fit vocum in elementa sua, hoc est syllabas & literas, dissolutarum novo contextu, aut permutatarum collocatione syllabarum in novas, atque à prioribus diversas voces coagmentatione, vel manente, vel mutata significatione.

Exercetur vel in una voce, vel in pluribus: in una, ut Nicodemus, Demonicus; Theodorus, Dorotheus; Dorothea, Theodora; Calvin' ἀναγραμματισθεὶς est Alcuinus: Corpus, Porcus; Navus, Vanus: in pluribus, ut Johan. Bodinus. Andius sine bono. Hujus usu valuit, ac propterea in admirationem venit apud Ptolomæum Philadelphum, Aegyptii regem Lycophrõ Chalcidensis unus septem Poëtarum, quos conjunctos vocarunt πλειάδας. Is Ptolomæum μεταγραμματιζόμενον (per translationem literarum) solitus est appellare ἀπὸ μέλιτ@ quasi dicas à melle, Arsinoen verò ἴον ἥρας, Violam Junonis. Multus ejus usus est hodiè apud non nullos Latinos Poëtas, apud superioris seculi Poëtas parcius. Catharinę Mediceę Reginæ Galliarũ Henrici conjugis inscriptionem hác, Catharina de Medices Regina mater, per anagrammatismum conversa est in hoc elogium, Dira in me regnat Circe, Medea, Thais.

Frequens etiam eorum usus est apud Gallos, quorum lingua mollior ac delicatior: elisiones, divisiones, enũciationes diversas, & cognatione ambiguas, mutationes varias, & elegantes lepidasque, atque in transpositione concinnas, allusiones venustas plures recipit, quam reliquarum gentium linguæ. Concinna est nominum Francisci Valesii, & Henrici filii κατ' ἀναγραμ-

Ἀμβλυωπία.

Ἀμβλυωπία est hebes, iners, obtusa oculorum acies: qui hoc vitium habet dicitur Ἀμβλυωπὸς. Hìc non est privatio totalis sed partialis. In ἀμαυρώσει verò est στέρησις ὁλικὴ ferè, id est, lux oculorum perit penè omnis: Latini vocant caliginem oculorum. Immo nônunquam etiam pro cæcitate accipitur. Ἀμαυρόω est σκοτίζω, tenebras oculis offundo. Vide Dioscor. lib. 8. c. 13.

Ἀναβαλικὸς.

Ἀναβαλικὴ Physicis Medicis febris, est febris quędam συνεκτικὸν, id est continés, quæ paulatim succrescit, id est, incrementum suscipit, & indies invalescit: ἀναβαίνω enim est succresco, incresco. Μέτρον ἀναβαῖνον & ἀναβαλικὸν dicitur quòd à monosyllaba incipiens dictione continué dictionibus plurium Syllabarum increscit Alii vocant hoc Fistulare, ut Bebelius, ut:

Cur nobis juvenes decerpitis orbiculata
Poma, &c.

Ἀνάβασις.

Ἀνάβασις stellæ vel arcus in Sphæra, est ascensio ejus, quæ recta est vel obliqua. Ei opponitur κατάβασις, descensus. De utraque consule Johannem de RegioMonte Mathem. clariss. in Tabul. Directionū & profectionum.

De ascensu & descensu Musico res est per se nota. Sicut & de ascensu in Methodo, seu ratione Inveniendi, & descensu in Methodo præcepta ordinandi & disponendi.

Est & ἀνάβασις oratorum, qua increscit oratio & assurgit gradatim à minoribus ad majora. (Incrementum dicitur.

Est & Logicorum in arbore Porphyriana: cui συγγενὴς est ascensus & descensus politicorū, in arbore cōsanguinitatis.

Ἀνάγκη.

Ἀνάγκης vox est ambigua. Itaq; teneantur sequentes distinctiones.

Ἀνάγκη
- Πραγμάτων, rerum, absoluta, ut cùm prædicata subjectis insunt per se.
- Λογικὴ, ἐξ ὑποθέσεως, quæ inest in Syllogismis nō demonstrabilibus, cujus gratia necesse est positis quibusdam propter ea, quæ posita sunt sive vera, sive falsa, per se sequi conclusionem.

Ad Λογικὴν ἀνάγκην refer necessitatē prædicationis, quam quidam non male faciunt in his & similibus, Aeneas vicit Turnum, Paris rapuit Helenam. Adam est lapsus, respectu nimirum eventus, qui deinceps mutari nequit. Postquam Paris rapuit Helenam, necesse est eum rapuisse (factum enim infectum reddi nequit) Hæc necessitas prædicationis vocatur: Talium propositionum judicium, postquam prædicata jam evenerunt, dicitur certa cognitio, non scientia (quæ & rei subjectæ, & animi in quo est, ratione est ἀμετάπτωτος hoc est, immota) Antequam verò, prædicata evenirent, dicitur opinio, ut hujus, Fortes creantur Fortibus; & illius, Heroum Filii noxæ. Rodolph. Snell. in Com. Dialect. lib. 2 pag. 95.

Ἀνάγκη Entis
- incōplexi
- complexi

utraq; est
- absoluta
- cōditionalis.

Ad ἀνάγκην Entis incomplexi pertinet Platonis χρεία ἀναγκαία lib. 2. de Rep. Quæ & simpliciter χρεία ab eo d[illegible]tur, id est, usus. Reip. Origo est χρεία, id est

necessitas: Nemo enim
se satis valet ad viven-
tis rebus indiget, quas
Hinc hominum con-
unam quandam com-
Hinc primum extitit ci-
ecessitas hæc Πολιτικὴ, id
tur.
ἀνάγκη intelligenda sunt,
putat. 10. de Repub ubi
pensum & thronum tri-
Cujus Disputationis hęc
ato certoque quoddam
decreto res omnes gu-
ęcunq; sunt in hac rerũ
&, ut dicã speciatim, hu-
iè societas, vita & mors,
ue res hominum, & fin-
momenta illius decreti
te reguntur. Imò ipse
tati necessariò causarum
us est. Necessitas hæc
est, cum tribus Filiabus,
chesis, Clotho, Atropos,
fis & staminibus res o-
gubernentur. Sed hæc
era figmenta sunt. Nam
atum, ac fixum esse de-
es nostras à Deo guber-
sum causis secundis mi-
i, sed causarum secunda-
, & ipsum substernere, &
untate liberrima effica-
e.

AMMATISMUS.

smus significat literarum
m. Eodem sensu dicitur
natismus, id est, literarum
c quidem 1. est Metaplas-
naticus, qui dicitur Me-
c est transpositio literarũ,
e pro Thymber, δαρτὰ κρα-
ro δρατὰ, καρδία, κράτος,
r, robur. 2. Est ingenii lu-
n, qui fit vel syllabarum

μεταθέσει (trajectione, vel ἀποβολῇ (abjectione) vel προσθέσει (adjectione) Dicam clarius & ἰδιωτικώτερον: fit vocum in elementa sua, hoc est syllabas & literas, dissolutarum novo contextu, aut permutatarum collocatione syllabarum in novas, atque à prioribus diversas voces coagmentatione, vel manente, vel mutata significatione.

Exercetur vel in una voce, vel in pluribus: in una, ut Nicodemus, Demonicus; Theodorus, Dorotheus; Dorothea, Theodora; Calvin' ἀναγραμματισθεὶς est Alcuinus: Corpus, Porcus; Navus, Vanus: in pluribus, ut Johan. Bodinus Andius sine bono. Hujus usu valuit, ac propterea in admirationem venit apud Ptolomæum Philadelphum, Aegyptii regem Lycophrō Chalcidensis unus septem Poëtarum, quos conjunctos vocarunt πλειάδας. Is Ptolomæum μεταγραμματιζόμενον (per translationem literarum) solitus est appellare ἀπὸ μέλιτος quasi dicas à melle, Arsinoen verò ἴον ἥρας, Violam Junonis. Multus ejus usus est hodiè apud non nullos Latinos Poetas, apud superioris seculi Poëtas parcius. Catharinę Mediceę Reginæ Galliarũ Henrici conjugis inscriptionem hãc, Catharina de Medices Regina mater, per anagrammatismum conversa est in hoc elogium, Dira in me regnat Circe, Medea, Thais.

Frequens etiam eorum usus est apud Gallos, quorum lingua mollior ac delicatior: elisiones, divisiones, enũciationes diversas, & cognatione ambiguas, mutationes varias, & elegantes lepidasque, atque in transpositione concinnas, allusiones venustas plures recipit, quam reliquarum gentium linguæ. Concinna est nominum Francisci Valesii, & Henrici filii κατ' ἀναγραμ-

ἀναγραμματισμὸν seu literarum inversionem commutatio François de Valois. Franciscus Valesius. Hoc nomen μεταγραμματιζόμενον, id est, si literæ transponātur, reddit talem sententiam: De Façon Suys Royal, id est, ipso gestu sum Regius. Henry de Valois κατ' ἀναγραμματισμὸν parit hanc sententiā: Royes de Nul hay, id est. rex es, quem nemo odit,

Hoc ingenii παίγνιον habet suas delicias, quæ si voluptatis causa & citra insectationem nominis & contumeliam cujusquam usurpentur, & si absit profanitas aut superstitio, cum primis ego laudaverim. Quæ eruuntur ex nominibus, αὐτομάτως (fortuito) sæpissimè insunt. (Sic in meo cognomine *Goclenius* est, En Logicus: Ἄνευ ϖελαυ- πλαγίως enim hoc accipi volo.) Itaq; inde divinationem hîc pro nulla habeo, hoc est, anagrammata non facio μαντικά (Divinativa) Vid. Casp. Peuc. in lib. de div. tract. de sortibus.

Fit anagrammatismus aut prosa aut versu, vel uno vel pluribus.

Exempla.

H. Buchneri hæc sunt.

Janus Gruterus.
Tu gnarus Vir es.
Daniel Cramerus
Mira luce ardens.
Rodolphus Goclenius
Lepor hoc lusu dignus.
Gregorius Bersmannus
Musis regor gubernans.
Johannes Strubinus.
Urbanus in honestus, Nō astus in verbis
Laurentius Rhodomannus,
Nisu dat Laurus honorem
Salomon Frencelius,
Non vel misces lauro.
Adamus Theodoricus Siberus,
Huic sub Musis ardor est à Deo.
Johannes Lauterbacchius,
Nacharus tute ac nobilis.
Johannes Weidnerus,
En navus es vir in Deo. Jamb. Dimeter.
Andreas Kleinius,
Canens lauderis.
Johannes Leiccavsius,
Fons in viva Ecclesia.
Petrus Schreccius,
Ecce Christus suprà.
Johannes Oexnerus,
Non reus es noxia.
Martinus Hugius,
Mihi gratus unus.
Pancratius Rulmannus,
Ars sana unis Pulcrum,
Joannes Mylius,
In senio asylum,
Henericus Lucius,
Usu hercle vincis.
Andreas Henoëus Poëta coronatus,
Honos decorat opera venusta.

Hæc omnia idem Buchnerus optimus elegiacus evolvit, & fusius clariusq; exposuit.

D. Hieronymi Treutleri Silesii hoc est, de duobus conjugibus, sene & juvencula,

Ludovicus Maria,
Juva dulcis amor.

D. M. Danielis Angelocratis Latinum ex hoc complexo, MAURITIUS Hassiæ Landgravius: &, JULIANA Comes in Nassovia, hoc est: Annos agimus in amore, salva justitiæ via; hinc laus est arduis.

Ἀναγραμματισμοὶ Poëtis interdum pariunt paronomasias in metris suis, ut inquiat aliquis. *Miror nō rimor* Christi, hoc sit quomodo corpus?

Respondeo.

Fas est *rimari* Christi, hoc sit quomodo corpus.

Et fas *mirari* facta stupenda Dei.

Jus & vis *tres literulæ dominātur in orbe.*

Dicuntur & Anagrammatismorum involucra. Itaq; Anagrammati[illegible] sæpe b-

-volutio & illustratio
utEpigramma aliquod

us est tropus gramma-
a pro litera ponitur.
, Anagoge.
syllogismorum estseu
m 2. & 3. figuræ ad pri-
Politica Platonis ἀνα-
ritio.
sciplina, seu educatio:
ωγὴ, id est, liberorum
agogia.
æcorum accipitur tum
in sublime generatim,
pro θεωρία excelsa, seu
lligentia, seu sensu ora-
ico & abstruso, qui nos
cœlum subvehit. Undè
eologis nominatur ea
iæ, seu interpretationis
quæ hominem maximè
peculabũdum requirit.
est allegoriarum & ty-
estamenti in Novo Te-
atio atq; applicatio. Sic
si reducto velo quę sub
s latebant, evolvuntur,
i⁹ spectãda proponũtur.
tum cum Ecclesia, tan-
um corpore, vel eundẽ
n Mose, vel Christi car-
inem cum pane & vino
omparet. Analogia est.
Anagoge, est *Anagogia*,
ἀναίδευσις, quando nul-
Pædagogia, seu discipli-
Plato in Politicis.
oge in Physicis est san-
atio, seu rejectio, quæ
αἵματος ἀναφορά à græ-
Latinè cruenta ejectio.
ititur, cùm sensus lite-
nt, in spiritualem verti-

Anagogicus sensus, scripturę opponitur literali, tropologico & mystico seu allegorico.

Anagogic⁹ dicitur Cabala, quia ea expositio quę dicitur ore Dei tradita Moisi, & accepta per successionem, semper ferè sequitur Anagogicũ sensum, qui inter omnes est sublimior & divinior, sursum nos ducẽs à terrenis ad cœlestia, à sensibilibus ad intelligibilia, à temporalibus ad æterna, ab infimis ad suprema, ab humanis ad divina, à corporalibus ad spiritualia. Exemplum: ꝓmittitur Hebręis in Prophetis Messiã nos liberaturũ à captivitate, & adducturum in terrã promissionis, & in Jerusalem & in templo congregaturum: ipsi hæc literaliter intelligentes, dici de captivitate mũdana, & de terra promissionis, quę est Judęa terrestris: similiter de materiali civitate Hierusalem & Templo, nõ possunt credere illum Messiam fuisse, per quem ejecti sunt de illa terra promissionis, & civitas destructa, & dirutum fuit templũ; quod si voluerint simul cũ Cabalistis anagogice exponẽdo scripturam intelligere, illa de cœlesti Hierusalem, de captivitate spirituali, de cœlesti terra viventium cognoscant, & confiteantur necesse est, illum verum fuisse Messiam, per quem totus plane orbis de manu Dæmonis, cui per idololatriam serviebat, fuit liberatus.

Ἀνάθημα, ἀνάθεμα.

Ἀνάθημα est donarium seu donum quod dicatur seu cõsecratur Deo, parietib⁹ & columnis templi appẽsum, ut sunt clypei, coronæ &c. Græcè etiam sunt ἀφιερώματα. Sunt & ἀναθήματα ornamẽta urbis, vel quælibet, ut convivii etiam, ut apparet ex Odyssea Homeri. Estq; vox ducta à θῆμα, quæ significat locũ, in quo aliquid reponitur. Ἀνατίθημι suspendo est. Futurum hujus ἀναθήσω.

Ἀνά-

Ἀνάθεμα significat hominem sacrum, id est, exsecrabilem, cujus caput diris seu inferis diis devotum est: qui hominum communitate est indignus. Ἀνάθεσις est dedicatio, seu consecratio. Chrysost. enarrans illud Rom. 11. Optabam anathema esse à Christo, interpretatur ἀνάθεμα separationem, quæ Græcis est ἀποχωρισμός. Quemadmodum enim, inquit, τὰ ἀναθήματα intacta sunt, ut Deo consecrata, hominumq; commercio ac usui exempta: Sic ab Ecclesia ejecti & extorres communione & convictu fidelium mulctati sunt & abstracti, ut convertit Guliel. Budæus verba Græca. Photius etiam apud Oecumenium Anathema esse interpretatus est de separatione & alienatione, ut sit χωρισθῆναι & ἀλλοτριωθῆναι, ac si eo loci dicatur hoc: O Judæi nolite existimare, ideò me vos solicitare, & ad Christi fidem evocare, quòd jam ad Christum transierim. Tanti enim mihi fuit vestra popularium meorum salus, ut si fieri posset, divinitus optarim vos ad fidem ascitos esse & me adhuc à Christo alienatum. Non nullo est numero hæc ἑρμήνεια seu interpretatio, quia apud Græcos interdum ἀνάθεμα idem est quod ἀνάθημα.

Ἐν παρέργοις hoc fit, quòd in Oeconomicis vasa distribui possunt in ὀργανικά, quæ usus, & ἀναθηματικά, quæ ornatus causa habentur.

Ἀνακόλουθον.

Ἀνακόλουθον est idem quod inconsequens; Estq; vel Logicum, vel Grammaticū vitium, quod species est Solœcismi. Ejusmodi sæpiuscule occurrunt in Ethic. Piccolhom. ut: Ordiens à prima difficultate, ea apprimè obscura est: Pro, Ut ordiar à prima. In libro 4. Vigilii hoc est. Illud etiam libet pertractare capitulum; in quo tota effrenata furoris vestri erupit insania, id intendentes asserere; pro qui intenditis cap. 7.

Anacoluthon Grammaticum etiam sic definiri potest: Cum vox, quæ in posteriori sententia parte ponitur, incōsequens est ad priorem, ut: Ter: in Eunucho. Phædr: Cur ergo in his te conspicor regionibus? Thr: vobis fretus. Donatus huc refert & illud Terent. Omnia priùs experiri quàm armis sapientem decet. Cic: Diu commoratus Athenis, quoniam venti negabāt solvendi facultatem, erat animus ad te scribere. Cave, hoc imiteris.

Ἀναλεκτικὸν carmen.

Analecticū carmen dicitur, quod sparsa colligit Fortè & συλλεκτικὸν, & συναγωγικὸν dici possit. Sed ἀναλεκτικὸν significantius esse videtur. Ejus exemplum est inscriptum geniali thalamo D. Magistri Bernhardi Matthæi, Viri sanè piè humaniterque eruditi, hoc, (à me τῇ παχυτέρᾳ μούσῃ factum)

De benè laudato Matthæum stirpe creatū
(Doctor in hac veluti stella Philippus erat)
Relligio *decorat Bernhardum purior auro.*
Et Virtus *sacri lampas honosq; chori*
Myrteaque *exhilarat sponsum, Gestamen amoris,*
Sponsaque Elisa. Deus *gaudia casta probat,* *(valete:*
Otia amica probat: nunc Regia strata
Fesso dulce quies Arbore *sub viridi.*
O nimium fœlix, quem nullo obstante, beârunt
Relligio Virtus, Myrtea, Sponsa, Deus.
Faxit is, ut longùm pulcra cùm germine prolis
Bernhardus jaceat fronde super viridi.

Ἀνάληψις.

Ἀνάληψις (Resumptio) i. est supradictorum

eaq; brevis. Talis est l.3. .In eo enim breviter re- de vitutute hactenus in fuerunt.

quod κοινῆ id est, univer- n ex suis speciebus decla- llustrandum assumitur. in schol.in 2. c. l. 1. Eth.

εφαλαίωσις frequêtes sunt olutivo,ut, cùm sit omni-

um artificiosissimus, partium cohærentia melius observetur.

Αναλογία.

1. Αναλογία significat proportionalitatem, vel congruentiam rei ad aliquid relatæ, vel parilitatē, ut cum dicimus, Cicada habet magnas alas, pro proportione corporis; nā parvæ sunt, si ad alas conferantur Papilionum.

Proportionis, cum inter duo, vel plura aliqua est convenientia, ut inter Lineas parallelas, Corporis humani formam externam, & verum hominem & ejus imaginem.

Attributionis, cùm aliquid uni primo inest; alteri deinde propter illud. Talis analogia est inter Deum & creaturas, quia hæ ab illo dependeat, & inter substantiam & accidens. Entitas primò Deo, secundariò creaturæ tribuitur.

ecialis, ut mathematica, quæ ræcipué est
- Simplex
  - Arithmetica. Talis enim est inter Deū & creaturas:
  - Geometrica.
- Quasi mixta, seu composita: Harmonica.

neralis, ut Logica, Talis est inter Deum & creaturas.

grammatica, est regula in conveniunt: Opponitur ei vel Exceptio (Græcè ἐξαίρε- la hæc adjūgitur, 4. In quā- ibarum doctrina, est simili- uædam velut proportio, qua cū aliis comparatas dijudi- Micyll. Argentoratens. de

re metrica, ut quia amabilis penultima brevi, antepenultima autem longa efferri solet, Affabilis quoq; & similia, eodem modo pronuncianda censem*. Est enim ἀνάλογον illi, hoc est, ex eadem conjugatione, simili terminatione formatum.

ec analogia potissi- m versatur in
- Terminatione
- Flexione
  - Conjugatione.
  - Declinatione.

nt: Analogia est æqualitas n nominum propter simi- derivationis, ut media in roducitur. Sic & in bitumi-

ne; ut antepenultima brevis in monumento, sic & in documentum (par hìc ratio) Hæc enim si ortum spectes sub eandem rationem cadunt.

Analogia Syllabarum proportionalium seu correspondentium, est, qua syllabas invicem collatas discernimus. Videntur enim plerumque ejusdem quantitatis esse, quæ eandem habent enunciciandi & derivandi rationem.

Regula. In analogiâ similibus, si valet ratio quædam in uno, valebit eadem quoq; in altero. Si dicere licet conditionatum, quid vetat, quo minus dicam etiam occasionatum.

Analogiâ similium eadem & par est ratio. Hìc par ratio modò æqualis, modò similis, intelligitur Quintilianus libr. 1. cap. 9. de hac analogia Grammatica. Consuetudo certissima loquendi Magistra, utendumq; est plane sermone, ut nūmo, cui publica forma est. Omnia tamen hæc exigunt acre judicium, in analogia præcipuè, quàm proximè ex græco transferentes in latinum proportionem vocarunt. Ejus hæc est vis, ut id quod dubium est, ad simile aliquid, de quo nō quæritur, regerat, ut incerta certis probet.

4. In Theologia Analogia est typorum, & allegoriarum Veteris Testamenti, & tropologiarum aptè & concinne tractandarum commune quoddam instrumentum.

Estq; comparatio rei unius relatæ.
- Ad se ipsam.
- Ad rem aliam.
- Ad signum aliquod, ut cum comparatur Christus cum Ecclesia, ut caput cum corpore, vel Christus cum Moise, vel Christi caro & sanguis cum pane & vino Eucharistico.

Usus Analogiæ Grammaticæ.

HOc in Quæstione versatur, An in Grammatica & Linguis valeat Analogia? In utranq; partem versata est à viris literatissimis.

Aristarchus nobilis Grammaticus Analogiā defendit: Crater contrà oppugnavit. Rationes utrinq; à M. Varrone explicantur in monimentis, quæ supersunt ipsius de Analogia Disputat & de eadem, quod jam ante innuit Quintilianus, & post eum P. Ramus in Scholis Gramm.

Ludovicus Vivès emuncti ingenii & judicii vir de Analogia sic judicat in 13. lib. August. ad hæc verba ejus: Ab eo quod est oritur, fit verbum præteriti temporis ortus est, & si qua similia sunt, quæ tēporis præteriti participia declinantur. Ab eo v. quod Moritur si quęramus præteriti tēporis verbū, responderi solet mortuus est, U literâ geminatâ. Sic n. dicitur mortuus quomodo fatuus, arduus, conspicuus, & si qua similia, quę non sunt præteriti tēporis, sed quoniā nomina sunt, sine tempore declinantur. Verum hoc Augustini volo nunc in suspenso esse. Alibi dixi ὡ mortuum accipi interdum pro perfecto Græcorum τεθνηκώς. Ex analogia est à Traha (pro quo Virg. in Georg. Trahea, ein Schlitte oder ein Schlitte) trabarius, à plaustro enim est plaustrarius. Quidam negant rectè dici Proconsul, Proprætor: volunt dicendum pro Consule & pro Prætore. Hic opponitur Analogia, ut dicitur Proavus, pronepos, sic quoq; dicitur Proconsul, Prorector, Proprinceps. Dicat fortè aliquis, ut à pius pietas; si ab industrius industrietas Resp. Analogia nihil conficitur, si destituitur seu exemplo & authoritate. At ut ab assiduus assiduitas; Sic ab Arduus arduitas

duitas montium legi-
1. de re rustica. Non ut
nsul. duabus dictioni-
q; dicitur pro avo pro
tum dicitur pro tunc:
dicitur pro nunc. Itaq;
est ad omnia absolutè

rectè dicatur : Totus,
oto? Affirmo.

eæ ratio duplex est, U-
Altera Auctoritas. 1. ut
, quoto: sic totus, toti,

esse velis, & cetera no-

ωνία) γνώμη· Quotæ de-
noema, totæ est sic he-
erò inquis, huic asserti-
es? Regulam Jurecon-
Collateralibus tacitus
verbis à quodam pro-
oto gradu uterq; distat
gradu inter se distant.
toto dicunt eodem.
nan. lib. 5. Sphær.

tritat tota Solis in umbra,
rs Lunæ Solis subtenditur

um lib. 5.
næ tota pars, quota venit

uæ igitur Grammaticæ
inet quod Totus prima
Dativum habet Toto,
Toti.

atur Meretrix?

c quendam argumenta-
, ut dicitur Genitrix, non
c quoq; Meritrix nō Me-
orto meritorio. Cui alius
secutionē. Quod, n. dici-
nō Genetrix, inde est aje-
linum est Genitor, Non a.

Meretrix est à merit or, sed, nisi fortè hallucinor, à mereo. Meritorium autem est, à merit or voce inusitata. Hæc ille.

Quæritur an rectè dicatur Internundinium?

Respondet hîc analogia seu similitudo; Ut dicitur Interlunium, trinoctium: Ita quoq; Internundinium, quod novem dies inter se continuos habet.

Dicendumne Dubitas, an Dubietas

Consule hîc analogiam: ut ab anxius anxietas, à varius varietas, à pius pietas, ab ebrius ebrietas; sic à dubiis dubietas: Quia ab adjectivis in JUS deducta substantiva I posterius genitivi mutant in E addito τας. At ut à strenuus strenuitas, sic ab assiduus assiduitas, à fatuus fatuitas, quia ab adjectivorum in Uus & Us impurum Genitivis singularibus & Is terminatorum Dativis singularib⁹ deducuntur substantiva addito TAS, ut Firmi firmitas, tenui tenuitas, vidui viduitas, perspicui perspicuitas.

An dicendum Lapidicina?

Resp. Ut dicitur Homicida pro hominicida, sic dicitur Lapicida pro lapidicida, unde Lapidicina.

Ex analogia nonnunquam judicantur barbara: ut Barbarorum est Occasionatum; sic quoq; confessionatum. Idem fortasse judicabis de proportionatum, Complexionatum, & conditionatum, quæ tamen à multis Philosophis recepta sunt.

Analogiæ etiam magnus usus est ad cognoscendam quantitatem syllabæ, *veram notationem & facienda nova vocabula.* Ut sepulcrum est à supino sepultum, lavacrum à lavatu, aratrum ab aratu, mulctra à mulctu, plectrum à plectu: sic involucrum est à supino involutum. Lu igitur Syll: in voce I: -

volucrum semper longa est; etsi non desint etiam χαρίεντες, qui corripuerunt. Ut funebris à funeris e brevi: Muliebris à mulieris e brevi: sic salubris à salutis u lõgo. Pueriliter igitur errant, qui Lu in salubris faciunt ancipitẽ, ut anceps est syllaba, quæ proximè ultimã est in muliebris & funebris. Ut à δεχαστὴρ est δεχαστήριον, à θρεπτὴρ θρεπτήριον; sic à ποτὴρ est ποτήριον. Non itaq;, ut loquar ἀναλφαβήτως, ἐτυμολογεῖ qui dicit ποτήριον (poculum) dictum esse à πότος & τηρέω, quasi πότον τηρῶν, potum servans. T in voce ποτήριον, sumitur è voce πότος non è verbo τηρέω. Ποτήριον igitur si dicas est πότον τηρῶν, Allusio tantum fuerit, ut testamentum, testatio mentis. Ut à cœnatu cœnaturio: sic à generatu generaturio, i.e. cupio generare, à mercor mercaturio.

Quæritur, An rectè dicatur Occentare?

Sic quidam legunt apud Plautum, Occentare ad ostium amicæ, Zoffiten/ ein Zoffrecht machen: Sed Analogia suadet scribendum & legendum Occantare. Dicitur enim Incantare, Recantare, Decantare, excantare, non incentare &c.

Quæritur an Perpendiculum habeat antepenultimam brevem?

Resp. affirmate: Quia ut vehiculum habet brevem antepenult: à vehis; sic perpendiculum à perpendis. At rediniculum à redimis. Ut rudimentum, sic experimentum, periculum, quia dicuntur ab obsoleto perior, periri.

Ex Analogia interdum ostenditur Etymologia. A minister est ministro: Ergò à Magister est Magistro. A velum est velo, ab otium otior: Ergò & à Regnum est Regno; à stagnum stagno. Ab honor est honoro; Ergò à labor laboro.

Hìc cavendum ne accipiamus imparia pro paribus. Non enim sequitur, probo est à probus: Ergò luceo est à lucus: Nuncio est à nuncius, Ergò scio est à scius, quo utitur Apulejus, unde nescius, inscius.

ANALYSIS.

Analysis resolutio est vel dissolutio ejus quod compositum vel contextum est. Ἀναλυτικὸν resolutorium.

Analysis Organi Aristotelis pertinens ad necessitatem syllogismi ostendendam duplex est.

Aut enim ipsa formula collectionis seu συλλογῆς consideratur, utrum syllogistica sit, an ἀσυλλόγιστος: *aut materia*, & res, quæ astringuntur his formulis ac modis, an necessariæ sint, & q[...] veritatis causa aliter habere neq[...], considerantur. Priorem analysin prioribus duobus, posteriorem duo[...] posterioribus analyticis libris tractat Aristoteles.

Appellátur porrò hęc analytica, seu Resolutoria, quia docent στοιχεῖα ac principia, in quæ omnis ratio syllogistica dissolvitur, & ex quibus etiam omnis componitur. Hæc cognitio ad ex[...]sitam eruditionem, quæ tractan[...]s scientiis accommodata sit, pertinet.

Διδασκαλικὸν hoc gen⁹ est. Topica popularis est, (id est, contenta ratio[...]bus popularibus seu commu[...]bus) & liberior probando & ref[...]lendo d[...]sputandoq; in utramq; partem. A[...] eò pertinet πειραστικὴ diale[...] experiundi seu tentandi c[...] contra aliquem disputat, [...] tiam alicujus refell[...] p[...] aliquam scienti[...]m, cuju[...] t[...] ignarus.

Methodus analytica dici[...]

Sic ego quotidiè de lecto surgo precando,
Ut mens ad mortem sit duce leta Deo.

Apud Homer. Odyss. 10. est ἀναλῦσαι πρυμνήσια, solvere rudentes, quod est nautarum migraturorum. Iidem à Latinis dicuntur solvere oram Quintilianus eleganter, permittamus vela ventis, & oram solventibus benè precemur. Ora hìc est funis, quo navis ligatur. Solvamus ellipsis est, & metaphora pro Discedamus. Oram maris legere est littora seu loca terris proxima prætervehi.

Analyton.

Poëtis & Oratoribus Analyton est cùm unum in duo deducitur per conjunctionem copulativam, ut chalybem frenosque momordit, id est chalybeos frenos. In partem prædamq; vocari, id est partem prædæ Cic: Æstu febriq; jactari per æstuante febri. Al: Hendyadyo: Figura tamen magis Poetica, quàm Oratoria,

Ἀναμνᾶν.

Ἀναμνᾶν est in memoriam revocare seu ὑπομνᾶν.

Ἀναμνησθῆναι est in memoriam revocari: Plat. in Phædon.

Ἀνάμνησις est recordatio, id est præteritorum in memoriam revocatio. Physici:

Ἀνανταπόδοτον, & Ἀνταπόδοτον.

Antapodoton est, ubi aliqua pars orationis non redditur, vel cum deest aliquid orationi, ideoq; ut perfecta fiat, supplenda est. Epist. Cic. libr. 9. Ep. 16. videatur alicui esse anantapodoton (pro quo Keckermannus etiam dicit anacoluthon) vel imperfecta sententia. Etsi non facilè dijudicatur rumor verus & fictus, nisi aliquod incidat ejusmodi tempus, ut quasi au-

rum igni, sic benevolentia fidelis periculo aliquo perspici possit: cetera sunt signa communia. Sed ego uno utor argumento, quamobrem me ex animo vereq; arbitror diligi &c. Verum observandum hîc est *Sed* poni pro *Tamen*, vel pro sed tamen, vel Attamen, vel Veruntamen ut ellipsis sit ȣ Tamen. Interdum ellipsis est ȣ etiam: Obliti estis non modò inimicorum Milonis sermones, sed nonnullorum imperitorum. Cic: pro Milone. Græcismus est; Græci enim interdum dicunt ἀλλὰ pro ἀλλὰ καὶ, vel ἀλλὰ δὴ καὶ.

'Ἀναπνοὴ, *Anapnoe.*

Ἀναπνοὴ propriè est respiratio, seu reciprocatio Spiritus, cum aër accipitur & redditur. Hæc etsi cordi præcipuè servit: à corde tamen non proficiscitur, sed est diaphragmatis & pulmonum opus, allaborante cerebri motu & aliis. Aristoteli de mundo πολλαὶ ἀναπνοαὶ sunt multa spiracula.

Impropriè accipitur pro aura & vapore à Basil. in Epist.

ANAPHORA.

Anaphora signi vel cujuscunque arcus Zodiaci in doctrina sphærica est portio, seu circumferentia aliqua æquinoctialis (hic enim circulus est mensura, qua ascensionum & descensionum tempora metimur) quæ cum arcu illo Zodiaci supra Horizontem ascendit. Latinè ascensio signi. Vide Firmicum. Ei opponitur καταφορὰ (descensio) utraq; fit in sphæra seu horizonte recto, vel in sphæra obliqua.

In Geometria anaphora est relata æqualitas, ut analogia est plurium rationum, ad minimum duarum anaphora, id est, relata æqualitas. Ad minimū inquit; quia ponitur ad minimum 4. numeri (qui faciunt duas rationes) vel actu ut 2.4.6.12. & dicitur disjuncta, vel potentia (cum medius bis sumitur) ut 3. 6. 9. & dicitur continua analogia.

In Rhetorica Anaphora figura repetitionis est, (quæ & Anastrophe à nonnullis dicitur) quæ fit cum in principio singulorum membrorum aut versuum eadem dictio iteratur, ut Verres calumniatores apponebat. Verres de causa cognoscebat. Verres pronunciabat.

ANASTROPHE.

Anastrophe est inversio præpositionis vel trajectio conjunctionis, Virg. His accensa super Terent. Enim non sinam: quod obsoletum, Interdum ex duabus vocibus facit unam, ut ea propter. Eatenus pubetenus tecum. Et tum Tmesi opposita est, quæ est resolutio vocis in duas aliquo interposito.

Interdum ex una duas, ut I præ, id est, præi.

Ἀνατομία.

Anatomia generaliter & specialiter usurpatur.

Generaliter idem est quod Ἀνατομὴ id est disjectio vel incisio.

Specialiter sumitur pro humani corporis per sectionem investigatione. Ea propter non est Medici seu Physici. Posteaquam verò physiologi eam negligentius tractaverunt, quod nihili vel parum inde lucri una cognitione excepta, & plurimum invidiæ & insaniæ perceperint, Medici eam adsciverunt, summaq; diligentia ac industria, ut ad praxin utilissimam excoluerunt, judice Theod. Zuingero.

ANTANACLASIS.

Antanaclasis, generaliter voce accepta Plinio est motio reciproca & refracta: &

titur repulſus & reper-
ıtanaclaſis eſt in ludo pi-
lſim & datatim rejicitur,
ır: à voce antanaclaſis,
gnificat repercuſſum, ſeu
em, ut loquitur Plinius,
) ſeu ἐπιστροφὴν.
ı Rhetorica eſt figura λε-
rbum repetens, paulum
verſo ſenſu, ut eum qui
eccatum, pro nobis pec-
Hîc poſteriore loco ſi-
ictima pro peccato, ſeu
expiatorium, Mundus nō
Ero mors tua ô mors.
am Ploce aliquando, Joh.
ἐκ τῆς γῆς ἐστι. Antanaclaſis
dem verbis ſignificatur,
antiæ origo, deinde inge-
Joh. Piſcator in Joh.
ans hoc *Auguſtini. Aſſum-
tem, ut vitæ occideret mor-*
nortalem naturam) Tra-
oh.
naclaſis eſt ejusdem ver-
ſignificatio, vid. Quint.

nunquam ἀντιστροφὸν, ex al-

tera parte reſponſum, reciprocationem, vel permutationem, ſeu commutationem reciprocam.

Ἀντανακλαστικαὶ ἀντωνυμίαι, ſunt pronomina reciproca.

Qui participio partium orationis (id eſt ſpecierum, vocum) numerum non augent. (Sed id ad nomen referunt) appellant, ipſum προσηγορίαν ἀντανάκλαστον ſeu ἀντιπερίφρασιν id autem ſonat appellationem reciprocam, itidemq; ex altera parte reſpondentem, quoniam ſic dicatur, currens eſt curſor & curſor eſt currens. Scal. de cauſis lat. ling. cap. 141. lib. 6.

Antanaclaſis Homonymiæ ſpecies eſt, cū nomen cū verbo, vel adverbio, vel verbum cum nomine & adverbio ſimilem habet terminationem, ſed tamen diverſam ſignificationem. Logici in doctrina fallaciarum, vocant σχῆμα τῆς λέξεως id eſt figuram dictionis. A Rhetorib' dicitur Antanaclaſis, ut jucundum eſt amari, ſi nihil inſit amari. Amand. Polan. lib. 1. Logic. Emendatæ.

Ἀντὶ

Indentitatis & conſenſionis cujusdam, Nempe
- Relationis & Redditionis. Huc refertur ſignificatio viciſſitudinis, alternationis, mutuæ compenſationis (quam barbari vocant Recompenſationem) Exæquationis, æquipollentiæ.
- Comparationis
  - Æquiparationis.
  - Aſſimilationis.

Diverſitatis & Oppoſitionis ut Contrarietatis.

n ſignificationem habet
modò contrarietatis.

1. Generis Exempla:
Ἀντίληψις *receptio eſt.* Ἀντίκλημα *criminis relatio*

relatio. Ἀντικατηγορία *est reciproca prædicatio.* Ἀντίδοσις *mutua donatio; Sic* ἀντίδωρον. Ἀντιπελαργεῖν *est benè meritis vicem rependere.* Ἀντιμέρεια *cum vox pro voce ponitur* Ἀντίχρησις *species pignoris dati loco usurarum (ut, exempli causa, domum oppignoratam usurarum vice inhabitat creditor) l. si servus caput quod cum eo.*

Ἀντίχειρ, *id est, pollex, quasi vicemanus: vicaria manus.*

Ἀντιβαλλόμενα *sunt æqualia, æquales vices habentia* Ἀντίρροπον *est æquilibre seu ἰσόρροπον, æquè valens, ejusdem momenti.* Ἀντίπλαστος *est similiter factus.* Ἀντίθεος *similis Deo, divinus,* θεομορφής.

II. Generis Exempla.

Ἀντιλεγόμενα, ἀντίλεκτα *sunt controversa, quibus opponuntur* ὁμολογούμενα, *(confessa;)* Ἀντικείμενα *sunt opposita.* Ἀντιδιῃρημένα *sunt species ejusdem generis divisione juxta se seu è regione positæ* Ἀντίθεος *est adversus Deo.* Ἀντικατηγορία *est contraria accusatio.* Ἀντίδοτον *est quod datur cōtra venena.* Ἀντίδοξων *est, qui contrariæ est opinionis.* Ἀντιπρόσωποι *adversis frontibus sese aspicientes.*

Utriusq; significationis Exempla.

Ἀντίχριστος, *vicarius Christi, Prochristus, vel contrarius Christo. Sic* ἀντίθεος. Ἀντίλεξις. Nam ἀντίλεξις *ad Objecta est responsio: Et* ἀντίλεξις *est dictio ἰσόρροπος hoc est significatione alteri par. Interdum significatio vicis & contrarietatis conjuncta est, ut in vocibus* ἀντιπάθεια, ἀντιπάσχω. *Hic contrà & vicissim simul significantur.*

Usus.

Distinctio hæc significatorum necessaria est in disputatione de satisfactione Christi pro nobis & peccatis nostris per pœnarū in ipsum derivatarum solutionem quam impugnat Socinianus Michael Gottschius contendens in hoc argumento PRO nobis aliter accipiendum, quam loco seu vice nostri. Refutat tum n[...] vocis ἀντίλυτρον. Ἀντίλυτρον *enim sig[ni]ficat 1. pretium quo redimuntur cap[tivi] ab hostibus in bello aut piratis, 2. [quo] caput capite, vita vitâ redimitur. [Ἀν]τιλυτρόω enim est vicissim redimo. [...] verò Christus se pro nobis dedit [ἀντίλυ]τρον, 1 Tim. 2. Ergo Christus est pre[tium] illud quo captivi redempti sumus e ma[]nu Diaboli, pretium, inquam, vita [con]stans non pecunia. Voluit scil[icet ...] [ἀν]τίψυχος, hoc est devotus pro nobis mo[r]tem subeundo Aliam signifi[cation]em vox* ἀντίψυχος *non habet. Eaq[ue ...] Romano rectè tribuitur. Is enim [...]it pro Romanis mori: Ita Christus [de]votus pro nobis factus* ἀνάθεμα *& pi[a]culum animam pro nobis suam ultr[o] vovit & exposuit, vere* ἀντίψυχος: [...] ἀντιλυτρωτὴς, *id est, redemptor [...] persoluto. Hinc arguo contra [...]n.* Ἀντίλυτρον *pro nobis redimendis [...] est pro nobis satisfacere; Christus ἀν[τίλυ]τρον pro nobis redimendis solvit Mat. 20. Ergo Christus pro nobis satis[fecit.] Falsum igitur est, purum putum hum[a]num esse commentum enunciat[ionem]: Christus loco nostri mortuus e[st, ...] rò tantùm veram esse: Christus [...] causa mortuus est.*

Ἀντικατηγορούμενον.

Anticategorumenum in lo[gi]ca est [præ]dicatum reciprocum, id e[st ...] subjecto convertitur, ut [...] homine. Aristot. 1. Top[...] & [...] analyt. *Alias talia dicuntur,* [...]τα & ἀντιστρέφοντα.

Anticategoria est recipro[ca] seu [...] prædicatio. In Politi[c]is [...]

γκλημα vel ἀντίκλημα, crimi-
o recriminatio, si ita loqui
Budæus sanè ita convertit)
nus vocat mutuam accusa-
Estq; criminis ejusdem,
si. Si clamas *o Narr*, Sylva
ναρ.

Αντιλογία.

st repugnantia vel repu-
mo, ut hic, Scipio se nun-
s otiosum esse ajebat, quàm
us, nec minùs solum, quam
s esset. si verba spectentur
est, esse otiosum, eodem tē-
inimè esse otiosum, maxi-
lum, & minimè esse solum.
nsus verborum, tam admi-
inquiratur, quasi ænigma
sic solvendum, ut otium &
orporis, mentis autem oc-
ntelligatur 1. Hieronymus
n Officia.

atoni est ars concertatoria,
ntiosa sophistarum, aliàs
ica & ἀντιλογική.

etiam nonnunquam acci-
onam partem, pro eo quod
ndi peritus, δυνατὸς ἀντιλέγε-
oga Quintilian⁹ vocat con-

ανθὸς. *Reciproca passio.*
Barb. *Repassum.*

ὸς in Ethicis generatim est
mnia ad æqualitatem redi-
cut 6. Euclidis docet Chri-
Clavius rectè quamcunq;
atis proportionem ad æ-
m revocari. Ita accipit Ari-
pol. c. 2. Hoc jus excogi-
ad dandam reipub. salutem
mq; civitatem, (in qua sunt
quales homines naturâ) o-
ncommodis, quæ aliter ne-

cessariò illic orirentur.

Canon: ἴσον ἀντιπεπονθὸς maximè servat Rempubl. Itaque uniendi cives sunt, per adæquationem Arithmeticam, vel Geometricam.

2. Speciatim accipitur pro pœna Talionis, cum delicto seu injustè facto par supplicium auctori injuriæ affertur: vel pro jure Talionis, quo quod alteri fecimus, idem vicissim patimur. Gualterus Donaldsus in Synopsi Ethices Aristotelicæ.

3. In Physicis ἀντιπεπονθὸς est actionis reciprocatio, mutua effectio & passio, passionis reciprocatio retributa seu reciprocata actio & passio, ut loquitur alicubi eleganter Zabarella. Τὸ ἀντὶ n. (quod denotat vel contrarium, seu repugnantiam, discordiamvè oppositam convenientiæ consensus & cōcordiæ, vel vicem, aut vicissitudinem, aut proportionem naturæ communem vel similitudinem) interdum quoq; significat aliquid actionis, videlicet in resistentia, ut placet Scaligero. Definitio hæc huc pertinet. Quodcunq; habet cum alio materiam primam communem, agendo etiam patitur.

Explicat.

Repugnant.) *ut ἀντιπάθεια est inter felem & murem Ille est ἀντίθε@, id est, contrarius Deo.* Αντίχριστος, *adversus Christo.*

Similitudinem) *ut Nestor, est ἀντίθε@, id est, est similis Deo apud Theognidem.*

Vicem) *Hic est Antichristus hoc est vicarius Christi.*

Reciprocæ figuræ in Geometr. Eucl. lib. 6. sunt ἀντιπεπονθότα σχήματα, cum rationum termini in utraque figura reciprocantur, seu convertuntur.

Αντιπεπονθότως in Figuris Arist. est ἀντιστροφὴ ἀναλογίας & ἀναλογία ἀνάπαλιν. Sed reciprocatio figuris non attribui po-

teſt propriè id eſt, καθόλυ ſeu primò, quia omninò res Arithmetica eſt, teſte Ariſt. lib. 5. Eth cap. 3.

Ἀντιπερίστασις, Circumobſiſtentia.

Antiperiſtaſis dicitur ab oppoſito, ſeu obſtante circumdante, ſeu à contrario circumſtante, ut cum calor in interioribus augetur, & continetur, cohibeturque intrò, ita ut exire non poſſit propter frigus externum oppoſitum, & ipſi (calori) obſtans eumque circumdans. Vox φυσιολόγων propria.

Calor κατ' ἀντιπερίστασιν, id eſt, per objectum contrarium foris obſtans membra exteriora frigentia, circa partes vegetativas, ventriculum, cor, epar, in ſomno, qui σωτηρία eſt ζώων, compellitur, in unum locum coit, & fortius unitur ad coctionem perficiendam. Seu calor per antiperiſtaſin cõtractus fit fortior circa interiora, ad quę revocatus eſt ſub noctem, ideoq; cõcoctio meliùs poteſt perfici, & ſpiritus melius gigni de alimento. Revocationis autẽ caloris ſub noctem ad interiora I. cauſa eſt ſenſus naturæ langueſcentis, quando corpus vivifico illo humore Solis deſtituitur. Nam ſentit languorem nonnullum, & in ſenſu illo deficiente cor, domicilium vitæ, vult ſibi conſulere copioſiore pabulo, ne vis naturæ afferatur. Itaq; calorem cum ſpiritibus ſubtractum exterioribus introrſum revocat. Interdiu natura eſt aliquantò firmior, & integrior, dum Sol ſupra Finitorem commoratur, qui ſua præſentia corporibus vigorem impertit, calor item eſt fortior, adeoq; coctio ipſa. Ideo Medici præcipiunt largiùs prandendum, cœnandum parcius, quia etiam debilis ventriculus largius prandium melius conficere poteſt, quam

cœnam tenuem. Cerebrum etiam interdiu incaleſcit magis ex illis contentionibus: Itaque qui ex alimento conſurgunt vapores, nullo labore poteſt diſcutere & conſumere. 2. Cauſa eſt ex defatigationibus & laboribus animæ pariter & corporis. Non enim eſt patiens animus perpetui laboris. 3. Cauſæ adjuvantes illam attractionem caloris ſunt frigiditas noctium, fluxus & refluxus vaporum. 4. quies externorum membrorum. Tunc enim calor manet intus, & circa vegetativa membra maxime colligitur.

Hinc cauſa agens diſtinguitur ab interpretibus & commentatoribus nonnullis Internâ & Antiperiſtaticâ.

Uſus

Uſus hujus diſtinctionis eſt. Quæritur enim de cauſa ſomni. Ea duplex eſt, Primò enim interior eſt: deinde antiperiſtica. Principio cum cor minus ad cerebrum & exteriora caloris & Spiritus emittit, cerebrum, quod per ſe eſt pars corporis frigida, fit frigidius, quam eſſe ſolet, quam refrigerationem id ſequitur, ut halitus ex coctione eò pervenientes in liquorem denſeſcant, qui liquor cerebrum & nervos humectans, & quadam etiam ex parte ſimul obturans ἀδυναμίαν quandam ſenſus & motus, nempe impotentiam ſenſus & motus ple[illegible], vel ἀκινησίαν quietis & ſomni efficit.

Secundo hoc etiam tum fieri oportet, ut in arteriis cerebri, & extrem[illegible]rum partium minùs ſit ſanguinis & S[illegible]tus, atq; ita venæ etiam, quæ l[illegible] communia cum arteriis oſcula, m[illegible]nus plenæ ſint, adeo quidem, ut de[illegible]ciſa dormientis vena ſangu[illegible] m[illegible] profluat, & quia tum m[illegible]nu[illegible] eſt in extremis partibus, [illegible]æ et[illegible]

naé

is eſt, quod qui harum parti-
bis laborant, ſive ulcerum
matum, ſive quibusdá aliis,
ıctem & ſomni acceſſionem
ſentiant majores, ut docent

;eſcentibus hoc modo exter-
bus (omnes enim nervi tunc
ıntur) hoc ſimul accidit, imo
neceſſe eſt, ut calor interna-
cium cogatur & arctetur (per
ſtaſin) atq; ita augeatur. Si-
ıs aëris obſtans calorem ignis
acuit, ut eſt in diſputationi-
ıeopraſti. Hæc ergò cauſa
ſt ſecundaria, ita ut antiperi-
:c quoq; fiat in ſomno natura-
ı verò prior eſt princeps cau-

.des ANTIPODES ἀντίχθονες.

cones & Antipodes in coſmo-
ı ſunt, qui ſub ejusdem me-
diverſis medietatibus diver-
arallelis ab æquatore utrinq;
polos mundi æqualiter remo-
itant. Breviter: qui in locis ter-
ſεμέτρω oppoſitis habitant.
quaſi pedibus obverſis ince-
. His opponuntur Ἀντῶμοι qua-
ris ſibi mutuo oppoſiti.
a igitur eſt diametralis, ſeu
ετρω pedum oppoſitio.
odia eſt, pedis pro pede poſi-
Rhythmo inverſu.
ıtipodes ſunt, cum pes pedem
entat, ſeu pes pro pede poni-
ut ἀντιμερία eſt, cum pars pro
ponitur, ex eorum genere ſunt,
on ſatisbene dicti ſunt Ακέφαλοι,
bus judicium Scaligeri aſcri-
έφαλοι verſus quare dicti ſunt?
e caput carminis una nequit
yllaba. Capiti igitur pars deeſt,
aput carmini: Exemplum ad-

ducunt Fluviorum) rex Eridanus. Ec ex Homero Βορέης ἠ Ζέφυρος. Quàm verò benè, videndum eſt: pes enim pedem repræſentat. Anapæſtus dactylum (id eſt anapæſtus eſt poſitus pro dactylo, inverſus pes, pro recto.) Hoc dixere Græci ἀντίπαιδα & ἀντιπάθειαν. Sic proceleusmaticus pro dactylo ponitur, ut reſolutus dactylus. Genua, Ariete, ſuppeditant exempla. In utroq; fit quaſi conſonans ſecunda vocalis, quemadmodum & ſpondæum facias ex illa voce Fluviorum Βορέης quoq; alibi ſcriptum eſt Βοῤῥᾶς, & Βοῤῥῆς. Sed quid videtur tibi de illo Ennij Hexametro,

Capitibus nutantes, platanos rectasq; cupreſſos? ℞ Hic S veterum more eliditur. Sic relinquitur capitibu ∪∪∪∪ pro ſpondæo. Tales verſus etiam dici poſſunt Ἀντιπαθεῖς.

ANTIPHONA.

Antiphona & ἀντιφωνή Muſicæ voces ſunt, & ſignificatur iis vel reſponſus, vel ut ſic dicá, contraſonantia vocis.

Ariſtoteles in problematis ſect. 19. q. 7. de Muſica habet chordas ἀντιφώνους, quas Gaza expoſitor reddit obſonas.

Echo, de quibus Phyſici, poteſt dici ἀντίφωνος, quod ſit vocis repercuſſio quædam.

Antiphona in plurali numero accipiuntur pro choris qui ſibi viciſſim ſeu alternis ſuccinunt. Pſallendi ſeu modulandi rationem per antiphona, id eſt, choros ſibi alternatim ſuccinentes Conſtantinopoli inſtituiſſe legitur Dn. Johan. Chryſoſtomus. Zuingerus Theatri vitæ humanæ volum. 1. lib. 1. pag. 29. Socrat. lib. 6. c. 6. & Sozomeni lib. 8. c. 8.

Dicitur & in ſingulari à Gregorianis Antiphona, ut cum dicitur poſt antiphonam notis toni ſubiicitur Euouae.

Psalmi vel hymni clausula, id est, Seculorum Amen.

Euoae per quandam Syllepsin seu Synecphonesin sunt duæ dictiones Euou Aë.

Antistropha.

1. Antistropha Latinis sunt reciproca, respondentia sibi invicem, pariter utrinq; respondétia, mutua, æqualia, & quæ sunt æquali ambitu, ut unum & Ens, verum & bonum. Picus. Ut λόγος ἀντίστροφος est oratio quę reciprocatur. Interdum dicuntur ab Alexandro ἰσόστροφα. Dicuntur quoq; παλινδρομοῦντα.

2. Antistropha, seu ἀντιστρέφοντα sunt talia vel simpliciter, & dicuntur ἀντικατηγορούμενα, id est, quæ inter se vicissim subjecti & adjuncti vicem obtinent, seu quæ reciproca sunt ex æquo, prædicatione ea, qua prædicatum per se de subjecto, & vicissim per se subjectum de prædicato dicitur.

Hic igitur neq; primum, neq; postremũ, quo, aut quod prædicatur, sed ex æquo utrumq; primum & postremum est; Hæc etiam vocantur ἐξισάζοντα (quasi adæquantia.) Tale est medium apodicticum, quod nimirum cum extremis convertitur; & ἀποδεικτὸν (demonstrabile) prædicatũ πάθος, quod cum subjecto & medio convertitur. Cum dicitur, Homo est risibilis, neutrum extremorum dicitur ἄνω καὶ κάτω respectu alterius. Medii tamen argumenti ratione unum κάτω dicitur, id est, subjectum, & alterum ἄνω, id est, prædicatum. *Vel sunt ἀντιστρέφοντα secundum accidens*, cum iisdem terminis conficiuntur demonstrationes duæ, una ὅτι, altera διότι: illâ demonstratur causa effecto: hâc vero effectus causâ.

3. Prædicatis, quæ dicuntur ἀντιστρέφοντα cum subjectis suis, opponuntur ἀνάστρεφοντα (quæ non reciprocant) Hæc Galeno dicuntur quidem συμβεβηκότα (accidentia) sed non καθ' αὑτὸ (per se.)

Antistrophon argumentum est, cum argumentum referri contrà convertiq; in eum potest, à quo est propositum. Geil. lib. 5 cap. 10.

Relativa dicuntur πρὸς ἀντιστρέφοντα Philip. Mel. id est, sunt mutuæ collationes, est mutuum inter ea iter.

In anatomicis primæ duæ costæ dicuntur ἀντίστροφοι.

In Ethicis εὔνοια ἀντίστροφος est mutua benevolentia.

Ἀντιστροφή.

Alia est antistrophe Rhetorica, alia Logica, alia Comica, alia Lyrica, alia Mathematica, Logicæ Germana.

Antistrophe Rhetoribus est figura Epanaphoræ contraria. Est enim, ut ait Aquila Romanus, species repetitionis, cum in eandem partem sententiæ sæpius desinunt, id est, per antistrophen in membris orationis eadem dictio in fine repetitur, ut Cicero pro Font. Frumenti maximus numerus è Gallia, peditatus amplissimæ copiæ in Gallia, Equites numero plurimi è Gallia.

In Dialecticis est, terminorum seu simplicium, vel propositionum simplicium, ut conversio alterna mutuo à se pendentium, id est, relatorum. Sunt qui etiam ἀνάκαμψιν dixerunt, Dominus est servi dominus, & servus est domini servus: propositionum, ut Nullus homo est beatus, Nullus beatus est homo.

Lyricis antistrophe est genus saltat[illegible] quo modo in dextram, mod[illegible] stram choros agunt, atq; revo[illegible]

rum ἡ ἀντιστροφὴ opponi-
Macrob. Illa huic acci-
generatim loquendo an-
idem, φ ἀντῳδή. *In Comœ-*
est similis τῇ στροφῇ. Estq;
ἰσως. παράβασις autem
im chorus ad populum
quid extra argumentum
:batur, utens plerumq;
pæsticis.
phe etiam seu παλινδρο-
ι est quo dicuntur anti-
:,reciproci, recurrentes,
παλίνδρομοι & μέτρα ἀντι-
tque 1. unius sententiæ
æ Unius :Magnificato
n Magnipotentem, Je-
ego, en Dux, hostes exu-

igium, res sacra consiliũ.
Contrariæ:
fit blandum, nec fœdera
jungas
x, nec cito disperea.
ec fœlix sis, irrita jungas
blandum sit tibi conjugiũ.
Item
maticos canones: nec car-
a nescis
gicen, haud rudis historia.
haud logicen scis, scribere
nescis
canones Grammaticos be-
e scis.
e fit vel integris vocibus,
ocum ordine minimè in-
lectis, vel utrisq;:
is vocibus, ut:
sus memora, quo numine
læso.
us fabricans est proditor a-
trox.
ibitò motibus ibit amor.
tenet, non tenet Anna solũ
Sol cyclos, & rotor igne.

Sol loquitur: scribitur autem hic giro pro gyro. (*γυρόω* Græcum est, latinum igitur gyro, id est gyros facio.) *Utrisq;*:

Otto tenet mappam, mappam madidam tenet Otto. Vel, Otto tenet mappam madidam mappam tenet Otto.

Antistrophe seu conversio apud Mathematicos, præcipueq; Geometras propriè & primariò dicitur, cum Theoremata, conclusiones & hypotheses, seu quæsita & data permutantur, ita ut præcedentis propositionis quæsitum; quod Proclus conclusionem vocat; in sequenti propositione sit datum: quod ab eodem hypothesis vocatur: & ipsa hypothesis fiat conclusio.

Duplices a. sunt ἀντιστροφαὶ (conversiones) una quidẽ, quæ præcipua, & definita & uniformis, est quando ex dato seu hypothesi, fit quæsitum, aut conclusio, & contra. Altera varia & multiplex, qua utimur in compositis propositionib*, cum unũ ex quæsitis convertitur cum pluribus datis, & contra: & in multa se extendit theoremata.

*Ἀντιστρέφοντα seu reciproca appellatio Scaligero in lib. de causis ling. lat. est par appellatio, id est, paris seu ejusdẽ potestatis. Sic & reciproca oratio. Non sunt orationes reciprocæ seu pares; Cursor est currens, & currens est cursor. Nam cursor designat nobis naturam ingeniumq́; ad currendum. Currens autem dicit actum. Cursor significat τὸν πεφυκότα, id est, eum, qui ad currendum natus est.

Ibidem Scaligero ἀντιστροφὴ seu reciprocatio est transpositio, tum ex ijsdem, tum ex contrariis. Ex iisdem. Qui consulit senatum, Consul est, & qui Consul est, consulit senatum. Ex contrariis, ut Oratoria est dialectica diffusa. Dialectica est oratio pressa. Phi-

Philosophia est eloquentia disputatoria. Eloquentia est Philosophia Elocutoria. Palma est pugnus apertus; pugnus est Palma clausa.

Antithesis.

Antithesis 1. est thesis thesi opposita 2. nihil aliud est, quàm objectio. Sic accipit Ulpianus. Ei subjungitur λύσις 3. est oppositio logica, nempe duarum propositionum, quarũ altera est affirmativa, altera negativa 4. Rhetoribus est color seu σχῆμα λέξεως, vocatur etiam ἀντίθετον, quod fit vel cum singula singulis opponuntur, & contrariis contraria, ut vicit pudorem libido, timorem audacia, vel cum bina binis, ut nostri ingenii est, nostri auxilii est: vel cum sententiæ sententiis, ut dominetur in concionibus, jaceat in judiciis. Quintil. lib. 9. c. 3.

Antithesis etiam est assumptivi status qualitas, genus defensionis, in qua factũ per se haud probabile assumptis extrinsecus auxiliis tuemur Quintil. lib. 7.

Antithesis { Vocum { Singularum / Binarum ; Sententiarum.

Antitypon.

Primò accipitur Antitypon, pro figura seu typo, ut panis est antitypon corporis Christi, id est, repræsentat corpus Christi. Secundò accipi potest pro eo, quod typo seu signo, seu umbræ succedit, Turrianus. Præpositio enim ἀντὶ sæpe vim habet τοῦ pro ut sit idem quod respondens typo ut πρωτότυπον: sed in hac significatione non memini me legere apud Græcos autores. 3. est repercutiens.

Ἄνω καὶ κάτω; Sursum & Deorsum.

Primum à Philosophis accipiuntur, ut sint differentiæ Loci, ut cum dicitur Coiens & moriens oculos sursum vertit, dormiens deorsum. Itaq; attribuuntur etiam acclivi & declivi, ut in lib. Arist. de cœlo & Problemat: Secundò Passim, quoquo versus, undequaq;, vario modo. Galenus prima Method: Med: ἄνω καὶ κατωβαλλεσθαι, Secundum omnes partes mutari. Apud Platonem in Georgia est στρέφειν λόγους ἄνω καὶ κάτω, id est, quoquoverti. Sic dicunt Græci pro homine vano, & inconstante ἄνω καὶ κάτω μεταβαλλόμενον. ἄνω καὶ κάτω ποιεῖν, sursum & deorsum miscere. Latine etiã dicunt sus, deq; facere. Ludovicum vide Septalium in comment: in Probl: Arist. pag. 295.

Per Metaphoram ἄνω significat eminentiam gradus & honoris. Ἄνω ergo est Situ, ut nubes: vel Qualitate, Dignitate, excellentia, ut res Spirituales & cœlestes,

Ex propositionum extremis τὸ ἄνω est prædicatum, ut superius, τὸ κάτω subjectum, ut inferius. Hinc dicimus: Naturaliter attribuitur superius inferiori. Ita ergo etiam τὸ ἄνω est Genus, τὸ κάτω est species vel individuum.

Usus.

Ad Coloss. 3. Quæ sursum sunt quærite. Hunc locum Augustinus sic interpretatur Jubemur sapere quæ sursum sunt spiritualia videlicet, quæ non locis & partibus mundi hujus sursum esse intelligenda sunt, sed merito excellentiæ suæ, ne in ejus mundi partibus figamus animum nostrum, quo universo nos debemus exuere.

Sursum n. aut deorsum in hujus mundi partibus est. Nam universus idem (non per partes, sed universus consideratus) non habet sursum deorsum. lib. 83. quæstionum qu.

explicant : Jubemur
supra hunc mundum
stus caput nostrum est,
m & beatitudinem,&
em cœlestem ac perpé-
on est in hujus mundi
n nos nunc incolimus.
retatio probabilis.

Ἀόριστον.

rminatum seu indefini-
n,vagum,cui opponitur
ı determinatū, certum,
aliis distinctum. Sic ma-
licitur quid indetermi-
iatum verò dicitur Ens
n seu definitum. Nullū
n est ἀόριστον, id est, omnia
a habent certam, & de-
iam, per quam sunt id
r ab aliis distinguuntur.
Entium intra suam defi-
propriæ naturæ ambi-
tur. At ἄπειρον est infini-
natū, πέρας μὴ ἔχον, quod
ninum non habet, quod
s, ut immensum dicitur,
μέτρος, sine mensura, μέ-
ensuram non habens,
ı non recipiens. Sic De-
t immensus est. Hieron.
Matthæus Sladus.
essentia propria seu pe-
ie certa omninoque di-
ie à creaturis omnibus,
m rerum essentiis verè
t alii loquuntur eodem
st hoc aliquid Spiritua-
γὲς, non mixtum cum
:& tamen Deus est ἄπει-
tus, quia non est ulla re
rus. Græci etiam dicunt:
est πεπερασμένος. (Nullam
λογίαν, πρὸς φασι ἐστὸν [illegible])
s infinitum negativè, id
s te m[illegible] us præfixus seu

præscriptus. Sicut autem ἄπειρον & concretè & abstractè (significat enim interdum infinitatem) accipitur: Sic etiam ἀόριστον.

Interdum ἀόριστον & ἄπειρον idem declarant, & utrumq; Deo attribuitur, à Græco Theol. Bas. M.

Ἀόριστος πρότασις est propositio infinita, ut creatio est actio non Physica.

Corollaria

1. Si ἄπειρον id est infinitum dicitur τὸ μὴ ἔχον πέρας q. nō habet extrema, seu terminos, infinito mediū assignari nequit.

2. Infinitum in prima Philosophia est: nempe, sine principio principium, τὸ ἄλλο id est Deus, qui est alius à natura, & omni creatura, cunq; omnia in eo sint, extra tamen omnia subsistit Ergo & extra locū & extra tempus: seu tēpore non continetur, μὴ πρὸς ἔχεται χρόνῳ. 3. Itaq; æternū est. 4. Itaq; immortale, ἀνώλεθρον.

5. Est & ἀκατάληπτος id est infinitæ essentiæ sapientiæ ac potentiæ, non quidem παθητικῶς sed ἐνεργητικῶς.

Itaq; 1. ubiq; est, loco nō astringitur omnesq; res sunt ipsi præsentissimæ, ut dicitur à Poeta,

Omnia nuda oculis sunt & aperta Dei.

2. Nec minui nec augeri potest:

Ἀπείρως.

In Philosophia modò infinitè, modò sine experientia significat. Hermogenes in lib. de Ideis, ubi loquitur, de ἐπιεικεία ait βάσκειν δὲ ἀπείρως ἔχοντα λόγων εἰς δικαστήριον ἐιναι, vertit hoc Bonfinis : item dicere se cū infinita dicendi copia venisse in judiciū: sed perperam: vertendum n. Et dicat se inexpertum, seu inexercitatum in dicendo venisse ad judicium. Græci n. eleganter dicunt ἀπείρως λόγων ἔχειν, pro eo, quod est, usu parū posse in disputando, vel dicendo. vid. 2. παρέργων F. Luisini Utinensis Sic dicunt ἔχει ἀνιάτως, est insanabilis, incurabilis.

ἁπλῶς

ἁπλῶς est

1. Secundum ſeipſum, ſecundum propriam naturam. Abſolute omnino: universè ſummatim καθόλου ſine ulla prorſus relatione ad aliud, ſine ullo reſpectu conſideratum ἄνευ προσθήκης, ſine additione.
Opponitur ei πῶς, πῇ, κατά τι, cum coarctatione, cum reſtrictione ex ſuppoſitione, aliqua ex parte, cum exceptione.
2. Per ſe ut opponatur ei per accidens. Si hanc ſignificationem malis referre ad primam ſeu eam illi adjungere, non repugnaverim.
3. Abſtractè purè & ſolitariè, ut opponatur ei complexè, compoſitè, concretè.
4. Propriè, ut res dicuntur, ad literam, nudè non ornatè vulgariter, inelaboratè, ut opponatur ei impropriè, tropicè figurate, ἐσχηματισμένως.
5. Principaliter, & primariò, cui opponitur Secundariò & minus principaliter.

EXEMPLA.

Ariſtotelis lib. 1. poſter. Analytic. Contex. 6. Simpliciter (ἁπλῶς) de omni numero id eſt ſine reſtrictione universè. Cauſæ priores, notioresque ſunt ἁπλῶς effectibus, id eſt ſecundum propriam naturam ſine ullo ingenij noſtri reſpectu, ratione noſtræ infirmitatis ſepoſita. Αἴτια *(cauſæ) & principia natura ſua, vi ſua, ſponte & per ſe ipſæ notiora eſſe debuerant effectis, niſi mentis noſtræ imbecillitas obſtaret Martyr. in 1 Ethic. Ariſtotelis. Oppoſitum Notiora ſeu manifeſtiora nobis ut ſunt effecta.*

Simpliciter, ſeu ἁπλῶς *propria* πῶς *(nempe uſu) fiunt communia. Ariſt. 2. Politic. 3 c.*

Hoc bonum eſt non ἁπλῶς, *id eſt non omnino, ſed* κατά τι, *ſeu modo quodam.*

Concluſio eſt vera non ſimpliciter ſed ex hypotheſi, ſi veræ ſunt præmiſſæ.

Paralogiſmus παρὰ τὸ πῇ καὶ ἁπλῶς, *eſt fallacia ſeu captio ab eo quod quadantenus vel ex parte dicitur ad illud, quod ſimpliciter alicui tribuitur. Ad primã etiã ſignificationem refer, cum ſignificat* τὸ ἐξ ἀνάγκης, *id eſt, ex neceſſitate, ut ſimpliciter verum, id eſt neceſſario. Suidas.*

Beatus eſt beatus, vel ſimpliciter, vel ex conditione.

Exemplum 2.

Æneas vicit Turnum, id ſimpliciter id eſt, per ſe contingens eſt, multis Philoſophus ut Schegkio, ſed neceſſarium eſt, propter irrevocabilem temporis Circumſtantiam.

Exemplum. 3.

Senio, ternio, eſt ſimpliciter, id eſt abſtractè numerus: eſt numerus ſimplex, id eſt abſtractus. ἁπλῶς *canit, non* πολυπλόκως *ſeu variatim, non* πολυτέχνως

Τὸ γελαστικὸν *ſeu riſivum, prædicatur de homine* ἁπλῶς *id eſt ſolitariè ſeu ſolum. At par & impar ſimul & conjunctim cum disjunctivà particula prædicantur de numero: Omnis numerus eſt par vel impar. Non eſt proprium numeri par, ſimpliciter ſeu ſeorſim acceptum.*

Exemplum 4.

Ἁπλῶς λέγειν ἡ ἀλήθεια. *Veritatis ſimplex oratio. Verſus* ἀπλολογεῖ *&* ἀπλοχωρεῖς, *ſunt quorum dictio & concin-*

hoc est inelaborata.

15. significationis
1 Exemplo.

oteles sic utitur τῷ ἁπλῶς
rimum & principale inter
:t (ut in iis quæ dicuntur
rius ἁπλῶς usurpatur re-
is,id est prius tempore re-
itus prioris potius antiqui-
se ducitur Nam lib. 1. de
tu inquit Philosophus τὸ δὲ
πρῶτον σημαίνει καθ' ἕκαστον
ὃ ὄντος ἢ τὶ καθόλου καὶ τὸ
:v, id est, vocabulum sim-
rimum significat, in una-
ria Entis,aut id quod uni-
& omnia continet.

Ens primò: Substantia est
iter. Accidens est Ens se-
lens est Ens secundumq d.
ferunt hæc duo πρώτως &
simpliciter conveniat ei
nvenit τὸ primò: aliud est
sistere nunc simpliciter in
ra τὸν λόγον,&aliud primò,
idem illud verum,hoc ve-
rimò enim ὁ λόγος subsistit
ivina æterna.

mum & simpliciter con-
, manente significationum
. In propositionibus: Chri-
ctus secundùm humanita-
pit esse secundùm humani-
ctus & Incepit distrahuntur
indum humanitatem, ad si-
um primum esse simplici-
hristi,sed humanitatis (quæ
hristus,sed substātia, quæ est
hrist) ita valent hæ;(præja-
cant) Christi humanitas est
pit esse; quæ si falsæ essent,
q; essent judicandæ redupli-
l specificativæ illæ, Gabriel
3. dist. 7. quæst. un:

Τὸ simpliciter interdum opponi Efficaciter ostendit hoc exemplum,seu potius hæc distinctio: quædam signa significant simpliciter,quædam efficaciter. Sic Biel lib. 4. dist. 1. quæst. 2. Aliud est instituere signum ad significandum simpliciter, & ad significandum efficaciter.

Ἀντία φύσεως.

Ἀλλαφύσεως & παρὰ φύσιν differunt Mercato sic. Secundum naturam illa maximè dicuntur quæ proveniunt à principiis, materia & forma convenienti modo se habentibus. Secundi ordinis κατὰ φύσιν sunt quæ solum ab alterutro principio fiunt altero plurimū vitiato aut corrupto & quia forma magis est natura quā materia ideo in quibus forma servatur ejusq; vis illa magis secundum naturam haberi debent quam ea in quibus forma vel penitus vel quasi est deperdita vel obscura residet, propria tamen materia remanet.

Ea contrà ἀλλαφύσεως dicuntur quæ subjectum excessu magno & notabiliter lædunt,ut ait Merca: Ac quibus neq; forma neq; materia similis servatur toto genere contra naturam censenda sunt, quia tota natura in his ferè deficit.

Media inter hæc extrema vocari possunt præter naturam. Morbus igitur est quid præter naturam quia in eo forma partis materia manente evertitur & mutatur, ita ut extra limites naturæ sit. Morbus enim est vitium formæ non materiæ, sive formam intelligas accidentalem sive partialem. Ita causæ etiam & Symptomata præter naturam appellātur, quia formam vel materiam ejus, cujus Symptomata & causæ sunt, vitiant.

Morbi tamen qui sunt in tota substan-

 tia

tia(id est quoad materiam & quoad formam) CONTRA naturam esse rectè dicuntur ut Elephantiasis & similes habituales ac fixissimi. Hi à materiæ vitio originem trahunt & mox formam partis vitiant. Alii verò morbi incipiunt à vitio formæ & in materiam parum vel nihil agunt. At enim inquis. Galenus lib. de morb. & symptom. cap. 8. ait, quosdam morbos esse secundum naturam. Si omnes morbi lædunt naturam, & existunt à principio externo violēto, quomodo quidam κτ̀ φύσιν, existunt ut sextus digitus, Polypus, Pterygion, caro adaucta in hulcere & alii qui originem trahunt ab utero. Respondetur: sunt secundum naturam seu naturales κτ̀ 2, id est, non quidem quod sua natura non sint contra naturæ institutum sed quòd fiant à principio interno, à nutriente potentia seu anima: quod principium cum non habeat se modo naturali & convenienti ac secundum naturam: seu quoniam fiunt modò dicti morbi à principio cooperante ad eos, sed à causa, quæ vicem externæ habet, & impedit naturam, quo minùs rectè operetur: ideo quoque non secundum naturam esse dicūtur.

Mechanica opera multa, ut admirabilia, fiunt præter naturam, non contra naturam.

Interdum ἀντίον φύσεως & παρὰ φύσιν accipiuntur pro eodem ut cum dicit Johannes Serranus, pæderastiam seu masculum venerem esse vitium, παρὰ φύσιν, & contra naturæ leges:

Ἀπὸ pro Ex.

Ἀπὸ φρενὸς λέγειν pro ἐκ καρδίας λέγειν, i. e., ex animo.

ἀπὸ { Μνήμης / Γλώσσης / Στόματος } { λέγειν / Εἰπεῖν } { Id est, memoria exponere, ut Cicero loquitur, außwendig sagē

A ante N

Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους,
Vom anfang bis zum end.

Græcorum hæc phrasis duplicem habet significationem: 1. Rhetores Græci aliquando per τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους id est, per ea, quæ ab initio ad finem usque sunt, intelligunt circumstantias. Hæ enim ab initio negotii usq; ad exitum ejus sunt considerandæ. Cic. in offic. per Synecdochen vocat Tempora. Græci καιρὸν. Temporibus necessariū, διὰ καιρούς τινας ἀναγκαῖον, id est, necessarium propter aliquas circumstantias.

2. Aliquando Græci per illa intelligunt è summo genere per species intermedias ad individuum usque, & minutissimas ipsius individui partes progressionem, aut tam simplicium quàm conjunctarum quæstionum è locis suis accuratam tractationem, quibus in locis circumstantiæ nonnullum locum obtinent. Hieron. Wolf. in Cic. Off. pag. 486. si tibi fas est, lege.

Ἀπόδοσις.

1. Ἀπόδοσις in Log. est altera comparationis pars; Latin. Redditio. Ejus nota, Ita seu sic. Ei respondet πρότασις, i. e. similitudinis propositio.

2. Est nonnunquam idem quod ἀντιστροφὴ in doctrina relatorum. Conversio est relati cum correlato: hæc Græcis est ἀπόδοσις & ἀνάκαμψις, i. e. commutatio, quæ in explicatione dicitur fieri, vel casu eodem, ut, Miles est Ducis miles, & Dux est militis dux (Sic commilito est commilitonis commilito, sine repetitione, quia relata sunt unius nominis vel diverso, ut autor est operis author, & opus est effectum ab autore. Sensus sensilem sentit, & res sensilis sensu sentitur.

3. R

s nonnunquam est idem
itio seu fusior explicatio,
or expressio ejus quod di-
ermog.
t solutio vel restitutio, re-
),assignatio. Ἀποδίδωμι e-
erdum repræsento, attri-
cio.
doctrina dé justitia.

Ἀποδύεσθαι.

& vestes exuere,& aliquid
t ad pugnam se accingere.
à luctaturis,qui deponunt
.d pugnandum sint aptiores
tiores.

Ἀποκατάστασις,

s est vox Politica & Physi-

at restitutionem in pristi-
um.
sitionem turbulentæ rei.
m planetarum anno verten-
em signo.Sic Solis ἀποκατάστα-
r temp' periodicum,quo Sol
eandem partem Zodiaci à
nùm processit.
postol.accipiuntur χρόνοι ἀποκ-
ως pro fine seculorum seu die
niversalis, quo omnia resti-
in integrum.Cap.3.

Apologus.

& fabula differunt, ut speci-
enus.Apologus est fabula, seu
o fabulosa, in qua bruta ani-
nducuntur loquentia.
s Poëticis ex Apologis eruitur
l ad formandum vitam, & mo-
l ad explicandum naturam re-
tile,diversum ab eo, quod sim-
fabulæ narratione continebu-
vocant Affabulationem,fabu-
asi appendicem, Græci ἐπιμύθι-

ον (Aphthonius Soph:) quod expositæ fabulæ adjungitur Tractationis plenioris Apologi exemplum pulchrû placet subiicere.

Apologus Antisthenis de concione Leporum inter Leones, pertinens ad sententiam Hesiodeam ἄφρων ὃς &c. stultus, qui vult pugnare contra potentes.

Leo olim omnibus animantibus conventum indixerat,ut communi consilio constitueretur de iis, quæ ad rempub. seu communem utilitatem animantium pertinerent. Sæpe ille audierat querelas multarum animantium imbecilliorum,præsertim,quod ungues & dentes reliquarum reformidare cogerentur.

Sæpe illum lepores,sæpe timidæ damæ, sæpe cuniculi rogaverant, ut defenderentur. Ipsos etiam mures fama est felem accusasse,Et quæ præterea alias animantes infestas habebant, questæ fuerant. Ergo ille indicto concilio rebus legitimè mederi conatus est. Ibi cum omnibus concessa esset libera fandi copia, & exponerent omnes consilium suum, lepores præcipuè magna contentione rem agebant.

Hos inter reliquis habitus sapientior unus,
Surgit & hæc illi concio dicta fuit.
Fœlices nimium populos,fœlicia regna,
Sors ubi jure pari civibus æqua datur.
Lex ubi justa viget,non omnia fortior audet,
Non validi vires legibus anteferunt.
Non premit imbelles passim vis improba cives,
Omnia sed placido mitis concordia vultu
Dirigit unanimi constituitq; modo
O utinam inter nos etiam ita viveretur,
Non tunc tot cædes passim fierent.

 Quod

Quod si mihi dicendum est, quod sentio, sic omnia rectè constitutum crediderim iri. Primum Rex ipse cum suis abstineat à cæde, & rapinis. 2. reliqui qui sunt potentiores assuescant & ipsi parcere debilibus. Tali ratione crediderim rectissimè constitui posse Rempub. animantium.

Hæc & plura in hanc sententiã côcionabatur. Nec mora, laudatur sentêtia leporis à pluribus, præsertim imbecillioribus, qui omnes dicebant rectissimum id esse, quod lepores suadebant.

Regius at contra solio leo frendet in alto,
Terribili reddens talia verba sono:
Optima nimirum verbisq́, ornata disertis
Concio laudati Rhetoris ista fuit.
Scilicet æquari summis vilissima quoq́,
Judicio rectum Rhetoris hujus erit.
Quis neget? Ast unum sermoni defuit isti:

Ungues videlicet & dentes leonini, quibus confirmaret concionem suam. Ne tamen frustra optimum consilium nobis dederint lepores, purpurea toga illos induendos esse censeo.

Dixit & extemplo leones omnes in lepores impetum facere jubet, & lacerare universos, atque ita purpurea toga illos donavit.

Affabulatio.

Fabula quid moneat facile sine carmine nostro
Quilibet indicio pervidet ipse suo.

Nil agit qui conatur in ordinem redigere potentes, *quibus ipsa potentia lex est*; Imò non tantùm nihil agit, sed & periculo exponit se & sua omnia.

Huc jam exempla accommodanda.

Aspice Chalcantẽ, qua fortuna usus fuerit.
Dixerat hic regi: contemptu injuria Chryse
Nos premit, inde lues, quæ dat tot corpora letho,

Funera plura dabit, virgo nisi reddita patri
Placatum nobis fecerit esse Deum. ira

Ibi tum ille (Agamemnon) furit mentis vix compos. Quod nisi Achilles pro Chalcante stetisset, fuisset trucidatus.

Concludatur Enthymemate. Scilicet hic regum mos est, ut quod illis libet etiam liceat. Et hoc est axioma ipsorum: Sic volo sic jubeo, sit pro ratione voluntas. Hinc leges figunt & refigunt. Præcipuè verò hæc fortuna eorum esse solet, qui sunt fideles præcones Christi. Hi sæpè sunt lepores leonibus legem dicentes, & accidit illis longè tristissima exilia, supplicia, exagitationes, & alia id genus. Exempla sunt in medio prorsus innumerabilia. Nam quia Dei immutabilis hæc voluntas est, quod non tantùm docere suos vult ministros veritatem, sed etiam impietatem mundi acriter reprehendere, accusare & damnare, fit hoc quod videmus. Arma parant hostes, stringunt enses, laqueos expediunt, & omnis generis supplicia exquirunt, ut tollant eos, à quibus arguitur ipsorum impietas. &c.

Afferatur exemplum Esaiæ, qui serra fuit dissectus à Manasse: Joannis, qui obtruncatus: Et tandem ipsius Christi, qui crucifixus. Sed tamen manet & manebit in perpetuum ministerium verbi cœlestis. In fine precatio addi potest, ut Deus confirmet illos qui leonibus concionantur.

Ἀποτελεῖν.

Ἀποτελεῖν Ciceroni est conficere, i. e. ad exitum perducere. Sic & Plato accipit.

Apotelesma.

Apotelesmata sunt effecta, quæ ex actionibus proveniunt. Latinè absoluta opera.

CANON *in quo indicatur Usus Vocis*

Quarum causarum simul & circa idem subjectum agentium, apotelesmata sunt communia, earundem actiones seu operationes manent propria & alteri nequaquam ὄντως communicantur, etc:

Locutio hominis est cõmune animæ & corporis opus, alia tamen est animæ in eo opere actio, alia corporis. Anima est dictatrix, res orationi suppeditans, corporis autem membra vocem & sonum, qui auditur, formant.

Scriptura est hominis apotelesma, *Alia hic est animæ operatio, alia corporis:* animæ est directio & gubernatio manus, & characterum imaginatio: manus est calami apprehensio, linearum ductio, atramenti illitio.

Culter est apotelesma fabri: commune animi & corporis: propria actio animi non communicatur corpori vel contra: Fabri enim anima formam cultri fingit, & quasi præscribit. Manus autem malleum id est ferrum tractat & incudem ferit.

Hominis illius. qui à primo ortu erat cæcus, sanatio fuit duarum naturarum Christi opus & ἀποτέλεσμα commune: in eodem tamen singularum naturarum agentium operationes manebant propriæ: divinæ naturæ erat virtutem videndi in oculos cœci infundere: Humanitatis erat lutum è sputo conficere & oculis applicare.

Canon.

Ἐνέργειαι, id est, operationes ad apotelesma destinantur.

Apotelesma Christi, quod est officii totius personæ Christi, à Damasceno vocatur θεανδρικὴ ἐνέργεια, Dei virilis actio.

 Etenim

Etenim in Christo operante, ut θεανθρώπῳ, ad extra considerantur.

Agens seu principium Quod, ἐνεργῶν.
Principia Quibus, ἐνεργητικὰ (vi agendi prædita) quorum alte-
rum κύριον αἴτιον (causa princeps) alterum instrumentale.
Operationes, ἐνέργειαι, ἐνεργήσεις.
Apotelesma: effectum personale: ἐνέργημα.
Officy nomen ἀξιωματικὸν.

Exempli causa.

Si consideretur ἀπολύτρωσις, seu redemptio generis humani, Agens σύνθετον est Christus seu θεάνθρωπος: principia seu formæ secundum quas agit, sunt ὁ λόγος & Humanitas assumpta, ad unũ apotelesma coordinata sociataq; & συνεργοῦντα. Actio τοῦ λόγου est traditio humanitatis in mortem, & illius sustẽtatio. Actio humanitatis est effusio sanguinis & perpessio mortis. Effectum personale seu Apotelesma Redemptio. Nomen officii seu ἀξιώματος Redemptor. Si consideretur Christi dominatus in omnia, Agens est Christus: τὰ ἐνεργητικὰ, seu formæ secundum & per quas persona agit, sunt λόγος παντοδύναμος, & humanitas divinissima Ενέργεια τοῦ λόγου est omnium motio cum patre. Actio humanitatis est consensus & approbatio omninoq; cooperatio illa, quæ ex ejus τελειώσει, id est, perfectione eximia & exaltatione existit. Apotelesma seu ἐνέργημα προσωπικὸν, id est personale est παντοκρατία seu exercitiũ omnis in cœlo ac in terra ἐξουσίας hoc est potestatis. Nomen officii seu axiomatis Regii est παντοκράτωρ, unde colligitur primo Apotelesma & nomen officii differre, ut abstractum & concretum. 2. Errare illos ut ἀπαιδεύτους qui apotelesmata & ἐνεργείας confundunt. Nam quorum unitorum substantia seu natura diversa est, eorum apotelesma quidem unum esse potest, sed actio una omnino esse nequit.

Mori pro mundi vita singularis ἐνέργημα est Christi, secundum humanam naturam non est Apotelesma, utriusque naturæ, nec est ἐνέργημα Christi, secundum utramq; naturam: Divina enim natura non moritur pro mundi vita. vide Miscellaneorum meorum partem primam.

Facio syllogismum. Apotelesma est totius personæ Christi κατ᾽ ἄμφω considerata, sed mors pro mundi vita est Christi secundum carnem tantùm ejus propriam & singularem seu à communi exemptam, non etiam secundùm deitatem. Ergo non est apotelesma, quo de hic agitur.

Speciatim Apotelesmata in Astrolog. dicuntur.

Apotelesmaticũ n. accipitur ab Astronomis, pro eo, quod est docẽs de prædictionibus, seu divinationibus, ex dispositione & motu astrorum. Ac Astrologia dividitur in εἰσαγωγικὴν quæ tradit principia Astrologiæ, & ἀποτελεσματικήν.

Astrologiæ Apotelesmaticæ partes duę sunt
- Μαντικὴ καθόλου
- Γενεθλιολογική.

Μαντικὴ seu divinatrix universalis, est de prædictionibus universalibus, de regione aliqua, vel urbe, de aeris mutationibus cæterisq; magnis & primis effectibus. Genethliologica est, ad

ılorum hominum at-
e præcipuis corporis
næq; bonis malisvè,
cæ causæ permittunt,

;itur dicti sunt prædi-
vinatores genethliaci
:ibus,quæ sunt Astro-
nsa, vel effecta horo-
t partes,quæ geniture
riente emergit supra
em) seu ea, quæ cœlū
mpositione,corradia-
.u mutuo in natali cu-
:ere putantur. Græ-
άντα ἐκ τῶν ἀστρων πρὸς
ων συναυγασμοῦ.
ırs dicitur, quæ relin-
otelesma, id est, opus
χάνημα. Unde & ποιη-
κὴ dicitur, & μηχανική.
πρακτική,quę post actio-
quit opus.

Anatome ἀνατομή.

atome differunt: illud
ı Geometricum & Mu-
ificat enim ἀποτομὴν &
: semitonium (Boetio)
) seu anatomia est φυ-
: interdum sumitur pro
, seu incisione ipsa,
partium, quæ fit ab A-
ıterdum usurpatur pro
seu arte, quæ sua ha-
ata & principia inqui-
ibus in corpore huma-
ossint perfici per secti-
ione factā, (non quo-
ıuæ manifesta non es-
sectio, ut sunt compo-
um, figura & confor-
ıus seu colligatio cum
ıeru ,substantia & cō-
ıt partes duræ,an mol-

les, an mediæ inter duras & molles) color, usus, actio & officium. Hæc ars corpus distinguit in tres ventres & artus. Vel dividit truncum seu molem corporis in quatuor partes, Caput, thoracem, ventrem & artus. Horum singula rursus dividuntur in partes exteriores & interiores: quarum quædam sunt homogeneæ seu similares; quædam compositæ & instrumentales: atq; hæ aut sunt principales, ut cerebrum, cor, epar: aut sunt famulatrices seu inservientes, seu usum aliquem præbētes vel principalibus, vel toti corpori.

In Algebra numerus residuus dicitur Apotome. Ram. lib.1. Algeb. el.2.

Ἀπόστημα.

Ἀπόστημα 1. significat intervallum, interjectum spatium, distantiā. 2. digressionem. 3. degenerationem aliquam. Vis enim vocabuli defectum quendam in se continere videtur Zuinger. lib.1. de moribus cap.12.4. Suppurationem vel transitum corporis ex inflammatione ad pus.

Bergius 1. Eth. cap. dicto ἀποστήματα interpretatur discessum à majorum virtute & moribus. Lambinus magnum interjectum spatium.

Ἀποφόρητα ξένια.

Apophoreta in genere dicuntur, quæ auferri possunt, ab ἀποφέρεσθαι. Speciatim sunt 1. munuscula, quæ dabantur post cœnam convivis domum secum auferenda. Sueton. in Domit. 2. sunt munera Saturnalitia, id est, quæ dari consueverunt ipsis Saturnalibus, & nunc dantur Calendis Januarii, quæ annum novum inchoant. Suetōn. in Calig. vocat strenas.

3. Sunt liber in quo dona illa describuntur: vel ipsi versus, pro apophoretis missi

misſi datiq; (Ita etiam Xenia uſurpat Martialis, quæ propriè ſunt munera data miſſave hoſpitibus.)
Ex hoc genere eſt Alphabetum Votivum Illuſtriſſ. juxta ac Literatiſſ. P. ac D.D. Mauritii Landgr. Haſſiæ; quod quia artificioſum eſt adſcribere placet.

VOTUM
PRO INGREDIENTE ANNO M. DC. XIV.

TOTI NOSTRAE AULAE ET OMNIBUS EJUS ſtatibus ſacrum.

ANnus abit tranſactus, adeſtq; recentior annus;
  Bis ſit proſperior qui venit, atque abiens.
Chriſte rogo primum votum largire petenti,
  Da PACEM nobis, optime CHRISTE, tuam:
E verbo ſincera tuo DOCTRINA reſultans
  Floreat in templis, floreat inq; ſcholis.
GRATIA ſit populo DIVINA parata miſello;
  Haſſia quos RITUS jam tenet, obtineat.
JUSTITIA ad normam ſacrati Codicis, aptæ &
  Leges JUDICIUM conſtituantq; FORUM.
MARTIS OPUS, MILES PATRIUS, ſint rite parati,
  Nec quicquam timeant prælia, ſi ſit opus.
Ordo DOMUM talis regat ut benè proſit utrinq;,
  Pauperibus quo det divitibusque ſuum.
QUÆSTUS proveniant liciti, benedictus AGELLUS
  Ruricolis largo fœnore reddat opes.
Sanus ſit PRINCEPS, CONJUX, SOBOLESq; beata,
  Tuta ſit à bello PATRIA tota truci.
Votis Annue Chriſte meis, ſic aulica multùm
  Ξένια conducent proſperitate tua.
Τῷ Θεῷ, fac ſit concordia firma piorum,
  Zona velut Regis cingit utrumque latus.

Ἀπόχρησις.

Ἀπόχρησις eſt abuſus vel rerum, ut bonorum, vel vocum: ut Tapeinophroſyne propriè eſt virtus, ſed τῇ ἀποχρήσει, id eſt, abuſu vocis eſt vitium, quoqu[e] ταπεινὰ, id eſt, humilia φρονεῖ id eſt ſentit & terrena, & abjecti eſt animi [...] ut patiatur ſe veluti bubalum d[...]

monoptota pro Aptotis posuisse. Neutrum v. si sitaptoton, necessariò etiam pro accusativo & vocativo accipitur ejus, nominativus quod generale est omnium neutrorum: ut fas, nefas, hir, pus: Monoptota v. sunt, quæ pro omni casu una eademq; terminatione fungũtur, qualia sunt nomina literarum & numerorũ à quatuor usq; ad centũ. Mille quoq; indeclinabile est, & si qua inveniuntur similia, ut hoc A hujus a: hoc alpha, hujus alpha: hi quatuor, horum quatuor: hoc gummi, hujus gummi: hic & hæc & hoc nequam, hujus nequã: hi quot, tot, horum quot tot, & barbara plurima: sed magis omnia, nisi ea ad Græcam vel ad nostram regulam flectamus, vel ab authoribus flexa inveniamus.

Ἀρεστόν.

Ἀρεστόν 1. est placens, acceptum, placitum, gratum. Minus est quàm gratiosum.
2. Est æquum Εὐάρεστον bene acceptum.

Usus.

Usus est Luc. 12. c. in Actis Apost. Εὐάρεστος θεῷ bene acceptus seu bene placens Deo; Wolgefellig.

Ἀνθρωπάρεσκοι, studentes placere hominibus. In Ep. ad Ephes. cap. 6.

Ἀρετὴ

- Perfecta, quæ omnibus numeris est absoluta, quæ nulla crescit adjunctione.
  - καθόλου virtus
    - Justi viri.
    - Oculi.
    - Sutoris.
    - Equi.
  - ἐν μέρει in certo genere
    - propriè, ἰδίως.
- imperfecta
  - quę citra summum gradum est, affecta, id est, incoata, non consummata.
    - καθ' ὑπεροχὴν, virtus hominis quâ homo
      - moralis.
      - intellectualis.
  - ἀκύρως, id est, impropriè & ὁμωνύμως dicta, ut virtus furum & tyrannorum.

Ita accipit Aristot. 3. Polit.

Ἀρκτικόν.

Arcticum elementum, ἀρκτικὸν στοιχεῖον, id est, litera extensiva seu protédens, teste Terentiano, à Græcis vocatur S. propter hanc vim, quod brevem literam potest producere. Ait enim Terentianus, quem sequitur Melissus, In iis, quæ à principio S cum muta habent, id est, quæ incipiunt ab sc. sp. st. ut: scutum, scopus, spuma, stamen, stetit, schola, scribo, fieri positionem, etiamsi ad sequentem dictionem ambæ consonantes referantur, priorq; vocalis nuda seu sola dictionem claudat, ut:

Ferte citi ferrum, date tela, scandite muros. Æn. 9.

Immane studens agitur &c. Sil. lib. 9.

Brontesq́, steropesq́, Virg. Æn. 8.

Occulta spolia & plures de pace triumpos. Juven.

Sic imitatus sum:

Quando malè scribis, post stivam rusticus ibis.

Sed his rursus opponuntur:

Quocunq́, in fornice stantem. Horat.

Linquimus insani ridentes præmia [illegible]be.

Ponite spes, sibi quisq́, suas, Virg. Æn. 11.

Ignoscent si quid peccavero stultus amici. Horat.

In quibus exemplis nulla hujusmodi positione vocalis producitur. Itaq; in superioribus exemplis ego constituo Hellenismum.

Areticon in sphæra est Septentrionale seu aquilunare eiq; opponitur antarcticum, id est, meridionale, ab Areto, id est, ursa.

Ἀρκτικὸν quoq; est incipiens. Unde αἰτίον προκαταρκτικὸν Medicis est causa externa, irritans seu lacessens internam προηγουμένην (antecedentem) verbum est προκατάρχω.

Archetypus ἀρχέτυπον, πρωτ[illegible]

Cùm Theologi tùm Philos[illegible] pant hoc nomen in Scholis [illegible] opponunt ei ἐκτυπον. Archet[illegible] quando dicitur prototyp[illegible] ut [illegible] sapiétia dicitur ἀρχέτυπ[illegible] [illegible] efformat[illegible]m, ut [illegible] ago illius, [illegible]

ia est illa, quæ nobis pa-
ris mandata est. Anima
hetypi (Dei) instar, id.
creata est.

Αρχή.

Nominis communitas, ut
inus, hîc nonnulla est,
sophi & Medici dili-
cârunt.
de motus: Terminus à
bilicus Galeno in homi-
pium.
odiùs aliquid possumus
notiora sunt principia
m. Sensus est principium
& cognitionis.
um aliquid inest, prima
fundamenta sunt ἀρχαὶ

ædium, Carina navis, cor animalium.

4. Unde fit primò aliquid, ita ut non insit, ut propositi finis cognitio movens mentem agentis ad operandum.
5. Unde primò motus mutatioq; in corpore fit. Ita pater & mater sunt ἀρχαὶ prolis.
6. Cujus voluntate movemur, ut sunt principes.
7. Artes ad quas feruntur operam ... imè architectonica ars est ἀρχὴ operationum artificis.
8. Unde res primò cognosci potest. Ut suppositiones immediatæ, & indemonstrabiles propositiones, Demonstratio.
9. Omnes causæ tam internæ quàm externæ.

- ...m
  - ut est.
  - ut cognoscitur: Cognitionis principia, de re scire
    - Eam esse, τὸ ὅτι, hoc est
      - Substantiæ: ὅτι ἔστι: Substantiam esse.
      - Accidentis ὅτι ἐστί; Accidens Substantiæ inesse:
    - Causam cur sit: τὸ διότι
      - Substantiæ τί ἐστι; Substátiam per has causas, quæ definitionem ejus complent, esse
      - Accidentis; διότι ἐστί; Accidens propter has causas subjecto inesse.

Æsymnetia.

t vel per totã alicujus vi-
ertum tempus aut omni-
ut præfinitarum, ex suf-
lectione (non hæredita-
absoluta potestas.

Species est principatus regis seu regia, & floruit apud antiquos Græcos.
Qui hoc imperium tenebant dicebantur Æsymnetæ. Aliis igitur hic dominatus conferebatur perpetuus, id est quoad vixerant vel aliquãdiu (μέχρι τινῶν ὡρισμένων χρόνων ἢ πράξεων) seu ad tem-

tempus quoddam: quod quidem per ſe & ſimpliciter præfinitum eſt, ut ſi in decem annos creetur Æſymneta: aut ex conditione ſive rebus gerendis, ut ſi creetur donec quiddam geſtum confectumq; fuerit. 3. Politic. Ariſt. & Montecatinus.

Ariſtot. ibidem: Æſymneteia eſt, ut ſummatim dicam, αἱρετὴ τυραννὶς id eſt tyrannis (Græcorum) ex electione, differens porro à barbarica, non quod non ſit ex lege, ſed eo tantum quod non ſit hæreditaria.

Talem dominatum ſuæ civitatis Florétini dederunt Ruperto Neapolitano Regi ad quinqennium anno 1312. &

Carolo Duci Calabriæ ejus filio per totam vitam anno 1325.

Τυραννίς) Unus enim eſt è regni modis diminutis ſeu imperfectis ſeu nothis. Et liberam prorſus, id eſt, ab ipſis pendentem, Æſymnetæ habent poteſtatem, imperantq; ſuo arbitratu, hoc eſt, ex libidine & cupiditate quisque ſua, inquit Montecatinus, ſuam non communem utilitatem in imperando dominandoq; ſpectant, quæ tyrannis & dominis attribuuntur. Idem ex 4. Politic.

Æſymnetica poteſtas regia eſt per electionem creata.

Regiæ ſeu monarchiæ regiæ ſpecies ſeu modus.
- Imperfectus
  - 1. Militans. Laconicus principatus.
  - 2. Mixtus ex regia & tyrannide. Barbaricus.
  - 3. Æſymnetia, tyrannis per electionem ex univerſo populo. Priſcorum Græcorum.
  - 4. Heroicus, qui extitit temporibus heroicis.
- Perfectus ſeu verus.
  - 5. Quaſi paternus: vel ejus, qui quaſi Deus eſt inter homines. Græcè παμβασιλεία: Principatus unius optimi viri, civitatem liberè adminiſtrantis.

Ἀσύστατον.

Ἀσύστατον eſt latinis inſolubile, & implicatio contradictionis, quod ſeipſum evertit vel alia axiomata, non cohærens. Opponitur ei συνεστηκός. Vicinum huic ἀδιάλλακτον & ἀσύμφωνον. Itaq; nonnunquam conjunguntur, ut; hæc tam ſunt ἀσύμφωνα, ἀσύστατα & ἀδιάλλακτα, ut nullis verborũ pigmentis diſſimulari, nullis exceptionum præſidiis defendi, nullis diſtinctionum ſtrophis conciliari poſſint. Dan. Tilen. diſp. 10. th 23. Ἀδιάλλακτα ſunt, quæ ἐναρμονίως componi non poſſunt.

Ἀσύστατα ζητήματα, vel Aſyſtata argumenta, ſunt quæſtiones vel rationes, quæ non ſubliſtunt.

Ἀσύστατα ſpeciem faciunt ψευδόμενον, cum ejusmodi res proponitur, ut ne ... quidem eſſe, quod fingitur. D... Illyrici de peccato Originis, ... ſit ipſa prava hominis οὐσία, vel ...

ante T
formata sit à Satana in
m, quam filius Dei re-
ἀούσιον. Nam ait Il-
ius Victorinum Strige-
as sic fuit creata qui-
sed transformata est à
iam pravam naturam,
s filius Dei regenera-
am ego, Christus non
eccatum: Prava igitur
peccatum, nec pecca-
natura, accipiendo, vo-
ργο ὕλη, Sed transfor-
ούσει Flaccii opponitur
ospeti contra Collato-
n arbitrium naturaliter
um manet in Natura,
conditione mutata per
it illud Friderici Beur-
arat. Logic. Non vide-
vel alia ratione, quam
primùm fuit ornatus,
one utendo alia via pro-
nq; Scripturam propo-
. Nunc autem homini
IOVA aliàve ratio infusa
ris rationis igniculi &
ctæ sunt, quæ excitatæ,
ari incipit homo, à Spi-
itatus, fiunt illustriores.

Ατομον.

a à quibusdam accipitur

pro individuo, ut est Plato, Aristoteles. Ubi nonnulli etiam subintelligunt εἶδος, ut sit Ellipsis substantivi: A quibusdam pro specie ultima seu specialissima, qualis est homo, species atoma seu εἶδος ἄτομον accipitur; quia dividi non potest in alias species.

Atomi in veterum nonnullorum, ut Lucretii, Physiologia, sunt individua corpuscula, quæ interiecto inani inter se cohærescunt & aliæ apprehendétes alias cótinuantur, unde omnia efficiũtur. Cicer. De his intelligend° est locus Scaligeri exerc. 6. sect. 4. Epicurus forte quadam corpuscula illa coire atq; dissolvi scribit, ad omnia conficienda reficiendáve.

Ατομον { Simpliciter
κατά τι. Hoc dividi potest. Scal. ex. 307. s 17. }

Axioma.

Cujusq; rei essentia est ἄτομος. Scaliger dicit indivisibilis. Exerc. 106. sect. 2.

ATONA. ἄτονα

Atonon aliter accipitur in Grammaticis, alìter in Physicis & Medicin. 1. igitur atona sunt tono carentia seu accentus expertia.

ne
:

- ὁ, ἡ — nisi sequatur δε per Apostrophon:
  - ὁ δ᾽ ἀκούσας τοὺς λέγοντας, &c.
  - ἡ δ᾽ ἀγαθὴ τύχη σπάνιόν τι.
- εἰς, ἐς, ἐν, ἐκ, ἐξ, εἰ, οὐ, οὐκ, οὐχ — nisi postponatur dictio Enclitica:
  - εἰς τὴν ῥώμην. εἴς τε τοῦ διὸς ἀνελθών.
  - ἔν τε τῷ σιωπᾷν καὶ ἐλπίσαι.
  - ἔκ τε τῆς ἀπραξίας πράγματα· καὶ ἐξ ἡδονῆς τὸ δυστυχεῖν
  - εἴ με ἀγαπῶν διατελεῖς.
  - οὔ τις ἄνευ θεῶν ἀρετὰν λάβεν. Simonid.
  - ἀλλὰ γὰρ οὔποτε πρὸς ἡμᾶς ἦλθεν. &c.
  - οὐκ ἔστι πόνων ἀνάπαυσις. Euripid.

M. Mi-

M. Michael Boschius, in appendice Græc.

Hinc dictionis ἀπονία dici potest tanquam affectionis privatio. Secundò ἄπονον est inefficax, languidum, torpens, imbecillũ. Ἀπονία est virium defectio lãguor, imbecillitas infirmitas debilitas, Stomachi ἀπονίαν Medici Physici vocant affectione meam stomachi, qua fit ut non sit tenax cibi. Ἀπονία in cantu è solœcismis Musicis unus est,

Atopa.

Ἄτοπα sunt interdum ineptiæ.

Interdum ἄλογα & ἄδοξα seu absurda & incommoda. Interdum παράδοξα.

Interdum res insolentis, turpis, & damnati argumenti. Sic dicta, quod nullum artis admittant locum,

Scaliger.

Vel exercitationis vel officii causa multa Encomia scripta sunt, quibus Atopa, id est, res damnati argumenti, etiam nefaria quædam commendarentur, cujusmodi est oratio de Busiride, de febri quartana, de Pestilentia. Quædam etiam ridicula, de Calvitio, de ventris capitu, de Musca, de culice, de Ansere. Encomium Moriæ, id est, stultitiæ, Erasmi dignum lectu est. Extat & carmen in laudem scriptum Calvorum, quo aliquando me oblectavi, scriptum tempore Imperatoris C. Calvi, cujus initium:

Carmina clarisonæ Calvis cantate Camœnæ.

Αὐθέκαστος.

Αὐθέκαστος est, qui suus est, qui lex est sibi ipse νόμος ὢν ἑαυτῷ, ut loquitur Aristoteles lib. 4. Eth. cap. 14. Ac se ipso enim pendet, & quicquid ratio dictat, id loquitur agitq;: Nisi, inquit

Theod. Zuing. illud αὐθέκαστος ἦν in Arist. Eth. lib. 4. cap. 13. referre vellt ad ipsius veritatis essentiam. Veritas enim in rerum nostrique intellectus conceptuum & sermonum conformitate posita est. Verax igitur omnia quodammodo erit, cum res omnes tales quales sunt ratione complectatur. Atq; hac ratione erit αὐθέκαστος. Deo convenit hoc attributum seu Epitheton κατ' ἐξοχὴν, quia est αὐτοαλήθεια, i. est, ipsa veritas. Platon.

Accipitur etiam pro constante & gravi in suis consiliis, moribus, sententia.

Αὐτοέκαστος est idem quod pro se quisq.

Αὔξησις.

Auxesis physica aut est maximè propria, aut quodammodo impropria; seu augescit aliquid vel novæ substantiæ appositione, vel rarefactione, ut: Aquæ maris augescunt pleniluniis nõ novæ substantiæ appositione, sed rarefactione, ex. 56. sect. 5.

Lapides grandescunt, non augescunt. *Scalig.*

Αὐτεξούσιος.

Αὐτεξούσιος ὁρμὴ Basilio Magno in Oratione quod Deus non sit causa peccati, est vis libera arbitrii, Ἡ, inquit, μάλιστα πρέπουσα λογικῇ φύσει, quæ maximè naturam rationalem decebat, id est maximè conveniebat intelligenti naturæ.

Sic accepisse à Deo, ait hominem ζωὴν αὐθαίρετον, id est, vitam ejusmodi quæ libertatem electionis haberet, propterea quod κατ' εἰκόνα θεοῦ (ad imaginẽ Dei) facta esset.

Τὸ Αὐτὸ

Vocis ὁμωνυμία, nè offundat veritati tenebras, discutienda est.

est rei substantia seu οὐσία
10. Τὸ Αὐτὸ minimè secum
d qualitates adventitiæ,
antiæ nihil est contrari-
tamen magis & minus, id
ibi contrariæ, non qua-
æ ejusdem communitate
r, sed quatenus in se reci-
tes ἧττον καὶ μᾶλλον. Cibus
n est magis cibus, at alius
ius malus
τὸ ἔτερον (adventitium.)
substantiam, & id, quod
quod est, per se est, ut: αὐτο-
κινοῦσις: aut quod per se a-
od agit, ut αὐθέντης, id est,
το ἐνεργητικὸν fuerit, quod
vim agendi: ἑτεροενεργητι-
alio habet vim activam.

Αὐτοδίδακτος.
st is qui absq; ulla disci-
itur, idque vel per se sola
atione & contemplatione
subsidio librorum tan-
orum præceptorum. Prio-
: & absolutè αὐτοδίδακτοι
tantū respectu præcepto-
voce docentium, quibus
erunt, appellantur. Ita αὐτο-
t Joh. Picus Mirandula
aculum. Joh. Franciscus

ον ipsum singulum.

st, Ipsum Ens seu οὐσία cu-
uæ in subjecto nullo est)
lç appellant Quidditatem
De hoc Scheg. 6. demon-
lux est, mentis, qua ipsum
nempe αὐτοέκαστον intue-
um est lumen, quo videti-
sse aliud ipsum, quia αὐτέ-
um, Αὐτοέκαστον ὂν & ἓν nul-

lo accidente adulteratum est penitus est ἀμιγὲς. Nec tamen quamvis tale sit unum & totum à nobis sine sensu & numero & partibus cognoscitur propter ruditatem & imbecillitaté mentis nostræ, quæ primas sine sensu singularum rerum nequit comprǽhédere notitias. Ita ἐκ τῶν ἑτέρων ὄντων mente efficiente & sensu subministrante constituitur αὐτὸ ἓν & νοητόν. Hoc ὅλως ὅλον est & ἀδιαίρετον seu ἀμερὲς κατ᾽ οὐσίαν (non συνεχὲς ὅλον) non ἀμερὲς κατὰ στέρησιν, ut privatione punctum unum & ἀμερὲς appellamus. 14. demonst. Schegk. Vide Platon. in Sophista περὶ τοῦ ὄντος & θατέρου & horum συμμίξεως.

Ipsum & esse ipsius sunt unum & idem simpliciter seu numero, quo nullum est simplicius, unum nempe αὐτοέκαστον Sch. lib. 3. demonstr. p. 69.

Prima sunt αὐτοέκαστα nec aliud sunt ipsa & aliud esse ipsorum,

Primum & simplicissimum esse est quod intelligitur & dicitur idem simpliciter, seu OMNINO: non κατὰ μετοχὴν idem (ut Genus & species) non κατὰ πάθος quoddam proprium: non κατὰ συμβεβηκὸς, id est, secundū accidens aliquod inhærens: sed ratione hac qua ipsius essentia definitur, qua quamq; rem primò, verè & simpliciter esse intelligimus unam & per se (καθ᾽ αὑτὴν) & αὐτοέκαστον quoddam.

2. Accidentia certis subjectis astricta dicuntur per se quiddam & αὐτοέκαστον esse, non ut substantiæ simpliciter, sed *Relatione* ad certam substantiam cuj⁹ subjectione definiuntur ἐκ προσθέσεως ὄντα, propria & accidentia συνδεδυασμένα. Schegk. demonst. libr. 4. pag. 105.

3. Αὐτὸ ἕκαστον κατ᾽ ἐξοχὴν ipsum singulum est Deus Platoni, cæteris dans esse.

Αὐτο-

Αὐτόκακον.

Αὐτόκακον, id est, ipsum malum, non est, ut contrà αὐτοαγαθὸν est. Quia malum non est ipsum per se aliquid, cum bono, ut subjecto, sit posterius.

Αὐτοκίνητον

Αὐτοκίνητον 1. propriè tribuitur Deo, qui motum & omnia ex se habet finis & originis expers. 2. à Platone tribuitur animo hominis, qui seipsum moveat habens imaginem τοῦ θείου μιμητικὴν, ut alicubi dixi (in voce Imago) Magnificum sanè & θεοπρεπὲς animi Epithethon: quod Ambulacrorum Aristoteleorum candidatis displicet.

Αὐτο ὄντα.

Αὐτο ὄντα (ipsa) vel ὄντως ὄντα significantur nominibus & verbis finitis. Participant autem pluribus diversis, quę exprimuntur nominibus infinitis.

Αὐτοφυὲς.

Τὸ αὐτοφυὲς acceptum substantivè est naturæ proprietas. Αὐτοφυὲς adjectivum opponitur ascititio: & significat, quod existit sine seminio gebohren oder gewachsen von jhm selbst/ Sponte naturæ proveniens. Τὸ αὐτὸ enim, inquit ille, habet aliquid apud Græcos, quod haud scio, an sit apud Latinos, ut ultroneum seu spontaneum significet: Quod ostendit vox αὐτόματον & hæc φράσις: αὐτὴ ἡ θύρα ἀνοίγνυται, per se janua aperta est, sua sponte patuit. Dicitur & αὐτόφυτον pro innato seu, αὐτοφυεῖ. Per translationem Deus dicitur αὐτόφυτος, quia à se & per se est. Μονοφυὲς unigenitum est, simplex unius naturæ, non geminæ. Voce αὐτοφυὴς pulchrè utitur Scal. ex. 6. sect. 7. cum ait: Artifex cum ex domo immateriali facit domum materialem, cum formam imponit materiæ, non autem excipit extrinsecus tanquam hospitem aut inquilinum, sed habet indigenam atq; αὐτοφυῆ.

LITERA. B.

Βάναυσος,

Βάναυσος 1. propriè est artifex opera sua igne conficiens: Alias vocatur fornacarius, quòd circa fornaces & caminos exerceatur Ulpian.

2. Per Synedoché ponitur pro quolibet artifice manibus opera sua efficiente pro quolibet illiberali sordidové opifice. Hieron. lib. 1. contra Pelag. Ita τέχνη βάναυσος est Aristot. 1. polit. tex. 126. ars vilis, sordida, illiberalis, ignobilis; & Platoni φιλότης βάναυσος est amicitia trivialis.

3. Aristoteli in Ethicis lib. 2. cap. 7. βάναυσος est sumptuosus, qui temerè, inconcinnè, immoderatè, profusè magnos sumptus facit artificum vulgarium more, qui magnos sumptus facit in res parvas & exiles absq; judicio: Dicitur ἀπειροκαλία, hoc vitium cui oppositum est μικροπρέπεια, quæ parvos facit sumptus in res magnas, ubi larga impensa opus erat. Deducunt vocem à βαῦνος (fornax, caminus) βαναυσία igitur Aristoteli est operaria in sumptu faciendo insolentia, ut vertit periphrasticè Lambinus.

Βαρβαρισμὸς.

Peregrina seu Barbara.		
Vernacula quidé, sed vitiosa	Scripto, ut Squybala, p Scybala.	
	pronunciatione	Jotacismus.
		Lambdacismus.

in singulis verbis: Solœ-
ntextu, vel complexu o-
nim vitiosa compositio;
st vitium orationis ab
inscitia profectum sive
in ligata oratione. Me-
catur in carmine, qui in
ne dicitur Barbarismus,
pro Thymber, olli pro
omede & Donato vox
eregrina appellatur Bar-
est, barbara dictio, non
, ut Barbarismus sit viti-
i seu sermonis, quod ad
et; id est, unius verbi vi-
onustus pro onustus, jo-
jucundus.

Etymologia.

Græciam profecti, cum
i co〈m〉arentur, atq; pro-
sæpe in voces absonas
bari dicti sunt, sicut ille
Bambalio apud Cicero-
r. Barbarum pro Rustico
ccipitur, ut Barbarus ser-
stico. Lambdacismus est
, cùm L plenius æquo
ur. Jotacismus est, cùm
ra justum decorem in di-
extenditur. Sunt tamen
Jotacismum dicant, cùm
tiones ab I litera incipi-

Βωμολοχεύεσθαι. Βαυκοπανοῦργοι.

Βαυκοπανοῦργοι Aristot. lib. 4. Ethic. sunt, versuti veteratores, vel gloriosi veteratores, (utrumque mihi placet) qui ex rebus vilibus (quales sunt βαυκίδες) quas contemnunt, & sibi adesse vel dicto vel facto negant, licet manifestu sint, gloriolam captát. Sic Zuingerus: βαυκοπανοῦργοι cùm parva quædam & vilia bona sibi ipsis adesse dissimulent, spe tamen gloriolę cujusdam veteratoribus (qui vilis lucelli causa pro novis vetera emptoribus obtrudere non verentur impostores) similes sunt: Eos enim, quibus cum versantur, dissimulatione ista fallere volunt, & ex hoc levi gloriæ contemptu, majorem gloriam aucupari. Secundùm hæc accipiendum est Distichon vetus: Nec te collaudes, nec te culpaveris ipse; Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis. Βαυκίδες autem erant genus muliebrium calceamentorum Jonicum. Pollux & Eustath.

Βίαιον

Τὸ βίαιον violentum est οὗ ἔξωθεν ἡ ἀρχὴ μηδὲν συμβαλλομένου τοῦ βιασθέντος, cujus principium extra est, cum id cui vis affertur nullam operam conferat. A. 3. Eth. c. 1. Vim afferentia seu cogentia Græcis sunt etiam ἀναγκάζοντα, Τὰ ἀναγκαζόμενα sunt Aristoteli ea, ad quæ impellimur à potentiore.

De ſcriptio autem violenti data convenit in violentum ἁπλῶς, i. e. ſimpliciter & propriè dictum: Non autem in violentum dictum q. per accidens vel κατὰ σ., de quibus hoc Ariſtotelis 3. de morib. c. 1. Quæ καθ' αὑτὰ, i. e. per ſe quidem invitè ſuſcepta ſunt, ſed hoc tempore & in horum locum optabilia, quorum deniq; principium eſt in eo, qui agit; ea per ſe quidem invitè ſuſcepta ſunt, verum hoc puncto temporis & in horum locum ſponte ſuſcepta: iis tamen quæ ſponte ſuſcipiuntur (ἑκουσίοις) ſunt ſimiliora.

3. Nam in rebus ſingularibus verſantur actiones. At res ſingulares ſponte ſuſcipiuntur, πάντα δὲ ἑκούσια.

Jucunda violenta non ſunt, ait Ariſtot. quia violenta dolorem ac moleſtiam afferunt. At jucunda voluptatem.

A Logicis & oratoribus βίαιον ſeu violatio eſt, cum ſigna invertuntur, Vide Eraſmum de copia.

Βούλομαι, θέλω.

Βούλομαι, volo, propriè tribuitur voluntatem habentibus, ut ratione præditis: Sic Deus, Angeli, homines volunt. Impropriè etiam rationis expertibus, ut cani, equo, terminis logicis. Βούλεται, Vult, ſæpè uſurpatur pro videtur ſolet, debet, videtur debere. Ariſt, 3. Eth. c. 2. τὸ ἀκούσιον, βούλεται λέγεσθαι &c. Quod ab invito fit, vult dici &c., i. e. ſolet vel debet dici. Idem Top. 6. τὸ δὲ γένος βούλεται τὸ τί ἐστι σημαίνειν, i. e. Genus videtur quid res ſit ſignificare. Ὁ γὰρ δικαστὴς βούλεται εἶναι οἷον ἔμψυχον τὸ δίκαιον. Nihil enim aliud videtur eſſe judex, quàm jus quoddam animatum.

Ariſtoteles etiam interdum θέλει accipit pro ſolet. Exemplum invenies in Rhetoric;

Βραβευτής.

Βραβευταὶ dicti ſunt, quorum partes ſunt in certaminibus præmium addicere ei qui vicit, nequis inter certãtes oriatur tumultus, nevè penes alium ſit victoria, penes alium præmium, ut loquitur Eraſmus. Hi olim regalia ſceptra geſtabant. Ariſtoteli lib. 1. Rhetor. juſti Brabeutes eſt cauſarum forenſium Judex δικαίου βραβευτής ἐστιν ὁ δικαστής. Βραβεῖον volunt dictum eſſe mutatione & tranſpoſitione literarum, à ῥαβδὸς, id eſt, virga, ſceptrum vel Palmea virgula, quæ victoriæ ſymbolum.

Litera. Γ.

Γάρον.

Γάρον 1. erat liquamen ex piſcis Gari primùm poſtea etiam ex Scombri inteſtinis Sale maceratis productum: Unde liquor promanabat, quo illa toto anno incorrupta aſſervabantur, & tanquam pretioſum edulium menſæ apponebantur. Vide Plin. & Pancirollum, in lib. rerum memorabilium. Huic liquori cognatus Muria. Hic eliquabatur ex thymno ſale macerato, & quantivis cenſebatur pretii. Utriusque uſus erat, ut panis his intinctus ederetur faciliùs & meliùs Ulpian: lib. 3. in pr. ff. de penu legat.

2. Garum etiam accipitur, pro compluriurn aliorum ciborum condimento ad luxum gulæ excogitatæ. 1 Sermon: Horatius.

Γαστρίμαργοι.

Γαστρίμαργοι, Ariſtot. lib. 3. Ethic Nicomach. ſunt, qui ventri usque ad inſaniam indulgent, qui ventrem præter modum implent. Latini vocant Helluones

non certo cibi genere,
è quibuslibet cibis ſeſe
homines λίαν ἀνδραπο-
admodum ingenio præ-
t verſiculus: Vivite Lur-
dones, vivite ventres.
dicitur γαστριμαργία, μάρ-
edacem.

Γένος.

nus accipitur 1. pro fa-
te:
enere ſunt hæreditaria

one & ſtatu rei. Sic acci-
es 3. Polit. tex. 95. Æqua-
ere tum potentia.
tate. Sic 3. Polit. tex. 63.
ales, id eſt, nobilitate.
communi multis ſpeci-
rticularibus aut ſingula-

etiam nonnunqnam pro
na, vel intima eſſentia ſu-
umpſit Ariſtoteles lib. 1.
42. ubi ait, Regem natura
is, qui reguntur oportere,
e.
, conditione & ſtatu quo-
uq; eminentiſſimo excel-
animæ ex virtute omnes
abente, id eſt, perfecta.
id eſt, eſſentia. Nam Rex &
ntia & propria forma eſt
o, nec magis homo quàm
c ignobilis:
eſt, cujus ſubjecta, de qui-
dicitur, ita differunt ſpe-
n æqualiter iis illud conve-
liis priùs aliis poſteriùs. A-
naloga.
ifferunt ſpecie, nomen ſpe-
lige latiùs etiam pro condi-
proprietate quavis res di-
e.

Species { vera; quæ dicitur de pluribus & differentibus numero. | quaſi; Mod', Ratio, Gradus.

Ολῳ γένει opponitur ex parte, ut cum di-
co: populus ex toto genere & ſimpli-
citer mutatus eſt, non ex parte & qua-
dantenus.

Γεραίρειν.

Γεραίρειν eſt honoris vel amicitiæ cauſa
donare. Γεραίρειν εὐφημίαις eſt fauſtis
proſequi omnibus.

Nazianz. Gen. 43.

Accipiens fercula de eo quod erat ap-
poſitum in conſpectu ſuo mittebat
Joſeph. ad eos, majusq; fuit ferculũ
Benjaminis, quàm fercula ſingulo-
rum illorum quintuplo. Quemad-
modum priſci illi Patres honoratiſſi-
mos quosq; viros aut ſibi amiciſſi-
mos & cariſſimos ſolebant γεραίρειν,
ut Athenæus lib. 1. dipnoſoph. do-
cet. Vid. Fr. Jun. & Imm. Tremell. an-
notat. in 43. Gen.

Γίνεσθαι.

Γίνεσθαι modò eſt fieri, modò eſt naſci.
modò eſſe. Fieri vel mutatione vel
aſſumptione vel creatione, &c. Κόσμος
δι' αὐτοῦ ἐγένετο, mundus per ipſum fa-
ctus eſt, id eſt, conditus. Joh. 1. Vide
verbum Fieri.

Γνώμη

Gnoma primum eſt ſententia vel veluti
regula quædam utriuſque vitæ tam
contemplativæ quàm activæ brevi-
tate ferè laudabilis. Sic Theodorus
Zuingerus: Γνώμη ſententiam brevem
(Græc: συνοπτικὴν) ingenioſam & ro-
tundam ſignificat, qua tanquam gno-

mone & regula quadam uti liceat in practica simul & theorica vita. Huic subiiciuntur proverbia multa, Anthologiæ Poëtarũ, Apophthegmata, quæ gnomæ sunt, quibus respondetur interroganti, Aphorismi Hippocratis. Scriptores dicuntur Gnomologici.

Secundo Ethica Axiomata κατ' ἐξοχὴν apud veteres γνωμῶν appellationem meruerunt.

Tertio Aristoteli Gnoma in Ethicis est Æquum & rectum judicium de aliorum dictis & factis: ὀρθὴ κρίσις ἐπιεικοῦς, hoc est rectum judicium viri æqui & boni. Dicitur εὐγνωμοσύνη. 2. lib. mag. moral. c. 2. id est facultas benè seu benignè judicandi, & sentiendi de aliorum factis & dictis; qui ea præditi sunt, dicuntur εὐγνώμονες (bene sentientes) id est, æquas de aliorum dictis & factis ferentes sententias. A Gnoma diminutivum est γνωμίδιον, id est, sententiola.

Τῇ γνώμῃ adjuncta est συγγνώμη, id est, venia & condonatio erratorum: unde συγγνωμονικὸς, id est, propensus ad condonandum.

4. Γνώμη accipitur pro sensu interiori, qui cõmunis dicitur. Hipp. in Aphorismis. Qui magnis doloribus vexantur, quos non sentiant tamen, his γνώμη laborat, id est, sensus cõmunis (quem Græci nonnunquam, λογισμὸν κοινὸν vocant) ubi alii γνώμη verterunt Mens; sed ἀκύρως: mentis enim facultate intelligitur, non sentitur. Vide Scheg. 1. Top. pag. 111.

GNOMON.

1. Gnomon est perpendiculum, hoc est instrumentum architectonicum è plũbo & filo (Interdũ per Synecdoch: dicitur Linea) Bleiwage/ Senckel. Gravia suopondere feruntur ad gnomonem; id est, ad perpendiculum; quod duplex est: unum ad explorandum rectum, sublime ut utrum columna, vel quævis structura, sit recta ad planum Horizontis, ne quoquam inclinet, seu propendeat: Vocatur ἀπαρέγκλιτος (non inclinata, non propensa). Alterum ad explorandum planitiem plano Horizontis parallelam. Itaq; cum filum ab angulo recto in medium basis inciderit, indicabit libratam longitudinem. Latinè libra & libella.

Norma aliud est. Est enim instrumentum ad lineam rectam rectè erigendam in eodem plano super rectam atq; inde superficiem & corpus, super superficiem corpusvè Winckelmaß.

2. Gnomon est alterum parallelogrammi diagonale (particulare hoc est parallelogrammum) cum duobus complementis, id est, particularibus parallelogrammis comprehensis à conterminis diagonalium lateribus.

3. In Arithmetica figurata impar numerus habet se ut Gnomon. Monstratur enim in illa quolibet impari numero proximum quadratum augeri tanquam gnomone. ut ternario unitati circumposito fit quadratus numerus: ei si quinarius circumponatur, generatur novenarius, qui & ipse quadratus est, cui septenarius ad latera circumjectus procreat etiam quadratum, qui efficitur quaternario in semetipsum multiplicato. Schegk. in commentar. in prædicam: Aristotelis pag. 88.

Aliud à gnomone & perpendiculo est Amussis, instrumentum ducendæ rectæ lineæ (à puncto ad punctum) quam etiam vocant Regulam.

Γνωστὸν, ἄγνωστον.

Γνωστὸν Barbari dicunt cognoscibile pro

malunt dicere cogno-
hiimprobantur)Eſt au-
n potentiæ cognoſcen-
ognoſci, vel ſub cogniti-
:ut: Bonum, ut contrari-
o non eſt γνωστὸν. Album,
m, ſine nigro cognoſci
Eſt autem γνωστὸν vel per
(hoc nullam probatio-
)Græcè δι᾽ αὑτὸ γνωστὸν, vel
eu eſt γνωστὸν aliquid vel
eſt, ſecundùm ſpeciem:
ον, id eſt, ſecundùm pri-
Cognitio ſecundùm ſpe-
æ cognoſcitur in ſeſe: ſe-
tionē (quæ negatio for-

mæ eſt) cognoſcitur id, quod cognoſcitur per aliud, ut privatio per habitum. Vide Scotum. lib. 4. diſtinct. 1. & Ariſtotel. 4. 7. & 9. primæ Philoſophiæ. Hinc fit, ut privationes diſtinguantur ſpecie, ex diſtinctione habituum ſpecifica, & Numero, ex diſtinctione habituum numerali: Quod Scotus ad peccatum applicat. Quodlibet. lib. 2. d. 37.

Ὁμοίως γνωστὰ ſunt æquè nota: ἀνομοίως γνωστὰ contrà. In ſpecie & per Synecdochen interdum Philoſophis γνωστὸν eſt πεφυκὸς ἀποδείκνυσθαι. Sic Schegkius: γνωστὸν, id eſt, πεφυκὸς ἀποδείκνυσθαι ſeu demonſtrari, ſe ipſo nihil eſt.

Diſtinctio hæc εἰδικωτέρα eſt:

ἁπλῶς
- αἰσθητὸν, Senſile.
- δοξαστὸν, Opinabile.
- ἐπιστητὸν, ἀποδεικτὸν. Scibile, Demonſtrabile.

Κατάλ. Πιστὸν in Theologicis.

ur Ἄγνωστον, quod cogno-
ſt, ut quod ſupra vel con-
n aut fidem eſt. Diſtingui-
νωστὸν. Concluſio quæ-
ιὴν ἄγνωσις. Vide Schegk.
m Analyt. Ariſtotel.
vè, ſic γνωστικὸν activè ac-
τικὸν enim dicitur, quod
gnoſcendi præditum eſt,
n. Τὸ γνωστικὸν Phyſicis eſt
ognoſcens.

ici) fuerunt quidam hæ-
pter inſignem eruditio-
falsò ſibi vendicabant,

ita dicti. His non diſſimiles etiam noſtro tempore inventi ſunt: de quibus dici poteſt ἀεροπατεῖν. Quæ vox ſignificat in aëre ſublimem ambulare.

Γραμμή.

Γραμμὴ 1. linea eſt: 2. funiculus fabrorum, qui intingitur in rubricam: vel figura longa ſine latitudine & altitudine: virga ducens lineā, id eſt, radius Geometrarū Γραμμὴν ἄγειν eſt lineam ducere. Γραμμὴ κυκλοτερὴς Anatomicis eſt Iris, id eſt, pupillam ambiens circulus.

Γραμμικαὶ ἀποδείξεις ſunt Mathematicæ

 de-

demonstrationes; quia sunt lineares, id est, lineis & figuris fiunt.

Γραμμοειδῶς φέρεσθαι Aristoteli de mundo est ferri lineari figura seu specie.

Γράμματα.

Γράμματα 1. sunt literæ 2. libri, scripta, ut syngraphæ, cautiones, codicilli Aristoteli tertio Politic. Γράμματα sunt leges scriptæ. Æschini δημόσια γράμματα sunt acta publica. Dionysius Halicarnasseus putat γράμμα dictum esse ἀπὸ τῆς γραμμῆς à linea. Sic litera per contractionem quasi literatura. Alii deducunt ἀπὸ τοῦ γράφειν à scribendo, ut literam à litera, quod in ceratis tabulis antiqui scribere solerent, & postea delere. 3. sunt doctrinæ: ut ἀγράμματος rudis literarum, id est doctrinarum & artium liberalium.

Griphus.

Griphus 1. significat, id quo pisces irretiuntur & capiuntur, nempe rete.

2. Quæstionem convivalem ænigmaticam (undè γριφόδειπνον, Cœna magis griphis, quam cibis condita) vel argumentum nodosum, intricatum, insolubile etiam extra convivium, & ita vox griphus ad alios obscuros & ambagiosos sermones extenditur. Athæneus symbola Pythagorica, griphos & ænigmata appellavit.

3. Est nomen Carminis non minus operosi, quam ingeniosi, quo usus est Ausonius de numero ternario. Hoc ego Carmen voco γριφῶδες, seu ænigmaticū; vocatur etiā scrupus, involucrum & non quidē quod legentibus, sed quod componentibus difficultatem inveniendo pariat.

Antequam hujus exemplum proponam, libet ascribere verba Cœlii Rodigini lib. 28, cap. 4. Sympotica fuerunt, id est, convivalia Aenigma & Griphus; Illud lusum habebat; Griphus verò etiam studium & curam; Solventi seu acuto conjectori præmium erat carnis portio; imperito ac segni mulcta irrogabatur, ut salsam hauriret potionem. Nomen inditum id genus sermonibus obvolutis à piscatorum Griphis seu retibus, Quæstiones verò dicebantur Cylicix, hoc est ζητήματα κυλίκεια, arbitror quia κύλιξ poculum signat. Vide etiam Athæneum lib. 10. cap. ultimo de ænigmatibus, & Antiphanem in Ganymede, ubi hoc invenies; Qui propositum sibi ænigma non solvisset bibere cogebatur salsuginem in potu, atq; poculum ἀπνευστί, id est, sine respiratione (in einem Zug) haurire. Dicitur & logogriphus.

Scrupus rustico solvendus proponitur
Vexilla deportarier vidi hoc die
In uno eorum scriptū erat nomen Dei
Graijs figuris, aureis coloribus,
Narravit ut doctus Scholasticus mihi,
Sed istud augustissimum nomen mihi
Statim quia excidit memoria labili,
Nam literarū sum imperit' omnium.
Quas dictitabo ceu poterorudi modo,
In fronte dictionis una virgula
Pro litera visa est mihi quanquam
brevis,
Bina deinde lineæ pares simul
Transversa quas conjungit linea altera
Cincinnus ut contorta verum est tertia,
Rotunda tota quarta literaextitit.
Tum virgula nascuntur ex quinta
duæ,
Cum tertia postrema litera continet.
Aenigma quod si solveris donum
feres.

volucra, tales ſcrupos ſeu est terra, Nero, Roſa, Gena.
cit, dicitur γεἰφοειὶς. *Fert Regnat Floret Flet* Generoſa *parit*
Generoſa prodeunt Gea, id Géa Néro Róſa Géna.

HERMANNI KIRCHNERI LOGO-griphus in nomen Catharina, Sponſ: Dn. Conradi Luncketi.

put pedibus: ſuper æquore cymba volabit,
n Syracidæ navis habebit iter.
m peregrina tenens per marmora curſum
x mercis pondere fœta redit:
atur donis felicibus alni:
le domi ſedula munus erit.
bit opes parcens induſtria partis,
aureolas tollet ad aſtra manus.
capiti pectus, ſpiramine dempto,
atâ faciet, quod data prora volet.
principio ſit conſona: grata cubili
nens verſas in mera prodit aquas
s nuptis retum ſolatia præſtat,
idverſis jubet ſpes eſſe bonas.

DEM NOMEN GRIPHUS núptialis meus

pyrgiaci civis lectiq; *Senatus*
octa manus, ſtirpis *Lunckeridumq;* decus
Aoniis longè cariſſime Muſis,
o inte Muſæ, quod venerentur, habent:
pulchrum ſponſæ de nomine Griphum,
e qui dignas continet unus opes,
n thalamumq; tuum *Catharina* tuamque
laudatam *Dorſteniana* domum:
im neſcit celebres ſeu *Cattidos* aula
ſpectetur, ſeu Schola Dorſtenios?)
ic non eſt nodus ſtricto enſe ſecandus.
t & medium cum *pede* quæris? habes,
veant: *Catharina* tibi altera vitæ
, virginei ſplendor honosq; chori.
d ametur habet: quare eſt tibi *Cara* nec ulla
hic tuus eſt caſtus & unus *Amor*.

Hic

Hic habitant Charites: quare eſt tibi grata *Charina*:
Tuq; illi alterna parte Charinus eris.
Adde, quòd hæc tota eſt, animoque & corpore, *pura*.
Legitimo *Cathara* eſt quàm bene juncta toro!
Hæc virgo, haud fatua, occurrens cum lampade ſponſo,
Eſt Cata, & ad nutus obſequioſa ſui,
Qua potè, damna cavet ſolersq; vigilq; futurã,
Felix cum tali jura marita colit.
Hæc tua puppis erit valida fundata Carina:
Provehat hanc ſuperis mitior aura plagis.
Denique pulcrarum multis e millibus hæc eſt
Unica fortunis *Ara* cupita tuis.
Hujus *Cana* fides, pietas eſt candida, longùm
Hæc tecum, ſerò CANA, ſuperſtes agat,
Ut gravidis turgent maturæ vitibus uvæ:
Turgeſcat fœtu ſic Catharina tibi.
Voto pondus ineſt, ſere vere ætatis & ora:
Grata tibi autumni tempore meſsis erit.

γυμναστὴς

γυμναστὴς eſt exercitor, Gymnaſio præfectus, exercitationum magiſter. Transfertur etiam ad noſtrarum Scholarum magiſtros; qui & Gymnaſiarchi dicuntur:

γυμναστική.

Gymnaſtice ars eſt exercendi corpora. Pertinet ad Medicinam: quia ſanitatem præſentem diætâ, id eſt, recta victus ratione & moderato exercitio conſervat. Platoni eſt παιδεία ἡ ἐπὶ σώματι.

γυμνός.

γυμνὸς 1. eſt nudus, hoc eſt, ſine veſte. Sic Plautus: pulcra fœmina nuda eſt purpuratà pulcrior (magis, inquit Apulejus, placitura cutis roſeo rubore, quàm veſtis aureo colore.) γυμνὴ πίστις, fides ſine operibus bonis. Hinc Gymnoſophiſtæ, Indorum ſapientes, quod nudi in ſylvis (expertes voluptatum) agitarent, dicti. Et Gymnici ludi, in quibus nudi certabant athletæ.

2. Eſt ſoles. Ità γυμνῇ πίστει eſt ſola [illegible]. Exempla hujus ſignificationis [illegible] apud Danielem Heinſ: in Not[illegible] talicum. γυμνὴ vox, id eſt, ſola ſine l[illegible]ra. Sic Latini quoq; Nudum interdum ponunt pro ſolo, ut hoc in nudo Dei poſitum eſt arbitrio, id eſt [illegible]lo & abſoluto. γυμνόποδες eſt nudipes, exutus calceis.

γυναικοκρατούμενοι.

γυναικοκρατούμενος & γυναικομανεῖς d[illegible]runt: Illud imperium notat, hoc am[illegible]rem. γυναικομανία n. eſt [illegible] m[illegible]rũ amor. Sed γυναικοκρατία eſt m[illegible]bre imperium. γυναικοκρατούμενοι [illegible] qui in omnibus obſequuntur m[illegible]ri, qui uxorum parent poteſtati. Q[illegible]dam eos vocarunt Mulieranos. Tales ſunt Sauromatæ. Tales etia[illegible] memorantur eſſe Ægyptii, teſt[illegible] H[illegible]doto, apud quos majore [illegible]

e, quàm viri. Aristotel: 8. ὅτι δὲ ἄρχουσιν αἱ γυναῖκες, ...ι, interdum fit, ut mulie... t, ex scilicet, quibus am... nerunt hæreditates.

Γύνανδρος.

...nivir, fœmina-mas, qui ... dicitur Androgynus.

ITERA. Δ.

Διαγραφή.

...terdum ponitur pro de... nterdum pro delineatio... typosi; quæ ulteriori stu... in ἀναγραφήν. Interdum

pro descripta tabula; quæ & tabula dicitur, à materia denominatione facta, & τύπος ἀπὸ τοῦ πίνακος (Nam statuarii primum min° exactè incidunt impolitos lapides, & postea è typis statuas efformant) & σχηματισμὸς & τυπική διάλυσις ἢ διαίρεσις.

Aristoteles in Ethicis.

δεῖ γὰρ ὑποτυπῶσαι πρῶτον, εἶθ' ὕστερον, ἀναγράφειν, id est, oportet primùm adumbrare, (primis lineis designare) deinde verò diligentius & amplius declarare.

Scriptores sæpe imitantur pictores, qui primùm tabulas suas delineant, mox adumbrant, tandem colores inducunt.

...a

Continuata: γραφή: Elegantior & ad Crypsin accommodatior

Lineis intersecta. Διαγραφή (linearis descriptio) compendiosior, illustrior, evidentior, fidelior.

membra inter se con... ...γραφή, lineis ceu notis qui... calibus, ut ita dicam, & ...embra distributionem & ...ngularum explicationem ... Hujus beneficio artium & œconomia oculis subjii... ...ue imprimi potest: In hoc ...criptionis fuit artifex The... ...ingerus: id quod tabulæ ...æ, & Theatrum vitæ hu... ...issimè ostentant.

...est ars pingendi.

Διάδημα.

...gale gestamentum & orna... 1. accipitur pro pileolo in... ...liatæ pilæ lusoriæ grandio...

ris, qui capiti impositus candida ligabatur fascia. Hieron. ad Fabiol. 2. Pro fascia candida quæ capiti Regis circumligabatur, à διαδέω, quod est circumligo. Hoc insigne Regis etiam dicitur Anadema. Lucret: l. 4.

Et benè parta Patrum fiunt Anademata mitræ.

Tale etiam fuit Citaris, Persicorū scilicet Regum insigne. Vide Philipp. Camerar. oper. succisiv. c. 61.

Διαδικάζεσθαι.

1. Est disceptare, judicio contendere.
2. Allatis expensisq; rationibus judicio aliquid definire. Sic accipit Plato in Phædon. Συμβάλλεσθαι huic vicinum

est, judicium aliqua de re statuere. Sic usurpavit Plato in de Philosophia.

Διαδικασμὸς Platoni est δικαιοκρισία, qualis erit die novissimo.

Διάθεσις.

1. Διάθεσις est affectio, i. e. qualitas, qua afficimur ad agendum vel patiendum. E. Scal. de c. ll. lib. 5. vel est levis commutatio animi vel corporis ad aliquam rem: & ita distinguitur contra ἕξιν, quæ perfectio est, cum illa sit affectio tantùm. Sanitas est διάθεσις κατὰ φύσιν. Morbus causa morbi & symptoma sunt diathesis παρὰ φύσιν Medicis. Aeris διαθέσεις sic νοσώδεις Medicis dicuntur.
2. Significat dispositionem seu ordinem.
3. Constitutionem, ut διάθεσις νόμων est legum constitutio Plutarcho.
4. Animi conceptum ut λόγος ἐν διαθέσει, sermo animo conceptus: cui opponitur προφορικός (externus)
5. Testamentum, dispositionem morituri
6. In Grammatica ex accidentibus verbi est Genus ejus: ut Diathesis activa, passiva &c.
7. Etsi in doctrina Categor: distinguitur ab habitu ut sit imperfectus vel inchoatus habitus tamen nonnunquam ipse quoq; habitus διάθεσις dicitur.

Διαίρεσις.

Diæresis 1. propriè significat divisionem, quæ & Poetica est, ut aulai pro aulæ, & logica inventionis, & Enuntiationis, & arithmetica.

2. Significat διάκρισιν, id est distinctionem: quæ τῇ ἐπινοίᾳ, id est, cogitatione, & intelligentia animi fieri potest, & opponitur συγχύσει, id est, confusioni. Theodorus Presbyter Rhœtensis in lib. ad v. hæres. cap. Eccl. definitio ὅτι ἡ ἐκκλησία μὴ αὐτὰ μέρος ἐκτῶν ὁποτέρων ποιεῖται, ἢ τὴν διαίρεσιν χωρὶς τῆς ἑνώσεως, ἢ τὴν ἕνωσιν χωρὶς διαιρέσεως ἀλλὰ ἅμα καὶ μετ' ἀλλήλων ἑνουμένας γὰρ διαιρεῖ μίαν μὲν ὑπόστασιν λέγων, φύσεις δὲ δύο, καὶ διακεκριμένας ἑνοῖ ἢ δύο μὲν φύσεις λέγων ἐμπαλινῶς ἀληθεύων γίας: id est, quoniam Ecclesia neutrumvis sigillatim, id est, neq; distinctionem absque unitione, neque unitionem absque distinctione facit, sed utrumque simul, & mutuo conjunctim. Qui enim unicam quidem hypostasin, duas autem naturas dicit, sic distinguit, ut uniat; & qui ordine converso duas naturas, unitam autem hypostasim dicit, contrariâ prorsus rationi loquitur quam impiè de Deo sentientes. Aliud igitur est naturas in uno ὑφισταμένας unitas, & in ipsa unitione inconfusè seu ἀσυγχύτως manentes distinguere θεωρητικῶς seu verissima mentis cogitatione: Aliud est ὑφιστάμενον, seu personam separare, & divellere, seu distrahere: illud pium, hoc contrà impium.

3. Diæresis significat separationem (realem) Et διαιρέτως est κεχωρισμένως. Aliud est, aliquid κεχωρισμένως, seu διαιρέτως νοεῖσθαι: aliud καθ' αὑτὸ νοεῖσθαι, Quæ natura Christi, consideratur extra unionem, illa κεχωρισμένως ἢ διαιρέτως; quæ natura καθ' αὑτὸ consideratur, illa in abstracto duntaxat & in se se, non autem extra unionem personæ, qualis sit, explicatur.

Κατ' αὐτὸ] id est per se, & in sua natura.

Διακοπή.

Διακοπὴ generaliter est perfectio: *Specialiter* de nervis dicitur à Physic[...] ut νεύρων διακοπὴ i. e. nervorũ præcisiones. In *Grammaticis* est figura, qua compositæ dictiones dividuntur E[...]thesi id est vocis alicuius interpo[...]one. Alias dicitur τμῆσις (ut, Quo[...] d[...]a

…uies quis quadrat cunque
…nt). Quæ ita Poëtica eſt, ut
…iquam adhibentur ab orato-
…icero particulam intendendi
…adjectivo nomine avulſam
…verbo; In Epiſtolis; Perfore
…nodatum tibi ſcio; pro hoc:
…rac.ommodatum, vel fore
…n accommodatum Ad Attic.
…magni æſtimo, tibi factum
…&c.

Dialectus.

…eſt ἰδίωμα ſermonis ſeu pro-
…ujusque linguæ, à διαλέγομαι
…mocinor: quia ſermocinan-
…ê effertur aliquid, juxta cu-
…entis proprietatem. Ἰδιάζω
…eorſum ab aliis, ut intelligas,
…tis ſeligi aliquid peculiare à
…ni dicendi genere. Latinè
…ribi poteſt linguarum diver-
…ſermonis varietas. Eſt igitur
…s proprietas cujuslibet lin-
…uliaris, qua recedit à conſue-
…ommuni. Communis lingua
…dialectus dici non poteſt, ait
…es Janus in diſput. 2. de ſer-
…in qua reſpondentis partes
…Johannes Andreæ Tauſa-
…m lingua communis eſt fun-
…am ſeu regula prima à qua ſi
…s aliqua loquendo proprie-
…ifferentia eſt dialectus appel-
…eu idioma, ſeu idiotiſmus,
…rſum quid habeat à com-
…munis non habet propriam
…Peculiare igitur quid con-
…non poteſt. Quare commu-
…ialectus dicitur, non quod ſit
…is collecta, ſed quia cæteræ
…hac obſervatæ. Ea enim
…s prima fuit à qua aliæ deſ-
…tempore poſteriores. Sic lo-
…mmunis primùm dicta eſt,
…omnes tanquam ſubjectum

recepit: (Remittere autem oportet hanc quidem quaſi ad regulam, reliquas verò quaſi ad proprietatem) vel quia non habet præcipuam notam, vel quia eâ omnes utuntur communiter. Hoc docet forma declinationum & conjugationum linguæ generalis, ex qua ſumuntur formæ ſpeciales quæ ſunt veluti exceptiones quædam à communi regula. Inter dialectos græcas prima eſt Jonica, ex Jonica fluxit Attica, quæ ut olim elegantiſſima, ſic nunc corruptiſſima, eſt. Huic ſuccedit Æolica, ultima eſt Dorica. Latina lingua non habet Dialectos; Quia ex iis tantum authoribus petitur, qui purè & eleganter ſcripſere latinè, etſi per omnem ditionem Latinam linguam uniformem fuiſſe ſemper vix ſtatui poſſit, cum nulla ſit natio aut lingua quæ mutationibus non ſit obnoxia aliquibus, natura ad varietatem inclinante. Aliter enim pronunciatũ eſt in Urbe, aliter rure; ſicut Virgilio objectum. Noſtri ſic rure loquuntur. Polydorus de rerum invent. lib, 1. c. 3. Antiquum, ait, inter doctos eſſe controverſiam, utrum Romani generatim latinè locuti ſunt, an duplicẽ habuerint linguã, quemadmodum nos Germani, Itali, Græci, ac aliæ gentes ad hodiernum diem habemus. Quæſtio hæc ex Cicerone diſcutitur; is enim de orat. 3. ait certam fuiſſe Romani generis Urbiſq; propriam vocem, Idq; probat exemplo Læliæ mulieris, quæ ita loqueretur, ut qui eam audiret, ſibi Paulũ aut Nævium audire videretur. Sed ut nequiſpiam putaret, alteram aliquam linguam didiciſſe Læliam, id eſt latinam, alteram domi ab ineunte ætate patriæ ſermoné imbibiſſe, paulò inferius inquit: Nemo n. unquam eſt oratorem, ꝙ latinè loqueretur, admiratus:

Si aliter, irridebant. Idem de perfecto oratore: In verſu quidem theatra tota exclamant, ſi fuerit una ſyllaba aut brevior, aut longior. Et lib. 1. Tuſc. Frequens enim conſeſſus theatri, in quo ſunt mulierculæ & pueri, movetur audiens tam grande carmen. Hæc ille. Ex quo ſatis patet unā linguam, & eam quidem latinam, omnibus communem fuiſſe, quando pueri, & mulierculæ latinè ſciebant. Verum ille erat literarum peritus, qui verborum delectum habere, ac eum recto aurium judicio ponderare ſciviſſet, id quod ſine literis fieri non poterat. Nam omnes Romanos latinè locutos, non item literas ſciſſe, ex ejusdem quoq; teſtimonio liquet, qui in Bruto T. Pomponium Atticum ita loquentem facit. Vides elocutionem emendatam latinam, cujus penes quos laus adhuc fuit, non fuit rationis, aut ſcientiæ, ſed quaſi bonæ conſuetudinis. Et ſubiicit: T. Flaminium, qui cum Q. Metello conſul fuit, pueri vidimus: exiſtimabatur benè Latinè loqui, ſed literas neſciebat. Eſt igitur quisquā, qui ſi iſta conſideraverit à principe latinitatis dicta, poſſit ſuſpicari perinde Romanis non unam fuiſſe linguam, ac nobis eſt? Namq; ut apud Romanos illi minus purè, & ornatè loquebantur, qui extra urbem vixiſſent; ita apud latinos, partim barbaries à feris populis, qui aliquando Italiam occuparant, profecta, partim vetuſtas ſermonem domeſticum jam pridem infuſcaverat. Hactenus ille.

Ex Græc: Jac: Gretſ: Ingolſt.

Dialectus eſt unius & ejusdem linguæ proprietas ſeu differentia, non omnibus, qui illa utuntur, ſed aliquibus tantùm uſitata. Conſiſtit in

- Solis literis ejusdem vocis ac literarum affectionibus
- Sola pronunciatione.
- Integris vocibus.
- Syntaxi & Modis loquendi.

Dialecti ſunt accidentia communis linguæ, quæ certis dialectis non eſt aſtricta, etſi paucas quasdam certorum locorum dialectos inſperſas habeat. Quod ad Græciā attinet, q utebatur communi lingua neq; ex Atticis nec Doribus, nec Æolib⁹, nec ex Jonibus eſſe dicebatur, ſed Græcus abſolutè. Inſignes ſunt Græcis quatuor: Dorica, Æolica, Jonica, Attica. Dores ſunt amantes A & πλατυστομοῦσι (apud Theocritum) id eſt os diducunt inter loquendum: quod & πλατειάζειν dicitur (lato & diducto ore loqui) Jones præ cæteris amarunt η. & ι. Æoles ω qui & aſpiratas dictiones efferūt Spiritu tenui. Attici elegantiſſimi σ. vertunt in ξ in præpoſitione σύν. T uſurpant pro σ.

Atticam celebrarunt ſcriptis ſuis Ariſtophanes & Demoſthenes: Doricam Theocritus, Pindarus & Philoſophi Pythagorici: Jonicam Hippocrates & Herodotus: Æolicam, qui

ltis cum Dorica convenit, inſperſerunt ſuis ſcriptis imè illi, qui nullam cer- tũ ſecuti promiſcuè quas- runt, prout occaſio & lex xigebat. Jacobus Gretſe- ſtit. ling. Græcæ.

Διάνοια.

telligentia, facultas ani- lis ſive diſcurrens, id eſt, o cognoſcens, ſive non. o, eaq; eſt vel θεωρητικὴ, em; vel πρακτικὴ, quæ ἐν- onam honeſtamq; actio- ποιητικὴ, quæ effectionem, ppoſitam ſibi habet. cis Διάνοια eſt interpreta- eu ſcripti. διανοίας ἀρεταὶ mentis vir- ibus τῶ ἤθους ab Ariſtotele r.

iaphragma.

enerali ſignificatione eſt n ſeu interſtitium. Δια- n eſt, ſepio, dirimo, vel di- d in doctrina de fabrica ımani per ſynecdochen o eximio ſepiméto, quod dia & Φρένες. Ariſtoteles μα, & διάζωμα & ὑπόζωμα a appellationes græcæ m reddit, quod hac parte tatio etiam & intelligen- urbantur, non quod hoc harum actionum propri- illis partibus, à quibus & ſentiendi facultas eſt ſecundum ipſius dogma, quam ipſe in corde eſſe quidem cum cerebro et- avid eſt, communionem am cognationemq; ma- t, ut ſint φρένες ὡς μετέχου-

σαι τῦ φρονεῖν (quaſi participes ſeu ſociæ ſapientiæ). συμπάθεια hæc occulta poteſt æſtimari ex nervis, qui è ſexto pari nervorum, etſi non manifeſti ſurculi inſerantur in diaphragma tamen tranſeunt. Appellationis diaphragmatis rationem ex Ariſtotele, ſecuto hîc Platonica, habes his verbis 3. de partibus. Natura cor & pulmones, ut nobiliorem partem & præſtantiorem ab inferiore quæ ſuperioris cauſa cōdita eſt, *ſeparavit.* Sunt autem *quaſi ædificio peculiari & ſepimento* diſtincta per præcordia.

Δίαυλος, *Diaulus.*

Diaulus 1. ſubſtantivè ſignificat curſum reciprocum, vel Diſtadiũ, cum quis, cum ad meram pervenit, eò recurrit unde curſum iniit.

2. Significat ipſum curſorem in ſtadio, qui currit ad nuntiandum aliquid recurſurus ſtatim eò unde cæpit.

3. Unum eſt è generibus octo certaminum, quæ ſunt Dolichus, ſtadium, Diaulus, Oplites, Pygme, Pancration, Pale & Halma.

4. Ducentorum & mille pedum in longitudinem ſpatium ſignificat.

Carmen Diaulonium vel Diaulodromum eſt Carmen cancrinum ſeu reciprocum à Græco διαυλοδρομεῖν, quod eſt cum ad calcem ſeu metam perventum eſt ad carceres curſu redire. Eſt qui vocat Leoninum, ſed cauſam appellationis ignoro.

Διπλοῦν, δίδυμον

Διπλοῦν, duplex, & δίδυμον, geminum, interdum Græcis & Latinis pro pleno ſeu magno accipiuntur, pro firmo & robuſto. Virgil. lib. 1. Georg. Duplici dixit dorſo pro lato & craſſo. Lucret. lib. 4. Geminam Cererem dixit pro plena & obeſa: Dicitur gemina &

mammosa Ceres. Pindarus Ode 6. Olymp. θησαυρὸν δίδυμον dixit pro amplo thesauro. In lib. Regum Duplex Spiritus Hælisæi, id est, Spiritus magnus. Virg. *Duplici dentalia ferro*, id est, firmo, ut interpretatur Parrhasius. Concordia geminat conjugium, est idem, quod cõfirmat conjugium. *Equi duplex Spina* Virg. 3. Georg. est lata, crassa, magna. Sic Decumanum pro grandi vel maximo, ut Decumanus seu decimus fluctus apud Ovid. in t. Trist. Senecam & Lucan. Ovid. in Metamorphos. *Vastius insurgens decumæ ruit impetus undæ.* Decumana serta sunt idem quod amplissima. Turpe etiam aliquando pro Immane accipitur, quod ἐν πεσθήκης μέρει tibi sit.

Plato Duplices vocat qui duas artes exercent.

Cæterùm Doctiss. Vir Fr: Junius in Notis ad Manilii Astronomica paulò aliter Virgilii. *Duplici aptantur dentalia ferro*, interpretatur, sc. pro admodum lato, & dupla amplitudine; quomodo & hoc accipit, At duplex agitur per lumbos spina. Itaq; censet τὸ Διπλοῦν Græcis, & Latinis duplex non solum ad discretam, sed etiam ad continuam quantitatem pertinere. Hinc fit ut in Manilii versu, *Materiamq́, manu certa duplicarier arte*, duplicari manu dicat esse dilatari, diduci, bracteari malleo, qui manu agitatur.

Δεῖ.

Δεῖ est oportet. Aliud est Opus est, ait Lambinus in 2. Eth. de morib⁹, quod ex hoc Ciceronis ad Atticum perspicuum est: Si loquor de Republica quod oportet, insanus; si quod opus est, servus existimor Idem: Hoc fieri & oportet (id est convenit) & opus est. Idem: Oportere perfectionem declarat officii, quo semper utendum est & omnibus. Et: Oportere est consentaneum esse officio, licere legibus, decere temporibus & personis.

Δεσμωτήριον.

Δεσμωτήριον carcer est: Scribitur per ω, quia est à δεσμώτης. At δεσμοφύλαξ custos carceris per ο, quia est à voce δεσμὸς, id est, vinculum.

Δράκων.

Δράκων 1. est draco serpentis spec[...],
2. Est Atheniensium Legislator, [...] in puniendo tam rigidus & [...] ut atroces ejus leges sanguine ma[...] quàm atramento scriptas esse De[ma]des, Herodicus verò non hom[...] sed Draconis esse, dicere solitus [fue]rit. Aristot. in Rhetor. G[ell.] [...] Noct. Attic. Capitis etiam pœnam constituit in eum qui [...] ex alieno ficum sustulisset. Unde Sycophantæ dicti sunt, qui fures ejusmodi observarent aut deferrent. H[inc] à nonnullis (ut Henrico Stephano [di]cuntur Draconistæ judices rigid[issi]mi, omnis propemodum huma[ni]tatis expertes.
3. Accipitur & Δράκων seu Draco pro signo militari. Ammianus Marcellinus describens pompam Constant[ii] Erant & Dracones hastarum aureis gemmatisq; summitatibus illigati hiatu vasto perflabiles, & iidem velut ira perciti sibilantes caudarumq; volumina relinquentes in ventum. Henric. Salmuth in Pancirol. [...] in velis ferebantur Dracones, quorum rotundum & inane corpus erat, ita textum, ut vento per oris hiatum & guttur admisso turgesceret. Vide Claudian. in Panegyr. 3. Cons. Honor.

4. Δρα

ιος, Draco marinus est
ttoralis. Dioscor: &
26.sect.13. facit hunc
: quasi. De Atlanticis
e Scal: Exer.163.s.9.
Aphricani ex Aquila
ibulosi, Ex.ead.s.11. De-
Δεϱκων à Grammaticis
ται, id est, à cernendo,
s sunt acutissimo visu.
placet παϱὰ τῶ δέϱειν
ciant seu inferant do-

iam herba est, de qua
69.s.2.

Δῶϱον:

es erat palmus minor
aternûm. Hinc δῶϱα,
, φ manu dentur. Δῶϱα
na aut sunt absoluta seu
tiva seu cum conditio-
us.

TERA, E.

Εαυτοῖς.

rtitur aliquando ipsi si-
D. Piscator Rom.1. Gen-
ς νόμος, ipsi sibi sunt instar
erent. Ipsus sibi injurius
. Et: Certè nunc hic se
it; Indicio de se ipse pe-
s. Ut non jam sibi ipsis
i, qui pro ipsis mortuus
io Castell. habetsibi ipsi,
x fit, non alius.

ευστον, Encaustum.

: atramenti genus, quod
ur ex purpura, quo soli
s& horum gemini in Pri-
iteris subscribendis ute-
bantur. Ejus confectionem hanc invenio. Terebatur in pulverem contusum conchylium purpuræ & adiiciebatur nonnihil, decocto ex ipsa colore, ac simul liquabatur, reductaq; inde materia liquida & densitate sua scriptioni apta dicebatur Encaustum (i.e. inustum). Purpura autem Regiæ dignitatis insigne, fuit ex genere Conchyliorum quod intrinsecus animatam continebat carnem, & in mediis faucibus candidissimam habebat venam, qua exsecta pretiosus promanabat sanguis, quo lanæ & purpurea serica ad vestes inde contexendas tingebantur. Coquebatur sanguis seu cruor purpuræ unà cum vena priùs aperta in vasis plumbeis, adjecta tamen aqua modico vapore & longinquæ fornacis cuniculo. Plinius lib.9. c.36. Inde splendidus ille & quasi intermedius inter rubrum & nigrum eliciebatur color, i. qui gariophylli est. Erat & alia species coloris, quem puniceum seu hyacinthinum dicebant. Panciroll. de Purpura. His ex eodem addo obiter: Murex, qui etiam ex Conchyliorum genere est etsi diversus sit à Purpura, tamen Purpura Murex & Conchyliũ interdum promiscuè usurpantur. Conchylia etiam permetonym. Pro vestibus murice vel conchylio infectis usurpantur.

Quod ex concharum marinarum tectis seu integumentis, seu testaceis operimentis eximitur, Ostrum dicitur; unde Ostrina tunica apud Propertium.

Per Metonym. deniq; Purpura pro Eminentia Imperatoria seu summo Magistratu ponitur.

Εγκύκλια & λόγοι ἐγκύκλιοι.

Τὰ ἐγκύκλια utitur Arist.1. Eth. Quid per ea intelligat, controversum est. l. 2. Parerg.

2. Parerg. Franc: Luiſin. 1. Ἐγκύκλια, ait, ſunt quæſtiones, quæ in conviviis à ſodalib. ſunt diſputatæ. Apud Plutar. in lib. de Muſica hoc eſt; ἔχων τοὺς ἐπικυκλίους περὶ μουσικῆς λόγους, id eſt habens ſermones de Muſica ad menſam habitos.

Rhetor Iſocrates innuit in Nicocle. Ἐγκύκλια etiam ea eſſe, quæ in circulis hominum jactari ſolent. Dicti autem ſunt ſermones, vel quæſtiones convivales Encyclia: quia in circulo quodam omnes aliquid de re propoſita loquebantur. Ariſtoteles lib. 1. Politic. per ἐγκύκλια διακονήματα, intelligit menſæ obſequia, quæ Syracuſanus quidam docebat. Menſa enim circulo perſimilis eſt.

Ἐγκύκλιον, *Encyclium.*

1. Ἐγκύκλιον propriè eſt circulare ſeu in orbem factum.
2. Translatè, eſt idem quod commune, obvium, vulgare. Sic interpretor Ariſt. 1. Polit. text. *69.* τὰ ἐγκύκλια διακονήματα, communia & vilia obviaq; miniſteria, ſed minus artificioſa, qualia ſolent eſſe, quæ circa dominos & in eorum oculis exhibentur, qualia ſunt exuere, & induere dominum, tergere calceos, menſam apponere. 2 Polit. notantur διακονίαι ἐγκύκλιοι adminiſtrationes circulares.
3. Ἐγκύκλια etiam ſervorum & aliorum etiam opera dici poſſunt, quæ identidem recurrunt, & quaſi in orbem redeũt. Sic ſcripta ἐγκύκλια, λόγοι ἐγκυκλίοι, opponuntur exquiſitis & acroamaticis.

Encyclia ſunt opera eruditionis artium liberalium vel uſitatæ & conſuetæ particulæ de ſtudiis literarum Eſromus in 5. lib. 1. Eth. Ariſtotelis.

Εἰδικῶς.

Εἰδικῶς Quòd accipi dicitur, cum ſpeciem generi ſubiicimus. Genus autem & ſpeciē hîc dico Grammaticorũ potius more, quam Dialecticorum. Eraſm. de cop. verb. lib. 1. Gaudeo Genus eſt Quòd me amas, ſpecies gaudii eſt. Quod res tibi feliciter evenit, lætor. Quod meæ nugæ non omninò diſplicent doctis, libenter audio. In his orationibus Quod (ὅτι Græcis) εἰδικῶς accipitur, non αἰτιολογικῶς. Eodem modo Nonquandoq; accipitur, ut Non committam ut te illius facti pœniteat. Ut etiam antecedente adeò, Sic. Ita εἰδικῶς accipitur, ubi Barbari adhibent Quod, q minimè imitandum. Omnes homines naturâ ſcire deſideranr, ita quod homo ex naturali quodam appetitu ad veritatem provehatur. Tu dices itaut.

Εἴδωλον.

Εἴδωλον 1. in genere ſignificat ſpeciem, formam.
2. In ſpecie ſpeciem ſeu εἰκόνα, quam aliquis ſibi ad numen, ſive id ſit fictum, ſive verè exiſtat, repræſentandum vel colendum effingit, ſive ſit nuda imago, ut picta, ſive ſolida, ut ſtatua, eaq; ſculpta vel fuſa, Latinis eſt ſimulacrum à ſimulando, teſte Lactantio, & effigies. Deaſter nova vox eſt Caſtellionis. Paulus 1. ad Corint. cap. 8. dicit, idolum eſſe nihil (κατὰ τί) quia nec numen eſt nec numen repræſentat, quod verè ſit.
3. Significat umbram, ſpectrum, quod apparet in aere Phantaſma, ἐστὶ ... τῷ φανῆναι ἀφανίζεσθαι, ... & ... idolum dicitur. Εἴδωλον Achillis eſt umbra Achillis apud Euripidē.
4 Cicero atomos vocat Idola ſeu imagines. Vide Giſanium in Lucre... m. Εἴδωλον cerebri ſæpè eſt figmen... certain

ſeu mendax, cujusmo-
atrarum εἴδωλα.
en fecerunt inter ſimu-
lum. Idolum, inquiunt,
ginem rei fictitiæ: Si-
veræ: Sed boni etiam
diſcrimen non obſer-
abeant ea pro vocibus
Idolothyta ſunt Idolis
opfer.
alior eſt, quàm εἴδωλον.
eſt σχῆμα rhetoricum,
vel perſonarum imago
eſte Quintiliano. Εἰδωλο-
ulacri factio. 2. eſt figu-
el poetica, cum intro-
ona nota, ſed mortua, &
eſiit. Εἰδώλα ſpecies eſt
trum formas variè mu-
q; aliam formam ſubin-

lolatrarum ἱερὸν, Gößen:
hac voce Paul. 1. ad Cor-

Εἰκῆ.

ſt idem quod temerè ſine
ſt μάτην ſeu fruſtrà. Magi-
gerit gladium εἰκῆ, id eſt,

m deductum eſſe à verbo
edo; ut quidam coniicit,
on eſt. Puto derivatum ab
, vanus.
αῖα ſunt argumenta com-
ia, vana, vulgaria, non ne-
καστικοὶ λόγοι ſunt rationes
iles, ab εἰκάζω, id eſt, con-
εἰκῆ valdè temerè eſt apud
εἰκῆ, haud ab re, nicht unbil

αρμένη πεπρωμένη·
ι eſt συμπλοκὴ αἰτιῶν πεπαγ-
lexio ſeu connexio cauſa-
aatarum. Hæc connexio

Stoicis eſt cauſa neceſſitatis, ut contingentiæ libertas cauſa eſt, iis enim εἱμαρμένη & ἀνάγκη differunt, ut cauſa & effectum.

Carpentarius in Eiſag. Alcinoi Platonici. εἱμαρμένη eſt fatalis cohærentia effectuum cum ſuis cauſis. pag. 83.

Eodem ferè ſenſu aliis eſt connexio neceſſaria naturalium cauſarum. Vid. Eundem. pag 74. juxta Ariſtotelis opinionem ſi expoſitiori ejus Alexandro Aphrodiſæo credimus, inquit Beſſarion Cardinalis, εἱμαρμένη, ſeu fatum non eſt in ſubſtantiis æternis, non in iis, quæ ſemper eodem modo fiunt, ſed duntaxat in rebus generationi & corruptioni obnoxiis & natura aptis ad mutationem oppoſitorum, ut non omnis natura, ſed ſingularis, fatum contineat, Artem verò arbitrium & ocium hominis, rationem, fato ſolvi videtur exiſtimare.

Fatum itaq; ſententiâ Ariſtotelis non omnem complectitur naturam, ſed eam tantum partem, quæ generatione & corruptione variatur, idēq; eſt, quod ipſa pars naturæ, & neq; natura, neq; fatum ſunt prorſus neceſſaria, ſed ut præter naturam, ſic præter fatum multa eveniunt. Alii in εἱμαρμένῃ ſeu fato duo ineſſe dicunt, Divinam voluntatem ad hunc effectum determinatam, & ordinem cauſarum intermediarum, harumq; in agendo liberarum & contingentium: prius immutabile eſſe dicunt, poſterius mutabile: ſicq; dictum videtur à Boetio lib. 4. de conſolatione Philoſophica, Fati ſeriem mobilem eſſe, quæ ab immobilis providentiæ exordiis proficiſcatur.

Aliis εἱμαρμένη eſt cauſarum colligantia, ex aſtrorum vi, ſitu, motibusq; efficaciam trahens; vel eſt vis ab aſtris in nos influens, quæ non ſolùm cor-

pora noſtra, ſed etiam animos variè afficiat vel propenſionem quidem animis noſtris ad virtutem, vel ad vitia aliquam afferat, ſed non neceſſitatem. Itaq; propenſionis ratione animus ſit ſub fato, libertatis verò cauſa ſupra fatum. At ſic Lipſius, Fatum Mathematicum appello, quod liget, & nectit firmiter omnes actiones eventusque ad vim ſiderum & poſituram ſtellarum. lib. 1. de conſtant.

Aliis, ut Platoni, εἱμαρμένη eſt ipſa Dei Ordinatio providentia & præſcientia; ita, non tantum univerſa, ſed & ſingula fato quodammodo ſubſunt, nimirum quatenus omnia Dei cognitione ſuo modo continentur ejusdemq; voluntate reguntur. Plato in Phædro eam Adraſtiæ nomine ſignificat. Hæc εἱμαρμένη eſt Theologica, Naturâ ſuperior. Hæc vim & modum agendi in cauſis ſecundis non tollit ſed conſervat Thomas Artic. 4. quæſt. 22. ſummæ 1. Divina providentia omnia continentur, ut, quemadmodum rebus effectis differunt, ſic etiam cauſis ſuis diſtinguantur, rerumq; neceſſariarum cauſæ ſint neceſſariæ, contingentium verò contingentes; atq; ita Deus conſulit quidem omnibus, ſed pro varietate cauſarum id in nonnullis facit neceſſariò, in aliis contingenter, hæcque poſteriora noſtræ libertati ab eo (Deo) ſunt relicta. Vid. Carpentarium in comment. in Inſtitut. Alcinoi.

Aliis deniq; fatum ſeu εἱμαρμένη eſt diſpoſitio cauſarum naturalium, quatenus divinæ ſubſunt, ſeu ſub ordinatæ ſunt providentiæ, & juxta illius præordinationem vel permiſſionem ac præſcientiam infallibiliter operantur. Quibus cum cõgruit Boëtius de conſol: Philoſophica proſa: 4. ubi dicit Fatum eſſe ordinem cauſarum ſecundarum divinam providentiam exequentium. Suaretz diſputatione de fato, in qua ait; fatum eſſe ſeriem cauſarum divinæ providentiæ ſubjectâ, quæ illis neceſſitatem non imponit, ſed unamquamq; modo ſibi proportionato agere ſinit.

In penultima & ultima ſignificationibus acceptum fatum à nobis approbatur, & ſequentes ſententiæ videntur nobis falſæ.

1. Quæ conſtituit neceſſitatem fati, ſub Dei cauſalitate etiam ipſi Deo inevitabili. Tollit enim Dei omnipotentiam & liberam voluntatem, in iis quæ Deus extra ſe operatur.
2. Quæ conſtituit talem fati neceſſitatem, quæ ex aſtrorum & aliarum phyſicarum cauſarum influxu ad omnes inferiores cauſas, ad voluntates etiam humanas, dimanet. Deſtruit n. noſtri arbitrii libertatem.
3. Quæ attribuit Fatum efficientiæ & influxui primæ cauſę, ita ut omnibus cauſis ſecundis etiam rationalibus voluntatibus neceſſitatem afferat, ad ſingulos effectus. Rationem cur hæc opinio falſa ſit, vide apud Suaretz. diſp. 19. de neceſſitate & contingentia Pagina. 508. Lipſius diſtinguit inter verum fatum, & Quaſi fatum. Verum fatum dicit eſſe æternum providentiæ decretum, idq; definit cum illuſtri Pico Mirandula, pendentem à divino conſilio ſeriem ordinemq; cauſarum. At huic definitioni addita ſunt; Inhærens rebus mobilibus immobile providentiæ decretum, [illegible] ſingula ſuo ordine loco, & t[illegible] firmiter reddit. lib. 1. de conſta[illegible] 19. Lipſio enim fatum non eſt [illegible] cum providentia. Quod hæc [illegible] rant hinc patet, quod dicimus [illegible] hoc fato fit; Hoc eſt urbis, re[illegible]

tm: at non dicimus, mea
›videntia. Hæc est urbis
vid├entia.

r providentia est in Deo,
ribuitur. Fatum à Deo qui-
:d in rebus intelligitur, eis-
›itur, seu spectatur in rebus
Et hac ratione providentia
fato, etsi illa ab hoc reipsa
ſa. Ita ergo statuit Lipsius
fati in sana & vera ratione
.

ı triplex facit Mathemati-
i primi autores Chaldæi &
i: Naturale, quod tribuitur
i, & violentum, quod Stoi-

Ἐκείνινον.

ce ἐκεῖνο (1. illud) ut terre-
ra, aqueum ab aqua. Est a.i-
›d ex illo deductum vel fa-
oce ea utitur Aristot. 8. Me-
Schegkius in 4. Topic. p. 473.
: hoc effato: Ex quo aliquid
uo aliquid fit, ipsum nequit
ius ejus quod est: cum utrum-
ıo aliquid fit, & in quo ali-
, non ut ἐκεῖνο, sed ut ἐκείνινον, id
›minativè prædicetur de sup-
ıt homo est terreus, non terra,
est albus, non albedo, Scrini-
arca est ὁ ξύλον lignum (hoc
›), sed ξύλινον ligneum (hoc est
). Idem Schegkius ligneum
n materialem vocat, quæ signi-
ıalitatem, sic & lapideum.
ne ex Lentulo factum est Len-
, ex Appio, Appeitas, ex Sylla
ırite, Lentulus igitur est ἐκεῖνο,
itas ἐκείνινον &c.
ert Realitatem cum re, quæ
asticis sanè Doctoribus diffe-
cùm substantiam Physicam di-
sse compositam ex re & re, ut

ex materia & forma, Accidens esse compositum ex realitate, ut ex Genere & differentia.

Ἐκ παραλλήλου.

Ponitur sæpe pro πολυωνύμως, quod dicitur etiam nonnunquam συνωνύμως, ut cum Aristot. lib. 1. polit. t. 71. dicit, Hæc sententia nec μέγα (magnum) nec σεμνὸν (præclarum) habet quicquam; magnum & præclarum ἐκ παραλλήλου sumenda sunt, id est, pro omnino iisdem, vel illud ad pulcritudinem, istud ad honorem & dignitatem est referendum, ait Montecatinus. Sic nonnunquam per se & qua tale ἐκ παραλλήλου dicuntur vel accipiuntur, id est, ita ut habeant eandem vim, ut subsit iis eadem vis. Per se & primò interdum ab Aristotele accipiuntur ἐκ παραλλήλου. Sic & per se & quâ tale 1. Politic. textu. 91. utitur calceo, quâ Calceus est: & usus calcei per se. Vide Montecat. ad hunc textum pag. 335. Sic ἡ γνῶσις & θεωρία, cognitio & contemplatio; ἡ χρῆσις & ἡ ἐμπειρία, usus & experientia. textu 118.

Ἐκ περιττοῦ.

Ἐκ περιττοῦ voce aliqua uti dicimur, cum supervacanea est. Sili. Ital. *Formasq́, ferarum*, i.e. feras. Nonnus: Δρακοντείων πρόσωπον, i.e. δράκων. Sili. Ital. *Bacchiq́, & lactis honorem.* Hic vox Honor est ἐκ περιττοῦ, sic Plauto Flos vini veteris est vinum vetus. Sic ἄνθος quoq; apud Græcos sæpe abundat. Sic Pindar: μουσικῆς ἄωτον pro Musica. ἄνθεα μήλων pro τὰ μῆλα. ἄνθεα ὕμνων παλαιοτέρων pro veteres hymni, Dan. Heinsius Flander Poëta tersissimus in notis in Silium;

Ἐκπίπτειν.

Ἐκπίπτειν in genere est excidere. In specie

 est

est 1. ex ore excidere P. Victor. Φασὶν ἐκπεσεῖν αὐτοῖς, lib. 3. de morib. Arist. cap. 2. Ajunt sibi ex ore excidisse. 2. Explodi. Sic ἐκπεσεῖν dicuntur actores tragœdiarum aut concordiarum, qui non steterunt, id est qui non fuerunt à spectatoribus probati, qui ejecti & explosi sunt. Sic usurpavit Aristot. de Poetica. Demost. de corona: Σὺ μὲν ἐξέπιπτες, ἐγὼ δὲ ἐσύριττον.

Ἔκστασις, & Ecstaticus.

Ἔκστασις dicitur animæ de statu certo dimotio, ut cum à corpore animus abstractus divino instinctu incitatur Cic. 1. de divinatione. In actis Apostolicis accipitur pro animi perculsione & stupore. Nec rectè dicitur à quibusdam extasis, pro ecstasis (id est mentis emotio.)

Ἐκστατικὸς modo accipitur activè, pro eo qui est, ὁ ἐξιστὰς, id est, qui in furorem agit, qui discedere à se se facit. Sic Themistius in 4. Phys. μεταβολὴ πᾶσα φύσει ἐκστατικόν. Modò passivè, pro eo, qui est, ὁ ἐξεστηκώς, id est, qui dimovetur ab aliquo: vel furiosus, pronus ad iram furibundam, qui facile in cæcos ac præcipites impetus erumpit, ecstasi correptus, qui prorsus sui id est, corporis ejusque affectionum oblitus, totus est in contemplatione occupatus, & velut à corpore ejusq; curis avocatus. Plato in Phœdro vocat ἐξιστάμενον τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων Aristoteles. 2. de partibus οἱ δὲ ταῦροι καὶ οἱ κάπροι θυμώδεις καὶ ἐκστατικοί 7. Ethic. καὶ ὁ αὐτὸς ἐγκρατὴς, καὶ ἐμμενετικὸς τῷ λογισμῷ, καὶ ἀκρατὴς, καὶ ἐκστατικὸς τοῦ λογισμοῦ: Idem quoque esse (videtur) continens & perstans in ratiocinatione; & incontinens, & à ratione desistens.

Quid sit ἐξίστασθαι. à se se discedere, & cur ita dicatur?

A se se discedere est, mente alienari, seu à mente discedere, ἐξίστασθαι Græc. vel mentem mutare: vel degenerare, quod est quodammodo mente alienari. Cic. 2. de divin. Magnitudine timoris à constantia atque mente, atque à se ipse discessit (Platonicum hoc esse nonnullis videtur. Platonici enim animum ipsum hominem esse dicebant, corpus partem ejus esse negabant.) In Bruto: Nescio quomodo discessu meo discessit à sese.

Sic Græcis ἐξίσταμαι nonnunquam est, sententiam muto. Thucydides ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, καὶ οὐκ ἐξίσταμαι, non mutor: nihil muto, de sententia non dimoveor Non muto (per ellipsin accusativi, sententiam.)

Exire è potestate Ciceroni est, effrenatum, ferri aut libidine aut iracundia, esse animi impotentem.

Cicero in Tuscul. Non est in potestate mentis, id est, est insanus, mens ejus est motu, quasi morbo, perturbata.

Adde his, quod τῷ exire è potestate, & discedere à se se, opponitur ad sese redire; sibi restitui, id est, vehementer iratus, vel alia animi perturbatione affectus, ad se se tandem redire, vel rediisse dicitur, ac tum animus compositus dicitur, & sedatus, & homo animo compositus.

De ἐκστάσει seu discessu animæ à corpore, pulcher extat locus in Athanasii Episcopi Alexandrini oratione contra Idola:

Anima cum corpus ingressa est, & colligata, non ad corporis exiguitatem contrahitur, aut modificatur; sed sæpe corpore in lecto jacente sine omni motu, ipsa suis viribus exc[illegible], transgrediturq; corporis cond[illegible]onem, & tanquam peregrè ab eo d[illegible]cedens, manens tamen inte[illegible] corpore, quæ supra terram fu[illegible]
gi[illegible]

ɛ ſpectat; ſæpe quoq; extra
orpora Sanctis & Angelis
endit, & ad eos pertingit,
æ puritate freta.

Ecſtatica.

nt, quæ rem tollunt, ſeu è
movent; ſic ecſtatica Phy-
aturæ humanæ ſunt immé-
nnipræſentia. Comunicavit
us creaturæ eas perfectio-
ſtatus naturæ ferebat. Eas
excedunt ſtatum naturæ e-
uram evertunt, nec debuit,
it communicare. His oppo-
yſtatica, quæ rem conſtitu-
rporis in categoria quãti ſy-
nt 3. dimenſiones. Hæc ab-
ceſſitate ei ſunt neceſſaria.
ca ſunt, quæ rem circumſtãt,
vocãt res circumſtantes. Ad
ca pertinet locus; hic corpo-
atius eſt, neceſſitate ordina-

κὼν, ἄκων, Ἄγνοια.

& ἄκων eſt medium ὐχ᾽ ἑκὼν;
em ſponte eſt, ἄκων Invitus,
on ſponte. Sic medium in-
ν ſponte factum & ἀκούσιον,
n ſponte fit. Sed quid differt
non ſponte fit (ὐχ᾽ ἑκούσιον)
uod fit invitè (ab ἀκουσίῳ).
n peccato dicitur egiſſe ὐχ᾽
vel δι᾽ ἄγνοιαν (per inſcienti-
norantiam) egit quidem, ſed
leſtia ex eo afficitur. Is verò
giſſe ἄκων (invitè ſeu invitus)
quod egit inſciens vel co-
lore ac moleſtia afficitur.
3. Eth. c. 2. Quicquid fit per
m, fit non ſponte, ὐχ᾽ ἑκούσιον
autem id fieri dicendum
) quod ſubſequitur dolor,
m, qui egit, pœnitet. Nam

qui per inſcitiam quidlibet egerit, neq; ex ea actione dolore afficiatur, ſponte ille quidem non egit, ut pote quod neſciebat neq; rurſum invitus, quippe qui dolore non afficiatur. Eorum igitur, qui per inſcientiam agunt, is quem facti pœnitet invitus egiſſe videtur. Quem verò non pœnitet, quoniam alius ab illo eſt, egiſſe non ſponte dicatur.

Inſcientia autem vel eſt Accerſita, vel Non accerſita. Accerſita ἧς αὐτοὶ αἴτιοι, cujus ipſi cauſa ſumus, ut quæ exiſtit è mala educatione vel conſuetudine, qua multis mens corrumpitur. Non accerſita, cujus ipſi cauſa non ſumus.

2. Eſt rerum Univerſarum, vel ſingularum.

3. Eſt craſſa vel non craſſa,

Ignorantia, cujus ipſi cauſa non ſumus, veniam meretur. Improbi peccant inſcienter. Nam mala educatione vel conſuetudine depravati quid ſit agendum neſciunt. Id enim perſuaſerunt ſibi eſſe bonum, quod eſt malũ, quos tamen non dicimus invitos peccare, propterea quod ea inſcientia ex eo nata ſit, quod mens (principium) in illis ſit corrupta. Itaq; hæc ἄγνοια non efficit ut feciſſe dicantur inviti, ſed ut ſint improbi ſeu μοχθηροί.

Nec inſcientia rerum univerſarum cauſa eſt cur aliquis dicatur invitus agere. Qui enim res univerſas ignorant & omnibus notas, vituperantur. (Craſſa hæc ignorantia.) At qui agunt inviti, non vituperantur. Reſtat igitur ut inſcientia ſola rerum ſingularium (in quibus omnis actio verſatur) efficiat, ut aliquis invitus agere dicatur, ut ſi quis Patrem quem hoſtem eſſe exiſtimant, conficiat.

Imprudentia, quæ Græcis est ἀφροσύνη, aliud est quam Inscientia, sicut aliud est scientia quam prudentia. Itaq; aliud est agere per ἀφροσύνην, aliud agere per ignorantiam.

Arist. distinguit inter Inscientem agere & per Inscientiam agere. Ebrius aut iratus si quid peccet, non per Inscientiam, sed per vinum & ebrietatem aut perturbationem animi peccat. Peccat interim Insciens seu ignorans (ἀγνοῶν) οὐκ εἰδώς, non sciens, quia ira & ebrietas rectam rationem perturbant & impediunt.

Ignorantiæ distinctio generalior.

- Ignorantia, ἄγνοια
  - Theorica, quæ non assequitur finem contemplationis, veritatem & scientiam.
  - Practica,
    - Finis, τοῦ τέλους, τοῦ συμφέροντος, τῆς προαιρέσεως καθόλου, ἧς αὐτὸς αἴτιος quæ actionis finem verè scilicet bonum ignorat & negligit
    - Eorum, quæ ad finem tendunt, τῶν πρὸς τὸ τέλη, τῶν πράξεων, τῶν καθ' ἕκαστα ἧς ἀναίτιος.

Qui ex finis ignorantia, ἀγνοῶν πράττει; Qui ex ignorantia eorum, quæ ad finem tendunt, δι' ἄγνοιαν agit, & ille quidem ἑκών, hic verò ἄκων.

Ignorantia finis à malo habitu proficiscitur, & vitiorum perpetuus comes est, aut Zuinger. Eorum verò, quæ ad finem tendunt, ignorantia, non à malo habitu provenit, quia fine bono præsupposito ignorant tamen ea, quę ad finem consequendum faciunt.

Inter contraria Velle & Nolle medium est non velle. Bartolus. Verbum enim Nolle denotat expressam resistentiam quam non denotat Non velle. Philipp. Decius: Dormiens dicitur non velle, sed non dicitur nolle. Qui revocat τὸ βουλόμενον (placitum, sententiam, voluntatem) dicitur nolle; cujus voluntas cessat, dicitur Non velle. Ph. Decius ad Regul. 3. juris.

Extra disputationem illam superiorem Aristotelis Ethicam Non sponte & Invitus pro eodem sæpe accipiuntur. ut Germ. Nicht gern vnd vngern. Sic epist. Rom. c. 7.

Creatura (inanima & bruta) subjecta est vanitati οὐχ ἑκοῦσα, non sua sponte, non volens, sed invita, ἄκουσα, Vngern.

Ελεύθερος.

Ελεύθερον 1. est liberum, arbitrarium, pendens ex arbitratu alicujus.

2. Est liberale, ingenuo homine dignum. Sic contemplatio dicitur ἐλεύθερος & ἐλευθέριος.

us seu facilis. Ita quoq;
τερος dicitur. Vide Mon-
om in 1. polit. Arist, t. 117.

Ευφανίζειν.

eclarare, indicare, diluci-
icere, ut Act. 24. ἐνεφάνισαν
αὐτῷ τοῦ Παύλου, declararunt
iæ habebant contra Pau-

est apparere, cōparere, rem
ominū remotam in lucem
autem rem invisibilem in
bilem. Pro elucere usur-
ot. in Ethicis.

τῷ προσώπῳ θεοῦ, apparere
ctu Dei.

Usus.

nctorum dicuntur multis
& conspecta esse, non
am his ex invisibilibus fie-
vaderent visibilia, sed quòd
omnibus præsentia essent.
enim præsentia non erant,
rum oculis distabant remo-
, ab illis non conspicieban-
utrà κρύπτεσθαι seu occulta-
esse vel fieri invisibilem in
nulli nugati sunt, sed ab ali-
leri. Ita Joh. 8. Christus
cultavit se & abiit, & qui-
fiens per medium Judæo-
b iis cæcitate percussis non

Εναλλαγή.

exallage id est permutatio
Grammatica, nempe figura,
ctio aliqua vel accidens di-
itatur. Estq; duplex, Anti-
Heterosis. Illic quasi ἀντίας,
catis mutatio est. Antime-
ars parte, id est dictio di-
tatur. Heterosis, cum acci-
dens dictionis (vulgò partis) acci-
dente mutatur. Lat. Alteratio vel va-
riatio. Antimeria, ut nomen pro ad-
verbio, ut torvum pro torvè. Vid. Li-
nacrum lib. 2.

Enallage. 1. est cum unum derivatum pro altero sumitur, ut sunt edax, edo; bibax, bibulus, bibosus, bibo; loquax, locutulejus; nugator, nugo; blaterator, blatero; voluptuosus, voluptarius.

2. Cum substantivum adjectivo commutatur, vel contrà; ut, de sententia Homeri, de sententia Homerica, vir mirè facundus, vir mira facundia. Insignitè prudens, insignita prudentia.

3. Cum verbum activum mutatur in passivum aut contrà, ut magna me tenet admiratio. Magna teneor admiratione. Sic infinitum verbum pro nomine ponitur, ut virtus est vitium fugere, id est, virtus est fuga vitiorum.

Heterosis est 1 numeri pro numero, ut armatus miles, pro armatis militibus. Ramo est synecdoche quædam. Populo imposuimus, id est, imposui. Cicero. Hominis vultus, pro vultu, pars in frustra secant, id est secat.

2. Personæ pro persona, vel cum certa pro qua vis ponitur, ut Quid facias? ut homo est, ita morem geras, id est, faciat aliquis, gerat aliquis. Videas & flumina sicca, id est, videri poterant: vel cum pro prima aut secunda persona usurpatur tertia. Virgil. 4. Nec me meminisse pigebit Elisæ, id est, tui. Manibus hoc referes telo cecidisse Camillæ, id est, meo. Huc pertinet Apostrophe, cum orationem ad aliquam verè personam, aut quasi personam vertimus, ut Scipiadas duros bello, & te maxime Cæsar.

3. Generis pro genere, ut lacrymat pro lacrymatur, præcipitat pro præcipitatur

tatur, avertit pro avertitur. &c.

4. Casus pro casu quæ Antiptosis est. Ea res mihi venit in mentem. Ejus rei. Non sum id nescius, non sum ejus rei nescius.

5. Speciei pro specie, ut loquitur vulgus grammaticorum 1. cum deductis utimur pro primogeniis, ut magnis negotiis prohibitus est, magnitudine negotiorum prohibitus.

2: Diminutivis loco primorum, ut loquaculus pro loquace, nasutulus pro nasuto, pauxillum pro paulum, sæpiuscule, vel sepicule, pro sæpè.

3. Frequentativorum pro primitivis, ut dictito pro dicto, jactito pro jacto.

4. Substantivorum pro adjectivis, aut contrá, ut si quis pro Pestilente pestem, pro nequam nequitiam nominet, cui simile est, & finitimum, cum dicimus Hispanos mores, pro Hispanicis.

5. Comparativorum aut Superlativorum loco positivorum seu absolutorum, ut tristior pro tristis, facundissimus pro vehementer facundus ut placet Erasmo. lib. 1. de copia verborum & rerum.

6. Cum patronymicum loco primigenii ponitur ut Scipiades pro Scipionibus.

7. Figuræ pro figura, id est cum utimur simplici dictione pro composita, aut contra, sivè hoc tropo fiat, sive sine tropo, ut mittere, pro omittere, Deridiculus pro ridiculus, exaudio pro audio, inaudire pro audire.

8 Temporis pro tempore, prædiceres pro prædixisses. Laurus erat, pro laurus esset, vicinus pro vincemus.

9. Modi pro modo, ut vicero pro vincam, salutabis pro salutato. Huc pertinet Enallage historica, qua infinitum verbum adhibetur, pro indicativo, adjuncto quoq; nominativo, ut Catilina inter primos milites adhortari, id est adhortabatur,

10. Flexionis, id est declinationis, vel conjugationis. Atq; hæc est ultima variatio, ut violens & violentus, hilaris & hilarus, senectus & senecta, lavere pro lavare, cavere pro cavére, accersire pro accersere.

11. Literarum, vel Syllabarum. Hæc variatio est in prosthesi, Gnatus pro natus. in Epenthesi ut navita pro nauta, in proparalepsi, ut loquitur Erasmus Roterodamus in top. ut dicier pro dici, in aphæresi, ut tuit om... latè, pro eruit, in paragoge, pote... pro potest, in Syncope extinxti ... extinxisti in Apocope Mage pro magis; vin' pro visne. Qui sunt meta... lasmi, quia dictionem transformant. Metaplasmus enim est figura mutans orthographiam aut p...iam.

Enallage annua ἐναλλαγὴ ἐνιαύσιος

Enallage annua, annua conversi... , revolutio, revertens annus, Trop... annus sunt ... , nempe significant tempus illud, quo Sol ad idem æquinoctium, aut Solstitium, aut ... um certum locum revertitur, quem dato aliquo certo initio occupaverat. At sidere⁹ ann⁹ est Copernico & ... us discipulo Erasmo Reinholdo spatium temporis, quo Sol ad eandem stellam inerrantem revertitur. Ill... hic minor est triente unius horæ cum quincunce seu 20. scrupulis & 13 secundis Vid. Joannis Stadii Ephemerides pag. 9.

Enallage æquiparationis dati med... in Arithmetica dicitur Alligatio, quæ insignem habet usum in ea m... specie, qua præstantiore vili... , ... re præstantius certo gradu t... ratur, qui videlicet designetur m... ...

utem nihil aliud quam
o extremorum per alter-
differentias. Totus enim
actorum æquat factum à
ifferentiam simul utram-
nter. 5. & 11. medius da-
æratur ejus æquiparatio
is, hoc est quæratur is,
ultiplicans faciat ejusdē
um ambobus extremis
s. Exempli gratia: dif-
noris 5. à medio 8. est 3.
n majorem 11. dat 33. Dif-
dii ab 11. extremo majore
. quæ ducta in minorem
mbo faciunt 48. & factus
simul utramq; differenti-
ferentiam duorum extre-
tidem 48. Vide Petri Ra-
Lazaro Schonero emen-
:.1.

Enallage.

... est nominum permu-
lages species in Mathesi
gorum terminorum per-
alternatio. Ram*. In nu-
ocum non habet, nisi ho-
rminis proportionis æ-
hic.

2 3
2 3

utem exemplorum Me-
nologorum, id est ejus-
s terminorum permuta-

Ut cibus ad cor-
orpus pus, sic honos ad
tes artes.

Ἑνδιαδυς, Hendiadys.

Hendiadys figura sermonis est Grammatica, qua ex uno duo fiunt. Nominanda erat ἓν διὰ δύο vel ἓν διὰ δυοῖν. Roman. 1. Gratiam & Apostolatum, id est gratiam Apostolatus. Manutius lib. 2. patriam & jura, hoc est patriæ jura. Et lib. 5. Spica & Scapus, hoc est Spicæ Scapus, ut interpretatur. Joseph. Scal. Paulus ad Roman. 2. per circumcisionem & literam, id est, per circumcisionem literæ, hoc est, literalem seu externam.

Ἐνάργεια.

Ἐνάργεια (Latinè Evidentia) Oratoria, est oratio seu descriptio exprimēs rē, vel personam, (affectus, mores, sermonem & alias circumstantias,) ita clarè & copiosè, ut lectori sub oculos quasi subjecta sit. Est tanquam viva alicujus pictura. Hujus igitur officium est illustrare & depingere res quasi, ut omnibus partibus fere expressæ & tanquam vivis coloribus expolitæ spectentur.

Huic subiicitur ὑπογραφὴ seu ὑποτύπωσις, Rei descriptio, προσωπογραφία personæ descriptio, χαρακτηρισμὸς effictio vel pictura animi vel corporis, προσωποποιία personæ fictæ descriptio, ἠθοποιία morū vel affectuum mitiorum vel naturalium propensionū expressio; Παθοποιία vehementiorum affectuum expressio; Διαλογισμὸς cum personæ affingitur oratio brevis vel longa pro decoro ej*; μίμησις effictio seu imitatio morū, gestus, sermonis: Τοπογραφία loci descriptio. Τοποθεσία loci fictio, cum describitur locus, qui non est in rerum natura, χρονογραφία descriptio temporis. Λέξεις ἐναργεῖς sunt valdè significantes, significantiores, & πληκτικαὶ, ferientes.

Quintiliano Ἐνάργεια est sermonis perspicuitas. lib. 8. cap 3.

Ἐνέργεια sermonis vis & efficacitas est. Ἐνάργεια à Cicerone dicitur illustratio, Quintiliano Repræsentatio. Pro ea non rectè [illegible]citur ἐνέργεια teste Budæo. Ἐναργὴς metaphora, id est illustris.

Exemplum Enargiæ est: Ipse inflammatus scelere ac furore in forum venit, ardebant oculi ex facie ex ore crudelitas eminebat, ein augenscheinliche beschreibung: der Fürbildunge.

Ἐνέργεια.

Ἐνέργεια interdum in Philosophia significat actum vel motum, & opponitur potentiæ, seu δυνάμει ἀντιφατικῇ ut τῇ ἐνεργείᾳ ὄν, quod extat, vel facultati, ut aliud est facultas intelligendi, aliud ἐνέργεια intelligendi.

Interdum significat internam seu intimam actionem (qualis est animæ nostræ intellectio) oppositam ποιήσει, quæ externa actio est, Interdū πρᾶξιν & actum ut cum dicitur virtutis ἐνέργεια vel ἐνέργεια κατ' ἀρετήν. Ἐνέργεια igitur est vel imperfecta, ut alteratio, vel perfecta ἀπλῶς, ut sensio. Hæc sub genere Actionis est. Illa sub motu.

Usus.

Quæritur. An peccatum ut homicidium sit δυνάμεως ἀντιφατικῆς?

Affirmatur.

Distinctio autem hîc prorsus necessaria consideranda est, contra Manichæorum insanam turbam: quòd aliud sit potentia determinata ad unam certam operationem, seu ἐνέργειαν: vel ἕξις formaliter subjecto inhærens, & necessariò efficiens suum opus effectumq; ad quod est in opere creationis determinata. Aliud v. πρᾶξις seu ἐνέργεια, quæ de præexistente δυνάμει ἀντιφατικῇ, id est, habente ἀντίφασιν, libera voluntatis actione educitur, sive ad utramq; partem plerumq;, sive semper moveatur. Horum prius, nempe δύναμιν definitam seu determinatam ad actum unum, seu potius ad ἕξιν φυσικὴν Manichæi pro causa peccati hominis actualis accipiunt. Posterius verò ratio sana & cum hac, Scriptura quoq; ipsa in homine statuit. Nam & Aristot. 2. Ethic. c. 1. ut αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμεν πρὸς τὰς ἡδονάς, & alibi ἀδικοῦντα δεῖ τὸ πολὺ ἂν ἄνθρωποι ὅταν δύνωνται: Et, sacræ literæ hominis proximam causam vitiosæ actionis faciunt liberam ejus voluntatem, pravis se adjungentem, cum posset & deberet adhærere bono justitiæ, peccato oppositæ, itaq; δύναμιν voluntatis ἀντιφατικήν. Hanc Manichæi inficiantes, quod in ipsis est, spoliant hominem præstantissima parte, adeoq; ea parte per quam homo est, & facultate intelligendi ac volendi, & h[illegible] facultatis ἐνεργείᾳ quando videlicet hujus facultatis & ἐνεργείας planè nihil homini relinquunt in tota conversione ad Deum, sed totum hoc sese Deo asserere jactant ita, ut tantū patiatur homo, repugnet, rebellet, fremat, rapiatur, cogatur.

Ἐνεργεῖν.

Ἐνεργεῖν { actu esse; Operari.

Aristoteles in doctrina de Motu. Fuit unum quodque jam sit actu, jam non sit actu. Sic enim hîc est vertendum ἐνεργεῖν non, ut ab interpretibus est factum, verbo Operandi.

Ἐνθύμημα.

Enthymema est 1. νόημα vel [illegible] a conceptus animi, commen[illegible] interior sententia vel cogitatio. [illegible] μνημάτιον est commentatium. [illegible] lius. [illegible]

Generaliter pro syllogismo μονολημμάτῳ seu ἀπλῷ partibus imperfecto, sive sit necessarius, sive probabilis, sive Sophisticus. Sic usurpavit Arist. in Rhetor.

cipi-

Specialiter pro Ratiocinatione imperfecta

Ex

Contrariis Repugnantibus sic usurpatur à Cicerone.

Signis (sic usurpatur ab Aristotele) vel consequentibus, ex antecedentibus, è connexis.

n ab ἐνθυμέω, sed ab ἐνθυ- d est in animo cogito. Hoc petulanter contra me scri- lt:

putat se dicere posse Latine ipsum est faceret Cor, si cor haberet:

Sic:

θυμεῖν se Græcè dicere posse, ceret μὲν θυμ. si θυμὸν haberet.

m vitium est dicere Osculino, pro osculor vel cri- m vitiosum dicere pro ἐνθυμέω.

nthymema & Contractio, gnata. Enthymemati si pars deest. Contractioni verò icula Enthymematis. En- est: Socrates est Philosophus: quidam homo est Philoso- ontractio verò: Quidam Philosophus, ut Socrates. o enim sit, cum argumen- xemplo ita subiicitur spe- tioni, ut utramq; partem & assumptione affirma- tur. Ac hujus Syllogismi matici adjunctum plerum- tractio.

Ἔννοιαι.

Ἔννοιαι Latinis sunt insitæ, & quasi consignatæ in animis notiones, ut totum est majus parte, parentes sunt amandi. Dicuntur hæ κοιναὶ, id est, communes, quod insint omnibus. Sic sentiunt Platonici. Sed his adversatur Aristot: nam cap. ult. lib. 2. analyt. post negat, animæ quicquam ingenitum præter facultatem ad notiones omnium rerum excipiendas, ut quarum principium proficiscatur ab observatione rerum singularum per sensum, & cap. 4. lib. 3. de anima asserit intellectum quando primum cum corpore conjungitur similem esse tabulæ novæ & nudæ in qua nihil sit depictum. Arist. igitur ἐννοίας Platonico sensu reiicit, & lumen rationis internæ iis substituit. Platonem Augustinus deserit c. 15. lib. 2. de Trinitate, ubi inquit, potius credendum est mentis intellectualis ita conditam esse naturam, ut rebus intelligibilibus naturali ordine, disponente conditore, subjecta sic ista videat, in quadam luce sui generis, quemadmodum ocul⁹ carnis videt, quæ in

 hac

hac corpora luce circumadjacent, cujus lucis capax, eiq; congruens est creatus. Lucianus in dialogo ἐννοίας πολυπλόκους dicit pro perplexis cogitationibus.

Dicuntur ἔννοιαι etiam Ideæ. Sic Jacobus Mazon. 1. sect. compend. Phys. Plat. & Arist. pag. 14. Dico ideam illam animi notionem, quam Græci ἔννοιαν appellant, qua quicquid animo concipitur, omnibus numeris absolutum effingitur, atque adeo, ut extra vix ac ne vix quidem reperiatur. Exemplo est Ciceronis orator, cujus imago cogitatione tantum est complectenda.

Ἐνυπαρκτικῶς.

Ἐνυπαρκτικῶς est idem quod κατ' ἐνύπαρξιν secundùm inhærentiam seu, ut ita dicam, in existentiam. Huic opponitur modus, adhærentiæ, Circumstantiæ, Contenti. Ut ignis est in ferro, sic etiam essentialis ejus calor in ferro est, videlicet ut συνεχόμενον (contentum) ἐν τῷ συνέχοντι in continente. Aer enim, qui antè intra poros ferri, continebatur, in ignem mutatus est, qui ignis jam intra eosdem poros latitat, & sic in ferro calorem extra sese generat, ita ut calor in ferro revera sit effectum transiens caloris illius, qui in igne οὐσιωδῶς & ἐνυπαρκτικῶς manet. M. Henricus Gutberleth in vindicatione suarum disputationum.

Ἐνύπνιον.

Ἐνύπνιον 1. accipitur Nominaliter tùm pro somnio. id est. viso in somno, seu eo quod apparet per quietem, sive fallcet sive nō fallat: tùm pro somnio tantùm illo quod fallit per synecdochen. sic Aristoteles accipit.

Distinctio è Thom.

Causa somniorum, aut est exterior, aut interior.

Exterior aut est animalis, ψυχική, aut naturalis, φυσική seu corporalis.

Interior aut est. corporalis σωματική, aut spiritualis πνευματική.

Hæc est aut divina, aut Satanica.

Animalis) cùm phantasiæ dormientis occurrunt ea, in quibus cogitatio aut affectio ejus fuit occupata tempore vigiliæ.

Corporalis) cùm ex interiore corporis διαθέσει formatur motus vel species tali διαθέσει conformis. Sic phlegmatici somnia sunt aqua, nix: signa hæc sunt temperamenti.

Σωματική) cùm phantasia dormientis immutatur ab aëre continente vel impressione cœlestium corporum, unde, quæ apparent dormienti cœlesti dispositioni sunt conformia.

Spiritualis) cùm Deus per ministerium, angelorum immittit somnia (Talibus est credendum) vel Diabolus (Talia sunt fallacia) Vide Thomam in 2. secundæ quæst. 95.

2. accipitur adverbialiter pro eo, quod est in somno seu per quietem, sic usurpavit P. Homerus.

Alia distinctio.

Somnium aut est naturale, aut non naturale.

Natural est è causis externis vel internis.

Estq; vel vulgare, (hoc nihil futuri significat) vel præsagiens.

Non naturale, est vel divinum, vel Diabolicum.

Somnium
- Rectum, εὐθυονειρία, Expressum, quod directè pingit, repræsentat & significat.
- Obliquum, φανταστικὸν, ... q; indirectè, sæpè per imagines, phantasmata & ænigmata quippiam offert & denunciat.

Explicatio.

nis) *A causis externis sunt*
, quæ ab occupationibus &
is existunt. Ab iis enim,
rdiu sensus foris fuerunt
is inquam objectis relin-
ta impressa in nervos &
a. quando attingunt sensum
, ita eum afficiunt, ut in-
erberant. Tum sensus com-
motus movet imagines in
le sequitur sæpè tota histo-
quis projiciat aliquid in a-
excitatur. Hinc movet a-
deinceps, donec infinita ex-

rnis) *Ab internis causis fi-*
, ut cum sæpè somniamus de
quibus non tantùm inter-
gitavimus, sed ne in vita
quam. Hæ internæ causæ
eramento corporis vel affe-
alicujus, ut cum Phlegma-
na somniat. ibi sensus com-
movetur ab externis causis,
tis, quæ adhuc hæserunt in
l ab internis, & pro eo ut est
s, ita variè efficitur sensus
Sæpè aliquis somniat sibi
t, & vigilans deprehendit
d hanc internam causam re-
rationem. Ex ratione enim
mutatur corporis tempera-
taq; fiunt Spiritus alii. Al-
interna est natura cerebri.
ræ, tamen in cerebro alicujus
sit præsaga, tunc adjuvatur
Dei præsertim in bonis. Hanc
nt ab externa causa, ab astro-
Quis habet, inquiunt, Mer-
unam sunt somniatores tales,
ant: sed D. Efroimus ad causas
fert. Tertio loco inter inter-
refero etiam intelligentiam.

Nam in iis, qui temperanter vivunt, qui non dormiunt ebrii, non jacet prorsus τὸ διανοητικὸν, Mens & intelligentia, sicut nec in brutis τὸ φανταστικὸν in totũ quiescit: (habent hæc quoq; sua quædam somnia) Sic διανοητικὸν in homine non prorsus obruitur, sed motus animi potest se mirificè exercere in somno, virtute animæ potest se commovere intelligentia, imò ipsa Anima potest aliquid suggerere sicut videmus aliquem sæpè cogitabundum se conferre cubitum, qui postquam interdiu variè volvit revolvitq; meditando rem obscuram non nihil per somnium sæpe numero exquirit rem & indagat, quam de die multùm meditando, ac ultrò citroq; revolvendo nullo modo invenire potuit.

Divinum) *somnium divinum θεόπεμπτον est, ut quando Deus misso angelo Josepho nunciat quid faciendum sit, ne à tyranno interficiatur. Hoc somnium propriè non est φάσμα seu φάντασμα inane aut vanum.*

Ἕνωσις.

Ἕνωσις unio est, hoc est, plurium conjunctio; Et fit vel unitorum conservatione, vel transitione. Conservatione, ut in conjunctione animæ & corporis. Transitione, ut in mixtione: Ibi enim unio est transitio plurium naturarum in unam naturam. Vel est contrariarum qualitatum inter se agentium & patientium contemperatio. Sic Zabar. Natura mistionis in plurium substantiarum unione præcipuè consistit h. e. in earum mutatione in naturam & substantiam unam. l. 1. de gener. mist. c. 9. pag. 545.

*Ἕνωσις οὐσιώδης (unio essentialis) communis est vel singularis. Communis, naturalis; materiæ & formæ, animæ & corporis, quatenus ex iis constat natura humana.

Singularis, divina in Triade mystica, ubi tres personæ propter unitatem essentiæ, qua sunt unitæ, sunt tantùm unus Deus.

Ἕνωσις προσωπικὴ seu καθ' ὑπόστασιν, id est, unio personalis seu hypostatica, communis est vel singularis. Communis est animæ & corporis, quatenus ex utroq; constat unus homo.

Singularis est in Christo τοῦ λόγου & carnis assumptę. Est & ἕνωσις κοινωνική, socialis: quæ est σαρκική, carnalis, viri & uxoris: vel παραστατικὴ seu κατὰ παράστασιν, id est, per assistentiam, per societatem auxilii, vel κατὰ χάριν (secundùm gratiam) vel κατὰ σχέσιν (secundùm affectum) aut ἀξίαν & ὁμοτιμίαν, id est, dignitatem & eundem honoré.

In Physiologia & doctrina sacra etiam quædam ἕνωσις est πνευματική, spiritualis, ut intellectus & rei intellectæ, amantis & amati, Christi & Ecclesiæ.

Ἕνωσις τεχνική, artificialis, varia est, ut φυρμὸς, conspersio, ex humidis & siccis mistio: σύγχυσις, confusio, ex solis siccis, cum ex contusis cinamomo, gingibere & pipere fit tertium genus aromatum: σύγκρασις, ex solis humidis, commixtio, ut aquæ & vini: Vel cum ex aqua & melle fit mulsum.

Ἑνώσει, quæ & interdum dicitur συνάφεια (copulatio) & περιχώρησις à Damasceno, opponitur separatio χωρισμός.

Ἐξᾴδειν.

Ἐξᾴδειν Platoni est vehementer canere, intenta voce cantare, percantare, decantare. Ἐξ enim hic auget significationem, ut in verbis ἐκδιδάσκειν, i.e; exquisitè & copiosè docere, ἐξευρεῖν, ἐκσώζειν, ἐκπίνειν. Sic particula De auget in Decanto, Desævio, Demano. Verbo ἐκδιδάσκω Plato in Protagora usus est, ubi describit Sophistarum indiligentem diligentiam. Ἐξαντλεῖν,

i.e. exhaurire, vel largè haurire, est apud Nazianz.

Ἐπεξεργασία.

Ἐπεξεργασία est accuratior tractatio rei. Res παχυμερῶς tractata dicitur ἀκριβέστερον tractari cujus ἐπεξεργασίας magna est utilitas. Serran. in Craty!.

Ἐξίστασθαι.

Ἐξίστασθαι est desinere, degenerare, transire, ad stuporem usq; mirari, extra se esse, quo significatur mentis alienatio. Οἶνος ἐξιστάμενος, vinum desinens, id est, fugiens. Cic.

Ἐξιστάμενος τῆς φύσεως qui degenerat à natura sua.

Ἐξουσία.

Ἐξουσία est potestas ea, quam potentior aut opulentior aliquis propter opes suas aut potentiam (quæ Græc. δύναμις est) aut magistratum adeptus est. Redditur etiam voce Arbitrii. 3. Pol. text. 6. Cui est ἐξουσία judicandi id est arbitrium, autoritas, potestas. Sic dicitur Christo data est ἐξουσία judicandi. dicitur a. ἐξουσία æquivocè de actu & vera potestate sicut apud latinos potestas.

Οἱ ἐν ἐξουσίαις, qui potestate & autoritate præditi sunt. 1 Eth. c. 4.

Quod propriè loquendo ἐξουσία à δυνάμει differat, ostendit locus Arist. lib. [illegible] c. 8. de moribus. Viro forti opus erit δυνάμεως (copiis & potentia) [illegible]dem aliquid suæ virtuti consentaneum effecturus est, & temperanti [illegible]σίας (auctoritate & licentia, ut vertit Lábinus: etsi doctiss. Berg[illegible] & al[illegible] ἐξουσίαν facultaté peccandi verte[illegible]

Ἐξοχή.

Ἐξοχὴ ἀρετῆς, excellentia seu em[illegible] virtutis Ethicis est virtus Her[illegible] Physicis ὑμένων ἐξοχαὶ sunt m[illegible]narum extuberationes vel e[illegible]scentiæ.

s nuncupatur seu nomi-
-quod convenit ipsi κατ' ἐ-
Roland in Lexico Chym.
t ars res solidas in succum
: Sed per synecdochen
cilioris, κατ' ἐξοχὴν sub so-
um coactio seu coagulatio
r ab antiquis Chymicis
ulgatum illud: Solve &
Huc pertinent illa Cice-
majore parte res pleræque
ar. Et: *Ex majore parte u-*
rem appellari spectariq́; di-

he igitur ἐξοχὴ seu excel-
tur, cum nomen generis
& illustriori speciei attri-

articulus ἐξοχὴν, id est præ-
i notat, ut Alchymia Phy-
ndi purum ab impuro ad
lum medicaméta, tam cor-
manis persanandis, quàm
ad summam perfectionem
dis accommodata.

ὴν, dicitur etiam ἐξαιρέτως.
1. Olynth. ubi Demosthe-
ῶν ἡλικίᾳ, homines in æta-
t per τοὺς νεωτέρους, juvenes,
t rationem, ἡλικία γὰρ ἐξαι-
ῶν νεωτέρων, Ætas enim per
am de juvenibus dicitur,
tate omnia agere possimus.
ο πάντα πλεῖστον δυνάμεθα.

Ἐξωτερικοί.

ponitur ἀκχέω seu ἐσωτερικῷ
Bonum ἐξωτερικὸν id est ex-
ortuitum. Ἐξωτερικὴ ἀρχὴ ex-
incipatus. Οἱ ἔξωθεν λόγοι
tationes omnibus obvice,
, tr... s. Libri exoterici
po...la...ter scr pti ...xis

seu οἱ ἐξω... sunt, qui

non sunt relati in Ecclesiasticam communitatem, ut profani. Al ἐξώτεροι alieni.

Aristot. scribit 1. Polit. text. 46. Imperia quæ de rebus inanimis dicuntur, esse σχήσεως ἐξωτερικωτέρας, considerationis magis extraneæ.

Libri exoterici Aristoteli sunt externi, id est, qui sunt extra id opus, in quo tunc versatur. Genesius. Sed displicet Victorio. Externi λόγοι Aristoteli sunt, qui sunt præter principale propositum rei de qua fit mentio.

Ἔοικε, videtur sic apparet.

Sæpe hæsitationem seu dubitationem vel saltem modestiam significat Aristoteli, ut cum aliquid non enuntiatur asseveranter, ut libr. 1. de anima cont. 14. Videntur animæ passiones omnes esse cum corpore. Maximè assimilatur proprio ipsum intelligere id est, videtur intellectio esse propria animæ, non communis tex. 12. 1. de anima. ἔοικεν ἰδίῳ, est simile proprio, apparentiam quandam habet quòd sit operatio propria. Paulò antè dixit φαίνεται, videtur plurimarum passionum nullam sine corpore pati aut agere, id est, fieri anima aut patiente, aut agente. Hic φαίνεται verbo usus est ad significandam evidentiam.

Ἐπαμφοτερίζοντα corpora.

1. Corpora ἐπαμφοτερίζοντα dicuntur quæ sunt naturæ ancipitis.
2. Talia sunt animalia quæ partim in aqua, partim in terra degunt: Aliàs ἀμφίβια.
3 Et quæ utroq; sexu participant, ut Androgyni.
4. Et noctuæ, quæ quatuor pedes ut terrestria animantia, alas ut volucria, obtinent.
5. Struthio item Africus, qui pennas habet

habet,& bipes est,ut,avis, in pulpebris autem pilosus est,& bisulcus, ut quadrupes.

6. Prætetea loco ἐπαμφοτερίζουσι, h. est ambigua sunt, aer & aqua, terræ & ignis comparatione Aristot. lib. 3. Phys. c 5.

7. Ut enim gravitate & levitate; sic etiam super & infero loco participant.

8. Aer autem & aqua non sunt levia & gravia simpliciter omninoq; , sed κατά τι.

9. Igitur nec omnino absoluteq; in infero loco sunt,aut supremo.

10. Aqua tamen magis est in loco infero,quam supero:Aer contra.

Επανάληψις, Epanalepsis,

1. In Rhetoricis Epanalepsis est figura dictionis, qua idem sonus vel eadem vox in principio est & clausula, ut; Multa super Priamo rogitans super Hectore multa.

2. Philologis Epanalepsis est, cum post aliqua multa interposita majoris lucis gratia resumimus, quod in principio collocavimus (quo exempto, nihilominus constructio manet integra.)

Habet interdum notas suas, Igitur, inquam,Sed: Soletq; adhiberi post longiusculam parenthesin.

Fit verbis iisdem vel synonymis: Cicer, Cave existimes Brute, (quanquam non necesse est, me ea ad te, quæ tibi nota sunt scribere) cave putes, probitate, constantiâ, curâ, studio Reip. quicquam illi esse simile.

Idem i Tuscul.

Confirmato illo, de quo (scil. immortales animi sunt) dubitare non possumus, cum tantus interitus in morte sit, ut ne minima quidē suspicio sensus relinquatur: hoc igitur probè stabilito & fixo, excutiendum est, ut sciatur, quid sit carere.

3. Epanalepsis, resumptio, est figura dicendi, qua id quod antea obscurius vel minùs sufficienter dictum est, denuò in manus sumitur, ut clarius evidentius pleniusq; exponatur.

Exemplum hujus resumptionis est cum aliquid primū dicitur tropicè, quod deinde dicitur propriè. Ejus interdum signum est conjunctio Enim. Exempla in epistolis Pauli occurrent multa, quæ recitat H. Zuing. in Resp. ad confess. L. p. 434.

Επάνοδος.

Epanodos interdum ponitur pro Epilogo, teste Platone. In Rhetorica est figura repetitionis, l. Regressio

Epanodicum metrum.

Epanodicus versus habet cognationem magnam cum retrogrado, seu recurrente. Sic autem differunt. Hi retroaguntur omnino, id est, retroversis mensurantur dictionibus: Illi vero fiunt cum per eadem recurrimus verba ordine inverso relegentes, sed non per omnia, ut Sedulius de Eva.

Noxia tu conjux magis an Draco perfidus ille?
Perfidus ille Draco: sed tu quoq; noxia conjux

Ita Vida.

Nec sine Sole suo lux, nec sine luce sua Sol.

Germanitas hæc per se perspicua est. Sed & Retrogradum metrum Epanodicum ex toto rectè dici potest.

Ἐπεξήγησις.

Epexegesis (oratoria potissimum [illegible] tur, cum verba sequētia præc[illegible] interpretantur: suntq; i[illegible] vel [illegible] pria, vel figurata. Ponitur e[illegible] pleniore narratione, quæ u[illegible] dicitur enarratio.

…mmatici Appositionem, …nt, ut Urbs Roma, voca… …gesin: quòd una vox al… …ret seu exponat. Emma… vocat substantiva con… quæ nulla conjunctione …)ad eandem rem spectan… …ositio ἐξηγητική.

…πιγίνεσθαι τινί.

…us M. usurpat pro acci… …cui (quod post essentiã rei …re, accedere alicui. Mors …imantibus, id est, accedit …) seu accidit. Rectè enim …r accidens animantis, et… audeant hoc negare. Ba… Oratione seu Homilia, ὅτι ὁ θεὸς τῶν κακῶν. Κακὸν τοῖς τ… …καῖον ἐπιγίνεται, οὐκ ἐν ἰδίᾳ ὑ… Hic opponũtur ἐπιγίνεσθαι, …ρξιν εἶναι, id est, accidens …malitiam esse & esse sub… Idem ibidem: τυφλότης δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπεγένετο, id …s accidit seu supervenit o… …ruptione (παρὰ φύσιν igi… …tthæus Dresserus Græcæ …tissimus vertit; Cæcitas …is oculorum est accidens. … displicet. Non enim vo… …ilius: Cum cæcitas poti… …quædam & natura sit cor… …culorum: Cæcitas enim …ptione oculi nulla est.

…Epigramma.

…a primum significat ἐπι… …scriptionem seu Titulum …Manilius vocat signantiam …est, notionem seu signifi… …quod observavit Jos. Scal. …t. & castigat. lib. 2. Manil. …eu intentionem accusato… … in Rhet.

3. Epigramma est breve carmen & argutum super qualibet re.

1. Brevitas hujus pressam orationem desiderat, & versuum numerum quàm minimum.

2. Pressa oratio est, cum sententiæ omnes ac verba, neq; lucem neq; ornatum afferentia removentur.

3. De versuum numero senis aut septẽ summum ferè distichis absolvitur, vel 14. Phaleuciis aut paulo pluribus.

4. Argutiarum laus cernitur tum in ipso genere sententiarum, tum etiam in quadam venustate orationis, quæ quod argutè excogitatum est, argutè etiam ac venuste exponat.

5. Argutiæ continent Decorum, quod in rebus & personis cernitur. In rebus ut ampla graviter, & magnificè subtilia subtiliter, seu tenuiter; mediocria temperatè dicantur. In personis videatur quid persona postulet, qualisque sit, alioqui incides in Aristarchos.

6. Epigramma duabus ferè constat partibus, expositione & conclusione. 1. expositio est tum simplex tum multiplex. Simplex fit ex uno, vel etiam altero loco, ut notatione, causa, comparatione, facto, tempore, loco, personæ. Multiplex est, quæ conficitur locis conglobatis, verbi gratia comparationibus, exemplis, causis, effectis.

7. 2. Expositio narrationem habet, vel veram, vel fictam. Itaq; fabula interdum in Epigrammate utimur.

8. Conclusio Epigrammatis est Epiphonema, exclamatio: O quantum est subitis casibus ingenium! vel argumentum aliquod maximè è loco majorum, minorum, parium, conjunctorum, consentaneorum, ut, Quæ nondum data sunt, stulte negata putas? vel sententia seu Gnoma: ut,

Quicquid amas, cupias non placuisse nimis. Vel Venustas aliqua cum expositione consentiens, ut, posthume non benè olet, qui benè semper olet.

1. Epigramma est vel explanatorium, quo apertè & cādidè propositum seu institutum describitur: vel Aphoristicum, quo propositi (ut rei personæve) proprietates simpliciter indicantur.
2. Epigrammata sunt simplicia vel conjuncta.

Simplex Epigramma est in quo simpliciter rem exponit Poeta ita ut tantum loquatur, nec alium loquentem introducat.

Conjunctum est in quo Poeta & loquitur & alium inducit loquentem.

Ἐπιεικὲς, æquum bonum.

In Ethicis Aristotelis τὸ ἐπιεικὲς dupliciter accipitur.

In Ethic. Nicomach. cap. 15. consideratur quatenus æqualitatem spectat. At lib. 6. cap. 11. ubi agit de Gnome & syngnome, ἐπιεικείας mentio fit, quatenus recta in judicando ratione ac prudentia utitur. Theod. Zuinger. in Tabul. Ethic. ad laudata cap. Idem: τὸ ἐπιεικὲς Jus, Æquum Bonum vocamus, quod non summo jure agit, sed ignoscit in quibusdam, consentit, & de suo jure cedit. Et: ἐπιεικὴς interdum habet συγγνώμην, id est, ignoscit iis, qui inviti aliquid fecerunt. Opponitur ei illud, quod absolutè jus est, seu generalis dispositio, seu strictum jus l. placuit C. de judiciis. Placuit in omnibus quidem maximè in judiciis majorem esse humanitatis atque æquitatis (ἐπιεικείας) quàm stricti juris rationem.

Involuta σκέψις esse videtur apud Arist. 5. Ethic. in fine, An æquum & bonum ei, quod absolutè jus est, sit melius? Respondet Philosophus: Cum æquum & bonum jus sit, non est melius eo, quod simpliciter justum est, sed eo peccato, quod ex simplici & generali sermone natum est, interprete ἐπιεικεῖ Petro Gilkenio (Æquum & bonum melius est non ipso jure, sed peccato, quod ex fusiore solutioreq; legis sermone contractum erat, quod strictum vel summum jus Jurisconsulti appellare solent) Hæc exemplis declarantur à Gilken. in sine Com. in 5. Eth. Arist.

Generalis constitutio interdum ex æquo & bono temperamentum admittit. Ex æq: T] periphrasi ἐπιεικῶς.

Regula juris interdum ex æquo & bono admittit exceptionem & moderationem.

Ἐπιεικῶς.

Ἐπιεικῶς pro locorum circumstantiis variè exponitur. Nunc est humaniter, vel moderatè (ἀνὴρ ἐπιεικὴς, vir moderatus) nunc commodè, non malè, non incommodè. Ἐπιεικῶς πεπαιδευμένος, non insolenter institutus. ἐπιεικῶς πέφυκε πρὸς τὰ πράγματα, non incommodus ad res gerendas. Apud Platonem ἐπιεικῶς πάλαι satis dudum. Apud eundem, ἐπιεικέστατος ἰδίας, faciè liberali satis & honesta.

Ἐπίζευξις.

Ἐπίζευξις
- Grammatica: Hæc habet elegantiam.
- Rhetorica, figura repetitionis seu iterationis. Ite ite vat ire sub umbras.
- Theologica, ἐπίζευξις [illegible] των, Nazian. Modus loquendi de persona Christi, qui [illegible] dicitur κοινωνία ἰδιωμάτων [illegible] ἰδιωμάτων.

ammatica geminationis.
ro Undecunq; Horat. lib.
m: *Mercedem aut nummos*
xtricat, id est, undecunq;
; re,
t, quacunq;. Ubi ubi, id est
Quoquomodo id est, quo-
It ut sit, Es sey wie es wölle.

Eπίθετα.

πίθετα sunt apposita,
peciatim Epitheton est vel
n substantivo additum, ut:
urum, Auri sacra fames,
a. vel quod quocunq; mo-
itivo adjicitur 1. per Anto-
1, ut: Amphitryoniades vel
ro Hercule. 2. per Periphra-
nscriptionem, notationem,
thius heros pro eodem, ul-
cta flagello, pro Tisiphone.
gesin. (vulgo vocant Appo-
)ut: Opes irritamenta ma-

t sunt necessaria, aut non

quæ adhibentur discretio-
ut; Tibull.

nos ad mala nostra
in sævas quod dedit ille feras.
uit, feras ad distinguen-
mesticis & mansuetis.
petua, aut temporaria.
nt quæ propria sunt naturæ,
ovis, humida nox.
sunt, quæ pro negotiorum
, aut ornatus gratia scriben-
o accersuntur, Ovid:
igiles corpus miserabile curæ.
bull:
acies cinxit discordibus ar-
s.
chetis egregia in 6. lib. de re
Georgii Fabritii.

Epitheris accidit quædam permutatio.

Epithetorum permutatio seu ὑπαλλαγὴ seu μετωνυμία, cum vel detrahuntur Epitheta personis & attribuuntur rebus, vel ea quæ sunt personarum tribuuntur personarum affectibus, aut accommodantur locis & temporibus. Exempla primæ partis: Virgilius: Heu fuge crudeles terras, fuge littus avarum, id est, crudelis & avari Regis ditionem & hospitium. Ovid: Verberibus jussas præbuit ipse manus. Virgil. Hæc ait, & socii cessarunt æquore jusso.

Exempla secundæ partis, Virgil. Conveniunt, quibus aut odium crudele tyranni, Aut metus acer erat. Id est odium Tyranni crudelis.

Exempla tertiæ partis: Virgil: Ibant obscuri sola sub nocte perumbras, id est, soli ibant sub obscura nocte. Idem Udæ vocis iter, id est udum iter vocis.

Epitheton interdum opponitur nomini, ut aliud est rei nomé, aliud Epitheton: Jehova nomen Dei: Sed Augustus, Sanctus, Magnus, Epitheta,

Επιθυμία.

Επιθυμία Physicè & Ethicè accipitur propriè pro actu, tum pro potentia ipsa concupiscendi.

Scholasticis concupiscentia est:
- Habitualis fomes, id est, ἄτακτος concupiscentia, sensibilis appetitus. Ad rationem fomitis pertinet inclinare ad malum, & difficultatem inferre ad bonum.
- Actualis, motus peccati. Differt à proæresi Nam Epithymia est desiderium ἄλογον: proæresis verò cum ratione conjunctum.

Ἐπινίκιον.

Ἐπινίκιον seu Epinicium (vox enim illa latinis elementis donata, & quasi in familiam latinitatis recepta est) est victoriæ monumentum sive id sit festus dies, aut epulum victoriæ causa datum, aut sacrificium (Ἐπινίκια enim θύειν Demostheni est immolare victimas ob partam victoriam) sive carmen, sive Oratio. Dicitur & Pæan ἐπινίκιος.

Ἐπιπολή, ἐπιπόλαιον.

Ἐπιπολὴ 1. sumitur γενικῶς seu κοινῇ pro superficie cujuscunq; corporis: Quæ à substantia differt, quia hæc est interna: illa externa.

2. In specie sumitur pro summitate aquæ vel terræ.

Ἐπιπόλαιον est 1. in superficie situm, per summa apparens, ut innatans, non internum, non altum. ἐπιπολαίως est obenhin: Vulg: superficialiter.

2. Est manifestum & apertum cuique, qualis est corporis superficies.

3. Est leve, non firmum, qualia quædam sunt vulnera. Sic Arist. 1. Eth. c. 5. Τιμὴ φαίνεται ἐπιπολαιότερον εἶναι τοῦ ζητουμένου: Honos videtur aliquod esse eo, quem quærimus, sine infirmius minusq; stabile. Δόξα ἐπιπολαία lib. 1. de Mor. c. 4. apud Aristot. est opinio manifesta quidem & celebris, si authores laudes, verùm inanis & levi ratione suffulta, non attingens internam rei naturam.

In 3. Rhet. Aristoteles ἐπιπολαῖα vocat, quæ omnnibus sunt aperta, ut non opus sit ζητεῖν. Sic cap. 3. l. 1. t. 13. idem δόξας ἐπιπολαζούσας eas vocat, quæ sunt eminentes seu insigniores, quæ maximè sunt illustres propter authorum famam & ita sentientium multitudinem, sive ratio subsit, sive nulla ratione nitantur. Metaphora ducta ab iis rebus, quæ aquæ immerguntur, suaque levitate ascendunt ita ut ab hominibus possint conspici, cùm gravia contrà fundum petant. Zuingerus.

Petri Martyris hæc est sententia: ἐπιπολάζουσι sententiæ Aristoteli in Ethic. sunt, quæ in medio versantur & sunt minùs reconditæ, metaphora ducta ab iis, quæ apparent fluctuantia in aquis. Alii, inquit Martyr, interpretantur de insignioribus & eminentibus, quod mihi non videtur, sed simpliciter intelligo de eminentia & excellentiæ, sed tali, quæ apparet in fluctuatione in aquis. Sed parvi momenti est hæc interpretationis varietas.

Ἐπιπόλαιος ὅρος est superficiaria & rudis seu leviter adumbrata definitio seu περιγραφή, cui opponitur Exactior & Essentialis ὁρισμός. Ἐναργὴς ὅρος autem Definitio sumitur pro definitione exactiore & clariore seu illustriore simul.

ἐπιστάτης.

Platoni in Euthydemo. βραβευταὶ λόγων, ῥαβδοῦχοι, πρυτάνεις vel ἐπιστάται, sunt moderatores, judices, arbitri, & præsides disputationum.

Ἐπίφθεγμα

Hæc vox aliter accipitur à Politicis Græcis, aliter à Criticis.

Primùm enim est verbum militare, & significat denunciationem, qua copiis castra moturis conclamatur, ut colligant vasa. Budæus. Critici vocant, quæ nullius significationis sunt ut apud Græcos βλίτυρι & σκινδαψὸς, ἐπιφθεγματικά. Latini veteres Ef[illegible] appellant. Tale est Titivil[illegible] Plauti in Casin. Non ego istud ver[illegible] emptitem titivillitio.

Epocha.
ihibitio seu retentio, per
l in continuorum fluxu
k figitur, ut inde reliqua
:ur) est non tantum in mo-
ium consideratione locus
s linea monstratus, à quo
rũ etiam in tempore prin-
tum & illustre, unde an-
s, & dies in antecedentia
ıentia numeramus. Vul-
radix, unde reliqua quasi à
to & termino à quo sup-
Item AERA, quæ vox à ta-
ıs ignorantia quadã ex Hi-
scriptis primum desumpta
a, inde ab Astrologis fre-
ac tandem ad cæteros scri-
nslata est. Neq; enim ini-
ıa vox fuit, sed plures è qui-
confusis & confusis unum
spani vocabulum, quod tã-
l Latinos quoq; receptum
: notat Matth: Beroaldus
ıra. Nam cum Hispanis Au-
aris imperium, quod ad ipsũ
ivatim delatum fuit anno
m Christum 38, felix & fa-
t, curârunt ut rerum acta-
tarum annos omnes ab Au-
are repeterent in hunc mo-
ta sunt hæc, exempli gratia.
lendis Martii Anno 22. A:
eriorum verò socordia fa-
t omissis punctis eædem hæ
num verbum, cujus prima
ohthongus Æ esset, scribe-
nfusè, ipsiq; voci declina-
retur. Sunt & qui Heram
unus Epocharum est, ut ad
m ad præfixum terminum
pora conferantur. Illustris
: quæ sumitur à tempore
nis Christi vel à passione
hristi, vel creationis mun-

di, vel urbis Romæ conditæ, vel ordinationis Julianæ, qua Julius Cæs. annum, quo à nato Christo ad hæc tempora usq; usi sumus, introduxit, vel correctionis novæ à Clavio & Aloysio Lilio affectæ, & per Pontificem Gregorium 13. publicatæ, vel Hispanorum ab Augusto Cæsare.

Epocha ἐποχὴ apud Astrologos significat cœli partem, quæ continet sydera Scaliger.

Epocha Locus stellæ, Græcis ἐποχὴ & Arabibus radix dicitur. Est assumpti & definiti continui arcus ultimum punctum, quod prætervehitur stella & momentũ temporis, quo illud ipsum punctum transcurrit. Hunc medium motum stellæ Græci vocant πάροδον, transitum stellæ delatæ per illud punctum, habentq; inter se correlativè ἐποχὴ & πάροδος. Unde συςήσασθαι τὴν ἐποχὴν τῆς ὁμαλῆς κινήσεως est loca & principia æqualis seu medii motus ad certum tempus constituere ac designare, à quibus motuum & temporum sequentium supputatio tanquam certâ meta sit ordienda, & deducenda, ut cum à nato Christo, à morte Alexandri à Julio Cæsare, aut etiam regno Augusti, ut vocant Alphonsini: qui iccirco Æræ vocabulo pro ἐποχὴ utuntur. (Significat autem æra nihil aliud quam Annus erat Regni Augusti) supputationem ordimur.

Æra, vocabulum corruptum & compositum ex tribus vocibus, sunt tres voces in unum conductæ seu coactæ.

Epocha (inhibitio) aliàs significat in Philosophia Academica Pyrrhonis affectionem qua in dubitando mẽtis cursum inhibebat. Scaliger de causis ll. lib. 3. cap 71. Seu Epoche est suspẽsa sententia, id est nihil definiens. Vi-ottus ἐπέχειν est de nulla re pronunciare,

are, vel de aliqua re non pronunciare, nec asseverare certò. Ἐποχὴ enim est universalis vel particularis. Ad illam refertur scepticorum ἐποχὴ: ea enim tanta erat ut etiam τὰ ἀξιώματα ponerent indisceptationem. Porrò ut ἐποχὴ abstractum est, ut forma aliqua: sic Ephecticus est concretum. Ephectici autē Aporetici, Sceptici, *Zetetici*, id est, sunt *Zetetici* dicti quod veritatem perpetuo quærant, Sceptici à perpetua consideratione & inquisitione, cùm nihil invenirent unquam: Aporetici, quòd semper dubitarent: Ephectici ab eo, quod eis accidebat post inquisitionem, quòd semper dubitarent. Suidas,

ἐν τοῖς ... [handwritten marginal note]

Ἔργον.

Ἔργον opus sæpe opponitur energiæ, id est actioni & functioni muneris, sic acceptum est sub initium 1. ad Nico.

Interdum ponitur pro ipsa actione, munere officio, & opponitur facultati, sic acceptum est ab Aristotele principio primi & 2. lib. de part. & in textu comm. 35. 7. divinorum & 1. Pol. text. 35. cum Aristot. dicit, omnia esse ἔργῳ, & δυνάμει definita distinctavé.

Ἑρμαφρόδιτος, Hermaphroditus.

Hermaphroditus dicitur 1. qui utrumq; habet membrum, tàm virile, quàm muliebre.

2. qui utramq; venerem exercet. Homo ambiguus Poetis. Dictus à voce Hermes & Aphrodité (quæ dicitur Venus propter naturam feminis ἀφρώδη, id est spumosum.) Fingitur enim filius Mercurii & Veneris. Mercurii scilicet stella mediæ naturæ esse videtur Astrologis, ut sit stella partim masculina, fœminina.

Nota obiter stellas masculinas dici, quæ habent majus robur, quo calorem excitant; Fœmininas, quæ habent debiliores vires propter naturam humidi. Fides horum sit penes autores.

Ἑρμηνεία.

Ἑρμηνεία (interpretatio) in genere est explicatio, explanatio, expositio, sive ... vocis phraseosvé, sive sententiæ legisvé, somniorum voluntatis.

2. Accipitur, à Logicis pro Definitione Nominis, Notatione seu Etymologia. Aliàs dicitur verbi vis ac potestas. Hic pro I D E S T, eleganter di... Quod ita interpretamur, ut, secundi naturam vivere, quod ita interpretamur, vivere ex hominis natura ... que perfecta & nihil requirente ...

3. Ab Oratoribus pro Exorat... Rhetorica, quæ exponit id quod ... situm est alio verbo, quod idem va... at, Cic. ad Heren. Quidam vocit... ... ἑρμηνείαν, ut, Remp. radicitus e... civitatem fund...tus dejecisti.

4. Judice Zabarella Aristoteli Interpretatio est vox generalis, complectens & primam & secundam operationem intellectus, id est, simplicium apprehensionem & enunciationem, seu significans omnem vocem interpretis conceptum rei, tam simplicem, quàm complexum. Sic Zabar. l. 2. de na...ra Log. c. 5. Inscribitur liber ille Aristotelis de Interpretatione à re con...derata. Est enim interpretatio vox a...culata alicujus rei significatrix, & am...plectitur tam simplices terminos, N...men & verbum, quàm enunciation... in simplicem & complexam, quæ est oratio. Ita Enunciatio & Inter...tio non sunt idem, quia Enunciatio ...tùm secunda Intellectus operatio est.

5. Etsi a. interpretatio comm... ...ius q... sit Enunciatione, tamen ... κατ' ἐξοχὴν pro oratione & En... ne usurpatur. Dicuntur a... singulæ quàm conjunctæ ...

quia sunt veluti interpretes a-
m nostrorum.
tionis Particula est SEU signi-
ntecedens & consequens hic
ferre, ut, Justitia inhærens
tia gratum faciens, Schol. Gra-
ialis, dividitur in Excitantem
ivantem; seu Prævenientem &
uentem, seu Operanté & Co-
tem. Ac tunc quidem vocant
visivam particulā (cum sensus
gitur, verba disjunguntur) ut
ider sive Paris.
*nterpretatio opponitur sermonis
tati* seu rigori verborū. Alcia:
nonis proprietate appellatio-
nepoté contineri nō arbitror,
interpretatione, quę in dispoli-
egis generaliter procedit, & id
n odiosis, nisi ratio diversa ali-
deat. In com. de V.S.p.162. Idé
· verbum Reddendi quenquā
catum habet, retrodandi; reci-
nen & per se dandi significatio-
Reddere quandoq; inquit, capi-
mpliciter pro dare: unde si testa-
cui centum jubet reddi, quam-
nil ipse accepisset, tamen lega-
eberi dubium nō est: Quod ta-
cursius ex interpretatione Le-
e arbitratur, non ex sermonis
ietate (seu ex vi verbi) Idem. Id
itate per Interpretationem ex-
n est, non ex verborum propri-
uc pertinet ὑπόμνημα: Sæpè a-
est interpretandum ex volun-
centis vel scribentis.
atio Specialis est Versio seu
fusio linguæ unius in aliam, ut
liquid vertitur ἑτερόγλωσσον in
m. Hujus interpretationis tria
enera. *Unum religiosum & ser-
nis, archetypi sui observantis-*
, cùm omnia interpretamur
ut Græci loquuntur. Huj' ge-
neris est vetus Bibliorum sacrorū, &
vetus item Arist. interpretatiō. *Alte-
rum audacius planè licentiosum & li-
berum*, cùm à phrasi authoris etiam
longè receditur, & interdum omittū-
tur aut adduntur, quæ visum est, ut &
phrasi latinæ locus sit, & sentētia au-
ctoris, quæ ab interprete vera esse pu-
tatur, in luce ponatur, quomodo Sa-
cra vertere studuit, Seb. Castellio, &
Politica Aristotelis Joach. Perionius.
Tertium est medii cujusdā modi, quod
ita vertit ἑτερόγλωσσον aliquid in Lati-
num, verbi gratiâ, ut præter puritaté
sermonis (τὸ βάρβαρον enim τῆς λέξε-
ως vitat) fidelemq; expressionem sen-
tentiæ & mentis, quæ est in archety-
po, etiā accommodate ad ipsum hoc
archetypon omnia interpretetur h.e.
ita, ut ubicunq; ratio latinæ phraseos
patitur, ipsa archetypi verba fideliter
& simpliciter exprimat, nec lectorem
à phrasi authoris longius abducat.
(Matth. Bergi' vir longè doct. in præ.
in Ar. Eth.) Quomodo Ant. Muretus
vertit librum Eth. Arist. Talis etiam
interpretatio est Latina Dion. Lamb.
Arist. 10. lib. de Morib. ad Nicom. in-
numeris in locis interpolata à Matt.
Bergio in Acad. Altorfina olim Ethi-
cæ Prof. Hæc tertia interpretamentū
verè εἰκαῖον est, eamq; eruditionis ele-
gantioris studiosi maximè probant.
Scholastici faciunt quadruplicem sacra-
rum literarum interpretationem, i. e.
expositionem: Primam dicunt Litera-
lem seu Historicam seu Grammaticā:
Secundam Tropologicam, i.e. Mora-
lem, 3. Allegoricam: 4. Anagogicam.
Ratio interpretandi sacras literas est vel
literalis, Historica, Grammatica: vel
Moralis: vel Spiritualis. Hæc est Ana-
gogica, vel allegorica. Vel sic, Est ἱστο-
ρικὴ vel διανοητική, hęc est ἠθικὴ vel πνευ-
ματική seu mystica seu allegorica.

Lite-

Literalis eſt,quæ nititur ſimplici verborum ſignificatione, atq; id perſpicuè reddit, quod vocabula iſta ex uſitata loquendi conſuetudine notant, vel oſtendit διάνοιαν ex tropis, ſi ſint modificata verba. In hac interpretatione ſententia aliis atque aliis verbis explicatur & commonſtratur ad ejusdem illuſtrationem Dialecticum & Rhetoricum artificium,indicatis vid. Orationis partibus cum argumentis, ut cauſis & adjunctis atq; cognatis. Atq; hæc ſemper primo loco quærenda eſt, utpote ſine qua non licet ad alias interpretationis formulas progredi. Qui enim non aſſequitur ſimplicem & proprium verborum ſenſum, quomodo ſperet ſe ſublimiorem doctrinam aut myſteria ulla poſſe eruere?

Jam *Tropologica* interpretatio eſt, quando ex dicto factové colligitur aliquid ad vitæ morumq; inſtitutionem conducens: quo pacto ſolent eruditi in quibuslibet hiſtoriis & concionib⁹, quas legunt,attentè obſervare graves exhortationes ad virtutem, nec non objurgationes vitiorum. Exemplum eſto.Occurrit hiſtoria de Abrahamo, qui exigua manu delectorum militū quinq; reges debellavit,atq; Lothum propinquum priſtinæ reſtituit dignitati. Rectè hic obſervamus,victoriam non pendere ex copiarum multitudine,ſed potius ſingulari Dei beneficio concedi: Item pro juvandis amicis, præſertim injuria affectis, & indignè oppreſſis, viro forti ingentia adeunda pericula, ac Deum daturum ſucceſsus piis conatibus.Rectiùs verò hæc interpretandi ratio vocatur moralis ſive Ethica. Quamvis namq; vox τρόπος ſignificet non tantùm modificatam λέξιν, ſed etiam vitam vel mores hominis, tamen plurimum uſurpatur ad ſignificandam modificatam, ſeu,ut alii loquuntur,figuratam locutionem, omnesq; voce τροπολογίας audita, ſtatim animo concipiunt orationē figuris ſeu tropis aliquibus aſperſam. Paulus hanc interpretationem commendat, cum inquit, Scripturam utilem eſſe ad inſtitutionem & correctionem.

Tertia *Allegorica* eſt, qua à verborum genuina ſignificatione paulò lon[gius] diſceditur, ſed tamen ejusmodi [res] proponuntur,quæ cum his,quas verba ſignificant,ſimilitudinem & c[on]ſenſionem non parvam habent, [at] hac quidem proponuntur cau[sa], ut ad doctrinam fidei quadrent, [ad] inſtitutionem audientium c[on]d[u]cant.Exemplum eſt 1.ep. ad The[ss.] cap.5.Itaq; non dormiamus ſicut ceteri,ſed vigilemus & ſobrii ſimus. Nam qui dormiunt,nocte dormiunt. & qui inebriantur, nocte ſunt ebrii. Quo loco non prohibetur ne feſſis corporibus ſomnum concedamus, ſed prohibetur ne tanquam ſe[curi] hæreamus in peccatis, & ad verbum Domini imparati inveniamur. Hoc dicitur intelligi ſecundùm ſpiritum, non ſecundum literam. De Christo dictum eſt ex Pſal. 91. Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis & conculcabis leonem & Draconem. Hæc quoniam à Chriſto non leguntur ſic, ut verba ſonant,perfecta, per allegoriam interpretantur, quæ aſſerit his ſignificatum,Quomodo Chriſtus debellârit Diabolum,mundum, peccatum,mortem: ſiquidem appoſitè cum aſpide,Baſiliſco & Dracone,vene[na]tis nocentiſſimisq; animantibus,hoſtes hi ſpirituales comparantur.

David ſingulari certamine congreditur & vincit. Saul capitali od[io] perſequitur Davidem. Aptè dic[itur] in p[...]

historia doceri quomodo
piritus cum carne, tandem-
m superet divino munitus
In altera, quomodo caro
bellet atq; assiduè conetur
e Spiritum. Breviter. Qué-
ex fabulis Poeticis eruitur
formandam vitam ac mo-
explicandam rerum natu-
diversum ab eo quod sim-
atione fabulæ continеba-
qui ex Scripturis colligere
pretationes, is primum at-
ebitur genuinam significa-
rborum, verùm postea pro-
ulterius, atq; aliam quandã
n spiritualem, accommo-
llustrandam naturam fidei
tis aut spei, ibidem latere
trabit.

st, quando sic explicatur
sententia, ut discedendo
m à simplici verborum si-
ne adnotetur aliquid de
loria post hanc vitam ex-
, aut de Mysterio Trinita-
busve rebus arduis, ita ni-
à visibilibus transeatur ad
, ut ab aqua ad spiritũ, à spè
nigmate ad Dei claritatem.
d Apost. Coloss. 2. verba fa-
resurrectione nostra cum
xhortatur ad cœlestia tan-
iderandà, vitam quippe no-
conversationé in cœlis esse.
xpendemus, Anagoge planè
in allegoria, q ad artificium
andi formã attinet. Annon
Allegorica interpretatio, in
li modo dictum factumvè
r, novo vid. sensu allato, qui
ipsis aliquantum sit remo-
ta ut de Christo aut Ecclesia,
ut Evangelio, de officiis fidei
atis, similibusq; rebus ser-

mo dissertatiove instituatur? Manife-
stum igitur sit, si ullum inter anago-
gen & allegoriam discrimen consti-
tui debeat, nõ posse id observari, nisi
ratione materiæ aliquo modo, ut ni-
mirum anagoge intelligatur tractare
quæ pertinent ad vitam futuram &
res invisibiles; Allegoria verò res prę-
sentis vitæ & sensibus expositas. At-
qui ne Patres quidem studiosè di-
stinxerunt inter Anagogen & alle-
goriam, ut Dionysius, Augustinus.
Hieronymus tertiam interpretandi
formam appellat intelligentiam spi-
ritualem, sub hac vid: tanquam sub
genere positas intelligens Allegori-
am atque Anagogen. Idem ad
illud Jesaiæ: Cognovit bos possesso-
rem suum, & asinus præsepe Domini
sui, Bos juxta anagogen, inquit, re-
fertur ad Jsraël, qui legis portat ju-
gum, & mundum est animal; asinus
peccatorum mole prægravatus gen-
tium populus accipitur. Per anago-
gen quod hic exposuit, quid aliud est
quam per allegoriam tractatum
esse.

Interpretationis Grammaticæ phrase-
os pulcra formula est Dion: Lambini:
*Quod tantundem valet, quantum si
diceretur.* in 4 Eth. &c, si interpretatio
fiat *κατὰ πόδα*, ista; Id est, si verbum de
verbo exprimas. Exempli Gr. *ὁ δὲ βω-
μολόχος ἥττων ἐστὶ τοῦ γελοίου*, id est, si ver-
bum de verbo exprimas, scurra ridi-
culo inferior est, Quod tantundem
valet, quantum si diceret Philoso-
phus: à ridiculo superatur.

Ψευδερμήνεια falsa est interpretatio.

Ἑρμῆς, *Hermes.*

Hermes 1. accipitur in Astronomia pro
Planeta, qui Latinis est Mercurius.
2. In doctrina de Metallis Chymici ar-
gentum vivum vocant Mercurium:

quia sicut Mercurius ex sententia Astologorum influxu suo omnibus Planetis; sic argentum vivum omnibus metallis jungitur. Hæc igitur significatio est translatitia seu Metaphorica.

3, Poëta Hermetem interpretem Deorum faciunt & præfectum somno.

4. Logico dicitur κοινὸς ἑρμῆς, communis interpres.

5. Hermes est πλευτοῖα πότις, ein schlaff trunck. Sic ob: Giphan. IC. in notis in Odyss. ex Athenæo lib. 1. Poll. lib. 8. c. 16. Ultimò libabant Mercurio ituri cubitum. Nam somni ajebant præsidem esse Mercurium: quare & ultimus haustus dici solet Mercurius seu Hermes.

6. Hermes seu Mercurius est ille, qui à magnitudine sapientiæ Trismegist⁹, id est, ter maximus elogio insigni nobilitatus est. Hic fertur dixisse, Deum esse circulum, cujus centrum ubiq; , περίφερεια verò nusquã. *Circulum* dixit, inquit Fons. ut summam Dei perfectionem significaret. *Habentem ubiq; centrum*, quia ubiq; totus est, vel à quovis spatii, in quo est, puncto lineæ in quamlibet partem protensæ dantur omnes sine medio æquales, i. e. infinitæ. Deniq; *Nusquam habentem circumferentiam*, quòd nullo termino ejus præsentia definiatur ac circumscribatur: Etsi Scal. dictum Trismegisti aliter recitat ex. 363. idemq; reprehendit. Idem ter maximus Hermes hoc scriptum reliquit de Deo: ἐν οὐρανῷ, ἐν γῇ, ἐν ἀέρι ἐν βυθῷ, ἐν παντὶ τοῦ κόσμου, ἐν παντὶ τοῦ παντὸς, τῷ ὄντι καὶ τῷ μὴ ὄντι. Οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐν παντὶ ἐκείνῳ, ὃ οὐκ ἔστιν αὐτὸς, ἐστὶν αὐτός καὶ τὰ ὄντα, καὶ τὰ μὴ ὄντα. Τὰ μὲν γὰρ ὄντα ἐφανέρωσε. Τὰ δὲ μὴ ὄντα ἔχει ἐν ἑαυτῷ.

7. Hermes etiam statuam Mercurialem significat. Sic Nizol: Hermæ g. masculino sunt Mercurii statuæ. Cic. utitur de Legibus & ad Attic.

Hermæum Coroneæ urbis Bœotiæ locus planissimus est, Mercurio sacer, quo res venales proponebantur. Arist. utitur hac voce lib. 3. de mo. cap. 11.

Ἔρος, amor.

Ἔρος id est, amor primum æquivocè & inæqualiter prædicatur, de licito virtutis, & turpi illicitoq; ut inde ut ἀνδρομανίας: unde ἀνδρομανής. Euripides mulieres Spartanas appellat ἀνδρομανεῖς, quòd impudica suorum corporum nuditate multos ad furorem turpis amoris, & libidinis adigerent.

2. Scholasticis amor.
- Complacentiæ, velle alicui bonum, quod jam habet. Talis est congratulantium.
- Desiderii, actus voluntatis, quo volo alicui (mihi vel alteri) bonum absens.

Amorem complacentiæ sequitur gaudium, ut effectus. Desiderium, si adsit fiducia consecutionis, sequitur actus spei. Biel. libr. 3. distin. 17. quæst. ult.

3. Duplex amor est, unum genus oritur ex cognitione, & hanc sequitur: alterum existit sine cognitione ... Physicus.)

Sequens cognitionem est triplex. Divinarum mentium, humanæ rationis & sensuum. (Per dichotomiam intellectus & sensuum. Intellectus divinarũ mentium, vel hominis rationalis.) Amor beatarum mentium, eminentissimus est, quo ... tuo quasi amplectuntur, & ...

nexumq; primi principii,
m cum Deo copulationé
Hominum partim natu-
tim moralis. Naturalis a-
us. Moralis amor vel er-
el erga hominem, eumq;
mparem, seu inæqualem,
t inferioris erga superio-
perioris erga inferiorem.
qui est in appetéte tantùm
st ferarum & jumétorum;
animalis. Amor qui est
nitionis magis impropriè
um is, qui unà cum lite in-
ia rerum generationis ab
e numeratur. Tum natu-
npathia, ut cum dicimus,
unt pluviam, & vitis amat
Hæc sympathia conveni-
onsensus naturæ est.

...ἄριθμος, Eteosticha.
est versus literis numerabi-
tinens annum, (interdum
n simul & mensem) facti, e-
atis, vitæ, mortis alicujus.
rales sunt I, V. X. L. C. M.
72. & 9. Cal. Septembr. seu
ti, in quem incidit dies me-
rtholomæi Apostoli, insi-
hoc versu.

...flet, quia Franciscus occubat
Atlas.

dominus Amiralius Gallia-
par Colignius seu Colinius
ccisus est, contra omnium
jura Parisiis.
niena Parisiensi à conjura-
ontificia in publica platea
s est Duretus Medicus &
Regius.

...CIsIs DVretVs VeCtVs asello;
...oraVI; JVsIVs In Orbe DoLet.

De Amiralio rursus.

FVsVs est GVVIsIIs nIMIs heV CoLLInGIVs Heros;
OCCVbVIt VIrtVs, VI sVperata laCet.

Eteostica hæc sunt Magistri (Doctoris postea) Bartholomei Hubneri Erphordiani.

In his fuerunt felices Josephus à Pinu & Sebastianus Schefterus.

Matthiæ Donant VIrtVs & fata Coronas.

Hic versus Herm. Kirchn Collegæ mei continet annum electionis & coronationis Matthiæ Imperatoris, qui est 1612.

Eteosticha igitur, aut sunt Monosticha, aut disticha, ut plurimum, ut distichon numerale, quo annus continetur crudelissimæ illius laniena, quæ facta Parisiis est hoc egregium; Theodor Bezæ.

Grata foret Gallis sua pax & sponsa NaVarra.
Ni nece Collynea se sceleraSset HyMen.

Anno Domini 1580.

O Deus oppressis sis gregis auxilium.

Anno 1567. (quo mortuus est fortissimus Heros Philippus Landgravius Hassiæ) urbs Gotha, & arx contigua Grimmenstein per deditionem commissariis Imperii & Electori Augusto una cum Duce Saxoniæ Johanne Friderico tradita est, & de proscriptis supplicium sumptum est, inter quos nobilis vir Grumbachius, & Cancellarius Pontanus.

De hoc Eteosticha sunt Ludovici Helmboldi Mulhusini quorum 1. innuit deditionis Diem Dominicam; Ego sum Pastor bonus, (Idus Aprilis seu 13. Aprilis)

Dies, mensis, annus.

Verba SVI qVæ non aVDIt ReCtorIs Vt eXIt?
FaVCe SVbaCta LVpI dILaCeraVIt oVIs.

Secundum hoc est.

Tela potestatI ContrarIa ponere prInCeps Capite tVa DIsCat Jan FrIDerIce fVga.

Dies, mensis, annus. Tertium.

Et DeCIes & ter LVX VIsa CaDebat AprILIs.
ViCtor Vt AVgVstVs sIt Gotha VICtaVVs.

Eteostich: per subtractionem posterioris versus à priori.

Annus emortualis Illustriss. Princ. Mauritij Fil. Hass. Land. &c.

MaVrItIVs CœLorVm aVra atqVe frVIsCItVr aVLa,
ELetIbVs VsqVe VDIs an LoCVs esse qVeat.

Ἐτυμολογία Etymologia.

In Grammatica Etymologia est ejus pars, quæ vocum naturá interpretatur in proprietatum adsignificationibus: qualis in nomine & verbo flexiones, in nomine genera, cas in verbo tempora & personæ. In logica est idem quod Notatio id est nominis interpretatio ex origine ipsius.

In Theolog: Augustino est idem quod Ætiologia. De Genesi ad literam imperfecto lib. 1. cap. 8. & ad Honoratū cap. 3. Quatuor modi à quibusdam scripturarum tractatoribus traduntur legis exponendæ. Secundum historiam, secundū allegoriam, secundum analogiam, secundū Etymologiā. Historia est, cum sive divinit, sive humanit res humana cōmemoratur. Allegoria, cum figuratè dicta intelliguntur. Analogia, cū veteris & novi testamentorū [illegible]ongruentia demonstratur. Etymologia, cùm dictorum factorumq; ca[illegible] redduntur.

Εὐήθεια.

Τὸ εὔηθες seu εὐήθεια interdum est incauta deceptuq; facilis probitas, quæ & simplicitas dicitur & ἀκακία i. e. [illegible]nocentia, quæ maliciam non n[illegible] futilitas. Interdum εὐήθεια est morum probitas. Plat. de Republ. Juvenes κακοήθεις, ἀλλ' εὐήθεις sunto, non maledici, sed simplice[illegible]. & de omnibus bene existimantes [illegible] [illegible]θεια igitur media vox est. Verb[illegible] Plat. in 3. de Rep sunt ex vers[illegible] [illegible]rr. Orationis it[illegible] decor consonantia, v[illegible] [illegible]stas sit [illegible] genuina [illegible] an[illegible] [illegible]ctionem sequ[illegible]r, quam [illegible] [illegible] rectam co[illegible] [illegible] constitutionem, non eam [illegible] fatuitatem [illegible] [illegible] [illegible]r ε[illegible] (de[illegible]inat[illegible] [illegible]cis) hominis videl[illegible] et m[illegible] mores, quasi ipsa illa [illegible] vera [illegible] integritas atq; simplicitas, sed m[illegible] designamus εὐήθειαν vocab[illegible]lo animi statum hujusmodi, qui verè & præclarè moribus sit constitutus.

Εὐήθεια { Platonica. Recta morum constitutio.
Aristotelica. Stultitia, Fatuitas. Talis fuit Psyllorum, [illegible] armis contra Austrum [illegible] ni suæ infestum profecti [illegible]nis obruti fuerunt. H[illegible] lib. 4. }

Εὐηθὲς argumentum Arist. 8. Top. [illegible] gu[illegible]

locis ita adhiberi, ut cum plenitudine (Ampliationem vocant Scholast:) accipiendum sit, puta intelligendo etiam effectum seu eventum, qui sequi debet faustam comprecationem, beatitatem videlicet.

1. Cor. 10. Τὸ ποτήριον εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, i.e. poculum doni seu muneris, quo è divina liberalitate donamur. Appositivè igitur intell. munus, quod in sacro illo convictu nobis tribuitur: vel munus, quod ita sumimus, tanquam divinitus in eo ditati corporalibus & cœlestibus benedictionibus: sic Fulgentius. Vetus Ecclesia addidit epitheton μυστικῆς, ut intelligatur Spiritualis alimonia & pastus is, qui est ad vitam æternam quem in capercipiant verè fideles soli, cum quibus habent communem participationem εὐλογίας hujus etiam impii hypocritæ, sed non nisi quoad externam rem, non autem quoad verum & proprium ejus effectum. Ποτήριον εὐλογίας etiam intelligi potest poculum Gratiarũ actionis vel sanctificationis, quia ministri gratiis Deo agendis illud sanctificant seu sancto usui destinant. Quod dicitur à Scholast: Benedicere illud, phrasi Hebr. In Genesi, Benedixit Deus diem septimum, i.e. sanctificavit, ad sanctum usum ordinavit & instituit. Vel poculum εὐλογίας, quo benedicimus Deo, est poculum, quo gratias agimus Deo pro beneficiis ejus, eumq; laudamus & veneramur. Hoc fit in Cœna S. quæ Eucharistia dicitur, cum manducatione ἠγιασμένου panis & ἠγιασμένου vini haustu memoriæ salutaris passionis & sacrificii Dominici recentatur.

Benedicere (εὐλογεῖν) homini alicui est ei bene precari, benedictionem seu beneficentiam Dei exoptare. Aliud igitur est Deo benedicere, aliud Homini.

Vides quantam utilitatem secum afferat ad rei intelligentiam λέξεως in scriptis Apostolicis explicatio. Πλεοναζία. Interdum igitur εὐλογία & εὐφημία sunt idem.

Ἐυφημισμὸς etiam dicitur, cum pro insuavi verbo utimur suavi: ut somnus pro morte.

Εὐνοῦχος.

Eunuchus 1. lecti custos est seu cubicularius, sic dictus, quòd εὐνὴν, i. e. cubiculū ἔχει i.e. servat. Sic etiā fœminæ hæc appellatio convenit, sicut legimus quendam regem Lydorum feminis Enuchis, i.e. cubiculariis usum fuisse.

2. Speciatim Eunuchus est exectus, seu vir non vir, (ἀνὴρ οὐκ ἀνὴρ) quales solebant esse cubicularii.

Εὐπορία.

1 Εὐπορία copia est, sive ea sit rerum sive verborum.

2 Κατ᾽ ἐξοχὴν Græci εὐπορίαν nominant copiam rerum.

3. Hæc Philologis & oratoribus est facultas, qua brevis sententia augetur & quasi locupletatur.

Ad hanc pertinent argumenta Logica (quæ hic à multis vocantur Figuræ amplificationis,) ut definitio, notatio, partitio, causæ, effecta, adjuncta, antecedentia, consequentia, Exempla, similia.

Εὐφημία.

Εὐφημία est bonum omen vel fausta apprecatio. Hinc εὐφημισμὸς, boni ominis captatio Ejus formulæ sunt: Quod Deus prohibeat, apud Terent. Si evenerit (quod Dii prohibeant) discessu. Sic Poetæ: Procul omen abesto. Nullum sit in omine pondus, Dii melius. Dii meliora ferant. Procul ô procul omina pellant Talia Dii. Omina te careant. Ovid. Formulæ hæ Abominandi dicuntur.

Κατ᾽ ἐξοχὴν εὐφημία est pura, casta, pia precatio. De Euphemia hac locus planè aureus est apud Platon. in Alcib. 2. cujus summa hæc est: Summæ est & infelicis audaciæ atque vecordiæ, Deum velle sacrificiis & cæteris muneribus externis sibi conciliare, & eo nomine gratiam illius demereri. Quod Lacedæmoniorum & Atheniensium contrariis exemplis perspicitur, quorum illi brevi quidem precatione, nullo ceremoniarum apparatu utentes, feliciter tamen rem gerebant: hi vero cum in ceremoniis & omni divini cultus apparatui nihil vel sumptui vel labori parcentes, adversa tamen fortuna utebantur, cujus rei causam cum ab oraculis sciscitarentur, hoc acceperunt à Deo responsum, se malle & sibi jucundiorem esse εὐφημίαν Lacedæmoniorum, quàm omnia Græcorum ἱερὰ (i. sacrificia). Et: Grave indignumque esset, si Dii ad nostra dona atque sacrificia respicerent, non autem ad animum si quis pius & justus nimirum sit multò potius; (arbitror) quam ad opiparas has pompas atque hostias, quas nihil prohibet, quo minus vel privatus homo vel etiam Respub. si quibus se sceleribus obstrinxerint, illata innocentibus injuria, quotannis exolvant. Et: Deus non exigit ab hominibus munera & sacrificia Sed animos puros, & pietate ac justitia ornatos. σπουδαῖον γράμμα? ... & justi animi preces sunt jucundæ Deo εὐφημίας, licet absint ceremoniarum apparatus.

Hæc sunt pura & integra princi[...] turalis lucis: sunt scintillæ p[...] niæ veritatis.

hemeris, Ephemerides.

ris sunt tabellæ & canones, in totius anni dies singuli & ib⁹ suis insigniti ad scripta ex- vera loca & configurationes, arum insignium stellarum or- tusq; , Eclipses, quibus quidá t astrologicas prædictiones, de ac cœli constitutione ac tem- de bellorum pestilentiæ & ali- eventuum in vita significatio- , latinè Diarium, aliàs Calen- u, ab ἐπὶ & ἡμέρα. Sic Astrono- cipiunt. Hinc extitit sequens itio.

rides astronomicæ sunt tabulæ d certa tempora suis limitibus ns definita in numeris exibent lorum planetarum motus cum igum, tum in latum planeta- ueSyzygias, aliasq; , quæ astro- ca & astrologica ratione in considerari solent, passiones ad los mensium civilium dies. La- Diaria & Calendaria.

meris *in Politicis* est liber, quo er singulos dies notantur. Ali- ersaria.

HEMERIS PYTHAGORI- CA.

M PRINCEPS PHI- m sectatoribus suis tradidis- tur per hæc Aurea Carmina: rma duo, ignota vulgò, ex Mal- *MSC.* De vita Pythagoræ *eru- primùm proferuntur. Me- x parte etiam Cicero Ca- tone Majore.*

ξ ὕπνοιο μελίφρονος ἐξυπανιςὰς

Εὖ μάλα ποιπνύειν, ὅσ' ἐν ἤματι ἔργα συλά-
σεις.
Μηδ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέ-
ξασθαι,
Πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν.
Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτε-
λέσθη;
Ἀρξάμενος δ' ἀπὸ πρώτου, ἐπέξιθι καὶ μετέ-
πειτα
Δειλὰ μὲν ἐκπρήξας ἐπιπλήσσεο. χρηστὰ δὲ τέρ-
πευ.
Ταῦτα πόνει, ταῦτ' ἐκμελέτα. Τούτων χρὴ
ἐρᾶν σε.
Ταῦτά σε τῆς θείας ἀρετῆς εἰς ἴχνια γήσει.

INTERPRETATIO Græco- rum versibus Latinis.

E somno primùm evigilans cum strata relinquis,
Dispenas animo luce expedienda futurâ.
Cumq; adimit rebus vertens nox atra colorem,
Non debes oculis prius indulgere quietem,
Elapsi quàm ter repetas animo acta diei:
Quid feci secus ac debebam? quidvè patravi?
Officij quánam pars est neglecta mihi in re?
Incipiensq; à primo, ita progredire ordine ad imum:
Tum lætare bonis contraq; dole malè factis.
Hæc age, in his studium pone; horum tangere amore.
Hæc dia te in virtutis vestigia ponent.

⁎Ἔχειν.

⁎Ἔχειν est habere, præditum esse, participem esse alicuj⁹, *vel propriè & in se ipso* (κυρίως καὶ ἐν ἑαυτῷ) vel πῶς (aliquo modo) *& in alio seu extra se.* Distinctionem hanc sumo ex Aristotelis Ethicis lib. 1. cap. ult. ubi partem animæ λογικὴν facit duplicē: unam, quæ ha-

habeat rationem propriè; & per se seu per essentiam (Barbariusculi dicunt De se, De sua natura.) Alteram impropriè & in alio: ut ὀρεκτικὸν, vis appetens. Ex hoc loco sic fortasse aliquis objiciat. Pars animi intellectiva realiter communicat rationem cū parte appetitiva, Ergo propria unius subjecti realiter cōmunicari possunt. Sed negandum est antecedens. Nam Aristoteles quodāmodo participem rationis dicit partem appetentem, non ex eo, quòd habeat seu suscipiat rationem in se, ut fiat rationalis (ita enim mutaret naturam & essentiam suam): sed quòd sicut filius obtemperans prudentiæ & consilio patris dicitur quoquomodo particeps prudentiæ ejus, & cæcus, qui videntem ducem sequitur, dicitur quoquomodo particeps visus: Sic appetitus sensitivus particeps fit rationis ex eo quòd cedit & obedit rationi.

Ἔχειν Græci usurpant etiam pro dispositum seu affectum esse: ut τὰ κατὰ φύσιν ἔχοντα, secundum naturam se habentia bené disposita affective, integra: quib⁹ opponuntur διεφθαρμένα, corrupta, prave se habentia, quæ sunt præter naturam, quæ à natura sua recedunt (. Hæc enim omnia accipiuntur ἐκ παραλλήλου.) Videi. Pol. Arist. text, 48.

Ἔχειν etiam est continere, & regere. Substantia non habet simpliciter accidentia, sed ita, ut substantia etiam contineantur accidentia, quia fluunt ab ea. Anima & habet materiam & continet, ut sit unum, & regit. Scal. Ex. 308. sect. ult.

LITERA. Z.

Ζῆλος.

Ζῆλος aliter usurpant antiqui, aliter novi scriptores. Antiqui pro æmulatione, quam Stoici ἀφορμήν, Ægritudo, si eo, quod concupient al[illegible] potiatur, ipse careat. Novi, ut Ludovicus Vives, pro affectu ex am[illegible] & ira; Cum irascimur ei, quē aman[illegible] si ab eo læsi sumus, aut à quo læ[illegible] id, quod amamus. In S. S. vox est [illegible] ἀφορος. Nam in epist. ad Hebræos inter opera carnis numeratur, in e[illegible] stol: verò ad Corinth. Dei Zelus [illegible] tur; Sic Ζηλωτὴς seu æmulus, in [illegible] nam & in malam partem acc[illegible]. Significat enim & invidum & [illegible] tatorem bonorum.

Ζηλοτυπία.

Ζηλοτυπία est Ζήλου τύπος species [illegible] Nam Zelotypus in metu est, n[illegible] atur rivalis, unde nascitur od[illegible]. Scaliger definit suspicionem al[illegible] autem tractationis vel fru[illegible] Dici & sic potest: Zelotypia est affectus, quo metuimus, ne de amatæ rei possessione exturbemur. Recent[illegible] res, ut Vives, Zelotypiam dic[illegible] Zelum de forma, & faciunt eam s[illegible]ciem invidentiæ, ne quis fo[illegible] quam amamus, fruatur. Impr[illegible] hoc Scaliger duplici argumen[illegible] Quòd τύπος non significet pulc[illegible]tudinem, sed figuram, modulum [illegible] mulam, vestigium. 2. Quód Zel[illegible]pia etiam sit de fama, ut inter P[illegible] quod Aristotel. 3. Rhetoric. app[illegible]

Ζήτησις.

Ζήτησις est. actio animæ interna, ne[illegible] investigatio, qua quærimus in [illegible] oricis quidem veritatem, in pr[illegible] cis verò καλὸν, id est, id quod e[illegible] num & honestū. Ζήτησις igitur e[illegible] orica vel Practica; Theorica, [illegible] se aliquid invenire conatur &[illegible]

,id eſt inventio,vel verſa-
rũ inventis & ſcriptis me-
egendo,retexendo, & hæc
torum Analyſis. Practica
gat, quid agendum ſit à no-
is, & dicitur βύλευσις (con-
atq; etiam, ſi quid agendum
terit. Προαίρεσις (electio
ectio): vel id,quod jam ab
m eſt, rectene an ſecus fa-
perpendit, & vocatur κρίσις
).Diſtincta eſt ζητέσα πρᾶξις
xterna operatio: Ac γένεσις
uæ vel eſt θεωρητικὴ (docens)
ὴ (conſilio capto actionem
ns.)
t diſceptatio, quæ conſtat in-
ione & reſponſione. Mutua
t,ac poteſt dici mutua inqui-

Ζωή.

differunt: Ζωὴ vita ad animæ
s refertur. Sunt autem ge-
tarum prima, intellectua-
uale, vegetale. Βίος verò
victum. Itaq; Theodorus in
nimal. aliquando βίον vertit
& ab Ariſtot. in 1. & 8. hiſtor.
aliisq; ſcriptoribus accipi-
nodo vivendi: Sic accipit A-
am 1. politic tex. 78. ubi in-
πολλοὶ καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀν-
ων, vitæ multæ ſunt & ani-
& hominum. Non enim poſ-
ῆν ἄνευ τροφῆς vivere ſine a-
Quare differentiæ alimen-
tes fecerunt animalium βί-
itas. Ad hunc locum Mon-
Pro ſpeciebus pecuniariæ
iæ ſubſtituit vitas, Græcè
eſt, modos & differentias
victum reſpiciunt,non ut
æ; quales ſanè modi ſunt,
gens vel in humido, & ae-

rem recipiens vel aquam,affixum pe-
tris vel abſolutum ſolitariũ aut gre-
gale, & reliqua ejusdem formæ.
Sic dicimus: βίος Scholaſticus, Mo-
naſticus,Politicus, qui in voluptati-
bus perfruendis conſumitur, Græcè
ἀπολαυστικὸς (voluptuarius). Vide 1.
Ethic. Ariſtotel.

Ζώνη.

Ζώνη primum eſt cingulum,faſcia, cinctus. Deinde per Metonomiam eſt pars corporis, quæ cingitur. Tertiò Eraſmus Roterod. c. 11. Evangel. Matth. Zonam pro crumena interpretatur. Quartò in doctrina Geographica Metaphoricè Zona eſt ſpacium cœli vel terræ, comprehenſum vel inter ambos tropicos, vel inter alterutrum tropicum & polarem vicinum,vel inter polarem alterutrum & polum mundi.

Sic dicta, quia cœlum terramve ambiendo quaſi cingit. Eſtq; 1. Magis propriè dicta vel minus..

Magis propriè dictæ ſunt, Torrida una & duæ temperatæ. Minus, duæ frigidæ; hæ enim terram non cingunt, ſed partes ejus duas extremas, velut pilei,tegunt.

2. Zona eſt terreſtris vel cœleſtis. Terreſtrem primò nomino, quia principaliter terram in Zonas ſeu plagas (faſcias orbis terræ vocat Martianus (apella) diſtinguunt, quatenus certis circulis cœleſtibus ſubjacet, & in ea qualitas aëris variatur. Itaq; Zona eſt commune analogũ ſeu ad unum. Cœleſtium Zonarum cauſa eſt radius ſolis in ſubjectum terram incidens diverſimodè. Quintò Zona per Synecdochen accipitur pro cingulo Virginali ſeu ſponſæ virginis, quod olim erat laneum ſeu ex ovis lana textum & innodatum, quod præter

maritam nemo poterat solvere: Quo denotabatur, ipsos conjugatos debere perpetuo nodo esse connexos, ut ait Pancitollus. Alii tamen scribunt, pronubam seu promnestriam Zonam illam solvere, proindeq; Dianæ Cinxiæ dicare solitam.

Ζῶον.

Ζῶον Aristotel. interdum accipit per Synecdochen pro animali bruto, & opponitur τῷ ἀνθρώπῳ 1. Politic. text. 78. Ζῴδια modò sunt parva animalia, modò signa Zodiaci. Ζωοφόρος est circulus signifer seu Zodiacus vel feretrum: Ζωόφυτα sunt plantanima vel plantanimalia, quæ naturam neq; animalium, neque plantarum, sed tertiam ex utrisque habent: Ut spongia. Talis est, herba pudica: Nam rerum accessum videtur sensu percipere, cũ ramos constringat homine aut animali appropinquante, recedentibus verò pandat. vid Scalig. exer. 181. sect. 28. Arbori huic affinis videtur Herba Æschynomene, quia admotam manum foliorum contractione refugit.

Ζώπυρ.

Ζώπυρ vox est à ζωή & πῦρ. Aristot. libr. 4. de cœlo, & Schegkius in prædicam. Aristot. ut Elementa possint loci perfectionem acquirere motu, & retinere quiete, natura eis tanquam ζώπυρ quoddam animæ instar, levitatem & gravitatem ingeneravit.

Litera. H.

Ἠθοποιΐα.

Ἠθοποιΐα 1. est morum fictio seu expressio 2. est singulare quoddam dicendi genus quo mores ii personæ alicui tribuuntur, quos illa propriè in se non habet, ut cum mores Deo fictione

quadam tribuuntur, qui nobis nod quidem & usitati sunt, ab ipso autem revera sic non usurpantur, interim ipsius majestatem & administrationem nobis evidentius ob oculos ponere consueverunt, ex gr. Visiones & revelationes Prophetis olim oblatæ sunt, quibus Deum in throno cœlesti sedentem conspexerunt. Hoc ipsum est Ethopœa: alioquin nec Deo nec thronum Dei aliquis vidit mortalium 3. Regum, 22. Regum & Principum mores ritusque, quos ... li in consiliis & legatorum amandatione observare solent Deo per fictionem hujusmodi tribuuntur: utnimirum consilio cum angelis suis ... to de Achabi interitu consultant. Atqui angelorum consiliis Deo nequaquam opus est, sed omnia scientiæ ipsius & cognitioni semper præsentia obversantur, omnia quoq; potentiæ & virtuti ipsius sponte subjiciuntur & parent. Interim tamen propter ingenii nostri tarditatem hujusmodi Ethopœiæ in scripturis nobis proponuntur. Genes. 1. Deus hujusmodi verbis de hominis creatione consultat. Faciamus hominem &c. Atqui Deus diuturnæ meditationis & consilii non indiget: Interim in scripturis instar magni alicujus principis consultare introducitur & singula expendere. Ad eundem modum Ethopœiam agnoscimus ... d: E... â patre & veni in mundum Joh. ... & Filius hominis seu filius Dei e cœlo descendit. Non enim hæc verba eo torqueri debet, ut Dei ... trem dereliquisse dicamus vel ... minorem esse factum ... Deus est quem ubiq; præ... oportet, qui etiam minor re... quit): sed Christus comm... nobis usitatam dic... c...

vando nobis ad ministra-
t mysterium evidentius de
onatur. Unde de cœlo des-
c à patre exivisse humano
itur, pro eo quod est, In
te humanā naturam assum-
nis apparet, Ethopœiam esse
Ανθρωποπαθείας.
a est cum orationem alicu-
mus, ex qua virtutes vitiave
eant. Consule Oratores.

Ἥρως *Heros.*

ai virtutibus supra commu-
minum consuetudinem fa-
a ac captum excellentissimus
ouerunt. Videtur dictus
ται eligere, quasi ᾑρημένος τις
ῶν selectus quidam & præ-
undùm virtutem animo, quæ
icitur Heroica ἡρωικὴ, ὑπὲρ
manæ opposita. Poetis He-
t qui ex Deo & mortali sunt
j. Quidam inter Semideum
em sic distinguit: Homo, in-
dius est inter bruta & Deos:
igitur supra naturā suam e-
Deum imitatur tàm agendo
ntemplando, quatenus Deo
quodammodò efficitur,
inus, ἀντίθεος, & ἡμίθεος dici-
ônes eum θεῖον ἄνδρα vocant
7. de morib. cap. 1.) Quate-
Deus non est, sed homo ma-
os appellatur, mediæ scilicet
nter naturam divinam &
n. Hoc ipsum Poetæ sub fa-
involutus intellexerunt.
od. Zuingerum in scholiis,
ceni præfulit Ethicis Ari;
refer huc sententiam Græ-
ἀρων ἐξόχως ἀρετῇ τῶν ἄλλων,
θεος ἐν ἀνθρώποις: qui alios
ngèque superat virtute, est
uter homines. Idē Zuing:

beatitudinem distinguit in humanam & Heroicam seu divinam: de qua Plato ferè Christianè Augustum Cicero Junonium puerum dixit tanquam Junone procreatum. Plato in Cratylo ait Heroas omnes ex Deorum amore erga mulieres virorum erga Deas fuisse genitos & nomen accepisse ἀπὸ τοῦ ἔρωτος ab amore.

Ἦθη

Ἤθη sunt mores (ἦθος mos) vide Ethicos.
Ἤθη sunt vel propriè dicta, vel impropriè.
Propriè dicta, quæ ratione formari possunt, sunt Interna, vel Externa.
Interna sunt Naturalia vel acquisita assuetudine. Naturalia, quæ conveniunt nobis per naturam: suntq; vel cōmunia universæ speciei, vel singulorum propria. Acquisita sunt 1. inconstantia, & sunt Διαθέσεις (dispositiones seu affectiones) vel constantia perfectaque, & imperfecta, nempe ἕξεις, id est habitus. 2. Bona, ut virtus, Mala, ut vitium: Κατ' ἐξοχὴν tamen per ἤθη sæpè boni tantum significantur mores: Externa sunt actiones ex interno more ortæ: Suntq; vel habitum præcurrentia vel sequentia. Ἦθος impropriè dictum est bestiarum, ut jumentorum & ferarum. Sic Latini vivere more seu ritu pecudum. In Ethicis & oratoria ἤθη accipiuntur pro affectibus mitioribus; πάθη pro perturbationibus seu motibus animi vehementioribus.
Ἠθοποιΐα vel ἠθολογία est morum affectuumq; cujusq; personæ effictio. De qua vide Rhetores.

Ἠχὼ Echo.

Echo significat primum resonantiam quamlibet, ut aer percussus & fractus semper refringitur, & ut in luce, ita

etiam in sono semper fit restactio seu resonantia, absq; qua si esset nemo posset seipsum audire.

2. Sed est quædam eximia sonorum refractio seu resonantia, quæ Græcis Ἠχὼ est κατ' ἐξοχὴν, quando aer is qui sono afficitur unitus constat & permanet (τὸ εἷς καὶ ὑπομένον) continetur autem vasculi aut loci ratione, qui motum & conclusum prohibet egredi & dissipari; Ideò sic resultat sonus sicut sphæra, & ad unam plagam multæ redduntur, ut de cameratis cavis in pyramidibus Ægyptiacis, unam vocem quater aut quinquies repercussam, scribitur. Hæc igitur insignis resonantia non potest fieri nisi contento aere ne dissipetur, ad quam rem certa locorum proprietas requiritur.

Echo autem extrema soni refert, quia virtus reflexa & refracta est infirmior directâ.

3. Certum genus carminis Echo dicitur ut;

Cantor vult vino sua guttura sæpe lavare:
Fare Thalia, melos & modulare, la re.

Et quidem hæc dicitur Echo Musica.

Hujus loci hæc quoque sunt

Quam breve mortali spatium decurritur ævi!
Vi prisci sceleris mors sua cuiq; venit.
Quid faciam mundi quando ultima venerit hora?
Ora: nunc mihi sis Christe levamen. Amen
Nympha refer, quæ sit vox hæc clamantis? amantis
Quis locus ille virûm, quem jam quæremus? eremus.
Hocne loco vates consuevit vivere? verè.

Tales versus etiam dicuntur sonorifici cum pars extrema dictionis reperitur in altera. Ausonius.

Exercet mentes fraternas grata malis lis.

LITERA. Θ.

Θανατᾶν.

θανατάω est proprie mortem oppeto, morti me obiicio.

Apud Platonem in Phædone & 10. de Rep. sumptum ἀμετάβατος significat lètalem seu morti obnoxiam conditionem. Ita Philosophi dicuntur θανατᾶν, i. e. in morte versari quodammodo. Hæc est Philosophica νέκρωσις. Sic Paul. Apost. θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, Occidimur, i. e. mortis periculum quotidiè nobis impendet & ob oculos versatur.

θανατόω in Evangelio Matth. est mortem affero seu interficio,

Θάλασσα.

Θάλασσα propriè quidem mare est: sed & aliquando accipitur pro omnibus aquis in quibus navigatur. Sic ἐμπορία κατὰ θάλατταν dicitur mercatura maritima. Aliâs ναυκληρία (naviculatoria) & χρηματιστικὴ περὶ θάλατταν 4. Polit, cap. 4. Aristoteles. Non autē solum mari sed etiam fluminibus naves aguntur mercesq; importantur & exportantur. Accipitur & θάλασσα pro salsa aqua qualibet sive sit naturalis sive artificiosa. Dioscorid:

Θέατρον.

Θέατρον est locus spectabilis in quo orationes & conciones habentur & spectacula (ut scenici ludi) eduntur.

Theatri Schema Romæ fuit figura semicirculi in cornua producti A[illegible]phitheatrum ex duobus theat[illegible] est compositum, id est, si duorum the[illegible]trorum cornua coirent in c[illegible] amphitheatrum constituebant. Ma-

d. Am-

...hitheatrum dicitur systema ...i & terræ.

...atra etiam caveas & Arenas ...notavit Lipsius in historia & ...tate rerum Scriptor θεατὴς ...bilis).

...καθεατρίζειν, quod verbum est ...ccipitur enim in bonam par- ...o publicare seu evulgare à Po- ... In malam pro explodere, eji- ...theatro, ab aliis.

Θέλων.

...terdum opponitur Invito No- ... Interdum idem pollet, quod ..., data opera, affectatè ἐθελόδου- ...t qui vult esse servus.

Θέμις.

...istoteli est decens, πρέπον vel ...latoni fas θεμιτὸν θεμιτὸν φάναι ...ῶν, fas dictu Poetæ faciunt ...in Deam honesti.

Θεολογία.

...gia seu θεολογικὴ est prima seu ...a Philosophia, quæ speculatur ...iam invisibilem. Arist. 10. Me-

Μυστικὴ, Συμβολικὴ.
Τελεστικὴ, quæ velut Sacramé- tis est implicita.

φιλόσοφος, κατὰ τὸν ... θεωρητικὴ, contemplatrix rerum di- vinarum, ἀποδεικτικὴ, γνωριμωτέρα & ἐμφανὴς. Dion,

differunt καθ᾽ ἑαυτὸν ἐφυκτόν, quā ...eri maximè. ...sumus sanctis Scripturis eru- ...iritu Christi illustrati. Theo- ...sapientia divinorum, perfe-

ctè erudiens nos ad salutem. Est sapientiam beatitudinem cœlestem consequendi.

Θέσις.

Thesis interdum opponitur hypothesi ut genus speciei.

Interdum τῇ φύσει, id est naturæ, ut cum dico jus naturæ, & jus positivum, seu positum. Interdum thesis est, παράδοξον, id est, mirabilis sententia, ut cum Melissus dixit omnia esse ἕν, Heraclitus, nihil esse immobile, sic accipit Arist. libro 1. Ethic. Nicom. cap. 5.

Theoria θεωρία.

Theoria accipitur generaliter & specialiter. Generaliter pro contemplatione, speculatione, consideratione: Estq; primò conceptuum vel rerum: secundo universalium vel singularium. Specialiter pro inspectione vel observatione rerum divinarum, ut ex ἀναγωγῇ, Budæus.

Theoricum seu theoreticum aliquid dicitur, vel à cognitionis rerum vel conceptuum forma, vel à fine.

Theoria in universum habitus Philosophicos omnes suo ambitu complectitur, tanquam forma quædam cognitionis rerum à Theorematibus hoc est, ab universalibus præceptis nomen ducens. Ac respectu finis quotquot ex habitibus Philosophicis veri cognitionem persequuntur, *generis appellatione ad speciem excellentissima translata*, Theorici denominantur. Qui vero ad boni possessionem cum actione externa junctam adspirant, differentiæ causâ practici nuncupantur. Horum singuli suis constant certis theorematis universalibus, suis itidem singularibus exemplis. Experientia enim singularia observat, ratio ideas

 colli-

colligit, memoria, easdem conservat & vicissim memoria Ideas depromit, (est enim tanquam cond⁹ & promus) ratio suam habet praxin, id est exercitationem singularium; Ita praxis suam theoriam seu cognitionem universalium; *denominatione semper ab excellentiore facta.* Theod. Zuing. in Theatro. Differt autem à θεωρητῶ. Theoreticum est contemplativum, ut loquitur Seneca θεωρητὸν verò est, quod sub contemplationem seu considerationem cadit, illud igitur activè, hoc passivè significat. θεωρία, γνῶσις, cognitio, contemplatio, ἐκ παραλλήλου sæpè accipiuntur, & opponuntur χρήσει & ἐμπειρίᾳ 1. Pol. Arist.

Θήκη.

Θήκη generaliter est, in quo aliquid conditur seu reponitur. A Platone in de leg: usurpatur pro loculo seu sepulcro, 18. cap. Joh accipitur pro vagina, qui Homero est κολεός. Ἕλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος. Iliad. α. strinxit, eduxit, extraxit è vagina gladium magnum.

Θιγγάνειν.

Aristoteleorum in Physicis est τῷ θιγγάνειν, hoc est tangendo, seu contactu vel mediato vel immediato

Forma Physica nullam vim obtinet ad agendum ἄνευ τοῦ θιγγάνειν & sine instrumento corporeo, Anima sine informatione corporis Organici, ideoque ἄνευ τοῦ θιγγάνειν nullam habet vim ad agendum, ut absq; ventriculo cibum non conficit, absq; venis non alterat chylum, absq. partibus similibus sanguineum humorem non mutat in εἶδος simile particulæ nutriendæ. Mens νοεῖ ἄνευ θιγγάνειν, Id est: Etsi mens nullum informet corporeum instrumentum, nihilominus tamen adminiculo consortiique facultatis sentientis & vita corporea subnixa, architectari solet noēmata.

Θυμέλη.

Θυμέλη 1. est scenæ pars illa, in qua [illegible] thymelici 2. est mulier quædam [illegible] tans, histrionicam exercens, M[illegible] tes n. mimas in scenicis ludi[illegible] adhibitas colligitur ex hoc Ma[illegible] lis. Qua Thymelen spectas de[illegible] remq; latinum & ç.

Thymelici sunt cythagedi, Ps[illegible], l[illegible] rici, tibicines in scena dispositi ut spectatorum aures demulcerent. E[illegible] eorum mentio apud Ulpianum [illegible] Athletas 4. ff. de his qui not[illegible]

Τὸ Θυμικόν.

Τὸ θυμικὸν Platoni est commotionum animi pars: nominatur à præcipuo affectu κατ' ἐξοχὴν. θυμὸς enim est iræ rum ardor, quo sanguis circa cor incipit ebullire (etsi à Polluce quoq; accipiatur pro glandulosa parte capitis) Plato illud in pectore collocat. Cor n. & in hominum genere, & in brutis est sedes officina & auto[illegible] affectuum; Cujus rei inter cetera argumenta hæc quoq; esse possunt, qu[illegible] lætitia, & mœror nonnunquam [illegible] bito extinguunt. Nam extant narrationes historicæ de quibusdam, qu[illegible] dio mortui sunt. Cum n. animi [illegible] tentio in commentando, q[illegible] bri opus habetur, insaniam [illegible] quam mortem, aut subitam [illegible] mortem non afferat, consentane[illegible] est, non in cerebro sed in co[illegible] fieri, in quo vitæ præcipua [illegible].

2. Cor præcipuè in affectibus a[illegible] iam pulsus docent, qui in h[illegible] ter admodum mutantur, ut c[illegible] cere licet in iratis, time[illegible] b[illegible] mantibus. Quod autem & [illegible]

& invidiam Poëtæ & alii lo-
er præcordia tribuere viden-
plicationis commoditate ſa-
eſt, ut amoris mentione acci-
nō cordis motum, ſed appe-
n, ſed generationis cupidita-
æ eſt ex eo genere, quo fames
d eſt, naturalis & ἀκούσιος qui-
otus, quē ratio non opprimit.
utem, ut rubrę bilis inflamma-
flavæ effuſio fit. Et Epar etiam,
teſtina hoc motu iracundiæ &
ffuſione allici & dolor docet,
llis locis tum exiſtit, & non-
am excrementorum non vo-
a dejectio. Ita de atræ bilis ef-
e in aliis affectibus ſuſpicari
ius.

d hic oboritur dubium:

acelloq;, notitiam eſſe in capi-
modo in affectibus cor à no-
fici poteſt? Propter ſympathi-
e fieri cordis & cerebri, te-
endum eſt. Hæc autem reſpon-
ſpicue explicatur in voce Sym-
Eam Vide.

Thorax, Θώραξ.

in doctrina Anatomica, eſt ea
rporis, quæ complectitur hu-
pectus & ſcapulas, ad præcor-
ſeptum transverſum usque,
ām Ariſtoteli de mundo di-
pars, quæ à collo ad puden-
endit, diſtincta à ſtomacho &
quoq; Plato per thoracē in-
otum truncum, ſeu totā an-
corporis partem, à jugulo
ubem. Plato igitur Epar in
ollocat, quod eſt extra præ-
ib chondro tamen ut coſtis
ur, cum Galenus ad præcor-
thoracem doceat.
pro veſte, illas partes mu-
ſtlorica, unde θωρακίτης,
matura miles, ſcutentarius,
tus.

3. Uſus vocis eſt Geographicus. Strabo enim lib. 14. Geographiæ ſcribit fluvium eſſe letheum vicinum Libybus Heſperiis, hinc nomē Thorax, in quo fama eſt Daphidam Grammaticum σταυρωθέντα, id eſt, cruci affixum fuiſſe, quod κακολόγως id eſt, maledico carmine reges inceſſiviſſet, unde dictum illud manavit in vulgus, ut diceretur φύλαττε τὸν θώρακα, id eſt cave à thorace, hoc veluti proverbiali ænigmate feſtive admonentes, temperandum calamum, & frenandam linguam eſſe, ne voces peculāter emiſſæ per jugulum aliquando redeant. Stephanus indicat Thoracem eſſe civitatem Aetoliæ, & item Magneſiæ.

Nonnunquam Commentatores in diſputationibꝰ Phyſicis accipiunt thoracem pro oſſibus & muſculis (inter quos diaphragma) quibꝰ thorax conſtituitur, ut cum dicunt: Anguſtia quoq; è cauſis una eſt, quæ faciunt δυσπνοίαν, id eſt, reſpirationem difficilem & frequentem. Anguſtiæ autem cauſa vel in thorace conſiſtit, vel in ipſis pulmonibꝰ inq; arteriis aſperis, vel in media regione inter pulmones & thoracē. Matth. Illyr. in comment. de vita & morte.

LITERA. I.

Idea.

Idea, ἰδέα (forma) Platoni in Eutyphrone eſt λόγος οὐσίας. Religionis Idea, id eſt, certa quædam & definita natura, ſeu vera & οὐσιώδης definitio, quæ non tantum πάθος, id eſt affectionem ſed τὸ τί ἦν εἶναι, ſeu οὐσίαν rei oſtendit, proximo videlicet genere cū ſua verā & εἰδοποιῷ differentia notato atq; deſignato. Ei opponitur ὑπογραφὴ craſſaq; & τυπώδης deſcriptio.

In libr. de odoribus; dicitur, Ideæ διωρισμέναι τοῖς εἴδεσι. Hic Ideæ à

Fur-

Furlano sumuntur pro formis constitutis. Εἴδη pro rationibus, quæ constituunt eas vocant formalitates, quibus fit ut species ab altera sit diversa.

Per Ideas interdum intelliguntur species animo conceptæ, vel φαντασίαι seu φαντάσματα, ut πολλάκι γὰρ γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι, Theognis, id est. Sæpe enim species fallunt mentem, Es gehen viel dinge anders als mans meint vnd gedenckt. Nihil est facilius, quam se ipsum opinione decipere. Nam quod quisq; vult, idem etiam animo fingit. Sed hoc fortasse alicui videatur translatitium.

Ex commentar: Joh. Serrani in Platon.

Vis & potestas vocis explicanda distinguendaq;;

Idea dicitur παρὰ τὸ ἰδεῖν, id est, à videndo vel cognoscendo, quia repræsentat in mente opificis opus illud, quod vult efficere, seu quia opifex aliquid ex arte facturus opus futurum habet in animo ita delineatum.

Idea est vel extra, vel intra operantem.

Ut cum Durerus imaginem extra se habet collocatam, quam imitatur.

Ut cum Deus dicitur ab August. nihil extra se intueri; Cum artifex rationem operandi habet inclusam menti. Seu exemplar est Externum, vel Internum.

Usus.

Deus cum vellet hunc mundum condere, non intuitus fuit aliquam ideam extra se, ad cujus imitationem eum crearet (sicut faciunt pictores, qui extra se habent positã effigiem seu imaginem, quã intuentur & ad cujus similitudinem aliam pingunt) sed intra se habuit Ideas rerum omnium, quæ facturus erat, nec indiguit externo exemplari, ad quod eas conformaret. Sunt autem fere paria seu æquipollent: Deus cognoscit creaturas possibiles in sua Idea, In se ipso, In se tanquam in verbo mentis *seu specie expressa, repræsentante. in sua cognitione tanquam actuali specie expressa, illas actu cognitas repræsentante. In se, ut in causa exemplari.*

Creaturæ habent in Deo esse Ideale, id est sunt in Divina Idea ut in causa exemplari, licet in se ipsis habeant esse proprium & formale.

Idiotismus, Ἰδιωτισμὸς

Idiotismus accipitur tripliciter.

1. Pro proprietate linguæ alicujus, ut Idiotismus Hebraicus, i. e. Hebraismus, Idiotismus Attic⁹, i.e. Atticism⁹.
2. Pro τρόπῳ seu genere loquẽdi è medio petito Donatus, Beza: Joseph: Scalig. Pro vulgari dicendi modo, quem facit Jul. Scal. electæ orationis vitium. l. 4. Poët. cap. 1.
3. In Politicis pro statu vulgari seu τῶν ἰδιωτῶν, hoc est privatorum hominum ordine;

Ἰδιοσυγκρισία.

Ἰδιοσυγκρισίαι sunt Physicis occultæ proprietates, & vires rerum, quæ existunt, non ex elementorum qualitatibus, sed à forma ipsa, quæ ex his existunt sympathiæ, & antipathiæ, id est, rerum quarundam consensus & dissensus: quædam enim quasi mutuo connubio associantur, & tanquam fœdere convinciuntur. Aliqua vero irreconciliabili simultate, id est, infestissimè dissentiunt cæcisque laborant dissidiis. Vid. Scalig. in exer. & Portam de Magia naturali.

Aliud est ἰδιοκρασία; propria σύγκρα... hæc enim vox significat pr... Cr...

ut epacis ἰδιοκρασία, id est pro-
ac peculiare temperamen-

Ἰσόκωλον.

. Si definitio alicujus com-
x duobus aut pluribus nomi-
assignatur, totidem habens no-
uot ipsum definitum, ea non
us definitio, sed tantũ nomi-
ommutatio. Talem autem de-
nem, quæ vera legitimaq; non
ellat Aristoteles 6.top. loc.61
, id est, æquimembrum.
oribus ἰσόκωλον est color qui-
μα) in quo singula singulis re-
t: quale est Maronis illud de se
astor, arator, eques, pavi, colui,
ui.
s, hostes fronde, ligone, manu.

Ἰσοπερίμετρον

etrum vox est relativa ut æqua-
ale enim æquali æquale est.
soperimetræ sunt figuræ, æ-
perimetri. Sic triangulum pe-
i 16. pedum est Isoperimetrum
ulo 16. pedum, quadrato 16. pe-
x circulo totidem. Alii Mathe-
accipiunt pro figuris, quæ
undem orbem inscriptæ sunt.
ro figuris, quarum anguli eun-
mbitum capiunt. Sed hæ acce-
es & definitiones sunt falsæ.
Isoperimetra non sunt æqualia
æqualis capacitatis Metire Iso-
etris mensuris, altera Cylin-
a, altera cubica, frumentum, &
inæqualem invenies capacita-
Sed adhibeamus integrum judi-
Syllogisticum.
tima definitio non potest in ali-
em, transferri: At hæc: Figuræ
rimet: sunt, quæ intra eundem
m inscriptæ sunt; potest in aliam
sferri rem, quia in eundem or-

bem possunt inscribi æqualis & inæqualis perimetri figuræ. Ergo hæc non est legitima.

2. Legitima definitio est reciproca. At hæc, figuræ Isop. sunt, quarum anguli capiunt eundem ambitum, non est reciproca: quia triangulum & quadratum eidem circulo inscripta capiunt, illud tribus, hoc quatuor angulis, eundem ambitum, neq; tamen sunt Isoperimetra. Ergo hæc non est legitima.

Et legitima definitio non est angustior definito: at hæc est angustior, quia circuli ipsi inter se ad talem definitionem nunquam essent Isoperimetri. Non igitur est legitima.

Erratum.

In voce Idea verbis Ita Delineatum *subjice sequentia.*

Ut id quasi præsens intueatur, seu conspicetur, antequam revera extet.

Sumitur autem tum Philosophicè, tum logicè. Philophicè pro ἀρχῇ tum prima, tum secunda. Illa ἕν; Hæ πολλὰ, & τὰ γιγνόμενα vocantur.

Idea ἀρχηγὸς & πρώτη id est, princeps, est Deus prima omnium causa. Is Platonicis ut opifex in certis causarum velut ἐκμαγείοις (expressis formis) futuras res velut præsentes contemplatur. Secundæ Ideæ sunt causæ secundæ ut naturales, quæ hactenus dicuntur ὄντα, quod vim τοῦ εἶναι ab uno & primario ente mutuantur, id est, sunt Entia τοῦ ὄντος συμμετοχῇ, à quo omnia pendent.

Prima illa Idea est ἄπειρος ἀσχημάτιστος, ἀκίνητος, χρόνου μὴ μετέχουσα, est τὸ ἄλλοις γενέσεως καὶ οὐσίας αἰτία, id est, Deus est infinitus, figuræ, motionis, temporis expers, à rerum creatarum numero longè lateq; remotus, quib' omnem tribuit vim existenti.

Secundæ, è quibus & per quas fit, quicquid ordinariè in natura fit, & in quibus καθ' ἕκαστα id est, singularia conservantur, sunt περιγεγραμμέναι, definitæ & distinctæ certis classib⁹; sunt ἐσχηματισμέναι. & χρόνικαι.

Logicæ Ideæ sunt καθόλου ἔννοιαι, seu communes notiones, quæ dicuntur de pluribus numero differentibus: Sunt νοήματα δεύτερα, quæ omnia καθέκαστα, seu τὰ πολλὰ ad τὸ καθόλου quoddam (id est, ad genus) certis cancellis definitum revocant. Has ideas vult Plato primùm extare in natura (itaq; ei sunt ἐν φύσει ἑστῶσαι) deinde in mentibus nostris; In his ideis, ut ἀνθρωποσύστοις individua subsistunt Parmenidi: contrà subsistunt in individuis Aristoteli, quæ sententia vera est.

Idea oratoriè accipitur, pro genere seu Charactere dicendi.

Platoni nostro Idea boni est summum bonum, hoc est, vel divina ἀρχηγὸς καὶ πρώτη, id est, princeps & prima ac universalis omnium bonorum causa, vel contemplatio & cognitio Dei explicata perfectaq;

Ἵνα.

Ἵνα primò indicat causam: est μόριον αἰτιολογικὸν seu τελικόν. UT. Quò. Sic ὅπως.

2. Indicat Eventum, est μόριον ἐκβατικὸν seu ponitur συμβατικῶς, intelligitur de eventu Joh. 16. c. Ἵνα δοξασθῇ, ut glorificetur &c. Fuit mors Lazari causa gloriæ filii Dei, tanquam ἐκβάσεως καὶ ἀποτελέσματος, id est exitus atque eventus, (interprete Joach. Camer:) Evasit enim casus ille ad celebritatem nominis Jesu. Joh. 19. Ἵνα justificeris in sermonibus tuis. Hic poni videtur Ἵνα συμβατικῶς. Ex peccati enim tanquam effecto opere Davidis evenit hoc, ut justificetur Deus.

Sic ex eo quòd sanatus est cæcus evenit, ut Deus glorificaretur. Hic Ut est potestate Quod.

Sic in latina lingua UT modò αἰτιολογικόν est notans causam, ut fine; ut: Edo ut vivam, modò ἐκβατικὸν, notans eventum: Ut: Accidit, contingit, fit, συμβαίνει, ut sint &c.

Usus.

Joh. 12. Non credebant in eum, ut sermo Esaiæ impleretur. Hic quærunt Theologi; Utrum ἵνα habeat significationem αἰτιολογίας, an ἐκβάσεως [illegible] est utrum ideo non crediderint Judæi, quòd Propheta id prædixerit, [illegible] quoniam credituri nō essent, [illegible] prædixerit Propheta, quod even[illegible]

Ἵνα τί Ut Quid pro cur, Quapro[illegible] Cur verò, tritum est. Hanc figurā Græcorum Patres Ecclesiastici & J. Sc[illegible] imitati sunt. Ut quid dili[illegible]itis vanitatem? Ut quid verò infirmam ei [illegible] adjungis? exercit. 317.

Ἴσως.

Ἴσως primò idem est q͞ æqualiter, æquè; sic accipitur ab Ethicis in doc[illegible]na de justitia & ἀπεικασία [illegible] & τάχα à Platone ponun[illegible] ἀμφίβολον pro forte, ac conjun[illegible] sine copulativa καὶ. Estque ἴσως interdum vox modestiæ & cautio[illegible] Philosophicæ seu Academicæ; qua Aristoteles non tantùm in re dubia, sed etiam in certa utitur tertio Rhetoricorum & Politic. 1.

Ἴτης.

Ἴτης temerarius & impetuosus est P[illegible]oni & Aristoteli. Tales [illegible] θαρσεῖς (audaces) qu[illegible] motus cum impetu fine [illegible] ne. Ab impetu & im[illegible] vocari scribit Scalige[illegible]

Aristotelem 3. Ethic. Nico-
τικώτατον ὁ θυμός.

LITERA- K.

καθόλου, universale.

ıpliciter, καθόλου prædicatum
ıd ex necessitate inest, ut; o-
ımo est mobilis. Omnis justi-
.udabilis Omne lignum aquæ
m supervehitur.
r ei; tum quod temporis gratia
ıt cum dicitur animal come-
ırmire, vigilare: talia sunt ac-
a, quæ subjectis rebus insunt
: (indefinitè) non καθόλου, &
n multò magis, quæ insunt κα-
ν, id est, fortuito, ut cum dici-
ıdiens invenire thesaurum:
est primo seu πρώτως καθόλου; φ
mmediatè: ut cum dicitur ho-
è γελαστικός: animal esse sen-

, homo adolescere vel sentire,
uidem ἁπλῶς καθόλου prædica-
, & per se insunt sed non sunt
καθόλου prædicata: quia insunt
i mediante animali, seu pro-
imal, cui propriè insunt. Etsi
er se insunt; tamen quodam-
er accidens inesse dicuntur,
n insunt primò, & immedia-
μέσως, & ἑπομένως. Vid.
.1. prior. Analyt. pag. 581.

impliciter, seu absolutè.
Corpus naturale movetur:
nimatum nutritur.

er accidens, non ex necessi-
te: Animal vigilat.
hegkii effata.

1. Proprium πρώτως & ἀμέσως de uno: ἐμμέσως de multis prædicatur.
2. Prædicari potest aliquid per se de aliquo, etsi non propriè & primò: ut posse sentire de homine: id est non simpliciter propriè, non præcisè summeq; per se.

Usus.

Nonnulli magistri dicunt, oculo inesse per se se videndi facultatē mediante anima, cui proprie & primò insit ut subjecto hæc facultas. Falsum hoc aliis. Oculo n. iis propriè inest facultas videndi ut subjecto, propter animam, ut causam à qua facultas hæc proficiscitur. Sic animata adolescūt, propriumq; animatorum est, adolescere, propter animam ut causam.

Illis.

Vita vegetans corpori animato inest per se mediante anima, cui propriè & primò inest ut subjecto.

His.

Vita vegetans corpori animato, ut materiæ formatæ primò & propriè ut subjecto, propter animam ut causam ἐντελέχειαν, unde corpus animatum vivens dicitur.

Emanare effectus, vita vegetans, non potest, nisi in ipsomet subjecto (corpore organico) in quo est causa (anima) à qua emanat.

Κακέμφατον, Κακόφατον.

Cacophaton generaliter est inornatæ orationis vitium, obscœnum dictum, sive id uno verbo, sive pluribus, sive deformi literarum concursu fiat. Emmanuel Alvarus. Dicitur & αἰσχρολογία, turpiloquium, cum à rei turpis vocabulo proprio, & à fœda oratione non abstinetur, cum res illa

vel esset dissimulanda, vel circumloquenda, vitium Cynicum. Cynici enim tegenda & turpia palam proferebant, & in propatulo agebant, contra sermonis & pudoris decorum. Contra tales est Ciceronis Epistola lib. 9. Amo verecundiam.

Cacophonia specialiter, est absurditas, vel absonum, cum duriter & confragosè inter se cohærent, & colliduntur, stridentq; literæ & syllabæ, cum eædem literæ & syllabæ ingeminantur. Hoc vitium, maximè est vitandum in versu, nisi ubi res tumultuosior requirit talem asperitatem, ut *Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum* Talis κακοφωνία sæpe est apud Horatium in Hexametris, ubi versus duriter sonat, quia maluit ille simplicitatem orationis captare, quam sonoritati versuum indulgere, ut loquar cum Velutrione.

Canon.

In cacemphatis hoc est, quæ vergunt ad rei obscœnæ significationem, Poeticis, priscis, novatis, insulitatis, durioribus debemus προεπιπλήττειν (præcastigare, præmollire, præmitigare) seu ut loquitur Cicero præmunire. Præmunitionis, προεπιπλήξεως, formulæ sunt, Cato librorū helluo, si tamen eo verbo uti fas est, in re tam præclara. Ipsissimus, ut Plauti more loquar: Sic enim recentiores isti loquuntur: ut dicam antique: Si sic loqui licet; Si mihi permittis vulgato more loqui. Agnoscis Castrense verbum.

Καθίζω.

Καθίζω interdum ponitur Absolutè seu ἀνυπαθῶς id est Neutraliter ut apud Hom. ἐν μέσσῃ δὲ καθῖζε, conside in media tate, Εκάθισεν id est consedit est

apud Johannem 11. cap. Inter ἀλλοπαθῶς, ut jungatur cū eo accusativus ut Homer. Iliad: ...... Fac ceteri considant tam Troiani quam Græci. Sic Matth 5. καθίσαντος αὐτοῦ, cùm ibi consedisset, nisi fortè dictum sit hoc elleipticè: Cum sese collocasset:

Sic προάγω modò habet significationem activam, pro produco; deduco impello. Ut cùm in Matth. Evang. dicitur: sidus Magos προῆγε, dede modò ponitur absolutè pro præ, progredior, pergo. Sic apud Platonem: πρόαγε δή perge sanè ut Matth. cap. 21. ὄχλοι προάγοντες (præcedentes)

Est autem poni ἀνυπαθῶς, poni quadam sua patiendi proprietate.

In Johan. Evang. de ἀνυπαθῶν de Christo ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, infremuit spiritu. In Marco cap. 1. ἀνυπαθῶς, ἐμβριμησάμενος, cum fremitu ei interminatus.

Καί.

Καὶ σύνδεσμος est: Et accipitur propriè & impropriè.

Propriè συζευκτικῶς, seu συναπτικῶς *Copulativè*, ut θεὸς καὶ φύσις Deus & Natura. *Impropriè*, ut 1. ἐξηγητικῶς pro ..., ut Hebr. Vau: ut θεὸν καὶ πατέρα, Deū, qui, est pater, seu, id est patrem non saltastis.

2. Adversativè seu *discretivè*, ἀντιθετικῶς pro sed per hebraismum, ut καὶ αὐτός (& ille) pro at ille Matth. 11. Tibiis cecinimus vobis, & non saltastis, id est, & tamen non saltastis.

3. *Illativè*, seu sic, ut notet consequentiam pro Itaq; . Et dubitamus adhuc Dei hoc munus esse? id est Ne itaque dubitemus. Sic cum dicitur, Non est animal, & ita non est homo, particula similitudinis, Ita notat cōsequentiam.

4. *Comparativè vel Exaggerativè* seu

ῶς pro Quàm, Et cum primis tiam:etiam ita ut: Sed & : sed Hic καὶ nota majoris est. Mar- Discipulis ejus & Petro, id est nis Petro.

ansitiva particula temporis, sumitur, & annectit novam itiam sententiæ præcedenti. post biduum Pascha fore. Et nominis traditur. Statim pur- uit ejus lepra. Et dicit ei Jesus: tunc. Matth. 8.

ογικῶς pro *Enim seu Quia* Lucæ ἐπὶ γῆς εἰρήνη; Theophylactus exit hoc dictum ἀιτιολογικῶς, ut beat significationem τοῦ γάρ. ylact* etiã hoc loci Lucæ 1. εὐλογ- ... εὐλ: Benedicta tu in mul: nedictus & c. Καὶ ætiologicè po- t ἀντὶ γάρ: Quia benedictus fru- entris, id est conceptus in ute- tus:ut in hoc. Tu iratus fuisti,& ivimus id est peccavimus enim: peccaveramus, Joach. Camer. otationibus figurarum &c.

nctivè ανλὶ τοῦ ἤ, pro vel. Græc. ... Καὶ κρατεῖ καὶ κρατεῖται a- ristoteli: vel superat vel supe-

ũ redundat; est partic: πλεονά- r Atticismum.

iunquam cum geminatur po- rioti loci pro cùm, posteriore a.

Κακοπαθῶ.

est male habeo male sum af- affligor, afflictor, in rerum itibus versor, afflictiones ero. Latini dicunt Laboro αθεῖν est laboris & afflictio- participem.

Καρδιαλγία.

li veteres vocarunt cor.

Cardialgia igitur est affectus oris ventriculi mordax ab acutis vel venenosis humoribus. Intellige oris ventriculi cum corde esse connexum seu Sympathiam, & arteriarum maximam à corde exortam primum stomacho, deinde ejus osculo insertam, ac tandem deorsum progressam ventriculi fundo subtendi.

Per Metaph. Cardialgia significat invidiam, quia hæc cor macerat: Joh. Lang. in Epist. Medic. lib. 1.

Καρπὸς.

Καρπὸς 1. fructum significat. Hinc καρπῶ δίκη, Græcis Jurec. est actio adversus eum, qui fructibus noxam intulisset.

2. In Anatomica doctrina significat manuum, juncturam Da man den Puls greifft.

3. Cavum seu volam manus. Hinc τὸ Asserere, verbum juris, quod est apprehendere, Græci vertunt καρπίζειν. καρπεύειν, & vindicias καρπείαν, h. e. assertionem & apprehensionem.

4. Igitur καρπὸς tropicè etiam accipitur pro ἐγχειρίδιον Ein Handtbüchlein/ id est libro compendiario seu Breviario, quasi quod manu comprehendi possit. Ita καρπὸς Hermæ Encheiridion seu liber Isagogicus Hermæ. Joh. Scal. in Manil. pag. 92.

Καιρὸς.

Καιρὸς significat occasionem, temporis opportunitatem, vel tempus tempestivum vel tempus (sicut tempus quoq; latinis aliquando; Ut in tempore ad eam veni apud Terent. id est opportune, opportuno tẽpore) articulũ seu punctum seu momentũ temporis, in quo aliquid agi potest.

Ἐν καιρῷ suo tempore, opportuno tem-

pore est 10. cap. Lucæ. Dicitur & εὐκαιρία pro bona seu opportuna occasione. Accidit igitur καιρὸς τῷ χρόνῳ. Hippocrates accipit καιρὸς pro eo quod est, Satis, in lib. περὶ κινήσεως, annotante hoc Scaligero. Τὰ καίρια νοσήματα Hippocrati sunt quæ recipiunt curationem ἀμὴ ἐς θάνατον φέρει, quæ nō ducunt ad mortē, quæ admittunt occasiones opportunas: Statuitq; iis contraria, quæ nullam recipiunt curationem.

Galenus ἐπικαίριον vocat illam partem corporis, quæ obnoxia est ei nocumento quod evenire potest vel solet ab ea causa, qua de agitur ut ex nixu venæ apertio, aut scissio, peritonei ruptio. De ludo parvæ pilæ.

Κατὰ, παρὰ.

Κατὰ & παρὰ interdum æquipollent in compositione, interdum distinguuntur. Nam καταβραβεύειν est intercipere alicui præmiū seu brabeū; Παραβραβεύειν idem pollere, ait Hesychius cap. 2. ad Colosſ.

Qui in certamine positus iniquitate agonothetæ vel insidiis Magistrorum brabeum seu præmium & palmam, (quæ victoriæ symbolum) sibi debitam perdit καταβραβεύεσθαι dicitur, inquit Eraſ. in Annot. in epistolam ad Colosſ. κατατομὴ circumcisio est; περιτομὴ, concisio. Circūciditur quod discerpitur & planè distrahitur; solutio hîc est continui ὁλικῆ. Circumciditur quod quasi expolitur resectis supervacaneis. Hoc fit ἐν τῷ μέρει; vide Hieronymum in Comm. in Micheam.

Παραβουλεύεσθαι est male cōsulere. Καταλάλους dicimus, qui detrahunt alterius laudi Κατὰ μέρος Καταπόδα est è vestigio, pedepressim, cum pes quasi premit pedem. Παρὰ πόδα idem sæpè. Τὰ παρὰ πόδας sunt res quæ in promptu sunt, sensui obviæ. quarū notitia quasi ante pedes est, ait Schegk. in fine Com. 1. c. 8. Aristotelis.

Extra compositum interdum Κατὰ ... παρὰ interdum τῷ ὑπὲρ oppo... κατὰ λόγον, παρὰ λόγον, κατὰ δύναμιν pro viribus, ὑπὲρ δύναμιν supra vires ... bari Ultra posse. Interdum παρὰ ... contra; παρ' ἐλπίδα, contra spem ... epistola ad Rom.

Παραλογίζεσθαι est vitiosè rati... quod sæpè fit captiosè. Ac καταλογί... ζεσθαι Aristoteli est implicare ... gismum proposito fallendi & ... concludendi. Id ipsum autem ... cipuè si quis dolosè præmissas ... conclusionibus non additis, a... sceat illis impertinentia.

Καθ' ἕκαστα.

Τὰ καθ' ἕκαστα ἐκ τὰ ἕκαστα & ἕκαστον i. e. ... singularia sunt, quæ opponuntur τοῖς καθόλου: ut a. Græci nō dicunt τῶν μετὰ φυσικῶν, sed τῶν μετὰ τὰ φυσικά. It... dicunt τῶν καθεκάστων, sed τῶν καθ' ἕκαστα (singularium) & τῶν καθ' ἕκαστον ut Idea est τῶν καθ' ἕκαστα: præ... τῶν καθ' ἕκαστα: prudentia non ... tantùm, sed etiam καθέκαστα est, id est non tantū versatur in univer... ut legibus condendis, quæ pru... dicitur Architectonice & Nomothetice) sed etiam in particu... bus casibus, actionibus dictis, ... (quæ nomine generis dicitur ... κὴ & Oeconomica) Zuing. 1. Ta... Ethic. lib. 6. cap. 8.

Κατ' ἄλλο.

Κατ' ἄλλο, secundum aliud, vel in ... vel alterius respectu 1. oppo... καθ' αὑτὸ, secundum se, quod ... dum

iam dicitur ἐν ἑαυτῷ, in semet
t filius hominis est omnipo-
κατ' ἄλλο. Filius Dei est passus
..o. Christus homo etiam καθ'
omnia administrat, id est, in sua
na natura, & secundum eam
consideratus. Caro Christi
ἐν ἑαυτῇ & καθ' ἑαυτὴν Deus.
terminatione utimur, cum to-
ficamus aliquid convenire, se-
m alteram partem, vel natu-
ntum.
i, cum significam⁹ aliquid ali-
bui, & convenire, ut inhærens
to, cujusmodi sunt gratiæ ha-
es, seu dotes collatæ carni
(eas habet ἐν ἑαυτῇ, ἐξ ἄλλου non
..o id est in se, ex Gratia, non se-
m alteram naturam nempe
m). Κατὰ ἄλλο naturā respicit;
originem seu causam.
..o oppositum τῷ per se seu καθ'
ristoteli nonnunquam idem
od δι' ἄλλου.

Τπόμνημα.

Christi humana natura dicitur,
scitur vel ex ipsa, & est καθ'
l est consequens unionis hy-
æ, & est κατ' ἄλλο, vel ἐξ ἄλλου.
abet commune cum omni-
ninibus, id est ei καθ' αὑτό.
uic naturæ singulariter pro-
t, id attribuitur ei propter
attributa θεικά, divina, hy-
ca, communem naturam ex-
(ut mori pro mundi vita)
ise habet, non dicuntur in
..o, sed ἐν ἑαυτῇ. At si dicatur
ἐν τῷ λόγῳ, κατ' ἄλλο conve-
tur, ut caro Christi vivifi-
-bo divino, non καθ' ἑαυτήν,
umquod caro est, sed quia
ntis per unionem hypo-
pria caro est.

Sic quidā Theologi dixerūt, Homo ille Deus est, vel caro illa Deus est, κατ' ἄλλο, non in se se, sed in verbo, in quo subsistit.

Cum inhærere dicitur nobis justitia, utimur τῷ καθ' ἑαυτήν; Cum imputari, κατ' ἄλλο.

καθ' αὑτὸ, secundum se

Consideratum aliquid καθ' αὑτὸ.
- Suapte vi & natura, ut hoc habeo nō per naturam (καθ' αὑτὸ) sed per gratiam, ex dono Dei. Opponitur igitur ei Aliunde.
- Absolutè, seorsum, separatim: Opponitur ei Conjunctim. Sic dico naturas considerari καθ' ἑαυτάς.
- Sui ipsius respectu, in se se, in semet ipso, ut in subjecto; sive ex natura sive ex gratia fit.

Opponitur ei quod est, Secundum aliud, per aliud, IN ALIO, Secundum effectum.

Bonum κατὰ μετοχὴν est per participationem.

Verbum divinum vita est καθ' ἑαυτὸ, id est, se ipso vivit. Verbum etiam divinum vivit carne, id est, in natura vivente subsistit, seu assumptæ naturæ vita vivit. Ea enim verbi per unionem propria est. Hoc est vivere κατ' ἄλλο. Sic hodie nonnulli Theologi colligunt; qua ratione homo ille Deus est, & verbum est homo, eadem ratione homo ille est omnipotens (Dei filius), & Deus gloriæ conceptus est ex semine Davidis, natus, passus. Homo iste Deus est non in se se, sed in verbo in quo subsistit; Ver-

bum

bum homo eſt, non in ſe ſe, ſed in carne aſſumpta.

Ergo & homo ille eſt omnipotens non in ſe ſe, καθ' αὑτὸ, ſed κατ' ἄλλο, id eſt verbi, in quo ſubſiſtit, reſpectu, & Deus dicitur paſſus, non in ſe ſe, ſed in aſſumpta carne.

Impropriè hoc dicitur: Sic enim diceretur propriè; Homo iſte Deus eſt, non in ipſa humanitate, ſed in λόγῳ, in quo ſubſiſtit humanitas, & verbum homo eſt, non in divina natura, ſed in carne aſſumpta. Ergo & homo ille eſt omnipotens, non in humana natura, ſed in λόγῳ, in quo humana natura ſubſiſtit; Deus eſt paſſus non in Divina natura, ſed in aſſumpta carne.

Filius Dei eſt paſſus, non καθ' ἑαυτὸν, id eſt, non quatenus Deus (contra Eutychen) non κατ' ἄλλον (contra Neſtorium) ſed κατ' ἄλλο, pro Orthodoxis.

Non propriè dici affirmo Humanam Chriſti naturam eſſe Deum; Humanam naturam Chriſti eſſe Deum in verbo divino, ſeu reſpectu verbi in quo ſubſiſtit, etſi non neſcio jam viros magnos ita loqui interdum. Aſſertionis meæ ratio eſt ſumpta ex Scoto ſubtiliſſimo lib 3. diſt. 11. Cum propoſitio affirmativa eſt falſa ex repugnantia extremorum, quacunq; determinatione, vel reduplicatione addita, quæ non tollit repugnantiam eorum, non tollit rationem falſitatis illius. Hæc, humana natura Chriſti eſt æternus Deus, falſa eſt ex ſubjecti & prædicati repugnantia, Humana enim Chriſti natura creatura eſt, æternus verò Deus eſt creator. Ergo determinata illa, Humana Chriſti natura eſt æternus Deus in λόγῳ, non eſt vera.

Si determinatio repugnantiã tollit, falſa evadit vera, ut corpus Chriſti, quod in cœlis eſt, in terris premitur dentibus manducantium IN PANE. Hæc vera eſt: determinatio enim IN PANE terminum corpus Chriſti, quod in cœlis eſt, diſtrahit ſeu alienat à ſignificato proprio. Ita igitur vera eſt hæc Corpus Chriſti premitur dentibus. Quod eſt καθ' αὑτὸ, interdum accipitur ſpecialiter ab Ariſtotele pro Subſtantia, id eſt, natura, quæ per ſe ipſam conſtat & cohæret. Ita accipe de Martyris ſententia. 1. Ethic. c. 5. cum ait; Id quod eſt per ſe ſubſta[...] quod enim prius dixit quaſi pe[...] phraſticos, illico voce proxima e[...] primitapertius: Non pro q[...] ut putat Euſtrathius. Interdum generaliter pro Ente abſoluto, id eſt [...] à relatione, ſic etiam qualitate [...] venit.

Κατοκώχιμος.

Κατοκώχιμος 1. κυριολεκτῶς, id eſt propria notione eſt ἁλωτὸς, κατεχόμενος [...] τημένος, id eſt captus, divino qu[...] Spiritu afflatus, divinitus afflatus

Ἦθος κατοκώχιμον ποιῆσαι apud Ariſt [...] Moribus. cap. 10. eſt ingenium d[...] ad virtutem reddere, ejusque ſtud[...] inflammare: Virtutis amore divi[...] tus afflare. Lambinus. Euſtratius [...] κατοκώχιμον valet τὸ ὑπεῖκον ἢ ἐνδιδοῦν, id eſt quod cedit & facile obe[...] quod ad obtemperandum facile & propenſum eſt. Vox eſt à κατοχὴ id. detentio, inſtinctus. 2. In Phyſicis Ariſtoteli κατοκώχιμος pro Synecdoche ſpeciei eſt idem quod libidine [...] cenſus. Tribuit hoc epitheton [...] cis..

Κατὰ τὸ πρᾶγμα

Κατὰ πρᾶγμα ſecundum rem ſæpe [...] ponitur noſtro modo concip[...] ſeu intelligendi. τὸ Deus vel e[...] di[...]

concipitur ut quod superius
is patens quam personæ.
enim conditionem quandã
i communis, ut persona ratio-
ulari licet κτ τὸ πρᾶγμα. id est,
hic fit nihil inferius & supe-

Κατάγειον.

est locus infra in ædibus, cui
tur ἀνώγεων, vel ἀνώγαιον locus
ra est in ædibus. οἰκίαι κατάγειοι
ra habitationis sub terra seu
anea.

Κατάληψις.

ψις significat comprehensio-
erceptionem, mentis cogniti-
Hic Κατάληψις est perfecta (π-
l imperfecta ἀπλῆς. Perfecta
genda est in artis finitione;
σύστημα ἐκ καταλήψεων γεγυμνασ-
πρὸς τὸ τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν βίῳ
ius & Lucianus. In qua defi-
videtur esse omissum ὁμολο-
(non dubiorum) Ars enim
tur certò cognitis, non fal-
s, & in unum finem spectan-
bus.

a catalepsis appellatur com-
o & pulsatio Chordarum,
exploratur concentus, teste
e Aristophanis.

olitica, ut cum dicitur κα-
βασιλείας, pro adeptione seu
regni.

hysica & Medica, quæ re-
us est congelatio, wenn ein
rteret & græcè quoq; di-
(detentio, quod oculi a-
tur.) Hæc oriri solet pro-
onem sensuum ac motio-
ali in habitu hominem
odem invadit ipsum, ac
e cepit Corpus enim
rtiatit ap... & rigidus

oculis. Neq; loquuntur κτ ἀπλῶς, nec
audiunt, nec ostendunt signa ulla,
quod intelligant, quæ fiunt aut di-
cuntur. Sæpius fit hæc affectio cor-
poris ab humore melancholico.

Alia ab hac est Epilepsia: hæc enim dici-
tur cum homines patiuntur convul-
sionem atq; concussionem, non ta-
mẽ perpetuo, sed per intervalla tẽpo-
ris. Latinè comprahensionem sonat,
das einen Menschẽ begreifft vnd wirfft
jhn nieder. Græci vocant, ἱερὸν mor-
bum, Romani Comitialem morbum,
& caducum, Germani morbũ Valen-
tini itẽ die fallende seuche / die schwere
Kranckheit / das fallen simpliciter. Cõ-
cidunt hoc morbo correpti, & tor-
quentur læsis & interceptis sensibus.
Neq; enim vident, neque audiunt
neq; meminerunt facilè quæ fiant.
Causam habet obstructionem ven-
triculorum cerebri & meatuum,
non tamen perfectam, seu ὁλικὴν (to-
talem) quæ prorsus intercipiat, & co-
hibeat spiritus animales; Ideò con-
trahit se cerebrum & pugnat quasi
cum re molesta obstruente, eamq;
removere & eijcere tentat. Atqui
eam pugnam nervi & spiritus quan-
tum possunt adhuc adjuvant. Unde
fit ut Epileptici per spumam quan-
dam ex ore emissam sæpe excitentur,
ut ad se se redeant. Interdum verò per
consensum cum aliis partibus hoc
malum patitur cerebrum, videlicet
cum ab orificio ventriculi, aut ab a-
lia parte quapiam ascendit vapor ma-
lignus & planè inimicus cerebro, aut
sola etiam qualitas molesta, quæ dum
infestat substantiam cerebri, conci-
tatur illa, motu pugnante, & oritur
in illa pugna Epilepsia

Κατάστασις.

Cic. in Epist. ad Attic. ...

contentionem & incitationem cursus incoati. Nam κατατείνειν sive κατατείνειν δρόμον est cursum intendere, & in cœpto cursu gnaviter perseverare. Arist. libro 9. Histor. animal. agens de venatione leonum dixit τρέχειν κατατεταμένως pro accerrimo & incitatissimo cursu ferri, ut Plinius vertit eruditè.

Κατηγορεῖν.

Interdum est simpliciter dicere. Interdum certis argumentis evincere. Sic Plato accepit in Theæteto.

Phrasi κατηγορεῖσθαι ψευδομαρτυριῶν, testimoniorũ falsi accusatio significatur. Sic ἐπισκήπτεσθαι μαρτυρίαις Budæo est testimonii falsi accusare.

Φιλοκατηγορία est studium accusationis & reprehensionis.

In logica κατηγορούμενον est prædicatum seu principale prædicatum: προσκατηγορούμενον (adprædicatum) est quod prædicato apponitur seu potius præponitur ut ipsum de subjecto enunciletur, nempè Est, cùm rationem habet vinculi nec ipsum prædicatur. συγκατηγορούμενα eæ voces dicuntur, quæ ad principale prædicatum pertinent.

Ut Christus est filius [illegible] Dei vivẽt⁹. Hic Filius est prædicatum principale. Reliquæ voces sunt συγκατηγορούμενα. τὸ Est non prædicatur sed est instrumentum & medium cujus interventu prædicatum subjecto attribuitur.

Κείμενα.

1. Vocabula κείμενα dicuntur, quæ sunt in scientia constituta & usitata lib. 5. Top. Arist. qui iis non utebantur, reprehendit.

2. Topic. in explicandis problematibus duo sunt gravia peccata. Unum ψεύδεσθαι (fallacia proferre) alterum παραβαίνειν κειμένην λέξιν (id est vocabulis aliis uti, quàm quæ unicuiq; scientiæ sunt propria.)

Ab altero hoc peccato absolvere non possum doctores Scholasticos [illegible] sæpe moverunt terminos, quos [illegible] losophorum filii posuerunt, quod [illegible] aperta est luce. Dicuntur & κείμενα [illegible] logicis subjectum & prædicatum respectu copulæ Est. Cum dico D[illegible] est, Est est κείμενον, cum dico Deus [illegible] Ens, Est non est κείμενον. Diversissima igitur est oratio, qua dicitur, Deus est, ab ea, qua dicitur Deus est Ens: [illegible] enim Deum esse asseverat, quo [illegible] hil certius. Hæc verò, quid Deus [illegible] aliqua ex parte. Mirandula ad Cordiinum de Ente.

Itaq; κεῖσθαι etiam dicitur id, quod [illegible] positum est, ut axioma efficiat, unde & ipsæ theses τὰ κείμενα vocantur. Alexander 2. de anima, ut hoc κείμενον seu κείμενον ἔστω, id est positum est per axiomata, seu per προτάσεις ἀναποδείκτους.

In doctrina Categoriæ situs κεῖσθαι est situm seu positum, quod Barbari vocant situatum.

Politicis νόμοι κείμενοι sunt leges constitutæ, quæ vulgo vocantur positivæ, id est positæ, quæ rescriptæ dicuntur, νόμοι κείμενοι ἐγγεγραμμένοι, ἐγγεγραμμένοι à Platone.

Κεφάλαιον.

Propriè significat totum illum globum in quo est cerebrum & supernus venter. Ejus pars anterior dicitur sinciput, (quod à Plauto per Synecdochen accipitur pro [illegible], [illegible] dicit, Non est tibi sanum sinciput.) Posterior dicitur occiput.

2. Ponitur pro potissima parte rei, [illegible] in homine caput potissima pars.

3. Pro scopo, qui omnes res, [illegible] gitur, partes continet. Sic [illegible] Alcinous Platonicus τοῦ θεωρ[illegible] κεφάλαιον (contemplantis q[illegible]

mum est) finem contemplati- telligit, qui est veritas. mmaria quædam rerum sub- , quædam partium συναγωγὴ unum collectio. Sic ἀνακεφα-

λαιώσασθαι, quo utitur Paulus ad Eph. 1. significat quæ dissita sunt & dispersa, consociare ac in unum velut corpus conjungere, unlq; capiti subjungere.

κίνησις

Simplex
- Substantialis
  - Generatio
  - Corruptio
- Accidentalis
  - Augmentario
  - Deminutio
  - Alteratio
  - Motus localis

ompofita quæ è simplicibus uabus constat, quarum una efinit res mutanda ἁπλῶς, l κατάτι: altera incipit esse res, in quam alia mutatur.

Ejus species princeps mutatio naturalis
- Substantialis μετουσία conversio unius substantiæ in aliam constans ex unius corruptione, & alterius generatione.
- Accidentalis, cum mutatur corpus secundum accidens χωειστόν.

pliciter accipitur primo ge- r, ut etiam rebus incorporeis iat, & Mathematicis omni- artificiosis : specialiter, ut at rebus physicis tantum. Ita i est ἐντελέχεια imperfecta mobilis quatenus mobile tinctiones sunt variæ. Pri- s est duplex, alius per se, ali- idens, sicut ipsa moventia cia. Alia per se, ut faber ædi edicus alteri medens, alia ns, ut Musicus ædificans,

& Medicus se ipsum curans (quia nullum arte agens agit in seipsum.)

Motus per se & proprius est, cum subjectum seu corpus mobile suo motu ad novam formam, vel subjectum vel accidens, vel ad alium locum movetur, & progreditur, ut quando gramen jam movetur, ut indè generetur aliud gramen, quando Sol jam ortus movetur ad meridiem & hinc ad occasum; Hujus motus causa est, natura quæ in singulis subjectis facit, ut mo-

P 2 tus

tus inchoari possit. Alius motus est per accidens, cum subjectũ aliquod movetur, non proprio aut suo motu, sed alieno. Atq; hic quoq; motus per accidens est duplex 1 accidentia moventur cum suo subjecto, ut cum substantia hominis generatur per se, tum simul per accidens generatur in eo color, statura &c. Ita quando homo corrumpitur per se, tum simul per accidens corrumpitur sanitas, forma, color, complexio &c. Secundo partes moventur per accidens, cum totum movetur per se; ut quando corpus proiicitur, tunc totum movetur per se, brachium verò caput, pedes, moventur per accidens. Ita rami & folia moventur per accidens, quando arbor movetur per se. Hic motus fit etiam ratione vicinitatis, ut corpora cœlestia moventur per se: aeris verò regio suprema, quæ lunæ est vicina: movetur per accidens. Ita in incessu pedes moventur per se, ceteræ verò partes, ut manus, oculi &c. moventur per accidens. Sic in navi, quæ à vento impellitur, ea pars veli, quæ est proximè obversa vento, movetur per se, cetera moventur per accidens.

Secundo motus est κατὰ φύσιν, vel παρὰ φύσις. Κατὰ φύσιν habet principiũ internum hoc est in subjecti natura & substantia, ut cum ignis sursum movetur: estque 1. ἑκούσιος, quem Naturales aliqui animalẽ nominant, quia fit ab ipsa anima in corpore animato; hic aliàs nominatur voluntarius, quia in homine gubernatur à voluntate in brutis vero cietur à phantasia, & est spontaneus; incipit enim & desinit, prout ciet imaginatio, ut quod animal hoc vel alio modo se movet, 2. est ἀκούσιος, quem hic propterea animalem appellat, non

quod reliquæ species, sint præter vel contra naturam, sed quod à [illegible] natura regitur nec incipit aut cessat quando vult animal, ut est motus cerebri, thoracis, cordis diaphragmatis corrugatio ventriculi in fame quæ non moventur, aut quiescunt ciente imaginatione, sed fi[illegible]t in perpetuo motu, quandiu durat animal. 3. Est οὐχ ἑκούσιος, qui alias mixtus dicitur, quia partim est voluntarius, partim mixtus hoc est, est quidem a natura, sed tamen interdum impediri, interdum cieri potest, q[illegible] vult animal, ut motus veficæ, pulmonis, partium obscœnarum. Hic [illegible] motus etsi est à natura; tamen [illegible]imaginatione etiam cietur vel impeditur. Παρὰ φύσιν habet principium externum h.e. causa ejus non e[illegible] in natura seu οὐσία subjecti, ut cum lapis sursum deiicitur seu glob[illegible] bombarda. Hic motus nominatur violentus.

Tertiò Motus naturalis est uniformis: violentus vero est difformis. Uniformis est, quo mobile juxta omnes partes suas, æqualiter aut similiter, secundum velocitatem, vel tarditatem movetur id est, qui in tota sua duratione semper eodem modo se habet, & semper suam servat æqualitatem, ut non alias tarde, alias velociter, sed semper, vel eadem tarditate, vel eadem velocitate movetur ut est motus cordis, motus thoracis. Item calefactio aquæ ù maneat semper eadem copia ignis. A[illegible]ma est. Nullus motus super duobus centris uniformis esse pot[illegible]st.

Motus autem difformis est [illegible] qu[illegible] est æqualis secundum omnes [illegible] sed se[illegible]undum diversas d[illegible]ver[illegible] movetur. & secundum [illegible]us velocius, secundum aliq[illegible]s ta[illegible]

in tota motus duratione, non
r eadem tarditas, vel veloci-
alias est major tarditas, alias
velocitas, ut, quando totus
æqualiter secundum omnia
embra calefit, hic est motus
mis, sed quando calefit qui-
tus, citius tamen in manibus
in pedibus, hic est motus dif-
. Causa autem hujus unifor-
& difformitatis est. 1. ab ipso
te, quod aliis partibus magis
num, aliis minus. Ita naturalis
est uniformis, quia natura
est in subjecto quod mo-
imò motus semper eodem
se habet, ut est motus cordis,
causa est natura cordis, pro-
uam cor uniformiter move-
ed violentus est difformis, in
pio velo..., postea languidi-
ta mobile recedit à suo mo-
ut cum globus ex bombarda
itur. 2. Interdū verò est ab ipso
, in quo sunt diversi gradus,
m alii magis sunt dispositi ad
em suscipiendam, alii minus,
is & idem ignis æque calefa-
mbra calida & frigida in ho-
Sed quia membra calida sunt
dispositia ad actionem susci-
m, ideò ea citius calefiunt, &
factio fit difformis. Quartò
seu motus alius est tardus, ali-
ox. Tardus mot⁹ est, quo majo-
pore minus acquiritur, vel mi-
perditur, ut cum abor aliqua
crescit, cum aliquis longo
re parum discit, cum aqua tar-
efit. Velox cum brevi tempo-
ltum acquiritur vel deperdi-
cū aqua citò incalescit. Sic di-
Astronomi motum Solis circa
rum esse velocissimum, quia
ri tempore majores arcus ab-

solvit, at circa apogæum esse tardissimum, quia majore tempore minores arcus conficit. Causa tarditatis vel velocitatis in motu est aliquando ex parte moventis, ut ignis modicus non potest calefacere multum aquæ: aliquando ex resistentia contrarii, ut ignis magnus non potest calefacere velociter valde frigidam aquam: præceptor diligens, industrius, & doctus non potest eru-ditum facere valdè hebetem: aliquando ex resistentia medii, ut lapis non tam citò movetur per aquam, quam per aerem: Globus ex bombarda non tanta vi & velocitate proiicitur super vel transaquam, quàm per purum aërem, quia vis ejus impeditur à vaporibus ex aqua ascendentibus.

Κινητόν.

Κινητὸν est mobile. In eo est tum initium, unde motus procedit (motus antecedens) Tum Finis ad quem tendit (motus consequens) Tum spatium seu iter inter duos illos terminos, quod ipse motus est Formaliter. Ita aqua est κινητόν. Hîc frigus in eo est Extremum à quo calor extremum ad quod. Calefactio est via ad calorem.

Τὸ κινητικὸν κατὰ τόπον.

1. Κινητικὸν κατὰ τόπον est virtus animæ loco movens ζῶον (animantem.) Ejus affectio est ἐνέργεια ἁπλῆς, motus: ut itio, progressio, volatus, reptio natatio. Cœlestia corpora cum neque animam neque vitam habeant propriè dictam, motus horum peculiaris est: ceteræ v. virtutes seu potestates animæ præstant actiones per se ctas, &c. ta à motrice discriminator.

Causæ motus seu κινήσεως hujus potentiæ aliæ sunt propiores, aliæ remotiores. Initium igitur motus in loci mutatione est à re quæ appetitur, qui finis motus est. Appetuntur autem ea, quæ sensibus, aut mente à nobis sunt cognita, sive præsentia sint, sive intus repræsententur. Præcedit igitur virtus αἰσθητικὴ τὴν ὀρεκτικὴν (qua ad motum animal inclinatur) & ὀρεκτικὴ τὴν κινητικήν. Sed in homine hic motus incitatur cùm mentis actionibus, quæ sunt διάνοια, προαίρεσις βούλησις, tum φαντασία atq; appetitu bruto sensuum ac cordis. In brutis autem phantasia tantum & appetitus sunt. Itaq; Aristoteles etiamsi in. 3. de anima subtilius hæc disserit: in lib. tamen de motu animalium, quæ moveant animal, esse scribit διάνοιαν, φαντασίαν, προαίρεσιν, βούλησιν, ἐπιθυμίαν, & hæc omnia refert ad mentem & appetitum, ut vel mentis, vel appetitus, tam in intelligenti, quàm in bruta natura motum de loco incitent.

Mentis autem appetitus voluntas est, quo modo ad appetitum recidunt omnia: Ita igitur vel voluntas, quæ altera pars mentis est, vel appetit⁹ in homine, solus autem appetitus in brutis, quando commoventur, tunc facultatem, qua hic motus perficitur, cient seu incitant. Hæc facultas in spiritu animali est, qui in cerebro fit, & partibus corporis, quæ moventur, communicatur, in quas per nervos continenter influit impulsus a cerebri agitatione nõdesinẽte, & in nervis ac musculis semper præsens est, eoq; status & natura horum conservatur & confirmatur: sed motum tunc ciet (Spiritus ille) cum à voluntate aut appetitu impellitur. Tunc enim ad novam affectionem cerebri vel copiosior in nervos & muscul[illegible] immittitur, vel potius qui jam præsens est ad motus actionem quasi producitur. Sunt autem alii nervi, [illegible] sentiendi, alii quibus hæc movendi virtus corpori animantis supped[illegible]tur. Hinc neq; omnia quæ se[illegible] facultate sunt prædita etiam c[illegible]s de loco promovẽdi facultatẽ hab[illegible], ut Zoophyta, Conchæ & Spo[illegible]rum quædam genera, & in iis quæ [illegible]tramq; habent, una nonnunqu[illegible] mittitur, salva altera, ut in [illegible] ibi experientia, docuit, sensum me[illegible]bri (ut brachii) afflictu sensum [illegible]lum reliquum fuisse, motum m[illegible]se: Ut hoc modo sentiendi vir[illegible] movente etiam organis differat. [illegible] à cerebro quidem, & spiritu an[illegible] sit utraq; : motus tamen magis [illegible]rebri substantia, sensus à me[illegible]bus esse putatur. Est igitur ordo [illegible]sarum hic.

Objecta movent sensus exterior[illegible] interiores & intellectum in h[illegible] Ex sensibus & intellectu not[illegible]untur. Notitiæ de objectis præ[illegible]bus vel per memoriam & phan[illegible]siam repræsentatis. Voluntatem & appetitum impellunt. Voluntas, quæ altera pars est mentis & appetitus, loco moventem incitant, cujus [illegible] est cerebrum. Hæ sunt anteced[illegible]tes & primæ causæ voluntate [illegible] appetitu sensuum & cordis com[illegible]tum cerebrum spiritus anim[illegible] nervis vibrat, nervi musculum [illegible]culus aut tendinem habet (neq; [illegible] omnes musculi habent tend[illegible] sed ii tantum, qui ex longo i[illegible] movent) aut os aut membranam [illegible] quæ inseritur, quorum [illegible] membra sequuntur, ita ut p[illegible] aut ratio opus esse judicat. [illegible] igitur qui de loco movet, [illegible]

tibus, quam in cæteris Corporibus naturalibus, qui & ipsi naturales sunt, non violenti. Hos motus qui ἀκούσιοι sunt duobus comprehendimus generibus. *Primùm genus est ejus quo gravia deorsum, levia sursum feruntur.* Et in singulis partibus corporis animantium & stirpium, atq; Zoophytorum, attractio & expulsio sit & alteratio, recentioq́, & in Magnete est attractio ferri, in succino palearum, & in cœlestibus sit circumvolutio. Hic motus vulgò in scholis vocatur, naturalis cũ voluntarius etiam non sit βιαίως, aut παρὰ φύσιν, ideoq́; Aristoteles, neq; φυσικὸν, neq; φυτικὸν, sed ἀκούσιον, hunc nominat, ne in naturæ actionibus aliquid violenter fieri, aut quod voluntatium est, non naturale esse existimetur.

Organa hujus virtutis sunt in animantibus proxima Fibræ, seu ἶνες. In quorum temperamento potentia illa inest, sicut motus ἑκούσιος & liber est in musculis: In cæteris natura hunc motum efficit ita, ut organa non appareant ulla, qualis est Magnetis attractio, & cœlestium corporum motus, & grave & leve natura sine manifestis organis movet.

Alterum genus est motus Mixti ex voluntario seu libero & naturali, qui est ἀκούσιος. Hic Aristoteli videtur esse οὐχ ἑκούσιος, ut in respiratione (sicut & somnus & Evigilatio sunt οὐχ ἑκούσια eidem) item in dejectionibus excrementorum, quorum expulsio naturalis est, & ἀκούσιος, Emissio autem voluntaria, quam musculus præstat in vesica, & intestino recto, qui σφιγκτὴρ est, (sic dictus à constringendo, quasi constrictor) cum tamen musculorum actiones liberæ naturales seu ἀκουσίους actiones illas & aliquantisper tantum, & ægrè ac difficulter repri-

reprimant, tandem etiam contra plerasque nihil prorſus proficiant. Sed pulſus prorſus ἀκούσιος & naturalis.

Sunt & qui rem diſtinguant ita, ut Mixti generis haſce actiones in quibus natura, quo ſalva ſit, coactionem affert voluntati, & muſculis, ut ad ſalutem naturæ allaborent aliquid, has igitur, ut non abſolutè ſed κατά τι liberas appellent atq; ita à cæteris abſolutè liberis diſcriminent. Hæ actiones (non abſolutè liberæ) tam diu concurrunt, quàm diu natura fert, ulterius ſi proceditur non magis ſic concurrunt ut una agant, ſed una alteram tollit, & opprimit. Ita ἀναπνοὴ, ſeu reſpiratio gubernatur aliquantiſper à voluntate & ſomnus reprimi, & dejectiones cohiberi ad tempus poſſunt voluntatis arbitrio, ſed tandem voluntati & muſculis à naturæ actione vis affertur. Illa igitur extremæ coactionis vehementia, qualis & in tormentis uſurpatur, non amplius mixti generis eſt ex voluntaria & naturali actione, ſed ſimpliciter violenta fieri videtur, quippe in qua voluntatis actio nulla amplius apparet. Animam autem continere eo uſq; dum cor ſuffocetur ſt angulationis externæ inſtar habet, & violentum per ſe eſt; voluntarium ita, ut voluntas tamen coactionem ſentiat, ſicut alia facimus ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ (id eſt volentes nolentes) ut Homeri verbis dicamus, cum interitus naturæ contrarius ſit, & hunc illa in ſano ſtatu ſuo nunquam velit, etiam cum ut bonum ſuum perſequuntur αὐτοχειριῶντες illi, qui ſibi manus inferunt, in quibus ratio & voluntas extreme perturbantur, & voluntas ſibi ipſa imperare poteſt, quæ ſunt in ſcholis actiones hujus imperatæ.

Quod in genere de actionib[illegible] omnibus, quibus aliquis ſe [illegible] lædit, breviter monemus, etſi [illegible] ratione per ſe potentius eſt, & [illegible] poteſt τὸ ἑκούσιον. Eruptio autem excrementorum; in iis, qui [illegible] volunt & nituntur, non ma[illegible] turalis & voluntaria παρὰ φύσιν [illegible] ſi ab externa vi laceraret[illegible] retur violente aliquo motu, ſeu & ſi ut ſi in nervi παραλύσει hæc [illegible] naturaliter aut voluntarie [illegible] dicit. (nam morbus παρὰ φύσιν [illegible] vim adfert corpori) ita illam [illegible] muſculi apertionem in ex[illegible] actione non naturalem, neq; [illegible] motus ſed violentam dicere p[illegible] mus, vincente actione n[illegible] luntariam, ita ut agere deſinat, & ſponte nihil emittatur:

Breviter.

In reſpiratione cordis motus non eſt προαιρετικὸς, ſeu ἑκούσιος ſed naturalis ſeu ἀκούσιος Ariſtoteli; pulmonum violent[us] potius, quàm mixtus na[illegible] vacui hos ciet: Thoracis ſeu diaphragmatis & muſculorum mot[us] eſt προαιρετικὸς ἢ ἑκούσιος. Ipſa reſp[iratio] mixta eſt, ex voluntario & natur[ali] motu, qui Ariſtoteli eſt οὐχ ἑκούσιος. Si tamen diutius reprimitur ſeu continetur ſpiritus, tum aut nolentibus erumpit, aut cor ſuffocatur.

In ſpiratione organorum alia
- aërem vehunt, ut os, nares tracheæ
- Per hos meatus (os &c. [illegible]) rem attrahunt, & attr[illegible] excipiant, ut pulmones & cor
- Thoracem & pulm[illegible] commovent: ut diap[hragma] & muſculi.

Κοιμητήριον

ſt 1. locus dom⁹ in quo dor-
aſi dicas dormitorium. 2 per
ch: apud Athenæum eſt, ubi
dormiunt. 3. Κοιμητήρια di-
er translationem loca, ubi
mortuorum ſepeliuntur.
nim ſolent interdū κατ' εὐφη-

μισμὸν molliore ſomni vocabulo indicare, quia ſomnus ſeu quies ſoporis eſt quaſi imago mortis. Hinc poëtæ ὕπνον καὶ θάνατον Somnum & mortem geminos faciunt: Apud Homerum de interfecto eſt, κοιμήσατο χάλκεον ὕπνον, dormiebat ferreum ſomnum, id eſt perpetuum. Periphraſis mortui.

Κοινά

Synonyma. Κοινὰ κατὰ μίαν ἰδίαν, quæ communem habent ex æquo rationem, in quibus nihil eſt prius & poſterius.

Animal hujus generis eſt. Quia in animalis ratione omnia quæ ſub eo ſunt ex æquo conveniunt. De his Canon: Omnia quæ ſub aliquo Genere ſunt ex æquo Generis naturam ſibi vindicant.

Homonyma
- Quorum fortuitò nomen commune, ἀπὸ τύχης.
- Quæ ſunt ἀφ' ἑνὸς, id eſt, quæ proficiſcuntur ab uno, vel πρὸς ἕν, quæ ad unum referuntur.
- Quæ ſimilitudine aliqua inter ſe conſentiunt: Κατ' ἀναλογίαν.

Ethic. (ubi negat ſummum
conſiſtere in Idearum theoria
num bonum eſſe commune
n, quod una conſtet Idea)
cum à Platone Ideæ dicantur
uis homonymæ, ex quo gene-
homonymorum: An ἐκ τῶν
ς, id eſt, an quòd caſu aliquo
em nominis ſocietatem veni-
ocant hæc æquivoca à caſu)?
od ab uno ſint ſeu proficiſcan-
manent? An quòd ad unū ſint
um ſpectent, τὰ ἀφ' ἑνὸς ἢ πρὸς
deniq; quòd ſimilitudinis ali-

qua ratione conjungantur? (τὰ ἀνάλογα.) Ut in corpore viſus: Sic in animo mens.) Platonici hoc poſtremum probant in Ideis divinis, ad quas ut ad vera Exemplaria ſingulæ res ſint expreſſæ factæq;. Itaq; αὐτοάνθρωπον, id eſt, ipſum hominem, ſeu Ideam hominis, & hominem natura quidem disjungunt, ſed propter ſimilitudinem communitate nominis conjungunt. Itaq; cum Ariſtot. ſic argumentatur: Idea hominis & imago, id eſt, (ut Plato loquitur) ipſe homo & homo nomine conveniunt, & definitione ea-

ne eadem continentur. Non igitur sunt Ideæ rebus suis homonymæ. Platonici negant antecedens & inter Ideam & rem, idem, quod inter veritatem & veritatis imaginem, discrimen faciunt. Ipse homo est divina hominis Idea: Homo est homo ex materia & forma compositus.

Inter ipsum igitur hominem & hominem tantum interest, quantum inter simplicem naturam & compositam, inter expertem materiæ naturam & materiatam, inter per se bonam naturam & cum bono communicantem, inter Exemplar (παράδειγμα) denique & rem factam (εἰκόνα) Plato enim species rerum omnium in Deo ponebat, ipsamq; Dei sapientiam omnes ideas complexam esse volebat; quas, cum causæ essent ante res omnes creatas in Deo sempiternæ, iccirco sibi boni nomen magis vendicare confirmabat, & Deum (cujus ἀνθυπόφυμος est sapientia) privilegio quodam Nominis dici Bonum statuebat, quia sit summè bonus & fons ac origo omnium bonorum. In disputatione de summo Bono seu Idea Boni, non locutus est Plato de humanis Ideis seu speciebus & notionibus humanæ menti impressis.

Κοινὸν interdum distinguitur à καθόλου: sicut commune Scotus distinguit ab universali, ut illud generalius sit, hoc specialius. Essentia divina communis est communitate reali, non universali: non est universalis, hoc est non divisibilis, nō plurificabilis. Vide Damascen. c. 4. PONI VOCEM ἀπὸ κοινοῦ est poni vocem seu verbum communiter ad plura membra periodi. Joach. Camerar. Dicitur & conjungere verbum ἐκ τοῦ κοινοῦ cum superiori vel superioribus: & ἐκ τοῦ κοινοῦ repetere verbum aliquod.

Κοιναὶ ἔννοιαι.

Communes sententiæ aut sunt Topicæ, aut Problematicæ, aut apodicticæ seu epistemonicæ: Ex illis verum probabile efficitur. Itaq; sunt loci communes, ex quibus argumenta in utramque partem ducuntur. Sunt pronuntiata quædam maximæ seu generalia & indefinita ad quodvis problema logicum confirmandum & infirmandum: Hæ verò sunt propositiones necessariæ, qualia sunt axiomata & principia ἀρχαῖα atq; immediata ex natura cujusq; subjecti & attributi deprompta, & quibus propria attributa subjectis suis necessariò connectuntur, de quibus in doctrina de demonstratione agitur. Vid. Gasp. Laurem. in observ. de Theolog. Disput.

Κοινῇ, ὅλως.

Κοινῇ Aristoteli est idem quod universè, Καθόλου, In genere. Schol: In communi. Sic Aristot: 8. c. 3. Eth. Κοινῇ μὲν &c. Ac de virtutibus quidem universè à nobis dictum est. ὅλως apud Ar. est lib. eod. c. 2. propter hoc adeò peccatum homines efficiuntur inj[illegible] ὅλως κακοί, id est, & ut semel [illegible] mali, Ita rectè vertit D. Lam[illegible]
Qui de rebus honestis & justis, [illegible] τῶν πολιτικῶν ἀκουσόμενον ἱκανῶς, id est & ut semel dicam, de civilibus util[illegible] auditurus est. lib. 1 Eth. c. 3 Pote[illegible] dici, Ac ut in universum dicam. Sic Zuinger. loquitur post aliquarum specierum enumerationem, in fine Schol. in 6. Eth. Facit hæc [illegible] ratio λόγον συντομώτερον, i. e. orationem breviorem.

Κρίσις.

Oratoribus & Logicis Κρίσις est [illegible]tio, judicium. Medicis κρίσις est [illegible]

ſubita morbi, præcipuè febris
cuti, in ſtatu ejus ad ſalutem
iciem permutatio & humo-
antis excretio. Vel eſt Naturæ
orbo pugna; eſt morbi reſolu-
ἀπόλυσις. Nam Κρίνειν Græcis
ſt ſeparare, velut per cribrum
ere aliquid, decertare, pugna-
rida κρίνεσθαι. Hippocrati lib 4.
c. eſt putrida excerni, & Ho-
ρίνεσθαι ἄγνι eſt prælio decer-
ud Joh. Lang. epiſt. lib. 1. Gale-
men lib. 3. Prognoſt. Criſin à
dictam ait ſignificato judica-
Hunc ſequitur Nicol: Leoni-
Hic ſis licet ἀσθενὴς.

Κριτικοί.

nt Cenſores & judices alieno-
perum Dies critici ſunt dies
arii, quos quidam vocant De-
ios, de morbis. Fortunat' Crel-
comm. in 5. Ariſtot. ἀκροάς. pag.
abet ſequentia.
ticus hoc eſt judicans, in quo
ſeu judicium fit. Criſis autem
piti morbi mutatio. Translata
foro ad morbos eſt. Sicut enim
o atrociſſima inter eum, qui ac-
, & qui accuſatur, pugna eſt: Sic
iſi, ſive die critico, accerrimè
morbo natura, vel morbus cum
a conflictatur, ut ſubinde quaſi
ntia ægrotanti de morte, aut vi-
expectanda. Fit autem hæc mu-
quatuor modis, & quidem cer-
ebus: aut enim confeſtim à mor-
ger liberatur, aut evidens in me-
mutatio fit, aut ſtatim moritur,
n deterius res vergit, ut in primo
em: tradit Hippocrates. Prima
atio ſimpliciter Criſis nomina-
Altera imperfecta criſis; Tertia
a: Extrema imperfecta & mala: de
re Galenus in lib. de criſibus.

Dies critici ut Hippocrates & Galenus tradunt ſeptimus, quartus decimus, viceſimus & alii ſunt, quibus ſi mutatio contingat, naturali modo, ut aſſolet contigiſſe dicitur; ſin alio die, præter, naturam, quia præter ordinem conſuetum.

Critica, κριτικὴ doctrina vel facultas eſt judiciaria, i. e. de judicio. Hæc eſt tum ſimplicium tum compoſitorum, & diſpoſitorum.

Interdum Critice uſurpatur pro altera logicæ parte quæ opponitur inventrici: Et idem eſt quod collocatrix. Sic accipiunt Ramæi.

Κυκλοῦν.

Κυκλοῦν & κυκλοῦσθαι ſunt circulari, ut loquitur Cicero, & Seneca, circumvenire & in medio concludere, umbrinagem, qualis κύκλωσις fit in præliis. Porrò Seneca verbum circulari de circulatore dixit, ſeu circum foraneo, impoſtore & præſtigiatore, qui Græcis eſt ἀγύρτης. Unde ἀγυρτεία, i. e. circulatio. Cicero in Bruto Circulantem dixit pro eo, qui in circulo caput confert, id eſt, cum aliis colloquitur, ꝙ judicium eſt auditoris animum orationi non advertentis. Circuli autem Ciceroni. 5. de Finibus ſunt cœtus hominum in orbem collectorum & inter ſe fabulantium. Semicirculi ſunt ſeſſiones capita conferentium & colloquentium.

Τὰ κύκλῳ.

Ariſtoteles τὰ κύκλῳ vocant 1 quæ rei naturam non conſtituunt, ſed ſunt externa & accidentium more circumſtant. 2. quæ ad finem tendunt lib. 3. Eth. cap 12. Κύκλῳ διδάσκειν eſt nihil omittere in docendo, perfectè docere, recto tractu & ordine docere Sic θεραπεύειν κύκλῳ, circulo curare. Ἐγκύκλιος

παιδεία est omnium artium disciplina. Cyclica Poësis est, quæ rem totam ab ipsis initiis ad finem usq; ordine exponit.

Ὁ ἄνω κύκλος, orbis qui sursum est. 2. Manil:

Ultima quos sursum orbis habet fluitantia signa.

Ἑλληνίζει hîc Manilius.

Κύκλος.

Κύκλος: 1. ponitur pro circulo Plat. epist. 7. 2. per globo apud Aristotelem de mundo 3. Κύκλος ab Oratoribus græcis sumitur pro figura Rhetorica, quæ Epanalepsis dicitur. 4. Item pro cœtu hominum in orbem collectorum, quæ & aliquando corona dicitur 5. Dialecticis est argumentatio Cyclica, id est rediens in orbē 6. Hippocrates κύκλους vocat locū sub oculis, qui in speciem mali extuberat 7. Quidam etiam sic vocarunt quadras in mensa.

Κτῆσις.

Ἡ κτῆσις primo significat ipsam rem & substantiam, οὐσίαν, ὑπάρχοντα, id est quicquid est in bonis 2. acquisitionem rei seu bonorum 3. Possessionem bonorum quæ finis est χρηματιστικῆς.

Κτητικὴ est ratio rei procurandæ Latinè pecuniaria. Differunt autem κτῆσις & κτῆμα seu τὰ κτήματα ut totum & partes. Nam κτῆσις est multitudo κτημάτων, id est eorum quæ habentur in bonis, est res & substantia universa, quasi unum corpus. Τὰ κτήματα sunt velut membra & partes illius singulæ.

Ant: Montecatinus 1. comm. in lib. 1. Civil. Aristotelis κτῆμα est res necessaria ad vivendum, instrumentum ad vitam, pars κτήσεως seu quod ἐν τῇ κτήσει continetur.

Xenophon in principio Œ[illegible]onomici τὰ κτήματα vocat quæ cuiq; [illegible] sunt, & amicos potissimum.

Κύριον.

Κύριον 1. significat proprium. 2. Princ[ipa]le seu pot[i]ssimum seu præstantissimum, ut in Logica κύριον αἴτιον, princeps causa, quod etiam dicitur αἴτιον αὐτουργὸν, cui opponitur αἴτιον seu principium minus principale, ὑπουργὸν, ut instrumentum. Τὸ κυριώτατον τοῦ παντὸς, quod est in universo præstantissimum, Arist dicit in 2. l. de Cœl. Eodem usus Demosth: Legim' etiam κυρίαν ἡμέραν. Est apud Gal. κυρίας principatus) θεραπείας. Et in 5. de lo[c]. [aff]. παρακάρδιον τῶν ἀκύρων ἐστὶ μέρος, id est non est membrum primarium. Sic αἴτιον ἄκυρον dici potest non tantum causa impropria, sed etiam causa non primaria, sed secundaria. Vid. Scal. in lib. 2 de Plant. p. 349. Κύριον [illegible] vel objectum est vel proprium, [illegible], seu adæquatum: vel principale.

Κύριον significat	Proprietatem.	In virtute videtur esse τὸ ἀρχικὸν. Nascitur ab ea actio. Quod obtinet κύριον seu principatum, dicitur ἡγεμονικὸν à veteribus Philosophis.
	Principatum.	

Κυριώτατα δόγματα sunt vel decreta principalia & ratissima (maximè rata), vel sententiæ maximè selectæ.

Ciceroni κυρίαι δόξαι Epicuri signif[icant] ejusdem ratas sententias. R[...] κυρίας δόξας lib. 12. Metaph Sch[...] [in]terpretatur selectas brevesq; sententias.

cinoi sunt Platonicorum κυρι-
. e. maximè selecta & propria,
men iisdem maximè rata, quia
pleraq; Alcinous non ut rata
nit, sed dubitando selegit tan-
maximè probabilia, ex Jac.
ntarii judicio.

tus, id est perfecta, longo usu &
tatione confirmata & acquisi-
e aliàs Aristot. dicitur ἁπλῶς 6.
licom. & ult. opponitur φυσικῇ,
naturali, seu nobis congenitæ
ntenus, id est quod ad semina &
enta quædam attinet.

LITERA A.

Λανθάνειν.

Λανθάνειν aliud ἐπιλανθάνεσθαι.
est latere, ἄδηλον, obscurum &
nitum esse, ut μὴ λανθανέτω δὲ
th. 1. c. 3. & Topic. 1. Sed hoc
on lateat, id est non debemus
gnorare. Hoc verò est oblivisci,
moré esse. Joach. Perionius igi-
ctè reprehenditur à Lambino
λανθανέτω verbo obliviscendi
lit.

Λείπεται.

cum Genitivo junctum idem
od superari, inferiorem esse. A-
de Morib. c. 10. Εὐβουλία λείπεται,
ας, Bona consultatio cogitatio-
mente est inferior. 2. de anima.
etiam hunc locum verterunt,
tiosè. Ἐν μὲν ταῖς πολλαῖς αἰσθήσεσι
αι πολλῶν τῶν ζώων. Ælian: de Gor-
Protagora. Τῇ δὲ σοφίᾳ τοσοῦτον
ντο (tantum superantur) ὅσον
παῖδες (quantum pueri à viris.)
ται absolutè positum cum parti-
ἄρα nota conclusionis est, ut,

Relinquitur igitur. Apud Aristote-
lem.

Λειτουργία.

Λειτουργία est à voce λειτὸν & ἔργον & signi-
cat 1. munus seu curationem seu mi-
nisterium in genere. Ita etiam Natu-
ræ convenit, ut hæc sit Dei & ho-
minum λειτουργὸς. Sic Arist. 3. de part.
λειτουργίαν oris dixit. 2. munus publi-
cum, seu quod publicè mandatur ali-
cui ad obeundum & exequendum.
Ita λειτουργεῖν est muneribus publicis
fungi Aristoteles 2. polit. κοινὰς λειτουρ-
γίας habet. De diversis leiturgiis A-
thenensium vide Joach. Camera-
rium.

3. In Ecclesiastica disciplina vocarunt
λειτουργίας Sacrarum rerum publicas
actiones, quas interpretantes officia
dixerũt, inquit Camerarius. 2. Cultus
Dei dicitur λειτουργία θεοῦ à Græcis
Theologis, imò ab Aristotele etiam
ipso. Λειτὸν autem idem quod publi-
cum est seu δημόσιον. Aliàs λήιτον solu-
tione Jonica, qua voce significari æ-
des publicas seu curiam seu πρυτανή-
ον, ait Herodotus. οὐσία ἀλειτούργητος i-
dẽ est, quod bona libera ab onere pu-
blicorum munerum, quæ una voce
est immunitas.

Λέξις.

Λέξις 1. est dictio: unde λεξικὸς, scriptor di-
ctionarii, ut Suidas, qui ita dicitur κατ'
ἐξοχὴν per Synecdoch: 2 est sermo, lo-
cutio, oratio, elocutio. Ut λέξις πεζὴ, o-
ratio soluta seu pedestris 3. est diale-
ctus, ut λέξις ἀττικὴ 4. est character di-
cendi seu styl⁹. Opponitur τῇ διανοίᾳ,
cùm dicitur quasdam figuras esse λέ-
ξεως. λέξις variè dividitur. Divisiones
vide in lib. De copia verb. & rerum
Erasmi. E quibus hæc valde trita est,
λέξις est propria, id est vernacula, vel
barbara. λέξις seu dicto βαρβαρίζειν

vel ἁπλῶς. vel πῶς. ἁπλῶς ut μειζοτέραν in 3. epistola Johannis pro μείζονα. In 2. epistola Petri παραφρονία pro παραφρόνησις vel παραφροσύνη. Apud Paulum βαρβαρίζει ἡ λέξις πλεῖστάκις. Est enim externa, id est latina sed tum hæc ita consuetudo usurpata fuit, ut vicissim Græco sermone latina verbá frequentarentur quemadmodum olim Græcis verbis latinus sermo auctus fuerat. Apud eundem βαρβαρίζει μακέλλῳ (Græci dicunt κρεοπωλίω.) Est enim externum vocabulum confusis linguis illo tempore. Apud eundem Joachimo Camerario, è cujus fontibus hi sunt rivuli, βαρβαρίζει πῶς dictio συμπολίτ. Nam ut, inquit, πολῖται Græci, ita latini cives dixerunt, non συμπολίτας, neq; concives, sicut neque contribules aut concuriales. Sed cum Plato dixerit συμπολιτεύεσθαι, συμπολίτης quoq; pro Græco habeo.

Λέξις ἐξωτικὴ est dictio peregrina: κοδράντης est quadrans. Taxatio videtur mihi esse ejusmodi vox. Gallica enim forte est à græco τάξις. Taxare est ἀξίαν τάττειν, indicare pretium.

Λιτότης.

Litotes in Ethicis significat simplicitatem & tenuitatem in victu. Eam interdum affert lex sumptuaria.

In Oratoria & Poëtica significat extenuationem rei magnæ, quæ modestiæ causa interdum fit: Vel ipsam figurā, qua dicitur minus & plus significari, quæ interdum dicitur ὑποκορισμὸς. Pro Rege Dejotaro Cicero dicit: Minimè stultū ὑποκοριστικῶς seu per λιτότητα seu imminutionem. Sic ad Brutum: Cedebatis vos, pro fugiebatis: quia fugere Stoici negant esse sapientis. Sic secessio pro fuga frequentatur. Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur: voce cadunt plus significatur, nempe etiam neglecta pereunt Vide N. Frischl. Paraph. in Bucol. & C[...]um secundi in explicat. Orat. pro R. Dejota: Alii vocant Liptoté [...].

Λόγος.

Hæc voce significari modò sermo[nem], verbum, orationem, modò ra[tionem], notum est. Interdum significat nugas, sermonem fabulosum, [...] cum fraude conjunctum, ve[...] Theologia singularis ejus usus est. [Vi]de infrà tabulam ex Damasc.

Λόγοι.

Λόγοι ἀμετάπτωτοι sunt argumentat[iones] immobiles; sicut sciens di[citur ...] τος καὶ ἀμετάπτωτος, quod non [...] in principiis non hallucinetur, [...] vera sentiens, sic sit animo c[onfir]matus, ut rationibus op[p]ositis non moveatur & earum fal[s]itatem videre & coarguere possit. Ita J[...] Schegkius: non solum ea q[uæ ...] tur firma & stabilia esse, [se]d eum, [qui] scit, ita animo affectum esse op[...] ut contrariis rationibus à sua nequeat dimoveri sententiâ 2. d[...].

At λόγοι μεταπίπτοντες sunt Syllog[ismi] erroris, scientiæ oppositi, ut c[...] persuadetur alicui opposita veris pr[in]cipiis esse veriora. Λόγοι ἐπιστημονικοὶ sunt argumentationes seu ra[tiones] scientificæ; iis opponuntur [...] cōjecturales & parientes opin[ionem].

Λόγοι ἀποδεικτικοὶ καὶ οἰκεῖοι sunt [...] demonstrativæ, & vernaculæ, [...] propriæ alicujus scientiæ. Qu[...] Aristoteles opponit κενοὺς λόγους, [...] λοτρίους ἀπακτικούς, seu [...] πλασματώδεις, ψευδογραφήματα [...] nes verisimiles, communes, [...] ἐκ τρίοδου, alienas, non appos[...] latas, deceptorias, & soph[...] quod discrimen non n[o]sse est [...] δείας. Cum commu[...]es [...]

ſſumuntur, ψευδογραφήματα eſt.
κενολογεῖν, id eſt, nugas afferre
monſtratione.

γματίας (ratio ficta fabuloſaq;
ctionis) apud Ariſtotelem op-
n habet rationem veram.

οι ſunt rationes futiles, quibus
occurri poteſt inſtantiâ. Scheg-
emonſtrat. 5. pag. 153.

ώδεις apud Lucianum, id eſt
ationes ſpinoſæ, ut vertit E-
s. λόγοι ἀργοὶ quaſi ἄεργοι, ſunt.
& inutiles.

γματικοὶ ſunt occulti, valde ob-
λόγοις ἔξω (exteriores) opponun-
γοι ἐντὸς, ἔσω, ἐν τῇ ψυχῇ, relatis
νοιαν Vid. l. 4. demonſt. Schegk.
pag. 126.

πιστημονικοὶ interdum etiam oppo-
r ἐπαγωγικοὶ, ſeu ἐπακτικοὶ ut
ctis imperfecti: atq; hi illis ſunt
es. Nam diſcendo ſubinde no-
κτάσθαι, quæ prius fuerunt inco-
, per inductionem ſeu ἐπακτικοὺς
giſmos ſubiiciuntur. Sic diſcêdo
nimus ad Syllogiſmum perfe-
, nempe ἐπιστημονικὸν, quo jam
ſcere, ſed ſcire aliquid judica-
Cujus partes comparantur ὡς
πρὸς ὅλον (ut totum ad totum)
it concluſio non minus καθόλου
præmiſſæ, & omnes inter ſe ter-
Syllogiſmi demonſtrantis ſunt
φοι, id eſt recipro:i. Schegk. 2.
onſt. At in ἐπαγωγικοῖς Syllogiſ-
artes Syllogiſmi comparantur,

inter ſe ὡς ὅλον πρὸς μέρος (ut totum ad partes). In Epagogico Syllogiſmo, major eſt præcognita (quæ anticipata notitia dicitur): minor inductione ſenſus noſcitur, quæ pars eſt Majoris.

λόγοι τεχνολογικοὶ, λογικοὶ, νοηματικοὶ ſunt Syllogiſmi notionales, qui conſtant notionibus ſecundis, ſeu quorum propoſitiones majores ſunt Canones logici: & Scholaſticis dicuntur Intentionales. His opponuntur Reales, qui conſtant ex meris notionibus primis. Prioris exemplum. Nulla cauſa eſt poſterior effectu. Sol eſt cauſa diei. Ergo Sol non eſt poſterior die.

λόγος ἐμπαθὴς dicitur, qui commovendi vim habet. Sic Joachimus Camerarius in explic: Murænianæ: Ita fit λόγος ἐμπαθέστερος ad permovendos animos judicum, & benevolentiam ac favorem invidiâ nimiè injuſtâ laborantium convertendos.

λόγος χαριστήριος, oratio per quam aguntur gratiæ.

λόγος σπερματικὸς cognovit Adam Evam uxorem ſuam; quo ſcriptura honeſtè coitum ſolet innuere 4. Geneſ.

λόγοι id eſt ὁρισμοὶ, prædicatorum alii ſunt πρῶτοι Ariſtoteli, qui ſunt ἐννοηματικοί: alii λόγοι ἔσχατοι, qui ſunt ἀτελεῖς, c. 2. Phyſ. Ariſtot. Hic λόγος ſignificat definitionem, quæ prima eſt vel ultima. Vid. 5. demõſt. Schegk. pag. 118.

Ex Damaſc.

Increatus ὁ ἔνδον, inteſtinus, ὁ ἔσω, internus, ut hypoſtaticus, τῷ πατρὶ ἀεὶ συμπαρὼν, Verbum Divinum.

Creatus, Accidentalis.
- ἐνδιάθετος, ὁ ἐν καρδίᾳ λαλούμενος, ſermo quem in corde loquimur, mentis conceptus, id quod quis intus ſentit.
- ὁ ἔξωθεν, externus, ἄγγελος νοήματος.

Λογος { ὁ ἔνδον, qui intus eſt { Increatus, ὑποστατικός. / Creatus { Angelicus / Humanus. } } ; ὁ ἔξωθεν ſeu προφορικός, externus, Hominis, cùm loquitur. }

Λογίζομαι, λογίζω.

Significationem habent decreti, arbitrii, reputationis, cogitationis, Imputationis. (Sic accipit Ariſtot. 2. Oecon.) ſupputationis (Ita Arithmetica dicitur Logiſtica) Ratiocinationis ſeu concluſionis ſeu συλλογισμοῦ. Rom. 3. λογιζόμεθα (id eſt concludimus, firmiter inferimus) igitur fide juſtificari hominem absq; operibus legis. Concluſio hic Apodeictica eſt. Seb. Caſtell. vertit cenſemus. Rom. 8.36. Ἐλογίσθημεν, habiti ſumus, æſtimati ſumus oves deſtinatæ mactationi. Idem Apoſt. hoc verbo utitur Rom. 4. de juſtitia imputata, cum dicit imputari fidem in juſtitiam & imputari juſtitiam (per fidem). Pro cogitare accepit Apoſt. Rom. 2. v. 3.

Uſus Ob:

Paulus in propoſitione de juſtificatione hominis coram Deo utitur verbo λογίζεσθαι. E. Paulus non aſſerit hominem fide juſtificari, ſed putat ſolummodò. Reſp. ex vi vocabuli: λογίζεσθαι non apud Paulum ſolum, ſed in univerſum apud ſcriptores Græcos ſignificat non ſolum reputare, ſed ratiocinari ſeu rationem deducere, überſchlagen & collectis rationibus firmiter concludere ſeu aſſeverare. Theophylactus legit συλλογιζόμεθα: quod facem allucet Paulino verbo. Ἐλογίσθαι eſt eſſe in ratione, haberi alicujus rationem, reputari ſeu exiſtimari ſeu judicari ſeu haberi pro aliquo. Interdum opponitur τῷ εἶναι, i. e. Eſſe. Rom. 5. Peccatum non ἐλλογεῖται (non reputatur) cùm non eſt lex (peccatum tamen erat tum cum nondum lata eſſet Lex.)

Λογότροπος.

Logotropus eſt argumentationis compoſitæ forma compẽdioſa, ut, ſi vivit, ſpirat, τὸ δὲ πρῶτον atqui primũ: ἄρα τὸ δεύτερον, id eſt, igitur & ſecundum. Inventa hæc ratio compendii gratia Suidas. Uſus ejus eſt in Syllogiſmo connexo & disjuncto.

Λογισμός.

Λογισμὸς 1. ſignificat cogitationem conſiderationem σκέψιν 2. ratiocinationem Syllogiſmum & dicitur etiam interdum Epilogiſmus. 3. imputationum. Logiſmus κοινὸς eſt Phyſici ſermo, ſus communis interior, qui & aliquando γνώμη dicitur.

Materiam primam cognoſci νόθῳ λογισμῷ ſeu νόθῳ λόγῳ eſt cognoſci ratione ſeu intellectione non recta, obliqua, obſcura, umbrabili, adulterina ſeu ſpuria. Etſi à juriſper: ſpurii ac nothi diſtinguantur. Spurii enim ii ſunt quorum pater ignoratur. Nothi vero qui non ſunt ex juſtis nuptiis procreati, quamvis pater eorum notus ſit. Λογισμὸς ἐστὼς Polybio eſt cõſtans & firma rationatio. In Rhet. quidã Logiſmum à dialogiſmo diſtinguunt, ut fiat ſine collocutione, hi, v. con-

ratione& reſponſione,cujus-
communicatio. Audomar.

λογικόν.

generaliſſimè accipitur pro
eſtGrammaticæ,Dialecticæ,
cæ, ut cum dicuntur tres ar-
æ.
pro rationali,ratione prædi-
eo quod eſt organi rationis,
o eſt animal natura logicum.
imè pro probabili, non ne-
, non apodictico , minus ex-
, communi , vel etiam vano
t rationes logicæ,ſeu dialecti-
monymia aut genus logicum,
us exquiſitum evertit. Sic res
nonymum,quod genera ſum-
ica Categoriarum confundit.
itus eſt Homonymum , quod
exquiſita confundit. Quam-
ogicè dicatur de Deo& deſpi-
creatis,tamẽDeus à ſpiritibus
plusquam genere exquiſito
Claudius Alberius in Categ.
telis.Idem. Quædam ſunt ho-
miæ,quæ genus logicum ever-
unt etiam quibus genus exqui-
obſcuratur, Ita etiam ſunt ſy-
na logica (quæ interdum loco
ſitorum generum in accuratis
tionibus neceſſariò uſurpan-
: Sunt quoq; ſynonyma exqui-
Rationes logicæ , id eſt commu-
pponuntur propriis & realibus,
yſicis.

λύτρον.

teribus fuerũt ἄποινα,quæ tamen
magis Poëtica eſt. Eſt autem ly-
pretiũ liberationis ſeu redem-
aptivi. Λύτρωσις propriè eſt redem-
ſeu liberatio captivi, qui redimi-
pretio aliquo impenſo, quod eſt

λύτρον. Ariſtoteli 5. Nicomach: λυτρῦσθαι μνᾶς eſt redimi mina: & Platoni in Theæteto ἔλυτρον χρημάτων eſt pecunia redemptum liberaret. Ἀντίλυτρον etiamdicitur,cum caput capite, vita vita redimitur Chriſtus dedit ſe pro nobis ἀντίλυτρον(pretium redẽptionis noſtri)eſt apud Paulum: ubi ἀντὶ habet ſignificationẽ τῦ pro vicis, paritatis : ab ἀντιλυτρόω. Λίτρα autem latinis eſt libra,tam numi, quàm ponderis ſignificatione. Joh: Evang: uſus eſt 12,cap.

LITERA. M.

Μαργίτης, Μαργείτης.

1. Margites nobili patre natus everſa Troja ſuppetias laturus Priamo venuſtam,uxoremduxit virginem,neq; tamen illi ſe commiſcere auſus eſt. Aſtuta virgo, viri appetens, ſe vulneratam in pectine aſſerit neq; alia ratione quã virilis membri immiſſione linamẽti loco ſe curari poſſe conqueritur: uxoris igitur ſalute pellectus Margites dum Chirurgum ſe præſtare cupit,è mariti officiofunctus eſt.
2. Hinc Margites accipitur pro nobili homine ignavo vel per ſe ad nihil utili(quẽ D.Mel:vocabat Schlüngelinũ,Saxones **Ein dögge nicht** vox n.facta eſt à μὴ & ἔργον)vel pro inepto ad Arithmetica capienda Nam ſcribitur Margites ultra quaternarium numerando progredi non potuiſſe.
3. Fuit & μαργείτης, Margites; titulus operis,quod à nonnullis tribuiturHomero,à nonnullisPittacoEraſ:Roter: in prov: ex Euſtathio ultra quinariũ. Sic accepitAriſt. l.6.Eth.Nicomach:

cap. 7. Vide Lambini annotat ad hoc caput.

Μέλλω.

Μέλλω, futurus sum, habet sæpè significationem rei voluntate & studio & eventu futuræ, ait Camerarius, ut μέλλω λέγειν. In eo sum, ut dicam. μέλλω κτανεῖν σοῦ θυγατέρα Hoc ago ut interficiam tuam filiam: μέλλων γὰρ ἀεὶ δρᾶν ἑκάστοτέ τι μου, καὶ τὰς ἀπούσας ἐλπίδας διέφθορεν. Aliquid ille semper agere volens seu acturus seu, ut ita dicam, acturiens corrumpit universam spem meam præsentem & absentem. Estque omnino in verbo significatio conatus cum mora. τὸ μέλλειν [illegible] est eventus rei. Interdum μέλλω est debeo. Τὰ δὲ μέλλετ' ἀκούειν, hæc debetis audisse, hæc par est vos cognoscere apud Homer:

Μεταβολὴ
- Substantialis.
- Accidentalis vel artificiosa.

Utraque est
- Ordinaria.
- Extra ordinaria seu divina,

Naturalis substantialis dicitur μεταμόρφωσις & μετακίνησις οὐσιώδης.
- Transelementatio μεταστοιχείωσις
  - Conversio unius elementi in aliud.
  - Resolutio misti in elementa.
- Corruptio per
  - φθορὰν, ut est Mors animati.
  - Putre factionem, σῆψιν.

Extra ordinaria seu divina substantialis.
- Positiva
  - Transsubstantiatio, μετουσιασμὸς, transitus seu conversio totius substantiæ in totam substantiam.
  - κατ[illegible], conversio formæ manente materia, ut cum aqua mutatur in vinum
- Prorsus negativa Annihilatio, οὐδενισμὸς, οὐδένεια, & OMNIMODA, quæ res dicitur 'ουδενοῦσθαι, id est in nihilum recidere (Scalig.) in nihilum evanescere. (D. Scholast:)

Μεταβολὴ
- Simplex, recta.
- Circularis, id est mutua & vicissitudinaria. In universa natura est mutua ac vicissitudinaria μεταβολή.

Βελτίωσις correctio & mutatio in melius. Melioratio. Ejus species μεταποίησις rei in aliam conditionem translatio seu μεταβολὴ ut cum panis mutatur è cibo corporeo in spiritualem seu sacramentalem.
Μείωσις; ut cum è valente fit ægrotus.

Absoluta, ut Christi & Beatorum transfiguratio.

σχετική: Respectiva, sacramentalis.

opria

npropria, Scaligeri naturalis transsubstantiatio, quæ est transitus substantiæ in substantiã, per rarefactionem. Exec. 8. Hic non fit propriæ formæ mutatio: alioquin esset νόθος.

Μεταποίησις.

est alicujus in melius mutatio, reformatio, exornatio, matio, in melioris status quaprovectio, evectio in altiodum seu dignitatem, exaltablimatio.

gia cum agitur de Christo, dicur ab ἰδιοποιήσει seu οἰκειώσει & σει. Ἰδιοποίησις seu οἰκείωσις est riatio vel alternata attributio am, quæ vocatur κοινωνία ἰδιω-t Deus est passus (carne.) Κοιr est operationum κοινωνία ad munum θεανδρικόν: ut Chriredemptor & vivificator, (sen utramq; naturam) per κοινο-Μεταποίησις est carnis Christi s dignitas & eminentia ex ueu ἑνώσει hypostatica, unctimerito obedientiæ, excellẽtia am habitualium, μετοχὴ, id est s honoris, ἀποθέωσις μετάδοσις rum attributorum, evectio ad m majestatis.

ποίησις est interna vel Externa. a, ut summa cum Deo conforsumma sapientia. Externa, culexhibetur ei, ut claritas corde qua Augustinus, quod impii in forma servi clarificata judicantem visuri sint.

Idem Tract. in Joh. 78. Naturæ humanæ gratulandum est, eo quod sic assumpta est à verbo unigenito, ut immortalis constitueretur in cœlo, atq, ita fieret terra sublimis, ut incorruptibilis pulvis sederet ad dextram patris.

Metathesis Metagrammatismus, carmen Metatheticum.

1. Est metathesis Grammatica literarum: unus è Metaplasmis, ut κραδία pro καρδία.
2. Est Metathesis logica, transpositio assumptionis in locum propositionis, & contra; in conversione Syllogismorum 2. & 3 figuræ, vel in Syllogismi Crypsi.
3. Rufino Metathesis est figura, cum quod ante dictum est, postponitur, & quod post dictum est anteponitur, ut eripis, ut perdas, perdis ut eripias. Hæc figura aliâs videtur dici ἀνταμεταβολή.
4. Oratoribus etiam Metathesis αἰτίας est translatio causæ facti, quæ color aliâs dicitur Donatus in Phormi.
5. Matathesis clavis in aliam locum Musica est.

6. A figura Grammatica, quæ metathesis dicitur, metrum vel carmen quoddam dicitur Metatheticum, quia fit in eo literarum transpositio, seu metagrammatismus. Exempla ejus subijcio.

Roma dictio est Metathethica in se habens voces significantes septem Armo, Mora, prima longa & prima brevi, Maro, Ramo, Amor, Ora. Hinc carmen in quo *Roma* viatorem alloquitur ænigmaticè.

Roma *vocor, tanto me Romulus auxit honore*
Nomine magnifico gaudeo sæpe meo:
Litera quæq; licet fuerit transposta subindè
Certa tamen remanent significata mihi.
Conveniunt septem voces, quas procreo Roma
Ceu septem colles diligo sede mea.
Ad me qui veniunt tractare negotia summa.
His loquor, expecta, sit quoq; parva Mora
Et Maro *percelebrem Romanam reddidit* Oram,
Post oram Trojæ sæpius Arme *canens.*
Flumina fluxerunt terra hac imitantia Mora,
Ob varias cædes Martyriumq; sacrum
Inq; uno Ramo *virtus vitiumq; virescit*
Est in me fluxus, deinde beatus Amor.

Explicatio.

Roma est principium, sonat ultima dictio Romæ;
Si vertatur Amor, Roma *triumphat amans.*
In reliquis lateo, me collige; Roma *nitebit,*
Armo, oram, Ramo, mora, maro, mora amor
Res mira est dictu, statuit vox unica Roma
Pentametrum versum: lector amice vale.

Aliud exemplum, in quo habes duas dictiones significativas & diversam significationem in iisdem literis *Mare Eram.*

Est Mare, quod navis penetravit cursu amplis
Erma *nisi jussit non bene tuta volat.*
Orta maris spuma Venus Aphroditæ putatur,
Fœmina Mera. *ideò sacra parabit ei.*
Quando pudicitiam spernens Emar *undiq; duxit?*
Æterna noctis quis negat esse Ream.
Haud Amer *ipse mari, tu dicis rustice, et* Arme
Arridens fructus Rame *tuòsme tegam!*
Si modò semper Arem terram, Meravme dabuntur.
Non quod Eram, *videam si* Mare *semper, ero.*
Ergo petat, quicunq; cupit maris horrida regna.
Sub ramo potius tale ego carmen amo.
Rame, arem, eram, ream, amer, mera, mera, mare, erma, emar, arme.
Quid sibi versiculus signat habere capis?
Quæ præcesserunt ex hoc desumpta fuere
Unica vox peperit hu Mare *quinq; senos.*
Sic dictiones, non esse senes, *si retro legantur sensum, quem ante habuerūt servant,*

Μετάληψις.

1. Oratoribus est translativa causæ constitutio, tanquam exceptio quædam: vel cum ab antecedente consequens insinuatur. Virg. speluncis abdidit atris, id est, tenebrosis, profundis.
2. Metalepsis est notionū permutatio, ut definitionis per nomen & nominis per definitionem: ut metalepsis λόγου ἀντὶ ὀνόματος debet adhiberi si sit ambigua significatio.

s est, cum ignotiora vocabula
ntur notioribus, cum Syno-
permutatur paronymo.

Μεταλλευτά.

Theophrast. lib. de lapidibus niversè, quæcunq; μεταλλεύε-ται è terra fodiuntur & eruun-t. μεταλλευτά non nisi metalla videtur, cetera ὀρυκτὰ fossilia; communem appellationem secutus, quanquam & μεταλλευτὰ ὀρυκτὸς sunt, & ὀρυκτὰ μεταλλευτός. γεωφανῆ vocat Theophrastus illa fossilia, quæ terræ speciem habent, imò quæ terræ sunt insigni aliqua nota prædita (τῇ ὄψει τὸ περιττὸν, excellentiam, præstantiam, ἔχουσι) quam adeptæ sunt à mistione aut metalli aut succi.

Μεταμόρφωσις, Metamorphosis.

- ...rphosis alienam mutatio)
  - rerum, Physicarum
    - *Physica*
      - *Substantialis*, Formæ substantialis
      - *Accidentalis*, Formæ accidentalis. Transfiguratio.
    - *Hyperphysica*.
  - Versum *Poëtica* (metri in alias formas mutatio, vel per alienas formas variatio)
    - *Directa*, cum retro simpliciter legitur versus nihil addendo, nihil auferendo.
    - *Indirecta*, cum dictionum formæ eædem hinc inde ponuntur, ut aliquid addatur, aut auferatur, aut transferatur.

...am directæ. Trochaicum
...umm jus, lex amica, vox diserta.
Diserta vox, amica lex, jus opti-
mum.
pingue dabo, nec macrum sacrifi-
abo.
...rit pentameter:
...bo macrum, nec dabo pingue sa-
...rum.
...tæ exemplum phaleucium est.
...s cum semel occidit brevis lux,
est perpetuo una dormienda.
...ium sic vertitur jambicum
...s semel cum per brevis lux occidit,
Nox una cunctis dormienda perpetim.
Suis & ipsa Roma viribus ruit, Jambic:
est Senarius:
Sic vertitur in pentametrum:
Roma suis etiam viribus ipsa ruit.
Jambicus. *Bonis superba Roma frangitur suis.*
Hinc pentameter
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis
Nam sera non est ad bonos mores via. Pentameter hinc est:
Nam non ad mores est via sera bonos.

Directa		Indirecta
	Trochaica	Phaleucia, in Sapphicum, vel contra phaleucia in jambicum trimetrum:
	Pentametra	Jambica in pentametrum vel contrà.
	Hexametra	Jambica in jambicum. Asclepiadea in pentametrum.

Hæc Metra vocantur etiam Metaplasta.

Metamorphosis Trochaici est, cū mutatis sedibus & regionibus, non vocibus, ex Trochaico carmine jambicum efficitur, ut optimum jus, &c.

Metamorphosis pentametrica est, cum ex pentametro fit jambicum. *Altera regressu meta recursa meat.* Verte jambicum habebis.

Meat recursa meta regressu altera.

Metamorphosis Hexametrica, cum ex Hexametro fit pentameter.

Es placida superis crux, hinc & navita mundo.

Mundo navita es, hinc crux superis placida es.

Metamorphosis phaleucia in Sapphicum, unius tantum pedis transpositione à Sapphico differt.

Si enim Trochæus quinta sede positus, in phaleucio primo loco ponitur, Sapphicum metrum constituetur, & si Trochæum, in metro Sapphico prima regione locatum, in quintum locum transtuleris, habebis phaleucium.

Phaleucium in jambicum senarium transit unius syllabæ adjunctione & verborum permutatione, ut Nobis cum semel &c.

Metamorphosis jambica est, cum metrum jambicum, vel additione, vel transpositione verbi mutatur in pentametrum. Eadem ratione pentameter versus mutabitur in jambicum trimetrum detractione & transpositione facta aliqua.

Ex trimetro seu senario jambico fit dimetrum seu quaternarium metrum sublatis duobus pedibus.

Metamorphosis Sapphica in phaleucium facilis est, quia Sapphicum metrum tot habet loca, quot phaleucium, & ex iisdem omnino conficitur pedibus: Ut, Sapphicum hoc est *Omnium & reges prius, & beatas perdidit urbes.* Ut phaleucium habeas, primo loco spondæū pone, 2. dactylū deinde sequētes trochæos; *Et reges prius omnium & beatas urbes perdidit:* (pedibus Adonici transpositis.)

Metamorphosis Asclepiadei, est cum metrum Asclepiadeū additione unius Syllabæ in fine fit pentametrum, ut.

Mecænas atavis edite regibus; Pro Regibus dic Principibus, & habebis metrum pentametrum: Non tamen contrà omne pentametrum fieri poterit Asclepiadeum, nisi sint omnes pedes uniformes, hoc est, primo loco spondæus, & secundo dactylus.

Metaschematismus

Hæc vox 1. accipitur grammaticè pro Metaplasmo, ut [illegible] pro [illegible] vox vocis.

2. Geometricè, cum Schema seu figura mutatur in aliam. Hanc significationem habet Paulus ad Phil. [illegible]

id est transfigurabit corpus atis nostræ, id est, gloriosum on faciet ex corpore hetero- homogeneum.) Hic σχῆμα ad tiam pertinet qualitatis, & adquartã speciem. In transfi- ne hac facies nostra manebit a à cæteris membris.

Μεταστροφή.

Platonis, Petro Ramo est lo- edam mentis facultas, qua ve- emonstratio, purius & accu- emonstratur. Dicta est à con- lo, quia mentem ad res pro- convertit, in eaq; contempla- uasi defixam tenet. Aristoteli ις, id est, abstractio, seu aversio , quod mentem ab aliarum re- gitatione avertat, & totam in opositæ meditatione quasi fi- tineat. Hæc verè Philosophi- nprimisq; Mathematica: facit entionem Ramus in doctrina nis arithmeticæ. Hæc enim iis numerationibus erectam m requirit.

Μετεμψύχωσις.

ychosis, Transanimatio, mi- animæ in aliud corpus, quæ ur Pythagoræ. (Sicut contra ματωσις, de qua Plato in. 10. de in diversas corporum species io) à μετεμψυχέω, id est animam o.

ia vel impropria. Propria est, entitia. Impropria est Meta- a: de hac accipe hæc Boetii le consol. Philosophica prof. 3. uid à bono deficit, esse desistit, ut mali desinant esse quod fu- ed fuisse homines, adhuc ipsa ii corporis reliqua species o- . Quare versi in malitiam, hu-

manam quoq; amisere naturam. Sed cum ultra homines quemquam provehere sola probitas possit, necesse est; ut quos ab humana conditione dejecit, infra hominis meritum detrudat improbitas. Evenit igitur ut quem transformatum vitiis videas, hominem, æstimare non possis. Avaritia fervet alienarum opum violentus ereptor, similem lupi dixeris. Ferox atq; inquietus linguam litigiis exercet, cani comparabis. Insidiator occultus fraudibus surripuisse gauder, vulpeculis exæquetur. Iræ intemperans fremit, leonis animum gestare credatur. Pavidus ac fugax metuenda formidat, cervis similis habeatur. Segis ac stupidus torpet, asinum vivit; levis ac inconstans studia permutat, nihil ad avibus differt; fœdis immundisq; libidinibus immergitur, sordidæ suis voluptatibus detinetur. Ita fit ut qui probitate deserta homo esse desierit, cum in divinam conditionem transire non possit, vertatur in beluam. Breviter, voluptas bruta cõvertit homines in leones, sues lupos. Hæc conversio est metaphorica transanimatio.

Μετεωρίζομαι.

Μετεωρίζομαι propriò est in altum evehor, sublimis efferor per metaphoram, instabilis vel suspensus sum, vel efferor. Μετεωρισμὸς est elatio. Lucæ 12. μὴ μετεωρίζεσθαι præceptum est contra elationem animorum & levitatem atque vanitatem. Joach: Camer. Μετεωρισμὸν hîc vocat cogitationes distractas & instabilis conversionis aliâs aliud in animam inducentes, ait idem ex Theophylacto. Μετεωρισθείς, elatus animo est Polybio.

Μετεωροσκοπική.

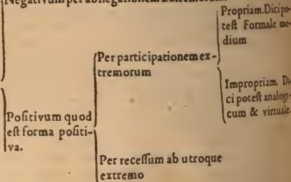
Μετεωροσκοπικὴ i. est μετεωρολογία, Physica

doctri-

doctrina meteororum 2. est pars Astrologiæ, quæ elevationum differentias astrorumque inquirit distātias, aliaq; multa his affinia per docet. Th. Zuing: Disparata est 1. à γνωμονικῇ, parte astrologiæ, quæ solariorū discriminatis umbris horas gnomone seu veruto pernotat: 2. à διοπτρικῇ, parte Astrologiæ, quæ Solis & Lunæ ceterorūq; astrorum intervalla diopteris, ut astrolabio, internoscit. Vulg' (imò etiam Plato 6. de Republ.) μετεωροσκόπον in malam partem accipit pro curioso sublimium speculatore, rebus agendis inutili.

Μέσον.

Μέσον inter ἀντικείμενα extrema.

Nec medium per negationem extremorum, nec medium per recessum ab utroq; extremo constat ex extremis.

De hoc Scaliger intelligatur, cum ait Exercitat. 317. Utrumq; quod est, neutrum est: id est, utrumq; quod est per mistionem, neutrum est solidè seu sincerè.

Medium per veram propriamq; participationem verè constat ex extremis tanquam partibus, ac dicitur formale, quia formaliter continet extrema refracta. Dici etiam potest medium per formalem mistionem contrariorum in gradibus remissis. Tale est tepidum inter calidum & frigidum.

Medium per impropriam participationem quadantenus constat ex extremis, id est similis mod°, ac cōvenientia, quædam est medii hujus cum ipsius extremis, ipsius autem extremum ipsum est in medio: seu medium hoc non habet in se extrema tanquam suas partes. Dicitur igitur virtuale, quia virtualiter continet seu participat extrema. Dici etiam potest medium per virtualem continentiam seu participationem extremorum.

Medium, quod finem provebit in subjectum, est Instrumentale, vel Principale. Instrumentale est quod subservit Principali. Principale est quod proximè est ordinatum ad finem. Exempli causâ, Medium instrumentale, quod beatitudinem ut finem in subjectum inducit, per se quidem felicitatem non confert, sed tamen actiones functionesq; virtutis commodè sine eo obiri nequeunt, ut sunt bona fortunæ & corporis. Principe medium sunt virtutes, ut quæ proximè ordinatæ ad consecuti[...] bea[...]

is. M. Joh. Combach. in
ione Practica.

Μετα ξὺ

vel per intervalla ſignifi-
vel motus intervallum,
ter terminum à quo & ad
ſpatii,ut Temporis aut Lo-
ἀλλήλων, Inter nos viciſſim,
κεῖνοι μεταξὺ ἀλλήλων τὰς βεγ-
. Illi inter ſeſe magna vi
llunt. Virg.
t intercapedo, ſeu id quod
, & τὸ μεταξὺ intermedia,
.

Μετουσία.

t οὐσίας in οὐσίαν mutationem.
unicationem. Græci Theol.
e vidétur, Spiritus illos cre-
ſunt πνεύματα λειτουργικὰ, ea
ſis inſunt, habere ἐκ μετουσίας,
nunicatione. De ſanctitate
horum pronunciant, quod
t ἁγιασμὸν ἐκ τῆς πρὸς τὸ φύσει
υσίας, eamq; ſanctitatem to-
urâ horum occupare, & cum
ſi concretam eſſe. Hæc græcis
σία quædam.

Μέτρον, *Menſura*

(quo quippiam menſura-
cipitur ſpecialius, vel genera-
Specialius accepta, eſt Externa
erna.

qua menſurati cognoſcitur
itas, vel dimenſiva (ut Palmo
udo corporis, decépedâ quan-
gri) vel virtualis.
ſt *vel rei qualitas*, qua cognoſ-
quanta ſit res ſecundum quan-
n perfectionis; *Vel ejus quan-*
qua certi reddimur, quanta
ſecundum propriam inter-
; magnitudinem: Ut quantus

ſitager, propriâ ejus magnitudine cognoſcitur. Sic per quantitatem, qua Mauritius formaliter, id eſt, quatenus quantus eſt, cognoſcitur, quantus ſit Mauritius.

Quod attinet ad generaliorem acceptionem, quicquid eſt ratio cognoſcendi aliud, poteſt dici méſura ejus: Sive ſit ratio cognoſcendi á poſteriori, ſive à priori.

Ejusmodi igitur menſura eſt vel à priori ſeu *primaria*, vel à *poſteriori ſeu ſecundaria*. Illa magis propria eſt, hæc minus.

A priore menſura alius eſt, quod καθ' ἑαυτὸ (ſecundum ſe & naturam ſuam) eſt notius eo. A poſteriori, quod contrà. Subjectum menſura eſt accidentium, quia his natura notius. Perfectum metrum eſt imperfecti *Unaquaq; res tanto perfectior eſſe cognoſcitur, quantò magis ad divinæ perfectionis participationem accedit, & à nihilo recedit.* Tantò autem magis à nihilo, ſeu non Ente recedit, quantò perfectior eſt Entitas ejus. Cauſa eſt menſura effectus primaria; Effectus eſt menſura cauſa ſecundaria. Vide Conciliatorem. Menſura igitur aut eſt propriè aut impropriè dicta: Propria eſt ejusdem generis. Ad propriè dictam attinet *Menſura* (ut finitũ quid) *per ſui replicationẽ*, i.e. quæ aliquoties repetita metitur totum. Talis eſt unitas, multitudinis menſura. Ad impropriè dictam, *Menſura, ut ſcopus, & per virtualem continentiam & χέσιν*: Ita Deus, Ens infinitæ perfectionis, eſt μέτρον omniũ entiũ: Quia rei perfectioné cognoſcim' per χέσιν ad ipſum ut Ens perfectiſſimum: & *quo plurium Dei perfectionum aliqua res eſt particeps, eo perfectior cenſetur ac nobilior.*

Explicatio.

Primum Ens seu summum bonũ, quod Platonici vocant unum, est mensura ut scopus, id est, non est ejusdem generis mensura, ut unitas numeri: Sed omnium Entium & perfectionum Mensura est ut scopus, ad quem dirigũt arcus sagittarii, ut eò collimare seu collineare sagittas possint. Est igitur Scopus mensura ictuum, non quia repetitus aliquoties eos ictus metiatur, sed quia quò propius scopum sagitta missa fuerit, eò perfectior ictus fit. At enim inquis: Omne finitum ab infinito infinitè distat. Non igitur potest unum esse altero remotius ab infinito. Respondendum per distinctionem infiniti secundum distantiam situalem & secundum perfectionem. In infinito quod secundum distantiam & situm attenditur non potest fortè dari unum altero magis remotum ab infinito. Interea verò quæ ab infinito distant secundũ perfectioné, quãtò quid ex his perfectius, tantò est perfectissimo propius, quantò contrà imperfectius, tantò ab eodem lõgiori intervallo semotum est. Nam hic *Vicinia* seu propinquitas aut lõginquitas ab infinito nihil aliud ferè est, quam perfectionis infinitæ vel major vel minor participatio; Thomas 1. quodlibet. Zimara & Jacob. Mazonius in comp: Philos: Platon. & Arist. sect. 1.

Mensura est vel una vel plures: vel est simpliciter una vel conjunctè seu sociatè, ut loquitur Arnobius.

Prioris generis exempla.

Motuum prima mensura est celerrimus primi mobilis motus.

Triangulum est mensura polygoniorum Schematum. Actus est mensura possibilitatis, necessitas contingétiæ; jura personarum tanquam mensura transeunt ad res ipsas tanquam ad mensuratum quoddam Jac. Scheg. Nomisma est metrum rerum permutabilium. γνωστὸν (quod potest cognosci) mensura est γνώσεως (cognitionis) ἐπιστητὸν non propter se, sed, quia scientiæ est causa sine qua non, ut mensura refertur ad scientiam: Scientia enim ratione scibilis cognoscitur Mediocritas seu medium est mensura actionum Ethicarum; est μέτρον defectionis. Rectum est μέτρον obliquorum.

Usus.

Quæstio: cur in definitione Defectionis ponatur τὸ in medio?

Ratio est, quia medium est mensura defectionis, hoc est, defectio rectè cognoscitur per medium, ut obliquum per rectum. Exempla posterioris.

Pedes etiam varii sunt mensuræ versus. Literæ variæ & multæ sunt mensura dictionis. Mensura demonstrationis seu veritatis ejus sunt prima principia axiomataq;, è quibus demonstratio conficitur.

Duæ dieses inæquales ut minimum quid mensura sunt harmoniæ (in Musica.)

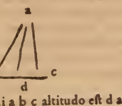
Mensura rerum judicatarum est justitia partim divina, partim humana; sed potior & certior est divina.

Utrum verbum Dei scriptum sit potissima, an unica seu sola mẽsura credendorum & faciendorum, gravissima est inter Theologos controversia, quam nostrum est hic transire inexplicatam.

Ptolemæus

Mensura cujusque rei debet esse fixa determinataq;, non indefinita, ut in Geome-

lineaperpendicularis men-
itudinis.

i a b c altitudo eſt d a

Obſervatio.

liquando denominatur à
o; ut opinabile ab opinio-
lum menſuratum denomi-
enſura,ut ſignatum à ſigno,
ut limitatus agere) à limite.
ſuræ multiplex Entitas,quia
menſura majoris.

uæſtio extravagans:
menſura, numeriq́; & ponde-
expers
enſurat,ponderat & numerat?

Solutio.

nſura, Numero Deus omnia
,
Logiſtes, Architectus optimus.

Diſtinctio Aliorum.

u eſt impropriè dicta,aut pro-

dicta ſeu analogica eſt, tum
n efficiens Deus (hic omni-
m menſura:igitur univerſalis
a dicitur)tum objectum, quo
gnitionem (hoc μετρον co-
is dicitur.)
ta eſt,idquod ignotam quan-
facit notam. Extenſionis hæc
a eſt;
erna vel Externa.
m aliquid menſuratur per ſuas

um quid menſuratur quanti-

tate.1.vel ſemel ſumpta,vel iterata.2.
vel abſoluta,vel proportionali, ut cũ
terra dividitur in certas partes, pro
circuli æquinoctialis diviſione.

Uſus.

Cum Ariſtoteles dicit tempus eſſe menſuram motus quam menſuram intelligit? q.1. Extenſionis, tempus enim eſt continuum quid, quia longum quid eſt, cujus partes præteritum & futurum continenter cohærent; & tamen etiam eſt aliquid diſcretum, quatenus numeratur ſecundum prius & poſterius. 2. Externam. Tempus enim ſubſtantiæ extrinſecus accidit, Sic locus etiam metitur ſubſtantiam, cui extrinſecus accidit. Menſura motus dupliciter dicitur 1. active pro eo quod menſurat motum, deinde paſſive pro motu menſurato vel menſurabili. Per. l 12. ph. de temp c. 3.

Menſura dicitur ratione { Menſionis ſeu menſurationis propriè
Numerationis analogicè.

Uſus.

Thomas Aquinas 1. part. ſum. quæſt. 28. artic. 2. pronunciat quantitatem eſſe menſurã ſubſtantiæ (ſc. corporatæ;)
Quæritur an hoc verùm ſit, de diſcreta ſimul quantitate & continua, ſeu de quanto,& magno, & multo; Videatur alicui intelligendum hoc de continua tantum, quod huic propriè conveniat menſurari. Sed ſciendum eſt, Thomam vocem Menſuræ hic latius accipere, ut ei nihil aliud ſit, quantitatem eſſe metrum ſubſtantiæ, quàm ob quantitatẽ ſubſtantiam in partes dividi, ſive metiri eam oporteat, quod propriè eſt menſurã diſtin-

guere, seu numerare. Quod multum est, id numeratur, atq; ita in partes dividitur, ut centū in centū unitates vel multos binarios & ternarios. Quod magnū est, id est longum vel latū vel profundum, vel omnia simul in partes item suas distingui potest, atq; ita possunt hæc quanti πάθη mensuram recipere. Sequitur hinc; orationem quoq;, quæ profertur (vocalem vocant ad differentiam in mente conceptæ & scriptæ) ut discretam quantitatem habere rationem mensuræ. Syllabæ enim orationis dum pronunciantur, quædam producuntur, quædam corripiuntur. Itaq; Fortunatus Crellius in lib. 1. part. comm. dialect: recte utitur propositione limitata seu habente, περιορισμὸν, oratio mensura est distinctorum sonorum & syllabarum, prout ore proferuntur: id est oratio vocalis dum distinctos sonos & Syllabas certo quodam modo profert, eas metiri dicitur, perinde ferè atque cum mensura aliquid metiris. Mensura hæc est analogica.

Μεταβιβασμός.

Μεταβιβασμὸς Aristoteli est, cùm obscura aut minus probabilis definitio permutatur apertiore & clariore. Hoc sæpè refelluntur vitiosæ definitiones: Vel est deductio respondentis à sua sententia: Vel est transitio ab improbabilioribus ad probabiliora: deductio propositionis ad probabiliorem.

Deductio est vel Dialectica, legitima, methodica, quæ fit ἐνδόξοις argumentis, vel sophistica, ἐριστική, fraudulenta, litigatorum. Hæc fit ἀλλοτρίοις & impertinentibus rationibus.

Itaq; μεταβιβασμῷ comprehenditur etiam μετάληψις, interpretatio cōmodior alicuj⁹ propositionis, quæ videtur esse durior, vel vocum permutatio, cum vox ignotior explicatur notiore. Hac igitur mollitur, q παραδοξότερον & durius esse videtur. Ac ei respondet μεταλαμβανόμενον.

Exemplum: Lex condemnat, inquit Apostolus Hujus sententiæ μετάληψις est: recta & perfecta ratio bene & honestè vivendi eos qui secus vivunt, injustos pronunciat, & dignos pœna judicat.

Μεταξὺ: Μετάξα.

Μεταξὺ 1. est Interim. Hinc quidam formulam Interreligionis vocat religionem μεταχικᾶ, quæ purè Græcus diceret μεταξυθρησκεία: Et μεταξυλογία est interfactio Quintil. interlocutio Gellio 2. τὸ μεταξὺ est inter medium, interjectū; mediū, interpositū, intercapedo, neutrū extremorū, ut amic⁹ vel inimicus vel μεταξὺ, i. e. neuter. Inter Essentiale & accidentale est μέσον personale, non autē intersubstantiale & accidentale. Nam personale substantiali subiicitur. Nam quo quippiam est, id est Essentia vel modus essendi. Et essentia & modus essendi est, vel substantiæ vel Accidentis. Substantia est vel οὐσία seu essentia in specie κατ' ἐξοχὴν dicta vel personæ persona, vel est absoluta, ut Angelus, homo vel respectiva, ut pater vel fili⁹ vel Spiritus S. In S.S. Triade. Hic, q mysterium est, trium personarum est una communis essentia & tres modi essendi 3. τὸ μεταξὺ Ethicè est mediocritas ut est affectuum & virtutum.

Μετάξα est sericū, σηρικόν. Hinc fecit Justinianus forma latina vocem Metaxarii lib. 8. cod: de pignoribus pro negotiatoribus serici. Hæc vox e à Serib⁹ populis vel à serib⁹ vermiculis nentibus sericum, qui apud Seres populos sunt & dicuntur aliis bombyces Seidenwürme.

Μεταφορικόν.
cum i. est habens metapho-
onstans ex metaphoris.
Usus.
ojectum prædicatur de affe-
ıa nisi sit inter & ἀντίστροφη, id
ersio. Itaq; non dicitur Me-
:a Emphasis sed Emphatica
is metaphora, non hyperbo-
phorica, sed metaphora hy-
:a, (sicut dicim' hyperbolica
:atio, non hyperbole amplifi-
nō Catachræsis Synecdochi-
ynecdoche speciei Catachre-
ı apocrestica, non Allegoria
orica, sed metaphora alle-
id est continuata. Quia ex
ia Rami & Talæi hyperbole,
ora, catachresis sunt affectio-
porum. (Objectio) Attamen
:itur à Paulo 1. ad Corinth. 5.
agimus non cum fermento
&c. hic Allegoria metaphori-
ıquit Scholiastes: sed respon-
holiasten hoc loco accipere
oricam pro eo quod est con-
metaphoris ut metaphoræ
t se ad allegoriam ut partes ad
ıon ut subjectum ad affectio-
:teroquin hypallactica locu-
rit: Hæc allegoria est meta-
pro recta, Hęc metaphora est
ca. Interdum nominatur
sine subjecto seu tropo ipso,
dico, Ακυρολογία seu κατάχρη-
est. Ακρασία propriè significat
erantiam, sed aliquandò per
ποι ponitur pro ἀκράτεια, id
ntinentia, ut 1. Corinth. 7.

ηχανική, Mechanica.
a est ars, per quam non solùm
ematicis & Physicis rationi-
l etiam per artes manuarias

machinæ & instrumenta ad vitæ humanæ societatem necessaria, commoda & venusta conficiuntur. Mechanica est λογική (rationalis) seu theoretica, vel χειρουργική (aliàs practica) manuaria. Papp. Alexandrinus lib. 8. mathem. collectaneorum. Sic dicta quod manuum operatione perficiatur.

Mechanica theoretica, per geometricas, arithmeticas, Physicas, astronomicas rationes perficitur. Hæc dividitur in quinq; speciales artes.

Prima est ἡ τῶν μαγγανικῶν μηχανημάτων τέχνη, ars machinationum manganariarum ars manganariorum instrumentorum, qua magna pondera machinis adhibitis, ad id effabrè factis, præter naturam in altitudinem tolluntur minori potentia: Quæ doctrina de movendis oneribus præcepta tradit, ut sunt κεντροβαρικὴ centro ponderantium, ἰσοῤῥοπικὴ, æquiliborantium, ἀνισοῤῥοπικὴ inæquiliberantium, ςαθμικὴ, βαρύλκος Heronis, totaq; doctrina de simplicibus quinque facultatibus, ad onera movenda, atq; etiam ex his compositis. Altera est ὀργανοποιητικὴ, βελοποιητικὴ & χειροβαλιστρικὴ.

Tertia est quæ κατ' ἐξοχὴν propter excellentiam dicitur μηχανοποιητικὴ, ars considerandi machinas. Sub qua sunt ὑδραυλικὴ & κλασμαλικὴ. Hujus artis periti dicuntur μηχανοποιητικοὶ & θαυματουργοί. Quarta est αὐτοματοποιητικὴ quæ etiam dicitur θαυματοποιητικὴ, sub hac sunt πνευματικὴ (specialis αὐτοματοποιητικὴ, quæ & νευροσπαστικὴ dicitur) quæ rationem docet considerandi αὐτοματικὴ instrumenta quibus efficimus, ut corpora inanimata à se ipsis moveri videantur.

Quinta est σφαιροποιΐα Sphærarum effectrix ad imitationem cœlestium mu-

motuum seu circumvolutionem, unde tales artifices vocamus σφαιροποιὸς ἢ σφαιροποιητικὸς: sub hac continetur γνωμονικὴ, ars consideratrix horologiorum ὡρολογικὴ & μετεωροσκοπικὴ: Breviter, omnium eorum instrumentorum, quibus utimur in observationibus Astronomicis & Geometricis conficiendorum, ars potest nominari σφαιροποιΐα, Sphæropoeia. Cheirurgica, quæ perficitur manuũ exercitatione, varias habet partes: Generatim tamen potest comprehendi sub τεκτονικῇ, ædificatoria: de qua scripsit Vitruvius lib. 10. architect. suæ; ubi facit tria genera machinarum; Unum Ἀκροβατικὸν (scansorium) Alterum πνευματικὸν (spiritale.) Tertium βαναυσικὸν (tractorium).

Pappus Alexandrinus Cheirurgicam dicit constare χαλκευτικῇ, arte æraria, τεκτονικῇ, ædificatoria, οἰκοδομικῇ fabrili, ζωογραφικῇ, pictoria, aliisq́; similibus artibus.

Ἄλλως.

Mechanica est ars bene machinandi, id est, doctrina faciendarum machinarum & instrumentorum, aliàs μηχανοποιητικὴ. A Græco μηχανή.

Machina propriè est opus artificiosum ligneum vel ferreum, habens maximas vires ad onera movenda, ut est ἀκροβατικὴ (Scansoria) πνευματικὴ (spiritalis) & βαναυσικὴ (tractoria). Interdum generalius accipitur pro quovis opere manuario. Opus Mechanices Græcis est μηχάνημα: Mechanicã necessitas & cõmoditas genuerũt, admirabilitas & jucunditas celebrârunt.

Mechanicæ scilicet est, quod tecta & vestes fiunt: quod aratrum agris circumagitur: quod bigis & quadrigis commeatus, merces, onera vehuntur: quòd navigia remo impelluntur, quòd gubernaculo exiguo in extrema puppi collocato ingentes triremium moles inflectuntur: quòd gravia facilè sursum attolluntur: quod magna pondera ab exigua admodum virtute moventur: quòd unius sæpè manu pro multis fabrorum manibus pondera lapidum & trabiũ à fabris & architectis sublevantur: quòd magnæ arborum moles in partes dirimuntur ac dispescuntur; quod è liquidorum prælis vina oleave exprimuntur, quod cœlestem globum Archimedes exiguo fragilique orbe conclusum ita effinxit, ut omnes cœlestes motus repræsentare videretur; quod idem non veritus est dicere Δός μοι ποῦ στῶ, τὴν γᾶν κινῶ. Da mihi ubi stam, terramq́ue movebo; quod Conradus Dasypodius excellentissimus Mathematicus artificiosissimum horologium cathedralis Reipubl: Argentinen: templi primus invenit, & auxilio opificum & artificum (idest mechanicorum Cheirurgicorum) confecit: quod Carolo Imperatore ingrediente Norinbergam aquila volavit: quod musca ferrea convivas circumvolitavit: quod Illustriss: & literatiss: Princeps Mauritius Hassiæ Landgr: Fuldam Anno Domini 1601. alicuo navigabilem fecit. Præterea Siphones incendia restinguentes & alia. Quis enim omnia enumeret quæ ostendunt multa, quæ commodis & usibus hominũ inserviunt, artè posse, quæ natura non potest, mechanicæq́; opera præter naturam fieri.

Mechanica est duplex, Rationalis & Manuaria magis.

Rationalis (λογικὴ) est, quæ mathematicis & Physicis rationibus potissimum perficitur.

Constat hypothesib⁹ & Theorematis.

Rationali continetur Ars manganariorũ, Organopoetice Thaumatopoetice A- Sphæro poetice.

ınariorum eſt, qua onera pon-
minori potentia moventur
ıt cũ magna onera machinis
is in altitudinẽ tolluntur.)
Mangano, quod eſt lignum
m, de quo in Trochlea.
s duæ ſunt. Prior continet τὰ
ϱικὰ Centrogravia ſive Cen-
rátia, & τὴν σαθμικὴν ſic dictã
θμῦ, id eſt pondere ſive libra.
doctrinam de certis potentiis
onera tolluntur.
gravitatis eſt punctum rectæ
ıtis figuram in partes æquè
ſeu eſt punctum intra figuram
n, circa quod undiq; partes æ-
n momentorum conſiſtunt, id
ſcunt.
gravitatis eſt aut ſolidorum
um. Præpono Solidorum; quia
pliciter & magis propriè con-
quàm planis. Itaq; Collegi-
nnimbricenſe dicit, Centrum
tis eſſe punctum mediũ lineæ
orpus in partes æquè graves
ıtis.
gravitatis ſolidi eſt punctum
tra ſolidam figuram, per q̃ ſi
planum, figuram quomodo
ecans, ipſam in partes æquè
antes dividet. Differt igitur à
Juiverſi & Magnitudinis:
iniverſi eſt punctum, à quo o-
eæ ad extremæ ſphæræ mun-
ferentiã ductæ ſunt æquales.
nagnitudinis eſt punctus me-
æ rectæ figuram in duas æ-
nagnitudines dividentis. Seu
tum, mediũ figuræ obtinens.
ıentia colliguntur ac dedu-

m gravitatis & magnitudi-
bo æquabiliter gravi in u-
mque centrum recidunt: At
in æquabilem habente gra-

vitatem cujusmodi eſt ſphæra partim plumbea partim lignea, in talis igitur globi medio eſt centrum quidem magnitudinis, ſed centrum gravitatis eſt punctum extra medium in parte graviori exiſtens, quod cum centro totius univerſi jungeretur, ſi ejusmodi corpus ſine impedimento deſcenderet.

2. Centrum gravitatis terræ eſt centrum mundi. Et ſi grave quippiam in centro mundi collocatum fuerit, neceſſe eſt centrum gravitatis illius in centro mundi conſtitutũ eſſe, ſiquidem ut grave illud tunc quieſcat, partes undiq; ipſum ambientes æqualiũ momentorũ eſſe & manere oportet.

Quàre cum phyſici dicant; Omne grave ſuopte nutu ſeu naturali propenſione centrum mundi appetere, nihil aliud dicunt quàm quod grave proprium centrũ gravitatis cum centro mundi coaptare expetat, ut optimè quieſcere poſſit.

3. Motus itaq; deorſum alicujus gravis corporis fit per lineam rectam, quæ centrum gravitatis ipſius gravis & centrum mundi connectit. Et graviæ ſecundum gravitatis centrum deorſum tendunt. Et unum quodq; grave in centro gravitatis propriè gravitat, ita ut tota vis gravitatis ponderis in ipſo gravitatis centro collectæ eſſe ac tanquam in ipſum cõfluere videatur.

Centrum gravitatis plani eſt punctum intra planam figuram, per quod ſi ducatur recta linea figuram quomodocunq; ſecans in partes æquiponderantes ipſam dividet.

Centrogravium hypotheſes ſeu πϱοκαταλήψεις ſunt.

Ita ſe habet gravitas ad gravitatem, ut diſtantia ad diſtantiam.

2. Gravia æqualia ex æqualibus diſtantiis æquiponderant. Sumitur an-

autem distantia gravium à centro libræ, id est *ex puncto circa* quod *libra vertitur*.

3. Aequalia gravia ex inæqualibus distantiis non æquiponderant, sed præponderat grave ex majore distantia.

4. Gravibus ex aliquibus distantiis æquiponderantibus si alteri gravium aliquid adiiciatur nō æquè ponderat, sed ad grave, cui adjectum fuit, deorsum fertur.

Similiter ab altero gravium si auferatur aliquid, non æquè ponderat, sed ad grave, à quo nihil ablatum est, deorsum tendit.

5. Similibus & æqualibus figuris inter se coaptatis centra quoq; gravitatis ipsarum inter se aptata erunt.

6. Similium figurarum centra gravitatum similiter sunt posita. Puncta in similibus figuris similiter posita esse dicuntur, à quibus ad angulos æquales lineæ rectæ ductæ cum lateribus homologis æquales angulos efficiunt.

Ex his principiis demonstrantur Theoremata, de quibus vide artifices.

Stathmice est de libra qua expenduntur pondera.

Pondera sunt vel ἰσόῤῥοπα vel ἀνισόῤῥοπα (ῥοπὴ momentum est). Ihorrsopa seu æquiponderantia sunt quæ constituta sunt in æquilibrio. Ænisorrhopa, contrà.

Æquilibrium dicitur, cum brachia libræ Horizonti seu Finitori æquidistant, ita ut examen libræ in neutram partem declinet.

Linea, quæ directe seu perpendiculariter ita à centro libræ demissa esse mente concipitur, æquilibrii linea dicitur.

Consideratio corporum gravium & levium hìc simplex est, vel respectiva.

Corpora ea simpliciter dicuntur æque ponderantia, quæ pondere sunt æqualia, licet non sint æqualis materiæ.

Corporum anisorrhoporum propriè & simpliciter illud dicitur, quod pondus habet gravius altero, licet sit diversæ materiæ.

Corpora respectu alterius dicuntur graviora vel materiæ, vel descensionis vel loci ratione.

Ratione materiæ si materia alterius gravior materià alterius, ut plumbum dicitur hoc modo esse gravius ferro.

Ratione descensionis, dicuntur graviora vel leviora, si vel per rectū aut curvum; si vel velocius aut tardius descendant, licet simpliciter, id est pondere sint æquè gravia.

Corpus denique levius aut gravius altero censetur ratione loci, in quo corpora manent & quiescunt, quo gravitatem vel levitatem acquirere possint, licet per se ejusdem sint ponderis.

Potentia gravis corporis definitur ex viribus ejus, quibus deorsum ferri appetit, & resistit motui, quo sursum tollitur.

Æqualis potentiæ corpora sunt, quæ æquali tempore æquale spatium motibus suis pertranseunt.

Corpora quæ æqualis sunt magnitudinis & æqualis potentiæ, æqualis etiam sunt generis.

Inæqualis potentiæ corpora sunt, quæ æquali tempore per inæquale spatium motibus suis feruntur, ita ut unum altero velocius aut tardius moveatur.

Corpora quæ inæqualis sunt magnitudinis & inæqualis potentiæ, inæqualis etiam sunt generis.

Si corpora sunt inæqualis potentiæ majoris potentiæ dicitur illud, quod æqualia spacia minore tempore c

[q]uod verò majus tempus re-
[m]inoris dicitur potentiæ.
[Po]tentiæ corpus est illud, quod
quidem in descendendo ad
[ad centrum] mundi connititur, in ascen-
[ve]rò tardius sursum movetur.
[C]orpus grave in descensione
[gr]avius, quo rectius seu magis
[perpend]iculariter ad centrum mun-
[di].
[Co]rpus simplex in sibi proprio
[non est] grave. Nec ullum corpus ali-
[quod in] ipso est grave, ut nec aqua in
[aqua, ne]c vinum in vino, nec oleum
[in oleo] grave censetur.
[Libra p]er rationem circuli, est κύκλος
[...] Libræ longiorū brachiorum
[ex]actiores, quàm libræ mino-
[rum].
Ponderandis mercibus, ne
[...]voles adhiberi libras longio-
[rum n]on breviorum brachiorum.
[I]n circulo majori majores sunt
[q]ui à centro longius producti,
[citiu]s moventur: In circulo mino-
[re ta]rdè. Jam verò major libra est
[qua]m major circulus: minor libra
[q]uam minor circulus. Ergo
[m]ajor facilius movebitur quàm
[...]
[...]is feruntur, ea magis in con-
[...]n veniunt, eorumq; æqualita-
[te]l inæqualitatem facilius licet
[ad]vertere.
[Li]bræ celerius agitantur, quàm
[...]s.
[M]ajoribus libris utamur, rerum
[pond]erandarum æqualitatem vel in-
[æqualit]atem citius deprehendemus,
[co]nsequenti, libræ majores sunt
[...]res.
[...]r δυνάμεις seu facultates quib⁹
[...] onera moventur.
[...]net Problema Archimedis,
[...] datum pondus movere: qui

& dixisse fertur, ut suprà dixi, Da mihi ubi consistam, & commovebo terram. Statuit enim per certas δυνάμεις, tanquam media, pondus quantumvis maximum, & viribus tamen minimis loco moveri posse.

Potentiæ seu facultates eæ sunt simplices vel compositæ.

Simplices sunt, vectis, Axis in peritrochlio Trochlea, Cuneus, & Cochlea.

Vectis, μόχλος, est palus acutam habens cuspidem seu lignum longum, quod oneribus subiicitur ut tolli possint. Cum enim magna pondera sunt movenda, quoniam parum à terra attollere oportet, ea autem ansas non habeant, quod omnes partes basis ipsius ponderis solo incumbant, iccirco paulatum suffodientes, & ligni longi seu rotundi sive quadrati, extremitatem sub onus subiicientes, ex altera parte adducimus, supponentes ligno, prope ipsum onus, lapidem, qui græcis dicitur ὑπομόχλιον eò quod vecti subiiciatur.

Hypomochlion est fulcimentum è duriori materia, ut lapide, quod ad locum ponderi propiorem subiicitur.

Hinc est axioma. Vectis hypomochlio subjecti pondus levat unius hominis viribus, quod multarum manuum vis conjuncta levare non potest.

Quanto propius oneri ponitur hypomochlion, quanto etiam longius vectis motor ab ejus hypomochlio ab est: tanto facilius pondus movetur.

Navigium igitur à diversis remigibus; aliis in prora, aliis in media navi: aliis demum in puppi collocatis agitatū, ab his velocius promovetur, qui in medio loco sunt constituti.

Quo enim longius vectem movens ab ejus hypomochlio abest, eo facilius pondus movetur. Cum navigium

à diversis remigibus movetur, sicut vectis, hoc est remi motor in medio navis constitutus, longius absit ab hypomochlio: Navis enim in medio est amplissima. Ergo in medio constitutus, pondus, hoc est navigiū cū aqua facilius propellet, quam reliqui. Habet hoc vectis commune cum libra, quòd potentia circulus est.

Vectis diametri termini sunt pondera, alterum lignum, alterum caput.

Vectis duplicatur in Cuneo.

Cuneus igitur est instrumentum mechanicum quod magnas moles vel arborum vel marmorum duobus in contrarias partes distrahentibus vectibus divellit.

Utimur eo in iis motibus, qui brevi tempore fiunt, ut cum continui solutionem molimur, cum aliquid distendere, vel aliquid frangere, aut figere volumus. Maximus ejus usus est ad lapides cohærentes cum partibus inferioribus ex ipsis lapicidinis evellendos. Pars Cunei acuta secat acumine: Superficies utrinque planæ, altera indextrum, altera insinistrum, dispellunt.

Quanto Cunei angulus minor est, tanto faciliusagit, videlicet leviori percussione.

Hypomochlia hic sunt oræ rimæ utrinque cuneum excipientes.

Axis in peritrochio est lignum quadratum cujus extrema contorquentes rotunda facimus. Quomodo præterea construatur, docet Pappus Alexandrinus.

Circa medium axem circumponitur tympanum habens foramen quadratum axi congruens, ut eodem tempore & axis & peritrochium vertatur.

Si volumus magna pondera vi movere minori, alligatos ad pondus funes circumponimus circa depressas partes axis, & in foramina, quæ sunt in peritrochio, inicientes scytalas deducentes peritrochium convertimus. Ita, inquam, pondus facilè movetur à minori potentia funibus circa axem convolutis vel etiam ab aliquo recollectis, ut nec toti axi circumponatur. Sub hac facultate comprehenduntur, Ergatæ furculæ (ἐργάται) terebræ, tympana cum suis axibus sive dentata, sive non.

Trochlea est machina tractoria rotulam axiculum & fauem ducto[illegible] continens.

Cochlea, aliâs Helix Cylindrica, nil aliud est quàm assumptus cuneus percussionis expers. Seu est trigon[illegible] curvum: Si enim altera ex lineis rectū angulum constituentibus cylindri basi lineæ ipsi æquali obvolvatur, reliqua verò, servato eodémque constituunt angulo, super Cylindri superficiem curvetur, habebitur helix cylindrica. Hujus potentiæ plures sunt partes: constat enim duabus superficiebus, ideoq; pluribus etiam modis variari potest. Usus ejus est, ut Cylindri basi in superficie immobili c[illegible] axem conversa pondus movendum helicem premat.

Compositæ potentiæ nascuntur, si simplicium fiant συζυγίαι, ut cùm fit per mistio vectis cum trochleis, vel trochleæ cum vecte. Sic Cochlea interdum aliam facultatem assumit.

Ὀργανοποιητικὴ est doctrina conficiendi instrumenta; Estque βελοποιητικὴ vel ὑδραυλική.

Βελοποιητικὴ (ars jaculatoria) docet machinas bellicas & instrumenta ad bellum necessaria, quæ tela, saxa, sagittas & machinas longius excu[illegible] conficere; Ea instrumenta di[illegible] jaculatoria. Βέλος est omne [illegible] qu[illegible] instrumentis bellicis, tormen[illegible] da, arcu, emittitur.

ur pars est ζωπαλικὴ, (quæ cō-
tapultas). Tela, n. lapides, sa-
& similia jacula in longissimū
tiū emittuntur per catapultas.
ulta est machina bellica, qua
t saxa excuti solent.
ce docet rationem conficien-
hinas hydraulicas. Seu facit
nenta, quibus aqua facilius de-
r, libratur, attollitur, exprimi-
shauritur, quæ Græcis sunt
ἀντλημαλικὰ.
quadruplex præcipuè est diffe-
. Primum genus est, quo aquæ
lta profunditate exhauriuntur
mpana, per cochleas (quod in
, pontibus, navigiis requiri-
indiget horum calcatura seu
ione.
inæ sunt tripartitæ, Vel enim
itissime magnam multitudi-
quæ exhauriunt sed non cito;
magnam altitudinem aquam
nt, sed non multum; vel altissi-
xtollunt, aquam & magnam
copiam exhauriunt.
hydraulicarum machinarum
est quod vi aquæ versatur: cu-
di sunt in fluminibus rotæ &
ana, ad molendam farinam,
m frontes si percutiantur ab
u fluminis ipsa rota versatur.
. Machinæ hydraulicæ sunt ex
s fiunt aquæ ductus, cum vel
m scaturigines ad certa loca
ntur per canales & tubulos,
am flumina ad opplendas fossas
re belli in unum locum co-
r; vel etiam aliæ librationes &
tiones aquarum perficiuntur.
Vitruvius lib 10. cap. 3 hydrau-
achinas vocat, quæ per fistulas
edunt, propter aquam ab aëre
Tam.
r commune quid habent cum

ὀργάνοις ἐμπνευστοῖς seu spiritalibus, quæ spiritu inflantur.

Θαυματοποιητικὴ conficit machinas quibus multis pariunt admirationem alias θαυματουργικὴ.

Subhac sunt πνευματικὴ & αὐτοματοποιητικὴ. Illa spiritalis Latinis dicitur, quod efficiat per spiritus & flatus varia corpora etiam aliis elementis congredientibus. Hujusmodi sunt folles fabrorum, cucurbitulæ, siphones, quibus utimur in incendiis. Hujus etiam generis sunt in quibusdam aris igne evaporante statuæ sacrificantes, crateres concordiæ, qui sunt duo vasa, quorum si unum repleatur vino, alterum autem sit vacuum. & utrumque canales habeat apertos, non effluit vinum, nisi & alterum vas aqua impleatur; tubus à quo fluat aqua & vinum, in quacunq; voluerimus proportione; Constructio sacelli; cujus igne accenso valvæ sponte aperiuntur, & eo extincto rursus clauduntur; Constructio vasis, quod δικαιόμετρον (justæ mensuræ) appellatur, quod sci humido repletum quotiescunq, invertitur, æqualem quantitatē effundit; Cucurbitulæ constructio, quæ sine igne attrahat; Item tale θαῦμα, ut si in ara accendatur ignis, statuæ choros ducere videantur.

Πνευματικὴ speciatim quoad clangores sonitusq; edendos est κλασματικὴ; qua sonitus quidam & clangores tanquam per tibias & instrumenta Musica similia efficiuntur, cum tamen hæc non assint, sed ex aëre occluso vel intercepto, vel aliis modis affecto ejusmodi clangores fiant. Talis est constructio Lagenæ vociferantis cum humidum effluit; Constructio organi, quod vento perflante sonū reddat tibiæ; Gall' gallinaceus in horologio in vēto à Dasypodio, & in

 templo

templo Argentinensi erecto; Ut apertis templi valvis sonus tubæ efficiatur; thyrsus in aquam demissus sonum edens fistulæ vel aviculæ.

Αὐτοματοποιητικὴ est pars Mechanicæ, docens rationem conficiendorum αὐτομάτων, id est quomodo inanimata corpora à seipsis moveri possint. Aliàs dicitur νευροσπαστικὴ, quia in ejusmodi fabricis nervi & funes solent adhiberi, per hos θαυματουργοὶ motus animantium imitari videntur. Αὐτομάτα Dædalei, i. e. insignis exempla sunt multa artificiosissima horologia, & quòd Gallus Gallinaceus concutit alas, quatuor ætatum statuæ egrediuntur, ingrediuntur, convertuntur in circulũ singulis horis, quartas horarũ partes pulsãdo indicãt, Mortis imago tandem extremam horæ partem pulsat, & ita finem hujus & initium alterius sequentis horæ docet.

Μικρολογία.

Μικρολογία est minuta de verbis disceptatio; vicina est illi λεπτολογία. Talis interdum est criticorum, cum nimis anxii sunt & scrupulosi in minutulis. Hæc est significatio oratoria. In doctrina Ethica μικρολογία est vitium, quo sordidè & præparcè ratio initur vel agitur.

Interdum etiam in oratoria significat orationem tenuem, & humilem, ac ejusmodi quæ caret dignitate verborum & sententiarum, μὴ μικρολόγει περὶ τὰ μεγάλα, id est ne humiliter loquaris de magnis.

Μιμητική.

Est facultas, quæ in imitando versatur, Aliàs εἰδωλουργική. Ejus Platoni duæ sunt species 1. εἰκαστική. assimilandi seu repræsentandi. 2. φανταστική, quæ imaginũ modos docet. Illa in veris: hæc in inanibus & falsis imaginib' versatur. Vide Plat. in Soph. cui Sophista est Δοξομιμητὴς, φανταστικὸς, qui φαντάσματα. i. e. inanes rerum imagines, h. e. falsas opiniones & comminiscitur & tanquam veras obtrudit, ac habet ἐπιδείξεις suas pro ἀποδείξεσιν. Mimetica oratio seu verba μιμητικῶς proposita dicuntur, quæ alterius personam non nostram repræsentant.

εἰδωλοποιητικῆς seu εἰδωλουργικῆς genera duo. | εἰκαστικόν. | φανταστικόν.

Monopolium.

Monopolium est facultas aliquid vendendi, quã quis unus habet, seu cum quis propriam sibi venditionem aliquarum rerum facit, sive sit privatus, sive civitas. Aristoteles vocat μονοπωλίαν lib. 3. politicorum textu 138. Quæ legibus civilibus licet sit prohibita, hodie tamen viget: quam benè, dispiciant alii.

Μονάς.

Μονὰς 1. est unitas 2. primus numerus in tesseris, tesserarum jactus qui dicitur ὄνος, id est asinus 3. μοναὶ sunt conclavia seu habitationes, & singulares ac solitariæ habitationes, ἀπὸ τοῦ μένω id est à manendo: utitur hac voce Joh. cap. 14. per metaph.

Μοναδικὸν vox est Arithmetica politica & physica. Numerus enim dicit μοναδικὸς & homo μοναδικὸς sui, ut juris & potestatis, & avis μοναδικὴ solitaria unica.

Μονὰς est Transcendens vel Inferior. Transcendens Deus rerũ principium Pythagoricis, & unitas Metaphysica. Inferior ut Mathematica, Ethica. Logica. Mathematica, ut Arithmetica [illegible] radix numeri, prima omnium [illegible] rum mensura.

gica est simplex terminus. Dy-
positio quæ ex duobus termi-
nquam duabus monadibus,
it. Trias, syllogismis.

Μονόφθαλμος.

μος est unoculus: Herodotus
in Schythia esse ἄνδρας μονοφ-
, Arimaspos nomine: unocu-
it Plautus. Utitur ista voce
18. pro lusco. Distinguunt in-
οφθάλμους & μονοφθάλμους. Et
è μονοφθάλμους perhibent ap-
qui natura tantum habent u-
culum: ut Cyclopes, Cœlites
τεροφθάλμους qui alterutro ocu-
privati sunt casu quodam: sed
fferentia non semper à scripto-
servatur.

Μυστικὸ ἄφωνος.

nuta erat 1. quæ quibusdam
us faciebat intelligi, quod lingua
riptura meli' exprimi nō posset
oll. Seu quæ ore clauso mani-
quebatur, & quibusdam gesti-
onibus faciebat intelligi, quod
rrante lingua aut scripturæ tex-
osset agnosci. Cassiod. lib. 1. va-

raulica, quæ aquæ sono exerce-
Hydraulicum autem organon
mile aræ rotundæ, & canales
tulas in aqua tenebat, qua per
m mota illæ spiritu repleban-
rvulorum quorundam seu lin-
m inclusarum medio, atq; ita
simum edebant sonum. Athen.
.24. Qui hoc instrumento ute-
seu cantabant, dicebantur
ulæ.

mutam qui callebant, appella-
Pantomimi & Chironomi.
enr. Salmuth. notas ad Pancir.
à veteribus accipitur pro ho-

mine gratiis omnibus ornato & sapi-
ente; & Musica pro suavi morum
concinnitate.

Μυκτὴρ.

Ὁ μυκτὴρ 1. significat meatum odoran-
di, nares. Galen. & Aristotel. 2. Irrisi-
onem 3. Irrisorem insignem, sicut
Poeta non nasutum, sed nasum quen-
dam vocat; quæ prædicatio impro-
pria est & hyperbolica. 4. ὕβριν Pol-
luci. Sunt enim aliquæ Ironiæ, quæ
conjunctum habent μυκτηρισμὸν,

Μυκτηρίζω est irrideo, cum nasi quadam
commotione ἐκμυκτηρίζειν hinc est
Lucę 16. ἐξεμυκτήριζον: ubi præpositio
ἐξ verbi significationē auget, quæ est
insignis derisionis, adhibito gestu
quodam narium, ut dixi. Latini di-
cunt naso suspendere Horat.

Μυστήρια.

Mysteria sunt arcana seu arcanæ res
quas nefas est divulgare (à verbo μύζω
quod latinis est mutio, id est sonum
reprimo) velactiones arcanę rei aper-
tæ. Apud Ethnicos erant parva vel
magna: in quibus quæ agebantur sa-
cerdotes summo silentio occulebant.
Mystis tamen, hoc est, initiatis ea
communicare fas erat.

In specie Mysteriū Sacramentū est, hoc
est, vel actio tota Sacramentalis &
spiritualis vel tantùm sacra symbola,
quæ in actione usurpantur vel res
quæ in symbolis referūtur voce my-
sterii significātur. Μυστήριον cōtinet res
significatas, i.e. externa signa cōtinét
res significatas nō inclusivè sed reprę-
sentativè. In Eucharistia continetur
magnum mysterium seu sacramen-
tum: Augustin. id est magnæ & arca-
næ res. De mysteriis numerorum vi-
deātur Pythagorei & Platonici: Myste-
ria Dei quæ ad salutem nostram per-

cinent in se suaque natura cerni à nobis non possunt sed ipsa in verbo Dei quasi intuemur.

LITERA. N.

Νοερὸν.

Νοερὰ φύσις est intelligens natura

Νοερὸν & λογικὸν { simpliciter, ut angelus / Cum affectione imaginis Dei.

Quidam putant in imagine Dei esse ἰδοποιὸν διαφορὰν hominis. Cum enim de solo homine legatur, eum conditum esse ad imaginem divinam, dicunt ita eã explicari debere, ne creaturæ ulli alii tribui possit, ut sit anima πνευματονοερὸν καὶ λογικὸν, non simpliciter, sed tale, quod sit divinæ imaginis, & hoc modo prædita iis virtutib⁹, quæ sunt in eo Archetypo, ad cujus instar creata est, quæ deliberando, consultandoq́. decernit & statuit, quod rectum est, & ita virtutes has in corpore exercet, & sententiam suam oratione explanat.

Νόθος.

Nothus *propriè & in specie* significat eum: qui non est procreatus ex justis nuptiis: natus est ex non justo matrimonio inter se copulatis. Huc pertinent qui vulgo vocãtur Bastardi à germanico Bös art nati ex stupro maris ac virginis vel viduæ honestè aliàs vivẽtis. Dn. Vult. in cõm. in Inst. *Impropriè & generaliter* nothũ dicitur, quicquid non est legitimum, vel quod est degener. *Nothipulli* sunt, qui concepti sunt ex peregrinis maribus. *Catulus* nothus dictus est à Philostrato quem leæna concepit ex pardo, Vide lexicon. Jur. diligentissimi viri Johannis Calvini.

Νόθος λογισμὸς seu λόγος Plat[...]is vide in voce λογισμὸς. *Notha Costæ* [...] in doctrina physica seu Anatomica dicuntur inferiores quinq; Vulgo mendosæ, quia & breviores & m[...]liores sunt. Græci has vocant [...] i. est. Cartilaginẽ, quia subl[...] earum est cartailagine. Op[...] ejs superiores septẽ, veræ, quæ [...]untur à spondylis, & terminan[...] medium os pectoris cui nomen est στέρνον *Nothum seu adulterinum regni* seu Principat⁹ regius Nothus [...]ticis est regnũ diminutũ vel m[...] tyrannide: cui opponitur verũ & [...]stum, simplex & perfectum, quod est imperium unius ex virtute pe[...] optimi in subditos inferiores, [...]bera perpetuaq́; omnium rerum potestate ad utilitatem publicam. Vide 3. politicorũ Aristotelis Noth[...] nothi versus sunt alieni, q[...] falsò attribuuntur. Aliàs n[...] & suppositicii. Sic dicta notha id est [...]positicia instar alieni fortis.

Νυμφαῖα Nymphæa.

1. Nymphæa erant aulæ seu ædes publicæ amplissimæ, quas nuptiar[...] celebrandarum gratia frequen[...], qui propriis in ædibus idoneo ad [...] destituebãtur loco. Hæc erant in[...]cta culinis & conclavibus, i[...] q[...] mantilia, patinæ & alia vas[...] bantur: Sic dicta quòd Græc[...] sam dicunt Nympham. Pa[...]
2. Alii accipiunt Nymphæa ita u[...] tantũ nuptiis celebrandis, sed [...] cris seu thermis voluptatis ca[...] stitutis sint destinata à P[...] qui posteritatis causa ea ext[...] Vide Beroald. ad Apul[...]
3. Sed Jul. Capitolin. videtur [...] inter Nymphæa & ipsa Lava[...]

...pera Gordiani nulla extāt, præ-
...edā Nympha & balneas. Ap-
...inc Gordianum Nymphæis
...tructis lavacra etiam adjecisse.
...quoq; qui existimēt Nymphæa
...ptialia cubicula, à quibus Be-
...s dissentit.

LITERA. O.

...lus O' geminatus appositus & subjecto & prædicato.

...s appositione ad & subjectum ...dicatū significat ἀληθινόν, vel ... Aristot. 2. de anima text. 36. ... ipsius esse omnib' essentia est. ... Græco & τὸ causa, & τὸ essentia ... articulum præpositū. Si igitur ...psa ipsius Esse, est ipsa essentia ...am ipsa essentia est ipsa causa ...Esse. Causam autem ipsius Esse ...teles intelligit eam, quæ dat rei ...pecificum, & rem constituit in ...e. Hæc autem est forma. Zaba-...d hunc locū, qui etiā ex eo col-...ateriam non esse partem essen-...a quidditatis rei.

...s ὁ interdū est Interpretationis: ...θε τοῖς νόμοις, τοῖς τῶν βασιλέων κει-... obtempera legibus, nempe iis ...eges tulerunt

...s additus mutat nonnunquam ...sitionem particularem in fin-...em Matth. 26. πρὸς τὸν δεῖνα &c. ...endam qui vobis non ignotus ...iq; vos ante sæpe recreavit. Ar-... vis interdūm est ἀναφορικὸν (re-...) ad Corinth. 10. ἡ δὲ πέτρα, id est ...lla, ex petra profluens, quæ Ifra-... sequebatur in deserto erat ...tus, i.e. adumbrabat Christum.

Ὅπερ.

...ist. est verè, propriè, essentialiter

ut ὅπερ ἄνθρωπος verè homo, ὅπερ ὂν verè Ens: color prædicatur ut ὅπερ ὂν de albedine, id est, propriè & essentialiter. At albus paries, non potest dici ὅπερ χρῶμα i.e. verè color. Non est generaliter verū hoc pronūciatū: Cùm articulus Græc' & subjecto & prædicato apponitur, significatur prædicatū esse ὅπερ ὂν ratione subjecti, vel esse partem essentialem subjecti. Nam ὁ ἄρτος ἐστὶ τὸ σῶμά μου dici potest; & tamen panis nō est ipsum corpus domini, seu prædicatum non est de essentia subjecti.

Οἷον.

Οἷον valet adverbium quasi ut, οὐ λέγω, οἷον ὅτι ἐκπέπτωκεν &c: nō dico quasi ꝗ exciderit sermo ille Dei. In ep. ad Rom. 11. Sic Plato in Apologia καὶ εἴτε δὴ μηδεμία αἴσθησίς ἐστιν ὁ θάνατος, ἀλλ' οἷον ὕπνος, id est sive mors non sit aliquis sensus, sed quasi somnus. Similitudinis igitur hic nota est.

Οἷόν τε idem est quod δυνατὸν, possibile. Quando autem hæc vox hanc significationem ascifcit, solet post se regere verbum infinitivi modi, ut οὐχ οἷόν τε ἐκπεπτωκέναι (sub audiendo verbum ἐστὶ post voculam οἷον) id est fieri tamen non potest ut exciderit. Joh. Piscat. in Scholiis in 9. cap. ad Rom. ὡς οἷόν τε pro virili parte. Demosthenes. Καθ' ὅσον οἷόν τε μετρίως καὶ εὐλαβῶς χρηστέον quā modestissimè & cautissimè fieri potest, utendùm est. Galen. lib. 1. ad Glaucum.

Ὁμαλότης.

Ὁμαλότης vox est Mathematica, Physica, & Ethica. Significat enim æqualitatem, planiciem, æquationem. Est Mathem: ὁμαλότης figurarū seu σχημάτων: Est Aristoteli in Politic. ὁμαλότης τῶν κτήσεων καὶ οὐσιῶν, i.e. æquatio bonorum, ut Cic. in officiis vocat.

Nam

Nam & ὁμαλίζειν τὰς κλήσεις est ἰσάζειν (adæquare) τὰς κλήσεις (bona.)

Est ὁμαλότης σφυγμοῦ Galen. id est, æquabilis pulsus: In Astronomia ὁμαλαὶ παραυξήσεις ὡριαῖαι sunt æqualia incrementa horaria. Vide Scalig. in Manilium pag. 260. & ὁμαλότης, est æquatio incrementorum horariorum.

Αὐξομείωσιν horarum ὁμαλίζειν est varietatem horarum æquare. Intellige varietatem horæ esse horæ æquinoctialis αὔξησιν (augmentum) aut μείωσιν (decrementum) & hanc varietatem in genere composito nomine dici αὐξομείωσιν. Joseph. Scalig.

Est ὁμαλότης motuum. Est deniq; ὁμαλότης orationis, sermonis, stili, metri, quantitatis. Cui opponitur ἀνωμαλία (varietas) & ἀνωμαλότης: Cujus in versu exemplum est: Mercator hodie est, cras citharœdus erit, apud Auson.

Et, Et tibi Mœcenas inter heroidas, apud Propert. ubi aspiratio pro positione est.

Homogenea.

In disciplinis, scientiis & artibus, imò quibusvis tractationibus ac commentationibus Homogenea dicuntur & cognata, quæ ejusdem propositi seu thematis explicationem continét, & ad eundem finem referuntur: quæ positis principiis sunt ἀκόλουθα, ut Galenus loquitur. Hinc lex homogenias dicitur, quæ præcipit præcepta, quæ ordine collocanda sunt, arcto cognationis vinculo contineri & colligata esse debere, vetat propriis germanisq; aliena interponi & admisceri, heterogenea implicari: vetat transitum è genere in genus. Ramus etiam legem illam de præstituendis & regundis artilum finibus vocat Legem καθ' αὐτό. Nam τὸ καθ' αὐτὸ sæpè pro homogeneo accipit: ut præceptum artis dicitur esse καθ' αὐτὸ, i. e. homogeneum & proprium artis, non è diverso quasi corpore accersitum, non heterogeneum & alien[um] à proposito. *Atq; illud tale est vel [sim]pliciter vel quodammodo.* Sed Aristoteli aliud est Enuntiatum καθ' αὐτό, aliud homogeneum, καθ' αὐτὸ enim est cujus partes inter se sunt essentiales, i. e. cum consequens antecedenti inest per se & essentiailter, non autem per accidens seu accidentaliter. H[o]mogenea effata inter se sunt, quæ [...] nativa ejusdem q. corporis m[em]b[r]a ad idem subjectum vel eund: m[...]em spectantia. Sic in demonstratione h[o]mogeneum enuntiatum est, q[u]od est ejusdem generis cum alio. H[omoge]nea in artibus pertinent ad f[...] artium. At in demonstrativo Sy[llo]gismo seu apodixi ad materiam apodixeos. In artibus enim heteroge[nea] ordinem turbant. In demonstratione eadem necessitatem tollunt. Adulterina Dialectica olim pro n[...] tradita est; i. e. non fuit servata lex homogenias. Nonnecessaria & ir[...] præcepta nihil ad artem pertine[ntia] inculcata sunt.

In Physicis sunt alia homogenea è [qui]bus nihil componitur, ut miner[alia] alia ex quibus componitur corpo[ris] pars. Et inter hac duas species m[edi]um sunt plantæ. Aver. Meteor. 4

In Cosmographia loca homogene[a] [sunt] quorum uterq; est austrinus vel b[o]reus, id est meridionalis vel se[pten]trionalis.

In Arith: termini sunt homogene[i, qui] sunt ejusdem generis: Heter[ogenei] contrà: Ut in Proportionis d[...] directæ quæstionibus ordo t[er]norum spectatur, ut tertius f[a]c[ia]t quæstionem tertioq; sit hom[oge]neus primus, & quarto secu[ndus:] si primus est dierum, tertius q[...]

dies dant 8. aureos: ergò
t 12. aureos.
o Homogeneis terminis
Homogenei enim possunt
logi, sed definitione non
nt, In Homologis enim
rationes: In multiplicati-
isione, partium (quæ termi-
gos numerat inter se con-
ertisq; interjecta linea ha-
im) termini homologi sunt
res inter se, & nominatores
t in multiplicatione cum
iunt $\frac{35}{8}$ homologi inter se
3.7 & 7.
ta rationum enumeratio
multiplicatio earum & di-
nerat homologos terminos
inter se conjunctè, inven-
t termini homologi quasi
ultiplic.. o (quæ & com-
citur & Additio) multipli-
edente inter se, & factus est
ns, consequentes inter se, &
consequens fact.r. Ratio 3.
ationem 5.ad 4. multiplica-
tionem 15.ad 8, eaq; dicitur
a è ratione 3.ad 2. & ratione
citur Regula Sex Quantita-
. enim terminis minimùm
quatuor datis, & duobus in-

5 | 15
4 | 8

q; fit divisis homologis per
dividentis, & dicitur etiam
o, unde & quota ratio (quæ
quoties dividens in divisa
tur) dicitur Reliqua: ut si
ad 8. fit dividenda per ratio-
2 quota ratio erit 9. ad 4.

7 3 | 9
8 2 | 4

is opponuntur *Heterogenea*,
sunt ejusdem generis. Sic

præceptum de Numeris in Grammatica est Heterogeneum & alienum, Sermo enim, & non numerus Grammatices est; Numerus solius Arithmetices est. Quidam in Arithmetica figuratos numeros (ut quadratum cubum) hoc Syllogismo defendunt, *Superioris doctrinæ præcepta in subalterna sunt heterogenea.* Figuratorum doctrina est superioris doctrinæ præceptum, nempe Arithmeticæ. E. in Geometria est heterogenea.

Heterogeneum in arte aliqua dicitur quod non habet usum ejus artis, quod non spectat ejus subjectum propriū aut finem, ideoq́; ei arti non est subiiciendum. Sic quidam argumentantur: Arithmeticæ subiiciendum, quod Arithmeticum usum habet, secus heterogeneum subjicietur. Figuratorum numerorum doctrina, usum Arithmeticum nullum habet, sed tantum Geometricum. E. non est Arithmeticæ subiicienda, sed soli Geometriæ reservanda. Sed hæc assumptio neganda est. Nam usum figuratorum etiam sine Geometria in rebus aliis esse testatur Algebra, Disphan. & aliorum, cujus fundamentum sunt numeri figurati,

In Rhetor. ἑτερογένεια allegoriæ metaphoricæ seu metaphoræ potius allegoricæ est cum non quo ex genere rerum cœperis eodem desinis, quæ *Inconsequentia* nominatur ex Quintiliano.

Ὁμόγονα

Ὁμόγονα dicuntur, quæ simul fiunt & esse desinunt: aliàs ὁμόχρονα; ut Eclipsis & Luna ex diametro soli opposita: proprium πάθος & subjectum, homo & disciplinæ capax.

Homologi termini in Geometr. sunt termini æqualium rationum eodem ordine. In einem Stand, ut alterni. Vide Geom. Ram 4.

In cœlo est materia ejusdem rationis cum materia inferiorum. Paul. Scal. concl.31.de mundo cœlest.Sed Avenpace statuit in cœlo esse materiam alterius rationis à materia inferiorum.

Homœoptoton.

Homœoptoton Rhetoribus est figura, quæ dicitur Latinis similiter cadens.

In Musica Homœoptoton figura est, cum paribus intervallis servatis notæ vel ascendunt, vel descendunt, ut fit in Cantilena Clementis non Papæ, Concussum est mare, ubi sunt verba Descendebat de cœlo.

Ὁμώνυμα.

1. Ὁμώνυμα dicuntur, quæ sunt ejusdem nominis. Ὁμώνυμος ἐμῷ & ἐμοὶ ejusdem mecum nominis, mihi cognominis.

2. Homonyma sunt nomina, quæ multa significãt. Aliàs æquivoca. Homonyma ἀπὸ τύχης (à casu) dicuntur, quæ fortuitò eodem nomine nuncupantur, quibus fortuitò idem nomen obtigit, quorum nomen est commune fortuitu, Aristoteles Eth. 1. cap. 6.

Homonyma ἀπὸ διανοίας (á consilio) dicũtur, quæ arte facta sunt, propter similitudinem, ut fasces pro imperio.

Οικείωσις.

Οικείωσις 1. est familiaritas: sic utuntur scriptores Ethici 2. est appropriatio ejus quod est alterius. Dicitur illa interdum etiam ἐφάρμοσις. Græcis Theologis hæ voces sunt usitatę. Christus est nocens & reus τῇ οἰκειώσει, id est appropriatione & imputatione nostri reatus. Dicitur & ἰδιοποίησις, id est sibi vendicatio.

Οἶκος.

Οἶκος 1. est domus 2. res bona, facultates

patrimonium, res familiaris seu domestica, cujus curator seu administrator dicitur οἰκονόμος administratio ipsa οἰκονομία, qua voce etiam Aristoteles utitur in Ethic: 6. pro prudentia œconomica. 23. c. Matth. κατεσθίετε τὰς οἰκίας, devoratis domos id est facultates viduarum. Κατὰ enim auget significationem verbi. Odyss. ἔδοντες οἶκον ἐμὸν conficitis & ablumitis patrimonium meum.

Ὄνομα.

Ὄνομα generaliter est ὄργανον διδασκαλικὸν καὶ διακριτικὸν τῆς οὐσίας (Plato in Cratylo): Instrumentum ad docendum res aptum accommodatumque, ad ipsarum naturá repræsentandum discriminandum.

Aliàs dicitur rei symbolum tessera, σῆμα, τύπος, imago, simulacrum. ... δήλωμα, ὄργανον δηλωτικὸν, καὶ ... τῆς ἰδέας.

Ut animi nostri noëmata, id est conceptiones seu sensa sunt rerum effigies & simulacra: Ita nomina sunt simulacra rerum.

Dicitur ὄνομα à Platone μιμητικὸν, quia est illius rei μίμημα, id est imitatio, atque expressio, ad quam significandam est institutum.

Ὀνόματα sunt πρῶτα seu ἀρχέτυπα. vocabulorum ceterorum fontes: Vel secunda seu derivata, ex primis nata.

2. In Grammaticis est vox numeri cum casu. Itaque à Grammaticis ὀνόματα μετουσιαστικὰ dicuntur, nomina materialia, id est materiam significantia. Μετουσία enim interdum materiam ex qua significat, ut ξύλινος ligneus, λίθινος lapideus.

Ὀνοματουργὸς Platoni est artifex nominum, vel qui valet facultatē imponendorum nominum.

Ὀνομάτων ὀρθότης est vera nominum ratio, seu ἑρμηνεία. Plat.

'Ολόκληρον.

ν & ὁλοτελὲς differunt ut ſpe-
genus. Nam ἔργον ὁλοτελὲς eſt o-
tum abſolutum ſeu perfectum:
pponuntur ἡμιτελὲς, (ſemi abſo-
k in latina lingua, affectũ, propè
ctum: ὁλόκληρον verò eſt modò
ua ſorte conſtans, id eſt omni-
uis partibus abſolutum modò
rum, quod nihil habet admiſtum
Vide Hieronym: Zanch. in expl,
.1. ad Theſſal. v. 23. Per periphra-
ολοτελὲς eſt ὅλον δι' ὅλων. totum per
ia. Analytici utuntur his voci-
n doctrina de demonſtratione,
agitur de ſubjecto totali & ad-
ato.

'Ολον.

σύνολον, totum

καθόλου, universale: αἰσθητὸν quod eſt αἰσθήσεως κυρίας, id eſt ſenſus interni: quod videtur in Phyſ: in procemio vocare Ariſtoteles ὅλον. νοητὸν, quod per διδασκαλίαν acquiritur

Explicatio.

αἰσθητὸν dicitur univerſale illud,
od ſenſus internus communis
ujus beneficio omnium categoria-
individua cõmuni quadã ratione
gnoſcimus) collectum ex ſingula-
ous appræhendit, non mens, quæ
θόλου νοητὸν cognoſcit. Εὐβουλία ἡ κα-
ου, univerſalis bona conſultatio, &
udentia ἡ καθόλου habet αἰσθητικὴν
gnitionem, quia ſenſu communi
itur: at ſcientia διανοητικὴν: pruden-
ἡ καθέκαστα externo ſenſu utitur

(ſs n. habet τὸ καθέκαστον) & per ἐμπειρίαν acquiritur Zuing: in Tab. Eth. lib. 6. p. 187.

'Οραμα.

Ὅραμα accipitur generaliter pro viſione, ὁράσει, pro quopiam quod videtur; Specialiter quod viſioue animæ propria, cùm anima in ἐκστάσει videre ſibi aliquid videtur, vel pro ſpecie inſigni ſomnii, cùm oblatæ ſecundum quietem imagines expreſsè diſertèque absq; figuris & involucris pingunt eventus, aut modum rerum gerendarum. Cicero interpretatur viſum: A quo diſtincta eſt ὀπτασία, quæ dicitur, cùm videtur oculis corporis res objecta extrinſecus, ut cum conſpicitur angelus à Cornelio Act. 10. cum à diſcipulis videtur Moſes & Elias cap. 17. Matth.

'Οντως ὄν.

'Οντως ὂν accipitur propriè & impropriè. Propriè convenit Deo. Impropriè animo apud Platonem in Phædro; ibi enim animi humani ἐντελέχειαν vocat οὐσίαν ὄντως οὖσαν, id eſt eſſentiam per ſe conſtantem, & διάνοιαν θεοῦ. quia animus eſt naturæ divinæ συγγενὴς, id eſt cognatus, à generatione immunis & immortalis.

Organicum.

Organicum eſt, quod habet organon, ſeu partes inſtrumentarias, vel quod fit organo, ut cauſa miniſteriali. Anima ut Plato ſentit, & res docet, affectiones peculiares, vel ut Ariſtoteles loquitur, ἢ ἔργον ἢ πάθος ἴδιον habet, quæ ſine miniſterio corporis fiunt. Hæ igitur actiones dicuntur inorganicæ.

Organopœia.

Ὀργανοποιΐα modò organi factionem,

modò ὀργανοποιητικὴν, id eſt artem ſeu rationem faciendi inſtrumenta ſignificat. Idem judica de vocibus θαυματοποιΐα, βελοποιΐα, σφαιροποιΐα. Nam Nomen Actionis, Operationis, Effectionis ſæpè ponitur pro nomine Facultatis, Artis, Rationis, ut ἀγαλματουργία, ἀγαλματοποιΐα pro arte fingendi idola. Sic εὕρεσις eſt εὑρετικὴ, χείρωσις eſt χειρωτική. Syntaxis eſt ratio conſtruendi, θεολογία eſt θεολογική, Oeconomia eſt Oeconomice.

Ὁρμή.

Ὁρμὴ eſt cordis motio, & incitatio, vis animæ qua ad agendum incitamur ſeu impellimur Cicero interpretatur appetitionem, quæ & ὄρεξις dicitur. Ab ὁρμὴ eſt ὁρμητικὸς. Hæc autem vox accipitur & activè & paſſivè. Nam ὁρμητικὸς πρὸς συνδύασιν modò eſt propenſus ad Venerem, modò accendens Venerem.

Ὀρέγομαι.

Verbum ὀρέγομαι, quod ſignificat concupiſco, expeto, ἐπιθυμῶ, propriè ad ſenſum refertur. Hinc eſt ὄρεξις.

Hæc vox ὄρεξις accipitur ſpecialiter, & generaliter, ſtricte & laxe. Primùm eſt appetitus, non etiam averſatio.

1. Eſt appetitus, vel averſatio, earum rerum quæ monſtrantur à notitia ſeu cognitione pro bonis vel malis, pro convenientibus naturæ, aut nō convenientibus, ſive vera ſint ſive falſò pro talibus habeantur. Hoc eſt quod dicitur appetitum eſſe comitem cognitionis. Nam ignoti, neq; cupido neq; averſatio. Itaq; in ſtirpibus propriè appetitus non eſt, ſicut nec hæ eſurire, ſitire, ſentire propriè dici poſſunt, neq; ſaxum infima, neq; ignem ſuprema loca appetere propriè dicitur.

Ita Ariſtoteles & Plato itemq; Plutarchus ſentiunt iis nim: δύναμις φυτικὴ & attractrix in ſtirpib us & animantibus alimentum aſſumit, attrahit, tenet cōficitq;, & reiicit ſupervacanea.

3. Sed communis ſcholarum doctrina, appetitum dividit in naturalem ſenſuum, & rationis: ut τοῦ θρεπτικοῦ ὀρεκτικοῦ ſit in ſtirpium & animantium genere appetitus naturalis. Sic notio ὀρέξεως (Appetitus) eſt generalior Hic autem appetitus naturalis ſeu φυτικὸς in epate ſedem habet, quod eſt membrum alimenti præcipuum, & in diſtinctione Platonica refertur ad ἐπιθυμίαν, à quo hæc ſubterpræcordia collocatur, etſi hanc ad affectus etiam amoris & generationis extendit. Alii etiam invidiam & iram retulerunt eodem, unde ſunt poetarum hæc: Rumpantur ut ilia Codro. Et difficili bile tumet jecur (apud Horat), cùm ira, odium, amor, invidia affectus ſint, quorum ſedes officina atq; effector eſt cor, qui ad ſentientis animæ appetitum pertinet. Eſt igitur animalis ſeu ſentientis animæ, & ut loquuntur ſenſitivus appetitus, qui averſatur aut appetit in brutis, & bruta parte hominis ea quæ ſenſibus comprehenduntur exterioribus aut interioribus, ſive coram aſſint, ſive phantaſia repræſentetur. Quibus enim hujus generis appetitus aut averſationes excitantur, *ea vel foris ſenſus* in præſentia feriunt, & corpus ſic attingunt, ut nervi afficiantur. *Vel ſpecies ſeu* imagines rerum, quæ in ſenſibus fuerunt intus cōceptæ, hunc appetitum commovēt, etiamſi in præſentia non ſint foris in ſenſibus, nec ab externa cauſa nervus tum moveatur. (Platonis θυμὸς huc pertinet

Ex actionibus sensuum quibus nervi afficiuntur seu fiunt cum contactu (Delectatio & dolor non sunt sensus, sed cum sensu, & per organa sensuum excitantur & fiunt, ac in tactu quidem per organū tactus.)

De iis quæ intus concipiuntur, sive nervorum præsenti opera, aut ministerio seu; Fiunt sine contactu, ut affectus. Neq; enim nervi ad hos, præterquam in delectationis & doloris sensu, aliquid conferunt.

generis appetitus non sunt mo- voluntarii, ideoq; ratio in intelli- te natura, tollere hos, aut ne exi- t prohibere nequit, sed moderari en potest, eum, qui ex his in corde ur, affectum, sicut stoicus ille, qui lamat, dolorem nihil agere, ut ne ciet nervos dolor. neq; hunc ner- iversentur, perficere non potest, ab iis quæ agebantur, ne eum im- iret in eo efficit aliquid, quod dis robur est, non nervorum. Itaq; t nervi iidem sint, & doloris sen- par in iis, alius tamen hunc fert tius, alius mollius. Appetitus Ra- nis seu λογικὸς aliàs dicitur volun- ius & βούλησις ac solius est homi- , ac oritur à cognitione (boni & li) Intellectus.

eterea orexis interdum ponitur ipso ὀρεκτικῷ, id est, facultate ap- ente.

ltimo orexis per Synecdochen ge- ris accipitur pro vehementi eden- cupiditate. Sic usus est Poëta Juve- is, *Rabidam facturus orexin.*

qui famem & sitim in animantib',

etiam appetitus faciant, sed hæ sunt πάθη potius appetitum sequentia, quam appetitus ipse, & propter nervos communicatos orificio ventriculi hæc πάθη sentiuntur, ibi, & in cerebro phantasiam excitant, ut alimentum quæratur, absq; quo si esset, ut in stirpe, sic etiam in animante non sentiretur hic appetitus, quemadmodum & nulla alia parte, quàm in ventriculi ore fames & sitis sentiuntur, cum omnes æquè partes alimentum & appetant, & attrahant.

Sitis & fames referuntur ad appetitū:
- Sensuum, quia propriæ sunt πάθη virtutis sentientis
- Naturalem, spectata causâ, à quo existunt.

Τὸ ὀρεκτικὸν est conjunctum cum κινητικῷ quia appetitus est inclinatio quædam ad motū. ὀρεκτικὸν causa est Impulsiva.

Ὀρθοέπεια.

1. Platoni in Phædro est commodorum vocabulorum delectus.
2. Grammaticis nonnullis orthoepea est recta vocum pronunciatio.
3. Est & recta πόιησις Carminis heroici. Ἔπη enim sunt carmina heroica.

Ὀρκίζω

Ὀρκίζω significationem habet religiosi Juris Jurandi. ὁρκίζειν vel ἐξορκίζειν τινα est exigere ab aliquo Jusjurandum In oratione de corona Demosthen. ὁρκίζω σε τὸν θεὸν Marci 5 phrasi hebraicæ linguæ peculiari, est obtestor te per Deum. ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ, id est adjuro te per Deum viventem, hoc est, jubeo te juratum dicere per Deū, Ich beschwere dich, postulo à te, ut

 adhi-

adhibito jure jurandos dicat &c. Matth. 26. Demosthenes etiam in oratione in Cononem ἐξορκίζειν usurpavit pro devincere jurejurando.

Ὅρος.

Quidam græci inter ὅρον & πέρας hanc differentiam ponunt: quòd ὅρος sit, cujus gratia, seu finis & perfectio, πέρας sit extremum seu extremitas solùm: quòd superficies, punctum, lineæ, nomine nō ὅρυ sed πέρατος appellanda sint, sicut corpus dicitur περιγεγραμμένον (id est, circumscriptum seu definitum). Sed lib. de animalium motu Aristoteles πέρας accipit, pro eo quod est, τὸ οὗ ἕνεκα; ibidemq; mox πέρας pro termino, non pro fine motus.

Definitio vocatur ὅρος, id est terminus, quia includit rem totam ita, ut nihil rei sit extra definitioné, cui definitio non conveniat, neq; aliquid aliud est, intra definitionem, cui ea conveniat. Thomas Aquinas in poster. analyt. Est igitur ὅρος seu terminus cognitionis, quia intra ipsam continentur ea, per quæ res scitur. Si enim una differentia vel addatur vel subtrahatur, jam non erit eadem definitio. Jam si est cognitionis terminus, necesse est, ut sit rei terminus, quia cognitio fit per assimilationem cognoscentis ad rem cognitam. Thom. Aquin. 5. Metaphys. lect. 19. text. 22.

Ut termini agros separant: Sic definitio separat id, quod definitur à rebus cæteris.

Ὅρος sæpe accipitur pro ambitu rei.

Ἄλλως ex scholasticis.

Ὅρος est nota, qua unum quid & simplex menti repræsentatur. Estque primus, vel à primo ortus. Primus à quo posteriores pendent: Estq; vocis vel rei. Terminus vocis est, quo appellatio rei & conceptus consideratur. Ejus distinctiones & affectiones spectantur. Distinctiones vel ex re significata, vel ex modo & origine significādi. Ex re significata Terminus est Categorematicus, vel Syncategorematicus. Categorematicus, qui rem plenè significat, ut sunt imprimis nomina Scalig. lib. 3. Estq; primæ vel secundæ impositionis. Primæ intentionis est, qui aliquid extra animum significat. Sic dictus, quia primo homines intenderunt rebus nomina imponere. Secundæ intentionis terminus est, qui modū aliquem, seu instrumentum artis, quo mediante res intelligitur, significat.

Differt igitur à priore, quia non immediatè significat rem, & quia post imposita rebus nomina notiones [illegible] terminos disciplinarum art[illegible] ces [illegible] dederunt. Ut Genus, Species, Ca[illegible] Tropus, Epicyclus (dicuntur & voces Technologicæ, τεχνολογήματα).

Syncategorematicus est, qui non tam significat, quam cōsignificat, ut conjunctiones, adverbia, pleraque pronomina, quanquam & termini nonnulli mixti sunt, id est partim Categorem: partim Syncategorematici, *ut nemo nihil*, (id est, nullum Ens [illegible] *omnia* id est, omnes res; *semper*, id est omni tempore.

Ex modo significandi terminus v[illegible] est, 1. abstractus vel concretus. Abstractus, qui rem separatim significat, ut humanitas, doctrina.

Concretus qui res conjunctim significat, ut homo doctus.

2. Significationis sejunctæ, vel collectæ: Sejunctæ significationis, qui [illegible] ne collectione significat, ut [illegible] unitas. Collectæ, qui sig[illegible] ta simul collecta, ut nomina [illegible]

ammaticis dicta; Ecclesia, syl-
ex, & quæ significant simul a-
em & passionem.
ificationis modo terminus alius
tinctus, alius ambiguus.
us est, qui certam & distinctam
t significationem (qui significat
efinitione & natura distinctas).
iguus est, qui res natura diver-
distinctè & confusè significat,
ncer.
erminus est univocus, vel æqui
s: inter hos medius esse quibus-
videtur terminus analogicus.
us vocis ambiguus est, vel ex ca-
l ex consilio. Ex casu, cum nulla
t dari ratio, cur nomen unum
q; rebus natura & definitione
:issimis sit impositum: exemplo
allus, qui & avem demonstrat,
ominem è regno Franciæ signifi-
x consilio, cum nomen commu-
bus diversis certa quædam rati-
est inditum. Estq; ambiguus ex
ndentia vel ex similitudine. Ter-
ıs ambiguus ex dependentia est,
unum nomen generale tribui-
iversis rebus, quarum una ab al-
ut principaliori, quo ad naturam
ndet. Græc. πρὸς ἓν ut Ens, quod
tantiæ & accidenti tributur in
aliter: accidenti quidem, quia à
tantia dependet.
uus ex similitudine est, cum di-
is rebus vox una tribuitur. ob
ndam convenientiam & simili-
nem. Estq; simplicis similitudi-
vel proportionis; Simplicis simi-
dinis, cum similitudo consistit in-
luo tantum. Hic terminus ambi-
s est, ex similitudine vel conce-
s, vel rerum ipsarum.
guus ex similitudine conceptus
notionis naturæ, est cum rebus
o genere diversis (ut Deo & crea-

turis) idem nomen, (ut essentia, bonitas) tribuitur ex cognatione quadam, quam mens humana format.

Ex similitudine rerum ambiguus est, cujus significationes extra mentem evidentem & notam similitudinem obtinent. Hæc similitudo seu σχέσις est vel ex causa efficiente, vel ex effecto & signo, vel ex accidente aliquo communi. Ex effic. ut cum & medicamentum, & cibus dicitur sanus, quia utrumque sanitatem efficit: ex effect: & signis, ut cum color aliquis, & urina dicuntur sana, quia utrumque est effectus & signum sanitatis, ex accid. ut cum piscis & animal terrestre dicitur lupus propter voracitatem, quæ est in utroq;.

Ambiguus terminus proportionis seu ἀναλογίας, id est, compositæ similitudinis, est, cum similitudo consistit inter quatuor: Ita terminus analogus est Gubernator, cum tribuitur rectori navis & magistratui: sicut n. se habet rector navis ad navem: ita magistratus ad rempub. Analogicè etiam vox Deus tribuitur Deo & magistratui.

Penultimò Termini sunt Polyonymi, qui Grammaticis sunt Synonymi, ut Ensis & Gladius (Græc: ἰσοδυναμῶν ℊ æquivalentia) vel ἑτερώνυμα, cum diversæ res habent diversa nomina. Damascenus c 33. suæ dialect.

Ultimò termini sunt communes, vel proprii. Thomas Brick; Communem seu universalem, terminum confert cum natura communi: Sicut est ordo inter naturas communes in essendo: Sic ordo est inter terminos communes in significando.

Quod ad affectiones attinet, Termini sunt proprii vel improprii seu transsumpti; perspicui vel obscuri; novi, vel veteres, vel antiquati. Sunt adæ-
quati

quati rei significandæ, vel non, ut restrictior seu angustior; Vel latior: sunt finiti, (homo) vel infiniti; (non homo) seu vagi. Finiti finitæ significationis sunt, id est, certum, non vagum, Entis conceptum intellectui subiiciunt, quod non faciunt ἀόριστοι: ii n. tollunt unum, & simul tacitè insinuant ac ponunt infinita alia. quæcunq; præter illud unum in mundo sunt reliqua.

Terminus simplex rei, id est, qui extra dictionem aliquid de re ipsa menti repræsentat, est primò transcendens, Ens, unum, verum, bonum, ratio, modus. 2. Substantia & accidens. 3. Causa, causatum; subjectum, Totum, pars quæ Keckermannus vocat terminos simplices, primos internos; Objectum, locus, tempus, connexa, antecedens, consequens, quæ vocat externos terminos è simplicibus primis.

Termini orti sunt, qui mediantibus primis concipiuntur.

Terminus ortus est dictionis vel rei.

Terminus dictionis est explicatio vocis, vel conjugatio (συζυγία).

Explicatio vocis est; definitio nominis, vel distinctio vocis ambiguæ, vel deniq; illustratio obscuræ.

Conjugata sunt primitiva (ἀρχηγά, denominantia) vel derivata (παρώνυμα, denominata.)

Terminus ortus rei, seu extradictionem, est definitio rei & divisio; identitas, & diversitas, quæ vel distinctio est, vel oppositio.

Ceterum terminus analogicus seu proportionatus etiam ambiguè dicitur. Scholastici enim faciunt alia analoga secundum attributionem (ut Ens ad substantiam) alia secundum proportionem. Sed Aristoteles & alii Græci ea, quæ sunt ad unum, & ab uno, ab analogis discernunt, eaq; sola, quæ homonyma ex proportione sunt analogorum nomine insigniunt, v. phil. in poster. analyt. & Ethic. Dictis subiicio nonnullos Canones.

Terminus conveniens rebus ex primaria & propria impositione præferendus est termino convenienti rebus impropriè seu transsumptivè eis applicato.

Terminus analogicus per se, (id est sine adjectione aliqua) positus stat pro famosiori significato. I. Picus in Theologia.

Termini significant conceptus ut Quo, significant res ut Quod.

Quomodo hoc sit intelligendum v. d. literam Q. in Quod & Quo.

Termini non supponuntur pro conceptibus in propositione, sed pro rebus ipsis.

Ὁρίζω.

Definiendi & disterminandi vim habet hoc verbum: Unde Horizon in sphæra circulus qui Lucano est lib. 9. Finitor, definitore Proclo, circulus major immobilis, qui conspectam mundi partem ab inconspecta dirimit, & universam sphæram in duas partes secat, ut alterum hæmisphærium supra terram, alterum infra relinquat.

Est igitur ὁρίζειν terminis seu finibus includere ac quasi describere. Aristoteli in doctrina de qualitatibus actívis, & harum effectis ὁρίζειν σώματα est corpora sic colligere, densare, atque figere, ut quæ antè figuram certam, propter humiditatem diffluentem non habebant, sed ab eo tantum, à quo continebantur, figuram accipiebant, certam figuram terminumq; ex se se, non alienum & externum acquirant. Ita humida appellantur ἀόριστα, cùm propter diffluxum non habeant

eant certam figuram: ὡρισμένα au-
habent certam ac propriam neq;
ntinente accipiunt. Aqua verò,
per se rotunda esse docetur, ejus-
di tamen est illa rotunditas, ut
pter fluxam materiam suam vasis
lvei, quo continetur, formam in-
t atq; hoc modo fit & dicatur
ιστον. Quando autem à figura con-
ngitur, in figuram durabilem
uditur, ut cùm frigus ὁρίζει. Hu-
dum autem aliàs calore, aliàs fri-
e, ut qualitatibus activis ὁρίζεται,
c est, terminis includitur, ut cum
nsatur & figitur. Porrò humidum
itur δυσόριστον: siccum contrà εὐόρι-
, id est, illud difficulter: hoc verò
ile figurâ circumscribitur, & de-
minatur, quo utroq; πάθος signifi-
ur passivarum qualitatum.

ci etiam Græci usurpant δυσόριστον,
εὐόριστον pro difficili & facili defini-

ῶς εσ...

Ὀφιῶδες.

ῶδες Platoni lib. 9. de Repub: est
ιθυμητικὸν, id est pars hominis appe-
ns, mortalis & interitui obnoxia,
am Theologi carnem dicunt ex
ulo, eamq; opponunt spiritui; vel
versam ab hoc faciunt disparatè &
nere quidem. Plato autem vocavit
ιῶδες, quia serpens ille antiquus,
nc partem hominis adortus est.

LITERA. Π.

Πάθος Passio. Perpessio,
πάθησις

η vel sunt saluti, hoc est, afferentia
lutem: Barbari vocant Salvativa, vel
ant ἐκπτωτικὰ id est . . . odi, ut de sta-
tu meliore deturbent. Illiusmodi
sunt βελτιώσεις: Barbari vocant Melio-
rationes. Hujusmodi verò sunt ἐλαττ-
ώσεις, Barbari vocant Deterioratio-
nes & Minorationes: suntq; πάθη
quæ proficiscũtur ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, id est,
ab eo quod adversum est.

Passio alia est φθαρτικὴ, alia est ἐνεργητι-
κὴ, id est effectiva. Hæc est vel π-
λειωτικὴ vel παιδευτικὴ vel ἐπανορθωτικὴ:
Qualis passio fuit Christi, qua legis
maledictionẽ à nobis abstulit, mortis
Sathanæq; vim moriẽdo vicit. Lucas
Trelcat. disp. 26. de passione & morte
Christi.

Πάσχον est recipiens τοῦ πάθους, quod πάθος
interdum transit in qualitatem pati-
bilem.

Παθητικαὶ ποιότητες, id est patibiles
qualitates.

Qui explicant doctrinam categoriarum
in organ. Aristot. ex iis sunt qui παθη-
τικὰς ποιότητας & πάθη inter se sic discri
minent.

Patibiles qualitates sunt, quæ afficiunt
sensus & animam vel ab affectione
corporis vel animi ortum habentes
vestigia quædam sui in animis & cor-
poribus relinquunt.

Patibilium qualitatum sunt genera duo.
Sunt enim qualitates afficientes, vel af-
fectæ.

Qualitates afficientes sunt, quæ afficiũt
ac movent corpus seu sensus & ani-
mum animantium. Qualitates, quas
sensus afficere dicimus, sunt objecta
sensuum ut vocantur: Intellige sa-
pores, odores, sonos, colores, & qua-
litates tactu perceptibiles; Ut visum
afficit ac movet lux; Auditum soni &
voces; olfactum odores boni & ingra-
ti; Gustatum sapores; Tactum primæ
qualitates, calor, frigus, siccitas, hu-
miditas: & secundæ, Durum, molle,
grave, leve asperum, glabrum.

Qualitates quæ animum afficere dicebantur, ſunt qualitates earum rerum, quæ ab animo cognoſcuntur, & tunc ſic vel aliter afficiunt ut in rebus lætis, triſtibus, probabilibus, neceſſariis animus cognoſcentis afficitur certo quodã modo Qualitates animam afficientes ſunt duplices: aut enim afficiunt λογισμὸν, id eſt, rationem potiorem animi partem, ut probabilitas, ambiguitas, obſcuritas, veritas, Falſitas; aut ἐρμὴν id eſt deteriorem animi partem, ut ſpes, gaudium odium, metus & ſimiles affectus.

Qualitates affectæ ſunt quæ ortũ habent ab affectione aliqua corporis vel animi, cum ea crebro iterata quaſi tingit corpus aut animum, ideoq; diuturnæ ſunt &, permanentes. Dici poſſunt affectiones Durabiles, ut Pallor à morbo diuturno, ægritudines & morbi ex mala humorum contemperatione, nigror in Æthiope à calore nimio, quæ in corpore ſunt: Inſania à triſtitia; Stupor ex metu diuturno, ex ira ſæpe iterata iracundia, quæ in animo ſunt.

Πάθη, paſſiones, perturbationes, ſunt ſubiti corporis vel animi motus, qui ut ſubito oriuntur, ita ſtatim evaneſcunt, ut in corpore rubor ex pudore natus, Pallor ex metu: In animo lætitia ſpes, triſtitia, metus. In corpore & animo ſimul Delectatio & dolor ex ſuavi vel inſuavi objecto. Nam omnes affectiones animi & corporis comitantur, delectatio & dolor.

Sed Melanchton in Erotematis ſuis non omninò cum hiſce convenit; nam affectiones durabiles non ad patibiles Qualitates, ut illi, ſed ad Paſſiones refert. Latius enim accipit vocabulum πάθος, quàm nos Ariſtotelem ſecuti, nimirum pro omni affectione, ſive ſit durabilis, ſive ſubita. Itaq; paſſiones dividit in Durabiles & ſubitas. Diſſenſio igitur hæc verborum eſt, non Rerum.

Objectio.

Affectæ qualitates ex affectione aliqua oriuntur. πάθη ſimiliter. Ergo affectæ qualitates & πάθη nihil differunt.

Reſpondeo ad antecedens. Eo quidem conveniunt ſed hoc diſtant. Affectæ qualitates ut ἕξεις, hoc eſt habitus diu permanent ita ut vix poſſit tolli. Πάθη vero ut διαθέσεις non ſunt durabilia, ſed εὐκίνητα, id eſt, facile mobilia ab eo, in quo ſunt. Item πάθη ſunt priora naturâ, & ferè efficientes cauſæ affectarum qualitatum, ut diatheſes habituum. Diatheſes n. conſuetudine confirmatæ ſunt habitus. Sic πάθη (id eſt ſubiti affectus) etiamſi ſæpius recurrant commutantur in patibiles qualitates & fiunt πολυχρόνια, id eſt diuturna: ut cum quis ſæpius & repente iraſcitur & excandeſcit, is ex conſuetudine ea iracundus efficitur.

παθητὸν Ciceroni eſt patibile, corpus ſuapte natura παθητὸν, id eſt patibile per materiam eſt διαιρετὸν, i. e. diviſibile per quantitatem: ἐνεργητικὸν, id eſt efficax eſt per qualitatem.

παλιλλογία.

Παλιλλογία vel palilogia 1. eſt verborum iteratio ſeu duplicatio. παλιλλογεῖν eſt verba iterare, recolligere quod dictũ eſt. 2. In ſpecie eſt, cum verbum quod in prima ſententia eſt ultimum, in ſecunda fit primum. Latini Regreſſio, ut Addit ſe ſociam timidiſq; ſupervenit Ægle, Ægle Naja dum pulcerrima. Ruffin:

3. Eſt & palilogiæ ſpecies cum dicitur vivere vitam, anxius angor, ardere caſu magno. Aliud eſt ἐπάνο-

eu περιττολογία, nempe expositio
evacua seu supervacaneorum.

παιδευτής.

ium Stoici vocant παιδευτὴν
omnia in se capit quasi collata
aturam concessa varia rerum po-
te. Saturam interpretantur vete-
ὁμοῦ πολλὰ περιέχοντα.

πανηγύρεις.

ἀγείρω, omne congrego, 1. so-
is quidam Græcorum conven-
ad festos ludos celebrandos.
ificat Multitudinem hominum
gregatorum.
n illud tempus, quo Græci con-
iebant.
ad quem conveniebant.
ικὸς λόγος, quæ in publico con-
tu Græciæ de utilitatib' Reipub.
tur oratio.
Demonstrativum in Rhet. το-
πανηγυρικόν.
εις malorum, proverbium quan-
unum malum post aliud venit.

πάξ.

rticula silentii est: Utitur ea Plau-
sæpiuscule, & Ausonius claudit
ua monosyllaba sic:
*opus hoc sparsum, crinis velut An-
ule, pax*, & Diphilus sic canit:
δὲ ἡδὺς, πᾶς δοκεῖς λακωνικῶς
ἐνεστάλην. πὰξ πὰξ.
c vocula hoc Jos. Scal. judicium
Non est vox Romana, sed Græca,
que utebātur cum sibi imponebāt
entium, apposito ad os digito:
Pax interponebatur ad sermo-
m interpellandum vel truncandū.
Cum sibi silentium imponebant,
iquam ulterius sermonem procu-
re vererentur, aut cum quæ dicta
int indicta vellent, aut cum ex ser-
mone præsentes dimitterent, tum
πὰξ dicebant. Hesychius Græcus
scriptor, laudante Scal. πὰξ ἐπὶ τὸ τέ-
λος ἔχειν.

παράγεσθαι. Lat: de-
duci:

Arist. est dici derivativè, seu cum verbi fluxu, vulgo denominativè, ut cūdicitur Calix ligne'. In cōjugatis παραγωγὴ spectatur, ubi distinguitur inter primarium & verborum ipsorum flexus. Scalig. exercit. 113. sect. 27.

παρακατακαλύπτεσθαι κεφαλὴν, velare seu obtegere caput, de viris quid?

Velare, tegere, obvelare, obducere caput, Græcè παρακαλύπτεσθαι de damnatis inhorrendo spectaculo dicitur, quibus caput obvolvitur seu velatur ne supplicium exhorrescant. Sic accipit capitis obductionem, Cicero pro Rabirio, & obvolvendum caput Agamemnonis pro Oratore. Et Imperatores velato capite pro Rep. sese devovisse, 2. de nat. Deor.

Vitium obvolvere per translationem dicitur ab Horatio, bemantelen.

ὁ παράδεισος.

Paradisus in profanis literis est γενικῶς hortus, viridarium, vivarium, ager conseptus, & diligenter consitus omnis generis plantis seu stirpibus. (Xenoph. in Oeconom.) qualis fuit Alexan. Mag. In Theologia ἰδικῶς παράδεισος est αἰσθητὸς sensilis, hortus amœnissimus, à Deo conditus in plaga Orientis, vel νοητὸς, qui mēte comprehenditur, locus salutis æternæ, in Dei benignitate animorum piorum amœnissima quies, & tranquillissima atq; lætissima habitatio. Hodie mecum eris in Paradiso.

Parallaxis.

Parallaxis in Aſtron. eſt aberratio viſus, diverſitas aſpectus, arcus circuli verticalis, per ſtellam aliquam datam ductus, inter verum & apparentem ejus locum interceptus. Hæc in Luna eſt manifeſtiſſima. Locus ejus apparens, ſeu ſenſibus maximè omnium diſcrepar à vero, qui in centro terrræ videretur.

Verus Lunæ locus eſt, punctum ultimi cœli, quod determinatur per rectam ex centro terræ per centrum ſtellæ extenſam. Apparens determinatur per rectam ex viſu noſtro in ſuperficie terræ habitantium per centrum ſtellæ ad ultimum cœli.

Parallela.

1. Παραλληλία Grammaticis eſt literarum in eadem voce collocatio aliarumq; juxta alias.

In Geometria & Aſtrologia παράλληλον eſt æqui diſtans. Circuli paralleli ſunt, qui æqualem diſtantiam ex omni parre inter ſe habent.

Parallela in Sphæra Mathematicis ſunt lineæ rectæ paribusq; inter ſe ſpatiis in altũ ſurgentes, lineæ in continuũ tractæ æquali ſpatio inter ſe diſtãtes.

Græci ἐκ παραλλήλου poni vel ſumi dicunt voces æquipollentes ſeu Synonymas, quæ velut inter ſe componuntur, ut τυχὸν ἴσως. Sic latini quidem certè. Montecatinus in 1. Civil. lib. Ariſt. Commentaria ad text. 49. Inquit Ariſtoteles à mente & parte rationem habente. Accipe iſta ἐκ παραλλήλου. A mente quæ eſt pars animæ &c. Inquit Ariſtoteles, Appetitui: Et paulo poſt: parti patibili, hoc eſt, affectibus obnoxiæ. Hæc ſimiliter ἐκ παραλλήλου (per alternitatem ut vertit, Pellicanus, vel ex geminatione ut Gellius) ſunt accipienda. text. 149. Dubitaverit ſane aliquis, utrum ſit ulla alia virtus ſervi præter ὀργανικὰς & διακονικάς. Poteſt hoc ſumi ἐκ παραλλήλου Inſtrumentarias, id eſt miniſtratrices, quia ratio inſtrumenti & ratio miniſtri in ſervo non differunt.

Synefio ἐκ παραλλήλου eſt ex altera parte. Hinc parallelum à nonnullis figura poëtica dicitur, cum duæ dictiones Synonymicæ pariter ponuntur, ut certè quidem, velut tanquam per accidens: Sed non Poëtæ tantum, ut Comici, & Tragici, ſed etiam hiſtorici & oratores interdum ita loquuntur, & Velut Tanquã Logicum quendam demonſtratorem interdum conjungere memini.

Parallela Plutarchi ſunt libri, in quibus inter ſe componuntur vitæ & geſta heroum, (ut Græcorum & Romanorum) illuſtriũ virorum, quod binos, quaſi paria, compoſuit. Extant & ſacrorum Parallela, ut Loc: Veteris & novi teſtamenti, item Evangeliſtarum. Sunt & Parallela Philoſophica & Theologica.

Ariſtoteles.	Iuſtinus Martyr
Scieptia virtutis Theoreticæ vitæ eſt felicitas, nõ politicæ, cujus felicitas eſt in actione virtutis.	Non ἐν λόγοις, ſed ἐν ἔργοις poſita eſt noſtra Pietas (θεοσέβεια)

Canon Græcorum.

Παράλληλα ἐναισθητότερα inter ſe compoſita exactus ſentiũtur. Itaq; Homo-res, qui in corpore fiunt ex alimento. παρὰ φύσιν, ex iis judicantur quæ ſunt κατὰ φύσιν, vel è contrario.

Παραλλήλως ἐξετάζειν eſt contendere, conferre ſeu comparare inter ſe, ... enim Cicero ſolet dicere contende...

De Parallelismo versuum.

Paralleli dicuntur, cum dictioni s
indum ordinem in versu uno po-
tur, cum sequentis versus voci-
è regione fermè subordinatis, id
subtus collocatis, ut sensus absol-
ır. Latini, inter quos Georgius
ricius, vocant correlativos &
respondentes. Horum dispositio-
perquam sunt artificiosæ & ju-
dæ, sed minus faciles. Variæ item
: pro ingeniorum varietate, quod
nplorum varietas ostendit.
atem ἀνάῤῥυθμοι: vel Rhythmici:
ἀνομοιοτέλευτοι vel ὁμοιοτέλευτοι: ἀνα-
τοι vel ὁμοιόπτωτοι, id est desinen-
ut cadentes similiter vel dissimi-
r.
elica Rhythmica (non simplicia)
ra sunt.

is Abbatissa ad sorores religiosas
in persona Christi:

u includit, frangit, gravat, attra-
hit, urit,
arcer mœstus, labor, exilium, dolor,
æstus.
lucem, requiem, patriam, medica-
men, & umbram
rite, sperate, scitote, tenete, vocate.

Eadem.

rex, cū terrica lex est, nulla doli fex,
a, qui lux, hic tibi sit dux, alma te-
gat crux.

cla, ut in laudem cujusdam Mu-
ci Rhetoris & Poetæ simul.

, orator, vates, trahis, allicis, imples
a, animos, cœlos, voce, lepore, modis.

egium egregii viri elogium.
Tale est istud de Virgilio.

arator, eques, pavi, colui, superavi,
ras, rus, hostes, fronde, ligone, manu.

Huc pertinet carmen Musicum Erasmi Roterodami.

Ex minimis vitium, cœlum, modulamina, castra,
Surgit, alit, penetrat suscitat, exuperat;
Seditio, requies, oratio, cœna favilla.
Maxima, longa, brevis, semibrevis, minima.

Sus, pueri bini, puer unus, nupta, maritus
Vi, cultro, lympha, fune, dolore cadunt.
Excruciat, perdit, sanat,
Lue, cœde, cruore,
Mors, Satanas, Christus,
Pectora, membra, animam.

Johannes Lauterbach ad P. Melissum

Os Hermetis habes, modum Apollinis, harmoniasq;
Orphei, tres unus docte Melisse refers.
Ore, modo, harmoniis, Hermetis, Apollinis, Orphei,
Profer, conde, sona, verba, poema, melos.

Quatuor ordines dentium.

Incidit, terebrat, minuit sæpè indicat ānos,
Cultellus, terebrum, mola gnomon fixus in ore. *minuit*, id est, attenuat mandit.

Cicero de sese.

Defendi, tenui, vetui, face, cæde, cruore,
Civis, Dux, Consul, tecta, lares, Latium.

Hi versus etiam dicuntur correlativi, quia in iis ad verba singula singuli casus referuntur.

Terra, Pol', Tethys, fert flores, sidera, pisces,
Vota, Deus, pietas, dant nuptam, gaudia, natos.

In nuptias Margarithæ Franciçæ Henrici II. sororis Allobrogum Ducis C. Utenhofius.

Anna, Camilla, Lucretia, concinit, intonat, ornat, (lyra.
Artemia, arma, Hymenem, carmine, voce,

 Stige-

Parallaxis.

Parallaxis in Aſtron. eſt aberratio viſus, diverſitas aſpectus, arcus circuli verticalis, per ſtellam aliquam datam ductus, inter verum & apparentem ejus locum interceptus. Hæc in Luna eſt manifeſtiſſima. Locus ejus apparens, ſeu ſenſibus maximè omnium diſcrepat à vero, qui in centro terræ videretur.

Verus Lunæ locus eſt, punctum ultimi cœli, quod determinatur per rectam ex centro terræ per centrum ſtellæ extenſam. Apparens determinatur per rectam ex viſu noſtro in ſuperficie terræ habitantium per centrum ſtellæ ad ultimum cœli.

Parallela.

1. Παραλληλία Grammaticis eſt literarum in eadem voce collocatio aliarumq; juxta alias.

In Geometria & Aſtrologia παράλληλον eſt æqui diſtans. Circuli paralleli ſunt, qui æqualem diſtantiam ex omni parte inter ſe habent.

Parallela in Sphæra Mathematicis ſunt lineæ rectæ paribusq; inter ſe ſpatiis in altū ſurgentes, lineæ in continuū tractæ æquali ſpatio inter ſediſtātes.

Græci ἐκ παραλλήλου poni vel ſumi dicunt voces æquipollentes ſeu Synonymas, quæ velut inter ſe componuntur, ut πυχὶν ἴσως. Sic latini quidem certè. Montecatinus in 1. Civil. lib. Ariſt. Commentaria ad text. 49. Inquit Ariſtoteles à mente & parte rationem habente. Accipe iſta ἐκ παραλλήλου. A mente quæ eſt pars animæ &c. Inquit Ariſtoteles, Appetitui: Et paulo poſt: parti patibili, hoc eſt, affectibus obnoxiæ. Hæc ſimiliter ἐκ παραλλήλου (per alternitatem ut vertit, Pellicanus, vel ex geminatione ut

Gellius) ſunt accipienda. text. 149. Dubitaverit ſane aliquis, utrum ſit ulla alia virtus ſervi *præter* ὀργανικὰς & διακονικάς. Poteſt hoc ſumi ἐκ παραλλήλου Inſtrumentarias, id eſt miniſtratrices, quia ratio inſtrumenti & ratio miniſtri in ſervo non differunt.

Syneſio ἐκ παραλλήλου eſt ex altera parte. Hinc parallelum à nonnullis figura poëtica dicitur, cum duæ dictiones Synonymicæ pariter ponuntur, ut certè quidem, velut tanquam per accidens: Sed non Poëtæ tantum, ut Comici, & Tragici, ſed etiam hiſtorici & oratores interdum ita loquuntur, & Velut Tanquā Logicum quendam demonſtratorem interdum conjungere memini.

Parallela Plutarchi ſunt libri, in quibus inter ſe componuntur vitæ & geſta heroum, (ut Græcorum & Romanorum) illuſtriū virorum, quod binos, quaſi paria, compoſuit. Extant & ſacrorum Parallela, ut Loc: Veteris & novi teſtamenti, item Evangeliſtarum. Sunt & Parallela Philoſophica & Theologica.

Ariſtoteles.	Iuſtinus Martyr.
Scientia virtutis Theoreticæ vitæ eſt felicitas, nō politicæ, cujus felicitas eſt in actione virtutis.	Non ἐν λόγοις, ſed ἐν ἔργοις poſita eſt noſtra Pietas (θεοσέβεια.)

Canon Græcorum.

Παράλληλα ἐναντιότητες inter ſe compoſita exactius ſentiūtur. Itaq; Humores, qui in corpore fiunt ex alimento. παρὰ φύσιν, ex iis judicantur quæ ſunt κατὰ φύσιν, vel è contrario.

Παραλλήλως ἐξετάζειν eſt contendere id eſt conferre ſeu comparare inter ſe, ſic enim Cicero ſolet dicere contendere.

De

De Parallelismo verſuum.

Verſus Paralleli dicuntur, cum dictiones ſecundum ordinem in verſu uno ponuntur, cum ſequentis verſus vocibus è regione fermè ſubordinatis, id eſt, ſubtus collocatis, ut ſenſus abſolvatur. Latini, inter quos Georgius Fabricius, vocant correlativos & correſpondentes. Horum diſpoſitiones perquam ſunt artificioſæ & jucundæ, ſed minus faciles. Variæ item ſunt pro ingeniorum varietate, quod exemplorum varietas oſtendit.

Sunt autem ἀσύνθετοι: vel Rhythmici: [illegible] vel [illegible], id eſt deſinentes aut cadentes ſimiliter vel diſſimiliter.

Parallela Rhythmica (non ſimplicia) metra ſunt.

[illegible] Abbatiſſa ad ſorores religioſas in perſona Chriſti:

[illegible] includis, frangis, gravas, attrahis, uris,

Hæc carcer, meſtus, labor, exilium, dolor, æſtus.

Me, lucem, requiem, patriam, medicamen, & umbram

Quærite, ſperate, ſcitote, tenete, vocate.

Eadem.

O[illegible] grex [illegible] terrica lex eſt, nulla dolifex,

[illegible], quæ lux, hæc tibi ſit dux, alma tegat crux.

Simplicia, ut in laudem cujusdam Muſici Rhetoris & Poetæ ſimul.

Muſic[illegible], orator, vates, trahis, allicis, imples

Saxa, animos, cælos, voce, lepore, modis.

Egregium egregii viri elogium. Tale eſt iſtud de Virgilio.

[illegible] agros [illegible], colui, ſuperavi

Capras, [illegible], hoſtes, fronde, ligone, man[illegible]

rſuum.
,cumdictione s
verſu uno po-
is verſus voci-
bordinatis, id
it ſenſus abſol-
quos Georgius
orrelativos &
um diſpoſitio-
ificioſæ & ju-
es. Variæ item
varietate, quod
oſtendit.
el Rhythmici:
λοιοτέλευτοι: ἀνα-
, id eſt deſinen-
ter vel diſſimi-

non ſimplicia)

tores religioſas
riſti:
gravat, attra-

, exilium, dolor,
s.
triam, medica-
mbram
, tenete, vocate.

, nulla dolifex,
ſit dux, alma te-
gat crux.

cujusdam Mu-
etæ ſimul.
is, allicis, imples
te, lepore, modis.

ri elogium.
Virgilio.
colui, ſuperavi,
le, ligone, manu.

Huc pertinet carmen Muſicum Eraſmi Roterodami.

Ex minimis vitium, cœlum, modulamina, caſtra,
Surgit, alit, penetrat ſuſcitat, exuperat;
Seditio, requies, oratio, cœna favilla.
Maxima, longa, brevis, ſemibrevis, minima.
Sus, pueri bini, puer unus, nupta, maritus
Vi, cultro, lympha, fune, dolore cadunt.
Excruciat, perdit, ſanat,
Lue, cæde, cruore,
Mors, Satanas, Chriſtus,
Pectora, membra, animam.

Johannes Lauterbach ad P. Meliſſum

Os Hermetis habes, modum Apollinis, harmoniasq;
Orphei, tres unus docte Meliſſe refers.
Ore, modo, harmoniis, Hermetis, Apollinis, Orphei,
Profer, conde, ſona, verba, poema, melos.

Quatuor ordines dentium.

Incidit, terebrat, minuit ſæpè indicat ãnos,
Cultellus, terebrum, mola gnomon fixus in ore. *minuit*, id eſt, attenuat mandit.

Cicero de ſeſe.

Defendi, tenui, vetui face, cæde, cruore,
Civẽ, Dux, Conſul, tecta, lares, Latium.

Hi verſus etiam dicuntur correlativi, quia in iis ad verba ſingula ſinguli caſus referuntur.

Terra, Polus, Tethys, fert flores, ſidera, piſces,
Vota, Deus, pietas, dant nuptam, gaudia, natos.

In nuptias Margarithæ Franciciæ Henrici II. ſororis Allobrogum Ducis C. Utenhofius.

Anna, Camilla, Lucretia, concinit, intonat, ornat,
Artemia, arma, Hymenem, carmine, voce, lyra.

 Stige-

Stigelius.

Vinitor, agricola, & vox amputat, excitat intrat
Vites, rus, aures, falce, bidente, sono.

Alius.

Tēporibus nostris, quicunq; placere laborat
Dat, capiat, quærat, plurima pauca, nihil.

In laudem Musicæ, quæ loquitur.

Vinco, flecto, rego, cantu, dulcedine, plectro.
Dira, cruenta, feros, tar: ... a, monstra, viros. (stos
Languentes relevo, morituros excito mœ-
Erigo, pallentes munio, vinco Deos.

Sed exempla potius in variis dispositionibus videamus, & singulis sua subjiciamus,

I. Compositio.

Primò fiunt duo vel plura heroica metra, in quibus dictiones sibi respondent mutuò, ut in superiori ponantur solum verba, in posteriori nomina.

I.

Instruit, inducit, jacit, admovet, extimet, urget,
Classica, tela faces, tormenta, tonitrua, classes.

Hiç meta sunt verba & nomina.

II.

Cœna, sacramētū, panis, cōmunio, sanguis,
Ultima, divinū, vivus, sanctissima, Christi
Vivificat, donat, confortat, deprimit, auget,
Mentem, solamē, mortales, crimen, amorem,
Lætificat, spernit, concludit, pandit, adunat
Mæstos, elatos, infernum, sidera, amantem
Roborat, exaltat, nutrit. dilatat, opimat,
Infirmos, humiles, pietatem, pectora, fructu:
Cōjungit, solidat, ducit, dulcescit, opacat
Credentes, dubios, errantes, mentibus, umbra.

II.

Secundò fiunt Elegiaca. Epitaph. Bernhardi

Præbuit, instruxit, dispersit, respuit, emit,
Exemplū, fratres, danda, cavenda, polum.

π ante A

In imagine Christophori.

Deservi, gessi, docui, subiiq; coloq;
Perfidiam Christum, sidera, fata polum.

In laudem operis alicujus

Admiror, stupeo, delector, comprobo. laudo
Ornatum, eloquiū, carmine, acumē, spm.

Difficilius hoc Davidis Crinitii in obitum Imperatoris

Pānoniy. Austriades Bohemia. Siesia. Cæsar
Magnanimi, fortes, dives, amœna, potens
Luctificos, largas dejectos, tristia. fatu,
Edite, proferte, scinde, profunde, fuus
Singult, lacrymas vult*, suspiria clausit,*
Pectore, luminibus, unguibus, ore, dies,
Luctifico, mœstus, miserādis, irriguo, at un
assiduus subitò continuò: ultro, omit.
Exigit hoc persuadet id, hoc monet, id jubet, volt
Officium, pietas, gloria amor, fuge ...
Pānoniæ Archiducis regalis principis inter
Extremum celebris splendida summa ag ...

III.

Nomina in Hexametro præcedunt verba in pentametro sequuntur.

In Epitaph; Wilhelmi Episcopi Olomucensis.

Guilhelmus princeps, quem Maximus Æmilianus
Ad tua legatum sceptra Polone dedit.
Hanc ædem, populum, Musæum, Numen Olympum.
Ornavit, docuit, struxit, amavit, habet

IV.

Fit ex puris nominibus Hexametrum & Pentametrum.

In imaginem Mariæ Dei paræ.

Ianua, stella, rubus, Mater, Patrona Maria,
Cœlestis, ponti, Mosis, Christi, inclyta, virgo.

π ante A

Id et in Epitaphio Bernhardi.

... dulcis, velox, sublimis, pauper, abundans,
... ingenio, sanguine, veste bonis,

Et de eodem

... pulens largus, devotus abundans,
... ingenio, munere, corde, bonus,

V.

... nominativi cum tribus verbis accusativis & ablativis instrumen-

... tuis, domus, sprevi, superavi,
... opes, Satanā, verbere, corde, prece,

Vel:

... mors, virtus, fortes, mortalia, fu-
... facit astris, erigo, sterno, beo,

VI.

... capit in placida longevus vivere pace.
... capiat, poscat, plurima pauca, nihil.

VII.

Tetrastichon de perditione orbis.

... gladius, p: fluit, ruina, flagellum,
... sibi mundo, patria, populo,
... effrenis, vanus, divisa, gubernans,
... rex, Clerus, nobilitas, mulier,

... est subjectis junior princeps;
... sibi effrenis rex, pestis mundo vanus Clerus)

VIII.

... etiam potest fieri correlatio, hyper... qualis est in Epitaphio S. Bernhardi.

... malum, cunctos, tulit horruit, aedificavit
... Deum, requiem, sprevit, amavit, habet
... talis, Vana sprevit, requiem habet.)

IX.

Non inconcinna Alciati Trajectio vocum:

Artis, honeſtatis, juris, præcepta, decus, vim,
Conculcant, ſuperant, ſpernunt, vis, æra, potentes.

(vis conculcat præcepta juris, æra ſuperant decus honeſtatis, potentes ſpernunt vim artis.)

X.

Dilige, luxuriam, vitium, cole, deſtrue, ſanctos
Juſtitiam, fuge, ſperne, Deum, Satanam, reverere

XI.

Sus, juvenis, ſerpens, caſum venêre ſub unum.
Sus jacet ex ictu, pede ſerpens, ille veneno:
Anguis aper juvenis pereunt vi vulnere morſu.
Hic fremit, iſte gemit, ſibilat ille jacens.
Sus ſerpens juvenis pariter periere viciſſim.
Dente perit juvenis ſerpens pede, porcus ab ictu

παρακείμενον.

παρακείμενον in Philoſophia & Logicis eſt adjacens, adjunctum. Eſt igitur vox & primæ & ſecundæ impoſitionis, id eſt, modò Ens, modò argumentum. Ab Apoſtolo tribuitur peccato ad Rom. 8.

Gloria Dei paſſivè voce accepta, qua Deus honore afficitur ſeu glorificatur à nobis ſeu angelis, qui finis Dei eſt, non ipſe realiter, poteſt dici Dei παρακείμενον & aliqud ei accidētariū, cujusmodi ſunt σχετικά. Παρακείμενος χρόνος eſt præteritum tempus, ſic dictus quia propè ſeu juxta præſens eſt.

παρ-

Παρασιώπησις.

Parasiopesis, est Schema Rhetoricum, cum quid dicimus eos reticere, quod tamen tacitum intelligitur. Quidam vocant præoccupationem.

Παρασιωπητικῶς, ἐν πλάτει, *laxius, non precise seu* ἀποτόμως.

Παρασιωπητικῶς qua voce utuntur Jurisconsulti est idem quod ἐκτεταμένως, extenso nomine & minus propriè. Exempli causa. Julianus lib. 1. dig. unde legit: Hæc verba edicti, quem ei hæredem esse oporteret, si intestatus mortuus esset, παρασιωπητικῶς, & cũ quodam temporis spatio accipiuntur. Idem lib. 13. d. solut. Ratum autem Dominus habere debet, cum primũ certior factus est, sed hoc ἐν πλάτει, & cum quodam spatio temporis accipi debet (nec minimo nec maximo, ait Ulpianus) id sæpè humanitatis ratio postulat.

Quædam falsitas est logica in significatione vocis aut sermonis, cum res non habet se ut sermo significat. Hic non est adæquatio sermonis & rei.

Quædam est Ethica in sermone ad mentem proferentis collato, cum mens proferentis dissentit à sermone, id est voce asserit pro vero, quod credit falsum.

Quædam est Politica in obligatione, cum quis se obligat ad id, ad cujus oppositum obligatur, ut si quis promittat se facturum aliquid illicitum: Ibi enim in sermone promissionis apparet obligatio, & tamen in veritate non est. Non enim potest se aliquis obligare contra voluntatem superioris. Hæc postrema falsitas dicitur παρασιωπητικῶς, id est, extenso nomine, & minus propriè. Vid. Gabriel. lib. 3. dist. 39. quæst. 2.

Opponitur huic strictè, precisè. Vim vi repellere licet in continenti: hoc intellige, pro qualitate negotii etiam ἐν πλάτει, sine conversione ad alium actum. Nobilis aliquis vir collecto exercitu, occupat alterius nobilis viri castrum & aufert prædam. Hoc audito, læsus nobilis cum non possit statim cogere exercitum, ad [...]berandum castrum, vel recuperandam prædam, missis nuntiis c[...] illum; etsi autem adcollectionẽ op[...] sit ei duabus vel pluribus hebdomadibus, tamen dicitur se in continenti defendere.

Usus.

Dici de aliquo requirit inesse. 1. [...] intellige παρασιωπητικῶς (per am[...]tionem) ut comprehendat etiam [...] fuisse, alioquin Canon fallax fuer[...] Nam dicitur aliquis peccator etiam post actum transeuntem seu quit tra[...]siit, & amplius non est, peccati [...] positiva Entitate manente in peccatore, à qua formaliter peccator dicatur, præter realem reatum. Si e[...] post actum nihil maneret, non [...] posset quicquam in peccati tem[...] one. Nomen igitur peccator nihil [...]gnificat ἐνυπάρχον in peccatore [...] transeunte actu peccati, sed sign[...]cat actum peccati, qui transiit & [...]tum, id est, pœnam ei debitam [...] quam à Deo peccator ordinatus [...]

In definitione ergo peccatoris præ[...] Committit, extende etiam ad præ[...]ritum Commisit.

Peccator est homo ordinatus à Deo [...] pœnam æternam, propter actum pe[...]cati, quem actu committit, vel commisit.

2. Dici de aliquo requirit inesse, [...] realiter seu absolutè: vel im[...] vel per veram attributionẽ [...]

[...]e per externam adjacentiam, vel per [...]ralem inhæsionem. Exemplum pri[...]oris: Hic est ebriosus: posterioris: Hic [...] justus, scientia præditus. In justo [...]enim justitia inest, ut realis forma. Sic [...]briosus dicitur formaliter ebriosus, non ab a[...] quo ipsi inexistente, sed ab [...]ctibus qui transierunt, etiamsi nul[...]lum in eo habitum procreassent. Ad [...]pa[...]tus morti dicitur damnatus, non ab aliquo ipsi inexistente, sed à sententia, qua ad supplicium ordinatus est, quæ sententia nihil in damnato producat, quia potuit damnari ipso [...]ente & ignorante, ut Gabr. Biel [...]b. 4. d. 14. q. 1. παρατατικὸς χρόνος [...]tur præteritum imperfectum apud Grammaticos, quo significatur [...]tempus in [...]em, quæ agebatur, non [...], ut cum tu doceres, ego [...]bebam.

Παραβολή.

Παραβολή, Parabola, est rerum genere [...] comparatio. Fit hæc evidentiæ, perspicuitatis vel amplifica[...]nis causa. Interdum etiam, ut oc[...]cultetur in ea latens veritas, ne fac[...] ab omnibus intelligatur, vel stud[...] excitetur. Hinc παραβολικὸν, quod hab[...] implicitam similitudinem, ut prov[...] & plerique sunt parabolica. Quæ [...] quas ambages obscurius, aut [...] acunq; figura à simplici & com[...] forma orationis abducta essent [...] nomine appell[...] Græci, ait Joach. Camer. Sed & [...] in genere ὁμοίωσιν, collatio[...] seu comparationem significat, si[...] similium sive dissimilium.

[...] Mathematicis παραβολὴ est in sect[...] Conica, sicut & ὑπερβολή.

In Arithmeticis parabole est di[...] [...]traria est multiplicatio[...]

Adverbia parabolica sunt adver[...] [...]militudinis.

adjacentiam, vel per
em. Exemplum pri-
oſus: poſterioris: Hic
a præditus. Injuſto
ſt, ut realis forma. Sic
formaliter ebrioſus,
ſi inexiſtente, ſed ab
fierunt, etiamſi nul-
im proceſſent. Ad
i dicitur damnatus,
pſi inexiſtente, ſed à
d ſupplicium ordina-
entia nihil in damna-
a potuit damnari ipſo
rante, ut Gabr: Biel
1. παρεκτατικὸς χρόνος
um imperfectum a-
es, quo ſignificatur
us in rem, quæ age-
perfectum, ut cum tu
ibebam.

αραβολή.

ola, eſt rerum genere
mparatio. Fit hæc evi-
uitatis vel amplifica-
terdum etiam, ut oc-
tens veritas, ne faci-
intelligatur, vel ſtudiū
παραβολικὸν, quod habet
ilitudinem, ut prover-
t parabolica. Quæ per
es obſcurius, aut etiā
a à ſimplici & cōmuni
s abducta eſſent παρα-
ῶν nomine appellarūt
h. Camer. Sed & παρα-
ὁμοίωσιν, collationem
nem ſignificat, ſive ſit
iſſimilium.
αραβολὴ eſt in ſectione
& ὑπερβολή.
parabole eſt diviſio,
eſt multiplicationi.
lica ſunt adverbia ſi-

παράδοσις.

παράδοσις & μετάδοσις differunt: παράδοσις in bonam & malam partem accipitur. Significat enim & traditionem, præceptionem, vel non ſcriptam doctrinam, & proditionem. παραδοτικῶς eſt proditoriè vel per modum traditionis.

Μετάδοσις eſt 1. communicatio vel realis, ut Phyſica, ut morbi, qui contagioſus eſt: Et civilis, ut fructuum diſtributio, bonorum traditio ſeu communicatio: Vel Logica, ut ἀντίδοσις ὀνομάτων, ſeu communicatio idiomatum, quæ eſt prædicatio ſeu forma loquendi, ut cum dicitur, Deus eſt paſſus (κατ' ἄλλο.)

2. eſt permutatio. Sic Ariſtot: accepit in Polit: cum dicit πείθεσθαι μεταδόσεις.

Μεταδοτικῶς opponit Baſilius μεταβατικῶς, cum dicit, ignis eſt in ferro, non μεταβατικῶς (tranſitivè) ſed μεταδοτικῶς (diſtributivè) id eſt, non excurrendo ad ferrum, manet enim in ſuo loco, ſed diſtribuendo ei ſuam facultatem (urendi.)

παραλυτικός.

παραλυτικός peculiariter paſſivè accipitur pro παραλυθεὶς reſolutus, enervatus, languentibus & debilitatis corporis membris. Dicitur & Lucæ 5. παραλελυμένος. Peculiariter dico; Quia ἀναλυτικὸς eſt reſolutivus: λυτικὸν, quod habet vim ſolvendi, ut quædam Pharmaca, λυτὸν quod ſolvi poteſt. Argumentum λυτὸν (aliàs λύσιμον) quod facilè ſolvi poteſt. τὸ δεθὲν, λυτόν. Quodcunq; colligatum eſt, diſſolubile eſt. Plato.

παραυγασμός.

παραυγασμὸς noctium vel horarum aliquarū noctis eſt earum à Sole illuſtratio; &

tio,& horas vel noctes παραυγάζεσθαι est illustrari. Jos. Scaligero παραυγασμὸς nihil aliud est quàm τοῦ φωτὸς (luminis) antiperistasis, quam ignorantes Romani cum primum appulissent ad Britanniam, παραυγασμὸν noctium ibi non ausi sunt vocare noctem, sed tantum minima nocte Britannos contentos esse dixerunt.

Quantò remotior est Tropicus ab Horizonte, tantò minus noctes illustrantur. A quorum Horizonte propius abest Tropicus, iis magis. Ergò qui proximè Æquatorem habitant, παραυγασμὸν non habent. In causa est maxima Tropici à Finitore distantia.

παρέκβασις.

Est παρέκβασις oratoria seu Logica, Physica, & Politica.

Apud oratores παρέκβασις est Digressio, qua recedimus à proposita sententia aliquid interfantes. Sic utitur Arist. 1.Eth.c.5. verbo παρεξέβημεν, digressi sumus.

In Physica monstrum est naturæ naturalisq; speciei in plantis & animantibus παρέκβασις (excessus) labes, & tanquam prævaricatio singularis.

In Polit: Oligarchia est παρέκβασις, recessus ab optimo statu.

πάροικος.

πάροικος est 1. qui habet domum juxta vel apud aliquem (Hìc cave, barbarè dicas Penes) Thucydid. 2. qui habitatum aliquo veniens ibi fixit sedem 3. est inquilinus, qui in ædibus alicujus habitat, Levitic: 21.

πάροικοι etiam dicuntur qui templum aliquod accolunt. Hinc παροικία.

Παροιμία.

παροιμία est proverbium. Ejus Etymologiam tradit Scaliger lib. 3. Poëtices cap. 84. Circumscriptione dici potest Verbum Allegoricum. Non nostrum onus: bos clitellas. Basilio παροιμία est oratio fructuosa cum mediocri obscuritate pronunciata, quæ indidem multum exhibet utilitatis, sed multum etiam altius reconditæ cogitationis simul velut do tegit. Ita accipi ait in sermone Ecclesiastico.

παροιμιακὰ sunt habentia figuram proverbii, hominum sermone trita. Interdum accipitur parœmia pro Parabola, ut Joh.16.

παρόμοιον. Paromoeum.

παρόμοιον pené simile sonat. Accipitur pro oratione, in qua continuè eadem repetitur litera initio dictionum, ut:

Vivent ultra valeas.

Vive vigil: valeas venturam ut vivere vitam.

Vita vapor veluti vana vel umbra volat.

Principibus placuisse piis primaria palma. D. Eglin.

Παροξυσμὸς, Paroxysmus.

Paroxysmus, Irritatio, μῆνιν est. Accipitur.

1. Pro excandescentia, iræ concitatione, animi exacerbatione, In malam igitur partem.
2. Galeno est accessio febris. l. 1. ad Glauc.
3. In Ep. ad Hæbr. 10. cap. capitur in bonam partem pro provocatione p[illegible]
4. Chymici vocem Paroxysmi usurpant de materia seminali, pro impetu, extimulatione, incitatione, [illegible] cum dicunt, spiritualis seu rad[illegible] materia imprægnata turget & P[illegible] [illegible]

xysmum profert ante efflorescentiam, id est ante florum emissionem. Et: Materia seminalis, quæ est in testiculis, & membris generationi dicatis continetur, consensum habet & conspirationem cum Balsamo seu seminali humore reliquarum partium totius animalis, eodemq; temporis momento florescit, turget, & paroxysmos habet.

παροξύνειν ἄλλον vel ἐξερεθίζειν est irritavum.

πάροχος Parochus.

1. Paroch' erat qui lautia præbebat legatis exterarum nationum Reipub. nomine (παρέχω præbeo est) Lautia Græcis sunt παροχή. Cic. At iartem omnino Sestius Parochus public' occupavit, i.e. ante me cepit, seu mihi prævertit, ut ego eum frustra sim invitaturus. Sic in Tuscul. loquitur Cicero. Occupavi te fortuna atq; cepi.
2. Parochus erat Paranymphus.

παῤῥησία.

παῤῥησία est facultas & libertas loquendi & faciédi quid vis. A πᾶν & ῥέω, vel à πᾶν & ῥῆσις. Prima enim significatio est liberi sermonis.

Reperitur postea etiam de maledicti licentia, ut sit licentia maledicendi.

παῤῥησιάζεσθαι est liberè, apertè, confidenter, intrepidè, quicquid velis, dicere & facere.

Oritur hoc solet vel ex fiducia erga homines aut Deum, vel ex audacia.

Dicitur & ἀπαῤῥησίαστω λαλεῖν, liberè, disertè loqui.

παρῳδία Parodia, παρῳδὴ, Parode.

Parodia habet duas significationes: 1 significat canticum seu odam ad a[illegible] rum imitationem factam verbis q[illegible] busdam & sensu immutatis: Per synecdochen speciei ad alia etiam [illegible] minatransfertur, ut sit carmen a[illegible]

ante efflorescenti-
lorum emissionem.
nalis, quæ est in te-
bris generationi di-
-, consensum habet
m cum Balsamo seu
e reliquarum parti-
alis, eodemq; tem-
florescit, turget, &
bet.
l φάρμακον est irrita-

Parochus.

i lautia præbebat le-
nationum Reipub.
præbeo est) Lautia
οχὴ. Cic. Ariartem o-
Parochus public⁹ oc-
e me cepit, seu mihi
o eum frustra sim in-
Tuscul. loquitur Ci-
te fortuna atq; cepi.
Paranymphus.

ῤῥησία.

as & libertas loquen-
dvis. A πᾶν & ῥέω, vel
ma enim significatio
nis.
tiam de maledicti li-
ntia maledicendi.
rè, apertè, confiden-
uicquid velis, dicere

l ex fiducia erga ho-
n, vel ex audacia.
λαλεῖν, liberè, disertè

odia, παρῳδὴ,
arode.

s significationes: 1. Si-
m seu odam ad alte-
n factam verbis qui-
 immutatis; Per sy-
iei ad alia etiam car-
r, ut sit carmen ad al-

terius imitationẽ expressum modulatũq;. Exempli causa, Poeta inquit: Sunt aliquid manes: lethum non omnia finit. Hinc Parodia Schefferi est; Somnia sunt aliquid, noctes non omnia fingunt. Ovidius ait;

Non est in medico semper relevetur ut æger.

Sæpe etiam docta plus valet arte malũ.

Hinc Parodia; Nõ est in peris, ut concilientur amores; Plus nummis pietas irreprehensa valet. Exempla plura require ex Poetica Mauritiana. 2. Parodia accipitur pressius & ἰδικῶς pro Rhapsodia inversa mutatis vocibus ad ridiculã sensum retrahẽte, descriptore Scaligero, cujus cum eruditio in omnibus magna & authoritas apud me maxima sit, verba ipsius è lib. 1. cap. 5. Poet. ascribo; Quemadmodũ Satyra ex Tragœdia, Mimus è Comœdia; Sic Parodia de Rhapsodia nata est. Cùm enim Rhapsodi recitationem intermitterent ἔπῶν, usus gratia prodibant (instar histrionum) qui ad animi remissionem omnia illa priora inverterẽt. Hos idcirco παρῳδὺς. Parodos nominârunt, ꝙ præter rem seriam propositam alia ridicula & ludicra subinferrent. Definiri seu describi possent sic; Qui Rhapsodorum dicta omnia invertunt, ut auditores fessos grata novitate demulceant: Ab officio & fine. Hermogenes Parodiã accipit pro oratione soluta, cui carmẽ adjunctum est, ut cum ἐν πεζῷ λόγῳ, id est, in soluta oratione, assumpta parte carminis reliquum oratione soluta completur & perficitur. Sed hæc significatio non est nobilis.

Parodia aliàs dicitur Parodicum melos, παρῳδικὸν μέλος. Parodicũ μέλος est, cujus artificiũ in imitatione & accõmodatione (μιμήσει καὶ ἀναλογίᾳ seu ἐφαρμογῇ) consistit.

De Parodia generaliùs accepta teneatur hæc distinctio.

In Parodico artificioso genere accommodationis & imitationis

- Alterius Poëtæ versus jocosè in aliud argumentum mutatur.
- Seria seriis, ridicula ridiculis accommodantur.
- Leve argumentum in grave mutatur, profanum in sacrũ, vituperatorium in laudatorium, vel contrà cum aliqua irrisione.
- Vel simplex (ingeniosa tamen & prudens) est mutatio aut etiam æmulatio.

Exempla.

——— *Pictoribus atq; Poetis &c. apud Horat.*

——— *Prædonibus atq; tyrannis*
Quidvis patrandi semper fuit æqua potestas.

——— *Medicis pariterq; Chirurgis*
Adversum ægrotos semper fuit æqua potestas.

Conscia mens recti | *Non vultum judicis horret. Cœlo sua lumina tollit. Semper secura quiescit.*

Ex eo: *Conscia mens recti famæ mendacia ridet.*

Tantæ molis erat, lapsam reparare salutem.

Ex eo: *Tantæ molis erat Romanam condere gentem.*

Hoc: *Confiteare ne fas hæc est via prima salutis: ex vecentrori.*

Hoc: *Scilicet in juvenes manant exempla senectæ.*

Est ex eo: *Scilicet in populum manant exempla Regentum.*

Est autem παρῳδία à verbo παρῳδῶ, quod est canticum vel carmen ad alterius imitationem compono. Nil enim est in hoc artificio præter quam imitatio, vel æmulatio. Imitatio autẽ Platoni est similem se alicui verbis seu oratione efficere. Universa autem imitandi facultas hic consistit in simili & contrario.

Discite justitiam colere & non temnere Reges

Ex illo Virgil. *Discite justitiam moniti, & non temnere divos,*

Jacobus Sanazavius, qui bellus est Maronis imitator & prudens, cum age de virginis partu.

Henricus Stephanus melius vinum bonũ cum secunda mensa expectare jubens,

Sperate & vosmet vino servate secundo

Ex hoc Virgil. *Sperate & vosmet rebus servate secundis*

Sed in parodia festivè significatio verbi Secundo mutata est. Insigne parodiarum genus est, quod versatur circa Gnomas seu sententias, quæ ex [illegible] poëmatum flores sunt.

Exemplum antè fuit: *Conscia mens &c.*

Exemplum sit ex Hor.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici.

Dulcis inexpertis est mensa potentis amici.

Dulcis inexpertis est principis aula potentis.

Ex hoc Ovid. *Luxuriant animi &c.*

Luxuriat { victor / miles / regnum } rebus plerumque secundis.

Luxuriant plerumq; animi [illegible] mis.

Ex eodẽ hujus: *Hem quàm d*[illegible]

Difficile { est tristes curas / iratum est flammas } non prodere vultu.

[illegible] haud facilè est subitam non prodere vultu.

[illegible] Audentes fortuna juvat. Ovid. audentes Deus ipse juvat.

[illegible] etiam quædam sunt Parodiæ, non omnes astrictiores;

[illegible] est: Si natura negat, facit indignatio fortem.

Juvenal. Si natura negat, facit indignatio versum.

[illegible] est *Quas natura negat pedibus timor admovet alligat alas:*

[illegible] negat, mollescunt corda timore.

[illegible] servisse diu & benè maxima [illegible] Ex hoc: *Principibus placuisse [illegible] non ultima laus est.*

[illegible] ante alios nemo repentè fuit. Ex hoc: *Nemo repente fuit turpissimus [illegible]*, Hic etiam est Metamorphosis quædam hemistichii scilicet Pentametrum. Eatenus hæc exem[illegible] pertinet ad metamorphosin.

[illegible] Stephanus hic fuit jucundus & [illegible] in juventute. Lepida [illegible] & ingeniosa Parodia Flori.

Adriani de Floro Epigrãma.

Ego nolo Florus esse,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Scythicas pati pruinas.

Epigr. Flori de Adriano Cæsare παρῳδικῶς

Ego nolo Cæsar esse,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas.

Hæc quoq; exempla sunt παρῳδιῶν.

Vetus Poeta:

O [illegible] quam thura preces [illegible] hovam;

Recentior

s curas \
:ft flam- non prode-
re vultu.
:ilè eſt ſubitam
ere vultu.
:tuna juvat. Ovid. au-
:us ipſe juvat.
uædam ſunt Parodiæ,
aſtrictiores;
:ura negat, facit indi-
atio fortem.
negat, facit indigna-
verſum.
natura negat pedibus
movet (alligat) alas:
lleſcunt corda timore.
diu & benè maxima
Principibus placuiſſe
laus eſt.
nemo repentè fuit. Ex
pentè fuit turpiſſimus
c etiam eſt Metamor-
hemiſtichii ſcilicet
n. Eatenus hæc exem-
d metamorphoſin.
us hic fuit jucundus
uventute. Lepida eſt
rodia Flori.

ni de Floro Epigrãma:
Florus eſſe,
are per tabernas,
per popinas,
s pati pruinas.
Flori de Adriano Cæ-
ſare παρῳδικὸν
Cæſar eſſe,
are per Britannos,
s pati pruinas.

la ſunt παρῳδιῶν.

au thura preceſq; Je-
hovam;
r Ira-

Iratum placant vota preceſq; Deum.

Vetus Poeta:

Res eſt inſani plena furoris amor,

Recentior

Res eſt invidiæ plena latentis honos.

Quanquam talis imitatio, rectius diceretur μίμησις. Quia παρῳδία eſt potius totius carminis.

Fas eſt παρῳδίαν & μίμησιν exercere in metris recentiorum poetarum bonorum. Quales ſunt Vida, Janus Pannonius; Letichius ſecundus, Sabinus, & his affines.

πατρία, φατρία.

πατρία Jonicè μετωνῦμως literarum eadem eſt quæ φατρία.

Significat autem tribum, genus, familiam Lucæ 2. & Herodot. Thalia.

Dicitur etiam φρατρία, & πατρία οἶκος ſignificatione domeſticæ cognationis.

Φρατρίαρχος eſt præfectus tribui vel contubernio.

πεῖρα.

πεῖρα triplici ratione accipitur. 1. ſignificat, eam experientiam, quæ rerum ſenſibus perceptarum obſervatione nititur, ut cum dicimus hoc album, illud nigrum.

2. Eſt experientia, quæ natura nititur, ut, totum eſſe majus ſua parte.

3. Accipitur in malam partem, & ſignificat periclitationem Empiricam, ut ſi qui vidit Pleuritico convenienter adhibitum fuiſſe hydromel, omnibus indifferenter pleuriticis abſque peculiaris naturæ diſtinctione id exhibere velit.

Experientia eſt cognitio, quæ contingit per uſum citra doctorem: Eſtq; duplex univerſalis & ſpecialis.

Univerſalis eſt, cum deprehenſum eſt, congruere omnia individua, ut ignis

 urit,

urit, sive sit Germanicus, sive Hispanicus. Et specialis est particularis vel singularis. Particularis, cum aliquid observatum est in aliquot individuis. Talis sæpe est astrologorum, ut pestis post famem. Singularis, cùm in uno.

Inter particularem & universalem media esse videtur Regularis; cum depræhensum est congruere pleraq; individua. Vicinior tamen hæc universali, quam particulari nonnullis est. Talis sæpe est Medicorum. Deinde experientia aut est necessariorum, aut contingentium: illa argumentum parit necessarium; hæc verò tantum probabile.

πεπλεγμένως.

πεπλεγμένως dici est dici per figurã πλοκὴν (copulationem) ut Jesus mihi est Jesus. Mea doctrina non est mea, id est ejus, quem vos hominẽ unum è multis putatis, atque adeo contemnitis, sed ejus qui misit me. In Evang. Joh.

Sic πεπλεγμένως dicitur, i.e. in hoc πλοκὴ est, Sinite mortuos sepelire suos mortuos. Luc. 9. Hic primò mortui vocãtur, qui in hac vita caduca & humana adhuc permanentes à vera vita, quæ divina & æterna est, alieni sunt; postariori, qui vivere desierunt.

πέρας.

πέρας est τέλος, extremitas rei, extremũ, finis: sæpe etiam dicitur ὅρος. Ceterum quidam Græci inter πέρας & ὅρον hanc differentiam ponunt, quod ὅρος sit cujus gratia, seu finis, scopus, perfectio, πέρας verò extremum solùm, quòd superficies, punctum, linea nomine non ὅρος, sed πέρατος appellanda sint, sicut corpus dicitur πεπερασμένον, id est, terminatum, circumscriptum, finitum: Sed libro de motu animalium Aristoteles accipit πέρας pro

eo, quod est οὗ ἕνεκα, id est pro causa finali, ibidéq; paulò post pro termino motus. Et πέρας ἀγαθῶν summa bonorum est Ethicis.

περιάγω.

περιάγω accipitur vel ἀντιπαθῶς pro circumire, vel ἀλλοπαθῶς pro circumducere se: sicut Tum prora avertit; & Nox præcipitat. Sic ἄγειν, ὑπάγειν, ἀνάγειν significant ἀμεταβάτως ire, tetem, procedere, id est, movere sese, seducere sese, producere sese, ὕπαγε ἀπ' ἐμοῦ πάγε, id est abito, aufer te. Annotavit hoc Camerarius ad 11. cap. Johan. & 4. Matth.

περιβολή.

Peribole Oratoribus est comprehensio & summa rei (periocha alias) Circumductio, id est, longior anfractuosaq; periodus, vel plenior tractatio, Metaphora sumpta à re vestiaria. Proprie enim Peribole est amictus: igitur aliquis veste circumdatur; & oratio aliquando non est simplex, sed undiquaq; quasi amicitur. Est autem in hac figura densitas quædam cogitationum (qua fit ut non nuda verba ponantur, sed quasi vestiãtur) Rhetorica, quã & μέγεθος seu μεγαλοπρέπειαν (plenitudinem) vocant; quæ interdum non patet captui populari, itaq; attentionem lectoris postulat, & laborem ei affert. Ea utitur non tantum Rhetor, sed aliquando etiam Ph[...] phus, ut Aristoteles lib. 1. Ethic. [...] comach. c. 5.

περιγραφή.

1. περιγραφή in Log. est descriptio, quæ opponitur ὁρισμῷ, Definitioni, [...] dicitur à Philos. Principiorum [...] περιγραφή, id est Principiorum [...] defi[...]

definitio afferri non potest, sed descriptio tantum.

[...] Rudis seu Inchoata, Græcè ὑπογραφὴ, vel Absoluta seu exactior, quæ dicitur ab Aristotele. ἀναγραφὴ, sumpta metaphorà à pictoribus. Rudis, [...] est finis extremus optimus πρακτῶν. Clarior seu magis distincta, quæ ἀναγραφὴ est, Est ἐνέργεια [...] humanæ κατ' ἀρετὴν ἐν βίῳ τε[...] Eth. 1. c. 6. 7. 8.

[...] videtur Arist. in Eth. opponere hypotyposin, judice Theodor. Zuing. in Tab.

[...] ὑποτύπωσις est illustris explanatio seu descriptio rerum, earumque, quasi gerantur, sub aspectum penè subjectio; Cic. 3. de orat. [...] Evidentia & χαρακτηρισμός, [...] Roman. διατύπωσις. In pictoris ὑπογραφὴ à διαγραφῆ differt gra[...] seu ut perfectum ab imperfecto. [...] enim ulteriori studio tran[...] ὑπογραφῆ.

[...] In Sophistica & Politica significat [...] circumscriptionem, id est fraudem.

In Phys. περιγραφὴ corporis est circũscriptio corporis, quæ fit vel terminis alterius, ut loci aut temporis; vel terminis propriis, ut dimensionibus corporis. Vide vocem διαγραφή.

περιστροφή.

Peristrophe in sphæra est conversio seu [...]. Utitur hac voce Proclus in Astron. Oratoribus est conversio propositionis adversarii in partem nostram.

περίσωμα.

[...] animos & recreat varietas, [...] Quintilianus lib. 1. Videamus igitur de peristromate.

Peristroma propriè est circumstratum [...] seu tapes versicolor, flore [...]

rri non poteſt, ſed de-
am.

Incoata, Græcè ὑπογρα-
τα ſeu exactior, quæ di-
ſtotele. Ἀναγραφὴ, ſum-
râ à pictoribus. Rudis,
eſt finis extremus opti-
Clarior ſeu magis di-
ὑπογραφὴ eſt, Eſt ἐνέργεια
ια κατ' ἀρετὴν ἐν βίῳ τε·
ı.7.8.

ır Ariſt. in Eth. oppone-
oſin, judice Theodor.
b·

ποτύπωσις eſt illuſtris ex-
ı deſcriptio rerum, ea-
aſi gerantur, ſub aſpe-
ıbjectio; Cic. 3. de orat.
ntia & χαρακτηρισμὸς,
ıan. Διατύπωσις. In picto-
ì à διαγραφῆ differt gra-
rfectum ab imperfecto,
im ulteriori ſtudio tran-
φήν.

ca & Politica ſignificat
m circumſcriptionem,
n.

γραφὴ corporis eſt circū-
oris, quæ fit vel termi-
ut loci aut temporis; vel
priis, ut dimenſionibus
le vocem διαγραφή.

ειστροφή.

hæra eſt converſio ſeu
tur hac voce Proclus in
oribus eſt converſio pro
verſarii in partem no-

ἐίστρωμα.

& recreat varietas, ait
lib. 1. Videamus igitur
re.

riè eſt circumſtratum,
pes verſicolor, flore Ba-

bylonico variegatus **ein gemahlt tuch oder Teppich**/ quo ornatur paries, quod alias dicitur περιπέτασμα; uſus eſt illo Plautus per metaphorā. Hoc nomine dicuntur metra ejusmodi quæ aliquoties quoquo verſus gradatim leguntur. In iis literarum color ſolet variari. Hujus artificii exemplum egregium nobis ſuppeditat Periſtroma Eteoſtichon Johannis Schræeri. Sileſii Fra. in duplices honores ſcriptum Johannis Sculteti Goltberg: cujus Hexametri lectionis ſurſum deorſum, ad latera, retrò initium ſumitur è medio texti, ſeu circumſtrati, ubi prima litera major eſt reliquis.

SOl bis ubi rutilus caderet, Scultetus honores
Felix conſequitur, ſorte favente, duplos.

Pertinet hoc genus ad Poëticū technopægnium, in quo felix fuit M. Raidus Hirsfeldenſis, Rabani imitator.

πεποιημένα.

Verba πεποιημένα ſunt factitia. (Interdū etiam dicuntur πεπλασμένα, ficta) ut βαττολογεῖν, βατταρίζειν. Φραγελλῶ apud Evangeliſt: perflagello φραγελλώσας per μαστιγώσας, loris cecidit, flagellis cecidit; φραγέλλιον apud Johannem Evangel. id eſt flagellum; unde hæc vox eſt declinata, ut cum Varrone loquar. Evangeliſtæ enim interdum verbis latinis corruptis hoc eſt depravatis utuntur.

περίττωμα.

Latinis eſt ſuperfluitas, ut in corpore animantis ſunt excrementa, hoc eſt humorum reliquiæ, quos qualibet pars, aut aſſervat ad certos uſus, aut protinus repellit, ut quid gravè ipſi futurum Talia ſunt διαχωρήματα σκυβαλώδη.

1. περίττωμα eſt { καθ' αὑτὸ ſeu ſimpliciter / κατά τι, & reſpectu quodā ſeu certo.

Uſus

Usus distinctionis.

Quæritur Costa Adami, ex qua fuit quasi ædificatum Evæ corpus, an fuerit Adami περίττωμα, an pars integralis?

Respondet Theologus neque ad partes integrantes viri simpliciter pertinuisse, neq; περίττωμα fuisse simpliciter, sed secundum quid, nimirum quatenus vir erat ἄτομον, id est, individuũ, non autem quatenus fuit principium speciei humanæ.

2. Κατὰ φύσιν, *sunt, vel* παρὰ φύσιν. *Naturalia sunt*, quæ in quavis coctione, natura se rectè habente, & nutrimento rectè præparato, superflua secernente necessariò fiunt

Hæc distinguit Peucerus *in excrementa simpliciter & secundum quid.*

Excrementa simpliciter sunt, quæ simul de alimenti materia natura exprimit, dum occupata totius assumptæ massæ elaboratione eum humorem absolvit, quem nutritio exigit. Horum quædam sunt utilia, quædam inutilia.

Utilia, quæ corpori aliquid conferunt. Ea sunt *utilia per se, vel ex accidente. Illa sunt* quæ natura destinat ad nutritionis aliquam partem peragendam, ut sunt massæ sanguineæ, chymi reliqui, præter sanguinem, qui cum sanguine mixtim feruntur in totum corpus, quorum usus præcipuus est, ut cum sanguine nutriant, bilis quidem membra biliosa, ut pulmonem, phlegma partes phlegmaticas, ut cerebrũ, medullam dorsi, nervos, Melancholicus v. humor ossa, cartilagines. *Hæc vero* etsi natura expellit, ut per se non idonea ad nutritionem, tamen eorum partes usurpat ipso expulsu ad maturandam egestionem superfluorum, & naturæ actiones juvandas aliquo modo. Sic Melancholicus succus suipar-

te tenuiore nutrit splenem. H[...] ferri possunt liquores rig[...] brum ad somnum. *Inutilia* [...] gravant corpus, ideoq; [...] tempore per eos excernun[t] ut me[...] tus, quos his educe[n]dis na[tura] [...] fecit. Hujus generis sunt p[...] ta alvi, urina, mucor [...] an[...] aurium, illuvies sordium [...]

περιττώματα non naturalia [...] [φύ]σιν, sunt omnes corrupti [...] ve peccent quantitate, sive [...] seu putrefactione mute[...] rius humoris speciem, [...] re diversã, qui oneri sunt [...] morbos afferunt, nisi mat[...] e[...] tur. Sunt enim duo genera [...] crementorum, unum eorum, [...] unt, vel quantitate sola, ut [...] ea, (redundantia om[...] m[...] rum æquali vel qualitate, [...] ut in κακοχυμία (vitiosi hum[...] undantia, præter naturam [...] eorum, quæ toto genere sunt [...] naturam; quo referuntur o[...] ruptorum humorum diff[...] quas natura non inten[dit] per se, sed, ex consequ[enti] & p[er ac]cidens, non ad usum aliquem [...] ris, sed ad commodi remes[...] nem, sive assequatur quod te[...] deficiente ipsa aliquid prors[us] [...] sum evadat. Peucerus de præ[...] Medicorum.

περιττωματικόν.

Perittomaticum igitur excre[...] um est vel excremento u[...] crementis abundans [...] ac tribuitur animalibus, ut [...] humoribus ac cibis seu al[i]me[nti]s quæ gignunt copiam ex[cre]me[nto]rum. Exempli causa phleg[...] [περιττω]ματικόν, id est, excreme[ntitium] [...] phlegma 1. Tenue 2. Mu[...]

[ve]l Mucosum 3. Vitreum 4. Gypseum.

Tenue est, q; destillat è naribus de cerebro, id si non tali modo per nares descerneretur, destillaret per totum corpus, diversosque in eo morbos efficeret, fieriq; posset, ut si incideret in pulmones, excitaret tussim periculosissimam.

2. Mucosum aliquantò perfectius est & densius, ut fit in tussi. Hoc totum excrementitium est.

3. Vitreum gignitur, ex eo q; est mucosum, & hoc ipso densius est quiddam.

4. Gypseum est, cum vitreum ita durescit, ut induat duriciem Gypseam, vel lapideam: Hoc phlegma interdum sentitur in digitis.

περίφρασις.

Periphrasis est 1. unius vocis per plures elocutio 2. est complexi brevioris per longius elocutio, vel circuitio verborum.

Hæc non sunt diversa quæ dicuntur sed habent sententiam eandem. Idem hic est ἄλλως ἔχειν, id est aliter se habens.

Periphrasis aliquando dicitur Analysis, quia una vox in plures resolvitur.

Aliud igitur est Periphrasis, aliud defi[ni]tio. Multi putant (de imperitis lo[quor]) se afferre definitionem, cu[m] tantum afferant periphrasin. Nu[...] nc περίφρασις est particularis p[...] cretio: Sed definitivè est amissi [...] rimenta recuperatio.

περιχώρησις.

Περιχώρησις dicitur signatius ἐμπερι[χώρησις] [...] Frig. vel cum duorum vera [...] peratione, ut in corporei in cor[...] Talis ἐμπερι[χώρησις] est animæ permeant[is] circummeantis corpus suum, u[...] contentum, ita ut nulla pars sit [cor]poris, in qua anima non sit per [...] tus spiritualis medium. *Vel sine*

/itreum 4. Gypſeum.
leſtillat è naribus de
n tali modo per na-
deſtillaret per totum
ɔſque in eo morbos
poſſet, ut ſi incideret
xcitaret tuſſim peri-

ntò perfectius eſt &
tuſſi. Hoc totum *πα-*

itur, ex eo ꝙ eſt *μυξώ-*
denſius eſt quiddam.
cum vitreum ita du-
: duriciem Gypſeam,
Hoc phlegma inter-
ı digitis.

λφεγσις.
nius vocis per plures
t complexi brevioris
elocutio, vel circuitio

iverſa quæ dicuntur
tentiam eandem. Idem
χειν, id eſt aliter ſe ha-

ando dicitur Analyſis,
n plures reſolvitur.
eriphraſis, aliud defi-
utaut (de imperitis lo-
rre definitionem, cùm
nt periphraſin. Nutri-
ῶς eſt particularis pro-
lefinitivè eſt amiſſi per
peratio.

χώρησις.
ur ſignatius *ἐμπεριχώ-*
el cum duorum vera pe-
: in corporei in corpus.
ſt animæ permeantis &
tis corpus ſuum, ut à ſe
ita ut nulla pars ſit cor-
anima non ſit per mea-
s medium. *Vel ſine duo-*

rum propriè dicta penetratione, qualis eſt corporis in corpus: ea enim ferè impoſſibilis eſt: Talis eſt ferri igniti. Nam ignis non immittit ſe in partes ferri ſolidas & plenas, ſed in meatus & poros: ſicut in nutritione particula novæ materiæ in particulam veteris ingreditur per foramina. Hic ceſſio propriè eſt, non penetratio, id eſt particula particulæ cedit & apponitur tantum, non altera alteram penetrat. Hæc intelliguntur facilius ex *παρεμπτώσει*, i. e. interjectu aeris inter duo corpora. Vide Zab. c. 20. l. de Accretione & Nutritione ultimo. *περιχώρησις* accipitur pro peragratione loci, regionis, tractus, agri, ſpatii alicujus. Eſt autem *περιχώρησις* à *περὶ* & *χωρεῖν*, quod interdū ingredi ſignificat.

Ἄλλως.

Περιχώρησις primo eſt intima permeatio, pervaſio, immeatio unius in alterum, ut ferrum vel carbo ignitur & candeſcit: per unionem & *περιχώρησιν*. Corpus humanū totum animatur per *περιχώρησιν* ſeu penetrationem. Adeò n. divina res forma eſt, ut totá materiá ſe impleat, ut ex utraque fiat unum. Scal. exer. 307. ſ. 29. Duorum *περιχώρησις* eſt earum intra ſe immanentia. Secundo ſingularis perichoreſis eſt in Incarnatione verbi, qua Deus & humanitas una fiunt perſona. Divina natura humanitati ſuppeditat ac communicat ad humana ſupra hominem perficienda, propter naturarum inter ſe *περιχώρησιν*.

3. *περιχώρησιν ἰδιώτατα*, Damaſcenus lib. 1. cap. 11. vocat internam exiſtentiam ſeu *ἐμμονὴν* unius perſonæ divinæ in altera, ratione cujus una perſona habet quicquid perfectionis eſt in altera. Latini barbari vertunt circumminceſſionem. Vid. Georgium de Valentia de pluralitate perſonarum

752. Dionysius cap. 2. de divinis nominibus: Manent mutuo in se ipsis divinæ personæ ubi pater, ibi filius, & vicissim, (per περιχώρησιν seu ἀντιμ-βασιν.

Hic περιχώρησις interdum etiam accipitur pro mutua seu reciproca commeatione, quæ unionis hypostaticæ effectum est. Hac humana divinis, ut Deus est passus; & divina humanis, ut homo ille est omnipotens tribuuntur κατ' ἄλλο non per essentiam, aut inhærentiã: Deus enim non est passus, ut propter carnis unionem consors factus sit passionis propriæ ejus carnis in natura divina. Sic verbum mortuum est carne, seu vita assumptæ naturæ, quæ verbi per unionem propria est, sicut verbum vivit vita naturæ assumptæ, id est, in natura vivente subsistit. Augustinus ad Felicianum cap. 10. proprio carnis vita mortem gustavit. Corpus & anima vivit propriè, id est, formaliter, verbum horũ assumptione per κοινωνίαν idiomatum hæc dicitur ἀλλοίωσις, ἀντίδοσις κοινωνίας ἰδιωμάτων, prædicatio κατ' ἀντίδοσιν. Alternata attributio seu mutua proprietatum communicatio in persona.

Prædicationis reciprocationem, cum ea quæ sunt propria unius naturæ de altera in concreto dicuntur.

Explicatio.

Nominum personarum divinarum non est commeatio, seu ἀντίδοσις. Nec enim pater est filius, nec filius est pater, quia personarum est distinctio. Sic *Damascenus sed personarum ipsarum* est perichoresis, seu immeatio, & immanentia, quia Filius seu Christus dicitur esse in patre, & Pater in Christo, & Spiritus Sanctus in utroq; propter essentiæ in personis ταυτότητα, i.e. identitatem, seu singularissimam & maximè unam unitatem, hoc est, quia essentia est tota & eadem in omnibus personis tota & eadẽ manens in singulis. Hæc igitur perichoresis ἡ ἀλλήλων coexistentia personarum est, qua una in altera est.

Forma perichoresis est quia videlicet omnes corporis partes penetrat, seu pervadit, cum περιχώρησις ἐν ἄλλῳ secundum se in incorporea fit, ut etiam, *Anima* quæ scilicet ita adjungitur, seu conjungitur potius corpori ut omnes illi' partes penetret, & [illegible] sit corporis particula, quæ animã non habeat seu non sit animata. Non est hæc corporũ penetratio, quia anima corpus non est, nec per se quanta.

Accidentis perichoresis est quia hoc penetrat omnes substantiæ partes, ut mellis dulcedo omnes mellis partes, calor ignis omnes ignis partes. V[illegible] accret. & nutrit. Zabar. 20. & [illegible] Axioma (Unũ corpus alteri nõ incorporatur, sed in corporei & corporis penetratio fieri potest. Pro περιχ[illegible] etiã usurpatur δίχα interdum non.

Hæc dicitur ab aliis [illegible], quia reipsa ubicũq; est pater, ibi quoq; est filius & spiritus sanctus, hi tres ubiq; & semper coexistunt & omnino æquales sunt.

Scotus illapsum spiritualem Dei in animam (qua hæc dicitur à Scoto, quasi deificata) facit speciem περιχωρήσεως qua essentia intimat se essentiæ [illegible] dist. 49. Esto, inquit Scotus, in beatitudine spiritualis illapsus, [illegible] essentiæ divinæ, ut objecti beat[illegible] animam.

πεσσοί, πεσσά.

πεσσοί vel πεσσά. sunt calculi seu [illegible] lusorii ἀπὸ τοῦ πεσεῖν à cadẽdo. [illegible] a. πεντέγραμμα, q Peucerus de [illegible] pentagona vel πεντα[illegible]

Π ante Ε

[illegible]rum, intellige. πεττεία est ipse lu[illegible] calculorum seu scruporum.

[illegible] linamenta oblonga & teretia ex [illegible] seu filis composita quæ in ulcus [illegible]tur, vel curandi causa vel ne [illegible] claudatur. Turundas dicit [illegible] Tiraquell. de nobil. cap. 31. Lo[illegible] Catonis est c. 157. quem monstra[illegible] mihi D. Kirchnerus: Si fistula erit, [illegible] intrò trudito. Zuingerus [illegible] Theatro vocavit licinium.

πιθανολογία.

[illegible] est oratio ad persuadẽdũ cõ[illegible], persuadere est facere ut id q dicitur, probabile & verum esse videatur: sive illud sit verum sive falsum. Si [illegible] persuadetur, id [illegible] i.e. Sophisticis argumentationibus fit [illegible] n. est Sophisticis seu [illegible] argumentationibus, & rationibus, sed quæ colorem habeant probabilitatis, imperitos circumvenire, [illegible] persuadere. Utitur hac voce Paulus in epist. ad Col. II. qui op[illegible] eam sapientiæ & scientiæ quæ in Christo est. Hoc dico ne quis vo[illegible] [illegible]

πίστις.

Opinioni, [illegible] Ar. 7. Eth. Nic[illegible]

[illegible] Scientiæ, quæ est [illegible] seu [illegible], i. quæ propriè seu verè scientia est. [illegible] i. e. quæ tanqu[illegible] scientia est.

Usus.

Hujus distinctionis usus est in Disp[illegible] Theologorum, An [illegible] possit e[illegible] [illegible]: & an q creditur, sciatur, Fides & scientia possint esse [illegible] Quidam sic arguunt: Contraria [illegible] possunt esse [illegible] Fides & scientia contraria. E. non possunt esse [illegible] Respondeo hic ut rectè possit, in[illegible]

)intelligit. μετεία est ipse lu-
culorum seu scruporum.
amenta oblonga & teretia ex
filis composita quæ in ulcus
ātur, vel curandi causa vel ne
tis claudatur. Turundas dicit
iraquell. de nobil. cap. 31. Lo-
tonis est c. 157. quem monstra-
i D. Kirchnerus: Si fistula erit,
am intrò trudito, Zuingerus
atro vocavit licinium.

πιθανολογία.

ία est oratio ad persuadēdū cō-
persuadere est facere ut id q. di-
robabile & verum esse videa-
e illud sit verum sive falsum. Si
persuadetur, id παραλογίσμεις,
histicis argumentationibus fit
ογίζεσθαι n. est Sophisticis seu
rgumentationibus, & rationi-
d quæ colorem habeant pro-
tatis, imperitos circumvenire,
; iis persuadere Utitur hac vo-
ulus in epist. ad Col. II. qui op-
eam sapientiæ & scientiæ quæ
risto est. Hoc dico ne quis vos
λογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ

πίστιs.

Opinioni, δόξῃ Ar. 7. Eth. Nic. 5.		
Scientiæ, quæ est	ἀληθῶς seu ὄντως, i. e. quæ propriè seu verè scientia est.	
	ὡς, i. e. quæ tanquam scientia est.	

Usus.

istinctionis usus est in Disputat.
ologorum, An πίστιν possit esse ἐ-
ην: & an q creditur, sciatur; An
s & scientia possint esse simul?
dam sic arguunt: Contraria non
unt esse ἅμα. Fides & scientia sunt
aria. E. non possunt esse ἅμα. Re-
nderi hic ut rectè possit, instru-

mento quasi definitionis & distinctionis op⁹ est. πιστεύειν δόξῃ seu opinioni credere dicitur, qui opinioni, de cuj⁹ certitudine tamen demonstrationem nullam habet, firmiter adhæret, paratus interim meliora rectioraq; docenti cedere.

At credere scientiæ dicitur ille, qui cum certam habeat probationem, & sciat rem ἄλλως ἔχειν (aliter se habere) non posse, fidem ei indubitatam adhibet. Ita fidei Christianæ capitibus, credimus non ut opinioni, sed ut scientiæ, non quod scientiam illorum propriè dictam habeamus (neq; n. à priori, ut loquuntur, i. e. causam & modum scimus) sed quia spem certissimam scientiæ mysteriorū divinorū in *Patria* consequendæ habemus. Hinc Jobi illud; scio Redemptorē meū vivere, h. e. Credo perfecta & indubitata credulitate, ut sic d.cā, quæ aliquando in scientiam verissimā mutabitur, cum facie ad faciem h. e. clarissimè in divina Idea nos aliaq; omnia cognoscemus. Ita igitur fides & scientia simul stare possunt, quæ alioqui videntur esse ἀντικείμενα. Zuinger. in Eth, Sch. Neq, verò absonum alicui videatur nostram πίστιν esse ὡς ἐπιστήμην i. cum Arist. etiam 7. de Moribus. S. ἀπόδειξιν, i. e. Demonstrationem sumat pro γνώμην, i. e. sententia seu effato, q ab eo, à quo profe.tur, authoritatem consequitur, ut non minus habeatur ei fides, quàm si fuisset demonstratū, judice eodem Zuingero, ubi manifesta est impropriętas, laudata tamen. 2, Et contrà Versor definitionis scientiæ traditæ à J. h. Grammatico, in ea voce. Credulitatis usus sit. Ita enim loquitur: Scientia ab opinione differt quia scientia est credulitas immutabilis & semper eodem modo se habens. Opinio, quam contingit etiam

aliter se habere. Credul. immutabilis, i.e. persuasio certa & firma, quemadmodum etiam Theologi sæpè credulitatem accipiunt. Vide, si placet, in Theat. vitæ Zuingeri de P. Pomponatio Zabarellæ præceptore festivam narrationem de immortalitatis animi humani fide & scientia.

Scire in Theologia vel credere est rem per verbum rectè intellectum certò cognoscere.

Aristoteles interdum τῷ πιστεύειν opponit λέγειν, interdum Demonstrationes exquirere, ἀποδείξεις αὐτῶν. Lib. 6. Eth. 9. τὰ μὲν οὐ πιστεύουσιν οἱ νέοι, ἀλλὰ λέγουσιν, pueri non credunt ea, sed recitant, hoc est principiorum Philosophicorum nullam habent præcognitionem pueri, neq; τοῦ ὅτι, neq; τοῦ διότι, sed ea præeunte tantum alio recitant ferè ut Psittac⁹ suum χαῖρε. Audiunt quidem primam Materiam, Formam, productionem, Generationē, Corruptionem, Virtutē, Beatitudinē & similes terminos, eosque memoriæ commendant, ac ab ea exponunt; sed non credunt. Id est, nullam de illis persuasionem ex προγνώσει ortam habent: tantum abest ut rerum πρόγνωσιν habeant. Credimus (πιστεύομεν) ea, quorum rationes nullas habemus, sed tantum præcognitionem. Ita accipitur πιστεύειν in 1. poster. oportet discentem credere (non demonstrationem exquirere.)

πίστωσις, Approbatio,

In logica approbatio, est probatio, comprobatio seu confirmatio, Prosyllogismus, rationis probatio, ἐπιπίστωσις Græcè, Cic. de invent: Approbatio est, per q id quod breviter expositum est, rationibus affirmatum, probabilius & apertius fit. Posito & approbato aliquo, sæpe aliud assumitur.

2. Est affirmationis vel negationis affirmatio, quæ judicium prægred[illegible] Approbatione n. aliquid judi[illegible] probabile judicio vulgi, vel [illegible]rum ac sapientum. Scal. ex. [illegible]

Improbatio igitur cõtra est affirmationis vel negationis negatio: Illa [illegible]sio, hæc dissensio aliquando d[illegible]

Cicero in Academic. Nunc de [illegible]one, & approbatione quam G[illegible] συγκατάθεσιν vocant, pauca dic[illegible] Audientium approbatio est effecta eloquentiæ Ciceroni.

Approbatio conjunctio dicitur à Grammaticis quæ potestatem seu [illegible]ber approbationis, ut, pugnavi e[illegible]dem læsus. Hæc particula in [illegible] est completiva, ornatus causa m[illegible] quam necessitatis adhibita. Acc[illegible]jungitur à poetis, & oratoribus [illegible] omnibus personis; Cicero. Sic eq[illegible]dem diligentius sæpiusq; ista loquemur inter nos. Sallustius. Ad[illegible] quidem me valde pœniret.

πλατεῖα.

Platea accipitur 1. pro palma quæ [illegible] est explicata. Secundo pro reg[illegible] seu via latiore in urbe Luc. 14. [illegible] πλατείας ἐξελθὼν est, scilicet [illegible] patentes & latas regiones seu vias.

πλατικὸς, πλατικῶς.

1. Platicè πλατικῶς, aliquid doctè & ex[illegible]quisitè opponuntur. 2. in Astronomia ἀκριβὴς (σύνοδος) vera seu acu[illegible] & perfecta conjunctio, Alias [illegible]τώδης & σωματική: Opponitur [illegible] mediæ, apparenti, visibili seu [illegible] ut docetur in theoricis plane[illegible]

Aspectus Planetarum πλατικ[illegible] seu imperfectior: Oppos[illegible] perfectoq;, quem partilem v[illegible]

Platicus aspectus est, cùm Plane[illegible] iisdem ad amussim grad[i]bus [illegible]

[illegible]sociantibus configurantur, sed vel juxta medietatem orbium ambo[illegible]rum vel minus.

[illegible] est, cum inter Planetarum loca [illegible] gradus inveniuntur, quot ipsam configurationem constituunt, vid. in theor. plan. Ursitium pag. 305.

πλεονασμός.

[illegible] vel πλεοναστικὴ λέξις est dictio redundans. Dicitur & interdum pleonasmus.

[illegible] est interdum vitiosus, qui [illegible] est orationis [illegible], interdũ [illegible] vel [illegible] [illegible] Grammatici [illegible] ab Jonibus [illegible] βυθόν. Αβυσσον autem pleo[illegible] (intensive) esse im[illegible]mensum, profundum. Esse videri e[illegible] posse ἄβυσσος, [illegible] altitudo expers fũdi: Sic ὅτι (quia) [illegible] literis sæpe redundat, nempe [illegible] tantùm Mimesi seu prosopopœiæ. Matt. 27. ὅτι ἐβλασφήμησε, [illegible] blasphemavit: id est, blasphe[illegible] Marc. 9. Adeò ut multi dice[illegible] ὅτι ἀπέθανεν, id est, mortuus est. [illegible] & 14 Cœpit dicere iis, qu[illegible] &c. Hic est ex ipsis [illegible] &c. non no[illegible] hominem istum. Sic jam nunc; [illegible], iterum secundò.

[illegible] hebræus est vel in oratio[illegible] cum ibi aliquid redundat, vel in p[illegible] nempe fœnus Judai. Judeu[illegible]

πλεονεξία.

Hac voce aliter utitur Plato quàm A[illegible]stoteles: Platoni πλεονεξία est inte[illegible]peratus excessus 10. de leg. Αμα[illegible] est πλεονεξία id est intemperatus [illegible] tiolus excessus.

At A[illegible] pleonexia propriè est [illegible] hominis [illegible] Ethicorum.

ibus configurantur, sed
medietatem orbium ambo-
nus.
um inter Planetarum loca
inveniuntur, quot ipsam
ionem constituunt, vid. in
. Urstisium pag.305.

πλεονασμός.

el πλεοναςικὴ λέξις est dictio
. Dicitur & interdum
us,
est interdum vitiosus, qui
rationis περιττότης, interdũ
m est ἐμφατικὸς vel ἐπιτατικὸς
ammatici ζυθὸν ab Jonibus
βυσσὸν: Αβυσσὸν autem pleo-
ταλικῶ (intensive) esse im-
profundum. Esse videri et-
ἄβυσσος, μετὰ στερητικοῦ μο-
do expers fũdi. Sic ὅτι (quia)
teris sæpe redundat, nempe
t tantùm Mimesi seu pro-
e. Matt. 27. ὅτι ἐβλασφήμησε,
phemavit: id est, blasphe-
arci 9. Adeò ut multi dice-
ἀπέθανεν, id est, mortuus est;
& 14 Cœpit dicere iis, qui
; ὅτι ἄνθρωπος &c. Hic est ex ipsis.
ὅτι οὐκ οἶδα &c. non novi
istum. Sic jam nunc; πάλιν
iterum secundò.
hebræus est vel in oratione
aliquid redundat, vel in pe-
mpe fœnus Judai. Judenwus

πλεονεξία.

iter utitur Plato quàm Ari-
Platoni πλεονεξία est intem-
excessus 10. de leg. Αμάρτημα
ξία id est intemperatus & vi-
cessus.
ii pleonexia propriè est speci-
itiæ hominis πλέον ἔχοντος. 5.
um.

πλοκή, Ploce.

Ploce plexus in Musicis, pertinet ad modos quibus melodia perficitur.

Estq; progressio melis per intervalla cõposita, quæ græcis dicuntur ὑπέρβατα inter quæ sunt intermedii alii phthõgi, ut si quis unum vel plures transgrediatur tonos, & cantilenã efficiat.

Ploce (copulatiõ) figura Rhetorica est. cujus exemplũ Lentulus est Lentulus id est remissus, restrictus.

Ad plocen elegantissimam Georgius Sabinus hoc refert Ovidianum.

Si nisi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua est, nulla futura tua est,

Poemander, Pimander.

E multis libris Mercurii Trismegisti duo sunt divini præcipuè, Unus de voluntate divina, qui inscribitur Asclepius, cum hic una sit è personis colloquentibus in Dialogo ejus. Alter de potestate & sapientia Dei, quia ex quatuor personis quæ dialogisticè disputant, primæ Pimandro partes attribuuntur. Marsil. Ficinus in præfatione ad Cosmum Medicem Pimander utitur pro mente divina.

ποίησις.

ποίησις generali significatione factio est seu confectio speciatim in Ethic. Aristotelis est artis effectio, ut ποίησις unguenti, ut fabricatio fabri lignarii Ita per metaphoram tribuitur Deo, ut ποίησις cœli & terræ. Deus potest quicquid est ποιητὸν id est factibile ut vertit Aretinus.

In politicis tribuitur Testamento, ut Testamenti factio, & significat etiam Adoptionem. ποιητὸς enim filius est filius adoptivus.

Interdum significat conficiendi rationẽ per Metonymiam.

In Oratoria significat ipsam Poetæ in spe-

specie ita dicti actionem, vel specialius imitationem, ut Aristoteles definit, quæ fit metro, harmonia & rhytmo, ad utilitatem & delectationem hominũ. Poesis Aristoteli est imitatio seu vox seu ratio actionis alicujus personæ vel plurium, quia ipsius tempore sæpiùs fictam seu fabulosam actionem repræsentabat, quã veram.

Metrum Est oratio ornata certos pedes c. r is locis collocatos cõtinens *Harmonia* est conventus hoc est concordia plurium earumq; dissidentium vocum in unum redacta *Rhythmus* est numerus qui nascitur ex motu corporis pedumq; aut manuum moderata atq; ordinem quendam habente ἄρσει καὶ θέσει (elatione & positurâ). Hunc saltatores & gesticulatores repræsentant.

1. Hinc primariæ species Poëseos sunt Epica, Aliàs Epopoeia Hæc fit metro tantum Huic subjiciũtur Elegiæ, Eclogæ, Epigrammata.
2. Lyrica seu Melica. Hæc fit sermone & harmonia. Estq; Antiqua in qua Poëta versus ad lyram canebat: Vel Nova seu Chorica, in qua Chorus canit;
3. Scenica, quæ imitatur metro harmonia, & Rhythmo. Estq; Comœdia, vel Tragœdia. Utriusq; ornamentum sunt Epeisodia. Vide Joh. Martin. Heinsium in 4 lib. Æneid. & Poetic. Mauritian.

π. Ποιητικὴ τέχνη dupliciter dicitur. 1. Generaliter est ars relinquens aliquod ἔργον sive hoc sit nobile, ut Medica, sive ignobile, ut Sutoria Specialiter est ars scribendi seu conficiendi metra. Per metonymiam significat ipsum opus seu effectũ ποιητικῶς seu habitûs Poëtici vel viva voce, vel scripto remipsam docẽtes, ut cũ dicitur. Ars Poetica est collectio præceptorum verorum utilium & consentientium sibi

quæ Poetam ἐν μέρει sua tegunt.

Ἰδιοποίησις est ... appropriatio ... vendicatio, verbum quæ ... ἰδιοποιεῖται, id est sibi vendi..., & ... bum passiones corporis ..., id est sibi appropriat, ... in meliorem statũ ..., compositio ... nis duorum vel plurium operis electio. Hæc sunt ...

ποιητής.

ποιητής 1. in genere est opifex qui ... elaborator alicujus operes: Ita ... quoq; ποιητὴς (cœli & terræ) d...

2. Κατ᾽ ἐξοχὴν ita appellatur ille q... sus facit & carmina comp... tatus divino quodam inge... su, cujus vel ars ipsa, vel ... corpus multorum ... dicitur. ... rum quatuor fuerunt tanquam ... tes: Ac una quælibet peculiare ... dam genus Poematis usurpavit.

I. Prima ætas eorum fuit, qui dicunt ... ἐπικοί, Epici seu Epopœi. Hi versi... mandârunt cum historias in... tum etiam alias res maximè il... & cognitione liberali dignas, E... cen, Physicen, rationem Agricu... ræ, Astrologiam, rem medicã, be... & insignia alia hujusmodi, ... hoc genere carminis eo, quod de... Heroicum appellatum est, eò qu... historiæ magnorum & fortium v... rum peculiariter accommodat... Tales Poetæ fuerunt apud Græ... Orpheus, Linus, Homerus, H... dus, & his longè recentiores A... lonius Rhodius, Aratus, Nica... &c. Apud Latinos verò Ennius, V... gilius, & post hunc Statius, L... nus, Silius Italicus, Claudianus, V... lerius Flaccus & alii.

II. Hos secuta est ætas eorum, q... μικοὶ seu Gnomologi & Gno... tæ dici possunt, qui operam ...

præcipuè contulerunt, ut mores formarent & hominum studia ad cultum justitiæ & humanitatis converterent. Incidit hæc ætas in eadem tempora, quibus floruerūt in Græc. Nomothetæ illi præstantes, qui legibus bonis constituerunt ac solidârunt Respublicas suas, Lycurgus, Solon & alii, quorum studia & conatus hi Poetæ suo loco adjuverunt in excitando in animis hominum studio & amore virtutis, & fuga atque odio turpitudinis. Ad hos pertinent Theognis, Phocylides, Pythagoras, cujus carmina aurea maximè celebrantur, &c.

... Post hanc ætatem, cum jam Græcia opibus & studiis floreret, & usurparentur passim ea, quibus in pace solẽt homines studere, certamina vid. & ludi varii, cõvivia item & hilaritates; exortum est illud genus Poetarum, qui Lyrici vocantur, Plato vocat μελοποιούς. Hi præcipuè descripserunt ludos illos, & celebrârunt virtutem eorum, qui in his certaminibus præclarè se gessissent Addiderunt & inter... dum aliquid de amoribus, item d... suavi & voluptaria vita. Tales fue... ... Pindarus, Simonides, & his ... ... Anacreon, Bacchylides, Alcæ... us, item Sappho (Platonis magistr... & alii plures.

V. Postea, cum in otio, ut fit, mor... inciperet degenerare, secuti su... *Dramatici seu Scenici*, id est Trag... & Comici Poetæ, genus magis m... ... & ..., ad carpendum & ... mendanda morũ vitia accommo... tum, & simul etiam tradens doc... nam virtutum, & ad has coler... excitans homines exemplis, pr... ... in ... amque partẽ. Ac Co... Poetæ fuerunt Aristophanes, & ... quorum ferè nomina sola jam ...

...puè contulerunt, ut mores ...rent & hominum ſtudia ad ...m juſtitiæ & humanitatis con... ...rent. Incidit hæc ætas in eadem ...a, quibus floruerũt in Græc. No... ...etæ illi præſtantes, qui legibus ... conſtituerunt ac ſolidârunt ...ublicas ſuas, Lycurgus, Solon ...i, quorum ſtudia & conatus hi ...e ſuo loco adjuverunt in exci... ...o in animis hominum ſtudio & ...e virtutis, & fuga atque odio ...tudinis. Ad hos pertinent The... ...s, Phocylides, Pythagoras, cujus ...ina aurea maximè celebrantur,

...l hanc ætatem, cum jam Græcia ...is & ſtudiis floreret, & uſurpa... ...r paſſim ea, quibus in pace ſolét ...ines ſtudere, certamina vid. & ...varii, cõvivia item & hilaritates; ...um eſt illud genus Poetarum, ...yrici vocantur, Plato vocat μελο... ... Hi præcipuè deſcripſerunt lu... ...llos, & celebrârunt virtutem eo... ...qui in his certaminibus præcla... ...geſſiſſent. Addiderunt & inter... ... aliquid de amoribus, item de ...i & voluptaria vita. Tales fue... ...Pindarus, Simonides, & his alii... ...Anacreon, Bacchylides, Alcæ... ...em Sappho (Platonis magiſtra) ...ii plures.

...oſtea, cum in otio, ut fit, mores ...petet degenerare, ſecuti ſunt ...*matici ſeu Scenici*, id eſt Tragici ...omici Poetæ, genus magis mor... ...& ſalſum, ad carpendum & e... ...ndanda morſ̃ vitia accommoda... ...i, & ſimul etiam tradens doctri... ...n virtutum, & ad has colendas ...itans homines exemplis, propo... ... in utramque partẽ. Ac Comici ...tæ fuerunt Ariſtophanes, & illo, ...orum ferè nomina ſola jam habe...

mus, Menander, Diphilus, Apollodonis. Tragici præcipuè ſunt Æſchylus, Sophocles, & Euripides. Fuit & Æſopus Tragœdus & Pater & filius. Huc quoq; refer Satyram. Is qui aliena Poemata in conventibus publicis decantabat, voce apud veteres dicebatur Rhapſodus, vel ῥαψῳδός, quod ferret virgam artis ſuæ inſigne. Illud n. dicitur ῥαψῳδεῖν & ῥαβδῳδεῖν. Vide Dialog. Platon. qui inſcribitur Io, & explicat: Joh. Serrani.

Ποιητικὴ dicta παρὰ τὸ ποιεῖν, quod non modò res imitetur, ſed quaſi facere videatur, addit ficta veris, aut fictis vera imitatur, idq; cum magno ornamentorum apparatu. Platoni eſt μιμητική. Eſtq; vel εἰκαστική, vel φανταστική. Εἰκαστικὴ eſt, quæ veras & cõſentaneas imagines repræſentat, i.e. quæ ita efformat imagines ſuas, ut ad conſentaneam quandã rationem referatur, & ἄριστον, i.e. optimum habeant finem illum propoſitum, ut docendo honeſta delectẽt. Verſantur n. hæc in materia laudabili. Hæc eſt ſimplex vel varia. Simplex eſt vel Theologica, vel Philoſophica. Theologica, quæ de rebus divinis, uſi ſunt Orpheus Amphion. Philoſophica vel agit de natura, ut Empedocles, Neandri Arati, Lucretii Poemata, vel de moribus, & quid vel illius doctrinæ partibus omnibus, ut quæ univerſim pertinent ad vitã benè inſtituendam, ut Phocylidis. Pythag. Theog. vel Oeconomicis, ut Heſiod. vel Polit. ut Solonis, Tyrtæi. Variæ ſeu multiplex eſt in Epicis, Lyricis, Comœdia, Tragœdia, Epigrammate. Phantaſtica Poetica falſarum imaginum effictione ludit, res falſas turpes & inhoneſtas effingit, vel ut delectet, vel ut res illas ſuis illecebris importet in hominum animos.

φάντασμα Platoni est manis species, spectrum.

πολίτευμα.

Politeuma est Aristoteli in Politicis regimen (seu gubernaculum) civitatis. Ac significat interdum Rectionem ipsam administrationem civitatis & rerum ejus. Interdum omnes omnino magistratus publica munera obeuntes & quendam quasi complexum ipsorum omnium. Interdum κατ' ἐξοχὴν eos, seu singuli seu multi homines magistratus vè sint, penes quos est arbitrium & autoritas absoluta totius civitatis rerumque ejus omnium disponendarum & administrandarum.

Pro Politeumate in tertia significatione dicitur etiam ab Aristotele πολιτεία. πολίτευμα, de quo Apostolus Paulus, est cœleste.

Sic Respublica interdum universè significat universum statum civitatis in magistratibus legibus rebusq; aliis communibus positum. Interdum propriè ordinem & rationem certam magistratuum omnium inter se & ad subditos resq; civitatis universas.

Interdum κατ' ἐξοχὴν (per excellentiam quandam) significat eos singulos multosvè homines aut magistratus, in quorum manu & arbitrio sunt res omnes civitatis leges magistratus & reliqua.

Secundo modo sumptum nomen Reipublicæ definitur ab Aristotele 3. polit. text. 39. πόλεως τάξις τῶν τε ἄλλων ἀρχῶν καὶ μάλιστα τῆς κυρίας πάντων, id est, ordo civitatis & aliorum magistratuum ac maximè ejus, qui omnium summam potestatem habet.

De Republ. & civitate Dei ac Cœlesti Theologia differit.

πολίτης.

πολίτης { vere, simpliciter, perfectè, RE. | nomine, modo quodam, imperfectè ἐξ ὑποθέσεως, cum adjunctione, ἐκ ... seu futuri temporis expectatione, ex præteriti te[mpo]r[is] memoria. }

Civis verè simpliciterq; definitur [...] cipatione publici muneris imper[ii] qui sit magistratus & Reipubl[icæ par]ticeps, ut judicandi & con[sulendi] publicè authoritatem (αὐθεντία[ν] [ha]beat.

Civis imperfectè primò est ma[...] tius, qui civitate donatus est [...] norum & suffragiorum jure. 2. Servus & inquilinus mecum, ut c[...] ve, per totam vitam habitans. 3. Exterus & peregrinus, qui ex te[...] cto & contractu forum, (id e[st] judicesq;) habet liberū in [...] diu ibi commoratur. 4 Civi[s] puer nondum adscriptus in [...] civium. 5. Civis effœtus, qui [...] tus est propter ætatem muner[ibus] publicis, omninoq; qui olim fu[it ci]vis, jam non est, ut est civis in ex[...] actus & infamia notatus. 6. M[...] civis nominatur propter vi[...] quem refertur. Civis igitur [...] publica, est vox analoga. Vide [...] Aristotelis, ubi dicitur, Re[...] videmus specie inter se d[...] & alias quidem posteriores, a[...] rò priores (quæ nota est [...] erum seu specierum anal[...] Quare & civem necesse est [...] quaq; republica esse alium.

C[...]

πόλις.

[πόλις est] { jam formata. Hæc verè Civitas: Civ. formaliter. | jam formanda: quæ potiùs populus seu multitudo hominum unum in locum ad habitandam congregatas vocatur. Civ. materialiter. }

Lat: Civitas.

Civitas 1. maximè propriè, simpliciter & perfectissima ratione dicitur totum compositum ex urbe, populo, republica.

2. Pro populo republica ornato, hoc est, cum magistratibus formaque & ordine gubernandi.

3. Formaliter, pro Republica ipsa.

4. Materialiter, pro populo, & loco ejus seu urbe. 5. pro populo, 6. maximè impropriè, pro urbe seu oppido cum suo quantocunq; agro. Montecat. in 3. Polit. Aristot.

Expl. 4 sign.

Civitas sumitur in { Populum, id est, homines di[...] functos à parte dominatri[ce] seu à magistratibus & rem publicam gubernantibus. | Locum: Urbem { Opidu[m] | Agru[m] } }

Ubicunq; incolumis manet eadem [for]ma Reipublicæ, ibi manet eadem [ci]vitas.

Toties mutata est Romana civitas, [quo]ties forma Reipublicæ ejus, quæ [...] principius forma erat, fuit muta[ta].

Omnis enim societas, &, magis un[...] est, compositio omnis tandiu e[adem] dicitur & est, quandiu eadem s[pe]ciesq; compositionis manet, d[...]

πόλις.
formatâ. Hæc verè Ci-
as: Civ. formaliter.

m formandâ: quæ potiùs
opulus seu multitudo ho-
inum unum in locum ad
abitandum congregatas vo-
etur. Civ. materialiter.

Lat: Civitas.
maximè propriè, simpliciter
ectissima ratione dicitur to-
mpositum ex urbe, populo,
ica.
opulo republica ornato, hoc
m magistratibus formaque &
e gubernandi.
liter, pro Republica ipsa.
rialiter, pro populo, & loco
eu urbe. 5. pro populo, 6. maxi-
npropriè, pro urbe seu oppido
suo quantocunq; agro. Monte-
n 3. Polit. Aristot.

Expl. 4 sign.

Populum, id est, homines di-
stinctos à parte dominatrice
s seu à magistratibus & rem-
ur publicam gubernantibus.

Locum: Urbem — Opidum. / Agrum.

inq; incolumis manet eadem for-
Reipublicæ, ibi manet eadem ci-
as.
s mutata est Romana civitas, quo-
s forma Reipublicæ ejus, quæ pro-
ia ipsius forma erat, fuit mutata.
is enim societas, &, magis univer-
compositio omnis tandiu eadem
citur & est, quandiu eadem species
rmaq; cōpositionis manet, dicitur
verò & est diversa, simulatq; illa
species diversa fuerit, licet manserit
eadem prorsus materia. Nam Cho-
rus sæpe ex iisdem constans homini-
bus, diversa ratione figuraq; ornatis
& compositis ad saltationem, ser-
monem, cantum, nominatur ex hac
varia ratione & forma alius atq; ali-
us, Ex. gr. interdum Comicus, inter-
dum Tragic⁹. Harmonia cum eorun-
dum sit sonorum & instrumentorum
sonos reddentium, propter variam
sonos inter se componendi & mi-
scendi rationem, quæ est harmoniæ
forma, commutatur, & modò Dori-
ca, modò Phrygia, modò alio nomi-
ne nuncupatur.

πολιτική, Politica.

ἡ πολιτικὴ (intellige φρόνησις prudentia Aristotelicè, vel sapientia Platonicè in Theage, vel doctrina, vel ratio, vel facultas, vel peritia, vel ἐπιστήμη) accipitur modò *propriè*, modò *communiter*.

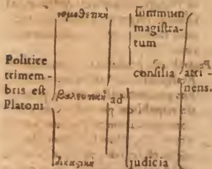
Propriè est prudentia administrandi Rempublicam (est in rebus civilibus prudentia: est ratio atq; prudentia reipublicæ gerendæ. Cic. est rerum agendarum peritia cum virtute conjuncta. Plato Basilicam (βασιλικὴν) id est, regiam, vocat in Politico, quòd omnium doctrinarum regina sit ad quam illæ referuntur) vel est Philosophiæ Practicæ pars princeps, docens rationem rectè administrandæ Reipublicæ. Ita accepit Aristoteles in Eth. Nicom. cap 1.

Eodē sensu dicitur τὰ πολιτικά, intellige πράγματα, seu βιβλία (libri civiles) *Impropriè* seu communiter per Synecdochen seu denominatione totius à parte pro tota Philosophia Practica sumitur, quæ continet Ethicam, Oeconomicam, & Politicā, ac sum-

mum bonum practicum docet. Hic doctrina continet generales seu universales agendi rationes: πρᾶξις verò seu σύνταξις in singularibus rebus cernitur.

Praeterea Aristoteles lib. 6. Eth. cap. 7. ponit civilem seu Politicam scientiā (ita n. nominat) pro prudētia, vel saltē aliqua ej⁹ specie. Ubi voce scientiæ videtur abuti. Nam ἐπιστήμη propriè de habitibus purè theoricis dicitur. Sed & Jurisconsultus hanc κατὰ χρῆσιν non refugit.

Eidem Philosopho Ethic. 5. Virtus Politica est justitia propter ὑπεροχήν. Politica à parte præcipua vocatur à Platone Νομοθετική, legumlatrix (qua voce etiam usus est Arist.) quia legibus civitates fundantur & gubernantur.

Νομοθ:) ratio legum condendarum.
Βουλ:) Consiliaria, deliberativa: Cum, quid agendum sit, consultatur.
Δικασ: Judiciaria, ratio moderandorum judiciorum.

Ex his partibus legum conditricem seu nomotheticam, & consiliariam Plato καθ' ὑπεροχήν, quia in civitate regenda, instituenda, conservanda primas obtineat, civiles seu Politicas, ut & Regias (de quo antè attigi) vocavit. Sed Aristoteles nomine com-

muni vocat propriè civilem seu Politicam copulatam et consultatu & judiciaria, in quâs etiam ipsam patitur, secutus, ut videtur, vulgum. quippe quod eum judices & consiliarios solos πράττειν, & in republicæ versari videat, eos solos ferè hac de causa Politicorum nomine dignetur. De quo vide paulò post vocem Politicus.

Plato consiliariam separat à judiciaria, & conjungit cum legumlatrice. Aristoteles contrà disjungit eam à legumlatrice, & copulat cum judiciaria. Vide A. Montec. in præf. in Polit. libr. Aristot. pag. 18.

Politicus.

I. Aristoteli secundo Platonem in fine ad Nicom. Politici viri sunt [illegible], qui in Republica sine doctrina versantur: (qui non sunt ei virtutis civilis nimiq; rerum idonei magistri.) Ita vulgò dicatur Politici & [illegible] qui in particularibus negotiis versantur (ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, quorum est πρᾶξις.) Atq; inde Practici dicti sunt. Juris-consultus noster D. Hermannus Vultejus, in conventu quodam nostro humano & erudito, rotundè & artificiosè Politicum definiebat καλοκαγαθίᾳ & πολιτικῇ ἐμπειρίᾳ (studio virtutis seu honesti & peritia rerum civilium) ut [illegible], Vir bonus, rerum gerendarum peritus.

Montecatino doctissimo Politicus est qui civitatem affectus & actiones hominum singularum [illegible] horum unusquisque est [illegible] tatis ad benè vivendum [illegible] Per civitatem [illegible] ge [illegible] cipia partes & affectiones [illegible]

Συνώνυμος sic dici [illegible] est Philosophus Platoni [illegible]

mas societatem civilem (πολιτικὴν κοινωνίαν) seu civitatem, Apparens tamen inter has descriptiones mihi pugna est.

[illegible] vel Practicè vel theoreticè.

[illegible], ut definitum est à jam antè laudato D. Vultejo, Theoricè verò, ut definitum est à Montecatino ex sub[illegible]. Vide vocem Civilis & quæ ibi habes cum his confer.

II. Politicus interdum dicitur, qui est in civili communitate, vel qui est socialis. Hinc opponitur ἀπόλιδι [illegible], incivilis, expers civilis societatis, qui est sine civitate, qui à civili & humana societate est alienus ut Timon.

Jurisconsulti eum describunt, quic[illegible] vites, & qui sunt Juris civilis, adem [illegible] tutari, hæredes scribi, habere filios in potestate &c. (quæ J[illegible] gentium sunt ut contractus tel[illegible])

[illegible] autem non de actu prim[illegible] natura, sed de actu secundo [illegible] fortuna, id est, Apolidas [illegible] telligunt respectu certæ cujusd[illegible] civitatis, ut Romanorum, non [illegible] civitatis conjunctionisve p[illegible] civilis, ac multò minus c[illegible] munitatis universæ hominum [illegible]

Interno. Sponte sua, na[illegible] sola origine.

Externo. Fortuna, v[illegible] seu fortunæ vi & [illegible] mitate di [illegible]

m civilem (κοινωνίαν πο-
itatem) Apparens tan-
. descriptiones mihi pu-

consideratur vel Practicè

finitus est à jam antè lau-
ulteio. Theoricè vero, ut
est à Montecatino ex sub-
ne. Vide vocem Civilis &
bes cum his confer.

interdum dicitur, qui est
ommunitate, vel qui est so-
Huic opponitur ἀπολίτευτος
, incivilis, expers civilis so-
qui est sine civitate, qui à ci-
umana societate est alienus,
on.

ilit eum describunt, qui ci-
. quæ sunt Juris civilis, adem-
t, ut testari, heredes scribi, ha-
ios in potestate &c. (quæ Ju-
tium sunt ut contractus reli-
sunt)

ur autem non de actu primo
tura, sed de actu secundo seu
c fortuna, id est, Apolidas in-
ant respectu certæ cujusdam
tis, ut Romanorum, non γεν-
vitatis conjunctionisvè pro-
ievitis, ac multò minùs com-
tatis universè hominum in-

Interno. Sponte sua, natura, sola origine.

io Externo. Fortuna, violentia, seu fortunæ vi & calamitate aliqua.

Solo ortu ἄπολις fit, cum materiæ vel efficientis facultatis vitio aut excellentia temperamentum corporis, & corporis temperamento ingenium, ipseq; tandem homo, aut longè deterior, aut multò præstantior cæteris hominibus existit. Illum beluam, id est, similem beluæ seu feræ appellant, quales in regionibus septentrionalibus inveniuntur. Hunc verò Heroem ac divinum virum.

Ἄπολις, homine deterior, Homero est ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος.

Ἀφρήτωρ, est, qui est sine phratria, i.e. tribu seu de nulla parte tribuum (ternæ enim phratriæ Athenis singulas conficiebant tribus) Talis pro cive non habetur, nec est compos eorum, quæ juris & societatis seu communionis sunt civilis.

Ἀθέμιστος, qui caret jure, qui est sine lege: à voce Themis, quæ significat Deam legum præsidem. Ἀνέστιος, qui est sine sede & lare: à voce ἑστία, quæ significat Vestam terræ & ignis Deam.

Platoni etiam philosophi sunt ἀπολίτευτοι, quia non sunt πολιτικοί.

Nota hic diligenter indoctos Græcæ linguæ opponere πολιτικῷ ἀπολιτικόν. Ita non loquuntur Græci, sed ἀπολίτευτον. Sic non dicunt ἀμεθοδικόν, sed ἀμέθοδον. Nec rectè dicitur ἀπολιτικός. Tu pro eo dices. Expers civitatis.

At πόλις ἄπολις probum est, & quidem oxymoron (ὀξύμωρον,) id est fatuè acuta oratio pro civitate eversa.

Qualia sunt τάφος ἄταφος (Insepulta sepultura) id est non legi binè sepultum cadaver: μουσικὸς ἄμουσος (musicus mutus) id est musicus voce inepta vel humili: & hæc apud Aristotelem, ἄχορδον μέλος, ἄλυρον μέλος: & istud latinorum, Doctor indoctus, seu illiteratus, id est Doctor non multa doctrina præditus.

3. Ultimò Politicus per κατάχρησιν accipitur pro δημαγωγῷ, viro improbo, qui ad gratiam omnia facit & loquitur, ut populi κόλαξ.

Politicum,

Politicum est nomen Commune πρὸς ἓν (vulgò vocant Analogum) vel ambiguum: magis enim civile animal est homo, quàm apes vel formicæ & reliqua gregalia animalia. Ac ita nominatur aliquid vel *propriè* vel *ex translatione & similitudine.* Et interdum de actu primo seu φύσει, interdum de actu secundo seu exercitio intelligitur.

Explicatio.

Politicum accipitur multis modis:

1. *Propriè*, ut refertur ad certam quandam inter homines vitæ communionem, quæ civilis communitas seu communio & civitas verè proprieq; nominatur.
2. *Generaliùs* ut refertur ad communitatem ac societatem universam sive hominum inter se, sive aliorum animalium ejusdem generis, quæ natura finxit idonea ad vitam simul degendam (uno verbo animantia congregabilia, συναγελαστικά, vel animantes congreges, ut loquitur Apulejus. Sic Theodor. Zuing. in Tabul. Ethic. pag. 187. Bruta quæ sunt generis atq;, ut ita dicam, gentis ejusdem, naturalem colunt societatem: & canis Iberus canem Indam amat (Vara Vibiam sequitur, ὅμοιος ὁμοίῳ ἐπιζεῖ.), quod proverbiale est.

Ex primo modo, soli homines Politici seu civiles (id est, ad veras civitates apti nati) nominantur & Philopolitæ.

Ex secundo modo, non solùm homines, sed & apes & grues & formicæ aliaq;

quædam animalia Politica seu civilia nominantur, id est, sociabilia.

Primum modum tantùm usurparunt Jurisconsulti. Secundum non agnoscunt. Sed hoc aliquando utuntur Philosophi. Primo etiam modo Aristoteles 5. Ethic. Nicom. accepit πολιτικὸς pro κοινωνικῷ. Ita vita Politica, id est, πρακτικὴ, est vita κοινωνική (socialis) eidem Philosopho. Eidem lib. 1. Polit. tex. 20. Homo est natura πολιτικὸν ζῶον, id est, κοινωνικόν.

Tertio quodam modo ac penè medio inter duos priores ab Aristotele Politicum accipitur. lib. met. primo de historia animalium, ut civilia animalia sint, quæ in commune laborant, & unum commune opus faciunt, quod communiter ad omnia pertineat, ita ut opponatur ei incivile illud, quod dicitur σποραδικὸν quasi sparsum & separatum. Sicut Gregale (ἀγελαῖον) opponitur Solitarium seu solivagum (μοναδικόν.) Ut igitur vita Politica secundùm priores modos duos definitur vitæ communitate. Sic ex tertio modo operis & laboris cujusdam societate.

Ex primo modo Politicum animal est, quod ad propriè dictam civitatem natum est ut in ea & secundum ejus rationem vivat. Ejusmodi sunt soli homines. Atq; ii etsi pro diversitate affectuum aliquando solitudine aliquando conjunctione communioneq; hominum gaudent: natura tamen sua sunt congregabiles. Illud actus est, hoc potentiæ.

Animantes sunt congregabiles vel Solitariæ. Congr. sunt civiles, vel [illegible] viles. Civil: sub Duce degent [illegible] nullo imperio subditæ. Inci[illegible] Græcis sunt ἀπολίτευτοι.

Ultimò Politicum accipitur pro [illegible] est Ad cives pertinens. Sic P[illegible]

Politica vita.

[Pol]itica vita est, quæ in civitate vivitur. Politicæ seu civilis vitæ partes duæ sunt, pax & bellum seu functiones atq; actiones urbanæ togatæque vel bellicæ. Aristot. in Polit. πολιτικὸς βίος γίνεται διῃρημένος (divisa est) εἰς τε τὸν εἰρηνικὸν χρόνον καὶ τὸν πολεμικόν. Estq; universalis vel particularis.

Universalis est omnium hominum inter se, quatenus omnes sunt Cosmici, id est, mundani quidam cives sub uno eodemque principe ac moderatore Deo O. M.

Particularis est eorum hominum, qui sunt ejusdem Reipublicæ cives.

Opponitur vita politica *monastica*, ut cœnobitarum: Interdum *Scholastica*, philosophicæ, religiosæ, interdum œconomicæ seu χρηματιστικῇ, id est, pecuniariæ (Græci dicunt βίος ἀποστρεπτικὸς ὁ χρηματιστικὸς qui spectat χρήματα, i. e. pecunias) qualis est parentum & liberorū dominorū & servorum: *Interdum Theoretica* (cujus actio est theoria) i. e. quæ in contemplatione & cognitione rerū versatur, quæ Lam[bini] periphrasis est. *Interdū voluptuar*[iæ] seu Epicureæ (Græci dicunt βίο[ς] ἀπολαυστικὸς ἡδονικός, vita quæ in per[se]quendis voluptatibus consumitu[r]) vide 1. de moribus Aristot. c. 5.

Politicum Imperium πολιτικὴ ἀρχὴ, πολιτεία.

Politicum Imperium, ut πολιτεία, accip[i]tur 1. subsistime pro quovis civita[tis sta]tu sive recto, sive depravato, [sive] unus, sive multi, sive omnes gub[er]nent. Sic in 8. Nicom. Ethic. & 1. [Pol.] Aristot. tex. 49. accipitur. 2. Aug[ustius] pro statu eo, qui propriè Respub[lica] & alio nomine τιμοκρατία, po[tentia] ex censu, appellatur. In eodem 8.

Politica vita.

est, quæ in civitate vivitur. ...eu civilis vitæ partes duæ ... & bellum seu functiones ...nes urbanæ togatæque vel ...ristot. in Polit. πολιτικὸς βίος ...ημένος (divisa est) εἰς τὰ τὸν ... χρείαν καὶ τὸν εἰρηνικόν. Estq; ...lis vel particularis.

...est omnium hominum inter ...nus omnes sunt Cosmici, id ...dani quidam cives sub uno ...que principe ac moderatore ... M.

...ris est eorum hominum, qui ...sdem Reipublicæ cives.

...r vita politica *monastica*, ut ...itarum: Interdum *Scholastica*, ...ophicæ, religiosæ, interdum œ...nicæ seu χρηματιστική, id est, pe...riæ (Græci dicunt βίος οἰκονομι... χρηματιστικὸς qui spectat χρήματα, ...cunias) qualis est parentum & ...orũ dominorũ & servorum: *In*...*n Theoretica*: cuj⁹ actio est the... i. e. quæ in contemplatione & ...tione rerũ versatur, quæ Lam...eriphrasis est. *Interdũ voluptua*...*ı Epicureæ* (Græci dicunt βίος ...στικὸς ἡ ἡδονικὸς, vita quæ in per...dis voluptatibus consumitur) ... de moribus Aristot. c. 5.

...liticum Imperium, πολιτικὴ ἀρχὴ, πολιτεία.

...m Imperium, ut πολιτεία, accipi... fusissime pro quovis civitatis ...ive recto, sive depravato, sive ..., sive multi, sive omnes guber... Sic in 8. Nicom. Ethic. & 1. Pol. ...ot. tex. 49. accipitur. 2. Augustè ...atu eo, qui propriè Respublica ...o nomine δημοκρατία, potestas ...nsu, appellatur. In eodem 8. Eth.

3. Sumitur medio quodam modo pro omni recto statu, in quo multi gubernant, id est, tam pro republica quàm pro potestate optimatum, vel omnino pro liberis civitatibus, ubi nemo unus simpliciter sit Dominus. In his (civitatibus) vel alternant, id est cõmutantur vicissim, quæ præsunt & subsunt: Aristot. 1. polit. text. 141. vel continuant majores magistratus qui semel eas susceperunt: quod fit nostra ætate Venetiis.

Politica seu civilis adoratio opponitur religiosæ: Illa hominum; hæc verò Dei est.

πολυγαμία.

Polygamia est conjugii multiplicatio.

Polygamiæ species:

1. Cum uno eodemque tempore plures uxores ducuntur. Sic Lamechus fuit Polygamus, & quidem hæc Polygamia creditur à Lamecho cœpisse.

2. Cum quis soluto rite matrimonio aliam ducit. Sic Polygamus dicitur, qui plures habet uxores successivè.

Opponitur Polygamiæ tum ἀγαμία, tum μονογαμία. Theod. Bez. tract. de Polyg. cont. Ochinum.

πραγματικός.

Πραγματικοὶ sunt negotiorum civilium gestores, rerum forensium actores, in causis agendis ministri, Iuris interpretes Quintilian.

πραγματικὴ στάσις Oratoribus est causæ constitutio negotialis.

πρᾶξις.

Πρᾶξις communiori significato est actus potentiæ alicujus dirigibilis, ut (Scotus loquitur) ab ipso intellectu: Indiget hæc regula scientiæ, artis, prudentiæ. Specialiore, est operatio ethica, quæ libera est, id est potest fieri vel non fieri. Alia est à ποίησις (factione) Quod hinc etiam patet, quod εὖ πράττειν est rem suam benè gerere: εὖ ποιεῖν verò beneficium in aliquem conferre seu ponere. Id quod annotavit contra Perionium Lambinus. πρακτικὸν est operativum, vim habens τοῦ πράττειν. Πρακτικὴ γνῶσις à Zuingero opponitur θεωρητικῇ.

Externa operatio seu praxis in theoricis ea est, quæ vel viva voce vel scriptis mentis suæ sensa aperit, aliosq; docet, vel per se, vel aliorum imitatione. Hæc Genesis θεωρητικὴ dicitur. At in practicis consilio capto ad actionem accedit, quacunq; tandé ratione finem suum commodiùs se assequi posse speraverit, eaque propter γνῶσις πρακτικὴ dicitur.

προαίρεσις.

Προαίρεσις est electio, prælectio: principium actionum humanarum, id est, earum quę sunt in hominis facultate. Ea agimus cum προαιρέσει seu electione, quæ antecessit deliberatio. Ea verò sine proæresi seu electione, quæ non antecessit deliberatio. ἀπροαίρετα δὲ, ὅσα ἀπροβούλευτα. Aristot. 5. Et hic.

προαύλιον.

Προαύλιον à πρὸ (ante) & αὐλεῖν (tibia canere) est præcentio in cantu tibiæ.

Per Metaphoram accipitur pro exordio dicentis. Barbaris est præambulum.

A voce αὐλὴ, est idem quod area ante aulam.

προσαφίεσθαι.

Resilire est, ut mammæ dicuntur προσαφίεσθαι resilire, cum [illegible]. Transfertur & ad alia, ut resilire ab instituto. Cic. & Jurec. Resilire dicitur is, qui non stat pactis conventis. Utitur hoc verbo Plato in Phædone. Ἀποπηδᾶν τοῦ λόγου est à sermone desilire, id est desultoria levitate vagari, neq; finem disputationis exspectare. Plato in Theæteto.

προοίμιον.

Προοίμιον 1. est præcentio citharœdorum.

2. Exordium orationis, quod Rhetores dividunt in rectum & obliquum. [illegible] dicitur: προοίμιον μεῖζον τοῦ λόγου, exordium majus quam par est: quod vitio ponitur.

3 Prooemia dicũtur præfationes & [illegible] scriptis edendis disciplinisvè [illegible] dis præmitũtur τὰ περὶ [illegible]. Poëticum est Juvenalis. procœmiari id est, principia.

Προοιμιάζεσθαι Aristoteli in Ret. est longa exordia operi affingere & ambages, longis exordiis & ambagibus [illegible] Virgilius longa exorsa dicit:

[illegible] Nec te carmine ficto

Atq; per ambages & longa exorsa [illegible]

2. Georg.

Vide Victor: in 3. Rhetor. Aristot. Proœmiari deponens pro exor[illegible] προοιμιάζω, Plinij Epistolici est. Græcam dicit προοιμιάζω.

πάρεργον.

πάρεργον dicitur quod pro opere est, quod ipsum ἔργον antecedit tanquam προαύλιον (quod Barbari vocant præ[illegible]um in ribus) ἔργον est ipsum [illegible] πάρεργον, quod est præter & [illegible] ut non sit necessarium. [illegible] supra opus est, nimis [illegible] ctatum ve & supervacan[illegible] [illegible]γία est inepta affectatio [illegible] περιττὸν, quod [illegible]

Π ante Ρ

προσ[illegible]

[illegible] Aristotelis lib. 1. Rhetoric. & lib. 4. Ethic. est alterius arbitratu vivere, alieno more vivere.

[illegible] πρὸς est idem quod Ad, In, Erga, Contra. Aristoteles lib. 9. cap. 3. Ethic. [illegible] alio (non eodem) esse in eum animo.

[illegible] aliud est quam [illegible]. Significat enim alieniorem seu eum qui est alieniore animo. Alius opponitur eidem: Alienus suo & propinquo & necessario. Nec Latine dicimus, alieno esse animo in aliquem, sed ab aliquo. Lambin. in annotationibus: Alieno animo is dicitur esse ab altero, qui alterum non amat, qui ab ejus consuetudine abhorret. Alio autem animo est is, qui animum suum non mutavit pristinum, sive olim oderit & nunc amet, sive olim amaverit & nunc odio prosequatur. Sed hæc [illegible] & obiter: non enim [illegible] pertinent.

Aristoteles cap. 4. lib. eodem [illegible] [illegible], Ea (studia & officia) quæ in amicitia ab amicis in amic[illegible] conferri solent. Μητέρες πρὸς τὰ [illegible], Matres erga filios affec[illegible] sunt. Eucli. 9. proposit. tertij [illegible] [illegible] est ducere lineam à puncto ad [illegible] [illegible]. Circulus enim hic po[illegible] [illegible] pro peripheria.

προσαγωγία.

Προσαγωγία 1. generali est adductio: [illegible] [illegible] adductor. Per hunc (C[illegible] [illegible] & [illegible] seu [illegible]) fide προσαγωγὴν id e[illegible] missionem seu adductionem [illegible] mus, id est adducti sumus in g[illegible] (hoc est pacem cum Deo) inqu[illegible] Apost.

2. Specialiter προσαγωγία est instr[illegible]

πρὸς.
ristoteli lib. 1. Rhetoric.
hic. est alterius arbitratu
no more vivere.
e est idem quod Ad, In, Er-
. Aristoteles lib. 9. cap. 3.
ὀμένην εἶναι πρὸς αὐτὸν, alio
m) esse in eum animo.
aliud est quam ἀλλοτριώτερον.
: enim alieniorem seu eum
eniore animo. Alius oppo-
em: Alienus suo & propin-
ecessario. Nec Latine dici-
eno esse animo in aliquem,
squ. Lambin. in annotati-
: Alieno animo is dicitur esse
o, qui alterum non amat,
ejus consuetudine abhorret.
tem animo est is, qui animum
mmutavit pristinum, sive olim
& nunc amet; sive olim ama-
t nunc odio prosequatur. Sed
ἀλλότριος & obiter γ non enim
pertinent.
es cap. 4. lib. eodem τὰ φιλικὰ
ς φίλους, Ea (studia & officia)
n amicitia ab amicis in amicos
tri solent. Μητέρες πρὸς τὰ τέκνα
, Matres erga filios affectæ
Eucli. 9. proposit. tertij ἀπὸ
γεῖν γραμμὴν ἀπὸ σημείου πρὸς κύ-
l ducere lineam à puncto ad pe-
riam. Circulus enim hic poni-
pro peripheria.

προσαγωγία.

γία 1. general: est adductio: προσ-
ς adductor. Per hunc (Chri-
& ἀναμάρτητος seu con-
orem) fide προσαγωγὴν id est ad-
mem seu adductionem habe-
id est adducti fuimus in gratiam
est pacem cum Deo) inquit Ro.
ost.
afice προσαγωγία est instrumen-
tum fabrorum, ὀργανικὴ εὐθύνουσα τὰ σκολιὰ ξύλα, i. e. quo adhibito fabri ligna curva in recta aptant ac formant. Suidas. Ita accipitur in Mechanica seu μηχανικῇ. Sic Christus fide ut organo directorio nos idoneos efficit ad se sequendum, fide corda nostra prava dirigit, purgat, renovat.

προβασκάνιον.

προβασκάνιον est amuletum adversus fascinum. Plutarchus dicit res turpes seu turpiculas adhiberi adversus fascinum, ut harum intuitu eludatur malus oculus, qui dicitur eleganter πονηρὸς ὀφθαλμὸς (sic loquitur etiam Evangelista.) Nec dubium est quin eandẽ ob causam apud Romanos olim moris fuerit pudenda pro amuletis collo puerorũ suspendere. Varr. d ll. lib. 6. Vide etiam Turneb lib 9. c. 28. Theocr. in 6. Idyll. Ne fascino læderer ter ipse in gremium meum inspui. τρὶς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον.

προσδιορισμὸς, Determinatio.

Determinatio est:
- Simpliciter ἀναδιορίστως, cum prædicatum de subjecto dicitur, quaten' ipsum, ut dormire & vigilare de animali quia animal, mobile de naturali corpore, quia naturale.
- Ἀναλογικῶς cum in limitante prædicatum exprimitur causæ quędam ratio.
  - Genus / Pars / accidens — Subjecti.

Gens

Genus) ſi proprium generis de ſpecie prædicetur propter genus, Homo dormit, quia eſt animal.

Pars) Animal ambulat, quia eſt præditum pedibus.

Accidens) Corpus eſt aſpectabile, quia eſt coloratum.

προσευκτικόν.

προσευκτικὸν carmen προσευκτικὸς λόγος, vel ὕμνος eſt, quo petitur aliquid fieri aut eſſe. Latini Votivum vocant. Ἀπευκτικὸν, quo petitur aliquid non fieri aut non eſſe. Huic ſubiicitur ἀποτρόπαιον quod ad avertendam averruncandamve infenſi Numinis iram comparatur. Genus horum omnium eſt κλητικὸν, id eſt, Invocatorium.

προσκήνιον.

Proſcenium 1. Propriè eſt veſtibulum vel aulæum (παραπέτασμα) ſcenæ partiſve theatri, ſeu eſt locus & pulpitū ante ſcenam, in quod actores prodeunt & in quo conſiſtunt ſpectaculum ſui præbituri. Solet autem tegi velis & aulæis, ne apparatus ſcenicus antea videatur à ſpectatoribus, quàm agi incipiat, ut oblata repentè illius ſpecies magis animos oculosq; permoveat ac perfundat, quæ actoribus prodeuntibus tolluntur & removentur. Scena verò eſt obtecta illa pars, unde actores prodire ſolent.

2. Eſt meretrix, quæ faciem quidem habet urbanam & lepidam, veſtibusque aureis & verſicoloribus ornatam, ſed nuda eſt turpiſſima. Athenæus lib. 13.

3. Lucretius Venerum Proſcenia vocat earum ſordes ac nævos corporis, quos illæ veſtibus & fuco tegunt, nec tamen ita tegunt, quin miſeri amatores rationis tanquam levato velo cognoſcere ac deprehendere poſſint, ut ait in Parergorum lib. 1. literarii Senatus ferè Princeps Scipio Gentilis.

προσκυνέω.

τῷ προσκυνέω (adoro, humiliter veneror, ad pedes alterius me abiicio, abiicio me coram aliquo) modò Dativus, modò Accuſativus additur.

Plato 3. Polit. προσκυνοῖμεν ἂν αὐτὸν, veneremur ſcilicet ipſum.

Sic Matth. 4. Dominum Deum tuum προσκυνήσεις. Dativus Matth. 2.

Putatur autem verbum hoc ductum à canibus adulantibus.

προσονομασία, Adnominatio.

Proſonomaſia eſt 1. cum verbo adduntur caſus ab eo deductus, ut Curro curſum. Species παρήγμενον, quod χάριν faciunt Orationis. Hujus exemplum eſt in Marco Evangeliſta cap. 2. ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ad verbum Detegulaverunt tegulas, detexerunt tectum, id eſt, nudaverunt tectum. 2. eſt idem quod Paronomaſia, vocum affinitas, ut ſi eleganter dicas de manifeſto mendacio: Hoc neq; ſcriptum neq; pictum eſt unquam. Interdum facit ad gratiam, & jucunditatem, interdum ad odium & inculcationem rei moleſtæ. Exempla in Paulo ſunt φθόνου φόνου: ἀσυνέτους ἀσυνθέτους, ad Rom. cap. 1. Sic πορνείᾳ πονηρίᾳ, ibidem: κρίνεις ... κατακρίνεις, cap. 2. ὑπερφρονεῖν φρονεῖν ... σωφρονεῖν, cap. 12. ἐπεσχέθησαν ... ἐπεσχέθησαν, cap. 16. Matth. Sæpe enim hoc Schema habet ὁμοιοτέλευτον. φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ad Tim. cap. 3. Voluptatum amantes potiùs, quàm amantes Dei.

παράβασις.

παράβασις eſt vox Politica Oratoria, & comica. In Politicis ſignificat transgreſſionem, errorem, delictum, παράπτωμα. Sic & Paulus ad Galat. 3. accepit. In Comœdiis dicitur, cum chorus ad populum converſus aliquid extra fabulæ argumentum loquitur, (quod vocatur Epeiſodion), vel cum chori loco digreſſio fit, in qua aliorum Poetarum dicta ſcriptave ſine maleficii crimine aut pœnæ ſuſpicione irridentur, quod eſt apud Scaligerum lib. 1. Poetices Pag. 30. Oratoria παράβασις dicitur ſæpiùs παρέκβασις, egreſſus ſeu digreſſio à propoſito unde oratio παραβατικὴ vocatur: Dicitur & exceſſus Ethicus, id eſt vitioſu[s] παράβασις; & depravationes formarum reipublicæ παρεκβάσεις ab Ari[s]totele: Sicut & degenerationes Phy[si]cæ. Et παραβάσεις Naturæ Philoſo[phi]s ſunt monſtra. Scaliger vertit ex[cur]ſus, quaſi πάρεργα, prævaricatio[nes] naturæ exer. 131. ſect. 4. Excurſu[s] tales tranſmittunt metam mediocri[ta]tis.

Ad παρεκβάσεις naturæ referuntur non[nu]lla παραφυόμενα, ut digitus παρ... ſextus nimirum qui ex περιττώματος (ex ſuperfluitate) qu[i]... dam agnaſcitur vel agnatus ... Dicitur & annatus ſeu adnatus. A... nomen eſt παραφυάς ..., cujusmodi eſt ſtolo in [ar]bore pullulaſte ab radice: Exerc. ... Scalig. inutilis fruticatio Pl... unde exiſtunt παραφυάδες (avu[lsio]nes.)

παραλλαγή.

Parallaxis ſeu παραλλαγὴ primum ... ciſſitudo per vices mutatio ſeu ... natio 2. eſt variatio ſeu differen[tia] ... apud Platonem in Politicis 3. eid[em] aberratio, hallucinatio. Παρ... nominum eſt ἐναλλαγὴ ſeu ... nominum.

n Politicis ſignificat trans-
em, errorem, delictum, πα-
Sic & Paulus ad Galat. 3. ac-
Comœdiis dicitur, cum cho-
populum converſus aliquid
bulæ argumentum loquitur,
vocatur Epeiſodion), vel cum
oco digreſſio fit, in qua alio-
oëtarum dicta ſcriptave ſine
cii crimine aut pœnæ ſuſpicio-
dentur, quod eſt apud Scalige-
b. 1. Poetices Pag. 30. Oratoria
βασις dicitur ſæpiùs παρέκβασις,
ſus ſeu digreſſio à propoſito un-
atio παρεκβατικὴ vocatur: Dici-
exceſſus Ethicus, id eſt vitioſus
βασις; & depravationes forma-
reipublicæ παρεκβάσεις ab Ari-
le. Sicut & degenerationes Phy-
. Et παρεκβάσεις Naturæ Philoſo-
ſunt monſtra. Scaliger vertit ex-
ſus, quaſi πάρεργα, prævaricatio-
naturæ exer. 131. ſect. 4. Excurſus
s transmittunt metam mediocri-
s.

ρεκβάσεις naturæ referuntur non-
la παραφυόμενα, ut digitus παρα-
μένος ἢ παράφυσις ſextus nimirum,
ἐκ περιττοῦ (ex ſuperfluitate) qui-
sdam agnaſcitur vel agnatus eſt.
citur & annatus ſeu adnatus. Ab-
ictum nomen eſt παραφυὰς &
ράφυσις, cujusmodi eſt ſtolo in ar-
re pullulãte ab radice: Exerc. 104.
. Scalig. inutilis fruticatio Plinio:
de exiſtunt παρασπάδες (avulſio-
s.)

παράλλαξις.

laxis ſeu παραλλαγὴ primum eſt vi-
ſſitudo per vices mutatio ſeu alter-
tio 2. eſt variatio ſeu differentia a-
ud Platonem in Politicis 3. eidem eſt
berratio, hallucinatio. Παραλλαγὴ
ominum eſt ἐναλλαγὴ ſeu ἀλλοίωσις
ominum.

In doctrina Aſtrologica Parallaxis eſt aberratio viſus, diverſitas aſpectus. Aliàs evariatio. Definiunt arcu circuli per ſtellam aliquam datam ducto inter verum & apparentem locum intercepto.

Parallaxis 1. eſt depræhenſibilis παρατηρήσει id eſt, obſervatione ſeu Notabilis. Talem faciunt Luna quippe valdè propinqua terris & Meteora: vel non, ut eſt Veneris & Mercurii.

2. Parallaxis eſt vel ſecundum longitudinem, κατὰ μῆκος. Vel ſecundum latitudinem, κατὰ πλάτος. De his vide Aſtrologos, in primis Eraſmum Reinoidum.

παραχρῆμα.

παραχρῆμα eſt ſtatim, ſubitò, ex tempore, eo ipſo tempore, in præſentia, παραχρέως, pro re nata, παραυτίκα, id eſt, è veſtigio, protinus Marci 6. Interdũ per pleonaſmũ conjunguntur παραχρῆμα & εὐθὺς, ut εὐθὺς παραχρῆμα, mox ſtatim. Joach. Camerar. ad 4. cap. Johan. Dicitur 1. παραχρῆμα (ſubitò) 2. ἐκ τοῦ παραχρῆμα (Juſtin. ex continenti) 3. ἐν τῷ παραχ: in præſenti 4. εἰς τὸ παραχ: in præſens 5. τὰ παραχρῆμα, repentina, ſubiti caſus.

πάρελκον.

Parelcon dicunt Grammatici cum particula aliqua redundat ſeu ſupervacanea eſt. Latinè ſupervacaneum. Exempla:

Et quis valet Quis: Et elegantiæ cauſa additum Parelcon eſt, inquit Giſanius. Sic & cur pro cur.

Eſt quoddam genus eorum qui ſe Philoſophos appellari volunt. Cic. 2. Tuſcul.

Eſt genus hominum qui eſſe primos ſe omnium rerum volunt. Hic redun-

dat se. Sententia enim est, primi esse volunt. Philosophi appellari volunt.

παρενθήκη, παρένθεσις: &c.

Vicinæ voces sunt, & sæpè idem declarant. παρεμβολὴ, παρένθεσις, παρενθήκη, interjectus, interjectio, interpositio. προσθήκη accessio seu additamentum est generalius significatione. 1. In orationis cōpositione Parenthesis est brevis interpositio sine qua sententia integra esse potest, cujus nota ( ). Hæc sæpè usurpatur declarandi gratia: ac vocatur ἐξηγητικὴ, id est, disertam efficiens expositionem.

2. In Grammaticis Parenthesis est insertio vocalis in mediam dictionem non efficiens syllabam, ut πνείοντες pro πνέοντες, θεολογίη pro θεολογία Jonicè. παρέμπτωσις verò est insertio consonæ, ut πτόλις pro πόλις. Sed & à multis παρέμπτωσις generalius accipitur, ut dicatur hac vox affici, cùm crescit litera, sive sit vocalis sive consona. Ita igitur Parenthesin & Paremptosin illam priorem, quæ est Tryphonis, amplectitur.

παρενθήκη & παρεμβολὴ etiam usurpantur pro digressione Oratoria. Sic usus est Demosthenes.

παρεμβολὴ etiam vox est Geometrica: Significat enim immissionem datæ figuræ, ut trigoni, in datam, ut tetragonum, ut tetragoni spatia crescant, Schema autem non mutetur. Capella lib. 6. Est & vox castrensis ut verbum παρεμβάλλειν. Significat enim certam coordinationem diversi generis militum, seu interjectionem militum hujus generis inter milites alteri generis, (ut cum inter equites interjiciuntur expediti levisq; armaturę auxilii ergò.) Et Castrametationem seu tentoriorum ordinibus distinctorum collocationem.

παρέκβασις Grammatica alia est à παρενθέσει & παρεμπτώσει. Est enim tropus seu metaplasmus, qui fit cum syllaba redundat, ut ἐπίτιμος per ἴτιμος.

παστὰς

παστὰς 1. est παραπέτασμα παρὰ τῷ ... velum seu tegumentum, ut aulæum ... maritalis, cujus obtentu sacra connubialia, quæ Poëtis sunt Hymenei, pudentiùs peraguntur.

2. Est ipse θάλαμος, thalamus. Est autem thalamus primo significatu cubiculum geniale seu nuptiale.

3. Athenæo est species betæ.

πεπηρωμένον.

Θρυλλούμενον, hoc est, celebratum vulgoque jactatum illud Philosophi πεπηρωμένον est oblæsum, truncatum, detruncatum, seu quod est intercepta perfectionis seu affectæ. Ejus species est mutilatio (κολοβὸν) mancum. Fœminam quidam Philosophi secuti Aristotelem dixerunt animal πεπηρωμένον, marem læsum seu oblæsum seu imperfectum (vide de hac fœminæ πηρώσει Aristotel in 2. de Generat.) Sed hoc mihi non probatur, cùm fœmineitas sit perfectio quædam speciei, & ens ad generationem necessarium, non autem accessorium. Scal. ex. 131. multò minus istud, quod est apud Piccolomineum lib. unde definition. minimè facetum pag. 127. Fœmina est monstrum monstrorum, quia est monstri fodina & antrum, unde prodeunt monstra. Temperanda quidem dura sententia castigatione: Sed hæc omninò tollenda.

Propriè dicti mutili Aristoteles fa... 4. conditiones: 1. ut sit μεριστὸν divi... in partes è quibus constet. Res e... fit mutila detractione alicujus parti... integrantis.

:Et

2. Ut sit ὅλον (totum) id est tanto majus ipso mutilamine, ut idem adhuc secundum substantiam censeri possit. Itaq; binarius mutilus esse non potest.

3. Ut partes ejus habeant naturalem ordinem in ipso (toto). Itaq; ignis, aqua, nunquam dicuntur res mutilæ.

4. Ut sit continuum.

πήρωμα est mutilamen, κολόβωμα.

Mutilamen est id cujus ablatione res fit mutila. In mutilamine (quod sublatum est) requiruntur tria. 1. Ut non sit ex præcipuis partibus, & quibus remotis non maneat res, ut est caput vel cor in homine. 2. Ut non sit ubique existens, sed promineat in re, ut ansa & labium in urceo. 3. Ut toto sublato non possit rursus oriri naturaliter qua de causa non dicimus cervos mutilos, cum deposuerunt cornua.

Ex his patet non propriè sed per translationem dici Cœnæ Dominicæ mutilationem, Enthymema, Syllogis... mutilatum, ἀντὶ ... sententiam decurtatam, mu...

πήρωσις est mutilatio & debilitatio corporis Plato 9. de Leg. ... membrorum mutilation... per vulnera, ut vertit Serranus po... Lambinus in ve... Ethic Aristotelis.

πρίσματος.

Prisma à πρίω vel πρίζω, id est, se... quasi serramenta, sunt scobs πρι... id est, eorum quæ serra secantur.

Dioscorides translatè accepit pro ... norum carie, quæ quasi scobs ... vermibus erosa.

In Geometria Prisma accipitur ... generalius, modò ... seu ... Generalius ab Euclide p...

ſit ὅλον (totum) id eſt tanto majus ſo mutilamine, ut idem adhuc ſecundum ſubſtantiam cenſeri poſſit. Itaq; binarius mutilus eſſe non poteſt.

Ut partes ejus habeant naturalem ſitum in ipſo (toto). Itaq; ignis, aqua, nunquam dicuntur res mutilæ. Ut ſit continuum.

...a eſt mutilamen, κολόβωμα.

...amen eſt id cujus ablatione res mutila. In mutilamine (quod ſubjectum eſt) requiruntur tria. 1. Ut non ex præcipuis partibus, & quibus ...otis non maneat res, ut eſt caput cor in homine. 2. Ut non ſit ubi...e exiſtens, ſed promineat in re, ut ...a & labium in urceo. 3. Ut toto ...lato non poſſit rurſus oriri natu...iter: qua de cauſa non dicimus ...vos mutilos, cum depoſuerunt ...nua.

...patet non propriè ſed per trans...onem dici Cœnæ Dominicæ mu...tionem, Enthymema, Syllogis...m mutilatum, ἀντὶ συλλογισμοῦ ἀτελοῦς, ſententiam decurtatam, mu...m.

...eſt mutilatio & debilitatio cor... Plato 9. de Leg πηρώσεις ἐκ τῶν ...ῶν membrorum mutilationes vulnera, ut vertit Serranus poli...mus Συνήθει Lambinus in verſ. ...tc Ariſtotelis.

πρίσμα(τ).

...ita à πρίω vel πρίσις, id eſt, ſerra, ...ſi ſerramenta, ſunt ſcobs πρισῶν, ...ſt, eorum quæ ſerra ſecantur.

...orides translatè accepit pro li...rum carie, quæ quaſi ſcobs eſt à ...nibus erola.

...ometria Priſma accipitur modò ...eralius, modò ἰδιαίτερον ſeu ſtri...s. Generaliùs ab Euclide pro figura ſolida planis comprehenſa, quorum duo oppoſita ſunt æqualia ſimilia parallela, reliqua verò parallelogramma. Ita non ſolùm quævis columnæ lateratæ, ſed & cuneoli, laterculi, aſſeres, & cubi priſmata cenſentur. Propriè ſeu ſpecialiter priſma (corpus ſerratile quidam verterunt) eſt corpus quinque planis circumcluſum, quorum duo ſunt triangula ſimilia æqualia & parallela, reliqua verò parallelogramma, cujus formæ tecta alicubi ſunt vulgaria domorũ.

Cuneolus, σφηνίσκος, eſt corpus, in quo nullæ invicem æquantur dimenſiones. Eam figuram referunt laterès noſtri vulgares.

Latercul⁹, πλίνθος, eſt corpus, cujus longitudine & latitudine æqualibus minor eſt profunditas. Ex hujusmodi fiunt pavimenta teſſelata.

Aſſer, δοκίς eſt corpus cujus latitudinem & craſſitiem æqualem excedit longitudo, in cujusmodi figuram trabes dolari ſolent.

Cubus eſt corpus ex lateribus quadratis æqualibus conſtans. Aliàs teſſera. Omnia hæc corpora ſunt parallelepipeda.

προκείμενον.

προκείμενον in genere eſt propoſitum, id de quo agitur vel diſputatur, ſuppoſitum. In ſpecie eſt propoſitum exempli loco. Dicitur & ſæpe ὑποκείμενον. Solemus dicere: Hoc eſt accipiendũ ſeu intelligendum κατὰ τὸ προκείμενον ſeu ὑποκείμενον. Vulgò ſecundùm ſuppoſitionem: aliter Secundùm ſubjectam ſeu propoſitam materiam. Ita accipiunt ſententiæ διαιρεμὲν. Marci 9. Omnia poſſe fieri à credente dicitur πρὸς τὸ ὑποκείμενον, nimirum ea quæ effici Deus à piis velit.

προσωποληπτης.

προσωπολήπτης eſt injuſt⁹, qui dat æquali-

inæqualia vel inæqualibus æqualia. *aut propter causas externas, quæ non sunt conditio*, propter quā dandū vel non dandum sit æquale premium vel æqualis poena id est, cum neglēcto causarum merito judicium de præmio vel poena ad personarum circumstantiam à causa prorsus alienam inflectitur (seu cum in judicio negligitur causa communis utriusque Partis & spectantur alia ad causam non pertinentia : ut alterius partis opes, divitiæ, potentia, honores, amicitia) *aut contra* conventionem ac obligationem hoc est, si, cum jure teneatur æqualibus dare æqualia, det tamen inæqualia.

Explicatio.

Cum neglecto caus:] ut cum dat veniam corvis, vexat censura columbas: si judex potentem mœchum absolvit, tenuis verò fortunæ hominem ob idem scelus supplicio afficiat.

Alterius partis opes &c.) Hæc προσωπα Deus in salvandis non spectat, sed requirit fidem & conversionem & eam habentibus dat, non habentibus non dat vitam eternam. Deus justissimè judicat, abest à judicii inæqualitate longissimè, nullius personæ conditionem tanti facit, ut à justitiæ suę normâ discedat, irascitur omnibus peccantibus, utq; nulli sonti parcit, ita nullum debito defraudat præmio.

Cum indebita dona liberalitate largitoris distribuuntur nulla lege imponitur æqualitas, sed ipsa voluntas datoris sui juris & arbitrii est.

Contra conventioné initam] Accusatur igitur malè pater familias injustitiæ, quod pro inæquali labore æqualem reddat mercedem Matth. 20. Pares fecisti &c. id est, tantum das illis quantum nobis, quod iniquum videtur: plus n. laboravimus & longiore tempore fuimus in vinea. Hic purgat se pater familias à promisso denario in facta conventione Amice &c. Nonne &c. additq;, sibi ut Domino suorum bonorum licere facere, quæ vult, ac gratiam suam esse liberam nullisq; legibus astrictam.

Haymo Episc. Deus nulla necessitate constrictus, sed sola bonitate quibus vult vitam tribuit.

Nequaquam igitur προσωποληψία dicenda est specialis Ecclesiæ Electio, sed potiùs incomparabilis bonitatis & inscrutabilis judicii evidens argumentum,

προτάσεις.

προτάσεις sunt propositiones. Mathematicæ usitatissima vox. Mathematicarum propositionum aliæ sunt στοιχεῖα, Elementa, nonnullæ elementorum species habent: aliæ sunt propositiones ab his sejunctæ, quæ neq; elementa, neq; speciem elementorum habent.

Vox autem στοιχεῖον multiplicis est significationis. Dicitur autem præcipue dupliciter.

Primo enim id quod confirmat & demonstrat Elementum est ejus, quod confirmatur & demonstratur. Aristoteles vocat in organo Principium ut prima propositio apud Euclidem est elementum secundæ propositionis, & quartæ quintæq;. Et hac ratione multa theoremata & problemata dicuntur esse Elementa [illegible] quia alia ex aliis demonstr[illegible] ex hoc theoremate q[illegible] gulos extra figuras rect[illegible] quatuor rectis æquale[illegible] angulorum internorum d[illegible] tur, qui in trigono d[illegible] quales sunt. *Altero modo* [illegible] tum dicitur, in quod ta[illegible]

π ante ρ

plicius dividitur compositum. Et hac ratione non quævis propositio dicetur Elementum, sed omnium prima & simplicissima eorum, quæ in effectu rei productione sunt constituta: sicut postulata & axiomata sunt theorematum ac problematum Elementa. Arist. in Physicis ita etiam Elementi & principii voce utitur. In Mathesi igitur elementa appellantur illæ propositiones quarum θεωρία ad aliarum quoq; transit cognitionem & scientiam, & ex quibus ἀπορημάτων seu dubiorum, quæ in ipsis accidunt, fit solutio. Quemadmodum enim vocis grammaticæ vel literarum sunt πρῶτα, id est, prima simplicissimaq; principia, quæ dividi nequeunt, quibus nomen Elementorum seu στοιχείων imponimus, ... ex quibus dictio constet, & oratio: ita quoq; sunt quædam theoremata principalia totius Arithmeticæ & Geometriæ, quæ principii locum rationemq; habent ad ea, quæ consequūtur, quæq; diffusa sunt pe[r] omnia, & multorum symptomatu[m] atq; accidentium demonstration[em] præbent: Ea itaq; nominantur El[e]menta, (è quibus cætera omnia pr[o]ducuntur, & in quæ omnia tand[em] resolvuntur), & ab iis institutio E[le]mentaris dicitur.

Propositiones στοιχειώδεις, id est, [quæ] habent speciem elementorum [...] quæcunq; ad plura se extendunt [et] simplicitatem quandam gratam [ha]bent, non tamen eam, quam elem[en]ta, sunt enim astrictiores: propt[er] quod non ad universam scien[tiam] ipsorum communis sit contem[pla]tio, ut est illa propositio Tri[gono]rum perpendiculares, quæ ab [angu]lis ducuntur ad ipsa latera in [uno] puncto coincidunt.

...s dividitur compositum. Et ...atione non quævis propositio ...ur Elementum, sed omnium ...a & simplicissima eorum, quæ ...ectu rei productione sunt con... ...a: sicut postulata & axiomata ...heorematum ac problematum ...enta. Arist. in Physicis ita etiam ...enti & principii voce utitur. ...esi igitur elementa appellantur ...propositiones quarum θεωρία ...iarum quoq; transit cognitio... ...& scientiam, & ex quibus ἀπό... ...ων seu dubiorum, quæ in ipsis ...lunt, fit solutio. Quemadmo... ...enim vocis grammaticæ vel li... ...um sunt πρῶτα, id est, prima ...licissimaq; principia, quæ divi... ...equeunt, quibus nomen Ele... ...orum seu στοιχείων imponimus, ...quibus dictio constet, & ora... ...a quoq; sunt quædam theore... ...principalia totius Arithmeti... ...Geometriæ, quæ principii lo... ...rationemq; habent ad ea, quæ ...equũtur, quæq; diffusa sunt per ...ia, & multorum symptomatum ...accidentium demonstrationes ...ent: Ea itaq; nominantur Ele... ...ta (è quibus cætera omnia pro... ...antur, & in quæ omnia tandem ...lvuntur), & ab iis *institutio Ele...taris* dicitur.

...itiones στοιχειώδεις, id est, quæ ...ent speciem elementorum sunt, ...cunq; ad plura se extendunt, & ...licitatem quandam gratam ha... ...t, non tamen eam, quam elemen... ...unt enim astrictiores: propterea ...d non ad universam scientiam ...rum communis sit contempla... ...ut est illa propositio Trigono... ...perpendiculares, quæ ab angu... ...ducuntur ad ipsa latera in uno ...cto coincidunt.

Propositiones neq; elementa, neq; Elementorum species habentes sunt quæ neq; contemplationem habent in multas propositiones se diffundẽtem, neque quicquam elegans & cognitu dignum patefaciunt. Sed hæ vix dignæ sunt ἀκροάσεως, quod videantur supervacaneæ.

Altera distinctio.

Propositiones sunt immediatæ, principia; vel mediatæ, quæ principia sequuntur, seu principiorum consequentia. Quanquam videantur esse inter has propositiones Mediæ, quæ medium tenent locum inter principia & propositiones, quæ principia sequuntur, & dicuntur propositiones speciem principiorum habentes: non autem sunt verè principia, & tamen aut nullam aut facilem admittunt demonstrationem, ut quædam LEMMATA. (Lemma est propositio, quæ ob vel ad aliam propositionem assumitur.)

Principia propositiones per se sunt manifestæ, demonstrari nec debent nec possunt, simplicitate suæ cęteris præeunt;

Propositiones quæ principia sequuntur (αἱ μετὰ τὰς ἀρχὰς præterquam quod non sunt αὐτόπιστοι i.e. per se fidẽ non merentur, nec sine demonstratione accipiuntur, etiam majorem habent varietatem. Exempli causa. Si dicam à Puncto ad Punctum ducere lineam rectam. Hoc tanquam manifestum & facile factu recipitur. Dum enim lineæ fluit fluxu æquabili, & simul movetur atque progreditur, neque magis inclinat, aut minus declinat, incidit in alterum punctum. Sic etiam cum lineæ alicujus rectæ, alterum punctorum extremorum manet immobile: alterum vero circa illud

 ipsum

ipsum movetur, absque difficultate nulloque negotio circulus describitur. Sed si quis trigonum æquilaterum constituere, aut quadratum describere velit, magis varia indigebit κατασκευῇ seu delineatione, quia varii motus eam efficiunt.

Principia generali nomine Hypotheses vocantur, ad differentiam primæ philosophiæ, quæ est ἀνυπόθετος, idest, nulla nititur hypothesi, & à qua reliquæ scientiæ suas petunt hypotheses.

Principia 2. dividuntur in hypotheses speciali nomine sic dictas, quas & definitiones vocant per synecdochen, quia plerumque rerum subjectarum definitiones continent, Postulata (αἰτήματα), & notiones communes (ἀξιώματα.) Hæc tria principia plurimum inter se differunt.

Collatio principiorum Organica seu Aristotelica & Mathematica.

Aristoteles lib. 1. poster. analyt. cap. 8. Hypothesis est, cum auditor nullam cognitionem per se fidem facientem ejus, quod propositum est, habet, nihilominus tamen proponitur & conceditur ei qui talem protasin sumit; Sic cum definitur circulus esse figura plana unica linea contenta, quam περιφέρειαν vocamus, ad quam ab uno punctorum quæ intra figuram sunt, omnes rectæ lineæ ductæ inter se sunt æquales: hanc propositionem communi notione, & absq; præceptore non antè intelleximus: simulatq; verò eam audierimus absq, demonstratione concedimus.

Postulatum Aristotelicum etsi id quod proponitur neq; secum afferat discipulus, neq, etiam concedit ei qui tale sumit, petitur tamen ab eo, ut principii loco ponatur, ut si postulet cum Copernico ad demonstrationem suam confirmandam, Terram moveri, cœlum seu Solem stare.

Axioma ei est, cum id quod proponitur discenti cognitum & perspectum est, & per se fidem facit: ut totum est majus sua parte.

Quod si quis verbo seu exteriore oratione velit negare, interiore oratione & mente negare non potest.

Sed Mathematici Hypotheses nominant, vel ipsas rerum subjectarum definitiones, vel ea, quæ etsi non sunt definitiones, tamen subjecti generis de quo doctrinam instituere volunt, nudè & simpliciter, aperteq; explicant. Ut sit hypothesis, Mundum habere formam sphæricam: ponatur Visum secundum lineam rectā fieri, seu ferri. ponatur: Punctum esse quod in partes dividi nequit.

Postulata nominant principia quæ per se nota & manifesta sunt, nec indigent vel ulla demonstratione, vel intricata aut multiplici prolixave descriptione & delineatione, sed aperta simplici & facili facta delineatione fiunt nota, ita ut eorum facilis sit ποίησις (effectio) ut petatur à puncto ad punctum rectam lineam ducere; q. d. Postulo à vobis, ut à puncto dato ad alterum punctum datum recta ducatur linea: quod factu est facillimum.

Axiomata sunt communes sententiæ, & animi notiones, quæ per se à quovis homine sano (qui benè affecti cerebri est) intelligi possunt, & harum finis est θεωρία (contemplatio) ut si æqualibus addas æqualia, quæ fiunt erunt æqualia: ignis est calidus.

Dissentiunt igitur Mathematici ab Aristotele præcipuè in postulatis. Aristoteles enim vult postulata non per se nota esse, & demōstrari: Mathematici vero

ll ante P

[...]tì non demonstrari, sed cuivis esse [...]bvia, ea ratione permoti, quod secundùm Aristotelem omnes propositiones, quibus propter demonstrationem assentimur, ad postulata referendæ essent.

[...] axiomata & postulata, aut sunt communia, aut sunt quarundam scientiarum propria, ut è postulatis: Numerum in minimas partes dividere, [...] proprium postulatū Arithmeticæ: [...]sed verò, omnem lineam rectam, sinam extendere, longioremq; reddere, proprium est Geometriæ. At quantum in infinitū augere utriq; commune est scientiæ postulatū, quia hoc [...] numero & magnitudini convenit.

[...]positionū quæ principia sequuntur, [...]ec, demonstrari possunt & debent, [...] sunt Theoremata, aliæ problemata.

[...]eorema hic est propositio Mathematica, in qua aliquid, quod subjectæ rei [...], seu accidit, contemplandum datur. Ejus finis est θεωρία: nota χαρακτηριστική: Quod demonstrandum erat.

[...]ma hic est propositio Mathematica in qua aliqua rei subjectæ affectio [...]. Ej⁹ finis est actio, & ejus nota characteristica, Quod erat faciēdū. [...] Hic; quia problema quoq; appellatur (γενόμενον) omne id quod proponitur: sive discendi, sciendive sive faciendi causâ propositum sit.

[...] autem problemata per infinitum enunciari; Theoremata per indicati[...]. Exemplum problem: Super datam lineam rectam finitam trigonum æquilaterum constituere. Exemplum Theorem; In omni trigono duo latera [...] majora tertio. Problemata sol[...] [...], Theorematis, quia subje[...] quę priora sunt propriis affectioni[...] problematis inquiruntur.

[...]mata & Theoremata quædā [...]

emonstrari, sed cuivis esse
ratione permoti, quod se-
Aristotelem omnes proposi-
ibus propter demonstratio-
timur, ad postulata referen-

ata & postulata, aut sunt
a, aut sunt quarundam sci-
propria, ut è postulatis: Nu-
minimas partes dividere,
im postulatū Arithmeticæ:
, omnem lineam rectam, fi-
endere, longioremq; redde-
am est Geometriæ. At quan-
infinitū augere utriq; com-
cientiæ postulatū, quia hoc
o & magnitudini convenit.
quæ principia sequuntur,
nonstrari possunt & debent,
Theoremata, aliæ proble-

ic est propositio Mathema-
a aliquid, quod subjectæ rei
ccidit, contemplandum da-
his est θεωρία: nota χαρακ-
Quod demonstrandum erat.
c est propositio Mathema-
a aliqua rei subjectæ affectio
Ej⁹ finis est actio, & ejus no-
eristica, Quod erat faciédū.
Hic; quia problema quoq;
(γενικώτερον) omne id quod
r: sive discendi, sciendive,
di causâ propositum sit.
problemata per infinitum,
; Theoremata per indicati-
nplum problem: Super da-
m rectam finitam trigonum
um constituere. Exemplum
; In omni trigono duo latera
ra tertio. Problemata solent
Theorematis, quia subjecta,
sunt propriis affectionibus,
natis inquiruntur.
& Theoremata quædā sunt

sine casu & declinationis varietate, a-
lia verò habent multos casus.

Casus dicitur hîc delineationis variapo-
sitio: cum puncta aut lineæ, aut super-
ficies, aut corpora alio atq; alio modo
transponuntur.

Problemata sunt vel ordinata, & deter-
minata quæ simpliciter, & uniformi-
ter fiunt; Vel inordinata, quæ variis
infinitisq; modis variantur; Vel sunt
media inter hæc, quæ multipliciter
quidem fiunt, sed certo numero, ut
Trigonum æquilaterum super data li-
nea recta finita constituere uniformi-
ter & simpliciter fit. Reliqua vero tri-
gona, multipliciter. Sed datam rectam
finitam secare in tres partes proporti-
onales, cum ratio multiplex in infini-
tum procedat, fit infinitis modis. The-
oremeta & Problemata quædam sunt
simplicia, quædam composita.

Simplicia, quæ dividi nequeūt, vel quo-
ad hypotheses, vel quoad conclusio-
nes, hoc est, quibus est unicum da-
tum, unicum quæsitum.

Composita, quæ habent hypotheses ex
pluribus factas, aut etiam plures con-
clusiones, unica existente simplici hy-
pothesi. Vel utramq; ex pluribus con-
stantem, hoc est, in quibus, vel uni-
cum est datum, & plura quæsita; Vel
unicum quæsitum, & plura data; Vel
plura data, & plura quæsita.

E Theorematis cōposita sunt vel Incom-
plexa vel complexa. Incomplexa di-
cuntur quæ cum composita sint non
tamen in simplicia theoremata dividi
possunt.

Complexa v. sunt, quæ in simplicia theo-
remata dividuntur. Exemplum prio-
ris in 4. prop. l. 1. Euclid. In ea n. sunt
data plura, & plura quæsita. Verùm
datum non potest dividi in simplicia,
ut alia conficiantur theoremata. Ex-
emplū post: est, Trigona & parallelo-
gram-

grammata sub eadem altitudine existentia, eandem rationem habent quam bases. Nam ex hoc possunt duo theoremata confici: Unùm de Trigonis, alterum de Parallelogrammis, quibus utrisq; accidit, ut eadem altitudine existentia proportionem habeant basium.

Propositiones Mathematici alias faciunt fœcundas, alias steriles.

Fœcundæ dicuntur, è qua multæ aliæ oriuntur.

πρωθύστερον.

πρωθύστερον est cum rei summa præmittitur, quæ postea demum latiùs & copiosius explicatur: ὕστερον πρότερον, cum quod postremo loco factum est primo narratur. Hujus generis est quod Marcus dicit. Et biberunt ex eo omnes.

πρωθύστερος μετάθεσις est cum antecedens ponitur posteriori loco, consequens priori. Eventum committe Deo, & fac consona recto. **Thue recht vnnd laß Gott walten.**

πρῶτος.

πρῶτος cum habet communem & suum usum superlativi significat primus vel summus. Superlativus autem significat ὑπεροχὴν πρὸς τὰ πλείω propriè. Impropriè est idem, quod prior Joh. 1. πρῶτός μου, prior me erat, antecedebat me. Hic inquit Chrysostomus πρῶτος est αἰεὶ καὶ διὰ παντὸς ἀμείνων, καὶ ἐνδοξότερος, id est, præstantior, potior.

πρωτότοκος.

πρωτότοκος est primogenitus, πρωτοτόκος verò primipara, quæ primò peperit. Christus dicitur πρωτότοκος πάσης κτίσεως, hoc est, γεννηθεὶς πρὸ πάσης κτίσεως, genitus ante omnem creaturam in

patris essentia. Dicitur & primogenitus omnis creaturæ, quà homo, pro domino & capite omnium creaturarum, pro eo qui πρωτεύει, id est, primatum tenet & imperium in omnia.

πρωτόκτιστον verò significat primam creaturam qualem dicebant Ariani esse τὸν λόγον.

πτῶμα.

πτῶμα primò habet significationem casus seu prolapsionis corporis. Secundò est mortuum corpus seu cadaver. Vel corporis truncus, id est, σῶμα ἄνευ τῆς κεφαλῆς, corpus sine capite. Suidas Marcus Sexto cap. Sustulerunt αὐτοῦ (Johannis Baptist) πτῶμα Cadaver habet versio latina, pro corporis trunco. Tertiò ac[illegible] pro errato seu peccato præsentim infirmitatis, offensione: sicut & παράπτωμα cujusmodi in hac vita sæpè accidunt.

παραδιαστολή.

παραδιαστολή est διάκρισις, id est [illegible]ctio quædam verborum sign[illegible] ne vicinorum. Cicero pro Arc[illegible] ab illis ullo unquam tempore [illegible] commodum aut otium meum [illegible] straxerit, aut voluptas avoca[illegible] deniq; somnus retardarit. Ha[illegible] λέξεων διάκρισις non est adm[illegible] magna.

2. Est cum duas res, quam vu[illegible] iisdem habentur atque confund[illegible] tur, discernimus Cic. Ph[illegible] pp. 8. [illegible] tecum iracundè agere d[illegible] non est ita; vehementer me [illegible] ceor, iracundè neg[illegible]. Ita n[illegible] in Diversis, sed etiam C[illegible] cum habet ut cum d[illegible] nem prodigum à l[illegible] à forti, frugalem ab a[illegible] timido prudentem à c[illegible] pocritam vel super[illegible]

παρασιώπησις

παρασιώπησις in Oratoria est præcisio[illegible] ut pro Archia: Alterius vero partis *nihil amplius eo dicam quam id quo[illegible] omnes verebamur*, nimis iracundam [illegible] fuisse futuram victoriam. Aliud e[illegible] παράλειψις, nempe cum præteritu[illegible] ram se silentio promittit orator, [illegible] quod tum maximè significat, atq; co[illegible] gitandum proponit. Ejus nota, Præ[illegible] termitto; Sileri patior.

παρηγμένον.

παρηγμένα (παράγομαι deducor) in [illegible] ratoria dicitur, cum duæ similes v[illegible] ces a se invicem deductæ conju[illegible] guntur; Tu quoq; Pieridum stu[illegible] stus ose teneris, Ingenioq; faves [illegible] geniose meo. Sic homines humani[illegible] simi, homo humanus. Cui vicina [illegible] μετάληψις κατὰ πτῶσιν pertraducti[illegible] ne seu Polyptoton, ut plenus, ple[illegible] plenum, ut cursu cursus, sic in v[illegible] fortibus virtus virtute superat[illegible] (Horum διάκρισις alibi ostensa e[illegible]

παρήλιος, παρήλιαι.

Parelii sunt plures Soles ut loqu[illegible] Plinius lib. 2. cap. 31. id est Meteo[illegible] albicans in nube, in qua sit radio[illegible] Solis refractio sub ortum vel o[illegible] sum ejus repræsentans plures S[illegible] Fit παρήλιος, cum nubes ex later[illegible] vel orientis vel occidentis col[illegible] est continua, polita, maximè æ[illegible] lis, id est ex æquo densa & coni[illegible] quæ, velut speculum, εἴδωλον, i[illegible] maginem Solis recipit & ex[illegible] Sic videmus & in aqua & [illegible] densiore reliquisq; corporib[illegible] habent superficiem levem & [illegible] lem velut in speculo exprim[illegible] ipsas justa proportione co[illegible] Vide Aristotelem lib. 3. Met[illegible]

παρασιώπησις

σις in Oratoria est præcisio,
Archia: Alterius vero partis,
plius eo dicam quam id quod
verebamur, nimis iracundam
turam victoriam. Aliud est
ψις, nempe cum præteritu-
silentio promittit orator, id
um maximè significat, atq; co-
um proponit. Ejus nota, Præ-
o; Sileri patior.

παρηγμένον.

(à παράγομαι deducor) in o-
dicitur, cum duæ similes vo-
e invicem deductæ conjun-
; Tu quoq; Pieridum studio
e teneris, Ingenioq; faves in-
e meo. Sic homines humanis-
omo humanus. Cui vicina est
ορὰ κατὰ πλοκὴν pertraductio-
Polyptoton, ut plenus, plena,
n, ut cursu cursus, sic in viris
us virtus virtute superatur.
m διάκρισις alibi ostensa est.)

παρήλιος, παρήλιοι.

unt plures Soles ut loquitur
s lib. 2. cap. 31. id est Meteorum
ns in nube, in qua fit radiorum
refractio sub ortum vel occa-
us repræsentans plures Soles.
ήλιοι, cum nubes ex latere Solis
ientis vel occidentis collocata
ntinua, polita, maximè æquabi-
est ex æquo densa & consistens,
velut speculum, εἴδωλον, id est i-
nem Solis recipit & exprimit.
ademus & in aqua & in aëre
ore reliquisq; corporibus quæ
nt superficiem levem & æquabi-
elut in speculo exprimi res ad
justa proportione collocatas.
Aristotelem lib. 3. Meteororum

& Jacob Milichium in 2. Plin.

παρασελῆναι sunt plures lunæ, quarum una tantum est vera, reliquæ sunt εἴδωλα seu imagines lunæ ex refractione radiorum lunarium in nube effectæ. Fieri solent in plenilunio. Plinius l. 2. c. 32. Lunæ inquit trinæ ut Cn: Domitio C. Fannio Coss. apparuere, quos pleriq; appellarunt *Soles Nocturnos*.

Παρέμπτωσις.

Orthographiæ Gram. vox est, qua significatur literæ in medium dictionis insertio. P pt & ps etiam præcedente M scribendum putat Priscianus κατὰ παρέμπτωσιν literæ p. ut contemptus, promptus, deprompsi. Jo: Camerarius p hîc repudiat itéq; Carolus Langius, è vetustis codicibus cõtemtus, promtus, depromsi scribentes: & est sane mollior pronunciatio Hieronym: Wolf.

πάρισον.

πάρισον 1. significat penè par 2. compar: ut in Oratoria, cum membra inter se syllabarum sunt numero paria. Abstract: παρίσωσις. Sed & in Oratoria Parison dicitur, cum ex tribus membris alicujus periodi duo sunt inter se paria, tertium verò est his brevius aut longius.

Cum postremum membrum brevius est duobus prioribus dicitur μείκρον: cum longius μακρόκωλον.

πεπλασμένα.

πεπλασμένα quæ pendent à πλάσει, id est fictione; quæ sæpe τὸ καθ᾽ ὑπόθεσιν dicitur, ut πλαστὸν, ὑποθετικόν. Lat. Ficta.

Talia multa sunt exempla, quibus opponuntur historica & vera:

περιβολή.

περιβολὴ ab oratoribus accipitur pro

com-

compositione periodica quæ & dilatata (ἐκτεταμένη) & spiritu protracta est. Est enim longior ambitus (seu circumductio) verborum & sententiarum. Itaq; excessus conversionis seu Periodi. Talis compositio exordiis magnarum causarum convenit.. Valent Erythræ: in comm : in Orationem pro Archia. Dicitur & περιγραφὴ (circumscriptio) periodica, quæ membra quatuor excedit.

Ἄλλως.

Peribole 1. est amictus 2. ambitus (ut urbis, regni, 3. Oratoribus est longior anfractuosaq; periodus 4. plenior tractatio rei idq; translatè (à re vestiaria) ut n. aliquis non nudus est, sed veste circumdatur. Sic oratio aliquando non est simplex sed undiquaque quasi amicitur. Est autem in hac περιβολῇ densitas quædam cogitationum (qua fit, ut non nuda verba ponantur, sed quasi vestiantur) Rhetorica, quam & μέστωσιν & μεστότητα, id est condensationem, plenitudinem, vocant: quæ interdum non patet capitui populari. Itaq; attentionem lectoris postulat & laborem ei affert. Ea utitur non tantùm Orator sed aliquando etiam Philosophus: ut Aristoteles lib. 1. Ethicorum Nicomach. cap. 5. 5. In Physicis ponitur etiam περιβολὴ partus pro amplexu & fotu ejus à genitrice, qui juris naturalis est Justinian: 5 In Ethicis & Politicis περιβολὴ κτημάτων ἢ χρημάτων est circumfusa copia facultatum, pecuniarum abundantia, circumfluentia.

περιοχή.

Περιοχὴ Philologis est præcipui negotii brevis complexio: Est quod κεφάλαιον πράγματος, id est summam rei seu negotii, continet: Est brevis omnium eorum, quæ libro al[iquo] [conti]nentur, complexio. Latinè Argumentum: ut περιοχὴ fabulæ Plautinæ.

περιφυής est aptum natum Ci.

περιφυές.

Γένος τοῦ λέγειν περιφυές Oratoribus est est genus dicendi seu eloquendi simplex & sua sponte fusum: Cui opponitur μεταλλαγμένον, id est conversum, mutatum, quod situm est in commutatione verborum & ordinis, [quæ] Demetrio Phalereo est ἀναστροφή, [h]oc est metaplasmus quidam.)

Verborum] ut cum dilatatur orat[io] [e]x uno verbo: ἐπέκτασις hæc est: Vel in verbum contrahitur: συναλοιφὴ συναίρεσις hæc est λόγου εἰς ὄνομα.

Ἁπλῶς καὶ περιφυῶς dicere est nudè, simpliciter & sicut natura ipsa fert vel tulit, dicere.

πόρευσις.

πόρευσις, itio, motus localis nomen est, à verbo πορεύομαι, eo.

(πορεύεσθαι δι᾽ οὐρανοῦ est iter facere vel penetrare per cœlum.)

Stellæ ἐπιπόρευσις Ptolemæo est cum transit planeta per alia atq; alia loca seu signa Zodiaci, ut cum transit per signa aeria vel aquea Plinius vocat Transitum: Græc. μετάβασιν ἀέρος

πραχθέν

Oratoribus aliud est ἐκβάν, aliud ἐκβαῖν[ον]. Nam πραχθέντα sunt facta: U: πραττόμενα, quæ fiunt vel fiebant. ἐκβάντα sunt Eventa, hoc est factorum effecta vel consequentia ἑπόμενα, quæ & τὰ μετὰ τὸ πρᾶγμα dicuntur: q[uibus] [op]ponuntur τὰ πρὸ τοῦ πράγμα[τος] [γινό]μενα. ἐκβησόμενα, quæ eve[ntu]r[a] [su]nt, ut ἔνδειξις τῶν ἐκβησομένων sæpe est [in]certa.

περιτροπή.

Oratoribus περιτροπή [est]

ecastigatio ejus, quod dicitur.
tione pro Archia. Et hoc pace
&c. βεβαιώσεως seu asseverati-
ec est πρεπιτάληξις, ne videatur
r res bellicas nimium extenu-
erbis (quæ extennatio λιτ-
citur & ἐλάττωσις.) Alia
est, προθεράπεια, præmunitio,
ctio, qua ut insinuatione seu
Cicero pro Archia excusat se,
ovo defensionis genere utatur
sa forensi, & extra causam velit
us differere de studiis humani-
(utar enim vestra benignitate

προκατάληψις.

oria ἀνασκευῇ προκατάληψις si-
at occupationem seu Antici-
nem cùm oratione nostra anti-
ius quod adversarium contra
facturum dicturumve esse co-
imus idq; antè confutamus. Di-
& prolepsis.
Antithesi, πρότασις: Significa-
cujus est | tio futuræ objectio-
nis.
| ὑποφορὰ: objectio, ad
| versarii sententia.

| ἀνθυπόστασις in-
| sequentis refu-
| tationis signifi-
Solutione seu | catio.
λύσει, cujus est | ἀνθυποφορὰ ob-
| jectionis seu ἀν-
| τιπίπτοντος solutio.

Exempl.

t quispiam quid? Illi ipsi summi
quorum virtutes literis proditæ
t istané doctrina, quam tu laudi-
effers, eruditi fuerunt? Difficile
oc de omnibus confirmare: Sed
en est certum quid respondeam.
&c.

Quæret) occupationis prima pars, protasis.
Quid? Illi) 2. pars objectio.
Difficile) 3. Antiprotasis.
Ego multos) 4. Antipophora.
Huic vicina si non eadem, est ἀνθυποφορὰ cum antevertimus tacitam cogitationem audientium aut argumentum quod contra nos poterat afferri Cic. pro Syll. Quid? ergo hoc tibi sumis, dicet fortasse quispiam, ut quia tu defenderis, innocens judicetur. Ego verò, judices, non modò mihi nihil assumo, in quo quispiam repugnet, sed etiam si quid ab omnibus conceditur, id reddo ac remitto &c.

προκατάστασις.

προκατάστασις Oratoribus est aditus & præparatio ad κατάστασιν seu αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, i. e. propositionem vel narrationem. Poetæ Comici & Heroici πάρεσκευὴν vocant, & προοικονομίαν ad ipsam facti expositionem. Cicero interdum προκαταστάσει concludit exordium causæ, ut in oratione pro Archia. Valentinus Etychæus sic accipit & definit προκατάστασιν: Est συνέχεια, id est continuatio atq; conjunctio exordii cum narratione, & ejusdem quasi vestibulum ac propositio, κεφάλαιον τῆς διηγήσεως (caput narrationis) In comm. in orat. Cic. pro Archia.
Rhetorica seu oratoria narratio seu ἀπαγγελία, ut loquitur Aristoteles, id est causæ seu πράγματος expositio dicitur προκατάσκευος, quòd in ea lateant argumentorum semina, quorum ἐργασία & ἐξεργασία est in confirmatione, id est quæ in confirmatione copiosius exponuntur & tractantur: seu quòd explicando rem & sedem & fundamentum constituendæ fidei ponat. Porrò quemadmodum

προκατάστασις est narrationis aditus: Sic contentionis tanquam vestibulum est & caput προκατασκευή (apparatus confirmationis) causæ præcipua partitio; quæ & πρόθεσις dici potest Vide Hermogenem.

προκρίματα, πρόκρισις.

προκρίματα significationem habet rerum antè judicatarum autoritatis Valentinus Erythræus vocat προκρίματα τὰ προειλημμένα τῇ κρίσει. L. Præjudicia. (Præjudicatæ sententiæ.) Nec de huj⁹ vocis ἐξαπλώσει plura libet. In testimonio Oratorio interdum sunt πρόκρισις κρίσις & ἐπίκρισις. Cic. pro Arch. Quare suo jure noster ille Ennius Sanctos appellat Poëtas quod quasi Deorum aliquo dono nobis commendati esse videatur. Suo jure] πρόκρισις, id est præjudicatio per collaudationem testimonii & authoris. Sanct. ap.] κρίσις, id est iudicatum seu pronunciatum Ennii. Quod quasi] ἐπίκρισις, adiudicatio & ratio.

πρόῤῥησις.

πρόῤῥησις ἀντιλέξεω est prædictio In Oratoria Valent: Erythr. interpretatur denunciationem consequentium. Aristoteli est futurarum rerum narratio, cui opponitur ἀπαγγελία, ut & δήλωσις. Ἔκθεσις n. seu narratio est vel προσωπικὴ seu ἐπιδεικτικὴ, personarum: vel πραγματικὴ, Rerum. Atq; hæc est vel præsentiū τῶν πραττομένων: Δήλωσις: vel præteritarum; Ἀπαγγελία. Præteritarum inquam sive sint gestæ; τῶν πεπραγμένων; Sive sint neglectæ omissæque; τῶν παραλειφθέντων. Vel Futurarum; τῶν πραχθησομένων; πρόῤῥησις.

προαναφώνησις φύσεως est præsignificatio propositionis seu præcipuæ in oratione constitutionis.

προσθήκη.

προσθήκη auctarii, appēdicis add. amenti, amplificationis, αὐξήσεως, τοιαύτης significationem habet. Et προσθήκης μέρος crebro usurpatum ab iis, qui libros suos augent iterata editione. Aristoteles exordium Orationis vel ἀγωνίας, id est tractationis alicujus προσθήκην vocat, quòd non sit πιστικὸν, id est non pertineat ad fidem faciendam, seu non ad causam probandam, sed ad auditorem solum benevolum reddendum adhibeatur: quemadmodum peroratio ad [illegible] id est ad vehementius comm[illegible]dum, vel ad ἀνάμνησιν τῶν προειρημένων, id est ad revocandum in memoriam ea quæ præcipuè dicta sunt; Quare & ipsa προσθήκη Orationis rectè dicitur.

Sic προσδιαίρεσις est nova divisio addita priori. προσλαμβανόμενα Oratoribus sunt quæ ad διδακτικὰ & πιστικὰ assumuntur, rei ornandæ amplificandævè gratia.

προσοικοδόμησις.

Propriè προσοικοδόμησις in Oecon. est ædificii auctus, seu augmentum. προσοικοδόμησις in orat. Ar. est expolitio seu ἐπεξεργασία, quæ species est ἐμφάσεως. Ea & προστίθεται, id est eadem quæ antecesserunt, repetit, & plura iis addit. Repetitio autem eorundem fit commutatis verbis & sententiis. Dicitur & ἐπιμονὴ commoratio: Cic. pro Arch. Respicere spatium præteriti temporis: pueritiæ memoriam ultimam recordari, & indeusque ea repetere. Ἰσοδυναμοῦντα hæc sunt. Ab hac est Palilogia illa, quæ est pars Epilogi seu perorationis id est est otius orationis Symperasma[illegible] petitio tam constitutæ propo[illegible] quam præcipuorum arg[illegible] quibus causa comprobata [illegible]

πρόσταξις.

[illegible] jussio est: Cui opponitur συγχώ-
ρησις permissio.
[illegible] hæc vox tribuitur summo re-
rum moderatori & Imperatori Deo.
Aristotel. de Mundo.
[illegible] est Imperativum.

πρωτοπαθεῖν, δευτεροπαθεῖν.

Πρωτοπαθεῖν est primo affici, δευτεροπα-
θεῖν secundo vel aliunde affici; ἰδιοπα-
θεῖν propriè pati. Συμπαθεῖν sotium e[illegible]
[illegible] seu doloris. Σὺν enim socie[illegible]
[illegible] significat in compositione; [illegible]
[illegible] est coniunctio seu societa[illegible]
ordinis (ut ordinis bonorum & ma[illegible]
lorum) Pythagorea, quem innu[illegible]
Arist. l. 1. Eth. c. 5.) Ita σύστοιχα sun[illegible]
quæ eiusdem sunt ordinis. Ὁμοιοπα[illegible]
θεῖν est similiter pati, seu affectum e[illegible]
se, seu vivere. Voce hac Arist. utitu[illegible]
l. 1. Eth. c. 4. Ὁμοιοπαθεῖν Σαρδαναπά[illegible]
λῳ, similiter Sardanapalo animi affe[illegible]
ctibus servire, vel similiter Sardana[illegible]
palo ætatem degere. Utraq; enim[illegible]
versio probabilis est.
In Physicis multus usus est harum v[illegible]
cum. Vide Zuinger. in Physicl. M[illegible]
dic. cap. 43.

Πρωτοπαθεῖν, i.e. omnium primo [illegible]
ficitur.

ἰδιοπαθεῖν, ut cōmuni[illegible]
passio radices etiam ag[illegible]
parte, quæ, communic[illegible]
one cessante, nihilom[illegible]
maneat.

Par[illegible] Cor[illegible] po[illegible] ris

Δευτε-
ροπαθεῖν
i.e. cō-
tagio a-
lieno, [illegible]
affici-
tur per

Συμπαθεῖν, i.e. conse[illegible]
& connexum, ut cōm[illegible]
catione cessante pass[illegible]
stat umbræ penitus [illegible]
nescat.

πρόσαξις.

ſio eſt: Cui opponitur συγχώ-
miſſio.

æc vox tribuitur ſummo re-
oderatori & Imperatori Deo.
el. de Mundo.

eſt Imperativum.

πταθεῖν, Δευτεροπαθεῖν.

ῖν eſt primo affici, δευτεροπα-
undo vel aliunde affici; ἰδιοπα-
priè pati. Συμπαθεῖν ſocium eſ-
ſeu doloris. Σὺν enim ſocie-
ignificat in compoſitione; Ut
eſt coniunctio ſeu ſocietas
(ut ordinis bonorum & ma-
) Pythagorea, quem innuit
1. Eth. c. 5.) Ita σύστοιχα ſunt
iſdem ſunt ordinis. Ὁμοιοπα-
imiliter pati, ſeu affectum eſ-
ivere. Voce hac Ariſt. utitur
c. 4. Ὁμοιοπαθεῖν Σαρδαναπά-
liter Sardanapalo animi affe-
ervire, vel ſimiliter Sardana-
atem degere. Utraq; enim
robabilis eſt.

s multus uſus eſt harum vo-
ide Zuinger. in Phyſiol. Me-
.43.

οπαθεῖ, i.e. omnium primo af-
ur.

- θεῖ ό- a o, a- er { ἰδιοπάθειαν, ut cõmunicata paſſio radices etiam agat in parte, quæ, communicatione ceſſante, nihilominus maneat. / Συμπάθειαν, i.e. conſenſum & connexum, ut cõmunicatione ceſſante paſſio inſtar umbræ penitus evaneſcat.

πρω-

πρωτοπλάστης.

πρωτοπλάστης eſt primus fictor ſeu formator, ut Deus. A Poëta Prometheus filius Iapeti celebratur hominũ plaſtes de luto: vel quia hominis propria eſt prudentia: dicitur enim Prometheus ἀπὸ τῆς προμηθείας id eſt à providentia; vel quod reſpectu cæterorum animalium homo ſingulari conſilio & providentia creatus ſit: vel quod ex ſermonibus ipſius Promothei ad gentes doctrina de creatione humani generis ad imaginẽ Dei affluxerit: vel generatim ꝙ doctrina & ſapientia hominũ lutea corpora i.e. rudes animos formaverit & excoluerit, ut optimus ſapientiæ doctor. Auguſtinus de civitate. Quanquam Lactantius Firmianus opinatur Promethea ideo primum plaſtem habitum, quod primus ſtatuas & ſimulacra finxerit, quem quidem ſcribit vixiſſe temporibus ijs quibus templa conſtitui & idola coli cœperunt.

Protoplaſtum verò eſſe primò formatũ, quis neſcit?

πρώτως.

Πρώτως, πρώτως καθόλου, ἀμέσως & ἀτόμως ut & enũciata πρῶτα, πρώτως καθόλου, ἄτομα, ἄμεσα, quę nõ poſſunt demonſtrari ſeu indemonſtrabilia ſunt ratione ἰδίων, paria ſunt ſeu æquipollentia.

προφερόμενα.

In Epagoge ſeu ὁμοιώσει ἐπακτικῇ ſimilitudine inductio (qualis eſt Socratica) quę antecednnt dicuntur τὰ προφερόμενα ſeu ἐπαγόμενα Conſequens dicitur ἐπιφερόμενον (ab ἐπιφορᾷ id eſt illatione) ut ſi tutor fidem præſtare debet: Si ſocius r

Si cui mandaris: Hæc ſunt προφερόμενα ἢ ἐπαγόμενα.

Debet etiam procurator Hoc eſt ἐπιφερόμενον.

πῦρ.

Πῦρ multa significat. Nam & elementum igneum (quod λεπτομερέστερον) & igné qui subsistit in aliena materia, seu cui adjunctum est siccum & terreum, qualis ignis est flamma & ignis carbonaceus seu ἀνθράκων id est carbonum, quorum sunt prunæ; & lucidum corpus ignem appellamus.

Πύῤῥος rubrum est vel rutilum. Πυῤῥάζειν rubere. Basilius συγνάζει πυῤῥάζων ὁ οὐρανός, cœlum rubens præ se fert tristitiam.

πῶς, πῆ; Ὀν aut πῆ, aut πῶς.

Limitationum hæ particulæ sunt. τὰ πῆ sunt aliqua ex parte ita se habentia. τὰ πῶς, aliquo modo se ita habentia. Eiusmodi sunt quibus non in universum vel propriè aliquid inest, sed vel ex parte vel propter accidens aliquod; Ut non omni animali ἐναίμῳ (sanguine prædito) inest spirare, sed cuidam duntaxat, nimirum habenti pulmonem & huic quidem omni. Omne animal spirat, quatenus habet pulmones. Oppo τὰ ἁπλῶς quæ sunt simpliciter. Elenchus à dicto πῆ vel πῶς ad dictum ἁπλῶς notus est.

Τὸ πῶς Materialiter accipitur à Justino de Trinitate; σαφὴς ἔλεγχος τῆς ἀπιστίας τὸ πῶς περὶ τοῦ Θεοῦ λέγειν Certissimum argumentum est incredulitatis de Deo dicere Quomodò, ut vertit Poll. lius.

παράδοξον.

Παράδοξον, quod est præter opinionem, cum sententiis & argumentis tum factis attribuitur. Dicuntur enim παράδοξα quæ præter vulgi opinionem fiunt aut dicuntur, quæ à communi omniumvè opinione absunt, ut si quis mortem laudet.

Oratoribus nónullis παράδοξον est genus cum inopinatum aliquid id est præter opinionem auditoris proponitur ἀπροσδόκητον. A παραδόξων discriminantur 1. ἄδοξα ignobilia, inopinabilia, absurda, ὑπὲρ τὰς ἐννοίας, ... infames, quæ nullum artis ad... locum, res damnati argumenti, quales res nefariæ, ut patricidium, & à ...bus abhorremus: ut pestilentia, febris quattana, stultitia: ridiculæ ventris crepitus: viles, ut mus... lex. 2. ἔνδοξα clara, nobilia, ... de digna sunt & admittunt ... tionis cultum, ut Sol, Luna, pro... lia, πιθανά, ut argumenta ... Philopon.

Quædam tamen παράδοξα accurunt ... losophantibus sunt ἔνδοξα. U... tant quædam ἔνδοξα παράδοξα ... Schechtij Profess. Akotf.

3. Ἀμφίδοξα, quæ cadunt in opini... ancipitem, quæ dubitationem & ... sceptationem in utramq; partem ... stinent, ut lingua Monarchia, ... quatenus laudari & vituperari ... sunt. Vide Gell. lib. 17 c. 12. & ... de Re Poet. lib. 3. cap. 110. & 18.

Ego inter ἄδοξα refero, quod q... dixerunt centum millia animar... cuspide acus sedere posse.

παλιμπλαγχθ...

παλιμπλαγχθεὶς, à πάλιν re, & πλαγ... percussus. Latinè Repercuss... Poeta. Sicut aquæ tremulum l... ubi lumen ahenis Sole re... aut radiantis imagine L... Omnia pervolitat late loca ... Erigitur summiq; ferit ... cti. Hic Reper... in græco ... λιμπλαγχθὲς. V... Homerus. Aristoteles ... id est reflexum. Lu... est aut reflexum seu ...

Repercussum igitur hic dicitur lumen quia primùm aqua percutitur à lumine, deinde lumê ab aqua reflectitur, sicut & vox in Echo. Per imaginem Lunæ hic intelligitur lumen Lunæ, quod in laquearib' exceptum & repercussum dicitur ex interpretatione Jul. Scaligeri.

πνεῦμα.

... propriè est spiritus, flatus, ventus, aura, halitus corporeus.

Ponitur pro mente quadam pro substantia corporis experte, qualis est Deus, angelus, accipitur. Deus est Spiritus, id est mens quædam. Joh. 4. ... animo seu anima hominis immortali.

... impetu animi.

Pro omni quod spirat, pro natura ... vabilis seu animali.

In Rhetorica πνεῦμα seu πνῖγος ... est prodùctio Spiritus. ... quodvis & orbe quali ... circumducta dicitur comprehensio, πνῖγμα. Ejus genera sunt ... productio Spiritus, & ... circumductio. Hæc dividitur 1. in pe... riodum, id est ambitum seu circu... ... qui non plura quàm quatu... ... habet membra; & co... ... seu circumscriptione ... ... , q... hanc quaternarium excedit.

... literis est interdum don... Spiritus Sancti, ut Spiritu loqui ... tera id est, ex singulari gratia Sp... ... 1. Cor 14. v. 2. πνεῦμα Domini ... per me id est, donum Prophetand... interpretan ... scripturas. Luc. 4. ... lingua seu sermo, cu... ... tus. Precabor Spiritu, ... lingua peregrina ... mone pere... ... Spiritus di... mihi ... ... affectus, q...

sum igitur hic dicitur lu-
primùm aqua percutitur
deinde lumẽ ab aqua refle-
t & vox in Echo. Per ima-
æ hic intelligitur lumen
d in laquearib' exceptum
ssum dicitur ex interpre-
.Scaligeri.

πνεῦμα.

riè est spiritus, flatus, ven-
litus corporeus.
o mente quadam pro sub-
poris experte, qualis est
elus, accipitur. Deus est
est mens quædam. Joh. 4.
seu anima hominis im-

tu animi.
i quod spirat, pro natura
eu animali.
orica πνεῦμα seu σύνθεσις
est productio Spiritus.
itu quodam & orbe quasi
n circumducta dicitur com-
o, συνέχεια. Ejus genera sunt
μα productio Spiritus, &
uctio. Hæc dividitur 1. in pe-
, id est ambitum seu circui-
ii non plura quàm quatuor
um habet membra; & con-
nẽ seu circumscriptionem,
ἡ περιγραφὴν περιοδικὴν, quæ
aternarium excedit.
teris est interdum donum
Sancti, ut Spiritu loqui my-
est, ex singulari gratia Spiri-
r 14. v. 2. πνεῦμα Domini su-
d est, donum Prophetandi &
tandi scripturas. Luc. 4. In-
lingua seu sermo, cujus au-
tius. Precabor Spiritu, id est
peregrina sermone peregri-
a Spiritus dictabit mihi.
etus animi affectus, qui ex-

cludit hypocrisin. Adorabunt Patrem Spiritu & veritate. Joh. 4. Spiritu lenitatis, i. e. affectu leni. Spiritu Zelotypiæ. Numer. 5.

προβολή.

Προβολὴ & Gymnastica & politica & œconomica & Physica & Oratoria vox est. Est enim & status pugilis in procinctu stantis, & prima pars phalangis, & propugnaculum seu protectio & protectũ, tecti projectio, & generatim pars prominens alicujus rei: Ita palpebrarum pili sunt oculorum προβολαί; prominentes ædium partes ex quibus est prospectus in plateas, die Ercker oder Gänge vorn an den Häusern sunt προβολαί, projecta, protecta. Et προβολὴ productio est, ut est propago in vitibus. Talis non est productio divinarum personarum ἀλάλητος (ineffabilis) Est & προβολὴ quod præ nobis ferimus, prætextus. Quærere προβολὰς vitiorum est quærere tegumenta vitiorum, ut loquitur Cic. Est deniq; intentio Oratoribus qua aliquid alicui objicitur.

προσάντης.

Προσάντης est Adversus, arduus, infestus. προσάντης ζήτησις Aristoteli Eth. 1. cap. 1. est disquisitio lubrica atq; ardua, vix tractabilis, δύσεργος, χαλεπή, molesta. Intelligit autem quæstionem de Idea adversus Platonem præceptorem.

LITERA. P.

Ῥαψῳδία

Rhapsodi, ῥαψῳδοί, vocati sunt, cantores aut recitatores ἐπῶν seu versuum præcipue Homeri, qui quod aliis præferrentur & frequentius recitaren-

rentur, appellati sunt Homeridæ, seu Homeristæ. Dico præcipue, quia illi quoq; nominati sunt Rhapsodi qui Sophoclis & aliorum versus recitarunt. Plato in Ione etiam versuum interpretes per Rhapsodos intelligit, & 2. de repub. dicit esse Poëtarum ministros. Vox autem est facta, à cantu & Sutura, quia Homeri carmina erant sparsa ac divulsa antequam congererentur.

Rhapsodi etiam dicti fuerunt ῥαβδοῦχοι, ῥαβδωροὶ, ῥαβδῳδοὶ dicti, quippe cum virgis vel scipionibus prodibant rubris, qui Iliadem profitebantur: signum illud cædium & cruoris: Croceis, qui Ulysseam, quod ejusmodi colore exules designarentur.

Voce Rhapsodiæ talia carmina significantur. Interdū etiam Rhapsodia est ipsa versuum commentatio, quod apparet ex hoc Hesiod. μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδὴν. Rhapsodia Poetica dicebatur, cum ex Homero versu aliquo prolato, & vel initiali litera, vel finali notata, ab eadem alios versus Homericos incipientes, cogebantur in medium adducere. Talem à Philologia & literatura Politiore ludum non alienum memini exercere illustrissimum ac literatissimum principem Mauritium Landgravium Hassiæ mecum, & cum Magistris Iohanne Hartmanno, & H. Petræo exercere in Basilica sua Cassellaua ex Poëtis latinis.

Ad extremum video etiā Virgilio centonem, vel Ovidiocentones à quibusdam recentioribus vocari Rhapsodiam. Vox est à ῥάπτω, id est, suo & ᾠδὴ id est, canticum.

Parodia alia est à rhapsodia, teste Scalig. lib. 1. c. 42. Poët. vide vocem parodia cum exemplis.

Ῥοπαλικὰ μέτρα.

Versus Rhopalici sunt quorum [illegible] verba sequentia syllabis priora exsuperant: Sic dicti quod clavæ [illegible] quibusdam gradatim surgunt tam & nodis. Apud Ausonium exemplum est:

Spes Deus æternæ stationis conciliator.

Vide Adrian. Turneb. adversaria.

Dict. à ῥόπαλον, i.e clava.

Ῥυθμός.

Rhythmus à Scaligero lib. 2. poët. cap. 2. vocatur concinnitas vel concentus Estq; ei duplex: tum syllabis, tanquam in partibus, [illegible] pter pedes, ; tum in pedibus propter versus, quem sic definit: Co[illegible] pedum inter se pro rei designat[illegible] d[illegible] alia namq; symmetria est, si [illegible] *Musa mihi causas memora*; & alia ita; *Musa mihi memora causas.* in pedibus alius alijs est respo[illegible] syllabarum

Differt à mensura. Mensura enim latior est, quippe est quantitas in materia, Rhythmus autem est comp[illegible] & astrictior, nempe qualitatis [illegible]spositione. Translatis enim ver[illegible] mensura versus non mutata Rhythmus mutabitur. Mensura regula e[illegible], Rhythm9 est modus regulæ. M[illegible] est tractus præscriptio, Rhythm[illegible] præscriptionis quasi temperam[illegible]tum.

Numerus oratorius etiam general[illegible] rhythmus dicitur. Poetarum ver[illegible] tametsi suum numerum hab[illegible] peculiarem, metra tame[illegible] dic[illegible]

Est & Rhythmus musicus, ad [illegible] am pertinens. Et Medicus, [illegible] rum.

Poet: rhythmi sunt part[illegible] tim ἄμετρα;

In Ioh. Trithem. de Spirit[illegible] Monachorum.

O [illegible]

rosa Mater Domini speciosa
vitis ô fœcundissima vitis.
erora pro nobis jugiter ora

us accipitur nonnunquam etneralius ut complectatur etamerum, qui fit ἄρσει & θέσει ris, ut cum dicit Neander in Gram. Differunt μέτρον & ῥυθ-

m indiget Syllabis & dictionihythmus potest etiam fieri exc, puta plausu pedum & cor-

unt & aliter Metrū & Rhyth- Metrum habet fixa tempora, m breve, anceps. Rhythm⁹ sæ-nga Syllaba pro brevi utitur, ontra.

ici & Grammatici tantum hanc nt longam Syllabam, quæ haduo tempora: Sed Rhythmicus Rhythmopœjus, dicit aliam lon- aliam longiorem, ut grammatidicit, τὸ ὡς habere duo tempora, Rhythmicus duo & dimidiatum, amlibet enim consunantem hare dimidiatum tempus. Vid. Nedrum de carminibus in Græca ammat.

hmoPœia est, facultas efficiendi ythmos (numeros seu modulos rta propositione constantes) sicut elopœia, est facultatas efficiendi rmonias:

thmicus, seu rhythmopœjus, est hiorici Johan. Tzezis (qui vixit anno hristi 1176.) liber. Nam 1. ibi non bservatur lex & ratio metri. 2. sinuli versus sunt quindecim literaam. 3. in quarta regione fit cæsura, aut absolvatur jambicus dimeter. limensio fit more jambicorum, eo nodo accentus ferè ita cadunt, ut xtra dimensionem.

semper acutus aut circumflexus in

penultimam versus syllabam cadit.

Hujusmodi versus vocat Eustrathius Iliad. 1. pag. 11. δημοδιεῖς & πολιτικοὺς, vulgares & tritos seu pervulgatos, conculcatos. Tales sunt hi si conjungantur: Auß tieffer noth schrey ich zu dir / Herr Gott erhör mein ruffen.

LITERA. Σ

Σάρξ.

Caro
- παρέγχυμα, ut jecur.
- Musculosa, perpetuò adhærens fibris musculorum.
- Absolutè Caro dicta, quæ cuilibet parti est peculiaris.

Σαρκοειδεῖς, σαρκομορφεῖς, carniformes partes corporis opponuntur spermaticis.

Σκύβαλα, σκύβαλον.

Hanc vocem quidam accipiunt activè, quidam passivè. Melanchth. activè; Suidas passivè. Activè σκύβαλα sunt quod canes eijciunt. Generalius etiam accipitur pro omni stercore duriore & aridiore quasi in nucleos diviso. Passivè, quod canibus objici solet, q. κυσίβαλον: Utitur hac voce etiam Paulus epist. Philipp. Pro abjectissimis sordibus. Alius etiam scybalum est quælibet reiicula ut acus (frumenti purgamentum) excrementum, reliquiæ, putamen, ramentum, crassamentum, quisquiliæ.

Σκῶμμα, Dicterium.

Scomma Aristoteles accipit pro maledicto eleganti & honesto, Eth. 4. c. 14 τὸ γὰρ σκῶμμα λοιδόρημα τί ἐστιν, tal è di-

ctum

ctum enim quodam (vel quodammodo) malè-dicti genus est. Hìc enim particula Ti minuit significationem vocis Λοίδορημα. Rhet. 3. esse ait εὐσχήμονα λοιδορίαν, quod maledictum speciosum seu honestum est. Dicitur & ὕβρις πεπαιδευμένη eruditum convitium: Et χαριεντισμὸς & à Latinis Dicterium. Alii aliquando sumunt pro dicterio minus honesto propter nimiam mordacitatem & irrisionem. Graviter Aristot. Legislatores oportebat vetare, ne quidvis in alterum dicere salsè liceret: cap. eod. Vox Scomma est ab ave Asiône, quæ Græcis dicitur σκὼψ, ridiicula & mirabunda circumactu capitis colliquè flexu.

Hinc σκώπτειν est irridere aliquem agitatione capitis. Ac ejusmodi homines dicuntur scoptici. Ioseph Scalig. in comment. in lib. 5. Manilij, propriè inquit, Dicterium est verbum scenicum. Idem scribit Volcatium scurras mimarios vocare, qui dicteria funditabant, qualia scurræ, hoc est, actores urbicarij seu urbici in Mimis.

Abijt igitur in maledicentiæ infamiam. Ita dicteria sunt φιλομίμων & scurrarum, quorum sal est mordax & cantica in aliorum infamiam composita, quæ cum publicè cantabantur, dicebantur Psalteria, vulgò cantica (per synecdochen) pro canticis mimorum. Paulus sententiarum lib. 5. de injuriis. Itaq; Mimus ipse Cantor dicebatur Horatius. Donec cantor, vos plaudite dicat.

Et Dicteria Mimorum ab autoribus sæpè citantur. Zuing. in Schol. Ethic. Adulatores & scurræ, qui dicteriis suis & ridiculis gestibus risum hominum captant (sivè per se, sive lucri gratiâ) βωμολόχοι ab Aristotele dicuntur, quoniam nimii sunt in jocis & scommatibus. Ac eadem pertinent ad homines φορτικούς.

Ut autem à ψάλτης ψαλτήριον, à μύστης μυστήριον, à χρίστης χριστήριον, sic à δείκτης (demõstrator) δεικτήριον, quasi δεῖγμα, δεῖνα vult esse: Quia in Dramatibus fiebant dicteria tantùm, experimenti gratiâ & erant specimen futuri cantus aut modorum artis fidicinæ: Ac si ante fabulam erant, dicebantur εἰσόδια (exordia) si in media fabula interponerentur, ἐμβόλια. Hic persona Embolaria; Plin. Sin in fine fabulæ, ἐξόδια. Huc pertinet, quod ait Scalig. Experimentum in antecessum dabant mimarii, scurræ & pantomimi & Citharistæ. Cum autem scurra urbicarius prodiret in scenam, & citharam aut Psalterium afferebat, aliquid proludii (Græci etiam προαύλιον vocant) loco præcantatus ad colligendum studia & favorem spectantium.

Et hæc è Varrone.

Et orthopallica attulit Psalteria.
Quibus sonant in Græcia dicteria.
Qui fabularum collocant exordia.

Non igitur dicterium descendit à Dico: Sic concludi videtur ingeniosè, sed ego quia non invenio δικτήριον apud Græcos autores, statuo esse à verbo dico.

Scomma etiam in bonam accipi partem ut jocus sit, qui ingenuum decet, seu ut sit eruditus jocus, 1. probo hoc argumento, quod ait Arist. in Ethic. legum latores decere leges ferre scommatum & jocorum.

Et Zuingerus, esse quædam scommata & quosdam jocos liberales, quosdam scurriles.

Dicacitas aliud est, quàm Dicterium. Dicacitas est habitus à Dicax [illegible] est.

paulò nimiùm facetus. Dicterium salsè acutè breviterq; dictum, Græcè apophthegma. Cicero. Scurrilis dicacitas oratori fugienda est.

Nota etiam. Dictum per synecdochen nonnunquam poni pro Dicterio.

σπερματικὸς

Spermaticum 1. significat, quod semine abundat, quod semen genitale habet, vel recipit, ut ἀγγεῖα σπερματικά, seminis receptacula sunt; Meatus etiam (qui Græcis sunt πόροι) seminis dicuntur σπερματικοί.

2. Significat habens vim producen[...] semen.

3. Quod est ortum ex semine ut part[...] σπερματικαὶ, quibus à Medicis, Phy[...] cis opponuntur αἱματικαὶ id est, san[...]guineæ.

Est enim & semen, ex quo formant[...] omnia, sanguis fuit, & sanguin[...] maternum semina attrahunt, eoq[...] augentur, & corporis universæ part[...] sanguine aluntur, ut omnium par[...] substantia ex sanguine hoc modo [...] conducat: Medici tamen Phy[...] quæ primò ac principaliter ex sem[...] sint & materia sanguinis, & quæ [...] dea ubi sanguis in fœtus corpo[...] se cœpit de hoc consiant, quæru[...] distinguentes, hæc αἱματικὰ & σπερματικὰ esse docent: Ex h[...] quæ partes homogeneæ ab ill[...] pellantur præter carnes omnes [...] nis autem genus cum habeant [...] cera & intestina, in hoc Medic[...] doctrina ab Aristotelica re[...] quòd Medici non omnem carn[...] alio sanguine expressam atq[...] tam doceant: At illam & vi[...] & intestinorum carnem non [...] guine existere, qui in venis [...] & in epate gigni docetur (H[...] illo tempore quo fœtus form[...]

niùm facetus. Dicterium
è brevxerq; dictum, Græcè
gma. Cicero. Scurrilis dica-
ori fugienda eſt.
Dictum per ſynecdochen
uam poni pro Dicterio.

σπερματικὸν

n 1. ſignificat, quod ſemi-
at, quod ſemen genitale
recipit, ut ἀγγεῖα σπερματι-
nis receptacula ſunt; Mea-
(qui Græcis ſunt πόροι) ſe-
untur σπερματικοί.
t habens vim producendi

t ortum ex ſemine ut partes
αὶ, quibus à Medicis, Phyſi-
nuntur αἱματικαὶ id eſt, ſan-

& ſemen, ex quo formantur
ſanguis fuit, & ſanguinem
um ſemina attrahunt, eoque
ur, & corporis univerſæ partes
ne aluntur, ut omnium partiũ
ntia ex ſanguine hoc modo or-
icat: Medici tamen Phyſici,
imò ac principaliter ex ſemine
materia ſanguinis, & quæ po-
bi ſanguis in fœtus corpore eſ-
it de hoc conſiant, quærunt, &
uentes, hæc αἱματικὰ & illa
τικὰ eſſe docent: Ex his ſunt
artes homogeneæ ab illis ap-
tur præter carnes omnes. Car-
tem genus cum habeantur viſ-
t inteſtina, in hoc Medicorum
ina ab Ariſtotelica recedit,
Medici non omnem carnem ex
anguine expreſſam atque eſſe-
doceant: At illam & viſcerum
eſtinorum carnem non ex ſan-
exiſtere, qui in venis vehitur,
epate gigni docetur (Hic enim
mpore quo fœtus formatur pri-

mum nullus adhuc eſt, ſed è ſeminis,
quod affluente ſanguine materno a-
litur, materia vel tota, vel præcipua
exiſtit) & primum ex ſanguinis ma-
teria informari tum fibrarum, tum
hulcerum ſpecie cor & epar; poſtea
autem ex venis & arterijs in uterum
pertinentibus attracto ſanguine fi-
bras illas compleri, & cordis & Epa-
tis maſſam conſtitui, atq; hoc modo
ex ſanguine etiã aliquid ad naturam
horum concurrere, quod & de pul-
mone, liene & renibus cogitari o-
portet. Cerebrum autem ex ſemine
ortum ducere videtur, ſicut & ceteræ
partes univerſæ homogeneæ, itaq;
viſcera ea, quæ παρέγχυμα à Medicis
appellantur, & carnis inſtar habent,
etiamſi ſanguinis aliquid habent ab
ortu ſuo; non tamen αἱματικαὶ partes
ſunt Medicis, ſed σπερματικαί. Appel-
lantur enim αἱματικαί, quæ ex ſan-
guine, qui in venis fœtus vehitur, or-
tum ducunt.

Hujus ſanguinis προσχεύματα hæc neq;
ſunt, neq; eſſe omnino poſſunt, ſed
quod habent αἱματικὸν, id aſſumpſere
ex ſanguine materno, quo aluntur ſe-
mina, ut hac de cauſa ſanguis ille in-
ter ſemina referri poſſit.

Atq; hinc eſt, quod σπλάγχνα, id eſt, viſ-
cera hæc carnis modo ſanguinei ali-
quid coloris habent, cum ceteræ par-
tes σπερματικαὶ omne, albæ ſint, & o-
riginis ſuæ colorem repræſentent.

Τὸ προοίμιον σπερματικῶς ἔχει τὰ τῆς ἀποδεί-
ξεως, id eſt ex cauſæ ſtatu ſumptum eſt
ex viſceribus cauſæ ſeu controverſiæ
ſeu negotii tractum eſt, ex re ipſa
ſumptum eſt exordium.

Σποράδες, Sporades.

1. Ariſtoteli 1. Meteor. cap. 8. & 9. Spo-
rades (ἀπὸ τοῦ σπείρειν, à eminando) ſunt
ſtellæ ἄτακτοι, id eſt absq; ullo ordine

 diſpe-

dispersæ, ita ut unum aliquod licet collectæ fuerint, signum conspicuum vel sidus alicujus momēti constituere non possint. Ea propter nec sitū, (θέσιν) nec numerum earum Astrologi servârunt, neq; nomina propria iis indiderunt, sed communi denominatione, cum certam figuram non repræsentarent, τῶν σποράδων notaverunt. Thom. Jordan. Medicus tract. 1.c.1.de Phænom. Pestis. Opponuntur his, ἀστέρες ἀστέρες ἀστρόθετοι, seu ἐν θέσει in certo cœli positu. Al. sidera & astra.

Stellæ
- bnominius insignitæ
- ἀνώνυμοι

Distinctio hæc est Arati.

2. Cosmographis Sporades insulæ sunt quæ mari Cretico & Ægeo includūtur, ut sunt Cyclades circa Delum. Ita dictæ quod disiectæ & absq; ullo ordine positæ essent.

3. Medicis venæ Sporades dicuntur venæ magnæ bifurcatæ circa inguina & utrumq; femur illinc ad crura & pedes descendentes, quædam propagines inordinatè cutē permeantes, sic dictæ quod modicis intervallis dissitæ & sparsæ sint.

4. Νόσοι σποράδες, morbi Sporadia seu σποράδην, hoc est, sparsim vagantes, Medicis sunt dissimiles, qui privatim singulos, non universum infestant populum, & quovis anni tempore nunc hos modò illos affligunt, cujus generis sunt pleuritides, peripneumoniæ, anginæ renum vesicæque calculi, ophthalmiæ, tabes. Hi enim cum οὐχ ὁμογενεῖς sed dissimiles inter se sint, diversa corporis loca occupant, è differentibus causis oriuntur, varios & diversos quovis anni tempore, quavis regione, qualibet temporum con-

stitutione prehendūt. Thom. Jordan.

Morbi
- πάγκοινοι seu πάνδημοι, universales, cōmunes
  - Epidemii publici, ut pestilentes.
  - Endemii, vernaculi, Patrii ἐπιχώριοι, regionales ..., ut Lusitanis patria dicitur phthisis, Mediolanēsibus Podagra, ... Scorbutus.
- Sparsi, dispersi, Privati, Palantes, Palatim grassantes, ut Lippuda, Scabies, seu Psora, hydrops.

5. In Polit. Sporadica (σποραδικά) animantia sunt Solivagæ bestiæ seu animantia incivilia & solitaria, non gregalia: quibus opponuntur ... seu ἀγελαῖα. Arist. 1. Polit.

Σποράδην concepti sunt vulgò quæsiti, spurij, S. P. id est sine Patre, hoc est, incerto vel injusto patre nati. Vide Jurec.

Σπουδαῖος

1. Proprie est qui ornatus est virtute practica & in actionibus secundum virtutem assiduè versatur, nec est otiosus.

2. Communiter dicitur de eo, qui in qualibet animi facultate vel animali, vel vitali, vel naturali perfectus, vel quasi perfectus est. Animali quidem vel interna ratiocinandi, rec... imaginandi; vel externa ... & sensu. Virtutis enim ... ficatio etiam sæpè gener... etiam sapiens potest d...

3. Arist. est idem quod peritus & ex...

... Vide l.10.Eth.c.5.&chol. Zuing.

4. σπουδαῖον opponitur τῷ γελοίῳ, ludicro, jocoso, ridiculo, idemque est quod severum & grave, Arist.l.10.c.6 Vita beata ea esse videtur quæ ex virtute est. Atq; hæc in rebus gravibus, severis & seriis, non in ludo, neq; in joco posita est. ... ...

... σπουδάζειν interdum est res serias agere. Lambinus.

Στοιχεῖον.

Στοιχεῖον dicitur analogicè de significatis suis, teste Thoma Aqui. Analogicè, i. est, secundùm similitudinem seu convenientiam unius rationis formalis, quæ uni convenit primò & per se, aliis verò per analogiam ad illam ... & principaliter significat principium & causam materialem internam ejus, cujus est elementum, i.e. id, ex quo aliquid fit, sive sit remotum, ut materia prima, sive proximum, ut quatuor corpora simplicia. Itaq; est pars compositi, 1. Dicitur etiam forma στοιχεῖον, quia cum materia rem componit.

3. Dicitur στοιχεῖον quod primo secundùm situm cum alio rem compo... ... in figuris Geometricis con... ... lineæ dicuntur Elementa.

4. Quod secundum virtutem tant... non secundùm substantiam co... ... rem ingreditur: Itaq; ne... pars generi. Ita Cœlum dicitur ... mentum respectu eorum, quæ ... te ejus generantur.

5. Impropriè Genera & magis Un... salia dicuntur Elementa speci...

Στοιχηδόν.

... carmen artifi... est, quod secundum longitud... ... legitur, postea à superiore

l.10.Eth.c.5.&chol. Zving.
opponitur τοῦ γελοίου, ludi-
so, ridiculo, idemque est
rum & grave, Arist.l.10.c.6
ea esse videtur quæ ex vir-
tq; hæc in rebus gravibus,
seriis, non in ludo, neq; in
n est. Δοκεῖ δ᾽ ὁ εὐδαίμων βίος
εἶναι, οὗτος δὲ σπουδαῖος, ἀλλ᾽
.
interdum est res serias age-
ius.

στοιχεῖον.

ur analogicè de significa-
te Thoma Aqui. Analogi-
cundùm similitudinem seu
ntiam unius rationis for-
e uni convenit primò & per
tò per analogiam ad illam.
rincipaliter significat prin-
e causam materialem inter-
, cujus est elementum, i.e. est
o aliquid fit, sive sit remo-
materia prima, sive proxi-
quatuor corpora simplicia.
pars compositi, 2. Dicitur
orma στοιχεῖον, quia cum mate-
componit.
στοιχεῖον quod primo secun-
am cum alio rem componit.
guris Geometricis constitu-
neæ dicuntur Elementa.
secundum virtutem tantùm,
cundùm substantiam consti-
rem ingreditur: Itaq; non est
niti. Ita Cœlum dicitur Ele-
n respectu eorum, quæ virtu-
generantur.
priè Genera & magis Univer-
icuntur Elementa specierum.

στιχοδίλεκτον.

ecticum carmen artificiosum
d secundum longitudiné te-
gitur, postea à superiore dictio-

ne descendendo ad inferiorem usque per quasq; inter medias dictiones. In eo observetur ut quæ dictio fuit secunda, tertia, quarta, quinta, sexta, eadem sit secunda, 3tia, 4ta, 5ta, sexta, in initio semper carminis. Nomen habet à στίχος, id est, versus & δὶς, id est, bis, & λέγω, id est scribo vel dico: Exemplum.

Christus delitiæ, pax cordis, gloria mentis
Delitiæ regum, potus fons, dulcis imago,
Pax pot⁹ prudētia jugis vita potestas
Cordis fons jugis, proles æternaq; patris
Gloria Dulcis, vita æternaq; fulgida porta
Mentis imago potestas patris porta suprema

συγγνώμη.

συγγνώμη 1. significat veniam qua peccato ignoscitur. 2. Voluntatem veniæ dandæ. 3. moderationem seu concessionem ex æquo & bono. In hac significatione accipitur à Paulo 1. ad Cor. 7. v. 6. qui conversus est sic. Hoc autem dico ex concessione, non ex imperio. Ἔχειν συγγνώμην est veniam dare seu ignoscere; alias συγγινώσκειν. συγγνωμονικὸς Arist. in Eth. l. 6. idem est quod promptus ad ignoscendum, c. 11. Συγγνώμη est sententia (Zanch. de sponsal.) ad judicandum ex æquo & bono apta accommodataq;.

συγκοπή, Syncope.

1. Syncope Poëtica & oratoria de medio tollit, quod Epenthesis auget, ut decrêrunt, pro decreverunt; Repostum pro Repositum. Hæc figura rectius diceretur Mesocope (μεσοκοπή.)
2. Est & Musica quædam Syncopatio, quæ spectat ad temporis perfecti diminutionem, de qua nonnulli præcipiunt in doctrina de perfectione & imperfectione notarum. Faciunt eam Poetici Musici ratione temporis, cum minor nota ultra aliquot

majores notas deducitur adnotam usq; sibi respondentem. Vide exempl. in Pract. Mus. Joh. Zangeri Oenipontani.

3. In Pathologia Syncopa est animæ deliquium seu defectio & præceps virium lapsus. Suffocatur hic cor interdum. Hæc varias habere potest causas. Nam quandoq; sequitur ad nimiam plenitudinem, ad vacuationem & inediam immodicam, ad animi πάθη immoderata & atrocia, ad qualitatem occultam, quandoq; ad venenatam: Deniq; ad quamcunq; intemperiem in corde ὑπὲρ μέτρον, i. e. excedentem.

4. In eadem doctrina occurrit & alia συγκοπὴ, quæ appellatur Stomachica, eò quòd oboriatur propter graves affectiones Stomachi seu orificii ventriculi, quod vicinum est & quasi oppositum cordi, & propter multos nervos exquisitum habet sensum, ut cum inflammatur, cum vellicatur & mordetur ab acribus aut malignis sive humoribus sive vaporibus.

σύγκρασις Syncrasis, Syncrisis, metacrisis. Idio-Syncrasia, Idio Syncrisia.

Syncrasis στοιχείων elementorum est temperies, ut quæritur, an omnium actionum causæ proficiscantur ab Elementorum Crasi. Complexionem etiam vulgò vocant, id est, συμπλοκὴν qualitatum. Fernelius discernit ab ea proprietatem abditam seu occultam, seu propriam rei naturam indolemq;. Hæc est Fernelio ἰδιοσυγκρισίας, qua voce usus est lib. 4 de Methodo, vel ἰδιοσύγκρισις, & nonnullos morbos ait esse totius formæ seu substantiæ. Fracanzarius Vicentinus occultarum proprietatum, & totius substantiæ nominibus rejectis Innominatam seu occultam Temperiem nonnullorum morborum causam esse sentit. Talis temperies Græcè dici potest ἰδιοσυγκρασία, id est, propria coeuntium qualitatum temperies. Chymici ἰδιότητας seu proprietates & conditiones corporum vocant, quæ vel sunt in sale, vel in Sulphure, vel in Mercurio. Sic in Idea Med. [illegible] Petrus Sever. Danus. Nulla est constans proprietas ullius corporis, [illegible] non vel in sale vel Sulphure vel Mercurio deprehendatur: (Oleitas rerum in omnibus sulphur est.) Et: Diu multumq; de opio dubitatum est, qua ratione in tanta amaritudine stupefaciendi vis excelleret. Nos substantiarum facta separatione sulphur [illegible] oleosum quippiam deprehendimus planè narcoticum. Ejusdem naturæ sulphura antea conspexeramus eadem industria in multis naturæ partibus, in vitriolo, nitro, salibus ferè omnibus, in sulphure vulgari, [illegible] herbis plurimis. Itaque nec calori, nec frigori, nec humiditati, nec siccitati, nec tenuitati, nec crassitiei hanc opii proprietatem seu ἰδιότητα asscripsimus, sed tali corpori, id [illegible] Sulphuri narcotico. Manifesta hæc est proprietas, facta artificio[illegible] corporum analysi seu anatomia [illegible] separatione, ante hanc propter compositionem occulta & occultata. Hac ipsa etiam in opio Sal quoddam diaphoreticum, (id est, Sudoris expulsivum) deprehendimus, qu[illegible] subtili resolutione penetrando sudores movet, cujus similitudinem in multis partibus similiter demonstrare possumus. Hæ proprietates ab [illegible] essentia vel ejus crasi fluunt non [illegible] stunt ex congressu & mixtione Elementorum Chymicis. Hier[illegible] Wolfius vocem ἰδιοσυγκρασίας [illegible]

[illegible] ad animum. In Commentar. in Offic. Cicer. Hominibus universis personam imposuit ipsa natura ma[illegible] cum excellentia præstantiaq; [illegible]mantium reliquorum. Hæc non [illegible] est quàm generale decorum potest dici [illegible] & [illegible]) Altera est persona, quæ propriè singulis est tributa: Ut & in corporibus & formis magnæ sunt dissimilitudines. Hic Physicæ δυνάμεις & ἀδυναμίας [illegible] ἰδιότητας & ἰδιοσυγκρασίας continentur: Exempla peculiarium personarũ sunt vel viribus ad luctandũ vel ad cursum velocitate valere: in[illegible] esse formæ aut dignitatem aut venustatem. Et hæ sunt ἰδιότητες sive ἰδιοσυγκρασίαι corporum. In animis au[illegible] [illegible] peculiaria sunt. neq; communi[illegible] cum omnibus, multus lepos, sin[illegible] [illegible] severitas, multa hilaritas, In[illegible] numerabiles deniq; sunt & aliæ di[illegible] similitudines naturæ morumq; m[illegible] minè tamen vituperandorum. H[illegible] sunt ἰδιότητες sive ἰδιοσυγκρασίαι ani[illegible] mi. Magis propriè dicerentur ἰδιοσυ[illegible] [illegible] vel ἰδιοσυγκρασίαι animi. Voc[illegible] ἰδιοσυγκρασίας usus etiam est in Pol[illegible] ticis & de Politicis Johannes Serr[illegible] [illegible] In Annotat ad 4. Plat. de Repu[illegible] Verba ejus sunt: Benè stabilita pue[illegible] [illegible] disciplina Plato negat esse nece[illegible] de singulis rebus leges condi, cum [illegible] [illegible] sit planè infinitum & [illegible] quoq; peculiarium institutorum [illegible] habitu, vestitu, cibo) ἰδιοσυγκρ[illegible] omnibus accommodari tempori[illegible] locis, personis, nec debeant nec [illegible] [illegible] Hic minùs rectè dixisset [illegible] [illegible] ἰδιοσυγκρασίας. Generalius [illegible] licet nomen est ἰδιοσυγκρισία, S[illegible] [illegible] ἰδιοσυγκρασία. Idem in ex[illegible] 9. de Legibus. Non omnia le[illegible] comprehendi possunt sed mul[illegible] judicis sive prætoris arbitrio[illegible]

num. In Commentar. in
r. Hominibus universis
mposuit ipsa natura ma-
xcellentia præstantiaq;
n reliquorum. Hæc non
uàm generale decorum
κοινοτεξοπία & κοινοκρασία)
ersona, quæ propriè sin-
puta: Ut & in corporibus
agnæ sunt dissimilitudi-
ysicæ δυνάμεις & ἀδυναμίαι
ίαι & ἰδιοσυγκρασίαι con-
cempla peculiarium per-
t vel viribus ad luctandū
m velocitate valere: in-
aut dignitatem aut venu-
æ sunt ἰδιοτεξοπίαι sive ἰδιο-
corporum. In animis au-
aria sunt. neq; communia
bus, multus lepos, sin-
eritas, multa hilaritas, In-
les deniq; sunt & aliæ dis-
nes naturæ morumq; mi-
en vituperandorum. Hæ
ξοπίαι sive ἰδιοσυγκρασίαι ani-
s propriè dicerentur ἰδιοσυ-
l ἰδιοσυγκρίσεις animi. Voce
σίας usus etiam est in Poli-
e Politicis Johannes Serra-
nnotat ad 4. Plat. de Repub.
us sunt: Benè stabilita pueri-
ina Plato negat esse necesse
is rebus leges condi, cum id
sit planè infinitum & illæ
eculiarium institutorum (de
vestitu, cibo) ἰδιοσυγκρισίας
s accommodari temporibus,
sonis, nec debeant nec pos-
le minùs rectè dixisset Ser-
οσυγκρασίας. Generalius sci-
men est ἰδιοσυγκρισία, Speci-
οσυγκρασία. Idem in expl. lib.
gibus. Non omnia legibus
hendi possunt sed multa sunt
sive prætoris arbitrio relin-

quenda ut est omnis de facto tractatio, quæ tota ἐν ἰδιοσυγκρισίᾳ judicis versatur. Et judex legislatoris leges ad facta applicabit atq; accommodabit, factorum circumstantias prudenter & sobriè notabit & ex illa factorum ἰδιοσυγκρισίᾳ ex legum præscripto & mandato describet sententias.

Explicatio.

Differunt ἰδιοσυγκρασία & ἰδιοσυγκρισία, ut σύγκρασις & σύγκρισις, sicut Genus & species. Hæc enim vox illâ est generalior. Illa propriè significat propriam diversarum naturarum crasin: Hæc verò notionem & propriam naturam concretionemvé & constitutionem cujuslibet.

Ita proprietas vel differentia individuans seu individuifica potest dici Individua ἰδιοσύγκρισις. Sic συγκρίματα Græcis sunt miscellæ qualibet. Μετασύγκρισις est instauratio vel mutatio habitus seu status corporis præter naturā se habentis. Hinc Pharmaca μετασυγκριτικά, id est, Recorporativa ut loquitur Cælius Aurelianus. Objectio. Non legitur usquiam συγκρασία. σύγκρισια. Ergo nec potest dici ἰδιοσυγκρασία aut ἰδιοσυγκρισία. R. Neganda est consecutio & danda ἔνστασις; Etsi enim Græci non dicant πραξία, πραγία, tamen apud Græcos utrumq; est ἰδιοπραξία, ἰδιοπραγία. Tanta est vis compositionis. Vox ἰδιοσυγκρασία bis legitur in Method. Θεραπευτ. Galeni. quæ loca mihi monstravit D. Johan. Hartmann. Coll. vir ἰατρικώτατος. Sic aliud est ἐπίκρασις, aliud ἐπίκρισις. Epicrasis medicorum filijs est temperatio quædam pravorum humorum in corpore, quæ fit paulatim & sensim per aphæresin vitiosorum succorum, & prosthesin bonorum; quæ Græcis πρόσθεσις est. Epicrisis verò significat approbationem, confirmationem, adjudicationem, discreti-

creti-

vretionem, dignotionem, vox Logica, Physica & Politica.

Libr.3.cap.13 Locor. Com. Francisc Valeriola pag.713. definit ἰδιοσυγκρισίαν propriam qualitatem, qua ad aliquid unum vel naturali appetitu movemur, ut amplectamur, vel naturali odio refugimus, ut abhorreamus. Ex hoc loco patet Valeriolam ἰδιοσυγκρισίαν subycere συμπάθειαν & ἀντιπάθειαν occultas rerũ inter se invicem consensiones & discordias. Sicut & ex illis, quæ sequuntur: Quam hominúm aliam atq; aliam proprietatem in rerum delectu Greci ἰδιοσυγκρισίαν vocant: Hæc efficit, ut alius bubulam, suillam alius impensè amet, vel extremè oderit. Ad hunc locum deduxit nos D Vechnerius. Theod. Zwing. in Medic Physiolog. Temperatura est manifesta sensui & rationi vel occulta, eaq; vel sensui vel rationi vel utriq;, ut pleraq; partium temperaturæ, quarum ἰδιοσυγκρισίαν solus Deus novit, teste Galen Confusam tantùm notionem de ea habet homo.

συζυγία.

συζυγία in Polit. est conjugium, societas. (Hinc συζυγοῦς conjuges) ordinum instructorum in acie conjunctio.

In Phys. est conjunctio contrariorum vel qualitatum inter se dissidentium.

In Logica συζυγία seu ὁμοζυγία conjugatio est verborum ortorum ab uno, quæ variè commutantur.

In Poetica συζυγία est pedum duplicitas, ut συζυγία jambica est duplex Jambus ∪-∪- quæ alias dicitur Dipodia & Tautopodia. Interdum tamen συζυγία distinguitur contra Dipodiam, ut Dipodia sit cum idem pes geminatur, ut Jambus, qui tunc dicitur Dijãbus. Syzygia verò cum conjunguntur duo contrarij, ut trocheus seu choreus & Jambus -∪ ∪- Dicitur Choriambus.

Sympathia συμπάθεια, συμπαθής.

Compassio & compassum scholasticorũ sunt. Ab his Scal. & alij latinitatis studiosi abhorrent & malunt vocem consensus, cognationis, convenientiæ-vè naturæ, naturæ duorum c... ationem; ut etiam in unum conveniãt. Sed hæc significatio est spec... or & φυσικωτέρα, respiciens ... Ἀντιπάθεια (naturæ repugna... accipitur in Responsione ad ... onem istam; Quomodo Cor à ... tijs affici in affectibus posse? R... Id propter συμπάθειαν hic cordis & ce... rebri, quæ est vel à nervo ... p... qui à sexto pari nervorum cereb... cor pertinet, vel à spirituum ... nicatione, vel quòd sedes vi ... ut sit hæc συμπάθεια inexpl... Cor autem à notitijs affectum ... affectionem per spiritus cerebro ... dit, ut per nervos totum corpus ... percipiat & cordis motibus affi... tur, retaliatione quadam.

Aliàs, ut in Ethic. significat συμπ... commiserationem, societa... κοινωνίαν doloris, vel sen... incommodorum, pro qua q... condolentiam dixerunt, quod ... catiores respuunt. Vide vocem ... χία.

συμβαίνειν *accidit.*

συμβέβηκε 1. Propriè est, con... accidens est; ut hoc ex eo ... quod illi causam sciunt ... Aristot. 1. Metaphys. c. ...

2. Impropriè, idem est ... ut Aristoteles ibidem Soc... ut homo sit. Ergo ... bus accidunt universa... Re... Accidere hic dicitur A... ita cõvenit subject... à subjecto disti[n]guatu[r] ...

accidunt, id est, conveniunt univer- salia.

Sic ut Fonseca etiam in captione accidentis Arist. accepit nomen accidentis nempe pro prædicato quod modo aliquo diversum est à subjecto, cu[i] verè convenit, & in hac enunciati[o]ne Homo est animal, cui opponi[t] illam, vestis est indumentum, lib. 8 Dialect. c. 10. sed hanc improprietatem seu ἔχρην nolim te imitari.

σύμβολον

Symboli vocem Scaliger lib. 1. de ca[usis] L. Latin. cap. 20. accipit, p[ro] communi quadam re multis. Ve[r]... sunt. Mutatio literæ est parte in... lum, vel manifesta, vel occulta p... us alterius abolitio, assumptioq; ... trarei, neque enim mutaretur ... symbolo. Apello nunc symbol[um] quod Philosophi communem qu[an]dam rem à natura collatam

Physici, facilius, dicuntur transmu[tari] ea, quæ habent symbolum, id est, ... habent inter se cognationem; ... Grammaticis dici potest mutari ... lementa, quæ habent inter se co[gna]tionem, quæ est aut generica, ... vocalis in vocalem, consonan[tis in] consonantem; aut quæ secu[ndum] speciem fit, ut est certæ vocalis ... tam.

Symbola accipiuntur pro dictis ... magni viri semper habent in ... ut quasi sua faciant.

Accipiuntur etiam pro Indicij[s] ... ficantib[us] (animo aliquid, ut ... tur, intimantibus) Medico ... prudentia in deliberando, & ... tia in operando. Horum ... veteres symbolicè voluerũt ... te, cum Gallum vigilanti[æ] ... nimal & serpentem prude[ntiæ sym]bolum Æscula pro Medic...

t, id est, conveniunt univer-

seca etiam in captione acci-
rist. accepit nomen acciden-
e pro prædicato quod modo
diversum est à subjecto, cui
venit, & in hac enunciati-
mo est animal, cui opponit
estis est indumentum, lib. 8,
. c. 10. sed hanc improprieta-
ξχεσιν nolim te imitari.

σύμβολον

vocem Scaliger lib. 1. de cau-
Latin. cap. 20. accipit, pro
uni quadam re multis. Verba
t. Mutatio literę est parte inco-
vel manifesta, vel occulta par-
tius abolitio, assumptioq; ex-
, neque enim mutaretur sine
lo. Apello nunc symbolum
Philosophi communem quan-
em à natura collatam
facilius, dicuntur transmutari
e habent symbolum, id est, quæ
t inter se cognationem; ita in
maticis dici potest mutari ea e-
ta, quæ habent inter se cogna-
m, quæ est aut generica, ut est
is in vocalem, consonantis in
nantem; aut quæ secundum
em fit, ut est certæ vocalis in cer-

a accipiuntur pro dictis, quæ
ni viri semper habent in ore, ita
asi sua faciant.
untur etiam pro Indicijs signi-
tib° (animo aliquid, ut loquun-
intimantibus) Medico opus est
entia in deliberando, & diligen-
n operando. Horum utrumque
res symbolicè voluerũt ostende-
cum Gallum vigilantissimum a-
al & serpentem prudentiæ sym-
am Æscula pio Medico tum fe-

rè patri sacrum finxerunt. (Hic symbolum menti aliquid subjicit, seu insinuat)

È Barbarorum, Physicorum schola profectum: Lat: In qualitate convenire seu communicare.

Canon.

Facilior est transitus ab uno symbolizantium in alterum ut facilius fit ex igni aër, quam aqua. Aqua & terra symbolissant, id est, inter se conveniunt in frigido.

συμπληρωματικῶς.

συμπληρωματικῶς significat idem, quod Scholasticis complete universaliter, eiq; opponitur διαιρετικῶς, ut *Multis* impropriè accipitur *pro omnibus*: *Vel singulis individuis*, nullo excepto, ut essentia per se multis (id est toti multitudini individuorum) individuis ejusdem speciei κοινὴ est: propriè vero διαιρετικῶς pro quibusdam.

In Matthæo, qui pro multis effunditur, accipitur διαιρετικῶς pro multis, id est pro electis, seu verè credentibus, pro omnibus n. fusus est sanguis Christi, quod ad ἱκανότητα seu sufficientiam attinet, ratione servatoris, ut cujus passio idonea sit ad servandum & liberandum omnes, modo eam per veram vivamq; sibi applicent fidem; Sed pro solis electis vereq; credentibus effusus est, quod attinet ad efficientiam, seu beatitudinis consecutionem. Ideò non ait pro omnibus, sed pro multis. Hæc Patrum & Scholasticorum sententia est, cui libenter annuo.

συμπλοκή, πλοκή.

Symploce 1. significat complicationem seu copulationem; rerum ejusdem generis, vel diversarum, sive benè, sivè malè cohæreant.

2. Congressum seu conflictum sive is sit hostilis, sive Venereus,

3 Est figura Rhetorica, in qua idem sonus in principio & fine repetitur. Romanus Aquila inquit, est figura sæpius ab una parte orationis incipiens, & toties in unum eandémq; desinens: Ut Quis legem tulit? Rullus. Quis tribus sortitus est? Rullus.

Quidam vocant ἐπανάληψιν, quæ vox sonat resumptionem.

Elegans exemplum Symploces in his versiculis Jambicis Trimetris seu senariis.

ὁ πολλὰ πράττων { πολλὰ καὶ ἁμαρτάνει / πολλὰ καὶ λύπας ἔχει

Qui multa aget { Peccabit idem sæpius. / Dolebit idem sæpius:

At Ploce πλοκὴ repetitionis species est Rhetoribus, in qua posterius est prioris quædam descriptio, Ut; in hoc tumultu Consul erat consul, id est erat vir, erat fortis & constans, qualem decet esse consulem. Ad illum diem Memmius erat Memmius. Hic subjecto persona, prædicato qualitas significatur. Deus est Deus (id est, pater) Abrahami. Homo matutinis horis totus est homo, ait Erasmus Roterodamus. Iteratio hæc Emphatica est.

συμπράττειν.

συμπράττειν idem est quod συνεργεῖν, id est adjuvare. Adjuvare autem & auxiliari multi putant, sed errore magno, esse synonyma. Adjuvare est alteri in servire & operam dare. Sic dicimus Aliquem sua opera adjuvare. Auxiliari seu auxilium ferre dicimur ei, qui versatur in periculo, aut cui adversi aliquid accidit: Adjuvare autem etiã eum, cujus res sunt valdè secundæ: Auxiliari ei dicimur, qui ab altero opprimitur, aut oppugnatur: Adjuvare a. etiã eum, qui alterũ oppugnat. Ter. in Eunuch. Faciã [illegible] bo operam, adjuvabo. In Phorm. Fortes fortuna adjuvat. Cic. off. 3. Quis est habendus is, qui non modò non repellit, sed etiam adjuvat injuriam? (Hic non rectè diceretur, auxilium fert injuriæ) pro Quint. Non ad mendacium obtinendum: Sed ad verum probandum veritatem adjuvare. Pro Archia: Literæ ad percipiendam colendámq; virtutem adjuvant. 1. off. Vicinũ potius adjuveris in frugib' percipiẽdis, quàm aut fratrẽ aut fam[iliarem]. &c. Gloria in rebus maioribus administrandis adjuvat plurimum. Ibidem: In ijs, qui se adjuvari volunt, non ut ne affligantur, sed ut ad altiorem gradum ascendant, restricti omino nullo modo esse debemus. In his exemplis Auxiliandi verbum nõ rectè adhiberetur.

Ita aliud est Adjumentum quàm Auxilium, aliud Adjutorem esse, quàm auxilium ferre. Terent. In Psaltria emẽda hic adjutor fuit, id est συνεργός. Cic. Magno ad victoriam fuit adjumento Off. 2. Quos negat sine adjumentis hominum tantas res efficere p[otui]sse. Dion. Lambinus in 9. Eth. Arist.

Usus.

Lib. 3. cap. 11. de moribus dicitur, [illegible] συνεργεῖ fortibus. Quæritur An verto[n]dum cum Persenio sit, Ira fortibus subsidio est? Lambinus negat quod [συνερ]γεῖν non sit idem quod Lat[inum subsi]dio esse. Itaq; vertit Fortes [ira adju]vat, (id est causa est adjuvans [illegible] ad adeunda pericula [illegible]. Satis acutum: Aliud [illegible] præsidia periculis & adjume[nta] [illegible] bus quærenda sunt.

Συμπ͂ωμα.

ail. i. id est φ casus vel even-
rdū distinguunt à voce τύχη.
s n. dicunt cum quopiam ali-
nte & quod nihil ad rē quæ
it, faciat, extrinsecus quip-
citatum contingit: exempli
Te deambulante Solem defi-
ἀπότυχες verò, cum quopiam a-
gente alicuius rei gratia, ali-
eo actu præter propositum
, ut scrobem facientem ut ar-
ferat, thesaurum defossum
e. Interdum idem est quod ac-
lic Indorum Συμπ͂ωμα est ni-
ri sic Συμπ͂ωμα cursus lunaris
quium Solis. Aristoteles in lib.
atione & somno. Apud Me-
ifariam usurpatur; genera-
significat quicquid à natu-
u recedit, seu id omne quod
naturam in corpore accidit,
morbus & morbi causa inter-
tinetur. Specialim verò Me-
μπ͂ωμα significat πάθος seu
onem quæ propriè & immedi-
morbum consequitur, non
tq; umbra corpus, ita ut ubi-
Symptoma fuerit, necesse sit
m tanquam causam huius
fisse, sicut umbra nulla esse
nisi etiam sit corpus. Sic febris
s est, dolor capitis, sitis, vigi-
ptomata f. brevis ht. Pleuritis
is est, punctio & dolor intole-
Symptoma est.
gnit Galenus Συμπ͂ωματα ab ac-
e: vocat accidens quod conse-
rem aut Facultatē rectè ac na-
er se habentem, qualis est co-
ridus in puella sana, nigredo in
, bona cōcoctio in ventriculo;
tomata vocat, quæ ad partium
os accedunt seu adveniunt; ut
ppitudo in oculo, pallor faciei,

cruditas ventriculi. Sunt, & Medici qui Symptoma specialiter acceptum tribus modis accipi dicunt: Uno cōmunissime pro omni alteratione secundum aut præter naturam: sternutamentum, oscitatio, pandiculatio tremor in senibus, rigor, & qualitates mutatæ ex amore & alijs animi passionibus sunt naturalia accidentia, quæ etiam symptomata dicuntur. 2. Minus communiter pro omni eo, quod præter naturam homini accedit, sive morbus sit, sive causa, Symptoma in specie dictum, Ita Symptoma non est opus naturæ. 3. Specialiùs pro his accidentibus, quæ morbum sequuntur. Ita Symptoma est actio læsa à morbo. Defin. Mercati. Fatuitas est Symptoma in actione diminutæ facultatis Existimatricis, Galeno teste, & fit tunc Mercato, cum quis intelligit intelligenda, & parum de iis ratiocinatur. Oblivio Symptoma est in actione abolita vel deminuta memoriæ.

Aristoteles in l. de divinatione in somno usurpat Symptoma pro accidente seu eventu fortuito, qui nulla certa causa, sed casu, ac temerè videtur rem aliquam sequi; ut quædā somnia sunt Somptomata, i. e. accidētia eorū quæ fiunt & eveniunt; Cum ambulante aliquo Eclipsin patitur Sol, eclipsis illa est συμπ͂ωμα ambulationis, id est casu fortuito accidit ut tum Sol deficeret, cum homo ambularet. Contrà ambulatio etiam hominis est symptoma eclipseos Neq; n. eclipseos signum est ambulaturum hunc vel illum hominem ac multò minus causa. Siquidem nulla ratione necesse est deficiente Sole hominem ullum progredi, vel ambulare, vel ex scalis deorsum ruere. Memoria digna est sententia Aristotelis: διὰ τῶν συμπ͂ωμάτων

μάτων ἐδὲν ὅτι ἀεὶ γίνεται, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Nullum est Symptoma quod semper aut ut plurimum accidat.

σύμφυσις.

Symphysis est naturalis ossium unio, per quam ossa, quæ duo erant, continuantur & unũ fiunt. Articulatio est naturalis ossiũ structura, in qua duorũ ossium extrema sese tangunt, sic Hippocrates l. de loc. in hom: Quæcunq; ossa inter se committuntur, ea omnia articulos faciunt. Symphyseos igitur natura in continuitate, articulationis in contiguitate seu solo extremorum contactu consistit.

Symphysis Immediata est vel Mediata. Illa fit sine medio. Sic ossa, quæ mollia sunt & fungosa ἀμέσως (sine medio) coalescunt. Hæc verò fit cum medio. Sic coalescunt ossa sicciora & duriora. Medium coalitionis hîc triplex est, Ligamentum, Cartilago, Musculus.

συναγωγή.

In philosophia 1. συναγωγὴ est multorum in unum collectio. Opponitur διαίρεσιν seu ἀνάλυσιν, quæ unum in multa diducit seu resolvit. Interdum vocatur etiam γένεσις & σύνθεσις.

2. Significat conductionem, ut cum orator in unum conducit assumptionem complexionem ratiocinationis, συναγωγὴ dicitur. Exemplum habes in orat: pro Archia, & alibi. Valentinus Erythræus.

συνακόλουθα.

συνακόλουθα dicuntur connexa, vel consequentia. συνακολούθησις est cohærentia seu connexio: Ut mens non necessario assentitur cuilibet vero, nempe cujus cum primis principiis connexionem & συνακολούθησιν non cernit.

συναλοιφή, Compressio, Colisio.

Synalœphe Grammatica vox est. Est autem duarum vocalium aut diphthongorũ in unam vocalem aut diphthongum mutatio. Estq; vel simplex, vel composita. Simplex fit. 1. per Elisionem, ut ἐπ' ἐμὲ, pro ἐπὶ ἐμὲ, id est adversum me. 2. Per crasin, τὦμα, pro τὰ ἐμὰ, id est mea. 3. Per Synæresin seu contractionem, ut Νηρῇδες pro Νηρηΐδες, id est Nereides.

Composita fit 1. per Elisionem & Synæresin ut κἀγὼ pro καὶ ἐγὼ, & ego.

2. Per Elisionem & crasin, ut ἐμοὐπέδυνε pro ἐμοὶ ὑπέδυνε, id est, me subiit.

3. Per Crasin & Synæresin ὡπόλλων, pro ὁ ἀπόλλων, id est Æpolux.

4. Per Elisionem, Crasin, & Synæresin: Ut ἐν τᾔθιοπίᾳ, pro ἐν τῇ αἰθιοπίᾳ in Æthiopia.

Vocant figuram Scansionis, sed non semper est. Latini imitati sunt, ut græci ἀρετή. ἐστι pro ἀρετή ἐστι. Sic Latine Quid opu, st verbis: pro, quid opus est verbis?

Synizesin vocant, cum in dimensione duæ Syllabæ distinctæ positæ, pro una conjuncta, & quasi contracta syllaba sumuntur, ut apud Hesiod. ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει pro ῥεῖα monosyll. apud Homerum χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ. Hic χρυσέῳ dissyl.

συνάρχειν, unà regnare.

συνάρχειν alio modo dicitur in divinis seu Sancta Triade, aliter in rerum gubernatione & conservatione. Hoc est aliter συνάρχει θεῷ causa secunda, aliter filius seu λόγος Patri. Causæ secundæ dicuntur συνάρχειν causæ primæ, Deo, id est unà cum Deo obtinere imperium ὡς συνεργοὶ, & ὑπουργοὶ, id est causæ ministeriales. At λόγος dicitur patri συνάρχειν, ut patri ὁμοδύναμος. Itaq; filius Dei non est dicendus est instrumentum patris in gu-

Σ ante Υ

gubernatione mundi. Tres personæ quasi Sociæ in creando, sunt unum mundi, omniumq; rerum in eo efficiens.

συνδυασμός. Syndyasmus, συνδυάζειν.

Syndyasmus duo apud Aristotelem significat.

In Politicis copulationem seu Societatem duorum, qualis est conjugalis verè vel quasi.

In Physicis rerum naturalium, quæ consociari possunt, conjunctionem, u[t] cum dicit Aristoteles 2. de partibu[s] animal. c. 2. Sanguis est calidus pe[r] modum consociationis κατὰ τὸν συνδυασμόν. Hic συνδυασμὸς seu συνδύ[ασις] etiam interdum ab Aristotele d[icitur] μέθεξις participatio & ... cap. 3. Unde τῷ πάθει aliquid tale d[icitur] ... & per accidens, non autem ... Jacob. Schegk. ... Aristotele. Exempli causa, sangu[is] subjecto seu natura calidus non e[st] quia separatus ab eorum, in quib[us] habetur, natura citò refrigeratur, s[ed] per συνδυασμὸν (consociationem) pl... ad accidentariam (seu τῷ πάθει, id e[st] que per accidens. Ignem subjecto ... calidum esse, seu καθ' ἑαυτὸ ... sua que caliditate constat. ... rum verò vel aquam per acciden[s] Syndyasi seu μεθέξει (participa[tio]ne) seu caliditate ἐπικτήτῳ (acq[uisi]ta). Docet eodem loci Aristote[les] Quod natura tale est, id magis tal[e] quam id, quod τῷ συμβεβηκός per asso[ciati]onem tale est, ut magis calidu[m] φύσει & ἁπλῶς, natura calid[um] quam quod πάθει, & propter m... habet calorem ἀλλότριον (alie[num]) & ἐπίκτητον (ascititium) ut ... calidior est, quam ferrum, a... calida. Flavabilis ... calida ... sanguis μεθέξει quadam seu ... seu τῷ πάθει, Calidior igitur ...

e mundi. Tres personæ in creando, sunt unum iumq; rerum in eo effi-

yndyasmus, συνδύασις. o apud Aristotelem si-

alationem seu Societa-, qualis est conjugalis.

n naturalium; quæ con-t, conjunctionem, ut istoteles 2. de partibus Sanguis est calidus per sociationis κατὰ τέχνην c συνδυασμὸν, seu συνδύα-rdum ab Aristotele di-participatio & κοινωνία τῷ πάθει aliquid tale di-ccidens, non autem τῇ ἑαυτοῦ. Jacob. Schegk. ex xempli causa, sanguis natura calidus non est, us ab eorum, in quibus ura citò refrigeratur, sed ν (consociationem) pla-riam (seu τῷ πάθει, ideo-dens. Ignem subjectò seu n esse, seu καθ' ἑαυτὸν seu caliditate constat. Fer-l aquam per accidens, ex u μέθεξιν (participatio-ditate ἐπικτήτῳ (acquisi-eodem loci Aristoteles. a tale est, id magis tale esse od τῷ πάθει à per associati-t, ut magis calidum est; ἁπλῶς, natura calidum est πάθει, & propter materiā em ἀλλότριον (alienum) (ascititium) ut ignis quam ferrum, aut aquæ bilis φύσει calida est, sed ξιν quadam seu κοινωνίᾳ. Calidior igitur est flava bilis quam sanguis. Hæc communicatio Aristotelea κατὰ συνδύασιν, est communicatio κατ' ἐπιπλοκὴν quandam, ut ostendunt exempla Aristotelis & Interpretum: id qui negat, testatur se Aristotelis loca nunquam inspexisse. Qui igitur sit ei opposita? Nota tamen hic μέθεξιν etiam alia usurpari significatione ab Aristotele, nempe pro participatione definitionis, ut cum species recipit definitionem generis sui.

Porrò συνδύασις, quam hactenus declaravimus, conjunctorum hæc proprietas est, quod in ea non est eadem numero qualitas, sed specie.

Calor quo ignis calet, & calor, quo aqua calida est, non est unus numero, sed specie. Unum siquidem numero accidens subjectivè esse in duobus numero ac natura diversis, distinctisque δικτικῶς esse non potest. Idem judica de calore vicini, vel contigui, & calore sanguinis, quem ab eo accipit, & velut mutuatur.

Cum duo συνδυάζονται, quorum alter est frigidus, alter calidus, ita ut ille ab hoc incalescat, calor calefacientis, & calor patientis seu calefacti non est idem numero, sed specie. Cum calefacis manum propter ignem, calor qui in igne est, non est idem cum calore qui impressus est manui tuæ, etsi rectè dicatur manus tua esse particeps facta caloris ignis. Unguenti odore imbuitur testa, odor hic unguenti; & odor testæ non est idem numero, ut non est eadem numero lux, quæ est in lucerna accendente, & quæ est in candela ab illa accensa; id experientia patet magistra. Tolle enim unguentum odoratum è testa, odor nihilo secius unguento manet suus, testæ item suus. Amove manum ab igne, ignis calor in ipso manebit,

manebit etiam aliquantisper, calor impressus manui: separa situs tuum calidum à frigido alterius latere jam inde calefacto; tum tuus calor durabit in tuo latere, ut subjecto, manebit & ad tempus aliquod calor ex conjunctione impressus frigido per se lateri, ut subjecto. His adde, quod, cum calor suus & externus differant intentione & remissione (unus enim altero major est) unus numero esse non potest. Theologi in disputatione de Persona Christi συνδυασμὸν & συνδυασμὸν κατ' ἐξοχὴν accipiunt de unione seu copulatione hypostatica τοῦ λόγου & carnis, ac disputant essentialia Deitatis Idiomata carni assumptæ communicari κατὰ συνδυασμὸν, copulationem cum subjecto, in quo insunt.

Collatio.

Ab Aristotele l. 2. de partibus animal. cap. 2. & 3. dicitur proprietas ignis esse calidum sed hæc συνδυάζεται cum aqua & ferro Et calidum natura sanguinis communicatur. Verùm hujus generis συνδυασμὸς ac communicatio non est, unio & κοινωνία Hypostatica. (etsi hæc revera & quidem eminenter sit συνδυασμὸς) Quis enim orthodoxè & consentaneè veritati dixerit, Divinitatis proprietates inesse assumptæ humanitati per accidens (ut sint ejus accidentia? Quis rectè dixerit Deitatem esse magis omnipræsentem. humanitatem verò minus omnipræsentem deitate? Aristoteles 3 de partibus 2 c. ait sanguinem quodammodo esse per se calidum quodammodo non: Caliditatem inesse in sanguinis ratione, quemadmodum albedo inest in ratione hominis albi Quis autem dixerit, carnem Christi esse quodammodo per se omnipotentem, & quodammodo non? omnipotentiam esse in ratione carnis Christi, ut albedo est in definitione hominis albi, & caliditas in [illegible] ignis? Calor in aqua & ferro specie unum est sed numero diversus ab igneo, atque & differt ab eo, ut effectum a causa [illegible] principio [illegible]. Sed quis [illegible] carnem ita esse à Deitate factam [illegible] potentem, & omnipræsentem, ut Deitatis seu λόγου & humanitatis omnipræsentia & omnipotentia sit specie eadem numero diversa? Novi enim calor ab igne effectus & introductus [illegible] ferrum alteratione in ferro, ut in [subje]cto inhæret. & ita facit ferrum [ca]lidum. At omnipotentia & omnipræsentia non inest in carne ut forma [essen]tialis vel accidentalis, & ita [illegible] non facit omnipotentem & omnipræsentem ἐν αὐτῷ.

Συνδεδυασμένον.

1\. Συνδεδυασμένον generatim est, [illegible] id est, aliquid in aliquo, seu [a]liquid in aliquo (ut subject[um] [illegible] catur, seu quo subjectum & [illegible] πάθος significatur: Seu quod [illegible] tat subjectum: ut album: quod [illegible] notat cygnũ: nigrum, q[uod] [illegible] tat Æthiopem: Dicitur & [illegible] (id est denominatum) & [illegible]

2\. Συνδυαζόμενον speciatim dicitur q[uod] subiecto alicui substantiæ per [illegible] secundo modo, ut simum [illegible] & masculinum animal [illegible] Aristoteles 5 Metaphys. [illegible] rell. cont. Cæsalp

Interdum συνδεδυασμένα vo[ca]b[u]la Paronyma reponuntur [illegible] mento subiecti. Ut Ve[ntus] [illegible] stantia cum sit aer certa q[uadam] [illegible] sa agitatus.

3\. totum ex multis integratum [illegible] [illegible] nonnunquam [illegible] [illegible] sunt C[illegible] gio, Astrum, Classis quæ [illegible]

[illegible] per accidens: quorum unumquodq; ex suis partibus integralibus [illegible] esse constitutum Vid: Schegk. in 6. Topic. l. 79. Idem Schegkius Mare vocat συνδυαζόμενον nomen, quia est aqua aliquid perpessa 5. Top. l. 17. Est enim aqua salsa.

Synecticon [illegible]

[illegible] est commune ad unum: primo tribuitur causæ naturali, secundo [illegible].

[illegible] potest causa eorum effectuum, qui ita pendent à causa, ut non durent effectus, cum causa tollitur, ut morbus est [illegible] Sympomatis. Pleuritis est [illegible] ejus febris. A [illegible] his dicitur consummata seu [illegible] effectus. [illegible] causa morbi est, qu[a] præsente morb[us] adest, & qua sublata dissolvitur: Sic dicta, quia essentiam morbi, qui est διάθεσις quædam in animalis corpore illius primò lædens actiones, continet [illegible] dicta conjuncta.

Aliquando reipsa distingui possunt hæc causa & effectum, ut causa morbi & morbus, & in tumore facto humor qui affluxit est causa conjuncta & immediata tumoris, sed non morbus ipse, qui est διάθεσις & formæ mu[ta]tio, calculus in urinæ meatibus [illegible] & [illegible] morbi ca[usa] [illegible], non morbus ipse aut Sympt[oma] [illegible] sanctarum actionum ca[usa] consummata est Spiritus Sanctus [illegible] est voluntas, quæ cœpit ren[illegible]

[Ali]quando [illegible] ita est in ra[tione] morbi intricatum, ut reipsa à mo[rbo] separari non possit, sed ratione [illegible] Et tunc quidam non cau[sam] sed morbum ipsum appellarunt [illegible] [illegible] gravius dicam, non est [illegible] & qui calculum m[orbum] appellat, obstructionem [illegible]

ens: quorum unum-
partibus integralibus
nstitutum Vid: Schegk.
79. Idem Schegkius
συνδυαζόμενον nomen,
iquid perpessa ς. Top.
qua falsa.

licon ἄλλον

une ad unum· prima-
usæ naturali, secun-
ῃ.
sa eorum effectuum,
t à causa, ut non du-
um causa tollitur, ut
νεκτικὸν Sympomatis.
νεκτικὸν ejus febris. A-
nsummata seu πλεκτικὴ
ὴ causa morbi est, qua
adest, & qua sublata
dicta, quia essentiam
διάθεσις quædam in a-
e illius primò lædens
net: ἐκ περιστάσεως dicta

distingui possunt hæc
um; ut causa morbi &
tumore facto humor,
st caussa conjuncta &
noris, sed non morbus
ἐνέργεια & formæ muta-
in urinæ meatibus est
μὲν αἴτιον morbi calcu-
us ipse aut Symptoma.
rum actionum causa
st Spiritus Sanctus, Cur-
itas, quæ cœpit renasci.
ν αἴτιον ita est in ratione
um, ut reipsa à morbo
possit, sed ratione tan-
quidam non causam,
sum appellarunt, quæ,
us dicam, non est artis
& qui calculum morbū
ructione seu impediti-

onem urinæ cum re obstruente, id est effectum cum causa, confundit, cum aliud sit ἄλλον ποιοῦν & aliud πασχόμενον seu effectum. Humorem autem qui morbum facit in eadem culpa est, & in hac insuper, quod morbum naturam seu substantiam facit, qui est vel ἕξις vel διάθεσις in corpore, vel continente, ut docet Hippocrates, cum humor nunquam morbus sit, ne putris quidem, & corruptissimus. Sic spasmus non est muscul⁹ convulsus, sed musculi convulsio. Ita vulnus nō est pars corporis dilacerata, sed partis corporis dilaceratio. Sic peccatum originis, non est natura hominis corrupta, sed naturæ corruptio. Quid multa? Substantia etiam corruptissima peccatum esse non potest, Peccatum enim est in bono ut in actione, vel in substantia.

Causæ febris putridæ sunt aquilones, & frigora constringentia, balneorumque constringentium usus, sed non sunt συνεκτικαὶ verum προκαταρκτικαὶ Causa febris putridæ est cutis astrictio & prohibita transpiratio: Ceterum non est συνεκτικὴ sed antecedens προηγουμένη. Continens autem causa est humor putrescens & accensus in venis. Hæc enim cum effecto suo semper est coniuncta. Προσεχεστάτη causa est coniunctissima & simpliciter proxima. Sic vocat Fernel. materiam primam. Synecticam causam præcedens dicitur προηγουμένη.

Synencliticum.

Synencliticæ dictiones dicuntur dictiones Encliticæ immediatè se invicem in oratione sequentes. In his semper ex una post alteram transfertur acutus in Syllabam antecedentem, excepta ultima, ut cum dico, παρά σοί ἐστιν ἐκεῖνος, In tua potestate est ille.

illa. Lucian. Ἀνθρωπὸς ὢς πάλαι μοι φυσᾶν σε οἰκείως χρῆσθαι τοῦ φιλόσοφου. Hic τις & ἐστὶν ἄτονα sunt, id est sine accentu.

σύνεσις.

σύνεσις in Ethic. Arist. 6. cap. 10. est intelligentia, unde συνετὸς, id est, intelligens: ἀσυνεσία contrà est stultitia sive stoliditas, tarditas, unde est ἀσύνετος, i.e. stolidus. Neque σύνεσις idẽ prorsus est quàm sciẽtia aut opinio, ἔστι ὅλως τὸ αὐτὸ ἐπιστήμη, ἢ δόξῃ, omnes enim essent intelligentes: neq; una aliqua ex scientiis singularibus: ut medicina (in cognitione enim rerum salubrium aut incuranda valetudine versaretur) aut geometria: (Nam in magnitudinibus esset occupata.) Neque enim hæc intelligentia earum rerũ est, quæ semper sunt, nunquamque moventur: Neque ullius earum, quæ oriuntur, sed earum de quibus dubitari & cõsultari potest. Quapropter in iisdem sanè in rebus in quibus & prudentia versatur; sed tamen nõ est idem intelligẽtia quàm prudẽtia, habet n. vim quãquã præcipiendi atq; imperandi prudentia (nam propositus ei finis est, quid agendum sit, aut non agendum) intelligentia autem judicandi solùm. Idem est enim intelligentia, quod εὐσυνεσία, id est, bona intelligentia (perspicientia,) Nã qui sunt intelligentes iidem quoq; sunt benè intelligentes. Præterea intelligentia nõ est neq; habere prudentiã neq; cõsequi: sed, ut id, quod propriè est discere, intelligere dicitur, cum videlicet docẽtis scientia aliquis utitur: sic & cum quis opinione ad id utitur; ut quęalio loquente iis de rebus, quarũ est prudentia, ipse judicet, ac probè quidem judicet (benè enim & probè εὖ & καλῶς idem sunt,) hinc natum est intelligentiæ nomen; Ex qua benè intelligentes appellantur; ex illa scilicet, quæ est in discendo, intelligentia. Sæpe namerò cum discendi verbum pro eo, quod est intelligere, usurpamus.

Iudicandi] In Græco est κριτικὴ μόνον.
Præcipiendi seu imperandi.] In Græco est φρόνησις ἐπιτακτική.
Discendi,] μανθάνειν pro συνιέναι.

σύνεσιν δύναμις ἑρμηνευτική valde exornat & augustam facit.

2. Talem seu constructionem seu anomaliam seu figuram sermonis, Turba ruunt, Docete omnes gentes baptizantes eos, Grammatici vocant σύνθεσιν minùs dextrè intelligẽtes q. Vocãda est σύνεσις i.e. intellectio quia intellectꝰ seu sensus hic spectatur, non vox. Baptizantes eos, quia gentes intelliguntur esse homines. Ad sensum, non ad vocẽ structura refertur. Alias dicitur Hyponæa. Pulmones etiã pro pulmone dicere σύνεσις i.e. intellectus est. Cic. ad Herenn. Græci vocant etiam aliquando Synecdochen.

συνεκδοχή.

Synecdoche alia est Locutionis (Al. Grammatica, alia Orationis, al. Rhetorica.

Syntactica Synecdoche est figura qua totum denominatur à parte. Seu qua quod partis est attribuitur toti. Eaq; vel integra: vel Elleptica, integra ut Elephas est curvus secundum dentes Elliptic: ut Elephas est curvus dentes. Hic Qualitas (curvitas [illegible] partis (dentis) attribuitur [illegible] phanti. Ideo comprehensio d[illegible] seu conceptio, qui simul cu[illegible] pars ponitur.

Rhetorica synecdoche tropus est [illegible] vel pars pro toto vel totum pro [illegible] ponitur.

συνθεσις.

nere est compositio. In spe-
ribus est apta & concinna
& verborum structura &
. Hæc vetat asperum ver-
oncursum, cavet ne quid
t in oratione. Logicis est
eu genesis, contraria ana-
extioni, vel est progressio
s ad principiata. Hippo-
nsitas & constrictio.
ci synthesin dicunt pro
ne, συνθετικῶς, cum apposi-
συνθεσις sæpe dicitur σύν-
αν à Joachim. Camerario.
θεσις, τὸ εὐαγγέλιον, quę do-
tatis est Evangelium. Apud
st.
titutū est. ἀπὸ συνθήματος est
uto. Alias composito Virg.
sito Liv. constitutò Cic.
Fest: de compacto Plaut: ex
Sueton. Interdum idem est
n symbolum, tessera, nota.
συνθηματικῶς est scribere per
æ interdum sunt arcanæ.

Synodus.

cipitur Politicè, Historicè &
micè. In Astronomica do-
e aspectibus σύνοδος est cùm
eodem loco Zodiaci conve-
atinè conjunctio In doctrina
& mensibus est interlunium
ilunium seu coitus lunæ, ut
r Plinius, quod tempus Varro
ermenstruum, à quo & luna
stris & intermestrua nomi-
una συνοδικὴ est Luna coïens,
tà Ficino, cùm in eodem si-
dem cum sole plagam obti-
u cum in eadem cœli parte &
signo soli subiicitur.
ica & historia Synodus est

prælium & conflictus *ein treffen*. In historia etiam est Concilium Comitia, conventus. Ibi synodi aut sunt Christianæ, aut Politicæ. Christianorum synodi duorum sunt generum. Aliæ sunt οἰκουμενικαὶ seu universales, cum congregantur è toto Christiano orbe Episcopi, vulgò statuuntur sex summæ authoritatis 1. Nicena, id est, Niceæ habita temporibus Cōstantini Magni cōtra Arrium 2. Constantinopolitana sub principe Gratiano contra Macedonium & Eudoxum. 3. conventus Ephesinus, Theodosio imperante, contra Nestorium. 4. Chalcedonius, imperante Martiano, contra Eutychem. 5. Bizantinus contra Theodorum, negantem Christi matrem esse Deiparam. Ultima Synodus etiam Bizantina contra Macarium Monothelitam. Sabellius & Platina. Aliæ sunt particulares, Unius nimirum alicujus regionis Episcoporum, hæ sunt nationales & provinciales ut Synodus apud Suessiones agitata contra Petrum Abailardum Philosophum, Philosophicis terminis res Theologicas efferentem, novasq; loquendi formales signantem fuit provincialis.

σοφίσης.

Olim 1. Sophistæ dicebantur Philosophi seu Philosophiæ Professores.

2. Deinde verò Rhetores. Ita igitur honesta appellatio est. Quo pertinet hoc Aristotelis 10. Ethic. Scientiam gubernandarum rerum publicarum Sophistæ profitentur, quorum nullus Rempub. gerit.

3. Postea abiit nomen in invidiam, ut Sophistæ dicerentur, & qui fictam ementitamq; quandam sapientiæ speciem ostentarent, qui inanibus captiunculis discipulos fatigarent, & præ-

stigiarum decipulis irretirent, seu qui germanæ Philosophiæ nomen & faciem tanquam meretriculæ honestarum & castarum fœminarum ementirentur; Et Rhetores illi, qui velut venatores parati erant ad capiendos adolescentum seu imperitorum animos, ut ait Plato, qui sua cõmenta speciosa verisimilitudine vendibilia hominibus obtrudebant, & apud imperitos volubili illa loquentiæ jactantia fidem sibi comparabất. Ita Scholastici pleriq; omnes superiorũ seculorum, qui in infructuosis interdum næniis, in rixis & inanium ac obscurorum commentorum spectris contentiosè occupati sunt, à multis Sophistæ vocantur.

Sic enim in Argumento in Euthydemum seu ἐριστικὸς Platonis Johan: Serranus: Quanta tenebrosæ ignorantiæ caligine proxima patrum nostrorum ætas nostra penè memoria fuit per fœdata, quàm magnum σχόλης Bricoti cæteræq; Sophistarum portentosæ Chymæræ Doctorum Cherubicorum & Seraphicorum factionibus nominibusq; famosæ in veram Philosophiam importarunt!

Antisophistæ igitur dicuntur à Suetonio Sophistæ inter se pugnantes: quos contentiosa pugnarum discordia inter se ipsos committit & collidit, variisq; dissensionibus exercet atq; fatigat, in hoc uno fortè concordes, ut veritati & simplicitati Philosophicæ indicant bellum ἀκήρυκτον. Ejus videlicet nomẽ licet prætexant & subinde in ore habeant, tamẽ eam improbè suis commentis obscurant atq; contaminant. Johan. Serran.

Synonyma,

Synonyma accipiuntur pro ęquipollentibus. Ut risivus & ridibundus non sunt Synonyma, id est, non æquipollent. Risivus enim est idem quod γελαστικός, id est, prædıtus facultate ridendi. Ridibundus vero habet significationẽ actus frequentis, ut ii qui in præcordiis vulnerati sunt ridibundi perire dicuntur, Scal. Exer. 317. f. 6. μεταμέλεια & displicentia cum dolore ob peccatum sunt Synonyma, id est, ejusdem significationis.

Synonymia est forma verborũ aut orationum, qua diversa verba, vel diversæ orationes aut figurę eundem planè sensum referunt.

Synonyma cum conjunguntur Cicero vocat verba conduplicata.

Scaliger Parin & Alexandrum vocat diversa.

Synonymia est triplex, 1. Verborum 2. Orationum seu constructionum. 3. Figurarum. Verborum, sive sint categoremata sive syncategoremata. Nam & signorum est Synonymia seu æquipollentia, ut omnis, & non nemo: aliquid & non nihil. Non exclusit omnes, id est, quosdam non exclusit. Non exclusit quoslibet, id est, delectu quodam alios exclusit, alios admisit.

Orationum, cum eadem dictio variè cõstruitur, hoc est, variè vel alias regit dictiones, vel ab aliis regitur, ut bonæ indolè juvenis studiosè literis incumbit; & juvenis bonæ indolis diligenter in literas incumbit. Synonymiæ figurarum seu figuratæ exempla vide in Copia Erasmi Roterod. lib. 1 in variatione harum sententiarum; semper dum vivam tui meminero; tuæ literæ me magnopere delectarunt: an ego ullum mel atticum cum tuis amantissimis literis contulerim. O suavitatis & volupeatis plenas literas tuas. Propè Synonyma sunt vocabula cognatæ significationis ut Alacer dicitur, qui ingreditur sensibus [illegible]

quod

n eſterecti ac ſublimis
Ἀδελφὸς, id eſt, cogna-
us huius eſt vividus.

μάλεια Ariſtotelis.

atio confinis, ſeu in
rum poſita. Zabarella
eſſe cognoſcere viven-
titudinem, qua & ſa-
e, & ægrū, & univerſa-
anitas, quid ægritudo.
diverſorum morborū
ion eas quæ ſanitatem
& eas quæ perditam re-
gulos morbos pellunt,
le Medici. Hæc enim
id eſt, effectionem re-
óque putat Ariſtotelem
ionem de ſanitate & æ-
quodammodo in con-
naturalis, & artis Me-
ea deſinere naturalem
ea verò medicam artem
e ad particularem mor-
um, & propriarum cau-
us producuntur, & per
tur, notitiam progredi.

υνουσία.

cat congreſſum & con-
um familiarem, qualis
onverſationē & copu-
ibus Baſilius M. etiam
& προσεδρείαν. In ora-
eus non ſit author pec-
ῖ τ προσηγούμενον ἀγαθὸν;
Θεῷ, καὶ ἡ διὰ τῆς ἀγάπης
uod erat eius (hominis)
um? aſſidua cum Deo
& ardens copulatio, pe-
uitur congreſſui Ma-
n. Legimus Euclidem
u poſt Athenienſium e-
ra Megarenſes editum
nuſias Mathematicorū
orum accroaſeis, quas

quidem hodie noſtris in Academijs, Collegia publica & privata appellare ſolemus, in quibus theſes ad diſputandum proponimus. Daſypodius in Protheoria Mathematica. Quæ Mathematicis dicuntur συνουσίαι à Grammaticis Scholæ, à Logicis αἱ τῶν-ξεις συζητήσεις, à philoſophis ἀκροάσεις, à Theologis Homiliæ, à Medicis & Jureconſultis Conſilia ac Conſultationes, ab Hebræis Synagogæ vocantur. Accipitur etiam pro coexiſtentia, ut loquuntur Scholaſtici, duorum vel plurium vel συνουσιώσει, id eſt conſubſtantiatione, h. e. duarū ſubſtantiarū conjunctione, qualis eſt ferri & ignis in ignito ferro, quæ cōjunctio realis eſt. Petro de Aliaco, & ejus ſequacibus, ſpecialis & extraordinaria συνουσία eſt, qua duæ ſubſtantię diverſiſſimę ſeu heterogeneę, altera panis, altera corporis Chriſti in Euchariſtia uniuntur, & conjunguntur. μῦλον εἶδος.

Συντήρησις.

Ad rationem practicam (quæ ſemper παρακαλεῖ ſeu hortatur ad meliora, ut dicit Ariſtoteles) pertinet Συντήρησις ſic dicta quod ſit vis mentis, cuſtos & conſervatrix notitiæ legis naturæ, hoc eſt, notitiarum quæ nobis innatæ ſunt de rectè factis ac ſecus, & ita vitiorum eſt adverſaria. Hæc eſt habitus principiorum practicorum (id eſt ad actiones moresq́; pertinentium) nobis innatus attendens & ſervans ea, inſtigans ad bonum & revocans à malo. Damaſcenus. Ut contra Σύνεσις eſt habitus principiorum contemplationis ſtudiò comparatus, illa conſervans. Idē. Συντήρησις in Syllogiſmo practico ſeu morali facultate judicandi adhibita propoſitionem ſuppeditat. Conſcientia ſeu Συνείδησις premit ac ſuggerit aſſumptionem, factū

ad regulam accommodans. Dictatrix ratio concludit, id est, de facto quod subsumpsit conscientia, ut judex in conclusione pronuntiat, judicat de facto laudéne, an vituperatione; præmióne, an pœna dignum sit. Sequitur autem Syllogismum practicum in mente lætitia vel dolor; Spes vel metus. Exempli causa; Synteresis, Syllogismus practicus Hectoris: Honesta facta sunt digna laude. Conscientia: Defendere patriam & pro ea fortiter mori est honestum factum. Iudex Ratio seu κριτήριον. Ergo defendere patriam & pro ea fortiter occumbere dignum laude est. Hunc syllogismū in mente Hectoris secuta est lætitia, quæ ipsius animum in gravissimis periculis ita afficiebat, ut pro patria sanguiné profundere nō pertimuerit. Syllogism⁹ πρακτικὸς Oedipi manifestus. Synteresis adhibita virtute judicaria in Oedipo Rege Thebanorum hanc dat propositionem: Turpissima facta gravissimis pœnis sunt digna. Conscientia ejusdem subsumit; Incestus cum matre concubitus & parricidium sunt turpissima facta. τὸ κριτήριον seu judicium mentis concludit: Ergo incestus cum matre concubitus & parricidium sunt dignissima atrocissimis pœnis. Hunc Syllogismū in mente Oedipi tantus consecutus est dolor, ut impatiens turpitudinis à se admissæ sibi ipse eruerit oculos. Syllogism⁹ Practicus Ezechiæ.

Considerat Ezechias unum esse verum Deum, cui soli verus cultus sit præstandus, idq; monstrat ei Synteresis ex primo præcepto. Ego sum Deus tuus: & 2. Non facies tibi sculptile. Accedit cōnscientia seu mentis consciæ vis ad Synterisin factum accommodans: Ratio demum quid faciendum sit concludit: Unus Deus est colendus, verus Deus Israelis. Idololatria non unum Deum, sed plures fingit. Ergo Idololatria est abolenda. Hoc judicio conscientiæ incitatus Ezechias succidit lucos, dissipat conciliabula, evertit statuas, abolet Idolorū cultum. Sy[illegible] a. hic est Crypticus pro propositione enim, quę occultatur, hæc, Qui fingit plures Deos, est abolendus, probatio ejus adhibita est; unus Deus est colendus &c. Syllogismus [illegible] cus Davidis cum abstinet ab [illegible] interfectione in spelunca sibi o[illegible] Non violandus est Magistratus [illegible]nitus constitutus: Saul est Magistratus divinitus cōstitutus. Ergo [illegible] ego ei vim inferam. Syllogismus igitur Practicus est Syllogismus in quo judicium mentis seu conscientiæ de facto affirmatè vel negatè Lege naturæ exquiritur.

Συνύπαρξις.

Συνυπάρχοντα, dicuntur cohærentia, quæ cohærent, vel apta nata sunt cohærere. Barbari vocant coëxistentia.

Ita vocantur connexa seu conjuncta Logicorum, ut justificatio & sanctificatio, dulcedo & albedo in lacte. Sunt autem talia vel per contactum, aut penetrationem vel per virtutem aut χώραν. Per contactum, aut penetrationé ut cum duo corpora dicuntur simul existere: per virtutem, ut cum simul existunt, seu conjungūtur visibile & oculus, magnes & ferrum: per χώραν, ut cum dicuntur simul esse se[illegible] lata.

συνύπαρξις est coexistentia duorum aut plurium.

Usus.

Quæritur, an duo corpora [illegible] non gloriosum sine συνυπάρξει [illegible] trationem? Respondetur a [illegible]

quæ-

ς ante τ

[illegible]tibus dotem, Subtilitatis dotem glori[...] corpori hoc conferre, ut penetrare po[...] corpus non gloriosum συνυπάρξει, sim[...] coexistendo dicunt Barbari. Sunt & q[...] volunt penetrationem hanc fieri, [...] per poros, vel dividendo partes.

συνύπαρξις	localis, in eodem loco co[...] existentia,
	Virtualis.
	χωρική

Propter συνύπαρξιν & cohæsionem lo[...]lem ferri cum igne, dicitur ferr[...] vim habere urendi, & urere.

Denominatio hæc est externa, n[...] interna, quia facultas urendi, q[...] ignis est propria, non inhæret fe[...] sed igni, Dico, Quæ ignis est, q[...] ferro etiam impressus est ex uni[...] hac calor urens, sed is, non est id[...] numero cum calore ignis propr[...] sed idem specie seu similis. Ita c[...] currit seu συμπαρακείμενον est deno[...] natio interna.

Canon.

Συνυπάρχοντα de se invicem dicuntur per subjecti illorum identitatem[...] identitas subjecti duarum form[...] facit, ut ex iis (formis) deducta invicem prædicentur, ut hoc al[...] & hoc dulce, quæ ex formis [...]dentalibus deducta sunt, de se [...]cem prædicantur propter ταὐ[...] subjecti utriusq; accidentis.

Usum sacris.

Sic [...] ἀντίδοσιν; Dei filius & homo de[...] vicem prædicantur. Filius [...] Dei [...] propter subjecti, quo[...] [...]

...bilitatis dotem gloriosi
...erre, ut penetrare possit
...osum συνυπάρξει, simul
...nt Barbari. Sunt & qui
...tionem hanc fieri, vel
...ividendo partes.

...s, in eodem loco co-
...ntia,

...alis.

..., & cohæsionem loca-
...igne, dicitur ferrum
...endi, & urere.
...æc est externa, non
...facultas urendi, quæ
...ia, non inhæret ferro
... Quæ ignis est, quia
...pressus est ex unione
...s, sed is, non est idem
...calore ignis proprio,
...e seu similis. Ita con-
...πεπλεγμένη est denomi-

...anon.

...invicem dicuntur pro-
...orum identitatem; seu
...cti duarum formarum
...formis) deducta, de se
...centur, ut hoc album,
... quæ ex formis acci-
...ucta sunt, de se invi-
...tur propter ταυτότητα
...q; accidentis.

...in sacris.

...filius & homo de se in-
...tur. Filius Mariæ est
...r subjecti, quod Chri-
...s.

Penetratio dimensionū, de qua disputatur ἀμφιλόγως, fit
- Per συνυπαρξίαν, corporum coexistentiam in eodem loco
- Per poros, interiores meatus
- Per divisionem partium.

Systasis.

Systasis 1. accipitur pro existentia seu consistentia rei, ut cum Scholastici Corporis Christi naturalem consistentiam opponunt Sacramentali. Vid. Biel. l. 4. d. 9. q. 1. Corp⁹ Christi in veteri Testamento non erat in naturali consistentia. l. 4. d. 8. q. 1.

2. Pro constitutione Corporum vel partium.

Hæc est aut κατὰ φύσιν (secundum naturam seu naturalis, id est, quæ secundum naturam se habet), aut παρὰ φύσιν (præter naturā seu præternaturalis, quæ à naturali perfectione recessit itaut officiat necessariis actionibus & sentiatur) aut οὐδέτερα, id est neutra: id est, quæ licet recesserit à perfectione, nondū tamen sentitur.

Naturalis consistit in partium εὐκρασίᾳ, & συμμετρίᾳ. Partium similarium εὐκρασία, est apta & conveniens primarum qualitatum temperies. Symmetria partium organicarum est apta & concinna proportio, quoad magnitudinem, figuram, numerum, situm, ac justa cohærentia & continuitas utrarumq;.

Ex. gr. Cranii seu calvariæ hæc est σύστασις cum περιεχομένοις: primò in eo occurrit cutis, cui pili radicibus suis inhærēt. Sub cute est membrana, quæ dicitur

περικράνιος (quæ convexam calvariæ partem circundat) quòd Craniũ extrinsecus ambiat. Sub hac igitur membrana est Cranion: In Cranio sunt suturæ: Sub Cranio duæ meninges contegentes cerebrum: Exterior dura: Interior mollis. Sub his igitur cerebrum: In hoc sunt ventriculi.

3. Oratoribus systasis est commendatio, collaudatio: Συστατικαὶ literæ sunt commendatitiæ quo pertinent quæ Gratiano sunt distinctione 73. literæ Dimissoriæ Paßpforte.

4. σύστασις λόγου est compositio (σύνθεσις, συνθήκη, conformatio, constitutio orationis, cui opponitur διάλυσις ἢ ἀνάλυσις. At ὑπόθεσις est propositio rei seu negotii; est id de quo agitur 5. σύστασις in Magia capitur pro effectione: ut Magia est invocatio beneficorum dæmonum πρὸς ἀγαθοῦ τινὸς σύστασιν, ad boni alicujus effectionem.

In Grammatica ubi agitur de literis connexilibus Systasis est conjunctio, eiq; opponitur διάστασις, id est, disjunctio.

Scaliger lib. 1. de causis linguæ latinæ. c. 35. pag. 80.

Omnis literarum cohærentia aut in eadem syllaba fit, quam propterea Græci σύστασιν dicunt, quam nos in Philosophia aliquando constitutionem: aliàs concretionem, hic facilius conjunctionem dicamus, per quam Syllaba, quæ literarum conjunctio quædam sit, constat, aut in diversa distrahuntur literæ, neq; sub eundẽ tenorem veniunt, iccircoq; διάστασιν vocant græci, nos discretionem disjunctionemve nominamus, ipsasq; literas diffitas. Exempli causa D. disjungatur à B. in Abdomen. Hæc est διάστασις disjunctio: S. conjungatur cum P. in Respicio & Aspiratio. Hæc est σύστασις & cohærentia. Cardanus

accipit σύστασιν pro substantia secun[dum] Medicos Scal. hanc vocat crassam abusionẽ. (Substantiæ & relation[is] Vid. ex. 61. Sed dandũ est aliquid doctorum usui, qui sic loquuntur, Phlegma est παρὰ φύσιν & corruptũ qu[oad] σύστασιν, i.e. consistentiã seu substan[tiam] est vel aquosum, tenue, ex mult[itudine] cibariorum humidorũ & imbecilliore calore, vel est crassum ut sp[...] tanquam pus & crudum, ... bens aëriæ humiditatis, plus ... crassitiei terrestris; vel mucos[um] ... lentorem & viscidita tem contra[hens] ex mora longiore, in loco conclu[so] & calidiore: Elicitur hoc magna[m] partem per nares & palatum. Huic opponitur corruptum, quoad ... rem.

συστοιχία.

Systœcha in doctrina Analytica Aristotelea sunt, quæ ejusdem sunt or[dinis] quæ sunt ex eadem Systœchia, i.e. ordine, ut genera, species quæ prædicantur. Ei opponuntur, quæ sunt [di]versi ordinis, ut Materia & forma. Materia enim sub δυνάμει, [forma sub] ἐντελεχείᾳ continetur. D... sunt, quibus possunt esse plures ... & ejusdem demonstrationes. U[n]... cum ejusdem συστοιχίας plura media, sed non continuata (μὴ συνεχῆ) su[mu]ntur, ut si demonstretur de B. ... G & per D. & per Z. Alter modus demonstrandi pluribus mediis, cum ex diversa Systœchia media ... nec tamen ita diversa, quin alte[rum] possit Paronymicè de altero pr[ædi]cari, quod ipsum scilicet ... ambo uni cuidam insu[nt] ... Talia sunt materia & forma, ... enim de forma dicitur Par[onymicè] ... ut & à terra dicitur terre[us] ... & ... pars sanguinea, quemadmod[um] ... vus dicitur pars spermati[ca] ...

[m]ateria denominari solet à forma, ut [a]b anima, corpus animatum: lignum [à ro]tunditate rotundum: Corpus à [sa]nitate sanum dicitur & tamen Materia & forma non sunt Systocha.

[συστολή], Systole, Contractio:
Diastole, Dilatatio.

[Qu]um in pulsu fit Systole & diastole, è [qui]bus systole est contractio cordis, [i]d est, thalamorum in hoc compressio, & eorum quæ his continentur, [s]piritus nimirum & sanguinis expressio. Diastole contra dilatatio est [eo]rum, inter quæ ῥυθμὸν considerant Medici, sicut inter ἄρσιν & θέσιν Poëtæ. Diastole autem attrahit sanguinem [i]n dextrũ, & aërem ex pulmone cap[t]um in sinistrum chalamum. Systole [ge]neratum in dextro sanguinem in pulmones expellit per arteriosam ve[n]am, & generatum in sinistro spiritũ in aortam transmittit: aërem autem per trachæam à pulmonibus avectum, & calidum quasiq; fuliginosum redditum neque amplius cord[i] ad refrigerandum utilem per arter[iam] venosam emittit, & simul advehit ... liquid spiritus vitalis pulmoni: I... per vices in pulsu aperiuntur, & cla[u]duntur in thalamis cordis vasa h[oc] modo. Systole arterialem venam ... dextro, aortamque ac venosam a[rte]riam in sinistro aperit, & claudit ... nam cavam. Diastole cavam ape[rit] & arteriam venosam, & claudit ar[teria]lem venam & aortam. Itaque utroque ventriculo, unum clau[dit] & alterum aperit, unde membra[narum] illarum quibus cordis vasa c[lau]duntur & aperiuntur, usus, & na[tura] consideretur. Arteria tamen ven[osa] cum respirationi serviat, in r... cordis aperitur & clauditur, se[d] semper accipit etiam & reddit ...

olet à forma, ut
natum: lignum
um: Corpus à
r & tamen Ma-
unt Syſtocha.

ontractio:
tatio.

ole & diaſtole, è
ntractio cordis,
n hoc compreſ-
is continentur,
ſanguinis ex-
utra dilatatio eſt
μὸν conſiderant
ειν & ϑίζειν Poëtæ
ahit ſanguinem
x pulmone cap-
amum. Syſtole
ſanguinem in
er arterioſam ve-
n ſiniſtro ſpiritū
it: aërem autem
lmonibus ave-
uaſiq; fuligino-
e amplius cordi
cilem per arteriā
ſimul advehit a-
s pulmoni: Ita
riuntur, & clau-
cordis vaſa hoc
rialem venam in
c venoſam arte-
; & claudit ve-
le cavam aperit,
, & claudit arte-
tam. Itaque in
, unum claudit
ide membrana-
cordis vaſa clau-
, uſus, & natura
a tamen venoſa,
viat, in motu
uditur, ſed non
& reddit plenū

ſpiritum, ſed ſpiritum tamen ſemper aliquem. Nam cum reprimitur & differtur ſpiratio, cordis motus non ceſſat, non intermittitur. Tunc enim arteria venoſa reliquias aeris de pulmonum latebris reddit & accipit. Cum pulmones rectè valentes ſunt, ſemper plus aëris attrahunt, quàm cum reſpiratione abſumitur, ut ſint penu ſpirituum ſeu ταμίαι πνευμάτων, ut ait Plato. Nam ſine aëre ne momentum quidem vitam degere poſſumus, cum ſine cibo & potu plures ſæpe dies vivere poſſimus. Cordis autem motum ſequuntur arteriæ.

Ex his hoc cognoſcitur: in pulſu non tantum attrahi aërem, ſed & aërem & ſanguinem, & emitti non tantum ſpiritum, ſed & ſpiritum & ſanguinem, atque inſuper etiam aërem, & calefactum quidem, & ad refrigerandum cor inutilem, ut accipiat cor duo, ſanguinem & aërem per diaſtolen, & reddat tria, ſanguinem, ſpiritum, & aerem per ſyſtolem.

2. Fiunt & diaſtolæ & ſyſtolæ in mixtis non animatis.

3. Poëtis Diaſtole eſt figura, cum aut dictio à dictione diſtrahitur, aut ſyllaba contra naturam extenditur; Dicitur etiam diacope, ut quo me cunq; Deus vocat. Syſtole huic contraria eſt, cum ſyllaba longa corripitur, ut ſteterunt pro ſtetérunt. Generalius etiam à Græcis ςυςολὴ accipitur, nempe quando τὰ ἐκτεινόμενα δίχρονα ςυςολῆ, ἢ τὰ μακρὰ ἢ τα βραχέα ἀντίςοιχα αὐτῶν μετατεθῇ· οἷον φυσίζοος ἀντὶ τοῦ φυσίζωος, ςερὸν ἀντὶ τοῦ ςηρὸν

Σχέσις.

Scheſis habitudo eſt ſeu affectio. Differt ab ἕξει ut Genus à ſpecie. Nam & ἕξις eſt habitudo continuata; vel differunt σχέσις & ἕξις gradibus: ἕξις enim eſt jam confirmata permanensque

que habitudo: σχέσις est parabilis & delebilis, teste Scal. 3. poët. c. 1.

σχέσις:
- *Affectio*
  - διάθεσις
  - πάθος *seu passio & conditio.*
- *Relatio, ut effecta denominantur à modo, unde causa denominatur, propter mutuam σχέσιν.*

Ιι schesis id est relatio, non producit effectum Physicum, itaq; æqualitas, quæ σχέσις est propriè nō est causa quietis inæqualitatis motus.

Syllogis. σχέσις non producit effectū naturalem. Æqualitas est σχέσις & quies est effectus naturalis. Ergo æqualitas non producit effectum naturalem, quietem. At producere potest moralem. Nam Respub. illa consistere & durare nequit, in qua geometrica rationum æqualitas non servatur in justitia distributiva, ut cum non κατ' ἀξίαν (secundum dignitatem & personarum respectum distributio fit. Ideo Aristoteles. 5. politicorum inæqualitatē statuit principalem esse causam eversionum ejusmodi rerum publicarum.

In oratoria Schesis Rufino est schema quo adversariorū affectum quemlibet fingimus cui respondeamus Vide exemplum in Rhetor: Iusti Vulteу.

Grāmaticis seu Philologis nominum schesis est cum cuiq; substantivo suū adjectivū respondet, cum singula adjectiva respiciunt singula substantiva.

σχολή.

Σχολή *1. est quies in genere seu otium. 2. In specie est otium Philosophicum. 3. Gymnasium. Aliud est ἀνάπαυσις, sed est, requies seu laxamentum, ut vertit Lamb. in 6. Eth. Arist. Requies sequitur*

defatigationem à labore seu remedium. Quies vero seu σχολή labores ipsos ita temperat ut actio placida & quieti simillima videatur. In futura mutabitarum mentium ἀνάπαυσις erit & quidem æterna, σχολή perfectissima. Th. Zuing. in 6. cap. 6 Eth. Arist. que 7. cap. ejusdem lib ait: Theoricam beatitudinem esse ἐν σχολῇ id est quiete.

4. *Schola sunt cōmentationes, exercitationes, disputationes, quæ per otium fiunt ut quinq; dierum Schola Cic. ubi ... brevior alicujus interpretatio, ... μα σχολὴ forte est ab Hebr. Schola ... vox significat locum quietis.*

Σφαῖρα.

ἐκ τοῦ κεῖσθαι (è situ) tres sunt σχέσεις seu habitus sphærarum. *Primus* Jacens ... *dicitur Recta seu* ὀρθὴ *Sphæra p... rectos angulos finitoris. Alter* Sedens *qui dicitur* τῆς ἐγκεκλιμένης, *id est obliqua Sphæra. Tertius* Stantis, ... *tunc enim Æquator, qui Horizontis vicem obtinet ac in amb... ctum convertitur, omnino mola ... tilis (quam homines agunt, ut ... versatilem) & habitum & ... nem refert. Minus autem prop... dice Jos. Scaligero, Sphæra recta ... propter rectos angulos, quos H... cum Æquatore facit. quia per ... los transit cum ea appellatio ... Sphæra magis propria sit, in qua ... quator & Horizon idem fiunt. ... rectus situs est perinde ut ... situs cum stat, non cum jacet. ... inquit idem Scal. ut ... dicitur stare, sedere ... κεῖσθαι. Sic Sphæra ... κεῖσθαι à situ esse debe... recta diceretur non ... τὸ τὸ ἴσχειν. quia sic ... zontem recta est ... τῶν ἀρμονικῶν ...*

Sphæra:
- Iacens, Una quia unus Æquator, ut aquo... ὁμαλ...
- Stans, Duplex quia poli duo. λακτος, i... immutabilis.
- Sedens, Hujus diversitates & p... rallaxes multæ.

Immutabilis) cum enim vel minim... in jacente seu recta attolletur pol... ut in stante deprimetur, statum &... ctæ & stantis nomen perit.

σφιγκτήρ.

σφιγκτὴρ 1. accipitur propriè pro ... colon musculo podicis

2. Translate pro musculo in ori... vesica.

3. Pro podice seu ano, Synecdoc... ἀναλογικῶς

Explicatio primæ significationis.

Ubi intestinum rectum desinit, anu... minatur, qua parte de intestino ... excrementa dejiciuntur, & i... norum finis est, Aristot. πρωκτὸς ... δακτύλιος, & σφιγκτήρ, à figura rot... ut videtur, annuli & circellæ ... quibus vocabulis appellasse ... tur totum quod ibi apparet, ... stinum & musculum orbicula... Circundat autem ibi ambitum i... unus musculus rotundus, q... stinum ille exitus constringitur, ... prie ab officio nominatur ... id est constrictor.

Demonstrator autem ab Ana... quod sint ad finem in intest... musculi tres; duo quibus ... trahitur, unus, qui constrin... ota.

ia unus | utr aque
quatuor. | ἀπαραλ-
quia | λακτος, i.e.
duo. | immuta-
bilis.

diversitates & pa-
.

nim vel minimum
a attolletur polus,
netur, statim & re-
en perit.

τὴρ.

propriè pro orbi-
odicis
nusculo in orificio

no, Synecdochice

e significationis.

um definit, anus no-
e de intestino recto
ciuntur, & intesti
ristot. πρωκτὸς, aliis
, à figura rotunda,
i & cc rollæ forma,
s appellasse viden-
bi apparet, & inte-
um orbicularem.
i ambitum intestini,
otundus, quo inte-
onstringitur, quipro-
nominatur σφιγκτὴρ,
.

en ab Anatomicis,
m in intestino recto
o quibus sursum at-
qui constringit exitus

σχίσμα.

σχίσμα 1. γενικῶς significat. Aliàs σχίσμα 2. ειδικῶς & per Synecdochen est naturalium muliebrium rima, id est cunnus. Pollux. 3 per metaphoram dissidium, διχοστασία sic Apost. Audio inter vos esse σχίσματα μέρος τι, dissidia aliqua ex parte.

Theodor. Bez. Si animorum non opinionum dissensio fuerit, Schismaticos ejusmodi homines, non hæreticos dices. Illi Ecclesiæ concordiam lacerant. Hinc patet ratio metaphoræ seu analogia.

Σιωπώμενον.

Σιωπώμενον est reticentia Græcis oratoribus. Aliquid dicitur κατὰ σιωπώμενον, cum aliquid intelligendum est, seu cū innuitur aliquid intelligendū, quod non est expressum. Apud Terent. Audivi Achilles: jam dudum Lesbiam adduci jubes, cum jussum illud non commemoret. Tale est Joh. 11. Magister adest & vocat. Intelligendum enim verbis Jesu accitam tunc fuisse Mariam requirentis illam. Joach. Camer.

σκαιὸν.

σκαιὸν, quod est sinistrum Latinis, aliis pro bono & felici, aliis pro malo & infelici seu adverso accipitur nonnunquam. Nam cum Romanis lævus sic ortus, dexter verò occasus, judicarunt fulmina, quæ à læva cæli parte venirent, & in eandem redirent, esse felicia & prospera. Virg: subitoque fragore Intonuit lævum. Hîc Anchises lævum fulmen interpretatus est bonum omen Romano more. sic Cicero lib. 2. de Divinat: Quod idem omnibus rebus optimum auspicium habemus, sinistrum fuerit. Hinc est veterum Latinorum, ut Varronis &

 Plauti

Plauti BONA SCÆVA Græci verò dextera auſpicatiora divinabant, unde proverbij loco ferebatur ἀϛεϱοπῶν ἐπιδέξια, fulgurum dextra id eſt dextera fulgura. Dextris fulguribus pro bonis ominibus Vide apud Xenophontem l. 7. βροντὴ δεξιά. Sic ignem fatuum ſi ſolitarius ſit (vocant tunc Helenam) Latinis eſt exitialis graviſque. Euripidi verò in Oreſte eſt ναυτίλοις σωτήριος i.e. nautis ſalutaris. Geminæ (vocant Pollucē & Caſtorem) Plinio & Senecæ etiam ſunt ſalutares ex vulgi opinone.

σκαιὰ μέλη fortè fuerunt ſiniſtrarum tibiarum, quarū Jonica eſt harmonia, quæ ita appellatæ ſunt à latere ſiniſtro unde inflatentur, ſicut contrà dextræ à dextro.

σκινδαψός.

Scindapſus eſt inſtrumentum lyricum tetrachordon vel herba quædam exotica, ſimilis hederæ.

Multi cùm vocem legunt Scindapſus, nihil omninò eſſe, atq; pro nihilo ab Ariſtotele poſitam fuiſſe putant. Scal. ex. 302. qui hoc tribuit Galeniſtis.

σκάνδαλον.

Scandalum ſignificat offendiculum, id eſt, aliquid ad quod impingens labitur ſeu trepidat; à σκάζω, id eſt, claudico. Impropriè ſumitur cùm ſignificat ipſam offenſionem, quæ propriè eſt Scandali correlativum. Pro eodē ferè accipitur πρόσκομμα Ad Rom. 14 cap. Σκανδαλίζειν ſignificat machinationem ad capiendum & implicandū id quod ijs fit, quas tendiculas vocarunt. Joach. Camer. Eſt ponere alicui offendiculum, ſcandalum, lapſus occaſionem: dare alicui ſcandali occaſionem, offenſionem ſuſcitare. Scandalum in re aliqua datum dicitur, cujus culpa ab autore rei ipſius profecta eſt. Acceptum eſt, quod ſiniſter vel malevolus interpres ſine cauſa in offenſionis cauſam rapit. Talia erant ſcandala Phariſaica. In Theolog. ſcandalum eſt dictum vel factū aut exemplum, quo alius fit deterior, ſeu quia error in eo confirmatur ſeu quia imitatur exemplum malum, ſeu quia majores odij flammas adverſus veram doctrinam concipit.

Baſilius ἐν ἀσκητικοῖς ſic definit: Eſt quicquid vel ad defectionem à v... pietatis adducit, vel efficit ut error alliciatur, vel adjuvat impietatis ædificationem, vel omnino quic... impedimentum infert & p... b... quo minus obediatur mandato Dei etiamſi ipſa mors oppetenda ſit.

σκάλλω.

Σκάλλω & σκάπτω (unde ſcabies) ſignificat ſarrio, fodio, & ſcalpo. F... tem proprie eſt quædam terræ ſubductio. Scalptio eſt cutis rarefactio qua & emittitur id quod urit, & humor attenuatur, ut id exhalet.

Σκαπτὸν foſſitium eſt.

Σκῆναι.

Σκῆναι ſunt umbracula. In Comœd. & Tragœd. ſcenæ ſunt habitacula perſonarum. Sunt caſtra & tentoria militiæ. Nam σκηνεῖν verbum militare eſt.

In pagina ſacra dicuntur etiam ſcenæ tabernacula, ſub quibus habitabant Iſraelitæ in deſerto. E... excell... tiam σκηνὴ eſt taber... quod typus eſt Co... Paulus 2. Cor. 5. Per ... corpus noſtrū vocat σκη... terra variis ſit objectum ... bus & afflictationib⁹ ... bitatione accipitur tranſl...

... pegia octo dies feſti Hebræorum ... gendis tabernaculis. Ἑορτὴ σκηνῶν fe... ... tabernaculorum. Locus ante ſce... nam proſcenium eſt in quo fiunt a... gentium diſcurſiones.

σπιθαμή.

σπιθαμή eſt menſura dodrantis, palmus.
Fus quid eſt hominis? vix auſim dicer...
Palmum.
Mane ego florentē veſpere quære: Fu...
Et:
Vis hominis vitam dicere? dic Spith...
mam.

στρατήγημα.

στρατηγικὴ φρόνησις eſt bellica pr... dentia. τέχνη στρατηγικὴ eſt di... plina bellica, cui opponitur urba... στρατηγήματα Frontinus voca... menta Ducum, & Imperatorum ... tam occulta quàm aperta, ita ut d... plinam militarem comprehend... στρατήγημα verò ea, quæ ſimu... arte prudentiaq; & ſolertia ſingu... ri, vel in cavendo vel in opprime... hoſte, excogitata & perfecta fueru... Latinis ſunt aſtus ſeu verſutiæ Im... ratoriæ. Eſt autem στρατήγημα κα... ἔργον in bello dolus bonus cum ... ta. Pertinet ad prudentiam ... quam, cui opponitur directa. (... ſiſtit in inveniendo & agen...

συμπληρώματα.

συμπληρώματα, complexa, conj... opponuntur συμπεράσμασι ſeu ... lis. Sic docent Oratores: ... ſigna veriſimilia, ἐλέγχα, parti... gula movent ſuo pondere, ſ... ... Quæ d... Idia συμπεράσματα: partim eti... dentur eſſe exigua per ſe & ... hoc eſt facilia refutatu, multi... proficiunt, cum ſunt coacer...

i Hebræorum à
s. Ἐσχάτη σκηνῶν fe-
. Locus ante ſce-
: in quo fiunt a-
es.

α.

drantis, palmus.
vix auſim dicere

ſpere quæro: Fuit.

cere? dic Spitha-

μα.

eſt bellica pru-
γηματικὴ eſt diſci-
pponitur urbana.
rontinus vocat o-
nperatorum geſta
aperta, ita ut diſci-
comprehendant.
ea, quæ ſimulata
: ſolertia ſingula-
vel in opprimendo
e perfecta fuerunt.
eu verſutiæ Impe-
ϛρατήγημα κατ' ἐ-
s bonus cum juſti-
prudentiam obli-
itur directa. Con-
do & agendo.

θέντα.

lexa, conjuncta,
ερμένοις ſeu ſingu-
Oratores: τὰ εἰκότα
ένδεξα, partim ſin-
pondere, ſeu ſunt
: Quæ dicuntur
: partim etiamſi vi-
a per ſe & ἐνέλεγχος
tatu, multùm tamé
ant coacervata ſeu

conglobata: quæ dicuntur συμπλεχθέντα ἢ συντεθειμένα. Ovid: Quæ non proſunt ſingula, multa juvant (ut non ſint λύσιμα) Ab his (ἐνδόξοις) ſignis aliud eſt τεκμήριον, quod eſt propria & certa rei nota. Itaq; permagnum habet momentum ad comprobandum.

σύγχυσις.

σύγχυσις vel rerum vel verborum eſt. Rerum eſt mixtura ſeu confuſio, qualis fit in officinis medic.

συγχυσις in Gram. eſt orationis vitiú, eſtque confuſa ac perturbata verborum transgreſſio. Horatius:

Namq; pila lippis inimicum & ludere crudis, id eſt, namq; pila ludere eſt inimicum lippis & crudis.

σύν.

σύν, ſicut & μετὰ, interdum uſurpatur de pluribus ut de duobus, ut filius cum patre abit ad nundinas. Hominem adoro cum Deo, ut dicebat Neſtor. Aliàs de uno per complexum ſeu σύνθεσιν, ut filium adoro cum carne ejus, qua phraſi uſus eſt Cyrillus, id eſt, adoro συναμφότερον.

συνδρομή.

συνδρομή, concurſio, interdum idem eſt quod ἀντιπαρέγχυσις, cum oratio noſtra concurrit cum aliorum cogitationibus.

Theophylactus ad l. ἐὰν ἐγὼ μαρτ. 5. cap. Joh. Hoc dicit ad Judæorum ὑπόληψιν, id eſt, opinionem ἐνστατικῶς, id eſt adverſando ſeu opponendo. Alterum autem illud dictum: Joh: 8. Quamvis ego teſtificer de me ipſo, teſtimonium meum verum eſt: concurrens cum cogitatione Judæorum dictú eſt κατὰ ἀντιπαρέγχυσιν, id eſt eâ figurâ, quę nomen habet à contraria aſſertione, ὅτι συνδρομήν, id eſt quam etiam συνδρομὴν ſeu concurſionem vocarunt.

Intellige ἀναιρεῖν esse objectionem evertentem id quod aliquis ratiocinando conclusit: Αντιπροσδόμενον v. seu συνδρομὴν contrariā assertionē quę infertur, seu assertionem contrarii in quadam velut assensione seu concessione.

συνδεσμὸς.

σύνδεσμος Logicis est vinculum seu copula enunciativa.

Politicis & Irenicis est vinculum pacis.

Anatomicis pars nervosa connectens seu committens artus.

Astronom. stella præfulgens ἐν ἄκρῳ τῷ λίνῳ in vesi navis extremitate. Et Ecleiptici σύνδεσμοι sunt nodi, de quibus in Eclepsi Lunæ agitur.

In Grammatic. σύνδεσμος συμπλεκτικὸς est copulativa conjunctio Hermogeni, seu συμπλεκτικῶς ἔχων copulate se habens.

συνθέσμῳ seu conjunctione unum est unum συνθέσει seu ratione copulationis, ut cum dicitur: Homo est justus. Iacob Scheck. περὶ ἑρμην.

Huic enunciatū opponitur multiplex, dissolubile in multa enunciata, ut hic λόγος ἀσύνθετος: Homo est prudens, justus, fortis.

Συνεκτῶς.

συνεκτῶς, περιεκτῶς, παθητικῶς accipiūtur, ut συνεκτικῶς & περιεκτικῶς, ἐνεργητικῶς. Deus omnipræsens est, non συνεκτῶς id est non ut contineatur & comprehendatur, sed συνεκτικῶς id est ut contineat & comprehendat omnia; non περιεκτῶς, sed περιεκτικῶς, quod eodem redit, non ut capiatur, sed ut capiat, quod & Græcè χωρεῖν dicitur. Eodem sensu dicitur: Deus non est δεκτὸς sed δεκτικός.

συνηρημένως.

συνηρημένως dicitur quippiam, cum ex duabus vocibus coitione quadam sit una. Figura hæc Attica est, ut θοιμάτιον pro τὸ ἱμάτιον pallium. Hoc est exterius, ut χιτὼν contrà tunica est, quæ est vestis interior.

Opp. διῃρημένως (disjunctim)

σύνθρονος.

σύνθρονος est qui cum alio est ejusdem sedis vel regni. Eustatius apud Theodoretum humanam naturam Christi σύνθρονον θεῷ dicit, quia dicitur Petro; Christum & Dominum fecit hunc ipsum Jesum, quem vos crucifixistis & c.

Συνοικείωσις.

Συνοικείωσις est duarum rerum diversarum communione quadam consociatio. Comm.) id est in aliquo tertio, quod utraq; res commune habet cum altera. Oratores Schema orationis faciunt, ut Quod Erutio accidebat in mala negatoriaq; accusatione, idē mihi usu venit in causa optima. Ille quomodo civem commendatum condemnaret, non inveniebat, Ego testium leves qua ratione infirmem ac diluam reperire non possum. Cic. pro Amerin. (Hic conciliat Orator accusationem negatoriam Erucii cum suavera defensione.

Aliud est ἀνακοίνωσις nempe cum orator communicat suum consilium cum judice vel etiam cum ipso adversario & ne ipsos quidem aliud in proposita restatuere demonstrat: Si sponsio tuus ageretur Nævi, si in parvula re captionis aliquid vereree, non statim ad Aquilium aut ad eorum aliquem, qui consuluntur, cucurrisses. Cic. pro Quint.

συνόλως.

τῷ συνόλως opponitur τὸ μέρος ut ...

ptiſmus unus eſt.
ari vel ſumi eſt con-
Cui opponitur Dis-
lib. de Generat. &
definitione Ariſtote-
ſt mutatio totius &c.
ſumitur conjunctim
junctim. Non enim
t Ariſtoteles ita inte-
anes partes nulla ſer-
quia prima materia
antiæ non interit, ſed
Sed totum ibi ſigni-
m ſubſtantiæ cujusq;
quidem ex omnibus
ta eſt: Sed interit, cum
ma ſeu ſpecifica.
deſtrui dicitur, cũ u-
oce Totus cõjunctim
à Deſtructa enim eſt
atis integritas quater-
ſt alia numeri ſpecies,
us, cum tres unitates

Uſus.

*ſtinctionis in Theologia
otus Chriſtus moritur,
um ſingulas partes ſeu
gitur enim hic ἐν σύνολον
dum hypoſtaſin, compo-
e & Carne. Ita ſumitur
ως ſeu conjunctim, non*

Axioma.

*ſt, quod vel alteri parti
tiam neutri disjunctim
exa eſt propoſitio: Si ho-
ro ungit. Totum hoc ne-
ur ex connexione neceſ-
ès ejus ſunt falſæ propter
nexus naturâ.*

οςροφή.
m eſt, ac dicitur Latin:

vortex, & *mundi*, & dicitur converſio, ſeu verſatio mundi, & *arborum* ac *corporum humanorum*, ſuntq; convolutiones, concretiones nodiq; venarum vel arteriarum vel nervorum & tubercula: & *multitudinis*, eſtque concurſus & quæ conſpiravit coitio Act. 19. Et orationis, eſtq; rotunda i. e. compendioſa numeroſaq; orationis converſio, ſeu Compoſitio eſt oratoria, quam Trapezuntius vertit convolutionem. Eſt hæc, inquam, Syſtrophe oratio ita compoſita, ut tota in ſe contineri videatur, neque ejus pars aliqua comprehendi poſſit niſi totam abſolveris. Exemplum eſt in Cic. oratione pro Archia: Tantus eſt ſplendor in laude vera, tanta in magnitudine animi & conſilij dignitas: ut hæc à virtute donata, cætera à fortuna commodata eſſe videantur.

Σχηματισμὸς.

Σχηματισμὸς 1. eſt Geometris Schematis conſtitutio. 2. Oratoribus eſt Schema h. e. figura ſeu habitus orationis.
3. Interdum etiam dicunt oratores σχηματισμὸν ſeu conformationem non ſolum verborum & ſententiarum, ſed etiam argumentationis, qua hæc tractatur & exornatur. 4. Analytici accipiunt pro typo ſeu diagrammate, quod & ἀνασχηματισμὸς dicitur. Et & libro 1. Poetices Julius Scal. σχηματισμοὺς in Dramatibus vocat modos corporis varios, in quibus numerantur tum motus ut ſunt flexus, procurſus, ſaltus, conquiniſcentia, divaricatio, claudicatio ἐγγόνασις, i. e. ingeniculatio, manuum connexio, conſertio, compectinatio, agitatio, commutatio, comploſio, elatio, jactatio: digitorum concrepatio, cervicis jactatio, pedum permutatio, alternatio, ſupploſio: nictus, oſcitatio,

 riſus,

risus, fletus &c: tum quietes stantis, dormientis, cogitantis, sedentis, fessi, ignavi, metuentis, admirantis.

σωρεισμός.

Σωρεισμὸς ἢ συναθροισμὸς 1. est congeries seu coacervatio, conglobatio plurium argumentorum, signorum &c: Aliquando à Latinis dicitur Frequentatio, cum in Epilogo fit συναθροισμὸς ἐπιλογικὸς (Frequentatio)

2. Est plurium diversarum rerum quasi sine delectu coacervatio.

Σῶμα.

Σῶμα corpus & substantia corporea est. Interdum etiam mortuum corpus seu cadaver vel truncum corpus, id est, corpus ἄνευ κεφαλῆς (sine capite) al: πτῶμα. Metaph: sunt σῶμα βασιλείας, corpus regni, σῶμα seu corpus, ut loquitur Cic: historiæ, quæ intelligũtur tota esse ex pluribus partibus cõstantia. Eodem sensu dicitur σύστημα. Aristoteli σῶμα πίστεως corpus probationis est fundamentum faciendæ fidei, nempe Enthymema. Eidem σώματα sunt homines & personæ.

In Theologia σῶμα accipitur pro re umbris præfigurata, vel pro corpore mystico, quod quidam vocant Allegoricum, vel pro sacramentali corpore, i.e. sacramento corporis, quale Panis Cœnæ Dominicæ.

Futurarum umbrarum corpus Christus est 2. ad Coloss. i.e. Christus est res illis umbris adumbrata: Totus Christus caput & corpus est, caput unigenitus Dei Filius, & corpus ejus Ecclesia, Sponsus & Sponsa duo in carne una. August. cap. 4. contra Petiliani Donatistæ Epistolam. Idem lib. 4. de Trinitate cap. 8. & 9. Christus per id, quod Ecclesiæ caput est, & corpus eius Ecclesia, posset dicere:

Ego & ipsi non unum, sed unus, quia caput & corpus unus est Christus, id est, Christus & Ecclesia una quasi persona mystica est.

σωφροσύνη.

σωφροσύνη:
- Temperantia
- Continentia
- Modestia
- Pudor, Pudicitia ἁγνότης.
- Sobrietas.
- Sana mens seu Sanitas mentis, quæ se continet intra modum.

Paphnutius: Episcopi cum uxore congressus est σωφροσύνη καλή.

σώφρων 1. modestus est vel qui in voluptatibus corporis mediocritatem servat. Aristoteles 3. Ethi. [illegible] cordatus apud Demosth [illegible] in 4. Eth. cap. 7. per Metaphoram [illegible] φρων dicitur, qui in hon[illegible] appetendis & amplectendis moderatus est. Dicitur & μέτριος.

Σωφρονιστήριον erat quoddam [illegible] in Republ. Platonis. Verba [illegible] de Leg. lib. 10. hæc sunt: ex ver[illegible] Johan. Serrani: Cùm tres sint in [illegible] tate carceres: unus quidem, pl[illegible] cõmunis, in rerũ venalium f[illegible]o, ubi permulti asservantur, ne fu[illegible] ter iis, qui nocturnos c[illegible] solent, vagantes m[illegible] ries committentes: [illegible] eorum qui in vincu[illegible] nendorum causa, n[illegible] Σωφρονιστήριον (quasi [illegible] sive bonæ frugis loc[illegible]) T[illegible] tem carcer est in me[illegible]

desertus & quam maximè agrestis e[...]
locus, τιμωρίας (i.e. supplicii) nomin[...]
infamis.

σηπτικός.

Σηπτικὸς est vim habens putrefaciend[...]
Et σηπτικὴ δύναμις est vis tabifica, qua[...]
lis est serpentis mordentis, qui dicitu[...]
σήψ, à quo aliud est σὴς nempe tine[...]
vermiculus corrodens vestes & cha[...]
tas (utitur hac voce Matth. cap. [...]
ἐνεργείᾳ & de δυνάμει id est actu, & [...]
δύναμιν seu potentia intelligi pote[...]
creans putredinem, & vim hab[...]
creandi eam. Ἄσηπτον, quod putred[...]
alienum & immune est. Tale fuit c[...]
pus Christi mortuum: In id non [...]
tuit cadere σῆψις καὶ σηπεδὼν putr[...]
& marcor, tum propter negation[...]
φθαρτῆς & καταφθορᾶς materiæ, [...]
quia erat corpus ipsius vitæ. Ita[...]
minus rectè cadaver dici potuit.

σύγκρισις.

σύγκρισις, [illegible], est com[...]
stio, rerum multarum seu divers[...]
σύζευξις seu cõjunctio, quæ à P[...]
& oratoribus interdum fit cu[...]
stributione & oppositione con[...]
orum, ut si dicas: Deprecatur [...]
dus ne lædat, precatur fortis, [...]
vet. Hoc enim exemplo utitur [...]
ger.

σίλλαβος.

Σίλλαβος est tabula in qua capit[...]
rerum continentur; aliàs [...]
Index libri, ut cuius summa[...]
plectatur. Interdum etiam [...]
ἔλεγχος, ut Elenchus præle[...]
& exercitiorum, ab ἐλέγχει[ν]
guendo & ostendendo.

Σωματοποιεῖσθαι.

Σωματοποιεῖσθαι est simul se[...]

tendi, coextendi. Voce hac utitur Damaſcenus negans τὸν λόγον & hypoſtaticè ei unitam carnem συμπαρεκτείνεσθαι, i. e. inter ſe coextendi, etſi nec extenſio expanſioq; propriè dicta, qualis eſt aeris, in Deum conveniat.

συνδόξαντα.

Συνδόξαντα ſunt communiter vel utrinque placita ſeu probata, utrinque vel communiter conſtituta: Juriſconſ. pacta conventa, compacta. Interdum additur κοινῇ Dicitur enim eodem ſenſu, ὑμῖν ξυνδοκεῖ, & ὑμῖν κοινῇ ξυνδοκεῖ: vobis comprobatur (id eſt de eo inter vos convenit) & vobis communiter placet. συνδεδογμένοι νόμοι Ariſtoteli in Politicis ſunt conſtitutæ & decretæ leges, quæ viſæ ſunt reipublicæ commodæ.

Σύνδυο.

Σύνδυο bini ſunt. σύν τε δύ' ἐρχομένω ſimulq; duo euntes, ſeu bini venientes, Homer. Cicero hac Homerica formula, quæ Elleiptica eſt, uſus eſt 7. Epiſt. Famil. lib. 9. Adducitur & à Platone, docēte opinionem firmiorem reddi, ſi ſit συνδόξαν, id eſt, ſi fuerit ab altero approbata. Vide Protagoram. Appoſitè etiam uſurpatur cum Cicerone de duorum conſilio meliore in dubio. Conveniunt bini, melior ſententia conſtat.

Litera. T.

Τακτική.

Τακτικὴ in genere eſt ratio diſponendi. In ſpecie eſt doctrina de ordine militari. Hinc τακτικοὶ dicuntur, qui de ordine militaris aciei ſcripſerunt.

Te-

Tetragonum, τετράγωνον.

Significatio est Geometrica; Arithmetica, Ethica, Polemica, Physica, Poëtica.

Quadratum:

- χῆμα figura quadrangularis ex omni parte. Hinc acies quadrata dicitur, cui præter cæteras (ut lunatem) opponitur oblonga.
- Σῶμα corpus temperatissimum, εὐκρινέστατον, habilissimum, neq; gracile neq; obesum.
- Numerale: numerus quadratus, ex analogia figuræ quadratæ.
- ἀγαθὸν, vir quadratus, id est bonus & perfectus.
- Metrum quod imitatur Mathematicam figuram.

5
. . . . .
. . . . .
5 5
. . . . .
5

Area 5.
Latus 25.

		5		
P	M	D	M	T
M	F	P	S	V
5 D	P	H	F	P 5
M	S	F	S	G
T	U	P	C	R
		5		

Princeps Mauriti Doctorum maxime tutor,
Mauriti, fidei protector strenue vera,
Doctorum protector, honorum fulgide Phœbe,
Maxime, strenue, fulgide, suspiciende, celebris
Tutor vera Phœbe celebris relligionis.

Augustin. quæstionum 65. ad Orosium quæst. 52.

Sicut arca Noe de lignis quadratis construebatur: ita & Ecclesia de sanctis construitur Quadratum enim in quacunq; parte posueris, fortiter stat, & sancti in quibuslibet tentationibus stabiles permanent.

ταπεινοφροσύνη.

ταπεινοφροσύνη virt' est quę aliàs ferè modestia dicitur, non est abjectio animi, non humilitas. Fere dico, quia plus quiddam significat quàm modestia. Modestus enim est qui non est arrogans. Sed ταπεινόφρων qui minus sibi tribuit quā promeretur Eras. Roterod: qui tamen idem Apost. in c. 2. ad Phil. ταπεινοφροσύνην vocat modestiam animi quaquis sibi nihil arrogat.

τάξις.

τάξις, Collocatio, est vel ἀπευθυνομένη directa, εὐθεῖα; vel ἀντεστραμμένη [illegible] κατ' ἀναστροφὴν. Sic & exord[illegible] [illegible] pars interdum directa e[illegible] A[illegible] a[illegible] & inflexa, κατ' ἐφοδον (insin[illegible]) [illegible] προσληψιν.

Ita & Ratiocinatio d[illegible] [illegible] in directam & κατ' ἀγωγὰς seu [illegible] [illegible] obliquam, inflexam, q[illegible] [illegible]

T ante A.

Ταυτοφωνία.

Ταυτοφωνία est assiduitas ejusdem liter[æ] [illegible] ut Ti te tute Tati &c.

[illegible] literæ C vel Q, ut quicquam [illegible] quisquam cuiq; quod conveniat, n[illegible] get?

Genus est χαμμακισμός, ejusdem liter[æ] nimia assiduitas.

Ταχυβάμονες.

Ταχυβάμονες qui utuntur ingressu cele[ri] Aristoteles in Physiognomicio. Iis o[pponuntur] βραδυβάμονες, qui tardiore [incessu u]tuntur. Adolescentem magis de[cet] esse ταχυβάμονα, quò & minorem [...] ... referat & negotia sua expe[di]tius conficiat, μακροβάμονες Aristo[te]li sunt qui longo, βραχυβάμονες [qui] brevi incessu utuntur. [illegible] [illegible] hic servanda non est earu[n]dem personarum.

Technopægnion.

Τεχνοπαίγνιον.

Technopægnion est artificiosus lud[us] ut Eratopægnion est amoris lu[sus]. Tale est Acromonosyllabicum C[ar]men.

Hoc est Simplex vel Figuratum perp[etua] anadiplosi. *Simplex* est cujus v[ersus] sunt monosyllabis cœpti & mon[osyl]labis terminati, ut, *Qui rectè f[acit] non qui dominatur erit Rex. Quis in pœnam capitalis judicio? vas.* [...] cùm lis fuerit nummaria, quis [...] [...] præs.

Figuratum Anadiplosi est, cujus v[ersus] sunt monosyllabis cœpti & m[onosyllabis] terminati, ita ut idem m[ono]syllabum, quod erat finis e[...] versus, principium fiat insequ[entis]. Exemplum versuum monos[yllabis] cœptorum & finitorum ita, u[t] versus ad principium recurrat [...] Ausonium est ad Paulinum:

Res hominum fragiles alit & regit, & perimit fors,
Fors dubia æternumq; labans, quam blandes fovet spes
Spes nullo finita ævo: cui terminus est Mors.
Mors avida inferna mergit caligine quam nox
Nox obitura vicem; remeaverit aurea quum Lux,
Lux dono concessa Deum, cui prævius est Sol.
Sol, cui nec furto Veneris latet armipotens Mars
Mars nullo de patre satus: quem Threïssa colit gens,
Gens infrena virum, quibus in scelus omne ruit fas
Fas hominem mactare sacris fer us iste loci mos,
Mos ferus audacis populi, quem nulla tenet Lex,
Lex, naturali quam condidit in perio, jus,
Jus genitum pietate hominum, jus certa Dei mens,
Mens, quæ cælesti sensu rigat emeritum cor,
Cor vegetum mundi instar habens, animæ vigor, ac vis,
Vis tamen huic nulla est; verum est jocus & nihili res.

τμῆσις.

Generaliter est sectio, ut pomi in duas partes. Specialiter est segmentum mathematicum, ut circuli; vel politicum ut cum clades belli τμῆσις dicitur; vel grammaticum seu Poëticum idque duplex est.

1. Est integræ dictionis divisio aliis interjectis; quæ plerunque fit in compositis ut ἐν δὲ ἄορ φωνὴγ θῆκε pro ἐνέθηκε; κατὰ γαῖα κάλυψε, pro κατεκάλυψε; κατὰ βοῦς ὑπερίονος ἠελίοιο ἤσθιον, pro κα-

κατιχεσαν. Est & alia τμῆσις quæ etiam integræ dictiones non compositæ dissecantur, & in duos versus distrahuntur, nulla dictione interveniente, cujus usus est in chori carmine apud Euripidem, Sophoclem, & Pindarum, aliosque tragœdiarum scriptores, quos imitatus est Horatius libro 2. carminum oda. 16.

Grosphe non gemmis neq; purpura venale nec auro.

Sapphicum est cum Adonico, pro, Venale & lib. 1. serm. Satyr. 2.

Rem patris oblimare malum est ubicunque, quid inter

est, in matrona, ancilla peccesne togata? Et lib. 2. serm. Satyr. 3.

Singulare hoc est nescio cujus; *Barba* resecta cadit *mox* reditura *rees*. Et *Prisci* sub hoc saxo contumulatur *anus*.

Τὸ

Articulus præpositivus nonnunquã adhibetur acceptus materialiter tanquã neutris nominibus, ut τὸ ponitur ἀντὶ τῦ τ (pro τ) τὸ ἄνθρωπος quidem nomẽ est, τὸ δὲ λέγω (lego verò) verbum est.

Τόδε τι.

τόδε τι multis modis accipitur.

Nam primò quo ad seipsum quippiam esse intelligitur τόδε τι soler appellari àb Aristotele. 2. Inprimis autẽ sic appellantur primæ substantiæ, quia in nullo insunt, ideoque quiddam τόδε τι dicuntur esse principaliter seu κυρίως 3. Et præterea quæ abstractione seipsis esse intelliguntur, ut in prioribus Analyt: Aristoteles triangulũ τόδε τι appellat: & in posterioribus in tertio modo eorũ, quæ per se dicuntur cujusq; rei quidditas seu Idea etiam hoc modo esse dicitur & τόδε τι appellatur. Ultimo τόδε τι significat materiã & εἶδος, seu formam, quæ in materia est ita; ut hæc τόδε τι componere rei constituant.

τόδε τι { Absolutè substantia per se subsistens, compositum ex materia & forma. / κατὰ τι vel φαινόμενον. Aristot. λ. 1 philos.

Itaque humana etiam Christi natura τόδε τι rectè dici potest licet sit, qui hoc neget.

Τοίνυν.

Hac particula nunc quippiam concluditur, nunc filum Narrationis connectitur. Sic etiam particula οὖν in narratione est vinculum apud Plat. in Amator & apud latinos interdum legitur & Ergo.

Τοπική.

τοπικὴ in organo logico Ram: est disciplina inveniendorum argumentorum probabilium & necessariorum. Aristoteles ab ea excipit & secludit doctriam ἀποδεικτικήν. Ratio τοπικὴ est, ratio communis & probabilis.

τοπικὴ μνήμη est localis memoria.

παρουσία τοπικὴ est præsentia, qua corpus loco capitur seu comprehenditur.

Medicamentum τοπικὸν est quod adhibetur & applicatur ad locum affectum.

Τραπεζῖται.

Τραπεζῖται sunt danistæ, qui τραπεζίτευ id est, abaculis seu mensulis in publico propositis pecuniam fœnore elocant seu fœnus exercent. Latinè Argentarij, qui tamen Danistæ nomen græcũ retinuerunt, Joach. Camerar. τραπεζώνιος est structor τραπέζης, id est, mensæ.

Τρὶς.

Τρὶς interdum numeri significationem habet, Latin Ter. Hæc nativa huius particulæ vis est.

T ante P.

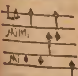
Interdũ habet vim augẽdi, ut τρισάβιος τρισάθλιος τρισμέγιστος, vir fortissimus Hinc Horat. græcissans cum latin reddere vellet hæc duo vocabula τρισμακάριον & τριχαλκέστερον scripsit. Illi robur & æs triplex circ pectus erat.

Τρόποι.

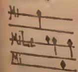
τρόποι (modi) sunt Lexici, Grammatic Dialectici, Oratorij, Ethici, & Politic Musici seu Harmonici, quos quidam vocant Tonos.

Τρόπος Musicus (Ornitoparchus & lytonum vocant) est ambitus can harmonici in octava & ejus med tione situ semitoniorum MI FA ritus. Ejus igitur doctrina pen à cognitione sonorum antegressa. Suntq; modi duodecim. Hi dividun in Pares & Impares: Pares sunt situ semitoniorum pari regun Horum sunt duo ordines. Primu modorum, qui ex quarta MI LA quinta MI MI compositi semit pariter in uno reguntur. Suntq; P gius & Hypophrygius.

Phrygius est modus, cujus octava ta MI LA & quinta MI MI ha micè mediatur.

Hypophrygius est cujus octava Mi la & quinta mi mi arith mediatur.

Phrygius & Hypophrygius co

gedi, ut τετράβοες,
σινος, vir fortissimus.
citans cum latinè
æc duo vocabula,
& τετραχαλκεόφρων,
& æs triplex circa

mi.

exici, Grammatici,
Ethici, & Politici,
nici, quos quidam
Tonos.

Ornitoparchus & a-
) est ambitus cantus
ava & ejus media-
niorum MI FA va-
ur doctrina pendet
orum antegressa.
tim. Hi dividuntur
es: Pares sunt qui
m pari reguntur.
ordines. Primus est
x quarta MI LA &
compositi semitonis
guntur. Suntq; Phry-
ygius.
, cujus octava quar-
nta MI MI harmo-

cujus octava quarta
mi mi arithmeticè

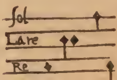
hrygius connectun-

tur cùm quarta MI LA quintâ MI MI utrinque ambit.

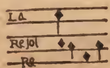

Posterior ordo est eorum, qui situ semitoniorum pari in progressu reguntur. Suntq;. 1. Dorius & Hypodorius. 2. Jonicus & Hypoionicus.

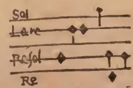
Dorius est cujus octava quarta Re sol, & quinta Re la harmonicè mediatur.

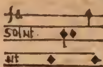
Hypodorius est, cujus octava quarta Re sol & quinta Re la arithmeticè mediatur.

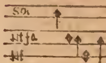
Dorius & Hypodorius conjunguntur cùm quarta Re sol, quintam Re la utrinque ambit.

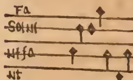
Jonicus est cujus octava quarta ut fa, & quinta ut sol harmonicè mediatur.

Hypionicus est cujus octava quarta ut fa quinta ut sol arithmeticè mediatur.

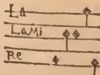

Ionicus & Hypionicus connectuntur cum quarta ut fa, quintam ut sol utrinque ambit.

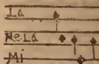

Impares modi sunt qui situ semitonorum impariter reguntur. Horum sunt duo ordines: Primus est modorum, qui ex quarta Mi la & quinta Re la compositi in imo impariter reguntur.

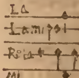
Suntque Æolius & Hypoælius. Æolius est cujus octava quarta Mi la & quinta Re la harmonicè mediatur.

Hypoælius est cujus octava, quarta Mi la & quinta Re la arithmeticè mediatur.

Æolicus & Hypæolicus connectuntur cum quinta Mi la, quintam Re la utrinq; ambit.

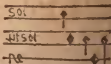

Secundus ordo modorum Imparium est eorum, qui situ semitonorum impari in progressu reguntur. Suntq; 1. Mixæolicus, vulgò dictus Mixolydius: Et Hypomixæolius, Vulgò dictus Hypomixolydius. 2. Lydius & Hypolydius.

Mixoæolius est cujus octava quarta Re sol, & quinta Ut sol harmonicè mediatur.

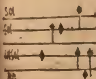

Hypomixæolius est cujus octava quarta Re sol, & quinta Ut sol arithmeticè mediatur.

Mixæolius & Hypomixæolius connectuntur

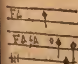
ctuntur cum quarta Re sol, quintam
Ut sol utrinq; ambit.

Lydius est cujus octava, quarta Ut fa, &
quinta Fa fa harmonicè mediatur.

Hypolydius est cujus octava, quarta
fa, & quinta Fa fa arithmeticè me
tur.

Lydius & Hypolydius conjungu
cum quarta Ut fa, quintam Fa f
trinq; ambit.

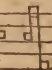

Hæc igitur de modo Musico, qui
regula est, cujus ductu ab
constituitur cantus. Modi a
est regulariter octava, quæ con
tur ex quartæ & quintæ interv
sonis duplici ratione; Una H
nica, Altera Arithmetica.

Re sol, quintam

, quarta Ut fa, &
iæ mediatur.

octava, quarta Ut
ithmeticè media-

us conjunguntur
quintam Fa fa u-

Musico, qui instar
ductu ab artifice
. Modi ambitus
va, quæ componi-
ntę intervallis seu
ie; Una Harmo-
metica. Harmo-

nica compositionis ratio est, quæ quintæ dat locum inferiorem, quartæ superiorem. Arithmetica contra. Hæc gemina ejusdem octavæ compositio facit, ut quælibet octava binos contineat modos, unum qui harmonica, alterum qui Arithmetica mediatione constet. Mediatio dicitur compositionis variatio, quod fiat in octavæ medio. Alij numerant tantùm octo Modos seu Tropos. Sed hoc argumento, qui sequũtur Glareanum, defendunt 12. Tot sunt Modi, quot variationes differentiævé in octavis ex situ semitonorum, interveniente utraque mediatione (harmonica & arithmetica) constituuntur. Jam verò variationes seu differentię fiunt 12. Sex mediatione harmonica, arithmetica totidem. Nam situs semitonorum par est & æqualis in sex modis, Impar & inæqualis item in sex. E. tropi sunt duodecim. Vide Music. Joh. Magiri Cantoris B.

Modorum differentias Cyriacus Snegassius in Musico suo libello Tropos vocat. Sic Tropum in Dorio constituit &c.

Alij per Musicos Modos intelligunt Sonos. Dicunt enim esse usitata Modorum intervalla seu Distantias novem, Tonum, Diatessaron, Diapente, Tonum cum Diapente, Diapason, Ditonum cum Diapason, Diapente cum Diapason, & Disdiapason; & horum principium faciunt Unisonum: qui est sonus absq; ulla vocis intentione vel remissione eodem concentus tenore editus.

De his vide sequentem Διαγρα-φήν.

Tonus primus modus vocem aut unica intentione intendens, aut unica remissione remittens		Secunda, ut re
Ditonus		Tertia, Ut Mi
Diatessaron		Quarta, Ut fa
Diapente	Est	Quinta, Ut sol
Tonus cum Diapente.		Sexta.
Diapason.		Octava.
Ditonus cum diapason		Decima.
Diapente cum diapason		Duodecima.
Disdiapason		Dupl. octav.

Vide Vocem Sonus.

In fugis describendis dicuntur Epidiatessaron, Hypodiatessaron, Epidiapente, Hypodiapente, Epidiapason, Hypodiapason.

Martianus tonos dissonos seu dissentientes seu δυσφώνους esse dicit, qui cùm percussi fuerint, invicem discrepant.

τρόπος λέξεως accipitur pro genere loquendi, quod cum è medio petitum est, Idiotismos vocatur. Reliquas significationes vide in Latino Modus.

τύπος.

Typus 1. est effigies facta ex impressione. Vox propriè est πλαστικῆς hinc Typothetes.

2. Aristoteli est rudis adumbrataque forma, rudis imago lib. 3. Ethicorum cap. 12. τύπῳ περιλαβεῖν rudi quadam forma descripta cognoscere.

Cognitio vel δεῖξις quæ ἐν τύπῳ fit, est cognitio quæ fit παχυλῶς, crassiusculè, non exactè, non exquisitè. Opponitur ei ἀκριβὴς exacta, perfecta. Institutio quæ fit τύπῳ, id est rudi quadam ratione, vocatur etiam institutio πλατική, quæ fit ἐν πλάτει.

3. Typus significat ictum.

τύχη.

τύχη μέσον est; Significat enim εὐτυχίαν & δυστυχίαν (bonam & adversam fortunam). φέρειν πάσας τὰς τύχας εὐσχημόνως Aristoteli est omnes fortunæ casus decenter & ex personæ suæ dignitate ferre lib. 1. Ethic. Nicomach. cap. 11. Secundo Physicorum statuit Aristoteles τύχην genus fortuitorum, quæ homini παρὰ λόγον, id est præter rationem accidunt, cum ratione tamen agenti. Estq; ratione qualitatis ἀγαθὴ vel φαύλη, ratione quantitatis μικρὰ vel μεγάλη Plato in Epimenide. Qui hæc alio quopiam modo tractare instituet, fortunæ (id est bonæ fortunæ) auxilium sibi invocandum nôrit. Eidem in Menone τὰ ἀπὸ τύχης γιγνόμενα sunt quæ temerario quodam fortunæ casu contingunt, ut vertit Johan. Serranus.

LITERA υ.

ὑπάρχειν, ὕπαρξις.

Primo ὑπάρχειν est esse vel existere, ut vivere cum de actu primo accipitur in physicis.

Ea quæ sunt τῷ ὑπάρχειν, intelligu[ntur] esse quæ vigent ad aliquod tempus, quâ phrasi utuntur Græci Log[ici]

caput, re ipsa iustos nos non facit. Gabriel Biel Carnis Christi φυσικὴν ὑπαρξιν vocat naturalem consistentiam.

Atq; hæc habuimus quæ exponeremus de hoc verbo ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, (pro præsenti copia.)

ὑπερβατῶς ποιεῖν.

ὑπερβατῶς ποιεῖν. ἐργάζεσθαι, πράττειν, est aliquid facere, vel agere saltuatim, translatitiè, dicis causâ, carptim, perfunctoriè, defunctoriè, remissè, non satis accuratè; in transcursu, ἐκ παραδρομῆς, Wie der Hane über die Kolen leufft/ oder / Wie die Nonnen den Psalter lesen/ à voce ὑπερβατὸν, quâ significatur generaliter, quod transiri potest, specialiter trajectus verborum ordo, interruptusq; orationis contextus, *Joh Serran. in Protag. Platonis.* &c. de quo vide infrà.

ὑπολαμβάνω.

1. ὑπολαμβάνω est suscipio. 2. Aristoteli Anima vel homo ὑπολαμβάνει, id est, existimat, quâ voce complectitur omnes status intellectus nostri, id est, non tantùm intellectum discurrentem, sed aliis etiam modis operantem, id est, omnem operationem intellectus nostri, tam perfectam, quàm imperfectam, Zabar. in lib. 2. de Animo. Aristoteles lib. 2. ὑπολαμβάνειν igitur complectitur διανοεῖσθαι, (discurrere) θεωρεῖν, (speculari) opinari, scire. &c. 3. Accipitur & pro respondere, sicut Latinum suscipio & excipio & subsequor à Poëtis. *Suscipit Æneas*, id est, respondet, apud Virgilium: ὑπειλημμένη δόξα est præsumpta, id est, anticipata opinio, quæ sæpè est veritatis noxa.

ὑπερ-

ὑπερβολή.

Hyperbole, ὑπερβολή, exuperantia, superlatio, superjectio, excessus, eminentia.

Est Hyperbole & Physica, & Ethica, & oratoria, & Musica.

In Phys. hyperbole est qualitatis vel quantitatis, ut videre est in monstris & humoribus. Si humor aliquis adustus est, ὑπερβολή est qualitatis, quæ παρὰ φύσιν est. Opponitur ei ἔλλειψις. Si epar calidius sit (δυσκρασία calida dicitur) pro ea ut ὑπερβολή caloris magna aut parva est, diversis modis Chymi & excrementa horum corrumpuntur. Si epar frigidius sit (δυσκρασία frigida dicitur) fit μείωσις pro eo, ut hæc ellipsis caloris magna vel parva est, Chymi ipsi & excrementa horum magis & minus corrumpuntur.

Propria καθ᾽ ὑπερβολήν Aristoteli sunt propria quæ non simpliciter sed propter exuperantiam uni soli dicuntur inesse. Sic calidum soli igni convenit. Ignis enim est corpus simplex, maximè seu extremè calidum. Vide 5. Topic. Las.

In Ethicis vitium alterum virtuti oppositum ὑπερβολή dicitur, seu exuperantia & vitium καθ᾽ ὑπερβολήν. Aliud accipit Aristoteles pro utroq; medij excessu, in quæst. Sed & in bonam accipitur partem pro ὑπεροχῇ. Ita tribuitur virtuti Heroicæ à Zuingero Ethic Arist. cap. 1. qui ait: Heroicæ virtutes non differunt ab humanis virtutibus præterquàm sola ὑπεροχῇ & excellentiâ.

Oratoria Hyperbole fit verbis
- Nativis.
- Translatis seu immutatis. Audacia Tropi tunc dicitur, Estq; Tropi affectio seu accidens. Talæus & Quint. Hæc parere potest solœcismum logicum, ut, Zoilus est vitium, pro vitiosus.

Hyperbole, quæ verba incredibiliter tollit, fit verbis
- Simpliciter seu separatim (Sturmius in Ratione Elocutionis) ut, Animam debet. Omnes orbis partes sunt perturbatæ.
- Per comparationem seu collationem
  - *Parem*, quæ neutra parte exsuperatur. Corpori æquè atq; nix candidi pari vultu Deo simi[...]s.
  - *Imparem*, quæ in altera parte superat; Corpus nive candidus.

Hyperbole est oratio veritatem exuperans, ut cùm Cicero dicit gestire parietes, ut Cæsari gratias agant, in orat. pro Marcell. Seu: Hyperbole est cum aliquid incredibiliter ponitur, ut, vix ossibus hærent, Fulminis ocyor alis. Sublimi feriam vertice sidera, pro Marcello. Si ad humanos casus incertosq; eventus valetudinis sceleris etiam accedat insidiarumq, conlen[...], quem Deum, etiamsi cupiat, opitulari posse Reipublicæ credamus? Vel, est, quoties rem rerum ambitu, aut m[...]re natura extollimus. Scal. lib. 3. p[...] cap. 74.

fecit Jesus, quæ
im, ne mundum
or capturum seu
i scriberentur li-
t. Dionys: Carth.
cut & Scal. sic e-
locum. D. Inter-
dicit per excessū
agnitudinem rei,
m in libro judi-
ij Benjamin tam
la lapidem ut ca-
rint: & cū Pharro
it in Gen. c. 41.
erio nemo move-
dem in tota terra
em sine mendacio
rans agnoscit quo
c intendit decipe-
sam evidentius a-
nequit nisi per ser-
& hyperbolicum.
e verb. Pauli. O-
athema esse à Chri-
eis Judęis: & Moisi
epopulo hanc no-
s, dele me de libro,
test, ait, diei, quod
Pauli sermo fit hy-
per excessum dict",
icio. In ejusmodi
sensus non est, qui
irectè importatur,
e intenditur, qui
lem causam tali lo-
o quod res melius
nius explicari non
essum. Scit tamen
usq; credatur. Hoc
sæpissime utitur S.
i ait Manasses, Pec-
um arenæ maris. Et
licati sunt super ca-
i qui oderunt me
is scriptum est in li-

bro Judicum de Habitatoribus Gabaa, sc. Filius Benjamin, quia erant fortissimi viri tanta cum certitudine jacientes fundis lapidem, ut capillū possem percutere, & nequaquam ictus in alteram partem ferretur. Quo aliud nihil significatur, nisi quod erant ultra modum boni fundibularij. Apostolus ergò magnitudinem sui desiderij, quo Judæorum salutem optat, plenè exprimere nequiens, per hyperbolen ait: optabam ego ipse, id est tam ardenter concupivi salutem fratrum meorum Iudæorum, ut hunc affectum apertius designare nō possim, nisi ut dicam me voluisse separari à Christo. Et probabiliter dicitur. Paulus & Moses optabant aliquo modo deseri & separari, nisi Deus parceret populo: videl. ex affectione inferioris animæ partis erga proximos ardentissime, qualis amor nescit mensuram, licet aliter se haberet voluntas superiorē rationem sequens, quemadmodum & salvator oravit à se auferri calicem passionis, quē utiq; simpliciter voluit, juxta illud: Oblatus est, quia voluit.

ὑπέμνημα.

Quia omnis hyperbole debet carere mendacio, cum ad summū pervenit, tēperanda est (exemplo Ciceronis in 2. phil:) exceptione correctionis, ut vitet opinionem mendacii & temeritatis.

Hyperbole licet sit ultra fidem, non tamen est ultra modum. Quintilian: Hyperbolis immodice utentes aut pueriles, aut aniles, aut inflati evadūt. Tales n. solent tollere res plerunq; supra veritatem.

Hyperbole in Musicis inter figuras seu ornamēta cantus refertur. Ac dicitur cum propter textus emphasin toni

alicujus, debitos tonos transgredimur tota clausula

ὑπερβολικῶς est eminenter, καθ' ὑπερβολὴν, excessive, supra modum, ultra modum, supra fidem.

ὑπερβατόν.

Hyperbaton est verborum & constructionis ordo turbatus.

Hyperbata igitur metra seu potius lusus hyperbati sunt ejusmodi.

Discito nequitiā Bacchū cole despice sanctos
Justitiam fuge sperne Deū Satanā reverere.

Hic in constructione, hexametri primi dictio prima hexametri secundi dictioni primæ conjungitur & sic deinceps secunda secundę, tertia tertię, quarta quartę &c. Discito justitiā &c.

Hic se rectus seu naturalis conjunctorū verborum ordo teneatur, simplex intellectus pietati & honestati adversus est. Sed hoc ὑπερβατῶς & translatiti è addo.

Est autem hyperbaton vel concinnum ac laudabile, vel minus concinnum minusque laudatum. Est verborum transgressio vel decora vel indecora. Vide Quintilianum.

ὑπέχειν τὸν λόγον.

Est 1. Subire judicium alicujus rei, differere cum aliquo. Sic accipit Plato in Sophista, ut placet Serrano.

2. Convinci de aliqua re.

3. Excipere sermonem, i. e. respondere interroganti. Aliàs ὑπολαβεῖν τὸν λόγον. Ita relata sunt ὁ ἐρωτῶν & ὑπέχων τὸν λόγον.

Ὑπόληψις, ὑποληπτόν.

1. In omni disputatione distinctio vocis ambiguæ prima fit. 1. Top. c. ult. & 8. c. 3.

2. Vox ὑπόληψις aliquando significat γενικῶς conceptum seu apprehensionem animi (omnem animi conceptum, quo res noscuntur [illegible] dum εἰδικῶς notitiam conjecturalem, id est innitentem cuidam conjecturæ quæ incertam seu ambiguam habet fidem seu significat sententiam seu conceptum ὑποθετὸν, i. e. cujus cognitio est conjuncta cum quadam conje[illegible] ra, & quæ suapte natura nec [illegible] nec vera, nec falsa est.

3. Priore significatione est genus co[illegible] quibus noscitur quippiam.

4. Ejusque species insignes sunt, [illegible] tia & Opinio: Aristoteles [illegible]

5. Itaque ὑποληπτὸν, est. quod co[illegible] animi percipitur, seu apprehe[illegible] vel quod animo concipi potest, [illegible] ἐπιστητὸν & δοξαστὸν id est scibile & [illegible] nabile.

6. Scientia est eorum, quæ necessari[illegible] vera sunt.

7. Exigit necessitatem duplicem: [illegible] rei, quæ scitur, alteram in animo [illegible] entis, quem oportet esse ἀμετάπτωτον.

8. Interdum etiam significat vox scientiæ quandam cognitionem expertem conjecturæ, ἀνυπόθετον.

9. Opinio est eorum, quæ veritate cassa aliter se habere possunt, ut [illegible] quorum est στοχασμὸς, id est, co[illegible] ra, quæ cum fide conjuncta est.

10. Ceteroquin fides à conjectura abesse potest, cum hæsitantis etiam possit esse conjectura. Schegk. in comm. in 1. prior: analyt. Arist. pag. 283.

11. At eidem Hypolepsis non est [illegible] sed subjectum opinionis 4. top[illegible] quod quomodo inte[illegible]igendum [illegible] videamus.

12. Interdum Hypolepsis [illegible] conceptum duntaxat re[illegible] tis causa aliter se habere [illegible] conceptum Plato divid[illegible]

ei accedat vocat ne fracto & mãducato intellectui in-
aliquid sine fide, timatur est corpus meũ. Alii sic: vo-
ristoteles igitur fi- ce Hoc Christus non solum panem
a negat ὑπόληψιν demonstravit, sed oculos mentis ad
ilis, sed respectu corpus Christi attollit, quod per hoc
commune quod- simul demonstrarur. Theol. Wir-
dicit τὸ ὑποληπτόν. temb. in R. O. C. p. 220. 2. Hyponoea
Platoni 2. de Rep. est Allegoria.

ὑπόνοια.

e est animi conce-
suspicio.
, cum plus intelli-
, seu cum intelle-
r, quàm dicitur.
rpus meum Mar-
pretatur. Quodpa-

Ἄλλως.

Hypolepsis generaliter est appræhensio rei in intellectu quævis. Sic dicta καθ' ὑπόληψιν sunt dicta ex opinione nostra vel alterius. Specialiter Hypolepsis interdum opponitur Opinioni, ut:

Δόξα, opinio (quæ Ciceroni assensio imbecilla 4. Tuscul.) notitia incerta, in qua probabili ratione movemur, ut magis in unam partem inclinemus, quàm in aliam, sic tamen, ut sit suspensa assensio seu asseveratio: Loquor de sapientibus. Sunt enim qui pro opinionibus magis pugnent quam pro aris & focis, ipsoq; capite.

ὑπόληψις, suspicio, notitia incerta, in qua sine satis probabili ratione movemur, ut magis in deteriorem partem inclinemus, nec suspendamus asseverationem.

as

Communiter. Διάνοια generalis, id est, vis animæ rationalis, in qua sunt 5. habitus intelligentiæ.

Propriè. Facultas animi λογιστική seu δοξαστική, quæ ἐπιστημονικῷ μορίῳ opponitur: Utraq; tamen pars est διανοητικῆς pars.

us 5.

Νοῦς
ἐπιστήμη
Φρόνησις
Τέχνη
Σοφία

Ita hypolepsis est Theorica, ut scientia, vel practica: ut prudentia.

epsis περὶ τῶν καθόλου, ὄντων.

Φρόνησις est ὑπόληψις ἀληθὴς τοῦ συμφέροντος.

Hypolepsis seu assensio est	Ἰσχυρά, firma, æmula scientiæ.	7. Eth. Arist.
	ἀσθενής, imbecillis, non obstinata.	

Vox Hypolepseos est ὁμώνυμος 1. significat conceptum seu notionem seu apprehensionem animi. Ac ita est gen⁹ scientiæ opinionis & aliarum specierum quarumcunq; , quibus aliquid noscitur seu percipitur.

2. Significat notitiam στοχαστικὴν, id est, cuidam conjecturæ innitentem, quæ non certam sed ambiguam habet fidem. Ex priore significatione ὑπολαμβάνειν dicitur quod conceptu animi percipitur seu apprehenditur Vide Schegk. in lib. 1. priorum Analyt. p. 28. Pro nostra ὑπολήψει sæpe tribuitur aliquid cuti quod re vera ei non in est. Non omne à nobis ὑπολῆψιν est Deo δυνατόν. Tantum quicquid velle potest Deus, facere potest.

Ὑπομονή.

Ὑπομονὴ Ethicè est perseverantia in re adversa cum expectatione, vel patiens expectatio meliorum.

In Oratoria est σχῆμα cum suspendimus auditoris expectationem & ad extremum præter opinionem aliquid subiicimus. Ut Philipp. 1. Unde igitur subito tanta ista mutatio? Nõ possum adduci ut suspicer, te pecunia captum. Licet quod cuique libet, loquatur credere non est necesse. Nihil enim unquam in te sordidum, nihil humile cognovi. Quanquam nihil est tàm sanctum, quod non soleant domestici depravare nonnunquam, sed novi firmitatem tuam. Atque utinam, ut culpam, sic etiam suspicionem vitare potuisses. Illud magis vereor, ne ignorans verum iter gloriæ, gloriosum putes, plus te unum posse, quàm omnes, &

metui à civibus tuis, quam dilig... lis. ὑπομονὴ aliud est nempe χῆμα quod latinis est Commoratio in una eademq; sententia.

Ὑπαίθρια.

ὑπαίθρια sunt loca sub tegulis, al: subtegulanea, quib⁹ opposita sunt ὑπαίθρια subdialia vnder dem freyen himmel.

ὑπογραφή.

ὑπογραφὴ 1. est subscriptio, approbatio

2. ὑπογραφὴ Oratoribus est ora... ornamentum minime otiosum... lenta alterius rei gestæ descrip... quæ tamen non ita ad le... aud... entium adhibetur ut ἐνάργεια. N... ἐνάργεια eis est, cùm ita ren gestam... videnter explicamus ut quasi ... oculos suos geri judices existiment. Dicitur & ἐνέργεια: sed hæc etiam ... cum est. Dicuntur enim λέξεις ... quæ sunt σημαντικώτεραι καὶ ... (significantiores & efficientes

Hypocrita.

Hypocrita 1. Est simulator alienæ personæ ut histrio. Ita vox Dramatica est 2. Ethicè est qui aliud gerit in pectore, aliud in ore (de quo istud: ἄλλο στόμα ἄλλο νοῦς): qui aliud intus vult aliud foris ostentat. Qui pietatem suam extenuat, non modestiæ, sed ambitionis causà. Deniq; qui sim... pietatem, qua caret, is etiam d... agere hypocriticè. Sunt autem di... versa, Agere simulatorem & agere hypocritam Quia simulatio etiam sine hypocrisi fieri potest. C... iter faciens cum duobus d... Emaunta, cùm ad vicum ... tum esset, simulabat se l... sed non egit hypocritam. L... ὑπόκρισις est simulatio ... cratio artificiosa vel m...

Cam. Hypocrisis maximè gestuum est.

Hypocrisis	Ethica simulatio pietatis, sanctitatis, cultus Dei	
	Comica & Tragica	actio
	Oratoria	

Joch: Camer: pronunciatũ in 25. Matt... Nihil est in religione execrabilius sim... latione & falsitate, ὑπόκρισις, quæ maximè gestuum & in specie ext... erent histrionum & oratorum.

ὑπέρθεσις.

ὑπέρθεσις seu καθ' ὑπέρθεσιν est gradu ... lativo: Ut quæritur quid utilissim... quid æquissimum. Hæc qualitat... ... seu quæstio est καθ' ὑπέρθεσιν. ponitur autem ἁπλῶς & ... lativo & comparativo.

Quæritur	Simpliciter, ... petendane gloria. Qui... nestum?		
	compa - ratiᵉ, κατὰ σύγκρισιν	κατὰ ...	præponend... divitiis glori... quid hon...
		κατὰ ὑπέρθ...	quid hon... mum.

Verborum transjectio est ὑπερ... περιβάτων, qui nisi conc... vitiosus est.

ὑπαλείφω.

... seu ... est ... Ovidius usurpat m... ... in Metamorph. Jussit &... ... subsidere valles. Tra... ad res venereas. Nam fœm... subsidere, quod & ...

fis maximè geſtuum

mulatio pietatis, ſan-
cultus Dei

& Tragica | actio

a

nunciatū in 23. Matth.
ne execrabilius ſimu-
ate. ὑπόκρισις, quæ eſt
m & in ſpecie exteri-
m & oratorum.

ἐρθετιν.

ερθετον eſt gradu ſup-
itur quid utiliſſimum,
um. Hæc qualitatis ζ-
io eſt καθ' ὑπέρθεσιν. Op-
θέσις & παράθεσις, po-
parativo.

liciter, θέσις, ἀπὸ ὡς. Ex-
danè gloria. Quid ho-
m?

pa - | κατὰ παράθεσιν; præponendanè divitiis gloria? quid honeſtius? κατὰ ὑπέρθεσιν; quid honeſtiſſimum.

jectio eſt ὑπέρθεσις ὁ ὑ-
qui niſi concinnus ſit,

ποκαθίζω.

ὑποκάθημαι eſt ſubſideo:
lius uſurpat metaphori-
orph. Juſſit & extendi
ere valles. Transfertur &
as. Nam fœmina dicitur
uod & dicitur ſuccum-

bere. Vide Horat Epod. 16. Tigres ſubſidere cervis. Lucret. lib. 4. Equæ maribus ſubſidere poſſent.

Hypoſtaſis.

De voce Hypoſtaſis inter Catholicos olim, cum in re idem ſentirent tantū χίρως, tanta oborta eſt controverſia, ut partium diſſidentium inter ſe altera alteram hæreſeos inſimularet, impingens hæc illi Arianiſmum: huic verò illa Sabellianiſmum: Una enim pars dicebat tres in divinis eſſe hypoſtaſes, altera tantū unā eſſe hypoſtaſin, intelligens unam οὐσίαν. Hypoſtaſis enim (quæ Latinè ſubſtantia dicitur) à Græcis accipitur & pro οὐσία ſeu eſſentia, & pro perſona ſeu ſubſiſtentia. Itaq; utraq; parte humaniter audita poſteaquam Synodus per Athanaſium quoad doctrinam concordes, hoc eſt in re ipſa nihil diſcrepantes comperit, ita negotium tranſegit, ut nominum uſum ipſis concedens, rebus eos conſtringeret.

Id manifeſtum eſt ex Epiſtola Synodalis concilij Alexandrini hiſce verbis: Illis qui nonnullos incuſabant ut trium hypoſtaſeon affirmatores, cum hujusmodi voces in ſcriptura non reperirentur, ac proinde ſuſpecti videri poſſent, auctores fuimus ne amplius in Nicænam confeſſionem inquirerent: ſed tamen de iſtis ob pervicaciam rixandi quæſtio eſt habita interrogatiq; ſunt, num pro Arrianorum ſententia alienas peregrinasque ac diverſæ à ſe invicem ſubſtantiæ perſonas eſſe velint, & unamquamque hypoſtaſin per ſe ac ſeorſum diviſam eſſe, pro ratione cæterarum creaturarum, eorumque qui ex hominibus naſcuntur exiſtiment: an ſic, intelligant diverſas res, quale eſt au-

 rum,

rum, argentū, æs? an, ut alij hæretici, sub istis vocibus tria principia & tres maximos Deos constituant? Ceterum illi affirmabant, se ita neque dixisse, neque sensisse; percunctantibus autem nobis, quam ratione ista dicerent, aut cur omnino ejusmodi vocabulis uterentur? Responderunt se se in Trinitatem credere, non quæ nominetenus Trinitas, sed quæ verè Trinitas esset & subsisteret, & patrē, ut qui verè esset & subsisteret, & filium ut existentem, & subsistentem, & spiritum S. ut subsistentem & existentem agnoscere. Non tamen se dixisse tres Deos, aut tria principia, imò ne toleraturos quidem, si quis tale quippiam aut dicat, aut sentiat; sed se scire esse S. Trinitatem, ut tamen una sit Deitas, & unum principium, & Filium se agnoscere esse coessentialē suo patri, ut dixerunt Patres, & Spiritum S. non creaturam, neq; alienum, sed proprium & indisgregatum ab essentia Patris & filii. Approbata igitur istiusmodi & interpretatione & excusatione, vicissim quoque eos examinavimus, qui ab istis in culpam devocabantur, quasi dicerent esse unam Hypostasin, sciscitantes ab illis, num pro Sabelliano dogmate ea mente loquerentur ut sublatos vellent in Trinitate Filium & Spiritum S. quasi filius essentia careret, aut Spiritus Sanctus non subsisteret? Qui & ipsi affirmārunt, neq; ita se dicere, neq; ita se sēsisse unquā, sed hypostasin ipsos intelligere, idem esse cum οὐσίᾳ. Unam autem ideò se se hypostasin intelligere, partim quia filius ex essentia patris sit, partim quia in tribus sit identitas naturæ: unam enim sese deitatem & unam naturam credere, neq; aliam patris, neq; aliam [illegible], [illegible]am Spiritus S. esse naturam.

Quin immò & illi, qui eo c[illegible]e postulati erant, quòd tres hy[illegible] inducerent, cum ipsis in eande[illegible] tentiam convenerunt. V[illegible] illi, qui unam hypostasin a[illegible] rent, istorum interpretation[illegible] everunt, & ambæ factione[illegible] Arium execrati sunt, ut host[illegible] munem; Sabelliumq; & P[illegible] Samosatenum, ut impios.

Posteris tamen Latinis, ut A[illegible] non videtur placuisse voci[illegible] stasis usurpatio pro persona. It[illegible] Augustinus lib. 5. c. 8. de Tri[illegible] sentiam dico: οὐσία græce di[illegible] quam usitatius substantiam v[illegible] mus. Dicunt quidem & ill[illegible] H[illegible] stasin, sed nescio quid volunt [illegible] esse inter οὐσίαν & ὑπόστασιν. ita ut [illegible] riq; nostri, qui hæc græco tra[illegible] eloquio dicere consueverunt [illegible] οὐσίαν, τρεῖς ὑποστάσεις, quod est lat[illegible] nam essentiam, tres substantia[illegible] quia nostra loquendi co[illegible]suet[illegible] jam obtinuit, ut hoc intel[illegible] cum dicimus essentiam, quod [illegible] ligitur, cùm dicimus substan[illegible] non audemus dicere unam e[illegible] am, tres substantias, sed unam e[illegible] tiam vel substantiam, tres autem personas, quemadmodum multi Latini, ista tractantes, & digni authoritate dixerunt, cum modum alium aptiorem non invenirent, quo enunc[illegible] rent verbis, quod sine verbis in[illegible] gebant.

Adde quod Latinorum aures [illegible] ruerint, cum audirent: h[illegible] substantias, ut more græc[illegible] ce græca dicerent οὐσίαν [illegible] & [illegible] postases tres, ad Aria[illegible] dum, nec etiam dicerent, u[illegible] stantiam absq; a[illegible]dito tri[illegible] narum nomine, ne [illegible] tur Sabellio.

us damnandos pu-
Trinitate) qui dif-
essentiam & sub-
erent. Ea est hæc
Ter. Quam ha-
uod commune est,
im, hanc habet es-
in, id est substanti-
iam. Hodie apud
s usitatius est, per
ligere οὐσίαν seu es-
postasin intelligere
re essentia h.e. na-
stases tres. Consub-
ius, id est, essentia-
statica unio, id est,
atius inquam: Quia
Scholasticis P Fon-
tiale pro personali
cipit.

λικόν.

rdum accipitur ge-
ocunq; substantiali,
opponitur Idolo &
n pro Personali, ut
et homini. Inter-
r Verbo incarnato,
Iris non est aliquid
nubes ipsa, i.e. nu-
, cui accidit iris, ut
pingens. Unio hy-
onalis, vel est perfe-
laris, inseparabilis
Vel est separabilis,
do perfecta: ut ani-
umani (nam animæ
e talis unio non est,
t persona). In prio-
est humana natura
ositi, ad unum Chri-
m & verum homi-
um. In posteriore,
rpori, ut vera pars
us hominis consti-

tutionem. Dico disertè Quasi, quia illic non sunt verè partes, sed tantùm κατ' ἀναλογίαν quandam. ἐκ τοῦ πράγματος hoc annotasse.

Quartò hypostaticum accipitur pro ὑποστατικῷ, id est pro subsistente in animo nostro nempe spiritualiter & per speciem, non materialiter. Theologus Græcus Chrysostomus sic ait in cap. 11. ad Hebr. ubi Fides describitur:

Quoniam ea quæ sunt in spe sine ὑποστάσει esse putantur, fides eis tribuit hypostasin, magis autem eis non tribuit, sed ipsa est substantia eorum: ut puta necdum resurrectio facta est, & necdum est substantia: Sed spes eam facit subsistere in anima nostra: hoc est quod dixit substantia.

Ad extremum ὑποστατικὸν est perseverans in aliquo, præfidens, confidens, obfirmatum, immotum. Ὑποστατικῶς est asseveratè, cum aliquid firmissimè & constantissimè asseritur. Sic Historicus. Gessit se ὑποστατικῶς, id est imperterritè, confidenter, audacter.

Hypothesis.

1. Hypotheses suppositiones demonstratorum principia & fundamenta sunt 2. Ac principia vocantur scientiarum inferiorum hypotheses ad differentiã superioris scientiæ, primæ inquam philosophiæ, quæ unica est ἀνυπόθετος, á qua reliquæ suas hypotheses id est, principia sumunt 3. Hypotheses speciali nomine sic dictæ Mathematicis, sunt vel ipsę rerum subjectarum definitiones vel propositiones, quæ ὑποκείμενον genus, de quo doctrina instituitur, nudè & simpliciter explicãt, ut ponatur, mundũ esse rotundum, & sphæricæ quodammodo figuræ ὑποκεῖσθαι, visum ferri per lineã rectam. Hypotheses non nunquam etiam

tiam ὅροι nominantur, id est definitiones, quia plerumque rerum subjectarú definitiones aut explicationes continent. Aristoteles analyt. poster. lib. 1. c. 8. inquit, quod hypothesis sit, cum auditor nullā cognitionem per se fidem facienté ejus, q propositum est, habet, attamen proponitur & côceditur ei q talé propositioné sumit.

Sic quando definitur circulus, quod sit figura plana unicâ lineâ contenta (quam circumferentiam vocamus) ad quam ab uno puncto omnes, quæ intra figuram sunt, lineæ rectæ ductæ inter se sunt æquales; hanc propositionem communi notione, & absq; præceptore non prius intelligimus; Cum verò eam audivimus absq; demonstratione concedimus. Postulatum verò seu ἀίτημα dicit esse, cum id, quod proponitur, neq; demo secum affert discipulus, nec etiam concedit ei, qui tale sumit, petitur tamen ab eo, ut principii loco ponatur, ut si quis postulet ad suam demonstrationem faciendam terram moveri, cœlum stare.

Hypothesin ad thesin revocare est propositionem ac generale fundamentú ad specialem quæstionem accommodare ac syllogismum integrum differere, ut in prima Catilinaria, hæc est Thesis, pernitiosi cives, civitatis pestes, sunt morte multandi. Hæc propositio syllogismi est, ex qua assumitur & concluditur, h. est hypothesis disputatur: At Catilina est pernitiosissimus civis. Ergo Catilina est morte mulctâdus. Thesis igitur est generale enunciatú, Hypothesis speciale. & cú separati nudique termini (seu argumenta) in ijs considerantur, in thesi genus, in hypothesi species fuerit. Frid. Beurhus. in Compar: Logic. Thesin infinitam quæstionem dicunt

oratores; Hypothesi[illegible] seu causam, ejusque [illegible] tr[illegible]ere genera, demonstrativum, deliberativum & judiciale cum tamen [illegible]ra esse videantur.

Hypothetica necessitas opponitur [illegible]lutæ, dicitur alias necess[illegible] [illegible], ubi ex ijs quæ jam ex[illegible], et q[illegible] præcesserunt nece[illegible] concl[illegible]tur, ut est homo. Ergo fuit E[illegible] & semen; non autem ex p[illegible] necessariò conclud[illegible]tur p[illegible] ut est Embryo, ergo necess[illegible] e[illegible] hominem, natura enim im[illegible] test.

Hypothesis, ad verbum suppositio, est
- *Conditio* positio, sic [illegible] unt Logici, & Polit[illegible]
- Postulatum ut conce[illegible]
- *Fundamentum*, quod [illegible] sternitur operi futuro [illegible] philos., ut Mathemat.
- *Quæstio definita*, h. e. [illegible] stantijs circumscrip[illegible] accipiunt oratores.
- *Fictio*. Scopus A[illegible] Polit.
- *Periocha*, i. e. brevi[illegible] menti summa: sic in[illegible] tes Homeri & alior[illegible].

Ἄλφα λιτὰς χρύσου λοιμὸν στρατοῦ, ἔχθος ἀνάκτων, id est primus liber [illegible] Homericæ habet preces Ch[illegible] pestem exercitus, jurgium R[illegible] Hæc περιοχὴ dicitur ὑπόθεσις [illegible] Poëmatis.

In Ethic. Aristotelis lib. 5. cap. [illegible] omnium rerum di[illegible]tur e[illegible] ἐξ ὑποθέσεως, id est ex h[illegible] stituto, conditione, con[illegible] ventu, consensu, quod ho[illegible] statuerint & concesserint, [illegible] ita sit. Sic ἐν τῷ πλάτωνι appe[illegible] hypotheses fines ca[illegible]

sub actionem veniunt ad quos agen[illegible] di consilia referuntur. Fines autem habentur in principiis.

Differt autem hypothesis ab hypolepsi[illegible]

Hypolepsis est sentétia, de qua est anim[illegible] existimatio quędam, ut dicuntur hæ[illegible] αἱ ὑπολήψεις Epicureorum, id est op[illegible]nionem. Huic substernitur hypothesis: hypothesi hypolepsis innititur ut fundamento. Hypolepsis e[illegible] Scaligeri, In definitione Animæ A[illegible]ristotelica ἐντελέχεια significat fo[illegible]mam, non continuam motione[illegible] Hypothesis ejus, est quòd scribit non per δ sed per τ.

ὑστερολογία.

Hysterologia est cum præpositio à c[illegible] suo ad verbum transfertur vel rel[illegible] vum antecedenti postponitur. V[illegible] 1. Æneid. Tyriam qui veneris [illegible] bem id est ad urbem veneris Cic. [illegible] Ligar. Sed hoc non côcedo ut q[illegible] bus rebus gloriemini in vobis e[illegible] dem in aliis reprehendatis. Ide[illegible] Epist. Tamé quę tua suavitas est [illegible] que in me amor, nolles à me hoc [illegible] pore &c.

ὑποτύπωσις.

ὑποτύπωσις 1. significat informati[illegible] vel delineationem seu σκιαγρ[illegible] qualis est pictorum. Hi n. ima[illegible] primum rudiset delineant, pos[illegible] ibi inde vivos colores induc[illegible] Significat brevem & rudem d[illegible] ptionem. Sic quidam intelligu[illegible] 2. ad Timoth. 1. Hypotyposin [illegible] sanorum verborum, id est ru[illegible] brevem configurationem q[illegible] conspectu habeas & cujus [illegible] sequaris in docendo 3. Ex[illegible] formam, quibus verbis etiam[illegible]

est dicto loco Pauli 4. Illustrem orationem, qua res velut ante oculos depingitur. Joh. Pisc. Sic accipiunt logici & oratores. Hypotyposis, inquit in Rhet. Justus Vultejus, est σχῆμα, cùm ex habitu lineamentisq; corporum personas describimus (descriptio est habit⁹) Cic. in Pisonē. Gabinium si vidissent Duûmvirum vestri illi unguentarii, citius agnovissent. Erant illi compti capilli & madentes cincinnorum fimbriç & fluentes cerussatæq; buccæ &c.

LITERA. Φ.

Φαίνεσθαι.

Φαίνεσθαι est apparere in conspectum venire, δοκεῖν, speciem alicujus præ se ferre. οὐ γὰρ οὖσα (ἡδονὴ) ἀγαθὸν φαίνεται cum non sit bonum (voluptas) boni speciem præ se fert. Aristoteles in Ethicis.

Φαινόμενον.

Phænomenon est per se manifestū sensibus: Scholast. Apparens ad sensum. Ei opponitur ratione & demonstratione θεωρητόν.

Proprium
- φαινόμενον, sensui notum, quod in sensus incurrit.
- Ratione θεωρητὸν seu cognitum, ut quod omne corpus Naturale sit finitum.

Demonstratio φαινομένου est demonstratio effectus. Cum per causam demonstratur φαινόμενον i. e. effectus, demonstratio διότι est; cum demonstratur φαινομένου causa, demonstratio ὅτι est.

Phænomena (apparentia) accipiuntur pro vulgari Astrologia. Sic accipit Arist. in lib. 1. post. Analyt. cum dicit, ut habent se apparentia ad Astrologiam. Significat hic, inquit Zab. Aristoteles per Apparentia Astrologiā quandam vulgarem, qualem habent nautæ & rustici, quibus propter navigationem & terræ cultum necesse est quorundam astrorum ortus & motus cognoscere. Hæc supponitur quodammodo Astrologiæ scientiæ, licet ipsa non sit scientia. pag. 90. Hinc phænomena Arati dicuntur.

Phantasma φάσματα.

Phantasmata seu phasmata γενικῶς sunt visa, species, spectra, apparitiones.

Phantasmata in doctrina physices de anima accipitur, pro materialib⁹ idolis seu formis, quib⁹ id homo, ad cuj⁹ intellectionem animum appulit, quodammodo intueatur. Definitio εἰδώλου: idola phantasiæ. Anima in hac vita *saltem dum ordinarias intellectiones* obit, necessario speculatur phantasmata, ait Ar. 3. d. anima c. 7. at sine moderatione à nobis adhibita. *Phātasmata speculari intelligentē*: pro θεωρεῖν) non est intellectum, aut ipsa phantasmata, aut naturas, quæ in eis relucent, intueri, sed (per θεωρεῖν) est eum qui intelligit, dum rem aliquam, sive universalem sive particularem considerat, simul per φαντασίαν circa aliquid singulare in transcursu seu obiter versari, id quod patet ex his Aristotelis verbis ὅταν τι θεωρῇ ἀνάγκη ἅμα φαντάσματι θεωρεῖν, hoc est, cumq; contemplatur necesse est unà cum Phantasmate contemplari. Colleg. Connimb. in 3. lib. de anima c. 8. quæst. 8.

Intellectum agentem Phantasmata illustrare est intellectum agentem, tam quam externam lucem radii sui consortio active evehere phantasmata ad producendā speciem νοητὴν, in qua communis natura repræsentatur nudata seu exuta differentiis individualibus manetq; à solo intellectu perceptibilis.

Phantasmata Arist. in doctrina de Mundo sunt:
- κατ᾽ ἔμφασιν, id est, interprete Budæo, eorum quæ in aëre apparent, alia specietenus apparent, alia
- etiam habent naturæ substentiam.
- καθ᾽ ὑπόστασιν.

Phantasia primò ponitur pro ἐνεργείᾳ actu imaginandi. 2. pro δυνάμει, potentia imaginatrice. 3. Pro specie alicujus rei, quæ sensu comprehensa est relicta in mente. Suidas.

Phantasia:
- βουλευτική, quæ tantùm intelligentis est naturæ. Naturalis est connexio intellectus cū phantasia, dum anim⁹ est in corpore.
- αἰσθητική, quæ sensui adjuncta est:
  - Confusa
  - Inconfusa:
    - quę potest doceri à δεκτική
    - quę non potest doceri ἀδίδακτος.

Confusa) Hæc attribuitur vermium generi. Horum motus, ut & phantasia, quæ eos regit, errabundus est, qualis & in insectis esse animadvertitur.

Quæ potest doceri) Hæc tribuitur Canibus & psittacis.

Quæ non potest doceri) ut formicis & araneis. Ita Zoophyta habent phantasiam αἰσθητικὴν nec confusam nec

Et Alexander Aphrodiſ: φαντάζω accipit pro ſpeciem ementior.

Singulare eſt quod in Actis Apoſt. cap. 25. verſ. 23. φαντασία ponitur pro oſtentatione vel ſplendore, gepreng.

Φθαρτόν.

Φθαρτὸν παθητικῶς, Φθαρτικὸν ἐνεργητικῶς accipitur Illud corruptioni obnoxium eſt: hoc verò corruptivum, quod poteſt interitum afferre. Αἴτιον Φθαρτικὸν eſt cauſa corrũpens ſeu interimens vel vim habens interimendi. Demonſtratio non eſt φθαρτῶν, corruptibilium rerũ ſeu caducarũ, ſed perpetuarum. Φθαρτὴ πρότασις corruptibilis propoſitio Ariſtoteli eſt 1. Poſter. Analyt. cap. 8. cujus ſubjectum vel prædicatum eſt caducum ſeu corruptibile. Subjectum, ut hic homo, prædicatum, ut doctus. Doctrina n. à ſubjecto hoc ſeparari poteſt. Hæc propoſitio: Germani vel Poëtæ ſunt bibuli: φθαρτὴ eſt, quia eſt propoſitio univerſalis in materia contingenti, ſeu eſt φθαρτὴ propter corruptibilitatem prædicati. Zabarella ex Ariſtotele: Si propoſitio ſit φθαρτὴ (ut cum ſubjectum ſingulare caducũ eſt) talis quoq; erit concluſio, & è converſo. Προτάσει Φθαρτῇ opponitur propoſitio perpetua, ἀΐδιον.

Φιλολογία

Philologia eſt collocutio de literis (humanioribus) remiſſioribus, quas Plato vocat Muſas μαλακωτέρας; & gravioribus ſtudiis ſeu συντονωτέρας μούσαις (ut idem illa vocat) opponit.

Philologi igitur ſunt tales collocutores ſeu diſputatores.

Philologi etiam à nonnullis dicuntur, tum qui Organorum Philoſophiæ Grammaticæ Logicæ Rhetoricæ & Poëticæ præcepta & exempla congerunt: tum qui non ex uno genere ſed ex Encyclopædia ſcientiarum,

tanquam apes sedulæ ex variis flosculis, elegátiæ methodiq; mella fragrantissima colligunt; Et ita opponuntur iis, qui certo alicui Philosophiæ generi sese addixerunt, ut Philosopho naturali, Philosopho Mathematico. Ita usurpat hanc vocem Theod. Zuing. in prosceniis Theat. vitæ hum. Speciatim Philologi dicuntur eloquentiæ studiosi.

φίλον.

φίλον
- πρῶτον, αὐτόφιλον, Deus.
- δεύτερον, cujus causa secundum Deú est.
  - ἀνάγκη, Necessitas.
  - τὸ ὅμοιον seu ὁμοιότης, τὸ οἰκεῖον seu οἰκειότης, id est animorum, studiorum & morum similitudo atq; cognatio seu consensio, vitæ usu mutuisq; officiis firmata.

Vide Platonem in Lyside.

Intellige verè φίλον, quod in improbos non cadit, sed tantum in bonos, quibus omnis vita est ἐναρμόνιος & præclarè secum consentiens. Contrà improbi sunt ἀσύθμικτοι & ἀνόμοιοι, ut secum etiam maximè discrepent, nulla rationis regula temperati. Unde efficitur veram amicitiam tantùm in bonos cadere posse, in improbos nullo modo. Joh. Serranus ex Plat. Lyside.

Ἀνάγκη Necess.) Deus injecta necessitate, id est, κακῶ παρουσίᾳ, ut loq. Plato, homines mutuo inter se vinculo continet, ut mutuam societatem velint nolint colant.

Δεύτερον) Nam à summo φίλῳ Deo cetera φίλα παρωνύμως deducuntur.

φιμός.

φιμὸς is est, qui & κημὸς vel ἀνθερίων, & Latinis camus, frenum oris. Dicitur non tantùm de feris, de canibus, sed etiam de hominibus, Ein Maulkorb. Pœnæ enim causa mancipijs inferebatur φιμὸς seu camus. Et urinatorum obturamentum, quo os obligant, ne aquam sorbeant, & mulierum ornamentum, quo os obducunt, φιμὸς dicitur

φιμόω est freno, vincio, os obturo, ἐπιστομίζω Deuter. cap. 25. οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα non impedies capistro bovem triturantem, quo minus pasci possit, non obligabis os jumento triturantis in area fruges tuas. In narratione Evangelica inquit Iesus φιμώθητι freno coercetor id est compesce seu comprime os. Jubetur hic Diabol⁹ os frenare id est silere; & ἐφιμώθη, obmutuit, conticuit. Aristoph: in nebulis ὥστε φιμώσητε τοῦτο τῶ ξύλῳ αὐχένα. ut frenetur cervix ejus lingo.

φίμωσις, est vitium penis, cum præputio tam arctè obligatur seu astringitur glans, ut cute sua nudari nequeat.

Ei opponitur παραφίμωσις, cùm cutis tam curta est, ut glandem contegere ne queat.

φορτικός.

Voce hac sæpe utitur Aristoteles. Eth. lib. 4, ubi de magnanimo loquitur, accipit pro odioso & inepto. Ita & eodem libro de scurra, qui omne suum studium in ridicula confert. Et lib. 10 φορτικὸς ἔπαινος est odiosa & inepta laus. Et 1. phys. φορτικὸς λόγος est odiosior & stolidior ratio. Apud Plutarchum est κυβερνήτης φορτικὸς gubernator stolidus seu ἀνόητος.

Accipitur etiam pro insolente, [illegible] Adrianus Turnebus. Et [illegible] Lambinus: qui idem [illegible]

hiſt. πολιτικῆς ἀῦσεα
ri cænas ſumptuo-
qui eis delectantur,
s & ineptas etiam
mus, quod talibus
ves & ſtolidi dele-

nor. cap. 4. Perio-
niſſimi, quod non
nbino, ut qui ma-
diſſimiq́;. Eſt au-
quod eſt onus.

ν εἰς καθόλυ.

ratoribus eſt reus,
, ἀπολογούμενος, pa-
or φεύγει ὅτι τε κα-
o dicitur & φέρειν)
teli eſt conferre ſe
univerſi generis
eſt transferre ὑπό-
auſæ ad theſin, id
verſiam à circum-
s perſonis ad uni-
u univerſi generis
e ſapientia præfe-

ὁ καθόλυ τῆς συλλο-
libus fiunt Syl-
s ſeu univerſales,
am vocat Ariſtote-
Cicero in Oratore.
in quo quaſi certa-
eſt, quod κεκρίμενον
acet, ut traducatur
tionem atq; ut de
catur. Quare in
dum, ut diſcepta-
roverſiis oriuntur
onis temporibus-
eſt circumſcriptæ
rſus ad conſul-
rationemque re-
univerſo genere
actis earum attri-

butionibus (Scholaſtici dicunt Determinationibus) fiant infinitæ. Latius enim de genere diſceptari poteſt quàm de parte. Et quod in univerſo probatum eſt, etiam in parte probatum ſit, neceſſe eſt. Exemplum Syllogiſmi καθόλυ eſt: Omnis viva fide præditus ſervabitur. Omnes Electi in Chriſto ſunt viva fide prædіti. Ergo omnes Electi in Chriſto ſervabuntur. Ex hoc univerſali ſpecialis ſyllogiſmus conſequitur, rectéq; infertur.

φιλομήλισμα.

In technopægnio Poëtico eſt carmen, quod voco φιλομήλισμα & φιλομηλισμάτιον cum breve ſeu parvum eſt, quo in aliquot verſibus enumerantur quædam res, ſingulæ in ſingulis, quæ ſint, verbi gratia, pulchræ, candidæ, fortes ac ſimiles, ac hoc quidem ſemper in gradu abſoluto, ſed genere & numero diverſo, prout ſunt nomina: in ultimo verò diſticho eas recollectas conjungimus & ibi interdum utimur comparativo, dicentes hanc vel illam rem pulchriorem, candidiorem fortiorem eſſe. Hæc autem repetitio ex puris tantùm nominibus fit eo ordine, quo ſuprà ſe invicem fuerint ſubſecuta. Appellatur hoc artificium à quodam Philomelicum, & Philomelinum, non quod de Philomela illud ſit (quanquàm etiam Philomela eo celebrari poſſit) ſed translato tantùm nomine à Philomela, quæ eſt Luſcinia, in quam Philomela converſa eſſe fingitur ab Ovidio 6. Metamorph. Hoc artificii genus cum ſit φίλον, id eſt gratum & ſuave, ac pulchrum, haud ab re pulchrũ etiam & carum & amabile (ἱμέρμιον, ἱμερτινόν) carmen vocari poteſt. Sed artificium nunc Epigrammate de Philomela eſt primùm eſt aperiendum.

Suavis Drostla suo mulcet modulamine sylvas,
Vox suavis merulæ pectora læta facit.
Est suavis Progne signata rubedine pectus,
Et suaves modulos suavis Achantis habet. (noro;
Suavis alauda melos Lyricum canit ore so-
Suavis luteola es flava colore tuo.
Suavis Turdus adest magnis heroibus ales,
Et suavis Chloris, cui sua penna viret.
Suavis Olor suavi sua funera carmine deflet,
Suavis in autumno concinit ore parus.
Quid de te ô suavis Philomela existimat auris?
Dicam: præ reliquis tu Philomela places.
Suavior es Drostla, merulâ, progne, achantide, alauda,
Luteola, turdo, chloride, olore, paro.

Nullius n. aviculæ musica est amabilior & magis varia, quã lusciniæ, Per prognen intellige hirundinem. Progne n. in hirundinem conversa est Ovid. 7. Metam. Virg. 4. Æn. Et manibus progne pectus signata cruentis.

Epigramma in verba è Cantico Solomon: *Tota pulchra es amica mea.*

Sunt pulchræ sylvæ, sunt pulchra nomismata pulchrum
Est pratum, in viridi gramina pulchra solo. (pulchra
Sunt pulchræ gemmæ sunt astra & stemmata
Sunt pulchri flores, est quoq; pulchra dies.
Pulchrior est [illegible] pia virgo, nomismate, prato, (die.
Gramine gemma astro, stemmate flore,

Epigramma de Victoria sui ipsius.

[illegible] lignũ q prof. [illegible] Iulia forte,
Ac eidem fortem nonne fuisse canunt?
Fortius res ferrum testis Vulcanius ignis:
Fortis & in bello Troicus Hector erat.
Fortis Alexander totum sibi subdidit orbẽ.
Dic illum vincens fortis & ille fuit.

Et Milo fortis erat, quia taurum ferre valebat,
Quis fortes poteris dinumerare final?
Fortior est, sese vincens, hebeto, Hercule, ferro,
Hectore, Alexandro Dite, Milone fero.

Possunt & Philomelica fieri, sine comparativo & ablativo in fine, ut nimirum ibi fiat repetitio per nominativos.

Sic possent variæ virtutes variorum hominum enumerari. In ultimo verò disticho uni eæ accommodari, ut ute est prudentia, amor, fides, spes, &c. Exgregium exemplum extat, ex dictis Ambrosii libro 10. de virginitate,

Christus, est omnia omnibus &c.

Mens mea, ne trepides: Christus tibi cuncta ministrat;
Munera quæ vitæ funeraque levant.
Si tenebras animi refugis noctisq; paventis
Sol est, irradians lumine cuncta suo.
Si dape collapsas vires reparare laboras,
Vivificum cælo sufficit ille Cibum
Si latus aut renes morbo cruciaris acuto,
Hîc validum docti Pæonis Unguen *habes.*
Si te fata premunt [illegible] in rebus egeis,
Portus adest, [illegible] opus quæis tibi dona Opes
Si fera bella movent Satanas, caro, mundus & Orcus;
Pax *tibi de Christi certa cruore venit.*
Figere si recto vestigia tramite gestis,
Est Vita, *demonstrans quà pedes [illegible] queas.*
Si truculenta paves immitis [illegible]
Est Vita *obtundens hostica tela [illegible]*
Si moriens fragili migras [illegible] carcere carnis
Æternâ insuperûm fit tibi sede Salus
Cuncta tibi est Christus, *mea mens [illegible] quid plura requiris?*)
Sol, Cibus Unguen, Opes, pax, *via,* vita, Salus,

[illegible]

[illegible] in ternus) ignis præcipua est [illegible] cum principii ignis i. e. humor cremabilis, est	Consumptum ab	Igne & calor ipso	
		Externis causis ut per vim.	
	Interclusum.		
	Elisum.		
	Obrutum.		

Explic:

Cremabilis] i. e. igne imbecillior, quem superare potest.
Ab igne] Hæc [illegible] dicitur [illegible] [illegible] & [illegible].
Ab externis] ut frigore, humore. [illegible] dicitur [illegible].
Aqua fervens humore extinguit in[illegible] dens & obruens principium ac fo[illegible] tem ignis. Acetum magis exting[illegible] Est enim [illegible], quàm aqua quia tenuiorum partium est, [illegible] subit & penetrat ad principium [illegible] more suo. Oleum piceũ arden[illegible] extinguit cùm sit maximè crema[illegible] quod aqua non facit, tum quia [illegible] est quàm aqua, ideoq; [illegible] trantius, tum quia densitate sua [illegible] mam elidit sicut lychnus exti[illegible] tur instillato oleo. Extinguit [illegible] frigidus, ut apparet, cum cinis [illegible] vertat a carbonibus ardentib', [illegible] men & aliæ causæ accedit. Q[illegible] autem materia cremabilis n[illegible] est, suffocatur ignis.

[illegible]

[illegible] seu constitutio controversi[illegible] tur ex duabus contrariis sent[illegible]

vocantur φάσεις, quarum una est adversarii seu accusatoris, quæ dicitur ἀπόφασις, quia fit per negationem seu infitiationem facti. Aliàs Intentio: ut Archias non est civis Romanus. Altera est defensoris, quæ dicitur κατάφασις quia fit affirmatione. Alias depulsio, ut Archias est Civis. Ex hac causarum prima conflictione hic status causæ, κεφάλαιον γενικώτατον) στοχαστικὸς oritur: Utrum Archias Civis Romanus factus sit nec ne.

φύσις, φύσει, Natura:

Aristoteli φύσις est forma rei. In ἀκροας. φυσ. Paulus 1. Cor. 11, Natura ipsa vos hoc docet, Naturam vocat Naturale judicium rectæ rationis. Vulgo vocatur sensus communis.

Gentes seu profani homines, qui legem non habent, quæ legis sunt, faciunt naturâ Rom. 2. id est naturali instinctu atq; impulsu, naturali ratione eis dictante discrimen honestorum & turpium, id est quid honestum, quid turpe sit.

Interdum φύσις idem est quod res vera, res ipsa, veritas rei Interdum φύσις significat ordinem institutum à Deo in reb[9]. Interdũ pudenda seu Naturalia.

φύσις cõsideratur trifariam 1. ψιλῇ θεωρίᾳ nuda cogitatione seu imaginatione, abstractè ab omnibus individuis 2. κοινῶς, i.e. secundũ rationẽ communẽ & omnibus individuis convenientem, seu in specie 3. ἀτόμοις, id est ut existens in uno individuo cum proprietatibus individualibus, quę illud ab omnibus aliis individuis seu singularibus discernunt Ex Damasc. lib. 3. cap. 11. Hoc modo assumpta fuit humana natura à Filio Dei.

1. Schegk. φύσει dicuntur esse, quæ plerumque & ut plurimum (ὡς ἐπὶ τὸ πολύ) certo quodam modo se habent.

φύσει

Schegk. φύσει quæ sunt, semper sui similia sunt, nō quæ νόμῳ & συνθήκῃ. Idem. Secundū naturā quamq; rem habere dicimus, cum plerumq; & ferè semper similem admodum se haber, non aliter atq; aliter. Stabile enim & diuturnum quid natura est Aristoteli: ut, contingit sæpe fœtum in caput nasci. Hoc πεφυκὸς κατὰ φύσιν. Cōtingit rarò fœtum non nasci in caput: hoc πεφυκὸς παρὰ φύσιν.

Κατὰ φύσιν & παρὰ φύσιν ἄμεσα sunt, id est non omne est κατὰ φύσιν, aut παρὰ φύσιν.

Apud medicos enim multa sunt hujusmodi, quæ neq; κατὰ, neque παρὰ φύσιν corpus afficiunt, quę ipsi appellāt οὐ κατὰ φύσιν ὄντα, non secundū naturā res (res nō naturales.) Sic in Eth: non omne bonum est, vel malum, cum sint quædam neq; bona neq; mala. Sed omne nihilominus est aut bonum aut non bonum.

Substantiæ mobiles pleræq; sunt κατὰ φύσιν aut παρὰ φύσιν κεκοσμημέναι. Crasis non est natura, sed aliquid secundum naturam. Aristoteli interdum τῇ φύσει, & ἁπλῶς, id est ex sua natura, & simpliciter seu absolute idem significāt. Ad hoc ostendendum adduco Bartholom. Viottum Medicum Taurinensem, qui lib. 1. de demonstratione hæc habet: Quomodo per demonstrationem scirentur etiam caduca (quæ multis visus est à demonstratione reiicere) Aristoteles indicavit, scribens, οὐκ ἔστιν ἄρα ἀπόδειξις τῶν φθαρτῶν, οὐδὲ ἐπιστήμη ἁπλῶς, ἀλλ' οὕτως ὥσπερ κατὰ συμβεβηκὸς, id est, Non est itaq; demonstratio corruptibilium, neq; scientia simpliciter, sed sic est, quasi velut secundum accidens. Ex his verbis non negat caduca sciri, sed ejus scientiæ imperfectionem ostendit. Non enim absolutè pronuntiavit non esse ipsorum demonstrationem, sed cum additione ἁπλῶς, hoc est Simpliciter, id est, penitus seu omnino. Possum & ἁπλῶς ex sua natura vertere Aristotelem imitatus, initio lib. 1. poster. Cum enim scripsit Bifariam notiora & priora sumi: Natura & ratione nostri, τῇ φύσει, καὶ πρὸς ἡμᾶς, paulò post exp[...] quænam essent notiora natura & p[ri]ora, non scripsit, iterum τῇ φύσει natura, sed ἁπλῶς δὲ πρότερα καὶ γνωριμώτερα, hoc est, simpliciter a[...] priora & notiora. Hic relicto nomine φύσει assumpsit Simpliciter [...] ἁπλῶς, unde sive aliquid ex sua [na]tura sive simpliciter tale pronunt[ia]verimus idem significari indica[...]. Hæc Viottus. Interdum τῇ φύσει [...] Revera, eiq; opponitur secundum opinionem seu existimationem: ut Gentium Dii natura Dii non sunt, id est reapse sed ὑπολήψει seu existimatione hominum.

φυσικόν.

Φυσικὸν 1. est quod fit ab interno principio, est id quod à natura pro[fectum] est. 2. ad quod, ut ad suam per[fectio]nem, res propendet vel intenta est, quod naturæ est consentaneum, [...] quod rei naturam comp[...] optabile, quod rei naturam com[...]tatur, vel insequitur 3. quod natura sit[...] cuj9 rei requirit, ita ut sine eo neque at esse, seu existere, aut conserv[...] etsi non consequatur rei naturam, ut effectus causam.

Physicum, φυσικὸν, sæpè opponitur ei, quod est artificiosum vel violen[tum] vel ὑπὲρ φύσιν, vel παρὰ φύσιν. Ita facultates αἰσθητικὴ, & λογικὴ animæ naturales seu φυσικαὶ sunt, quia [...] sunt παρὰ φύσιν.

Quidam vegetativam, seu φυσικὴν [...] mam (pro qua Aristoteles τὸ [...] τῆς vocabulo abutitur) quæ [...]

[...]um generi est propria (quæ Græc[i] [...]
[...]ant φύσει) & quasi pars animæ e[...]
[...] homine, & pecude, vocarunt φυ[...]
[...], quod aliis non placet: Estq; φυ[...]
[...] vel simpliciter vel quodammod[...]

Usus declarationis per exempla.

Corruptio compositi (physici) natura[...]lis est, quia non est ab arte, nec sup[...] naturæ vim, sed secundum cursu[m] naturæ. Nec mors est naturalis qu[æ] per externam vim infertur; Sed [...]dem naturalis est, quæ marc[es]cente calore ob temporis diutur[ni]tatem provenit absq; vi externa. [...]neratio naturalis est, quia non est [arti]ficiosa, non hyperphysica, qu[...] natura per se intenditur.

Corruptio est naturalis respectu m[ate]riæ contrariorum susceptricis. E[...] ut autem materia corruptionem [...] accidens.

Corruptio naturalis est respectu for[mæ] corruptibilis & compositi. Ita c[or]ruptio & mors violenta etiam [...] potest naturalis.

Qualitates sunt elementis naturale[s ...] sententia Zabarellæ, etsi à causa e[...] nam cœlo sint inductæ in illa. Z[...] de qualitatibus Element. [...]

φύσις	[...]ρεία; oculus quidam practicus.	[...] [...] geni[...] libe[...]
		[...] alio[...] filia[...]
	Impropria, ut natura[...]	

ɔpria (quæ Græcis
uasi pars animæ est
ıde, vocarunt φυσι-
placet: Estq; φυσι-
vel quodammodo.

is per exempla.

i (physici) natura-
ab arte, nec supra
secundum cursum
s est naturalis quia
infertur; Sed ea
est, quæ marces-
emporis diuturni-
sq; vi externa. Ge-
-st, quia non est ar-
erphysica, quia à
nditur.
lis respectu mate-
susceptricis. Expe-
corruptionem per

est respectu formæ
ompositi. Ita cor-
iolenta etiam dici

entis naturales, de
, etsi à causa exter-
uctæ in illa. Zaba-
is Element. cap. 9.

ulus
ra-

εὐρετικὴ seu βουλευτικὴ, quid agendum sit deliberans.

Utraq;

κριτικὴ sua vel aliorum consilia judicans.

, ut naturalis.

lib. 1. Hic naturale, idem est, quod conveniens & necessarium naturæ rei, ita ut sine eo nec produceretur, nec conservaretur.

Mistio quia mistilium est alteratio, & formæ misti generatio seu introductio, simpliciter naturalis est. At cum ex elementis inter se coeuntibus mistum generatur, Elementorum unum in locum concursus, non est simpliciter naturalis, si proprias ipsorum naturas spectemus, qui tamen aliquo modo fit secundum naturā, quatenus à causis universalib⁹, quę hinc indè elementa cient, & quasi coire seu in pugnam congredi faciunt; intenditur, & promovetur. Coll. Conimb. 1. de generatione & corrup. c. 10. q. 1. art. 2. Cæterum Zabarellæ vanum est in iis, quæ ex materia & forma constant, motum aliquem vocare naturalem, ratione solius materiæ, ut principii passivi, eò quod materia habeat aptitudinem ad omnes motus sive naturales, sint, sive violenti, indistinctè recipiendos, & verò nemo dicat motum lapidis sursum projecti naturalem ratione materiæ. Vid. lib. 2. de interitu misti cap. 3.

1. Politica & urbana, quæ velut dux & Magister est hominum, qui sunt ejusdem civitatis vel domus participes.

Bellica & castrensis, horum quæ sunt in iisdem castris
- Aperta.
- Occulta. Huc strategemata pertinent, boni doli (qui sunt cum justitia)
  - ante bellū
  - In bello
  - Post bellum.

2. καταφατικὴ, quæ judicat de iis, quę habet cognita. Judicia hinc præclara prudetū.

Ἀποφαντικὴ, quæ de incertis judicium suspendit. Judicii suspensio ἐποχὴ

φωνή.

φωνὴ 1. vox est, sonus animalis, sive sit ἔναρθρος, id est articulat⁹, ut hominis, sive ἄναρθρος, id est inarticulatus, ut brutorũ: sive sit ordinarius & naturalis: sive extraordinari⁹ per miraculũ, ut asinæ Bil. sive sit citra miraculum ex humano artificio, ut psittaci. 2. est lingua seu dialectus. 3. est φθόγγος seu sonus inanimati καταχρηστικῶς: συνεχδ: 1. ad Corinth. 14. v. Inanima, quæ φωνὴν edunt, sive tibia sit sive cithara: de quo genere etiam est ταχ, ταχ sonus percussionis apud Plautum, sicut apud Germanos Puff/ puff.

4. Est fama. Sic accipit Evangel.

ψόφος sonus confusus est ut strepitus, crepitus.

φωτίζειν.

φωτίζειν significat 1. res per se occultas in lucem proferre, & reddere aspectabiles 2. Illuminare alios. Utrumq; illis, qui in tenebris sedent, præstat lux Solis & ignis ac lucerna. Utroq; modo accipit φωτίσαι Hieronym. Zanch. 4. ad Ephes. ut illud sit & illuminare omnes & proferre in lucem omnibus. Διαλάμπειν ab illo differt, quia absolutum verbum est. Aristoles 1. Eth. καλὸν διαλάμπει hoc est splendet & elucet in adversis. Inter φῶς & φωτισμὸν sic quidam distinguunt: φῶς vocant lucẽ primævã primo die productam, qua omnes res & in quibus est, ut in corpore Solis, & in quas incidit, quales sunt hæ res inferiores, illustratę & illuminatę sunt: φωτισμὸν verò illuminationẽ, vel splendorem & fulgorem, qui fit ex lucis in densum aliquod corpus incidentis reflexione. Itaq; docent lucem esse causam, Lumen autem illius lucis effectum & repræsentationem. Ex quo intelligitur hoc, cum illo non esse idem numero. Aliud est φῶς accidens, ut in Sole: aliud φῶς accessum in rebus inferioribus. Interdum etiam φῶς accipitur pro luminari, ut Sole, Luna, qui aliàs dicuntur φωστῆρες.

φῶτα etiam dicta sunt Judæorum feriæ, ἐγκαίνια, seu festi dies restituti cultus divini, instaurati, renovati, purgati templi.

ἑορτὴ φωταγωγίας est festum gestationis luminum.

φαῦλος.

φαῦλος λόγος est oratio vel ratio ignava, frivola. Faule fratzen. Aliàs dicitur σαπρὸς, σαπρὸς & δυσώδης pulcris translationibus Latinè oratio obscœna futilis, & inutilis, mala, spurca, levis, non suavis. Abstractum est φαυλότης. φαυλισμὸς (à φαυλίζω) est extenuatio cum contemptione conjuncta, despectus.

φυσιογνώμων.

Etsi φυσιογνώμων in genere sit naturæ cognitor vel interpres, tamen usitatius accipitur pro eo qui se profitetur hominum mores naturasq; ex corpore, oculis, vultu, frõte pernoscere. Aliàs μετωποσκόπος. Hujus doctrina dicitur physiognomonia, & φυσιογνωμονία, & in plural: physiognomonica.

LITERA. X.

Χαρακτὴρ, CHARACTER.

Est signaculum, quo aliquid insignitur ut ordinatum in aliquem finem. Sicut charactere insigniuntur milites, quo ij ad militiam deputantur, & denarius charactere insignitur ad usum commutationum. Thomas Aquinas. Estque scholasticis Doctoribus corporalis vel spiritualis (quo insignitur anima)

Pro-

Proprietates essentiales dicuntur cha-
racteristicæ ab essentia seu form
unde manant, quia forma suam cui
rei notam atque characterem impr
mit, quo à nobis & intelligi & nom
nari & à ceteris rebus distingui p
sit. Peter. lib. 6. de Form in præfat. E
sentiales proprietates ad differentia
Accidentalium, quę eis opponunt
dicuntur etiam verè characteristic
Characteres morum seu morales.
Specialiter Theophrasto Characte
morum sunt vitia, quæ naturis ho
num veluti notæ impressæ sunt:
talia sunt vitia, quę vitam ipsam
lem reddunt, & veluti χαρακτηρ
vel dicit libellum suum Ethi
Characteres morales, quod sint
scriptiones & χαρακτηρισμοὶ, qu
tentur in eo libello.
Generaliter Characteres morum
tam bonorum quàm malorum h
num. Quemadmodũ n. omnium
malium generibus certi quidam
mores naturalesque affectiones,
alia sunt iracunda, alia mitia, ali
cilia, sagaciora alia: Ita universæ
minũ speciei sui sunt mores & a

De Orationis charactere.

Character est λόγος seu orationis
milis ejus rei, cujus est nota: C
dem, q addit Scal. substantiã,
titate, qualitate. Exemplum
est apud Virgil. 4. Aneid. fa
stantiã suã monstrum est, qu
ingens, qualitate, Horrendu
dictio similis, Nam in voce h
strum, asperitas est, in hac
magnitudo, in hac Horrendu
horror) Appellatio charac
metaphorica. Etenim quo
ex luto, metallo, par simil
primitur facies, ejus rei c
esse debet: id quod græci d

les dicuntur cha-
ssentia seu forma;
a forma suam cuiq;
haracterem impri-
: intelligi & nomi-
ebus distingui pos-
'orm in præfat. Es-
tes ad differentiam
ę eis opponuntur,
rè characteristicæ.
s seu morales.
rasto Characteres
quæ naturis homi-
mpressæ sunt: na-
uę vitam ipsam ta-
uti χαρακτηρίζουσι:
n suum Ethicum
les, quod sint de-
χαρακτηρισμοί, quæ di-
lo.
eres morum sunt
m malorum homi-
dũ n. omnium ani-
certi quidam sunt
e affectiones, atq;
alia mitia, alia do-
: Ita universæ ho-
nt mores & affect.

charactere.
a orationis λέξις, si-
s est nota: C. t. qui-
.substantiâ, quan-
xemplum in fama
Aneid. fama sub-
um est, quantitate
Horrendum: Rei
n. in voce hac mon-
t, in hac Ingens,
Horrendum, sanè
tio characteris est
nim quo modo ce-
par similisque in-
jus rei cujus nota
d græci dicunt χα-

ράσσειν: Sic oratio, est tanquam cera plumbumve: facies character: res pro eo habebitur, quem cuneum ad plumbum & annuli gemmam ad signandam ceram dicunt.

De characteribus τῶ λόγου cõmentari & explicare utilissimũ est. Aliâs hę Formæ, Ideæ, γένη λόγου, genera dicendi, expressæ figuræ dicendi.

Characteres seu γένη λόγου duo sunt, unum purum, seu solitarium, seu unius modi: alterum mixtum, varium, temperatum.

Alijs genera dicendi sunt grande, tenue & medium. Grande aliâs dicitur Grandiloquum, Altiloquum, summum, generosum, ἁδρόν.

Tenue aliter Gracile, exile, infimum, humile, ἰσχνόν.

Mediũ, aliâs Æquabile, mediocre, μέσον. Harum formarum affectiones sunt quædam omnium communes, quædam propriæ singularum.

Tam communes, quam propriæ sunt perpetuæ, vel non perpetuæ.

Communes omnium perpetuæ sunt, perspicuitas, cultus, proprietas, concinnitas, pulchritudo, numerositas.

Perspicuitas seu claritas Græcè σαφήνεια est facilitas orationis ad rẽ intelligendã: seu est aptitudo vocis ad animo celeriter repræsentandum eam rem, cui imposita est. Huic opponitur obscuritas.

Perspicuitas hîc popularis intelligitur, & sæpius oritur à puritate, ac subiicitur ei Evidentia, ἐνάργεια.

Pura oratio est, aut in qua nihil est peregrinum, vel corruptũ, aut in qua nihil est immundum, sordidum seu lutulentum. Hæc apud Latinos latina, apud Græcos græca est &c. omninoq; gentis & populi propria. Itaque puritatis species, est latinitas, Atticismus &c.

Pura verba sunt quotidiana vel lecta. Peregrinum est aut in verbis, ut si latinè græcisses: eti palin sympotes, pro ad huc iterum compotor, seu combibo, aut in verborum contextione, ut si dicas calculum suum recantare, dico tibi convitium. Impuritatis exemplum est Animasticus pro eo qui φιλοσοφεῖ de anima.

Cultus est sordium abstersio, undè existit Nitor.

Quidam vocant orationem tersam, stylum tersum, seu lautum.

Proprietas est nativa vis significandi, ex usu doctorum. σοφὸς εὐθυῤῥήμων ἔσῃ, sapiens rectiloquus eris h. est propriè loqueris suo quamque rem nomine efferes Stoici.

Non excludo hac voce translationes. Sunt enim quædam translata, & immutata ita usurpata, ut pro propriis habeantur (Propria sunt nativa & res distinguentia, vel translata, æquè usurpata atq; propria: sunt verè propria, vel quasi, i.e. nativis seu proprijs simillima.

Proprietati opponitur ἀκυρολογία.

Pulchritudo seu decor est omnium, quibus oratio conficitur, convenientia quædam & modus, Græcè κάλλος, Ejus pars est orationis succus quidam, & tanquam color venustus;

Venustas, χάρις est pulchritudinis perfectio. Sed licet venustum & pulchrum pro eodem accipere.

Venustati adversatur Turpitudo & obscœnitas (quam amant Cynici)

1. Obscœnæ turpesve res verecundè efferendæ sunt, aut ad usum præfandus honos, id est, significandum nobis, non velle nos verbis turpibus lædi verecundiam, aut eorum qui assunt aures. 2. obscœnæ res minori periculo nesciuntur, quam expressè dicuntur.

Numerus est conveniens sententiæ sonus ex compositione & dispositione partium, seu est concinnitas orationis apta rei quæ significatur. Scaliger vocat canorem, quia numerus in oratione est concentus quidam.

Affectiones communes omnium formarum non perpetuæ, sed [illegible] seu vicissitudinariæ sunt, M[illegible] suavitas, Incitatio, simplicitas, Acutum, acre, plenum, floridum.

Molle est, quod tam cedit auribus, quàm quærit aures cedere sibi: Itaque facile hæret animus, & facile admittit.

Suavis oratio, est, quæ allicit auditorem ad legendum, vel invitum,

Suavitas est venustatis, quæ compositionis decor est, species delicata. [illegible]

Contraria huic est asperitas τραχύτης.

Aspera oratio est, quæ auditū exasperat hoc est, ostendit seu aures vellicat, ut quæ vocalibus est hiulca, quæ cōjungit consonantes duriores, ac minus suaves, ut ipsa verborum consecutio sit quasi absque numero, & quasi absona.

Sed & alia suavitas est, & asperitas, quæ animis potius grata & ingrata est, & ad venustatem non refertur. Nam suavis oratio etiam dicitur senten[illegible] quæ animos demulcet, & voluptate afficit, ut laudans & commendans, quæ adulationis vitio carere d[illegible].

Aspera oratio est contra, sentētia, quæ animos quasi verberat, ut ἐλεγκτικὴ, castigans, habens reprehensioné [illegible] ἐπιτιμητικὴ & ὀνειδιστικὴ id est habens exprobationem, vel pertinens ad alterius dedecus.

Hoc sententiarum genus habet sæpe aliquam lenitionem & emendationem (asperitatis) propter eos quos vel veremur, vel observamus, reddimus.

Leniendi duplex ratio est. Nam [illegible]

gratiæ, vel quid cæteri homines v[illegible] lint, & expectent, aut metuant [illegible] formident, indicant, non quòd or[illegible] tores ipsi ex sua loquantur sententi[illegible] vel ad hanc rationem adjungunt pr[illegible] significationem eventuum, propo[illegible] etiā ejus, ad quē oratio spectat, lau[illegible]

[illegible] seu incitatio, & præcipita[illegible] in rebus & sententiis aliis super[illegible] bus adjunctis,

Dicitur Gorgotes, quia celeritas est i[illegible] terdum formidabilis auditori. Sa[illegible] dissoluto seu asyndeto in ea utit[illegible] ut Virg: ferte citi flammas, date [illegible] impellite remos.

Veloci & concitatæ orationi oppo[illegible] vitium quod dicitur, oratio ign[illegible] mers, remissa, & quasi supina [illegible] guidavè.

Simplicitas est nuditas cum nihil a[illegible] scetus ornamenti. Alii vocant [illegible] tatem, sed alio significatu, quàm [illegible] pra. Hujus causa est proprietas.

Ob[illegible], Acumen, unde oratio acuta [illegible] tur, movet, ut salse dicta.

Δριμύτης, acredo, unde oratio [illegible] non solum movet, sed etiam vel[illegible] ut orationes Sarcasticæ.

Plenum est dicendi genus, cui nil [illegible] est, quod desideres, nihil red[illegible] quo exultans sit ut Quæ nostel[illegible] Danaum terraq; marisque: or[illegible] exhaustos, jam casibus om[illegible] genos. Urbe domo socios. [illegible] tam paucis verbis complexus [illegible] ta, ut nihil possit excuti, qu[illegible] magnitudine detrahatur.

Floridum est, quod pleno addit [illegible] (amœnum, & faciens ad del[illegible] nem) quod sine jactura dedu[illegible]

Redundans igitur alicubi es[illegible]

Propriè affectiones magnific[illegible] dis generis perpetuæ sr[illegible] & sonus. Dignitas ora[illegible]

:æteri homines ve-
nt, aut metuant &
ant, non quòd ora-
oquantur sententia,
nem adjungunt pre-
·venfuum, propofita
ratio fpectat, laude.
io, & præcipitatio
entiis aliis fupera-

quia celeritas eft in-
bilis anditori. Sæpe
ndeto in ea utimur
i flammas, date tela,

orationi opponitur
itur, oratio ignava,
& quafi fupina lan-

tas cum nihil admi-
i. Alii vocant puri-
gnificatu, quàm fu-
eft proprietas.
de oratio acuta dici-
e dicta.
unde oratio acris,
t, fed etiam vellicat,
cafticæ.
genus, cui nihil de-
res, nihil redundat
is Quæ nos reliquias
marisque omnibus
calibus omnium c.
no focios. Tot 'nic
s complexus eft poe-
: excuti, quin der
rahatur.
pleno addit ali quid
ciens ad delec tatio-
ictura deduc queat.
r alicubi ef t.
magnific feu gran-
etuæ fu nt dignitas
as ora tionis eft in-

fententiarum gravitate, & verborum granditate ac fplendore Hęc fine numeris effe non poteft.

Non perpetuæ feu viciffitudinariæ, funt gravitas & vehementia.

Gravitas præter fententias eft in dictione, cum verba ftructuraque verborum gravis eft. Gravia verba funt, quę non vulgari excedunt confuetudine. Sic & ftructura verborum gravis dicitur.

Vehementia eft in dictione, membris, numeris, figuris fententiæ.

Dictiones vehementes funt, quæ ubi paululum tardarunt pronuntiationem quafi erumpunt.

Earum vis tota pofita eft in temporibus: ut conticuêre, continuo. Interdum vero citæ, & monofyllabæ funt.

Vehementia funt membra curta, & commatica, quafi pugiones, ut punctim, non cæfim ferire videantur.

Infimi generis propriæ perpetuo funt, Tenuitas orationis, puritas ex communi loquendi confuetudine.

Viciffitudinaria eft fimplicitas, puritas non ornata.

Propriæ perpetuo æquabilis characteris funt, Rotunditas & volubilitas.

Oratio rotunda dicitur quæ neque plana eft, id eft, fubfidens, ut exilis, neq; tumida, quafi tuberofa & angulofa, qualis altiloqua. Scaliger frugalem dici poffe exiftimat Acquirit ex diffimulato cultu virtutem, quę dicitur volubilitas à Scaligero.

Prima eaque perpetua orationis qualitas eft καθαρότης puritas:

Pura oratio eft propria gentis & populi, cui nihil admiftum eft, alieni feu peregrini, quę nulla barbarie, nullis folœcifmis eft inquinata. Similis eft aquæ limpidæ.

Peregrinum græcè ξενικὸν, aut eft in verbis fingulis, aut infyntaxi & phrafi ut fi di-

si, ut si dicas calculum suum recantare, etsi magnus ille Erasmus Roterodamus hac loquendi formula alicubi usus sit: compassum pro solario. Compassare pro comitari, Arrestare pro cōtinere seu detinere merces. Habere & ostendere pro monstra, id est, uti re aliqua ad speciem. Ita λέξει puræ opponitur ἀκάθαρ☉ (impura) similis turbulentæ aquæ. Modi loquendi impuri valde quam multi reperiuntur, apud Schol. D.

Cæterum puritas orationis etiam dicitur, cum nihil ornamenti admiscetur.

χαίρω, χάρις.

Ut gaudeo gavisus sum. Sic χαίρω ἐχάρην. Est autem χαίρειν gaudere vel salvere. Habet etiam significationem ἀθετοῦντος i. e. repudiantis, aversantis, nuncium remittentis: Ita τῷ καλῷ πολλὰ χαίρειν dicens, est apud Ciceronem ad Atticum honestati nuncium remittens. Εἴδη χαιρέτω: valeant ideæ, inquit Aristoteles in Analytic:

Pro χαίρειν salutationis verbo maluit Plato εὖ πράττειν. Latini dicunt, salutem dicit, id est mandat & jubet salvere. Χάρις significat beneficium, gratiam gratuitum amorem, gratiarum actionem, elegantiam cultus vel externi (corporis) vel interni (ingenii) χάρις ὑμῖν est προσφώνησις seu compellatio Apostolica φιλική.

Interdum χάρις est obsequium mulieris πρὸς συνουσίαν id est quo morigera seu obsequens alii sui copiam facit, φ est.

Χάριν δοῦναι, dictum καθ' ὑπόνοιαν & ὑποκορισμόν. Solvat aliquis τὰ χαριστήρια, id est, referat vel agat gratias. Poetis sunt dona Charitum.

Χαρίεις est gratiosus, ἀστεῖος, festivus, urbanus, lepidus, politus humanitate, elegans. Ita accepit Aristot. in Eth.

χαριεντισμὸς est dictum facetum seu urbani viri. Vox oratoria & Ethica.

χαλεποὶ

Χαλεποὶ Arist: in Eth. lib. 4. cap. 11. sunt δεινοὶ sævi asperi, vindictæ cupidissimi, qui antè non placantur, quam injuriam ulti sunt, vel eos quibus irati sunt castigârint. Hi minus accommodati sunt πρὸς τὸ συμβιῶν, ad convictum vitæque consuetudinem (vulgo ad conversationem)

Usus est hac voce etiam Matth: cap. 8. de duobus dæmoniacis in prætereuntes sævis.

χαλεπὸν pro difficili notum est. De vocis hujus significatione duplici eciam vide, si placet, Protagoram Platonis,

χαρακτηριστικόν.

In Grammaticis χαρακτηριστικὴ litera est litera ante finalem index ordinis conjugationum (ut primæ, secundæ &c.) & temporum.

In Philosophia & Theolog. χαρακτηριστικὰ & ἀφοριστικὰ ἰδιώματα Damasceno sunt proprietates discernentes rem ab alia sive vicina sive prorsus diversa: vocantur nōnunquā γνωρίσματα, i. e. notiones. In Christo divinæ ὑποστάσεως χαρακτηριστικὸν καὶ ἀφοριστικὸν ἰδίωμα est, quo discernitur & differt à Patre & Sp. S. Alia conditio seu notio personalis. Carnis χαρακτηριστικὰ sunt quibus differt ab aliis hominibus. Talia idiomata res φυλάττει ἀμετάβλητα, i. d est retinet intra se integra nec sinit in aliud quippiam transire.

χαρακτηρίζειν est nota aliqua insignire.

In Oratione χαρακτηρισμός est χαρα... omnibusq; alicujus virtutes ex factis c... ejus ceu vit... a cujus deformamus. Cicero in Pis... nem. Nihil scitore... luxuriosius &c.

χαῦ...

χαῦνος.

Aristoteli in Ethicis χαῦνος est homo inflatus, elatus, tumidus, superbus: qui præter meritum sese dignum judicat magnis, ideoq; ut stolidus seipsum videtur ignorare: latus & impudens homo: Ostentator ineptus: ... & ... liberalis vel magnificus aut magnanimus. Vide 4. de mor. vitium oppositum μεγαλοπρέπεια in excessu dicitur χαυνότης. Non omnis qui majora expetit quàm pro merito χαῦνος est, potest enim esse φιλότιμος, i. e. ambitiosus, videlicet circa parvos honores versetu... Theod. Zuing. in Tabul. Ethic.

χαῦνος opponitur sui contemptor. D... his est distichon:

Nec te collaudes, nec te culpaveris ipse.
Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

Id est, uterq; & qui collaudat se ipse, & qui culpat seipse, est stult', qué glor... vexat inanis, quia hic se contemn... & sua, ut gloriolam vel gloriam m... jorem capiat.

Non enim probandum videtur hoc ... cobi Peletarii in disquisitioni... Geometricis: Non (inquit Peletar... libelli illius, in quo est Distichon, ... te collaudes &c. autor (quicunq; ... dem is fuerit) eos, qui se ipsi ... pit, stultos dicit simul & gloria ... vexatos; quæ enim gloria est sei... culpare? Sed sic repositum est. ... faciunt stulti: id quos gloria ... inanis. Id hoc est illud.

Gualterus Donaldsonus in synopsi ...

χαῦνος & stultus & injustus est ... quia cultum, ornatum, omni... habitum & res magnanimi a... quibus impar est. Injustus: qui... sibi attribuit, quàm ipsi mer... betur.

ζωῦρ@ est homo
nidus, superbus:
m sese dignum
q; ut stolidus se-
are: laxus & im-
entator ineptus:
alis vel magnifi-
s. Vide 4. de mo-
m μεγαλοπρεπεία
ωνόης. Non o-
petit quàm pro
potest enim esse
osus, videlicet si
ores versetur.
bul. Ethic.
ontemptor. De

ulpaveris ipse.
loria vexat ina-

audat se ipse, &
stult°, quė gloria
ic se contemnit
vel gloriam ma-

videtur hoc Ja-
disquisitionibus
nquit Peletarius)
st Distichon, Nec
or (quicunq; tan-
, qui se ipsi cul-
ul & gloria inani
;loria est seipsum
situm est. Hoc
uos gloria vexat
id.
in synopsi Ethic.
justus est stultus,
um, omnindque
nanimi affectat,
justus: quia plura
ipsi meritò de-

χειρομαντεία.

Chiromantia 1. est ars στοχαστική, è lineamentis seu characteribus manus divinandi: dicitur & chiroscopia: proprium ejus subjectum est cava regio manus, κοῖλον χειρὸς, vola.

2. Accipitur pro ipsa divinatione (seu actu divinandi) è manibus vaticinia hujusmodi dicuntur ἀποτελέσματα χειροσκοπικά.

Manuum inspectores χειροσκόπους dicimus. In manu chiromantica considerantur seu spectantur montes, lineæ, Triangulum & Quadrangulum.

Montes manus, seu poti° monticuli, aut colliculi & tumuli dicuntur per metaphoram, quod partes sint manus tumidiores seu tubercula.

Suntque primus pollicis; Al. mons veneris & pectus pollicis, Secundus mons indicis: al: mons Jovis, Tertius mons medij digiti, al: mons Saturni. Quartus mons annularis, al: mons Solis. Quintus mons auriculari subject°: alias mons Mercurij. Sextus, qui est supra manus juncturam, mons lineæ seu tuberculum manus ferientis.

Linearum prima est Restricta seu discriminalis, in compage manus & brachij. Dicitur & junctura manus, quia in ipsa junctura formatur manus, ab ipsa brachij rotunditate in planiciem descendens. Interdum una est interdum tres. Secunda est lineà καρδιακὴ id est, cordis seu vitæ quæ & triangulus dextræ nuncupatur, & ζωηφόρ@ (vitifera). Ab ea media, de qua paulo post, descendens montem pollicis ambit penè ad restrictam usque seu manus Juncturam. Ea verò, quæ à linea vitæ incipit, per palmam transiens, in percussionem manus & montem recedens, capitis seu cerebri, aut

me-

media naturalis trianguli que sinistra appellatur linea. Postea mensalis seu toralis linea dicitur illa, quę sub auricularis montem incipiens, per palmam manus procedit, tenditq; in indicis seu Jovis montem. Aliquando hęc cōscendit ipsum montē, aliquando cum linea capitis conjungitur, aliquando intra indicem & medium cadit, aliquando deniq; duobus, aliquando tribus ramis extenditur. Linea hepatica dicitur, quæ sub radice indicis ab eodem cum cardiaca principio exordiens in mediam manum descendit. Ea etiam media naturalis dicitur. Alia deinde est linea, quæ à restricta seu junctura manus recedit, palmæ & digitis occurrens, quæ dicitur linea fortunæ seu prosperitatis seu Saturni. Ab hac aliquando ram⁹ oritur, qui penè per transversum manus extenditur & cum media naturali conjungitur, & hæc causa est, ut in manu triangulus formetur. Hæc linea aliquando ulterius non apparet, & basis trianguli dicitur: aliquando ad mediam usque protenditur, neque pro greditur longius: aliquando ad Saturni montem usq; procedit propè medij juncturam, & aliquando ad vitæ lineam conjungitur, in cujus medio aliquando cum duobus aliquando cum tribus ramis conspicitur, mediam naturalem versus tendentibus & aliquando in manus concavitate dispergitur. Ac cum hæ linea convenienti proportione concurrerint, relinquitur quoddam spatium inter mediam & mensalem, quod appellatur Quadrangulum seu manus mensa. Et hujus spacij finis, quod in dorsum tendit, manus percussio dicitur, quando ad auricularē appropinquat similiter spacium hôc inferius, quod extra triangulum ad

juncturam usque manus descendit, manus mons, de quo jam antè [illegible] dicitur, vel mons lunæ vel manus pinguedo.

M. Andreas Corvus Mirandul. lunæ montem nominat, quia ex ejus opinione luna præest aquis: in hoc monte inveniuntur quædam rimulæ vel lineæ, navigationem & fortunæ varietatem in rebus aquaticis (sic enim loquitur) juxta ipsarum linearum bonitatem vel malitiam signific[illegible] Tertium est spatium huic proximum à tribus lineis inclusum, media [illegible] cet vitæ linea, & ea quæ basis trianguli dicitur Hoc medium in manu [illegible] situm censet Martis triangulum appellandum esse Corvus.

Idem auctor principes lineas in manu facit quatuor, Cordis, Epatic[illegible] capitis seu capitalem, seu stoma[illegible] cam, & mensalem. Appellatio[illegible] ratio ostendenda est.

Primum cor sua virtute lineam in [illegible] produxit vitæ seu cordis appe[illegible]

2. Epar suam dedit lineam quæ à manus descensu oritur seu incipit, & [illegible] ex una parte cum vitæ linea [illegible] principio conjungitur, aliquando [illegible] definit, aliquando vero longius eo[illegible] am protenditur.

3. Linea à capite descendit & cum vitæ linea incipit. Aliquando enim cum ea est valde conjuncta, aliquando autem separata, per medium manus ut plurimum transiens, ex qua effi[illegible] Martis triangulus Et quia stomach[illegible] cum Epate communicat, & quandam connexionem seu contin[illegible]onem [illegible] bet, etiam hujusmodi linea à [illegible] cho procedit, ideoq; stomachalis e[illegible] tiam appellatur linea à barbaris.

4. Linea à totius corporis virtute [illegible] cedit Mensalis, cujus prin[illegible] inter percussionem & Me[illegible]

auricularis montem, quæ aliquan[illegible] ut dictum est tribus, aliquando du[illegible] bus ramis, aliquando sola nuda, a[illegible] quando in palmæ speciem progr[illegible] ditur sed ut plurimum indici fit pr[illegible] xima, aliquando inter medium, & [illegible] dicem procumbit, aliquando v[illegible] cum capitis vitæq; linea conjun[illegible] tur, frequentissimè autem inter h[illegible] & capitis lineam spatium relinqu[illegible] quod mensa manus, vel quadran[illegible] lus vocatur. Sed tale spatium [illegible] semper invenitur, præcipue qua[illegible] hæc, & capitis linea uniuntur, [illegible] ut ambæ una sola efficiantur. [illegible] autem spatium à splene producit[illegible]

Reliquæ [illegible] seu γεγραμμαι, id est, l[illegible] sunt minus principales, sic d[illegible] quod nec omnium manibus: [illegible] nec ita conspicuæ existant, cu[illegible] sunt, & significatis multum c[illegible] illis principalibus.

Principales igitur lineas dictas e[illegible] intelligis, quæ evidenter in om[illegible] compareant manibus, & sign[illegible] habent non obscura.

In manu spectantur — Digiti (nom[illegible], jun[illegible]); Lineæ (Pr[illegible], m[illegible]); Figuræ

ontem, quæ aliquando
tribus, aliquando duo-
quando sola nuda, ali-
almæ speciem progre-
urimum indici fit pro-
do inter medium, & in-
mbit, aliquando verò
vitæq; linea conjungi-
issimè autem inter hanc
am spatium relinquitur
nanus, vel quadrangu-
Sed tale spatium non
itur, præcipue quando
s linea uniuntur, adeò
sola efficiantur. Hoc
n à splene producitur.
u γεγραμμαὶ, id est, lineæ
rincipales, sic dictæ,
nium manibus: insint
icuæ existant, cum as-
ficatis multum cedunt
ibus.
ur lineas dictas esse eas
e evidenter in omnium
manibus, & significata
obscura.

Suntq; vel integræ, & eminentes, vel abruptæ vel concisæ, decurtatæ, & exiles seu tenues. Lineæ in plures ductus confractæ, decurtatæ, incisæ, aliarum linearum interventu divulsæ, exiles velut in surculos & ramulos fissæ imbecillitatem & vitæ brevitatem præ se ferunt, omniaq; infirma & instabilia. Contrà incisuræ per totam manum pertingentes vitæ longitudinem. Caspar. Peucerus pag. 613. de chirom.

Aristoteles refert causam in corporis fabricam, quod abruptæ, concisæ, minutiores ac tenues lineæ, non solidum nec bene coagmentatum duratumq;, sed molle, enerve, languidum, incompactum, & εὐμετάβλητον (facilè mutabile) integræ contrà & eminentes, robustum vividum, compactum, & δυσμετάβλητον, hoc est, firmum corpus arguant.

Linea fortunæ non semper recta, sed aliquando etiam tortuosa invenitur, aliquando etiam decurtata, ut aliæ quoq;.

- Digiti
  - nomina
  - juncturæ seu commissuræ συναφαὶ
- Lineæ
  - Principes
    - Cardiaca seu vitalis
    - Hepatica, seu ἀναγκαῖα, necessaria, media naturalis,
    - Toralis, seu mensæ
    - Restricta, seu Draconis cauda ubi junctura est brachialis, & postbrachialis.
  - minus principes
    - Linea Fortunæ,
    - Linea Martis
    - Viæ
      - Solis.
      - Lactea.
      - combusta.
    - Cingulum Veneris.
- Figuræ
  - Quadrangul:
  - Triangul: seu Triquetra.

Cavitas κοιλὸν χειρὸς monticulis inclusum in manu media, & instar vallium profundum: Seu κοτύλη, id est vola.

Monticuli seu tumuli qui { Subsunt digitis. / Recedunt à digitis.

Monticuli manus sunt quasi tori seu pulvini, in quos assurgunt atq; attolluntur extremi internæ manus limites, ob instratos ossibus musculos, & carni tendiniq; intextas carneas fibras. Genus in hac descriptione Metaphoricum seu improprium est. Proprium mihi placet Eminentiæ iæ quas &c.

a c i o

Linea capitis.

Mensalis.

Mensa seu quadrāg.

Linea vitæ.

Saturnina

Mars

Mons Veneris.

Lin ea epatis.

Hypothenar seu lunæ locus peussio.

Restricta seu discriminalis.

a Mons Jovis.
c Mons Saturni.
i Solis.
o Mercurij.

Χείρ

Χείρ.

Χεὶρ accipitur { propriè pro extrema ma[...] / Impropriè pro { Toto brachii [...] bro ab hum[...] ad digitos usq[...] tremos. / Quasi manu [...] nis, simiæ &c. / Instrumento [...] injecto velut [...] pagone naves [...] tinentur. / Potestate, c[...] vi, chirogra[...] } }

Propriè] ut sit ὄργανον ἀντιληπτικὸν [...] instrumentum, quo quippiam [...] mus apprehendere.

Toto] sic accipit Hippocrates.

Instrum.] Σιδηρᾶι χεῖρες ferreæ m[...]
Lucanus (unco[...]
Ferrea dum puppi rapidos manus [...]
Χειρολαβαὶ die das Hanffrecht haber [...]
Χειροδοῦαι dicunt Actæi vas quib⁹ [...]
Jus quibus in manibus, quos ætas [...]
fecit.
Verùm Juste tibi Jus est in corpore [...]
Oraclum Dea. quæ non consultior [...]
Illa est, quæ Juste libella examin[...]
(p[...]
Pensat, nec finit ut vu essera [...]
Χεὶρ p Metonym. subjecti Evan. [...]
(Si tua man⁹ facit ut offenda[...] de eâ) est pravus animi affec[...] nu sese exerens per contac[...] næ mulieris. Joh. Piscat. Si[...] per est ἐπιθυμία, id est, concu[...] prava, quæ per oculum acc[...] in oculo sese exerit per asp[...] eris. Meton. subjecti est hy[...]

Χειρουργία.

Hæc vox habet tres significa[...] ma generalis, reliquæ spe[...]
Primum n. significat quam[...]

Χείρ.

priè pro extrema manu.

Toto brachii mébro ab humeris ad digitos usq; ex tremos.
Quasi manu leonis, simiæ &c.
ro pro Instrumento quo injecto velut harpagone naves detinentur.
Potestate, copiis, vi, chirographo.

ςγανον ἀντιληπτικὸν id est, m, quo quippiam possundere.

t Hippocrates.

αι χεῖρες ferreæ manus.

us (uncos.

pis rapidos manus inserit

o Faustrecht haber.

t Actæi vis quib⁹ est jus, anibus, quos ætas ferrea

Jus est in corpore Iuris, ua non consultior æqui stæ libellæ examine causas (pessat

nit ut vis effera frena ca-

n. subjecti Evan. Matt. c. 5 facit ut offendas, exscin vus animi affectus in maens per contactum alie- Joh. Piscat. Sicut ὀφθαλμία, id est, concupiscentia er oculum accenditur & exerit per aspectū mulisubjecti est hyperbolica.

Χειρεργία.

tres significationes. Pri-, reliquæ speciales. ificat quamlibet operationē manuariā. Secundo manuum gesticulationem. Tertiò, partem artis Medendi quæ fit manibus vel ipsam operam Cherurgi Medici.

Χειρονομία.

Χειρονομία est vox Oratoria, histrionica & Arithmetica: 1. enim significat legem gestus, ut loquitur Quintilianus, de qua in Doctrina de Actione Rhetorum, vel manuum gesticulationē seu motū histrionicū. Vel Cheronomia est corporis exercitatio à manuum gestu dicta, qua pædotribæ ingenuos pueros motus gestusque corporis docebant, ne status corporis indecorus aut manus, brachiaq; & pedes ineptè proferrentur, & ne caput & oculi ab aliis partibus corporis dissiderent. Aliâs Palęstra. vid. Quintil. lib. 9. c. 12. Hæc est Oratoria & hist. Deinde significat pervētt rē computandi rationem, quæ digitorum vario flexu exprimitur, dicta à Beda Anglo Saxone Loquela digitorum, quam homines primùm perfectione numeri, quæ in digitis est, & flectendo in sese, & ad alios commoditate admonitos excogitasse, dubium non est, ait Johannes Noviomagus lib. 1. artis computatoriæ cap. 13. ut quod exprimere oratione nollent, id jucunda & arguta digitorū gesticulatione significarent. Quare & Arith. numeros simplices seu monadicos, digitos, alios Comp. vel articulos nominăt. Unde est in Artaxer. histor. Orontem generum Regis cum à socero indignatione quadam rejectus esset, dixisse, Principum animos persimiles videri Arithmeticorum digitis, quòd sicut cōputando nunc myriada nunc monada digitorum gestu conficiunt: Sic quoq; qui à regibus toti pendent modò æstimentur valeantque plurimùm, modò ab honoris gradu de-

voluti aliis sint ostentui & despleatui. Ex his intelligitur quoq; illud Juvenalis, Dextra jam computat annos. Atq; hæc est Chironomia Arithmetica.

Est & alia species Cheironomiæ, læta nimirum saltatio, quam Hispanorum mulieres sua in Chorea, dum digitorum ad pollicẽ allisione obstrepunt, referre videntur, ait Joh. Lang. epist. Medic. lib. 1. epist. 52. Talis saltator dicitur Chironomus, à varia & versatili manuum gesticulatione.

4. Cheironom: est ferè idem quod Sciamachia (umbratilis pugna) quam tactici, h. e. lanistæ armorum magistri docent. Ita accepit in Oratione quadam Basilius.

Χιασμὸς.

X Platoni in Timæo est decussis. Hanc omnem conjunctionem duplicem in longitudinem σχίσας (diffidit) Deus mediæq; accommodans mediam in in speciẽ literæ X efformavit, id est, in decussim aptavit & in orbem reflexit. (κατέκαμψεν εἰς κύκλον.)

Χιασμὸς dicitur à litera X, & est decussatio decussata divisio seu sectio figurarum crucis (crux S. Andreæ vulgò hæc dicitur) in modum intersecantibus se ipsas duabus obliquis lineis. Vox Arithmeticis Geometris & Physicis usitata. Platoni est εἰς τὸ X seu εἰς κύκλον κατακαμψις figura, cum propositis quatuor tertium secundo respondet & convenit, quartum primo.

Decussata multiplicatio est multiplicatio alternata seu alternis facta: κατὰ χιασμὸν multiplicare est decussatim multiplicare.

Decussatæ multiplicationis hoc exemplum est:

8 ╲╱ 9
6 ╱╲ 4

In Oratora χιασμός est, cum in τετρακώλῳ, id est, quadrimembri periodo utrinsque propositionibus ambæ apodoses seu redditiones respondent & contrà. Hermog. lib. 5. de Invent.

Χιασμὸς in Mathesi in circulum reflexus & potentià circulus est. Sectio motuum orbiũ cœlestiũ mutua κατὰ χιασμὸν est veterib' Astronomis & Plat. cùm primum mobile omnes inferiores secum rapit circum terram spatio 24 horarum, singulis interim suo peculiari recessu contrà nitentib' obliquè, ita ut horum illiusque motus in modum seu speciem literæ X mutuò secentur. Plato in Timæo etiam motui animi decussim tribuit. Sic Johannes Serranus. Plato motum animi imagine X. literæ repræsentat, id est, decussis, ut significet superiores & inferiores animi partes & circularem illius motum: Nam illa figura X si medio quodam fixo circum agatur, orbem quendam efficiet & circulum describet. Ille animi circularis motus idcirco ei tribuitur, ut motus illius simplex significetur. Quippe qui in se ipsum redeat. Decussata autem illa divisio significat animi motum rectum ad sensum & vegetandi facultatem, ex qua duplicem esse animi vim, Plato intelligit, quin etiam in corpore duos esse motus ab animo provenientes. Intersecantur quoq; duæ illæ lineæ in medio, ut animi unitas & dualitas significetur. Cum enim animi vires sint diversæ inter se naturæ motuq; recto sponte ferantur, tamen in uno animo conjunctæ convertuntur, motumq; similem & uniformem intelligentia conficit, atque inde fit ut lineæ eædem in orbem actæ seipsas mutuò contingant, [illegible] aliis succedunt in motu [illegible] culari, proindeque nihil [illegible]

riumanimi conne-
ria obeant ministe-
. . Nam etsi videa-
ustemus, intelliga-
ii motus uniformis
m omnes illæ vires,
s vocat, efficiunt
etiam de universo
oni potest, ut qui-
νῦς seu primi mobi-
as suo impetu cete-
ns ab ortu in occa-
z ipsæ suos habeant
. Hactenus Serra-

ῶν.

m neutrum est. E-
ni mihi Joh.7. Ira-
ο χολᾶς i.e. bilis at-
u quàm difficili bi-
Hanc tamen alibi
lam leonis stoma-
canit. Hinc est μ
quo atra bilis re-
ῖν activum est, ad i-
.

ἡ.

quoddam ἔντερον τῦ
In Musica CHORDÆ
quia ex intestinis fi-
ordum. Est & χορδὴ
c Decachordum. In
nica sunt τένοντες,
endones, membra
rvis & ligamentis
nientibus ad mu-
extremitatibus na-
: ad juncturas, ut e-
do volumus. Nam
liatum instrumen-
otus juncturarum,
tum, quæ quidem

trahuntur à Musculo. Musculus vibratus spiritu, quem nervi afferunt, movetur suæ carnis natura, & suis quibusdam fibris, & se dilatat ac contrahit, ut hac dilatatione vel contractione chorda trahatur. Homerus Iliad.10. inquit, sectum esse Doloni speculatori collum, & duas chordas præcisas, quia in cervice ascendunt duæ admodum crassæ, & conspicuæ chordæ quæ alligant caput trunco ὁ δ' αὐχένα μέσσον ἔλασσε φασγάνῳ ἀΐξας, ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε: id est, ille (Diomedes) dissecuit medium collum (Dolonis qui emissus erat ab Hectore ad Græcos explorandos) irruens seu invadens ense, & abscidit, seu præcidit ambas seu duas chordas. Obiter observetur hìc ordo causarum in motu voluntario. Cerebrum gignit spiritus animales, spiritus per nervos immittuntur musculo, seu lacerto. Musculus movetur à spiritu, à nervis, & sua natura, id est, suis fibris movendo sese contrahit, seu attrahit chordam, chorda trahit membrum quod debet moveri. Musculus tamen propriè debet trahere, quia est membrum Organicum seu compositum, quali actio convenit.

In Doctrina sphærica & Geom. chorda est linea recta subtendens arcum aut angulum, & dividens circulum in duo inæqualia. Aliàs subtēsa & ὑποτείνουσα. Hæc linea recta & circuli circumferentia continet circuli segmentum. Hujus cordæ seu subtensæ semissis, hoc est, dimidium dicitur sinus.

Χρηματισμός.

Χρηματισμός est divinum responsum, demonstrata sententia divina, significatio divina, θεῖον σημεῖον, oraculum. Utitur hac voce Paulus ad Roman. c.11. v. 4.

Χρηματίζειν 1. in genere significat actiones & negotia tractare & gerere, sive sint publicæ sive privatæ: Sic accipit Polybius lib. 5. πρὸς δὲ τοῖς φίλοις ἔλαβον ἐξουσίαν, οἷς βούλοιντο κατ' ἰδίαν χρηματίζειν: facta fuit eis potestas, privatim, cum quibus amicis vellent rem negotiumq; agere. 2. significat in specie publicum negotiū agere, aliquid publicè referre vel decernere. Demosth: οὐκ ἐξὸν ἂν ἅπαξ γνῷ τὸ δικαστήριον πάλιν χρηματίζειν: nec sinit de iis, quæ semel sententia judicij definita sunt, iterum decernere, id est actum agere. Polyb. ἐτόλμησε χρηματίζειν βασιλεύς regis titulū ausus fuit admittere seu publica significatione usurpare. Magi χρηματισθέντες divinitus, id est divino alloquio seu oraculo admoniti, ne reverterentur, dicuntur Matth. 2.

LITERA. Ψ.

Ψευδογράφημα.

1. Pseudographema est principium, quod vitiosa interpretatione vel applicatione corrumpitur seu depravatur adhibitum ad monstrandum aliquid, & ita parit paralogismum κατὰ πρᾶγμα, ut, Quicquid fit, fit ex Ente; Pseudographema fit si nō rectè adhibetur. Itaq; si applicetur prædicatum Ens ad Ens actu existens, paralogismus est κατὰ πρᾶγμα: Quicquid fit, ex ente fit. Res naturales fiunt. E. ex ente fiunt. Sin adhibeatur ad Ens δυνάμει existens, syllogismus est. Exemplū primi jam ante habuimus. Exemplum secundi fit, Quicquid concretum est ex contrariis, est ἀπαθὲς, id est semper contra naturam afficitur. Corpus animalis est concretum ex contrariis. Ergo ἀπαθὲς est. Pro-

positio fallit. Concretum ex contrariis per se & quia ipsum non est ταῖς ἀπαθείαις contra naturam, sed quia habitu contra naturam præditum est. Falsa igitur hæc, Omne concretum ex contrariis est ἀπαθὲς, corrigenda est subjecti limitatione. Omne concretum ex contrariis partium habitus contra naturam est ... Sicut contra omne concretum e contrariis & præditum secundum naturam habitu est ... vel ...

Omne quo exercentur animæ actiones anima est. Crasi seu temperamento exercentur animæ actiones. ... crasis est anima.

Propositionis subjectum determinandum erat: Omne quo primò exercetur &c. At crasi non exercentur primò. Ergo crasis non est anima. Exemplum 3. Simplicissimum constituit quippiam principium est. Atomus simplicissimum. E. Major vera de simplicissimo specie, seu quoad ... δος. De eo minor est falsa, quia atomus est simplicissimum τῷ μεγέθει, id est magnitudine.

2. Pseudographema est syllogismus seu Paralogismus, quo ad propositum falsum demonstrandum perperam, seu vitiose applicantur, seu accommodantur ea, quæ alioquin vera sunt. Translata vox est à Geometris cujus propria est.

Talibus omnes professiones referta sunt, cum Professores errores suos conantur defendere veris dit... rationibus. Oppositum est Pseudographema Apodeixi.

Triplex est 1. cum prædicatum est ... nec ea, qua debet significatione accipitur seu usurpatur. Itaq; in causa est, ut falsum concludatur.

2. Cum subjectum non ritè determinatum & sic causa est fal...

Cum medium est ψόγος, id est duplici usurpatur significatione. Hoc non tantum Apodeixi sed & syllogismo oppositum est.

Ψόγος.

Ψόγος vituperatio, reprehensio est. Generaliter accepta hæc vox opponitur & ἐπαίνῳ & ἐγκωμίῳ: ἔπαινος est di... ctorum comprobatio, testimonium, vel bonæ rei, vel bene cujuspiam fa... cti dictiq;: ἐγκώμιον laudatio, vel pu... illa quædam κωμῳδία, quippe ἐν τοῖς κώμαις (in vicis & pagis) tribulib... audientibus cum laudes alicujus ... recensebantur ut longiusculè pro... deret oratio, ἐγκώμιον appellarunt ... Scaliger 5. lib. Poetices. Eidem pla... ὕμνοι τῷ ἐπαίνῳ, τῷ κατηγορίᾳ τῷ ἐγκ... μιαστικῷ (oppont.)

Vox est à ψέγω, quod Aristoteles eti... dicit κακολογεῖν: sicut ἐπαινεῖν eti... εὐλογεῖν, quod est prædicare.

Ψόγος ... sunt carmina mordac... quibus fit convitium cum vituper... tione qualia solent esse jambica.

Huc pertinent Silli Timonis: Ψεκτὰ ... τὸ sunt quæ cadunt sub vituperat... onem &c.

Ψύλλοι.

Psylli populi armis contra Austrum... gioni suæ infestum profecti ... obruti fuerunt Herod. lib. 4. ... Accipiuntur Psylli pro ἀλόγοις ... consideratis & stultis homin... qui sensu duntaxat vivunt, fer... similes τῷ ἀδύνατῳ ζῶσι ... loquitur Aristoteles lib. 7. Ethi... 6. barbari.

Ψυχή.

Ψυχὴ 1. propriè est corporis orga... νικοῦ ἐντελέχεια actus seu perfectio) ... de accipitur pro spiritu ani...

vitali, quæ tenuissima flamma est, genita ex sanguine, virtute cordis volitans per totam corporis machinam & corpori largiens vivificum calorem & vim ciendi motus & actiones; vel pro cœlesti calido. Hippocr. Anima semper gignitur, id est spiritus in sanguine. Hic cum non servat justam dispositionem extinguuntur animantia, ait Melanchthon.

3. Pro vita, crasi seu temperamento vel vi sentiendi seu δυνάμει propagata ex natura corporea, videlicet ex natura seminum. Sic Andronicus.

4. Pro sanguine, quia hic est animæ vehiculum. Aliis φύσις est natura animali Scal. ex. 307. s. 29. Aliis & animali & stirpi.

Tributur etiam ψυχὴ translatè cœlo ab Aboali & mundo à Platone Cardano & Scaligero ex. 6. s. 2.

Platonici & Pythagorici animã dicunt ipsum hominem. Pythagoras enim existimabat non informari corpus ab anima, sed corpore tantum uti ut instrumento.

Ψυχὴ Universi Platoni in Timæo est εὐταξία & ἀναλογία seu συμμετρία, qua res per se contrariæ in universi illa mole concordi quadam discordia copulantur: δεσμὸς nimirum ille contrariarum illarum rerum ξυναγωγός.

I. LITERA. Ω.

Ὠὸν 1. ovum est, ut ᾠὸν ῥοφητὸν ovum sorbile.

Ὠὰ ὑπηνέμια sunt ova subventanea Wind eyer, quæ quidem citra coitum æduntur, sed cum Veneris imaginatione.

Ὠὸν δίδυμον Arist. est, quod habet geminum vitellum seu luteum.

Ωὰ τάριχα sunt ova piscium salita & inveterata, ut Cyprinorum, sturionum, mugilum, capitonum.

2. Ὠὸν etiam est corpus ovale, σχῆμα ὠοειδὲς id est figura oviformis, quæ superiori parte est paulò acutior, inferiori paulò obtusior. Significatio hæc Geometrica.

3. Est & carmen ovi figuram præ se ferens. Scaliger in Poëtica.

Vocatur ovum Simonis Rhodij, ab autore ejus. Estque parvum vel magnum. Sic Scaliger. Nos duo dedmus ova, alterum minusculum, quasi philomelæ alterū grādi° ut sit Cycni.

OVUM pusillum.	OVUM grandius.
σι- μίας ῥόδ@ μ' ἐποίη- σεν οὗ- τως	ὀρνεοῦ πετεινοῦ πλασάμενΘ- ἀγγελον ἰδως δ(ια)πυχων μοπτάτης ἀρχαῖ ιδέ τι ἄρχει ἡ... ὅ τι πάλαι... ... δώκε. ... ...

OVUM SIMMIÆ GRÆC:

1 Κωτίλας 3
2 ματέρΘ- ἴτι τόδ' 5
3 ὠὸν νέον. πρόφρων 6
4 θυμῷ δέξο δὴ ἁγνᾶ 7
5 τὸ μὲν θεῶν ἐριβόας 8
6 Ἑρμᾶς ἀένιζε κάρυξ, ἄνω δ' ὄρ- 11
7 σε ἐκ μέτρου μονοβάμονΘ- μέτων 11
8 πάροιθεν ἄεξε, θοῶς δ' ὕπερθεν ὠ- 12
9 κὺ λέχριον φέρων νεῦμα ποδῶν, σπάσνε 13
10 θοαῖσιν αἰόλαις κῶλ'. ἀλλὰ σαῦ ὀρσιπόδων 14
11 ἐλάφων τεκέεσσι, πόλας κραιπνοῖσιν ὑπερ' ἀ- 15
12 κρων ἱεμένα ποσὶ λόφων κατὰ ῥύθμιον ἴχνος 16
13 τιθήνας, καὶ τῶν ὁμοθύμων ἀμφίπαλτον αἶψ' οὐδ' αὖ 16
14 θὴς ἐν κόλποις δ ἐξαμένα πυκνότητα. τὰ δ' ὠκυβοᾷ 17
15 κοᾶν (μεθέπων ἀφαρ) ὅγ' ἐκ λασίων ὀφιοβόλος α- 18
16 ν' ὀρέων ἴαστ' ἀνα(σ)ταις. τῶ δὴ δαίμων κλυταῖσι, θεσσι 18
17 ποσι πονέων, πολύπλοκα μεθῆε μέτρα μολπαῖς, ῥίμφα 18
18 πελόμενον ἐκλιπὼν ὄρνις εὐναν, ματρὸς πλαγκτὰ ἱεμένας 19
19 βαλίας ῥίων τέκος. λάχα δ' οἰῶν, πολυβότων ἀν' ὀρέων 20
20 νομὸν ἴβαν τανυσφύρων τ' ἄντρα νυμφᾶν. τὰ ἀμβρότῳ 16
21 ματρὸς φίλας πόθῳ ῥόων αἶψα μεθ' ἱμερόεντα 16
22 μαζόν, ἴχνει θένων τὰν παναίολον Πιερίδων 15
23 μονόδουπον αὐδάν, ἀριθμὸν εἰς ἄκρον δέκα 14
24 ἰχνίων κόσμιον νέμε ῥυθμόν, φιλΘ- 12
25 λεπυρωτὸν ὑπὸ φίλας ἐμὸν πί- 11
26 τροισι ματρός. Λίγεα μὲν 8
27 κ' ἀμχιμάτερΘ- οἶδις 7
28 ἁγνᾶς ἀηδόνΘ-, ὠ- 7
29 ῥίων δ' ἄγεΘ-. 5

SIMMIÆ RHODII OVUM, latin:

Canora
matris quoddam hoc
ovum novum: lubens
animo suscipe igitur ô casta.
Huic quidem ex Diis clamosus
curius caducator notam-inussit cumq; asino impetu
iscens à metro singularis-incessus, ob ipsum ovum
contiguè prosiliyt, estóque desuper cele-
rem obliquum ferens gressum pedum premebat
gis pernicibus mēbra. Sed cū tuorū *solū quaßantū*
rvorum sobole, jampridem pernicibus super sum-
s incedens pedib. colles juxta concinnum vestigium
atris. & sociarum undique-peltis-denso, facilè ne
eris ingremio, admisso comitatu. Hæc verò à facūdo
pturus' tractans cōtinuò) ex hirsutis serpētis-percussor
bus erūpebat fataliter. His ergo dæmon pelaris' pnicea
s exercēs) multiplicia psequebatur metra cātib. subitò
tū cū-liquisset mōtis lectū, matre errabundū flagrante
recipere filiū. Sorte. v. q̄ obtigerāt oves fertilsiū mōtiū
ua obibāt, velociūq; antra nympharū. Tunc nō mortali
tris caræ desiderio se promovens statim ad amabilem
mmam, vestigio edebat variam Pieridum
us sonitu vocem numerū. v. ad usq; summū decem
vestigiorum venustum distribuit rhythmum, carus
testaceā testudinē *sub charæ cum cepisset sa-*
xis matris. Canorus quidem
vel in- utero partus ca-
sta luscinia, sed O-
ryum ferus.

umerum habes ver- :a verò numerum syl- quibus constat quisq; erus syllabarum unius docet te rationem fi- æ est, ut pars ovi supe- ior sit, pars verò infe- usior. Hæc enim est pulcherrima. Itaq; ò rotunda. Si igitur madvertis, unum aut alterum versum, tresve interdum, fit quod præsertim in medio ovo, in eodem numero syllabarum consistere, scias id exigere figuram ovi in illo loco, nimirum ne versus excurrant. Claudius Alberius Triuncurianus de hoc carmine.

Ovum, canoræ Matris soboles, factum est de primis diis Poëticæ seu Musicæ. Obterere ovum canoræ avis, est afficere Musicam ipsam insi-

gni contumelia, quia ovum avis canoræ est δυνάμει, seu potentiâ avis canora. Κωτίλαι aves & Παλίγλωσσαι sunt dociles, quæ garriunt suavissimè, hoc est Μουσικῶς canunt, quomodo Poëtæ Lyrici dicuntur canere: à Pindaro. Claud: Alb:.

2. Ωρα.

Ωρα significat 1. venustatem, formæ maturitatem, pulcritudinem 10. Ethic. Nicomach. cap. 4. 2. horam, quæ diei pars. 3. tempus, ut ὥρα ἐρᾷν ὥρα δὲ γαμεῖν ὥρα δὲ πεπαῦσθαι, tempus est amandi, jungendi nuptias & quiescendi. ἐν ὥρᾳ ἥκειν apud Aristophanem in tempore adesse. 4. momentum Johan. 5. v. 3. Πρὸς ὥραν ad momentum seu temporis momento. 5. ὧραι dicuntur præcipuæ anni partes, in quibus eminet vernum tempus & desinens æstas. Sic accipit Herodotus. 6. Galenus in libris de nutrimentis scribit Græcos appellare, id tempus ὡραν ἴτυν, in quo medio oriatur caniculæ Sydus, esseque spacium illud dierum 40, & hoc anni tempore fructus ferè omnes maturescere, vel jam esse maturos, aut etiam superare maturitatem, atq; flacescere, unde ὡραῖοι καρποὶ (maturi fructus) nominati hi soleant.

7. ὥρα de eo quoque usurpatur, quod tempestivum, maturum, opportunum dicitur. ὥραν τινὶ εἶναι, esse alicui opportunum aut licere. 8. ὥρα omnis quoq; ætatis sua atque propria est maturitas. Et sunt ὡραῖοι tam florentes annis, quam effœti. Plato lib. 10. βίος ὡραῖος, vita matura Euripid. Hesiodus ὡραῖον maturum annis jubet uxorem ducere, Theognid. ἄροτος ὡραῖος est tempestiva aratio. 9. ὧραι Homero sunt κατ' ἐξοχὴν custodes portarũ cœlestiũ, εὐνομίη, δίκη, εἰρήνη,

Ω ante O

ὥρα curam significat & attentionem, ὅτι δὲ ὥρην ἐποιεῖτο οὐδεμίαν, tunc ea res nulla ipsis curæ fuit. Unde est ὀλίγωρος, per incuriam negligens, & Homeri οὐδενόσωρα futilia & nullius momenti: ἄωρα sunt in Electra Sophoclis, vel indecora vel importuna.

Ως, quasi.

Servit limitationibus seu reduplicationibus, ut, Nihil possumus ex nobis tanquam ex nobis. Hoc cum dicit Paulus, certè hac ipsa sententia probet: nobis conclusionem inde inferendam: E. sumus idonei λογίσασθαί τι ἀφ' ὑμῶν ὡς ἐκ θεοῦ. Probatur consequentia: Nam omninò is qui dicit Non sum idoneus aliquid λογ. ὡς ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐξ ἐμοῦ, is certè illa limitatione seu reduplicatione ostendit se prius illud non tollere ἁπλῶς, sed ὡς ἰδίᾳ tantùm.

Interdum opponitur τῷ verè vel propriè, ut & ἴσον, ut Apodixis est vel propriè dicta, vel ὡς ἀπόδειξις seu ὡς ἀποδείξις. Interdum τὸ ὡς particula est expressionis vel μᾶλλον ἀποφαντικὸν, id est particula declarativa. Johan. 1. Gloriam ὡς Unigenæ & hoc loci ὡς non est cōparationis, sed βεβαιώσεως & ἀναμφισβητήτου ὁρισμοῦ id est confirmationis & indubitatæ definitionis, id est, gloriam, quæ deceret & quam habere par esset germanum filium Dei.

Arist. 2. de anima tex. 4. Quia autem est corpus ejusmodi, vitā enim habens, non utiq; erit corpus anima: non enim est eorum, quæ in subjecto corpus: magis autem ὡς ὑποκείμενον (ut subjectum) Hic particula ὡς cut non dicit similitudinem sed expressionem id est, non dic[...] les corpus esse simile subjecto [...]

Ω ante O.

verè subjectum recipiens forma[...] Zabar. 2. ad Cor. cap. 5. ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ nempe quia Deus erat [...] Christo. Hic ὡς ἐξηγητικῶς est p[...] Declarat enim quæ sit illa κατα[λλαγή] seu reconciliatio de qua loqu[i]tur, nimirum Deum fuisse in Chri[sto] reconcilian tem sibi mundum.

Ὡς ὅλον.

Ὡς ὅλον & ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ à nonnullis [...] perperè confunduntur. Rectè au[...] usurpantur ἐν ἀναλύσει. Nam illud [...] Tanquam in universum, hoc [...] plerunq;, ut Materialis causa, i.e. [...] & inhærens materia, & in eam vin[...] am exprimunt, si accommodatar[...] bi & loquacem non habeant pr[...] non eodem modo & ὡς ὅλον [...] tanquam in universum) id quo[...] gunt expediunt, sed ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ut plurimum) Hoc (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ[...] tionem figurarum περιεχει [...] ditur.

Ὡς ἔπος εἰπεῖν forma loquendi pro[...] bialis, ut uno verbo, i. e. brevite[r] cam: phrasis est Euripidis quam [...] stolus imitat' est in Epist. ad [...]

Ὡς καθόλου.

Ὡς καθόλου est Aristoteli determin[...] niversi, id est, qua in univer[...] ipso quippiam enunciatur, h[...] gnum universale. ut Omnis. [...] autem est universum, hoc est q[...] test de multis prædicari.

Ὤν.

Ὢν reliqui est, existēs. Scholastici e[...] runt ens. ὁ ὢν Jehova est (no[...] προσώπου & essentiale) Quipe[...] me & simpliciter est ex se & [...] æterno subsistens: ὁ ὢν καθ' [...] Jamblico. Scaliger voce [...] excogitata vocat αὐτοὤν [...] Lz. Mellitus Philosophus [...]

: o.

:ecipiens formam
ap. 5. ὡς ὅτι Θεὸς ἦν
aia Deus erat in
ἀξιοπιστικὸν est pro
n quæ sit illa καταλ-
atio de qua loqui-
m fuisse in Christo
oi mundum.

ἐπίπαν.

πολὺ à nonnullis im-
tur. Rectè autem
ἐπίπαν. Nam illud est
versum, hoc verò
rsales causæ, i.e quæ
e, & in eam vim su-
ccommodatam si-
n habeant præstò,
& ὡς ἐπίπαν (h. e.
rsum) id quod a-
d ὡς ἐπὶ τὸ πολύ (i. e.
: (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ) ra-
τεκμηρίων ingre-

loquendi prover-
oo, i. e. breviter di-
ripidis quam Apo-
in Epist. ad Hebr:

ὅλου.

eli determinatio u-
a in universum de
inciatur, hoc est si-
it Omnis. τὸ καθόλου
m, hoc est quod po-
icari.

cholastici etiā dixe-
va est (nomen Dei
ale) Qui perfectissi-
st ex se & per se ab
οὐσία καθ' αὑτὴν ὤν
er voce autem sc.
αὐταυτὸν exer. 361.
ophus Plato τὸ ὄν.

Ὡρισμένον.

Ὡρισμένον determinatum, definitum, circumscriptum est, ut quod causis naturalibus determinatum est: cui opponitur ἀόριστον, id est, non limitatum, ut quod non est causa naturali determinatū, quod est fortuitum, & ἄτακτον Talia sunt media scientiarum Ἀόριστοι causæ sunt alienæ à scientiis ὡρισμένον ζήτημα est quæstio definita circumstantiis (περιστατική), ut species certa facti.

Ὡρισμένως intelligere Aristotel. est scire, non opinari. Opponitur illi νοεῖν ἀορίστως.

Ὠκεανός.

Ὠκεανὸς est magnum mare, quod ambit totam terram. Itaq; est Orientalis, Occiduus, Austrinus, Hyperboreus. Metaphora, pro eo quod longissimè patet & diffusum est, nota est. Ita & πέλαγος accipitur. Ut Oceanus, Pelagus Juris. Versari in Juris Oceano. Apud Platonem in Timæo Oceanus est Cœli & Terræ filius. Erasmo Rot: in Colloquiis est ventorum pater. Poetæ (ut Homerus) Oceanum, patrem omnium rerum vocant; quòd de sententia Thaletis omnia ex aqua constent (unde multi dictam putant aquam, quasi A qua) Sic in Æthna Virgil: Quacunq; immensus terræ se porrigit orbis, Extremique maris curvis agitatur ab undis. Crediderunt enim veterum multi, terram in medio πλεῖσθαι, id est moveri, ac circumjecto humore portari, velut grande & grave aliquod navigium. Joseph. Scal. & Geographi.

ADJICIENDA LEXICO LATINO.

SYLLOGE

VOCUM ET PHRASIUM QUARUNDAM, OBSOLETARUM, MINUS USU RECEPTARUM, NUPER natarum, ineptarum, lutulentarum, subrusticarum, barmibarbararum, solœcismorum & ὑπαλλάκων.

CUM EORUM CORRECTIONE VEL LUCULENTA alicubi.

STUDIOSIS DIVINÆ SAPIENTIÆ, JURISPRUDENTIÆ, PHILOSOPHIÆ & Philologis in Academia Marpurgensi, convictoribus suis suavissimis Adamo à Bootsma Frisio, N. Johanni Stuvio, Johanni Almers, Enco Hoyers, Francisco Pirenio Bremanis, Johanni Santeno, & Bernhardo Hasio Vesaliensibus, Johanni Wilhelmo Rövenstrunck, Lubberto Jconio Frisio, Wilhelmo Verrutio Groningano, Timotheo Rolando Delpho Batavo, Georgio Erhardo Bergner Spirensi, Friderico Krapff Wormacensi, Gelderico Crummingæ Embdeno, Paulo Pruyssio Amsterdamensi, Hermanno Hildebrando Bremensi, R. Gocl. Sen. S. P. D.

Icut Poëtis versus aliqui sunt rejectitij, qui Græcis sunt ἀθετούμενοι & ὀβελιζόμενοι: Ita ego cum politis philosophis multas voces & phrases Scholasticorum Philosophorum & aliorum rejicio: Quo de genere ferè sunt, quæ sequuntur: Ferè, inquam, vel magnam saltem partem: quia philosophis & Theologis etiam sua quædam vocabula, ut architectis, opificibus, venatoribus, pictoribus, concedi æquum est. Sed interim reliquus sermo constare debet puris, usitatis, notis perspicuis, significantibus, & rectè junctis verbis, (quæ Græcis φράσεις sunt, ut intelligamur.

Facto meo cùm exigua laus proposita sit, veniam eidem dari peto aliquam: Quid attinet, (bona vestra, mei συσσίτοι, venia ac pace hoc dixerim) tá-

onis in differendo de rebus obscuris intricatisq́, quod nō solum-
uidem initiati, ut ita dicam, inter sese intelligunt, quo re-
duntur? Adde, quod de naturis & moribus ex genere o-
let. Indicium enim esse videtur monstrosa mentis monstrosa

ur studiosi juvenes genus sermonis insolens, inquinatum,
n, verborum portenta, ipso etiam penè timenda sono, quæ
hilosophia & Theologia adinvenit & frequentavit, quod vi-
Andrea, Javello, Lilio, Philonio, Tartareto, Lancelotto, Ne-
etro Ferrerio, Bricolt, Holcot, Mephret, Gritsch, Mamotre-
, Nicol. de Orbel. Biel: Et quis omnes numerando percen-
s etiam vos in sententiâ bonâ, amiculo barbaro sordidoq́, con-
endâ pureq́. Nam, quod dicitur, cum possis habere calcem,
nstructione luto: & in bona calcis copia ridiculum parietes
. Eccur inventis, ut est in proverbio, frugibus glande
Has meas ἐπιμυθίους comiter & humaniter (quod faci-
pite, & bene agite. Cursimè Museo Idibus Augusti
Ann. Ch. 1614.

AB AQVINO, A DAVENTRIA.

GRæcismus hic est antecedente articulo ὁ vel participio ὢν: pro quo latini Aquinâs, Daventriensis Sic Græci ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας Apud Evang. est Josephus ἀπὸ Ἀριμαθαίας scilicet ὢν pro Josephus Arimathæensis. Cicero hunc Idiotismum imitatus est loquens de secta: In Tuscul. quæstion: Qui sunt ab ea disciplina: Græc. οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς, qui sunt à Stoa, id est Stoici: οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, qui sunt à peripato, id est Peripatetici, qui sunt à disciplina seu hæresi Aristotelea.

Abcdarium. Cælius.

1. Libellus est elementarius id est continens literas elementarias.
2. Series ipsa literarum.
3. Constans seu informatū literis a b c, ut exempla Aristotelis abecedaria.
4. Digestum serie alphabetica, ut farrago seu congeries vocum barbararum alphabetica.

Abecedarius Abcdarius.

Novatum, ut græcum ἀλφαβητικὸς, pro puero elemētario a b c schüler, literariæ rei tyrunculo, vel eo qui adhuc hæret in cognoscendis literis. Budæus in pandectis. Fulgētius Abecedarias appellat eos qui græcis sunt ἀναλφάβητοι, qui ne elementarias quidem literas noverunt. At enim inquis. cōtradictio esse videtur ἀλφαβητικὸν seu Abcdarium esse ἀναλφάβητον, ut φιλοσοφικὸν esse ἀφιλόσοφον seu ἀφιλοσόφητον ἐκ Ἀντιφάνης ita tollitur. Abcdarius qui discit A B C & ita talis est ratione viæ & imperfectioni est analphabetus ratione termini & perfectionis. Ceterum Abcdarius etiam est præceptor qui docet pueros Alpha & Beta. Hieronym:

Abrenuncio.

Scholasticorū D: est, licet eo etiam usus sit ἰυχαεις imò elegantissimus vir Johannes Serran in Plat. Phædio Abrenunciare corporis sensibus & cupiditatibus, Nullus unquam classis primæ autor ita, quod ego sciam, locutus est. Ego dico, Repudiare cupiditates, renunciare, nunciū remittere, bellū indicere cupiditatib⁹, aversū esse & alienū à cupiditatib⁹. Sic nō dico alicui hospitium abrenunciare, sed renunciare cum Cicer.

Abortior (deponens) Abortio.

Sunt qui rejiciant & pro iis velint dicere Aborior id est abortum facio, ante tempus pario. Meo judicio Abortior duo significat 1. nascor intempestivè id est ante partus maturitatem 1. immaturum fœtum edo seu ejicio, quod Plinius quoq; dixit lib. 8. Abortio & Varro 2. de Rusticare cap 4 Abortu. Idem Varro: Vinum hoc si prægnans biberit fit ut aboriatur, id est fœtum imperfectum adhuc ante tempus ejiciat mater. Agell. lib. 12. cap. 1 ut fœtus aboriantur, id est ante maturum partum ejiciantur. Cicero ... pro abortiri venenis dicunt, ... medicamentis ejicere. Mulier ...

um medicamentis abegit, ait
pro Cluentio. Actus ille græ-
τρωσμόν. Id autem quod eji-
itur ἔκτρωμα. unzeitige geburt

Abscio.

de memoria exeo.

Absconse. D.Car:

ditè Sic reconditum, abscon-
ualo pro absconsum. Græcè
μένον.

nicum, ἀκανονικὸν, indo-
ctorum vox.

:Lat: non canonicum, quod
canonem & regulam. Sic
tur δικαίως καὶ ἀδικαίως, sed δι-
δίκως (quo jure, quaq; inju-
fas & nefas. Non ἀπολιτικὸν,
πυλον: non ἀγραμματικὸν, sed
τον non ἀσωματικὸν sed ἀσώ-
t utrumq; dicitur ἀφιλόσοφον
σοφητον, philosophiæ expers,
à philosophia. Non dicitur
tsi dicatur ὑλικόν, sed ἄυλον, id
riæ expers.

ceptabilitas:

Theologi dicunt Obedi-
passionis Christi acceptabi-
merito & gratia.

ssus Pro Incre-
mento.

djectio, additamentum. Ei
ur abscessio decessio. Cic.

cidia: Acidia:

δία, ἀμέλεια, incuria, pigritia,
tia.

Achronicus.

vespertinus non rectè dici-
Chronicus, neq; Achrony-
cus neq; achronicus, sed ἀκρόνυχος &
vulgo Acronychus, ascensio seu ap-
paritio stellæ supra finitorem, quæ
sub occasum vel paulò post occasum
solis supra orientis cardinem attolli-
tur & emicat.

Activitas: Passivitas:
Receptivitas.

Vis agendi, patiendi potentia, vis reci-
piendi. Sed ego ista tolero in disputa-
tionibus philosophicis, cùm sua sit
λέξις philosophi.

Actuatum.

Ad perfectionem deductum: quod fa-
cultatem simul habet, & exercet. ὁ ἐν τῇ
ἐνεργείᾳ Aristoteli. At Actuarius
pro Cancellario latinum est.

Acuitas.

Acumen: ut acumen styli, ingenij.

Ad hoc videntur sonare
verba: &c. Biel.

Lat. Hóc velle videntur verba: Hoc
videntur præ se ferre: Hanc apparet
esse vim verborum.

Adimo a.

Generationem ademerunt à rebus. Her-
mol. Barb. in vers. paraphras. Them.
in 1. phys. Non ausim imitari: sed
generationem ademerunt rebus, su-
stulerunt, submoverunt à rebus.

Adjuvasse: Accubavit:
incubavit.

Archaismi sunt seu exoleta; pro adju-
visse, & accubuit. Olim enim dixe-
runt Cubavi & Juvavi; unde & cu-
bâsse apud Quintilianum, lib. 8. c. 2.
& Juvaturus apud Sallust. in Ju-
gurth. Et Cubavit in versione Bi-
bliorum Junij & Tremellij.

Ad

AD LONGUM DE HAC RE egi.

Nach der lenge: Satis copiose, fusè, diffusè, cumulate, longo sermone. In longum ducto sermone, ait Poeta.

ADMINISTRUM.

Administer & administra à veteribus latinis non nisi, quod ego sciam, substantivè usurpantur, nec dicitur ab iis, administrum genere neutro. (sicut SERVUM, quod etiam apud Ciceronem est) Itaq; cogita, an sit imitandum hoc recentioris autoris: Lenocinium est Crimen coitus illiciti administrum: pro: coitui illicito inserviens: coitus illiciti adminiculum; coitum illicitum procurans. Simplicitatis forte sit, universa accipere: à quorundam usu abstinere, prudentiæ. Tolerabile tamen illud videatur.

ADMONERE AD.

D.B. in exeges. in Joh. Admoneamus Ecclesiam ad gratiarum actionem pro Baptismo. Sic Dion. Carthus. in lib. sapient. enarrat. Admonet hic autor ad sapientiæ desiderium & amorem. Minus probata locutio: Latini enim non dicunt, aliquem ad aliquid admonere: sed cohortari, hortari, incitare: Illud, illius, de illo aliquem admonere.

AD SEMPER.

Sic Scholastici, Dionys. & alii: Præcepta affirmativa obligant semper, sed non ad semper: Tu dices: sed ita, ut loco & tempore opportunis facias, quod est faciendum.

ADVERTENTIA.

T. Hic ponit tibi aliquot advertentias pro, observationes, cautiones, notas, animadversiones. Parum advertenter habere, pro parũ minusve animadvertere, advertere, attendere observare.

AFFECTIONATUS.

Affectionatus & passionatus Armand & aliorum eodem loco habeo. Cave hæc ad usum tuum sevoces. Utere mecum voce AFFECTUS, vel passionibus subjectus, affectibus turbatus, indulgens, obnoxius. Sic pro materia habituata dic materia affecta, præparata qualitatibus seu affectionibus convenientibus.

AFFECTIVA VERBA.

Verba affectuum significantia: παθ-διαθετικά.

AGIBILIS VIR.

Vir navus, industrius, acer, hurtig.

AGYNOR.

Viliaago, seu negotior.

ALIQUID SALUTARII.

Docere aliquid boni dicitur: Docere aliquid salutaris non dicitur, le... tare: διδάσκειν τι χρήσιμον. Joh. ... us hoc non observavit.

ALIQUALITER. Taliter qualiter. Aliquo modo, aliqua ratione

ALIQUOT CENTUM HOMINES. ALIQUOT MILLE ANGELI. Tot centena, tot millena.

Barbara hæc sunt: Dicendum: Aliquoties centeni seu centum hominum, aliquot millia angelorum: Toties centena, toties centum, toties ... ties terna. Sic quidam ... enim recens sunt nata vocabula, ... ante aliquot centum annos excogitata, crebrisq; sermonibus usurpata. Dicendum erat: Ante aliquoties centenos annos. Sic J. Lips. Ut ... giones è variis coloris filo unam ... um formant: Sic nos è mille ... particulis uniforme, id est, ... corpus. Lipsi tolle aliquot; vel ex aliquot millibus particularum ... ex aliquoties mille particulis.

ALITER QUALIFICATUM.

Alterius modi alius modi: alio mod... fectum, alia qualitate affectum, ... comparatum seu constitutum. C...

A LONGÈ.

Non est dicendum: A longè stare ... procul: Etsi Græci dicant ἀπὸ μακρόθεν: Sicut Latini non dicunt ... litùs, sed cœlitùs; vel è cœlo, ... ci dicant ἀπ᾽ οὐρανόθεν. Valetà ... ex eo, quod Græci dicunt, ἀπὸ μακρόθεν, dicere liceret A longè; ... etiam ex Græcorum ἀπ᾽ οὐρα... cœlitùs. At non hoc. E. nec ...

ALTIMETER è LATIN: ET G...

Instrumentum quo mensurantur ... Mensor altorum.

AMASEO.

Obsol. pro amare cupio.

AMBITUDO.

Sic Hermolaus: Deserti est un... locum deserere: Circumfe... eodem situ per eandem ambi... recurrere, id est, per eunde... tum.

AMICARE.

Amicare (unde amicabilis, J... amicum facere: Usus est e... bolis Alanus Monachus:
Dum sibi blanditiis oris a...

AMBIGI.

Apud idoneos seu classicos no... co igitur pro eo dubitavi... Ambigo etiam pro circu... circundo: ut muris ambig... significatione fortè ambe...

ecorpus. Lipsi tolle aliquot; vel dic, ex aliquot millibus particularum: vel: ex aliquoties mille particulis.

ALITER QUALIFICATUM.

Alterius modi alius modi: alio modo affectum, alia qualitate affectum, aliter comparatum seu constitutum. Cic.

A LONGÈ.

Non est dicendum: A longè stare, pro procul: Etsi Græci dicant ἀπὸ μακρόθεν: Sicut Latini non dicunt, à cœlitùs, sed cœlitùs; vel è cœlo, etsi Græci dicant ἀπ' οὐρανόθεν. Valet à pari: Si ex eo, quod Græci dicunt, ἀπὸ μακρόθεν, dicere liceret A longè; diceretur etiam ex Græcorum ἀπ' οὐρανόθεν, à cœlitùs. Atnon hoc. E. nec illud.

ALTIMETER è LATIN: ET GRÆC:

Instrumentum quo mensurantur alta, vel Mensor altorum.

AMASCO.

Obsol: pro amare cupio.

AMBITUDO.

Sic Hermolaus: Deferri est universum locum deserere: Circumferri est in eodem situ per eandem ambitudinem recurrere, id est, per eundem ambitum.

AMICARE.

Amicare (unde amicabilis, Jurisc.) est amicum facere: Usus est eo in parabolis Alanus Monachus:

Dum sibi blanditiis oris amicat eos.

AMBEGI.

Apud idoneos seu classicos non legi: dico igitur pro eo dubitavi. Invenio Ambigo etiam pro circum ago seu circundo: ut muris ambigere. In hac significatione fortè ambegi dici potuit pro circumegit Ambacti ab am & agor pro servis **so man hin und wieder jagt**, apud Jul. Cæsar. lib. 6. belli Gallici.

AMBULATORIA VOLUNTAS.

Ambulatori⁹ a um etsi latinū est: pro voluntate tamen ambulatoria malo voluntatem mutabilem, inconstantem, desultoriam.

AMBO PRO UTERQUE, ut

Nos ambo & Socratici & Platonici esse volumus.

L. Nos utrique & Socratici & Platonici esse volumus: Nam ambo dicitur de duobus, quæ antecesserūt, ut; Plato & Aristoteles ambo Philosophi; Quorum amborum una ratio est; Horum amborum generum exempla subjiciemus: Sumus enim ambo curiosi; De ipsius Scipionis & Lælij ingenio eajam est laus, ut plurimum tribuatur ambobus; Hos igitur ambos tibi commendo: Ambos intellige qui antè fuerunt nominati.

AMBO ALTERUM VERBERARUNT. B.

L. Uterque alterum verberavit. Nota hic in transcursu differentiam: Ambo sibi domum construxerunt, hic intelligitur una domus duorum: Uterque sibi domum construxit. Hic intelligitur dom⁹ hujus una, illi⁹ altera.

Amaricari apud Scholast. quosdam. Deus amaricatur per obstinatam malitiam impiorum Dionys. Car.

Amarum fieri, πικραίνεσθαι. Amarescere tolerabilius. Deus exacerbatur, ad iram commovetur obstinatâ &c.

Ἀμαθοδίδακτον esse.

Sic loquitur Theod. Zuing. in Theatr.

volum 2. lib. 2. de Rhetorica pag. 136. Sed quia Græci ita non loquuntur, tu dices ἀμέθοδον, à ratione docendi vel discendi seu methodo abhorrens. Vide suprà Acanonicum.

ARRESTARE J.C.

Detinere prætoria manu, injicere manum alicui vel bonis cum interdicto, ne moveantur loco, nisi re composita cum eo, qui prætoris officium opemque requisivit.

AMICABILITER.

Vito Amerbachio Candoris Latinitatis studiosissimo quondam Barbarum hoc visum, pro quo dicendum, placidè, benignèque, & sine controversia & contentione & altercatione. Verùm ego non rejicio: Invenitur apud Plautum & JCtos. Veteres etiam dicunt, Amicabilis compositio, conventio, transactio, affectio. Amicabiliter componere est idem, quod sine controversia componere, rem conficere sine controversia, ut loquitur Cic. 13. epist. famil. ep. 26. In der güte vnd freundlich vergleichen.

AMICALIS TIMOR. Biel.
AMOROSA NOTITIA.
AMOROSUS FILIUS.

Ortus ex amore Timor: Notitia plena amoris & approbativa, ut loquuntur Theologi: dilectus filius.

AMODO.

Amodo non videbitis me: pro post hac, ἀπ' ἄρτι, deinceps.

AMOENARE OCULOS.

Oculos recreare, oblectare, pascere.

AMUSSITATUM OPUS.

Antiquatum est pro ad amussim facto, exactissimo, accurate facto seu elaborato.

ANGARIARE.

Theologicum è Græco ἀγγαρεύειν, cum accusativo, cogere, adigere: Angari apud Persas seu Persici erant nuncij regū, qui cogebant subditorū quemvis ad suppeditandum ea, quibus ad negotium celeriter expediendum opus erat, ut equos, naves, vel etiam, ut ipsi una currerent & onera ferrent, qui Jurisc. Bastigarij

ANGUSTIARE DIONYS. C.

Angustare, premere.

ANIMASTICUS. Zabarell.

Anima mea aversatur Zabarellæ Animasticum. Non enim, ut à Schola Scholasticus, sic ab anima animasticus dicitur. Tu igitur pro Animastico barb. dices Ψυχικὸν seu Animale. Opponit autem Zabarella Animasticū physico: ac strictim motū animasticū vocat, qui ab animâ proficiscitur: physicum, qui à natura. In phys. lib. 8. super text. 32. p. 183.

ANNATIM.

Cic. Anniversariò, annuatim, vertente anno.

ADNIHILATIO: ANNIHILATIO, Annihilari.

Interitus in nihilum: occasus in nihilum: Venire in nihilum: interire in nihilum: ad nihilum recidere: evanescere: è rerum naturâ sublatum esse, è rerum naturâ deleri seu auferri; nullum rei vestigium relinqui. nullum sui vestigium relinquere. Ciceroniana hæc omnia.

ANTIQUARE PRO IN MOREM antiquum, reducere.

ἀρχ-

φιλαρχαίων seu antiquariorum est pro in morem pristinum reducere, cùm nobis antiquare sit abrogare & abolere.

APOSTATARE A DEO, à vera doctrina.

Deficere, avertere sc. à Deo. Verbo hoc usus est Cyprianus Theolog.

APOSTEMARI.

Apostemate corripi, apostemate turgere. Apostema (ἀπόστημα) hic est ulcus seu suppuratio. Celso Abscessus corporis.

APPARENTER BONUM. BONUM SECUNDUM APPARENTIAM.

Quod boni speciem præ se fert: Non reapse bonum, non bonum ὀρθῷ λόγῳ, sed boni speciem præ se ferens: Pro præ se ferens Poetæ, Lucretius & Camillus dixerunt præportans.

APPELLARE AD ALIQUEM.

Appellare ad Cæsarem in multorum aures infusum à pragmaticis frequentatum: nonnullis videtur esse barbarum, ut dicendum sit, appellare Cæsarem, ad Cæsarem provocare. Ita dicimus, appellare Deum, non autem appellare ad Deum. Est autem ut hoc addam in transcursu, Deum appellare, idem quod Deum testificari, testari, obtestari, contestari, implorare: ἐκ παρεμβολῆς hæc dicuntur.

APPRONARE.

Ad aliquid pronum esse, ad aliquam rem proclivem esse. Genua ad aliquem flectere Apulejus dixit in genua se appronare.

APPENSATÈ.

Exactè, justo examine, ἀκριβῶς.

APPUNCTIO.

Paracentesis: punctio ad latus, quæ fit acu trajectâ: Vide Medic.

AQVATUM VINUM, vel baptizatum.

Vinum aqua mixtum seu dilutum temperatumve malo (κεκραμένον). Apud Hieronym. est vinum aquatius pro dilutius. Barbaris non adscribo, sed rarius usurpatis. Baptissatum, ἀπὸ τοῦ βάπτω & ad Barbariam amando.

ARCHITRICLINARIUS.

Architriclinus à triclinio, i.e. loco constrato tribus lectis ad accumbendum.

ARCHIVA.

Grammatophilacia, chartophilacia, χαρτοφυλάκια, ἀρχεῖα, Tabularia, Tablina publica: Ulpianus tamen voce ARCHIVA usus est de pœnis l. moris. ἀρχειοφύλαξ custos archeorum, l. ult. §. Is quoq; ff. de numero & honor. Ἀρχεῖον in singulari est domus principis. Qui publicis præest archeis seu tabulariis, dicitur ἀρχειώτης.

ARCTAVITA. Sch:

Dionysius Carthus. in enarrat. Eccles. Legitur in vitis Patrum de Thaide, meretrice pulcherrimâ, quòd desiderio præveniendi ad eam juvenes sæpe sanguine suo asperserint limen cameræ ejus, quam sanctus vir Paphnutius gloriosè convertit, & ad vitam perduxit arctissimam, id est, maximè continentem, temperantem. Sic arctæ vitæ lata opponitur. Duarenus sanè statuit. Ulpianum l. 18. ff. de petit. hæred. dixisse latius vivere, pro laxius & lautius.

ASINARE PER URBEM.

Asinâ vehi. Illa vox barbariem redolet.

Assiduatum: Assiduatio:
Assiduatio Solicitudinis.

Augustini est, pro assiduò usurpatum seu adhibitum. Hoc (prælationis) antidotum ita omnibus morbis occurrit, ut assiduatum omnes morbos depellat, & omnia corrupta integritate restituat; præstante Domino nostro Jesu Christo. in serm. ad Neophytos, in quo exponit orationem Dominicam. Assiduatio est frequentatio, assidua usurpatio.

Atrabilarius.

Melancholicus, temperamento frigidus, & siccus, abundans atra bile.

Attiguum Hermol. Barb.

Attiguum etsi pro barbaro non habeo, ut brachio attiguum; tamen contiguum est usitatius. Talia sunt in quibus non est coalitus. Attigua dicuntur quorum extrema junguntur & simul habentur.

Attributale G. D. V.
Secundum rationem attributalem.

Pro eo malo secundum ratione attributi, quo de genere est sapientia in Deo. Attributales Dei perfectiones Scotus dicit. pro eo dicimus attributa Dei interna.

Auditile. Hermol. Barb.

Quidam rejicit. Ego in philosophia has voces, Audibile res audibilis, exauditile, tactile, gustatile, gustabile, ædificabile, quo etiam Herm. utitur, non aspernor, sicut nemo respuit visile, sensile.

Aversio pro Aversatum.

Aversio quidem Latinum est, sed pro noxiorum & alienorum in doctrina dissensu aversio dicendum, alienorum fuga, rejectio, repulsio, rejectatio, abominatio, aversatio. Rectè interim dico: Aversio quædam est sensuum ab alienis & noxiis.

Auctuarium.

Auctarium, ab auctu, græce [illegible]. Sic electarium ab electu, non electuarium.

Auctificum.

Pro hoc Hermol Barb. malo. Quod facit accessionem amplitudinis, quod facit augmentum. Auctificum enim est vox poetica, qua usus est Lucretius.

Augificare.

Georgij Simleri Augificare syllabā, pro producere, seu longam facere, vel literā augere; ventriculus latinus concoquere non potest.

Avisare, Avisamentum B: ex sermon. Italic.

L. præmonere antè monere, præmonitio & præmonitus (ut apud Cic. agricultio & agricultus & agricultura) procodem.

Austratus.

Antiquatum est pro austro humectatus, νοτιζόμενος. Sic humigatus pro humore perfusus, irrigat⁹, apud Apulejum.

Autoritativè.

Politorum est, per modum autoritatis, ex autoritate, absoluta potestate, ἐξουσιαστικῶς. Ita Deus remittit peccata: ministri verò ἐπαγγελτικῶς, seu annunciativè, id est remissionem annunciant, denunciant.

Autoratum pro Autoritate comprobatum.

Authoratus vel autoratus pro [illegible]

to & ſtipendio aſtrictus, authoramento obligatus, mercede conductus (Sic exauthoratus pro authoramento ſolutus) latina quidem & ſatis proba vox eſt, ſed non accipitur pro eo quod eſt multorum authoritate approbatum receptumq; (glaubwürdig) ſeu αὐθεντικόν.

Auspico.

Exoletum hoc: pro quo auſpicor (auſpicium facio, auſpicium capio.) Utrumq; autem dicitur Auguror & Auguro; ſed poſterius poeticum ferè. Virg: Si quid veri mens augurat.

Unus aut alter.
ein oder zwo.

Sic Cic: Unum jam & alterum diem deſideratur Idem.

Tuis unis & alteris literis Sic Terent: poſtquam amans acceſſit unus & item alter pretium pollicens.

Animalium quædam ſunt ἀνωδικά.

Ita loquuntur Græcè minus docti. ᾠδικὸν quidem dicitur, ſed ei opponitur ἄνωδον. Ariſtoteles animalium hiſtoriæ lib. 1. Animalium quædam ſunt κωτίλα (ut aves illæ dicuntur Cotilæ quæ ſunt πολύκλωττοι) quædam σιγηλά, quædam λαλά: rurſus quædam ᾠδικά, quædam ἄνωδα. Sic Aſinus non dicitur ἀμουσικος, ſed ἄμουσος & ἀμαθέστατος. Sic non dicitur ἀνοργανικὸν ſed ἀνόργανον, quod eſt ſine inſtrumento, quod non utitur organo per quod agat, quod non habet partes inſtrumentarias, non organicum: pro quo vulgus inorganicum.

Ἀγνωσία.

Novum vocabulum Platonis tempore, & quidem à Platone factum. Etſi autem Philoſopho eſt libertas τοῦ ὀνοματοποιεῖσθαι, cum ita opus eſt, tamen ἀγνωσίαν cum Thucydide & Luciano uſurpare malo, quæ vox latinis ſignificat imperitiam, ignorantiam, ignorationem, cui opp: γνῶσις.

Ad melius fit hoc tibi: Non fit hoc ad melius.

Germaniſmus & Græciſmus, οὐκ εἰς κρεῖττον ſed εἰς τὸ ἧττον. Tu pro illis latinè dices, Non cum emolumento ſed cum detrimento. Sic Græci: tibi ad bonum, σοὶ εἰς ἀγαθὸν, Germ: dir zu gute / pro Tuo bono, Tuo commodo, Ita vel hoc ipſo tuæ ſaluti conſulitur.

Absentare se ab aliquo; Abſentatum Latin: patrum.

Subtrahere ſe corporali præſentia, Abire diſcedere ab aliquo. Subtractum aſpectui alicujus.

Atomalia Corpora.

Atomi, individua corpuſcula. Ciceron. αἱ ἄτομοι, quas quidam fecerunt rerum natural. um principia prima.

Æternalis Sapientia. Dion. C.

Æterna ſapientia.

Aura pulchra, bona, mala.

Gratum vel ingratum cœlum. Cornelius Crocus, grata cœli affectio.

Allegare pro citare.

Allegare inquit Hadrianus Cardinalis à multis impropriè dicitur. Non enim verbi proprietatem attendunt ſed vulgarem errorem perſequũtur: nam cum autorem aliquem in rem ſuam adducere aut citare volunt, ſe allegare illum dicunt, cùm allegare ſit quaſi in legationem aliquem rogatũ pro par-

vis privatisq; causis mittere, legare pro publicis magnisq; rebus. Hæc Cardinalis. Sed ego enim significatione adducendi vocē in allegare non improbo, cùm apud Statium inveniam, Allegantq; suos utroq; à sanguine divos, & apud Plinium, Multa allegant, quæ ad rem propositam minimè pertinere videbantur & apud Budæum Jura sua allegare.

Litera B.

BACULARE.

Baculo percutere: Sic patibulare pro patibulo affigere: patibulatum Plauti exolevit.

BADIZARE.

Obsoletum Plauti, pro ire, βαδίζειν.

BASTAGARII.

Bajuli, geruli. Vox tamen illa non est Scholasticorum, sed JCtorum, qui eam deduxerunt à fonte græco l. 4. de Muril: βαστάζω enim porto est, βαστάζοντες bajuli, lecticarij, βάσταγμα est gestamen. Munus ferendi necessaria ad exercitum vocant J.C. Bastagam.

BIDUANA FEBRIS, TRIDUANA febris.

Τεσσάμερος πυρετός.

BIGAMUS: μιχθείς.

Digamus, qui in secundo matrimonio est, qui habet duas uxores. Digamia, secundæ nuptiæ.

BINOMIUS.

Pro hoc, etsi barbarum non est, placet Binominis, διώνυμος, qui habet geminum nomen, ut, Numa Pompilius, Tullius Hostilius. Est autem nomen Binomius apud Verr. Flacc. Sed alij legunt Binominis.

BIGENEA.

Bigenera, διγενῆ, ex duobus generibus nata, duûm generum, ut, bigenera animalia, ut, Leopardus ex Leæna & Pardo.

BILOGIA.

Dicendum Dilogia, διλογία (à δὶς & λόγος) ambiguum, cùm aliquid res duas significat: sermonis ambiguitas.

BINI & BINI GERmani: idouimus.

Bini dicimus in oratione distribu[...] je zween vnd zween / Apud Ma[...] cap. 6. pro eo est δύο, δύο ad verb[...] duo, duo. Sic συμπόσια συμπόσια [...] convivia: significatio hæc distr[...] onis est Elleipsis hic est propo[...] κατά. Discubuerunt πρασιαὶ πρασιαὶ [...] κατὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα, id est, per a[...] [...]las distributi in centenos & quinqua[...]genos.

BOVINARI: BOVINATOR[...] BOVINATIO: M. Verr. Fla.[...]

Desita hæc, teste A Gellio, pro conviciari, conviciator, convicium, λοιδορεῖσθαι. λοίδορος, λοιδορία. Vox est à Bove[...] ut Bovinor sit quasi in aliquem mug[...] seu boo, quæ vox est à βοᾶν, id est, di[...] mo. Joseph tamen Scaliger, d[...] mus Criticus, nusquam ait i[...] verbum Bovinari, pro co[...] pro tergiversari: Bovinator [...] rit tergiversator, vel morabu[...] Bovinatio, tergiversatio. Vide Ge[...] lib. 11. c. 7. Idem Scal. Bovinari [...] bus deducit, qui in medio actu [...] re solent: Strigare autem (ut [...] bulo castrensi utar) dicitur [...] πτῶσις, quoties interquiesc[...] ga, id est, spacio seu interv[...] rum, in quo equi stringu[...]

C

verò alia etiam jumenta strigare[...] cuntur, (h. e. interquiescere.) G[...] Isidor. Bovinatores sunt incōsta[...] Glossar. θορυβοποιοί, turbatores, [...] [...], cientes tumul[...]

BASSUS ITALICO IDIOmate.

Latin: humilis, depressus, vel gravi[...]

BINEFICIATUS APUD DION[...] Carthusianum.

beneficio affectus, donatus, orna[...]

BARBITONSOR.

Tonsor. Erasmus illud repudiat.

Litera C.

CANONIZARE.

Canonisamus & regulamus a[...] voluptate & dolore: Barb.

At latini Dirigim', κανονίζομεν (ut [...] tur Arist. in Eth.) omnes nostra[...] nes voluptate & dolore, h. e. p[...] voluptatem & dolorem agimu[...] ra duce omnia.

Calumniari, cum dativo apud A[...] in 38. tract. in Job.

Calumniari Deo, Calumniar[...] sum crimen intendere vel [...] & calide interpretari.

CANTIFICES.

Melici, Melopoei, Sangmeister [...] Dichter / magistri cantionum [...] rum genere Bardi, id est, ill[...] Gallos fortium virorum lau[...] bant. Bardi non erant bar[...] stulti, stolidi.

CAPAX [...]

Antiquè ita Philippus Deci[...]

verò alia etiam jumenta ſtrigare dicuntur, (h. e. interquieſcere.) Gloſs. Iſidor. Bovinatores ſunt incõſtantes. Gloſſar. θορυβοποιοί, turbatores, κινοῦντες ταραχὴν ἢ ταραχὴν, cientes tumultum.

BASSUS ITALICO IDIOMATE.

Latin: humilis, depreſſus, vel gravis.

BENEFICIATUS APUD DIONYS. Carthuſianum.

Beneficio affectus, donatus, ornatus.

BARBITONSOR.

Tonſor. Eraſmus illud repudiat.

Litera C.

CANONIZARE.

Canoniſamus & regulamus actiones voluptate & dolore: Barb.

At latini Dirigim*, κανονίζομεν (ut loquitur Ariſt. in Eth.) omnes noſtras actiones voluptate & dolore, h. e. propter voluptatem & dolorem agimus natura duce omnia.

Calumniari, cum dativo apud Auguſtin. in 38. tract. in Job.

Calumniari Deo. Calumniari eſt falſum crimen intendere vel malitiosè & callide interpretari.

CANTIFICUS.

Melici, Melopoei, Sangmeiſter/ Liederdichter/ magiſtri cantionum: de horum genere Bardi, id eſt, illi qui apud Gallos fortium virorum laudes canebant. Bardi non erant bardi, id eſt, ſtulti, ſtolidi.

CAPAX HIS.

Antiquè ita Philippus Decius in R. J. Sic Villa uſibus capax: uſitatibus: uſuum capax, capax horum.

CAPITISPURGIUM.

Capitis purgatio.

CAPITANEUS GOTHICA VOX.

Copiarum dux, Dux militaris.

CAPUTIUM.

Capitis tegumen, capitium: ut Capitium morionis.

CAPITOSUS PRO CEREBROSO ſeu moroſo.

Probum non eſt. Eſt enim idem quod magnum habens caput ſeu capito.

CARENTIA.

Scotus: Carentia debiti ordinis eſt formale peccati, privatio ſeu defectus juſtæ actiones, juſti ordinis, Græcè ἀταξία in actione: Pro carentia ægritudinis Cic. dicit Vacuitas ægritudinis, & vacuitas ab angoribus.

Caritativus: Caritativè ſalutare:

Correptio caritativa Dionyſ. Car.

Sapientes inter ſe caritativè & ſapientaliter diſputant. Dionyſ. Carthuſ.

Pro humaniter & ſapiẽter, ex caritate ex ardenti animi affectione ſalutare caſtigatio profecta ex caritate.

CASUS (pro certa facti ſpecie ſeu hypotheſi) EXCEPTUATUS à REGULA. Philip. Decius.

Cauſa, ſpecies facti excepta à regulâ.

CAUSÆ SINE QUA NON.

Hic ſolœciſmus ſermone ac literis uſurpatus eſt à Gabr. Biel. dicendum: cauſæ ſine quibus non

Cau-

Causor, Causificor: pro efficio

Ex iis, qui & doctè & castè loqui videri volunt, non desunt hodie, qui causor usurpant pro efficio. Sic enim loquuntur forma deponentis: Deus per Evangelium causatur salutem hominis. Sed non ita Cicero, non ita reliqui veteres, non ita recentiores Latini, non denique ita barbariusculi philosophi. qui dicunt; causat salutem, pro, efficit, gignit, importat, causam dat: Et: causatur salus, hoc est, efficitur.

Celer.

Apud eos, quibus magis curæ est de rebus, quàm de verbis, adjectivo Celer femininum substant: præpositum reperio. Eos caveimiteris: ut cùm dicunt: Mansueta respiratio nominatur, quæ neq; crebra est, neq; celer. Pro celeris vel velox) Fama celer nostras pervenit ad aures: sic vitiosè quidam è novitiis Poëtis. Dicendum celeris. Motio est Celer, celeris, celere.

Certitudinaliter.
Dion. Carth.

Certâ firmâq; ratione scire vel nescire. Evidenter aliud est: potest enim propositio aliqua esse certa, licet non sit evidens (ut Theologica) Fides quæ certa est potest esse non evidens.

Chorizare.

Saltare, exercere choros.

Cicurorum Animalium
Cicurum Animal: Versor. Platon. Serr.

Cicurum animalium, cicur animal. Non dicitur cicurus, a. um. sed cicuratus.

Circa pro circum non est barbar.

Cœlum circa axem movetur seu versatur, dicunt Astronomi. Tu dices etiam cum Cic. Cœlum admirabili celeritate circum axem versatur, id est, volvitur: Circa Marpurgum, id est, circum.

Citatus in lingua
Dionys. Carth.

Qui incitatius fertur ad loquendum, præceps & inconsideratus in sermone, præcipitis linguæ vir.

Circumscripto pro
Secluso.

Sic dicunt Scholastici, non omninò barbarè: Circumscripto omni libero arbitrio omnia evenirent de necessitate, nihil esset in Entibus in potentia ad contradictoria. Planius & Latinius. Tolle liberum arbitrium (vel absq; libero sit arbitrio) & omnia evenient necessariò, nihil contingenter, nec erit in rebus δύναμις ἀντιφάσεως.

Juratio debitè circumstantionata
Dionys. Carthus.

Jusjurandum justis circumstantiis moderatum ac definitum.

Clarificare exemplariter.

Inter Barbara deputo: L. Exemplis declarare, vel planum facere.

Coago. B.

Pro coagere dicendū adjumento esse alicui, agere cū alio, & συνεργεῖν quod aliud λέξει, id est, ipsa dictione seu verbum, est cooperari. Nec hoc ... in philosophicis disputationibus ... scholis repudio.

Coa-

C.

Coexigere.
Scoti est, pro, unà exigere.

Coexistere.
Unà seu simul existere.

Cognobilis. P. R.
Cognobilis dicere non audeo, qui... gnotum non dicitur. Apud He... in 1. de an. paraph. c. 1.

Cognoscitivus.
Cognitivus à cognitu: vim habe... gnoscendi.
Hæc Coalit... natura sunt. Herm...
Malo: In his potest esse coalit... possunt coalescere & continu...

Coincidunt.
In unum cadunt, concurrunt.

Coincidit in idem.
Subjectum coincidit in idem ... cùm efficiente cujus actio est a...
L. Idem numero est cum agen... do, seu per emanationem.

Colaphizo.
Colaphum infringo, incutio ... impingo.

Collabellare.
Utitur hac voce φιλαγχω... (... as) Ad antiquata igitur ho... referendum, sicut & colun... quo dicendum, labra labr... batim inferere. Poeta dici... re oribus ora. Angelus ... in Rustico: Murmur apr... vera dant curtæ columbæ.
Expandunt alas & ami...
rogant...
Oscula circumeunt, insi...
bus c...

Compatriota me...
Popularis meus, contertan...

Coexigere.

Scoti est, pro, unà exigere.

Coexistere.

Unà seu simul existere.

Cognobilis. P. R.

Cognobilis dicere non audeo, quia cognotum non dicitur. Apud Hermol. an 1. de an. paraph. c. 1.

Cognoscitivus.

Cognitivus à cognitu: vim habens cognoscendi.

Hæc COIBILI *natura sunt. Herm. Barb.*

Malo: In his potest esse coalitus, hæc possunt coalescere & continuari.

Coincidunt.

In unum cadunt, concurrunt.

Coincidit in idem.

Subjectum coincidit in idem numero cùm efficiente cujus actio est ad intra.

I. Idem numero est cum agente interno, seu per emanationem.

Colaphizo.

Colaphum infringo, incutio, infligo, impingo.

Collabellare.

Utitur hac voce φιλαρχαῖος (antiquarius) Ad antiquata igitur hoc verbum referendum, sicut & columbari, pro quo dicendum, labra labris columbatim inferere. Poeta dicit: Insertare oribus ora. Angelus Politianus in Rustico: Murmur apricantes nivea dant turre columbæ.

Expandunt alas & amicam blanda rogantes,
Oscula circumeunt, insertantq́, oribus ora.

Compatriota meus.

Popularis meus, conterraneus, Plinio: συμπατριώτης (qui ex eadem est patria) licet, ut barbaram, hanc vocem quidam carpat.

Sine comitatu.

Incomitatus, [illegible], sine comitibus.

Commanipulatio.

Non hoc ad palatum & stomachum meum, de laudibus celebratissimi Gymnasij literatorij apud Erphordianos Eobani Hessi Francobergij, ejusdem literariæ commanipulationis alumnuli, juvenis Ephœbi (annorum 19.) carmen ann. Chr. 1507.

Dicendum erat literarij cœtus, vel commilitij, vel congregationis seu societatis, vel contubernij.

Commensalis.

Convictor, socius, mensæ, συντράπεζος, convictor alicui.

Commassatum.

Sic Beda, Spiritus Sanctus verbi glutino commassata animando formavit, & forma distinxit.

Tu dices, in unam massam unita. Eodem loco censuque mihi est, complasmatum; quod priore parte Latinum est, posteriore Græcum, ortu saltem, (terminatio enim Latina est.)

Ut comparatum est cum rebus &c. proletarius.

Ita comparatæ sunt res humanæ, ut pro variis circumstantiis variæ & diversæ videantur.

Compassum; Compassus, literæ

Horologium, magistratus literæ subsidiariæ, publicæ fidei, commeatus. Ulpian.

Ex ejus commissione loquor.

Ex ejus mandato.

Companatitium.

Quod pani adjungitur vescendum.

Compossibilitas.

Non repugnantia, compossibilia. Græcè συνδυνατὸς. Lat. quæ simul esse possunt, quæ secum ipsa consentiunt

Computus exactus.

Exacta ratio, Ad numum usque inita & subducta ratio exactissimè, ἐκλογισμός.

Conceptibiliter. Javell.

Per modum conceptionis animi: Ens conceptibiliter pro Ens imaginarium, Ens conceptione animi, τῇ ἐνεργείᾳ (actu) non existens.

Concilium Philosophorum.

Pro concilio Philosophorum dic. conciliatio philosophorum. Poetæ tamen, ut Lucretius concilium pro conciliatione & copulatione dicunt.

Concomitativè.

Per modum sequelæ.

Complacentiam habere & jucundari in aliquo vers. Vetus Ecclesiastic

Delectari aliquo, oblectare se aliquo, oblectari aliquo, in aliquo suaviter acquiescere.

Condependentia.

Mutua dependentia, mutua connexio, mutua affectio relativè.

Condescensio Theologorum.

Barbarum Condescensio, pro quo Latini demissio, sui attemperatio, Græci συγκατάβασις, à verbo συγκαταβαίνω, id est, unà descendo. Quod Deus Homo factus est, & se videndum in Christi persona exhibuit συγκατάβασις est. Deus condescendit fragilitati seu infirmitati nostræ, inquiunt Scholastici ex Cyrillo, etsi est qui legat, condolescit. Tu dicit: Attemperat se nostræ infirmitati.

Condolere: Commiserari.

Commiserari & condolere alicui, pro eo, quod Græcis est συμπαθεῖν id (quod barbari dicunt, compassionem cum aliquo habere) Latini esse non putantur. Sed commoveri alicujus rebus adversis, commoveri vel frangi misericordia alicujus, societatem doloris alicujus præ se ferre, affici sensu alicujus miseriæ, impertiri alicui misericordiam, adhibere misericordiam. Elegans est & hoc: Dulcedine societatis laborum & dolorum Christi affici. Gern wöllen mit frewden Christo das Creutz helffen tragen/ Et grata Voluntas (seu Pietas) societate ejus doloris ostenditur. Societate doloris luctus aliquem delenire, vel delenire, id est, mitigare. Sed ego phrasin, quæ sapit Græcismum in Philosopho non improbo, condolere afflictis, συναχθεσθαι ἀτυχοῦσι: Et amici condolent, id est, unà dolent.

Requiritur de congruo.

Requiritur, ut congruens, ut decens, non ut necessarium.

Confortare.

Confirmare, corroborare.

Consiliare.

Consultare, consilia conferre, deliberare.

Consilians causa.

Malo, causa consulens, etsi co[...] (à consilior) barbarum non sit

Con-

Consuetudinariè.

Ex consuetudine.

Consistere simul virtutes non possunt in nodum. Scotus.

Virtutes non sunt connexæ, complicatæ, conjunctæ inter se: non sunt colligatæ, ligatæ quasi in nodum, non conveniunt in nodo.

Consuescit liberos suos Pater. Poet.

Consuesco neutrum seu absolutum est. Non igitur, in prosa dico, parentes liberos suos sic consuescunt, sed assuefaciunt, usu docent. Lucret. lib. 6. Brachia consuescunt firmantq; lacertos, id est, consuefaciunt.

Contingibilia.

Utitur hac voce Hermol. Barb. Ego malo contiguat, quæ sub contactum cadunt.

Contumeliare.

Contumelia aliquem insequi, in aliquem invadere, contumeliam in aliquem jacere, verborum contumeliis, incesto ore aliquem lacerare. Cic. contumeliam imponere.

Contrapassum. Thom. Aquinas.

Pro Græco ἀντιπεπονθὸς, reciprocata perpessio, æqualis injuriæ vel damni compensatio.

Contrà alicui facere.

Ἀντιποιεῖν, par pari referre, id quod passus es, referre, Estque ἀντιποιεῖν vel εὖ, id est, bene, vel κακῶς id est, malè: ἀντιποιεῖν εὖ unà voce est ἀντευποιεῖν, id est, gratiam referre, gutes mit gutem vergelten/ sicut ἀντιποιεῖν κακῶς, id est, ἀντικακουργεῖν, (vicissim malè facere) böses mit bösem vergelten/ ἀντιμισθία est remuneratio, quæ barbaris recompensatio & recompensa. Vide Lambinum.

Contra facere.

Exprimere, assimilare, conformare.

Conversabilis.

Comis, natus ad consuetudinem, consociationem, conversationem: pleriq; solent vocare affabilem. Conversari enim pro versari unà cum aliquo seu semel vivere, multum esse cum aliquo: colere inter se alicubi, ut pulcrè loquitur Cicero, & conversatio consuetudinis vigore & usu latina sunt, etsi apud Cic. non inveniantur in hac significatione.

Lucianus συνῆς αὐτῷ, eras unà cum ipso, conversabaris cum ipso, σύνεστι τοῖς θεοῖς, cum diis conversatur, τοῖς βελτίστοις νεκρῶν σύνειμι, cum mortuorum optimis conversor, ut vertit Erasmus.

Coquibile.

Coctu facile, εὔεφθον.

Corellarium.

Pro Corellarium dic Corollarium à corolla: Scholasticus dicit corollariè ex his elicio: pro hoc tu dicito: Ex his deduco Corollarium seu consectarium.

Crampa.

Spasmus flatuosus, σπασμὸς φυσώδης: aliud est spasmus Cynicus, nempe oris distortio. Celsus.

Credentiarius.

Prægustator: Principis cibos prægustans.

Caciderunt.

Caciderunt contra Orthographiam augmenti est. Tu scribes ceciderunt

(id eſt verberarunt) ut prima ſit brevis, antepenultima longa. Chriſtus homo cecidit, quem pravus Apella cecidit.

Cucurbitare Dominum.

Cucurbitare Dominum: Barbarum ſeu Longobardicum eſt. Tu dices: cum uxore Domini concumbere, cum uxore Domini turpiter ludere. Sic pro cucurbitatione dices ſtupri illationem, turpem luſum, id eſt, pudicitiæ attentationem, alienarum nuptiarum ſolicitationem, manus in ſinum, ad pectus, ingremium immiſſionem, impudici denique & luxurioſi oſculi (quod libidinis incentivum ſeu ſuſcitabulum) infixionem. Longobard. Corbitam dicunt pro ſtupro ſeu infamia.

Cum ſeipſo diſſidet.
De diſſentiente Anima cum ſeipſa.
Lux ſe ipſa & cum ſe omnia demonſtrat. ipſa. Joh. Picus lib 3. c. 12.

Sic quidam magni etiam viri locuti ſunt: ſed nos conſuevimus ita loqui: Conveniet nulli, qui ſecum diſſidet ipſe. De diſſenſu animæ ſecum ipſius, ſeu, ipſius ſecum. Diſſidet à ſe ipſa anima, oratio ſecum ipſa conſentiens, ſecum ipſa omnia demonſtrat Lux.

Compilare pecunias.

Hæc obſervavit Eraſm. Roterod: Compilat, qui clam ſpoliat. Compilant ſervi dominos. Compilant ſcrinia mea. Neq; enim rectè dixeris, Compilant libros aut pecunias. Ærarium exhaurire, rempublicam compilare ait Cicero. Expilat populum qui exactionibus ſpoliat. Pro compilare librum, quod frequens eſt Scholaſticis, Crocus dicit, undiq; colligere, ac in unum condere, ſeu componere.

Sententia vel verba digna quæ in ſculpantur in rupe.

Digna, quæ ſtylo ferreo atq; plumbo in perpetuum in rupe inciderentur Job. cap. 19. Cedro digna notan; ſententia digna quæ notetur cedro, ut locutus eſt Buteo, quam phraſin Jacobus Peletarius linguæ alioquin elegantis & terſæ inconſideranter & iniquè reprehendit in diſquiſitionibus Geometricis hoc argumento quod Cedrus non ſit quoddam cretæ genus, ſed arbor. Nullum hoc argumentum eſt. Nam non ſolum creta verba dicitur ſcribi, ſed etiam cedro lini dicuntur. Horatius in arte Poetica: Speramus carmina fingi poſſe linenda cedro ejusmodi quæ digna ſunt ut ſucco cedri illinnantur. h. e. poſteritati commendentur. Modus hic loquendi ſumptus eſt à natura Cedri cujus merum ſucco res illitæ non ſentiunt cariem. Hâc enim arte Numæ libri chartacei ad annos perduraturum ſi Plinius lib. 13. cap. 13. cui & cedratum eſt quod Cedri ſucco illinitum, vel illitum eſt. A. Buteone etiam eſt illud Perſij: Digna loqui cedro, h. e. immortalitate. Celte latinum non eſt.

Clanculariè convenire.

Clàm ſeu clanculum convenire. Etſi enim clancularius ſit apud Martialem lib. 10. tamen adverbium videre reperitur. Dicitur & eleganter, Clandeſtinos cœtus agitare ex 12. tabul. qui & clandeſtinæ conventiones dicuntur quas Lex vetat.

Conſcio pro cognoſco.

Sic quidam legunt in Gellio; Ante meridiem cauſam conſcito, Sed A. Turnebus cōſcire cauſam, pro c[illegible]

re latinè dici non posse retur, vitiososq; codices Gellij arbitratur; Itaq; legit conjicito.

Contoralis.

Conjux, tori socia. Poëta dicit Tori consors & perpetuo sociata fœdere lecti.

Characterizare, Catholicissimus.

D. *Scholastici, imò & Patres veteres sæpè Græca efferunt formâ latinâ*, ut pro σκανδαλίζειν dicunt Scandalizare h. e. scandalum dare. Sic pro καθολικώτατος August. dicit Catholicissimus. De verbis Apostoli, Sermone de Baptismo Parvulorum. Fides *Catholicissima* est, Omnis generatus, damnatus, nemo liberatus, nisi regeneratus. Sic Scholastici dicunt *Characterizatum* pro signato, seu singulariter definito. Hieron. Zanchius lib. 2. de Incarnatione Filij Dei pag. 42. inquit: Humanam naturam à verbo assumptam in unitatem personæ sæpè vocavit hominem neq; ius naturam κοινῶς i. in communi & in abstracto, quatenus prædicatur ut species de singulis individuis, à se intelligi imaginetur. Sed quisq; sciat Patres & totam Ecclesiam de perfecta humana natura in Christo jam (ut Scholæ loquuntur) Characterizare, h. e. de certa anima, certoq; corpore in unitaté. Personæ à Christo assumptis loqui, seu de toto composito ex anima & corpore, quod in sola sustentatur Filij persona. Græci vocant naturam ἐν ἀτόμῳ id est in uno individuo existentem cum proprietatib. individualibus illud ab omnib. aliis discernentib. Cui opponitur, ut antè innui, κοινῶς id est secundum communem & omnib. individuis ejusdem speciei convenientem rationem. Utitur his vocibus Damascenus.

Consodalis.

Sodalis. Sic pro coæqualis dices æqualis.

Contentari barbarum.

Contentum esse (cum ablativo vel infinitivo) non recusare, acquiescere. Inerudit cótentantur superficie literæ. Johannes Piscatorius Lithopolitanus in August. pro contenti sunt. Sic Augustinus. Pigritia carnalis vel inerudita, vel inexercitata tarditas mentis contenta literarum superficie nihil putat interius (id est nullum spiritualem intellectum) requirendum. lib. 20. cap. 21. de Civit. Dei. Dicitur & pro cont: boni consulere.

Conficere.

Unà vel simul agere seu facere. Barbari etiam dicunt Concausare pro esse συναιτιον. Conficere Ciceroni esse efficere, alibi annotavimus.

Complexio pro qualitate.

Vocabulum complexio barbarum non est: sed barbarum esse videtur dicere complexionem pro συστάσει φυσικῇ id est naturali concretione, conformatione & constitutione corporis vel elementorum & qualitatum temperatione & crasei.

Coessentiatum animæ.

Essentiæ animæ inditum, vel insitum.

Coessentiatio.

Essentiarum conjunctio, συνουσίωσις, συνυπαρξις ἑνῶν.

Commater Compater.

Promater, propater ein Petter / ἀναδοχεύς, ἀνάδοχος, Susceptor infantis qui baptissatur Vulgo Matrima & Patrimus ut Hyginus voluit unum tantùm patrimum unamvé matrimam baptismo

Imo interesse. Nam aliud significant. Est enim patrimus, qui cum pater sit, ipse patrem adhuc habet. Idem de matrima dicendum. Propater esse volo, sed nolo compater esse (vel: sed compater esse recuso) Nicod. Frischl. ad D. Doct. Johannem Antrechtum Ill. Hass. princ. Guilielmi l. m. consiliarium jocabundus.

Consistere post montem, hinter dem berge halten.

Stare vel esse post principia, id est, post robustiores & principales milites: post hos est in acie locus tutissimus.

Cervicatus in Ecclesiastic. vers.

Rebellis, cervicosus, homo tumidis cervicibus, duræ cervicis hartneckig.

Contortuplicari Contortuplicatum. Plautinum.

Sunt qui repudient pro contortè plicare. Ego non repudio Funes sunt filis contortuplicati est autem verbum à contortum & duplico. D. Pisc.

Catholicissimus apud quosd. Scholast.

Catholicam fidem profitentibus seu Catholicis valde addictus.

Cryptoporticus.

Plinij Junioris hos nomen est μικτὸν, id est compositum ex græco & latino, pro quo dico subterranea porticus ein gang unter der Erden.

Coibili hac natura sunt. Hermolaus Barbarus pro suo jure.

Malim ego: in his potest esse coalitus. Horum potest esse coalitus, coitio, Hæc possunt coalere, seu coalescere & continuari. Horum corporum exitus coalescere & uniri possunt.

Certitudinariè Bartholus. Verba certitudinariè & deliberatè prolata.

Cum certitudine, consulto ac cogitate. Cic.

Complex, complices à complico.

Socius seu particeps celeris conjunctus alij in eodem crimine, inter se colligati & impliciti facto aliquo.

Cœlitas Piccolom:

Forma seu essentia cœli. Videi. de cœlo Aristotelis context. 92.

Certiorari.

Certiorem fieri, certum reddi.

Litera D.

DAMNIFICO G. Bielis.

DAmnificare aliquem Bielis est pro alicui esse malo, damnum dare vel ferre vel afferre alicui, in commodare alicui, detrimento aliquem afficere. Cave hic dicas facere damnum. Facere enim damnum & jacturam est pa... Cicero. Damni facis nihil C... Croc. in Farragine Sordidorum verborum.

Dapinor.

Dapinari est Jacobi Spiegelij pro quo dices Dapibus frui, epulari.

De Facto esse.

Pro hoc dices de eo quod facti est ... factum est. Græci dicunt αὐτὸ τὸ πρᾶγμα cui interdum opponitur αὐτὸ τὸ δίκαιον (de jure.)

Defalcare.

Negotiatorũ verbũ, hoc est: pro co... deducere vel decidere, ut deducta est tertia pars, deductus est quod ... cerum ex illius est, quàm ut possi... aliquid decidi Eras. Rot.

Defloratio.

Vernerus Abbas usus est pro dec... ptione seu excerptione florum ex ... tribus Latin. una voce Florilegium ... Defloratio pro floris adempti... probum est. Deflorare enim pro ... rem adimere legitur apud Livium ... Defloratio virginis usitat: pro im... nutione pudoris virgine; Græci ... cunt διακορεύειν, quod sonat d... ginare.

Degener pro notho

Degener latinũ quidem, sed nõ re... citur pro notho. Degener en... qui sui generis moribus non r... det.

Degradari. Degradare.

Sordidum: dices pro eo: de dig... seu honoris gradu dejici: tum... tem de gradu deijci, ut dicitur, ... cubi apud Ciceronem. De g... turbare.

Ecclesiasticum est: Deposuit po... de sede, de gradu, pro dejecit. ... bavit deturbit de solio.

Diffamari pro fama passim celeb...

Diffamari à latinis ponitur in vi... infamari, ut diffamare pro in... infamiam alicui conciliare ... rere violare alicujus famã & e... tionem. At laudis est Augus... ctatu 49. in Joh. Diffamatu... Christus, id est ejus Evangeli... gitur seu disseminatur ejus f... num, nomen & verbum ejus ... tur longè lateq;.

Difficulto. Difficultare.

Difficultatem affero. Difficile... here, contrà facilem Cic.

Diminutus in naturalitate ...

Non satis sanus.

Defloratio.

Wernerus Abbas usus est pro deceptione seu excerptione florum ex patribus Latin. una voce Florilegium At Defloratio pro floris ademptione probum est. Deflorare enim pro florem adimere legitur apud Livium & Defloratio virginis usitat: pro imminutione pudoris virgine; Græci dicunt διαπαρθενεύειν, quod sonat devirginare.

Degener pro notho

Degener latinū quidem, sed nō rectè dicitur pro notho. Degener enim est qui sui generis moribus non respondet.

Degradari. Degradare.

Sordidum: dices pro eo: de dignitatis seu honoris gradu dejici: tumultuantem de gradu dejici, ut dicitur, est alicubi apud Ciceronem. De gradu deturbare.

Ecclesiasticum est: Deposuit potentes de sede, de gradu, pro dejecit. deturbavit deturbit de solio.

Diffamari pro fama passim celebrari.

Diffamari à latinis ponitur in vitio pro infamari, ut diffamare pro infamare, infamiam alicui conciliare seu inurere violare alicujus famā & existimationem. At laudis est Augustino tractatu 49. in Joh. Diffamatur ubique Christus, id est ejus Evangelium spargitur seu disseminatur ejus fit præconium, nomen & verbum ejus celebratur longè lateq;.

Difficulto. Difficultare. se.

Difficultatem affero. Difficilem se præbere, contrà facilem Cic.

Diminutus in naturalitate Schol.

Non satis sanus.

Disciplinaria scientia.

Mathesis, Mathematica.

Disconveniens.

Alienum, non congruens, incommodū.

Dispenso. Lex moralis à nemine dispensari potest. Dispensare *nuptias lege Dei prohibitas.*

Dispenso (quo & Zanch. utitur cap. 1. de Sponsa lib.) usitatius, quàm latinius pro Canonis gratiam facio, solvo canonibus, legis gratiam facio, legibus solvo. Sic dispensatio pro relaxatione Juris communis vel utilitatis vel necessitatis causa alicui facta tributáve. Est hæc οἰκονομία quædam. Latinis veteribus dispensare (à dispendo) est disponere, distribuere, procurare. Dispensatio est curatio, procuratio, administratio œconomia. Cic: Rabirius curationem & quasi dispensationem regiam suscepit.

Dispensator est negotij curator. Plauto etiam est peni procurator. Olim dispensatores dicebantur, qui æs pensantes seu pensiculantes expendebant, non annumerabant.

Dabile. Quia subjectum non est dabile; nec proprietates sunt. Javell.

Negato subjecto negatur ejus proprietates: Cum subjectum dari seu esse non potest, nec ejus proprietates esse seu dari poterunt. Sic dicunt Reponibile in prædicamento, pro, quod collocari potest in Categoria aliqua. Sed propositio exponibilis pro exponente & propositio convertibilis Logici Scholasticorum ὅροι (termini) sunt, quos non repudio seu moveo.

Digulare patrimonium Exoletum Plaut.

De-

Devorare abligurire patrimonium durch den halß jagen.

Duplare antiq.

Duplicare, διπλοῦν ποιεῖν. Sic triplicare pro triplare.

De se cæca mens Scholast.

Per se cæca mens tenebricosa, cui offusa nox, caligo.

Demeritoriè.

Demeritum, Dionys. Carth. Qui abjicit à se disciplinam infelix est jam miserys culpæ & demeritis pœnæ æternæ. Idem. corripientur secundum cogitationes suarum demerita.

Difficile hæc verba Scholasticorum concoquere possim, Demeritoriè ponunt merendo vel modo nihil merendi. Demeritum pro non meritum. Nam Demereri latinis est merito aliquo alios sibi obligare. Vallan Randens. Improbaverit igitur hoc Scotr lib. 2. distinct. 37. Peccatum non potest destruere gratiā effectivè sed demeritorie tantum: etsi sententia sit bona. Hæc ad propinquos etiam licet demeritos, pertinent, dicit Scholastic. D. Cicero dixisset licet non benè meritos. Sic Aldus Pauli filius in de Epistola.

Disciplinatio puerorum apud Scholast.

Disciplina puerilis, Disciplina pueritiæ Cic: pro L. Manilia Kinderzucht.

Depositus, depontanus senex

Sexagenarius de ponte dejectus, deturbatus, detrusus. Jurisc.

Deputare pro delegare

Sunt, qui rejiciant deputare pro destinare vel delegare, quòd de puto idem sit, quod reputo, puto, censeo: deputatus

ad ignem æternum prodestinatus. [illegible] tamen [illegible] partes officiantis instrumentis deputatas vetus interp[...] non barbarus.

Dignificare Sch.

Dignum facere.

Dare opem

Dare opem non dicitur, etiam [...] Dare alicui operam, [...] sed fero opem, fero auxilium.

Dispositionem facere Vulg.

Legare, statuere, decernere & ut vul[...] loquitur disponere sive de [...] & donationibus in testament[...] hæreditate Jul. Pacius. Pro d[...] literas ad amicum dices cura[...]ras mittendas ad amicum.

Hoc nunquam est de facto.

Quod de facto nunquam est de potentia ordinaria non potest esse G. d. V. Hoc nunquam fit. Quod nunquam [...] ipsa est, secundum potentiam De[i or]dinariam (ut nimirum sunt res a[...] ordinatæ) non potest esse.

Propositio minor est de fide G. de Fa.

Est certa ex doctrina fidei, est certa [...] fide.

Deponere de officio, de rebus.

Malo movere magistratu, [...] ordine. Suetonius tamen [...] perio turpiter depositus.

Defaltare verbum negotiatorum.

Decidere, deducere, d[...] ma demere, ut dedu[...] tem. Lucrum exilius [...] possit ali[qu]id d[...]

Divisio debet esse διχότομος.

Divisio debet esse διχότομος, id e[...] membris. At Luna est διχότομο[...] quando, id est, in duo divisa, sem[...] na. D Διχοτόμος activè: διχότομος [...] sivè.

Digestio ciborum pro concoctione

Digestio in physicis est cibi con[...] distractio à nativo calore in [...] corpus, ciborum per memb[...] stributio Græce [...] lexand. Aphrodisæus. Aliud [...] [...], aliud [...] gestio est distributio cibi o[...] qua unicuiq; particulæ imp[...] quantum ei nutriendæ satis s[...] concoctio antecedit. Itaque [...] propriè loquendo aliud e[...] concoquo, est nimirum ordin[...] buo, divido. Dico disertim [...] loq: Quia Cicero interdu[...] rere accipere videtur pro con[...] re. Ad Atticum Stomachus [...] lius, ut digerat multa cruda [...] Et Macrobius. In Ventre f[...] digestio, id est concoctio. Sun[...] tem digerere pro concoque[...] cibi cōcoctio fit digerendo, [...] tificando & dividendo cib[...] tum. (Consequens pro [...] dente.)

Dignoro antiquat:

Signum inuro, signum impon[...] pecoribus, denoto, dignos[...] [...].

Dimitto fabulam.

Cornelius Crocus in Augiæ [...] purgato putat dimitto fa[...] tradūt dici pro missam f[...] mitto. Ceterum apud [...] est: Sed dimittamus fab[...]

Divisio debet esse διχότομος.

Divisio debet esse διχότομον, id est bimembris. At Luna est διχότομος aliquando, id est, in duo divisa, semiplena. D Διχοτόμον activè: διχότομος passivè.

Digestio ciborum pro concoctione.

Digestio in physicis est cibi concocti distractio à nativo calore in totum corpus, ciborum per membra distributio Græce ἀνάδοσις σιτίων. Alexand. Aphrodisæus. Aliud est πέψις, aliud διαχώρησις ἢ διάταξις. Digestio est distributio cibi ordinata, qua unicuiq; particulæ impertitur, quantum ei nutriendæ satis sit. Hanc concoctio antecedit. Itaque Digero propriè loquendo aliud est quàm concoquo, est nimirum ordino, distribuo, divido. Dico disertim propriè loq: Quia Cicero interdum degerere accipere videtur pro concoquere. Ad Atticum Stomachus concaluit, ut digerat multa cruda facilius. Et Macrobius. In Ventre fit prima digestio, id est concoctio. Sumunt autem digerere pro concoquere, quia cibi cōcoctio fit digerendo, id est, mitificando & dividendo cibum ingestum. (Consequens pro Antecedente.)

Dignoro antiquat:

Signum inuro, signum impono, ut fit in pecoribus, denoto, dignosco, Græcè διαγνωρίζω.

Dimitto fabulam.

Cornelius Crocus in Augiæ stabulo repurgato putat dimitto fabulam ineruditè dici pro missam facio seu omitto. Ceterum apud Ciceronem est: Sed dimittamus fabulas, & non dimittam istam curam. Itaq; non facilè hic Croco assentior.

Disquiparantia vel æquiparantia relata.

Relata inæqualia vel æqualia: illorum alterum altero est dignius & superius: ut Dominus servus: hæc verò omni ex parte sunt æqualia, ut duo similes. Illa diverso nomine appellantur (præceptor, discipulus) Hæc idem nomen obtinent (duo amici, duo socij.)

Sic pro relatis superpositionis vel suppositionis Scholasticorum dico relata inæqualia.

De viro ad virum, & domo ad domum.

Tu dices viritim, domesticatim, per singulas domos. Sic gregatim, per greges, turmatim, agminatim. Sic prodictare alicui de syllaba ad syllabam; dices per singulas syllabas vel syllabatim. Sic provinciatim.

J. de Daventria.

Johannes de Daventria. Henricus de Hassia, pro Daventriensis, Hassus. Thomas de Aquino pro Aquinàs. Sic Henricus de Gandavo. De Palude, pro Paludanus. Est de illa factione pro ejus factionis seu sectæ verbi gratia, probat κυνισμὸν, id est, Cynicorum rationem & vitam, displicet: similiter hæc. Hoc de formali dicit privationem. Materia non habet de se esse formale, id est, per se. De necessitate verum vel conclusum; pro necessariò seu ἐξ ἀνάγκης. De facili; pro facile. Cocles Cheromantes ait; De facili ad omnia convertibilis seu persuabilis; pro hoc dices, Cui quidvis persuaderi potest, den man überreden kan/daß ein Rube Barthel heisse / qui facile ad quidvis deduci potest. De

qua natione est, pro cujas est. Marcellus à Roma Græcismus est, ἀπὸ Ῥώμης.

Sic Hellenismi sunt Vinum Chio, pro vinum chium, οἶνος χῖος. Vinum Lesbo, οἶνος λεσβῖος, pro vinum Lesbium. Hospes Zacyntho apud Plautum ξένος ζακύνθιος pro Zacynthius vel Zazynthiacus.

Defectibilitas.

Potentia deficiendi, ut hominis integri erat defectibilitas, id est, potentia deficiendi à Deo, & amittendi dona. Bonitas hominis ante lapsum erat mutabilis.

Displicentia.

Offensio, molestia, dolor, animi adversatio.

Dissortunium.

Dion. Carthus. Infortunium, δυστύχημα.

Diverbium pro Proverbio.

Diverbium non est proverbium seu adagium, sed memorabilis sententia obiter in fabulari actione adspersa ab histrione, cum proverbium versetur in omnium ferè ore.

Diversifico.

Vario, diversum facio.

Diversificantur inter se opinionibus; Dissident inter se; inter se discordant. Dion. Carth.

Divitare.

Divitare antiquatum est. Itaq; non verè barbarum. Pro eo dicemus, Divitem facere, ditare, πλουτίζειν, rem alicujus augere, pecuniosum seu nummatum facere; substantiam alicujus amplificare.

Docilis pro διδακτικός.

Cocles ita locutus est. Sed docilis est discentis διδακτικός est docentis. Ille discendi: hic docendi facultate præditus est.

Dociliter disputat.

Intelligenter disputat. Cicero.

Doctrinalis pro ad discendum aptus.

Cocles dixit, Doctrinali pro eo qui est aptus ad discendum seu doctrinam percipiendum. Tu dices pro illo. Docilis, εὐμαθής, doctrinæ capax μαθηματικός, cujus abstractum Docilitas.

Docibile Ecclesiasticum.

Pro Docibile dic quod facile discitur, vel quod doctrinâ comprehendi percipive potest.

Deificari.

In Theologorum Schol. hoc non repudio. Ciceron. pro eo diceret, Deum fieri, divinissimum fieri, in Deos referri, consecrari, dedicari, Græci dicunt ἀποθεοῦσθαι.

Dementire.

Pro dementio dicimus deliro, destitutus sum mente; mentem amitto: mentem amisi, de sanitate & mente deturbatus sum. Cicero.

Dementare Scholast.

Infatuare, fatuum facere, stultum reddere.

Devotus pro religionem colente, religioso, religionibus dedito.

Devotus, devotè, devotio pro religiosus, pius, sanctus; Religiosè, religio improbantur, ut parum latina. Devotus enim cum dativo est deditus consecratus, dedicatus. Devotio, dedicatio, consecratio. Devoveo est dedico ac usurpatur interdum cum Dativo, interdum sine eo.

Devotare pro ἀναθεῖναι seu voto abs... nostro separare (nempe cum res ... seu promissa ac reddita post ... sum in templo) vel divino cul... dicere; non repudio.

Dicterium pro quovis dicto seu q... vis sententia.

Oracula divina non dicuntur dic...
Dicteria enim sunt scommata, ...
dicta. Aristoteles lib. 2. Rhet. S...
ma dicit esse maledictum spec...
seu elegans seu honestum ut ...
Lambinus verba Philosophi ...
μένη λοιδορία; sicut & Zuingeru...
Iosepho Scalig. dicterium propr...
bum Scenicum est. Vide in lati...
xico vocem DICTERIUM, (M...
licet & nimium severæ fun...
dicteria) ex authoritate Varr...
dicteria erant ante fabulam; ...
tur ... : Si in media fabu...
ponerentur, ἐμβόλια: Si in fi...
Scribit Scaliger ... q...
improbo. Nam sicut à ...
... : sic à ...
... . autem est de...
tor à ... : Et huc facit ...
vocis. Dicterium enim hab...

Dependentia ad aliquid, ac... orem.

Malo dependentia ab alio. Ta...
pendentia creaturæ à creat...
sine hujus voluntate ne m...
quidem queat subsistere a...
Dionys. Carth. in enar. lib. ...
Dicitur autem rectè exiens ...
aliud.

Deordino.

Peccatum deordinat volunt...
tate magis elongat, dicit ...
ta. Tu dices: De ordin...
legis divinæ deducit; fa...
abesse, à sanitate longius ...

Deteriore, Deterior...

In deterius muto: deterius...
natio.

Deviare.

Deviare Augustin. & Scola...

Dicterium pro quovis dicto seu quavis sententia.

Oracula divina non dicuntur dicteria: Dicteria enim sunt scommata, salsè dicta. Aristoteles lib. 2. Rhet. Scomma dicit esse maledictum speciosum seu elegans seu honestum ut vertit Lambinus verba Philosophi εὐσχήμων λοιδορία; sicut & Zuingerus. Josepho Scalig. dicterium propriè verbum Scenicum est. Vide in latino Lexico vocem DICTERIUM, (Mimi scilicet & mimery scuteræ funditabant dicteria) ex authoritate Varronis. Si dicteria erant ante fabulam; dicebantur εἰσόδια: Si in media fabula interponerentur, ἐμβολα: Si in fine, ἐξόδια. Scribit Scaliger δεικτήριον quod non improbo. Nam sicut à μῖμος est μιμήριον. à κελητὶς κελητήριον: sic à δεικτὶς δεικτήριον. Δεικτὶς autem est demonstrator à δεικνύω: Et huc facit quantitas vocis. Dicterium enim habete long:

Dependentia ad aliquid, ad creatorem.

Malo dependentia ab alio. Tanta est dependentia creaturæ à creatore ut illa sine hujus voluntate ne momentum quidem queat subsistere aut durare. Dionys. Carth. in enar. lib. sapientiæ. Dicitur autem rectè σχέσις & ordo ad aliud.

Deordino.

Peccatum deordinat voluntatem à sanitate magis elongat, dicit Bonaventura. Tu dices: De ordine & norma legis divinæ deducit; facit longius abesse, à sanitate longius dimovet.

Deteriore, Deteriorer.

In deterius muto: deterius facio, deterius fio.

Deviare.

Deviare Augustin. & Scolast. est deflectere. Deflectere & declinare de via. Ab eadem sententia non deflectere, non discedere, non abire, non esse diversum.

Demonicus pro Demoniacus.

Qui à Dæmone vexatur; à Dæmonio correptus; à malo spiritu vexatus, δαιμονοφόρητος, δαιμονισθεὶς, qui à Dæmone agitur, Energumenus ab ἐνεργοῦμαι, agitor.

Donec ad reditum tuum.

Ventum ad supremum est, nec jam meliora sequentur.

Donec ad adventum Christe benigne tuum. Barbarum.

L. Donec adveniat, usq; dum adveniat.

Dominor passivè antiquatum.

O domus Anci quàm dispari domino dominaris.

Versus est Ennij Hexameter litera sin. dispari liquescente.

Litera E.

ECLIPSABILITAS LUNÆ.

APtitudo lunæ ad patiendum seu recipiendum obscurationē seu eclipsin.

Al: Ecleipsis potentiâ (potentialis) non actu (actualis) ipsa defectio græcis est ἡ ἔκλειψις.

Edibile.

Ad vescendum aptum. Cic: poetæ vocant vescum.

Eligibile.

Lambino displicet: placet autem pro eo optabile: Græc. Est αἱρετόν: optare enim est eligere interdum: sed impropriè: dicimus enim eligendi optio, propriè autem optabile Græcis est

ἑλεῖν & optare ἐυχεσθαι periphrasticè eligibile est, quod in electionem cadit, vel sumendum præ aliis.

Elinguatio antiquat:

Elinguatio in desuetudinem venit. Nos dicimus linguæ extractio, privatio, amissio γλωσσοτομία.

Emissititius.

Emissicius ab emissu, ut emptus ab emptu, mulctatitius à mulctatu. Plautus edititius ab editu, fœneratitius, id est fœnore sumtus à fœneratu, circumspectatrix cum emissitiis oculis.

Enihilare.

Pro nihilo habere, contemnere, extenuare, eludere, ut quæstionem aliquam eludere, nō solvere. ἐξουδενόω ἐξουθενίω nihili puto seu facio μηδενὸς λογίζομαι, ἐξουθενίζω, obtero Lucret: & Joh. Campan. Enihilatio argumenti est ἐξουδενισμὸς seu extenuatio alicujus. Julius Firmicus.

Enthymematizo Græcismus.

L. Enthymema facio, enthymemate concludo. Vox est non ab ἐνθυμέω, quæ barbara, sed ἐνθυμέομαι, quæ græca.

Epiniciale carmen Barb.

Epinicium vox latinis elementis donata, in latinitatis familiam recepta. Subst: ἐπινίκιον, carmen ἐπινίκιον: Adjectiv:

Entificari.

Ens fieri, essentiam accipere.

Epicaizare & Epykizare.

Ἐπιεικεύω seu æquitatem adhibere.

Epilogare materiam tractatam.

Tu dices. Argumentum tractatum ἐπιλογίζεσθαι contrahere & concludere.

Epitomare Epitomator.

Brevius facere, brevefacere, in arctum colligere. Epitomicus: ut Epitomicus Oecumenij (vel etiam abbreviator) est Theophylactus. Utitur tamen illo Hotomannus in præfatione de re nummaria, Furmann. præter illos etiam alij epitomatores docti & laboriosi. Ἐπιτομὴ est breviarium (qua voce usus est Tranquillus) compendium.

Etsi pro quamvis. proletarij cujusdam scriptoris.

Si ad me venisses, etsi magno comitatu, te liberaliter accepissem Dic. quin: sic Cicero. lib. 7. Epist. Eph. 3. Qui si me audivissent, quamvis iniqua pace honestè tàm viverent. Feram licet insolentem, quamvis toleratu difficilem, δύσκολον.

Eunuchare Antiquatum.

Castrare εὐνουχίζειν, eunuchum facere.

Eunuchatus.

Eviratus, cui sunt amputata virilia: sed eviratus etiam significat mollem & effæminatum hominem.

Exacuitio.

Exacutio: supinum enim verbi acuo non est acuitum.

Exceptuare. Ph. Decius J.C.

Quædā exceptuantur: pro, Quædā exceptionibus caventur, quarū formulæ sunt, Extrà quàm si, excepto si &c. Exceptitium, pro eo quod est, Quod excipitur, latinum est.

Extarit pro extiterit.

Versor vaticinii Sibyllæ. At postquam toto signū hoc extarit in orbe. Gemnum hujus præstasti pro præstitisti.

Ex-

Exemplatum.

Alexander: Rectitudo civitatis e[…] plata est à cœlesti: tu dices, co[…] civitas est, exemplar rectitudin[…] vitatis mundanæ.

Exemplare.

Augustinus ita locutus est, pro παραδειγ[…] ματίσαι Matth. cap. 1. id est, c[…] ut exemplum esset omnibus l[…] supplicium (sic Terentius in A[…] Act. 1. scen. 1. si meus esses (syr[…] exemplum curarem ut esses, i[…] rarem te afficiendum supp[…] mnibus in exemplum) vel in[…] gnominiæq; exponere.

Exemplari.

Exemplum fieri, παραδειγματίζ[…] famem fieri, infamiæ expo[…]

Exhonorare, exhonorare

In eccles. versione legitur. Tu[…] gnominia afficere, honor[…] seu exuere, dehonestare, […] non habere, non tribuere al[…]

Expergiscendas esse animas m[…] quæ nunc dormiant in novi[…] quidam opinatur.

Barbara locutio: Tu dices. […] dormitabundi somnient n[…] animas sine intelligentia […] ultimum judicij diem us[…] à somno suo illas experge[…]

Experimentatum.

Absoni voce ita loquuntur, […] tata hæc sunt, pro expe[…] bata, spectataq; seu cogn[…]

Ex tunc.

Dicunt Barbari ex tunc: […] ex eo, vel illo tempore, […] pore: Etsi Græci dican[…]

Exemplatum.

Alexander: Rectitudo civitatis exemplata est à cœlesti: tu dices, cœlestis civitas est, exemplar rectitudinis civitatis mundanæ.

Exemplare.

Augustinus ita locutus est, pro παραδειγματίσαι Matth. cap. 5. id est, curare, ut exemplum esset omnibus luendo supplicium (sic Terentius in Adelph. Act. 1. scen. 1. si meus esses (syre serve) exemplum curarem ut esses, i.e. est curarem te afficiendum supplicio omnibus in exemplum) vel infamiæ ignominiæq; exponere.

Exemplari.

Exemplum fieri, παραδειγματίζεσθαι, infamem fieri, infamiæ exponi.

Exhonorare, inhonorare

In eccles. versione legitur. Tu dices ignominia afficere, honore privare seu exuere, dehonestare, honorem non habere, non tribuere alicui.

Expergiscendas esse animas mortuorum quæ nunc dormiant in novissimo die quidam opinatur.

Barbara locutio: Tu dices. Sunt qui dormitabundi somnient mortuorum animas sine intelligentia dormire ad ultimum judicij diem usq;, eo verò à somno suo illas expergefactum iri.

Experimentatum.

Absoni voce ita loquuntur, experimentata hæc sunt, pro experientia probata, spectataq; seu cognita, tentata.

Ex tunc.

Dicunt Barbari ex tunc: pro quo dices ex eo, vel illo tempore, vel ab eo tempore: Etsi Græci dicant ἐκτότε: qui pro eodem etiam dicunt ἀπ' ἐκείνου (ex illo) sic græci dicunt ἀπὸ τοῦ νῦν, quod Barbari verterunt ex nunc, pro quo dices: ex hoc tempore, sicut pro ἀπ' οὐρανόθεν dicitur cœlitus, de cœlo, ex cœlo, superne & è supernis.

Exsuperabundanti.

Ἐκ τοῦ πλεονάζοντος ab vel ex eo, quod sæpius fit seu ut plurimùm. Cùm plerunq; honestè sentirent, dicerent, agerent, ἐκ τῶν πλεοναζόντων viri sapientes & boni habiti ac appellati fuerunt, quamvis alicubi errarent, atq; ab officio nonnihil deflecterent. Hieron. Wol. 1. off. Cic.

Extractum breve.

Summarium Seneca. Epitome, Kurtzer außzug etlicher dinge.

Novit Dominus eos qui sunt ejus, novit qui sint ejus. Dionys.

Novit Dominus qui sint sui Sebast. Castellio. Novit Dominus eos qui sunt sui ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ 2. ad Timotheum 2.

Eminus est, pro in loco remoto est.

Eminus significat è loco remoto, ut eminus jacula mittere von weitem / Eminus videt.

E contra.

Et contrà, è contrario, contrà.

Ercisci antiquatum a quo arbitrium ercifcundæ familiæ apud J. C.

Partiri, dividere. Vox illa est ab erctū & citū. Erctum à coercendo: Citum id est, vocatum à ciendo. Erctum citumque fit inter consortes, M. Verr. Flacc. Attolle inquit Joseph. Scalig. copulam Que. Nam Erctum citum est hæreditas divisa. Erctum dici potest, quia cum hæreditas divisa est alterius

-ex alterius parte arcetur. Vide Cic. in 1. de orat:

Erctum, ciendum, antiquatum.

Hæreditas dividunda. Joseph. Scalig. in sext. Pompeij fest. lib. de verb. sign.

Elucus antiquat:

Hesterno vino languens vel semisomnis allucinator seu hallucinator, vel *ἐν κραιπάλῃ* id est, temulentia pridiana & ex ea gravedo. (Sic accepit Tertullianus in libro de corona cum ait. Ab eluco defensare.) Vel tarditas animi & stupor qui hallucinantibus plerunq; usu venit. Gell lib. 16, cap. 12.

Elementatio Theorica Procli.

Rudimenta Theorica, Prima institutio, *στοιχείωσις*

EXORBITANS LINGUÂ.

Ciceronianû: Præceps & devius linguâ. Theologorum vox est exorbitare pro exorbita discedere, de recta via deflectere. Metaphora sumpta à vestigio currentis rotæ.

Tu VALES emendare. Ego non potui emendare.

Tibi in manu est ne fiat. Terent. Mihi in manu non fuit ne fieret.

Evulsi præteritum.

Adriani Cardinalis judicium hoc est: Evello in præterito apud bonos authores evelli facit, non evulsi, ut aliqui recentiores voluerunt.

Ea.

Apud Piccol. & Pererium invenias Ea redundare. Ne hoc imiteris. Pererius lib. 11. de loco cap. ultimo; Atq; hoc probamus cum aliis argumentis tum ea ratione ducente ad impossibile, quia si fieret &c: dicendum erat, Tum ratione ducente & c. Piccol grad. septim. Philos. Moral. cap. 7. Ea cognitione quæ sensuum est oritur amicitia in sensuum appetente facultate collocata, qualis est ea ferarum & jumentorum in quibus amicitiæ umbræ obscuræ apparent. Ea redundat. Piccol. de prima materia, lib. 4. cap. 17. Ut se habet unitas generis & speciei ad suum principium: ita unitas numeri ad suum; at unitas generis & speciei formam sequitur: quare & ea numeri. Idem. Materia prima ab ea mortalium distinguitur, pro ab ea quæ caducorum est. Vel hic tolle Ea. Ejusdem farinæ est hoc ejusdem. Actio interna non externa, qualis est ea artium: pro qualis est artium: seu qualis est ea quæ artium est.

Gratiari ab aliquo.

Haymo Episcopus in explicatione cap. 4. ad Romanos: Non operantib. i damus aliquod beneficium non est merces sed gratia, ideoq; gratiamur ab illis. Pro hoc dicito: Ideoq. illi gratias nobis agunt; habetur vel refertur nobis ab illis gratia.

Gratiosus princeps ingenuis acceptus.

Multi dicunt: Gratiosissimus mens Dominus, pro Clementissimus. Proprié autem gratiosus est, qui valet gratia apud aliquem, qui alicui valde gratus & acceptus est. Ave gratiosa.

Litera F.

FACERE BARBAM.

FAcere barbam Galli dicunt pro tondere aut radere barbam.

Facere pœnitentiam.

Facere pœnitentiam est p[illegible] dam Scholasticorum & [illegible]

rum scriptorum. In hoc secul[o] ... nitentiam facientibus Dei mise[ricordia] ... subvenit: In futuro auté pœn[itentia] ... non proficit (id est non prod[est]) ... hac vita tantum pœnitentiæ ... bertas; post mortem nulla corr[ectio]n[i]s est licentia. August. sermon[e] ... Classici auctores (ut loquitur ...us), seu primæ notæ scriptores ... quuntur Corrigentib. peccata ... psos pœnitendo, Cicero Pœni[tentibus] ... peccati: Resipiscentib seu co[n]... ibus se: Castellio. Pœniten[tibus] ... gentibus: alij multi.

Facialiter notus.

Facialiter est opicum: Tu dices ... cie notus.

Falsifico.

Malim, etsi non sit barbarum, ... Jurisconsultus dicit, Falso.

Felicitare.

Felicitatem dare Cicero: Pr... Livij & Taciti est.

Festivare, Festare.

Festum seu feriatum diem ager[e] ... ferias habere.

Fidatus nuncius.

Fidus nuncius seu fidelis, cert...

Fiducialiter dico.

Dico asseverantius, audacter, ... ter, fidenter confirmo; or... tatione affirmo. Cic.

Firmus pro invulnerab[ilis].

Tela excipiens sed vulnera n... ens, der Vestelst. Cui terg... netrabile: in quem penetr... test telum, qui ferro in... est, ut loquitur Livius.

rum scriptorum. In hoc seculo pœnitentiam facientibus Dei misericordia subvenit: In futuro auté pœnitentia non proficit (id est non prodest) In hac vita tantum pœnitentiæ patet libertas; post mortem nulla correctionis est licentia. August. sermone 66. Classici authores (ut loquitur Gellius), seu primæ notæ scriptores sic loquuntur Corrigentib. peccata seu lapsus pœnitendo, Cicero Pœnitentib. peccati: Resipiscentib seu corrigentibus se: Castellio. Pœnitentiam agentibus: alij multi.

Facialiter notus.

Facialiter est opicum: Tu dices, De facie notus.

Falsifico.

Malim, etsi non sit Barbarum, adultero. Jurisconsultus dicit, Falso.

Felicitare.

Felicitatem dare Cicero: Prosperare Livij & Taciti est.

Festivare, Festare.

Festum seu feriatum diem agere, feriari, ferias habere.

Fidatus nuntius.

Fidus nuncius seu fidelis, certus homo.

Fiducialiter dico.

Dico asseverantius, audacter, confidenter, fidenter confirmo; omni asseveratione affirmo. Cic.

Firmus pro invulnerabili.

Tela excipiens sed vulnera non excipiens, der Veste ist. Cui tergus est impenetrabile: in quem penetrare non potest telum, qui ferro impenetrabilis est, ut loquitur Livius.

Flebilis de potentia.

Barbarum est, Flebilis pro apto nato ad flendum, ad fletum, Flebilis enim (sic & lacrymabilis) est qui dignus est ut defleatur, qui lacrymas commovet.

Fontaliter erat vita in Filio.

In Filio Dei erat vita tanquam in fonte: Filius Dei erat vita, fons vitæ, tribuens omnib. credentib. vitam. Adverbio g. illo Modus essendi significatur.

Fortesco.

Fortesco pro fortis fio, antiquatum est ut & activum fortifico.

Frustraneitas.

Tu dices ματαιότης, vanitas.

Futuritio effectus seu eventus.

Necessarium vel necessitas rerum futurarum ex suppositione futuritionis, barbarum. Greg. de Val.

Lat: Futura productio, futurus ortus, futura præstatio eventus seu effecti, futura rei in actum deductio. Hypothesis futuri eventus propositionis de futuro.

Fraternizo.

Illiberale hoc, pro fratrem imitor. Sic fraternizat quæstio hæc cum illa; pro Hujus quæstionis cum illa est germanitas, fraternitas ἀδελφότης: quæstio hæc est illi germana, cognata, gemina.

Fœtunticeta. Hermol. Barbari in 2. de Anima.

Narib. fœtunticeta quib. insuevêre non obolent.

Lat. Loca fœtida.

Foraminulentum.

Factitium Hermolai in 2. posteriorum Paraph. c. 14. Quamobrem de laternæ egre-

egreditur lumen quia necesse est, ut quod foraminulentũ est, quale cornu lanternæ esse videtur, perviũ lumini sit, pro quod ampliusculos habet meatus: his enim verbis interpretatur seipsum.

Secundum famositatem hic terminus accipitur.

Pro eo quod est secundum famosiorem significationem, usitatius, vulgatiori significatu, pervulgata significatione, celebratiore magis, frequentataq; significatione.

Feudum.

Jurisconsultis tritum, quod abrogari non potest. Budæo pro eo placet prædium beneficiarium.

Frangibilius Dionys. Carthus.

Fragilius.

Festivitas pro festo seu feriato die.

E recentiorib. quidam ut Johannes Serranus in versione Platonis pro feriato die accipit. Ludicrorum spectuculorum festivitates pro feriis. Sic hodiè dicunt multi, festivitas Philosophica, nuptialis: sed veterib. est lepor & jucunditas vel concinnitudo in oratione & aliis.

Facierum acceptio. facies accipere Gracismus.

Prosopolepsia, personarum discrimen Valerio Maximo. Habere respectum ad personas Cicer: habere respectum personarum, idem.

Filare.

Monachus Circulator.

Si mulier filas si fortè cadat tibi fusus,
Quando te flectis fac sit cul° tibi clausus
L. lanificia in fila tenuare, fila ducere vel deducere interveniente fuso, qui fila quasi fundit.

Fameo. famesco. famelicus.

Hæc sunt antiquata, pro quib. esurio, frequenter fame laborans.

Famigero, Famigeratus, Famigeratio.

Antiquata sunt & quidem Plautina pro Fama celebro, divulgo. Famâ celebratus, seu nobilitatus, clarus, nobilis, famâ celeber, de quo fama est, de quo celebris fama est; qui in ore multorum viget: qui est in magno nomine. Divulgatio, prædicat[illegible] famigerabile pro divulgandum. [illegible] famigeratissimũ dic sermonem omnium celebratissimum. Pro Famoso in bonam partem accepto m[illegible] quo celebris fama est: Famosus [illegible] est infamis.

Foriolus.

Antiquatum pro eo quod ventrem [illegible] bet solutum. Foria enim d[illegible] stercora liquidiora quod facile fera[illegible]tur. Perottus: unde & fecerunt [illegible] forire pro stercore liquido fœda[illegible] inquinare.

Fulminatus.

De cœlo ictus, percussus, tactus, ic[illegible] cœlo Tactus de cœlo: sic pro fulminare Hadrianus Cardinal: De cœlo tangere.

Facere alicui locum.

Date mihi locum ubi accumbam. Sic Plaut. Date mihi viam, qua fugere liceat.

Facere reverentiam.

Habere honorem, honore afficere, aperire caput.

Litera G.

GRATANTER

GRatanter patienter & amorosè correptionem recipere, Dion. Ca[illegible] Grato, æquo, placido animo [illegible]

Gratians.

Gratia gratians. Dion. Carthusianus pro gratiâ increata gratiæ creatæ efficiens.

Gratia boni.

M. Ficin. in Divin. nominibus: Gratiâ boni, Tu dices boni gratia Gratia visitandi eos. Causâ discendi venire, Haymo. Sic Haymo Episc. Abstinere ad tēpus à coitu causa religionis, pro religionis causâ, causâ nostrâ. Sic Cicero: Laborare amici causâ In versione Castellionis cap. 16. ad Rom. Quæ multum causâ nostrâ laboravit. Tu dices nostrâ causâ, vel in causa nostra: vel de causa nostra. Hermolaus Barb. in 1. de Anima cap. 16. Paraphrasi: Gratia claritatis repetere. Et in 2. phys. parap. Gratia alterius, pro alterius gratia. Et in 2. poster: Natura gratia finis molitur. Et Scheckius sæpè gratia cujus pro cujus gratia.

Attamen hoc probum est. Nunc de septis quæ tutandi causa fundi aut partis fiant dicam. Hic τὸ causa interjicitur inter gerundium & substantivum. Sic rectè dicitur: Magnam partem amputavi evitandi causa fastidij. Primum exemplum est apud M. Varronem lib. 1. Rei rusticæ cap. 14. Doctores Ecclesiastici & Scholastici hic sunt liberiores.

Gratificabile.

Scoti est, pro eo quod est gratiæ susceptibile.

Grosso modo definiri.

Pro crasso modo, populariter, crasse, & ad sensum vulgi accommodatè definiri. Oppositum, subtilius & enucleatius. Grossus significat ficum immaturum.

Gyrovagatio.

Usus est Dionys. Carthus. in enarrat. Ecclesiast. Hybrida est pro: pro circumcirca vagatio: Circumvagatio. Oberratio. Gyrovaga pro vagabunda.

Gratis hoc dicit.

Dicit hoc sine ratione sine causa temerè. Ad id quod vult nullam ratiocinationem, nullum argumentum adjungit. Non constat ei suæ sententiæ ratio.

Litera H.

HABITUATUS. HABITUATUM: Vitia habituata.

B. In bonis magis habituatus: L. bonis perfectioribus præditus seu ornatus, Quod altissimas in animis radices fixit, quod penitus insidet.

Vitia quæ fixas in animis radices egerunt, altissimas radices in animis fixerunt. Solent & dici radicata.

Hacceitas. Scoti.

Differentia, qua differt individuum ab individuo seu singulare à singulari. Differentia individualis vocatur à Zabarella, & singularitatis principium.

Sua propria haccitate individuari.

Barb.

L. Fieri Hoc seipso.

Horripilatio.

Motus, quo inhorrescunt pili.

Hora, Horarum codex.

Preces horariæ, Codex precum horariarum. Vulg. Breviarium.

Hæreditare Virtutem patris.

L. Virtutem patris hæreditate possidere.

Heremitorium.

Usus est Jacob. Wimpfelingus Sletstatinus in Raban. de S. Cruce pro mona-

ſterio. At nec heremus dicitur, ſed ἔρημος, nec eremitorium.

Hypoſtatizatum, Hypoſtatiſſatum, ſuppoſitatum:

Scholaſt: De carne aſſumpta à verbo divino quæ propriam nunquam habuit aut habitura eſt ſubſiſtentiam perſonalem, dicunt; ſuppoſitata, hypoſtatiſſata, pro eo quod eſt; Perſonata, perſonaliter ſuſtentata, h.e. ſuſtentificata. Suppoſitare hic iisdem eſt familiare pro eo, quod eſt perſonalitatem tribuere ei, quod propria perſonalitate ſeu ſubſiſtentia deſtitutum eſt. Sic loquuntur ἀξιωματικῶς: Suppoſitare alienam naturam eſt proprium Infiniti: pro eo nos dicemus: Ut aliquid non habeat, vel ut amittat ſuum naturalem & proprium modum τῦ εἶναι, & alienum pro eo accipiat & quaſi induat, non niſi auctor naturæ Deus facere poteſt.

Hoc pro huic, illud pro illi, non ſum hoc ſolvendo.

Inter ſolœciſmos hoc deputo: Nam gerundium in Do non eſt dativi: ſed ablativi caſus. Itaq; ſic loquendum eſt.

Non ſum huic ſolvendo: Non ſum idoneus ad hoc ſolvendum. At enim inquis: Eraſm. Rotrodamus in Paraph: in Elegantias Laurentij Vallæ inquit Gerundia habere omnes caſus ac genera. Reſpondeo eum intelligere per gerundia gerundiva ſeu participialia nomina.

Hoſpitare.

Hoſpitio accipere, hoſpitè accipere. At: hoſpitari, verbum ἀποθετικὸν, probum eſt, pro divertere ad hoſpitem.

Homelia.

Multi Theologi ſic pro Homilia ὁμιλία, ſicut multi hodiè Philoſophi ſcribunt ſtratagema pro ſtrategema. Homiliam autem Theologi ſolent vertere ſermonem, id eſt, concionem.

Helmvaripha.

Helmvaripha barbara vox eſt nempe Arabica pro quadrangulo maximè ἀνωμάλῳ. i. irregulari ſeu inæquali, quod vel duos obtuſos obtinet angulos & duos acutos & rectos duos, unum obtuſum & unum acutum.

Impoſſibile eſt Helmvaripham aut tres rectos aut tres obtuſos angulos habere.

Litera I.

ICIENS.

ICiens ictus eſt, Junius in Adag. Græcè βεβλημένος βαλών, pro, percutiens percuſſus eſt. Icire non memini me legere: Icienda fœdera legitur apud Scal. ex. 129. pro facienda vel icenda.

Ictu oculi, in einem augenblick.

Momento temporis, jactu oculi, ῥιπῇ à verbo ῥίπτειν, id eſt, projicere: Utitur hac voce Apoſtolus in 1. Cor. 15. v. 52. dicitur & nictu oculi, à priſco nivere.

Ideales rationes.

Exemplares rationes. Idæa non dicitur. Idealis à Græco ἰδέα habet terminationem latinam. Scholaſticus terminus.

Identica ſunt.

Idem ſignificant, ſeu idem ſunt. Cic. Hæc duo verba inter ſe diſcrepant, re idem ſonant.

Identificari alii.

Identificari alii eſt cum alio idem eſſe ſeu unum fieri, quod nondum erat. Scal. Ratio Identificationis: cogenim ſic inter nos balbos.

Ido-

I

Idololatrix. Prudentius.

Idolorum cultrix.

Idololatrare. apud Servetum

Gr: εἰδωλολάτρην εἶναι: Lat. idola[…] mulacra colere.

Idoneiſſimus: naturaliſſimus ad

Naturà aptiſſimus ad omnes v[…] εὐφυέστατος πρὸς ἅπαντας ἀγῶνας.

Incomponibilia, incompatibilia[…] ponere.

ἀσύμβατα unà componere, Sent[…] commodo ſeu abſurdo i[…] monſtrum inducere, ἀλλόκοτ[…] nere, contraria unà co[…] Vide incompoſſibilia.

Idoneitas.

εὐφυΐα. dices: ἐπιτηδειότης.

Imaginaria facultas.

Τὸ φανταστικὸν, facultas effectrix imaginandi vis, quæ imag[…] pit, aſſervat, ſuperioribus[…] bus repræſentat. Imaginat[…] paſſivè ſignificat. Pro imag[…] dices imaginatione concip[…]

Imaginata ſine materi[…]

Sequeſtrata & præciſa à ma[…] tatione. Herm. Barb.

Immultiplicabile numeralit[…] mericè.

Quod multiplicari nequit[…] dua, quod non poteſt h[…] ſingularia, atq; ita eſt inc[…] bile. Sic multiplicari[…] eſt habere multa individ[…]

Immemorialis rerg[…]

Res geſta, ab noſtræ ætatis[…] mota. Cic. in Rhet.

Impervile: imperv. He[…]

Idololatrix. Prudentius.

Idolorum cultrix.

Idololatrare. apud Servetum.

Gr: εἰδωλολατρεῖν εἶναι: Lat. idola seu simulacra colere.

Idoneissimus: naturalissimus ad rem.

Naturâ aptissimus ad omnes virtutes, εὐφυέστατος πρὸς ἁπάσας ἀρετάς.

Incomponibilia. incompatibilia componere.

Ἀσύστατα unà componere. Sententiam in commodo seu absurdo involvere, monstrum inducere, ἀδύνατα componere, contraria unà commiscere. Vide incompossibilia.

Idoneitas.

ἐπιτηδειότης. dices: ἐπιτηδειότης.

Imaginaria facultas.

Τὸ φανταστικὸν, facultas effectrix visorum, imaginandi vis, quæ imagines recipit, asservat, superioribus facultatibus repræsentat. Imaginarium enim passivè significat. Pro imaginari pass. dices imaginatione concipi.

Imaginata sine materia.

Sequestrata & præcisa à materia cogitatione. Herm. Barb.

Immultiplicabile numeraliter, seu numericè.

Quod multiplicari nequit per individua, quod non potest habere multa singularia, atq; ita est incommunicabile. Sic multiplicari numeraliter est habere multa individua.

Immemoriales res gesta.

Res gesta, ab nostræ ætatis memoriâ remota. Cic. in Rhet.

Impertile: impers. Herm. Barb.

Non habens partes, individuum, ἀμερὲς, insectile, insecabile; Tempus non est impers: Herm. id est, sine partibus.

Spacium impercursile.

Quod percurri nequit, quod finis expers est.

Importantia.

Hæc quæstio est magnæ importantiæ. Francisc. de Mayron. in Prisciano vapulante Nicodemi Fischlini, id est, non est de nihilo, est magni momenti, non est de lana caprina.

Improhibitè.

Nemine prohibente, impediente, ἀκωλύτως, unverhindert.

Impurare. (Sic impurari.)

Antiquatum est (apud Terent. legitur impuratus) nunc dicimus, impurum reddere, inquinare.

Inadvertentia: advertentia.

Inadvertentia Barbarum esse puto, quo tamen utitur Zabarella: pro eo dic Inconsiderantia cum Cicerone. Tritius illo est Incogitantia, quod non displicet, etsi apud Ciceronem non invenitur. Cicero enim non est unus Canon Latinitatis. Pro advertentia dices cautio vel observatio.

Inauxiliatus. Dionys. Carthus.

Auxilio destitutus.

Incidentalis quæstio.

Controversia hæc non est principalis seu princeps, sed ἐπιγινομένη seu accessoria.

Incidenter: transeunter.

Obiter, in transcursu, quasi præter institutum seu propositum, præter rem seu causam, aliud agendo.

Ingloriatio.

Verecundia est timor ingloriationis. Dionys. Carthus.

L. Verecundia est timor seu met' incurrendi in aliquid turpe vel indecens.

Inclinata est naturâ eò, ut se salvet.

Locutio hæc est Barbarorum: Tu dices cum Cic. 4. de fin. Omnis natura esse vult conservatrix sui, ut & salva sit, & in genere conservetur suo. Etsi animus inclinatus, pro; propensus, & inclinatio ad pacem, pro, magis propensus seu proclivior, Ciceronianum sit.

Incompossibilia.

L. Inconciliatè pugnantia: quæ simul esse non possunt ἀσυνάπτα.

Inconvenit.

Non est conveniens: non est congruens.

Inconfusibilis.

NON-IMPUDORATUS & INCONFUSIBILIS: barbara sunt, pro: qui non pudesit, qui non erubescit, impudens 2. ad Tim. 2. ἀνεπαίσχυντος, à verb. ἀνεπαισχύνομαι.

Indeterminatus.

Sic loquitur doctissimus quidam Philosophus: Indeterminatus est hic Aristoteles, pro eo, quod est, Aristoteles hoc reliquit in medio, nihil explicavit, fuit Academicus, non tradidit hic certum dogma: disputavit non δογματικῶς sed πιθανικῶς.

Indisciplinabile.

Quod non potest accipere leges disciplinæ, quod non est capax disciplinæ.

Indisciplinatus: Os indisciplinatum.

Incastigatus, ἀκόλαστος, ferox, contumax, incompositus. Scurrilis turpisque sermo; Effrene os: quibus hoc est, iidem ἀθυρόστομοι, & ἀθυρόγλωττοι.

Indisciplinati est omnium quomcunque sam. Biel.

L. ἀπαίδευτα, rudis doctrinæ, dicendum erat.

Infinitare rem.

Rem in infinitum extrahere, infinitam facere.

Infrunitus Seneca lib. 3. de benefic. & vetus versus bibl. sacrorum Animo irreverenti & infrunito ne tradas me Domine cap. 4. sapientia.

Ἀπειρόκαλος honesti expers, qui est animo impudenti. Dionysius Carthusianus interpretatur hominem improbum & insipientem, qui nec Deo nec sacerdoti, nec majori honorem habet. Seneca sumsit pro homine nullius fructus seu usus. Vox est à fruniscor, quod est à fruor.

Influenda species.

Sic loquitur Cajetanus barbarè: Lat. quæ influere debet, seu illabi.

Influere vim vitæ.

Sic Scholastici: pro infundere. Cyrilli verba sic versa sunt: Influit Deus benedictionis vim vitæ, convertens ea in veritatem propriæ carnis, ut corpus vitæ quasi semen inveniatur in nobis. Ita Bellarminus legit. Alij legunt implevit. Dialog. 2. Leonis Johan. Carol. Mars furentem effrenatam & indomitam libidinem influere existimatur, id est, immittere.

Influxum; Species influxæ à Deo.

Species quæ influxerunt à Deo, seu, quæ illapsæ sunt divinitus.

Infrigido

Refrigero.

Ingrossare, ingrossare.

Facere, ut omnes partes pin[illegible]

-condensare, facere continuum seu crassum.

Inhabilito.

Inhabilem facio, inhabilem seu minus habilem reddo.

Inintelligibile. Hermol.

Quod ne in captum quidem mentis cadit.

Injuriari ab aliquo.

Injuria affici ab aliquo, κακῶς πάσχειν ἀπό τινος.

Injuriatio mutua.

Ultro citroque probrorum objectio: Plauto Velitatio, ab exemplo seu similitudine velitaris pugnæ. Nescio, quid velitati estis inter vos.

Innaturale esse videtur.

Non videtur mihi per naturam fieri posse: Abhorrens est naturâ, vel natura ab eo abhorret.

Inora.

ἄστομα, ore carentia.

Ens in fieri.

τὸ δυνάμει: Ens imperfectum. Al: ens in via, res quæ est in motu.

Inconveniens.

Sunt qui rejiciant pro incommodo, absurdo, inconvenienti.

Inanimatum.

G. Fabricius. Inanimum (ἄψυχον) probat. Ego inanimatum non tollo.

Inhonorativum.

Dionys. Carthus. *Peccata sunt Dei inhonorativa & offensiva, & proximi scandalizativa.*

Lat. Dei majestatem offendunt, quasi ignominiâ afficiunt, exemplo nocent; offensioni sunt aliis, ut Cicero loquitur.

Indisciplinatus.

Sic Barbari philosophi & Logici ἀπαι-[illegible] vocant, id est, eum qui non novit [illegible]

Ignis calefacit, cur? Quia habet calorem. Cur autem calor calefacit. Alia ratio non est, quam quod calor est calor (id est talis ejus natura est) Indisciplinati autem est quærere causam ubi non est causa. Gabriel Biel. lib. 1. dist. 41. Ut quærere causam voluntatis divinæ, quæ est sui ipsius regula. Ejus causa si quæritur non invenitur. Ait August. de civitate Dei.

2. Barbari Ethici ità vocant hominem excutientem disciplinam ungezogen.

Indisciplinatè edere unflettig essen/ Dionys. à Richel. in enarr. in Evangelist. Lucæ pro indecorè, præter decorum.

Itinerare, itinerari, itineratio, parva. Dionys. Carth.

Iter facere, iter aliquo habere, in viam se dare ingredi iter.

Illucet Sol malos juxtà ac bonos Agricola.

Sol irradiat etiam malos, radios lucis suæ spargit etiam in malos, illucet etiam in malos.

In infinitum Græcismus.

Lat: infinitè, εἰς ἄπειρον, sed græcismus à Philosophis receptus est.

Intermediare.

Intercedere, interesse, interponi. Verba passiva regunt ablativũ mediante præpositione pro intercedente, interveniente.

Inordinatio.

Tu dices ordinis perturbatio vel turbatio, seu perversitas aut inversio, ordinis desertio, confusio, ut loquitur Cicero: Indiscreta confusio. INORDINATÈ tamen Latinum est, Ciceronis & Quintiliani: ἀτάκτως græcè. Aliàs etiam Passim.

Intellectus noster quodam modo spiritualizat. Mercatus.

Intellectus est operatio spiritualis: intellectus est spiritualis natura, quia abstrahit à loco, à tempore, à corruptibilitate, deniq; ab omnibus accidentibus sensibilibus, & nudam rei naturam καθόλου contemplatur, Ut Dei potentia est infinita, non coarctata ad certum aliquod hoc vel illud effectum: Sic intellectus noster quodammodò illimitatus est, non coarctatus ad corpus.

Intendo disputare.

Disputabo, disputare constitui, id est, animo vel in animo destinavi.

Intensio animi ad aliquid, ad literam.

Intentio animi ad aliquid: Intentus animus ad aliquid. Cic. Plerumq; dum proprietas verborum attenditur, sensus veritatis amittitur. Dictum egregium Gregorij est in sermone quodam: Attamen si lectio vera est, mens in imagines intensa est (id est, intenta est) apud Cic. de natur. Deorum, Intensio, pro intentio animi repudiari non potest, dicive barbariusculum. Sed hoc in medio relinquo, etsi mihi magis placet Intentio, ut usitatissimum.

Interitus passivè, antiquatum.

Interfectus, eversus.

Interpunctuatum.

Distinctum punctis: interpunctum.

Liber intitulatus sphæra civ:

Liber inscriptus Sphæra Civitatis.

Intrinsecus sensus.

Internus sensus: Hermolaus vocat Familiarem, qui interno motu tanquam e domo promptus absolvitur: qualis, cum simulacris, quæ intra nos habentur, movemur.

Opponitur ei externus, quem vocat peregrinum, quòd extrinsecùs invehatur.

Invinius.

Invinius, pro Abstemio, Asini Apuleini est: Sic enim inquit: Neq; ullum animal, neq; invinius essem. (id est, sine vino) Vox nova asino maturè congruens Apuleij, ut, rudere interdum maluerit, quam loqui pro natura sua. Hunc asinum cave imitere.

Vestra ipsius saluti consulite.

Solœcism: pro, Vestræ ipsorum saluti videte, consulite.

Irrationabile animal.

L. Rationis expers, mente ac ratione vacuum.

Imbecillimus.

Quidam è recentioribus usus est pro imbecillissimus vel maximè imbecillus. S. Lau:

Valla pro Docilissimus accipit docimus: sed non occurrit mihi quisquam è veterib. qui gradu hoc usus sit. In re dubia g. malo, valdè seu maximè docilis: aptissimus ad disciplinam: in primis docilis ad disciplinam ... Cicero loquitur.

Inspectrices libri.

Barbarè sic loquutus est Piccolomineus in libro de prima Materia. Nos ... mus, Libri Theorici: Contemplativi. Non dicitur Liber inspectivus. Non dicitur aliquis inspectrix, ... spector. Inspectrix Philosophia ... colomineo est ph: contemplans ... contemplatrix.

Inconvenit: Non inconvenit

Non convenit: non est conveniens. Non est incongruum.

Insolescere, pro efferri animo

Vet: Insolenté fieri, ...

I.

... efferre. Utuntur tamen Posseli... Sermones insolesco. Qui Aristot... tam nomine insolescentes Plat... pidus calumniis traducunt.

Ignosciturum.

Ignoturum: Nam participium in ... est à supino non à secunda præ... thematis.

Insistere pro inesse apud Bedam & Sc...

Virtus insistens (cui opp. assistens.

Barbarum est insistere pro inesse, ... stere, esse in, ...

Incubare ova. Bovillus

Dicendum incubare ovis. Sicut ... Avarus congerendis nummis ...

Insimul loquentia.

Infinitas sermonis. ... sermo non potest reperire ... cum non est desinendi modus ... ... nitur ei ...

Imbrachiare.

Amplexari, Complecti brachiis, ... brachiis suscipere, in ulnas recip... sumere, in ulnis ponere, In ar... Marci 9. ... amplexatus, intellige puerulu...

Inaltare vers. Ecclesiastic.

In altum tollere, efferre, extolle...

Inegressibiliter.

Vers. Ecclesiastic. Sapientia è ... egressibiliter nascens: T... hoc quidem ... se delegantius ... Scholast. per mo... manentis, non transitionis...

Improperium.

Convitiatio. Contumelia: Improperare obsoletum: Sic ... perare.

se efferre. Utuntur tamen Possellius & Serranus Insolesco. Qui Aristotèleorum nomine insolèscentes Platonem putidis calumniis traducunt.

Ignoscitùrum.

Ignoturum: Nam participium in Rus est à supino non à secunda præsentis thematis.

Insistere pro inesse apud Bielem & Scotum. Virtus insistens (cui opp assistens.)

Barbarum est insistere pro inesse, inhærere, esse in, ἐνυπάρχειν.

Incubare ova. Bovillus

Dicendum incubare ovis. Sicut dicitur Avarus congerendis nummis inhiat.

Infinitiloquentia.

Infinitas sermonis. ἀπεραντολογία; cum sermo non potest reperire exitum: cum non est desinendi modus. Wenn einer das ende nicht finden kan. Opponitur ei τῷ μετρίῳ λόγῳ.

Imbrachiare.

Amplexari, Complecti brachiis, In brachia suscipere, in ulnas recipere, seu sumere, in ulnis ponere, In arm nemē. Marci 9. ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ id est, cum amplexatus, intellige puerulum.

Inaltare. vers. Ecclesiastica.

In altum tollere, efferre, extollere.

Inegressibiliter.

Vers. Ecclesiastic. Sapientia è patre inegressibiliter nascens. Tolerabile hoc quidem: sed elegantius Græci ἀμεταβάτως Scholast. per modum immanentiæ, non transitionis.

Improperium.

Conviciatio. Contumelia.
Improbrare obsoletum: Sic & improperare.

Ut Plaut. dixit improbrare pro eo quod nunc dicitur probro afficere. Sic & improperare quo usus est Haymo Episcopus Halberstad. & alij scriptores Ecclesiastici (Haymo in argumento Epistolæ ad Romanos: Gentiles seu Ethnici præferebant se Judæis improperantes eis mortem filij Dei) pro eo quod est. Aliquid objicio, ut crimen, für verweyse. Sed hæc ab usu remota nunc sunt. Exoleta dicimus.

Infrangibile argumentum.

Quod infringi nequit, infractu ἀδύνατον. Infractio a Cicerone accipitur affirmatè. Infractus animus, id est, fractus, valde fractus: Vires infractæ, id est, valde fractæ. Georgio Fabritio 12. Æneidos poeta videtur accepisse infractus negatè. Pro non fractus: Turnus ut infractos adverso Marte Latinos Defecisse videt.

In esse gratiæ permanere. Dionysi. Carthus.

In statu gratiæ, in gratia.

Inimicari

Inimicari pro inimicum esse, abalienare se ab alio nō est barbarum. Cicero enim eo usus est semel. Sed hodie serè in usu non est.

Impassionatum.

Ἀπαθὴς, quod est expers passionis, Sic dicit Physicus, Anima etsi per se ponatur ἀπαθὴς; non tamen exercere suas actiones organicas in corpore potest, organis (ut spiritu, celebro, temperamento) affectis seu malè habentibus.

Individuare, individuatio.

Individuum constituere, Singularis constitutio.

Inve-

Invehere in aliquem,
pro
Maledictis aliquem aggredi.

Scripsit quidem è recentioribus Philosophis quidam non loquens inquinatè & sordidè in epistola quam præmisit cuidam suæ epitomæ, *In reliquos libros Aristotelis invehere*, (pro invehi, seu insolentius volitare): sed hujus locutionis exemplum ex vetere aliquo autore probato desidero. Object. At Amb. Calepin. hæc habet, Invehor deponens verbum est velut asperis acerbisvé dictis in aliquem feror, Ich fahre an einen mit scheltung vnd rauhen worten/ In eadem significatione interdum legimus inveho, ut apud Ciceronem 3. Philip. Quum ille in me absentem invehens &c. id est, absenti maledicens. ℞. Hæc autem ratio nulla est: Nam & Deponentia verba habent participium in Ns, ut sequor sequens, insector insectans. Rectè igitur M. Nizolius verbo *Inveher* hoc *Ciceronis* exemplum adscripsit, Cæsar apertè in te invehens.

In plus.

Principiũ in plus est quàm causa. Græcismus. Græci ἐπὶ πλεῖόν ἐστι, ad plura se extendit, latius patet, Plus est.

Inveniale.

Peccatum omni spe veniæ destitutum. Vulgò irremissibile.

Litera L.

LIBENTER TRIBUTUM EXPERTIbus animi pro ferè, fermè, ut plurimùm, facilè.

Voluptatem magnã libenter sequitur fastidium, Nach lust folgt gerne vnlust. Libenter famem sequitur pestis, Nach abewrung stirbts gern/ dicunt indocti. Ceterùm Latini: post famem plerumque pestis. Famem solet comitari pestis; Facilè sequitur pestilentia. Voluptatem magnam sequi solet fastidium. Omnibus in rebus voluptatibus maximis fastidium finitimum est, 3. de oratore Germanis: Libenter pluere, dicunt, Es wolte gern regnen pro quo dices, cœlum parturit pluviam. Libenter enim debet tribui iis, quibus est animus & voluntas, libenter hæ est libenti animo. Cicero.

Liber memorialis.

Pro hoc dicendum, Commentarium, vel periphrasticè, liber ad subsidium memoriæ comparatus, in quo rerum capita notantur. Liber fidus memoriæ administer.

Lassesio, Elassesio, prorsus illiberalia.

Lassesco, delassor, lassitudine deficio.

Homo linguarius.

In Ecclesiast. vers. legitur. Tu dices, Homo verbosus. Hebræi dicunt Vir linguæ, quem Conradus Pellicanus, in paraphrasi vocat Linguosum: Sic vir rixarum pro rixoso. Gellius lib. 1. c. 15. vocat Linguacem.

Longicolum, Macrocolum.

Longicolum est vox hybrida, ex Latino & Græco. In macrocolum redundat alterum L. Tu igitus dices Macrocolum, German. Regal papper. Sic habet Lexicon Græcum: μακρόκωλα sunt majores & longiores chartæ, quas Catullus regias vocat. Eodem sensu dicta μακρόκολλα.

Licentiare.

Licentiare pro licentiam dare vel ...

L.

sum facere prorsus ineptum est ... sus est eo Dionysius Carthusian... enarrat. in Ecclesiastic. pag. 159. ... tina sunt, Afferre licentiam pecc... pro quo & Cicero autoritatem ... candi. Pueris non omnem lice... ludendi damus. Cicero. Est aut ... centia seu libertas immodica ... mia.

Ligenizo.

Pastino, fodio.

Lignamen.

Materia, ὕλη.

Locum tenens.

Repudiant pro Vicarius, præfe... gatus alicujus, Diœcetes pri...

Lymphatum vinum.

Vinum aqua temperatum, ... Nam lymphati latinis veter... in furorem impulsi. Sic Livi...

Luror poeticum magis.

Utitur Lucretius pro colore lu... pallore, vel squalore Tod... bleyfarbe. Luridum est à lor... sione, cujus coloris sunt ve... bices, concretæ sanguine.

Loquelaris præpositio. Pris...

Non est phrasis barbara. O... loquelaris propositio dicet... per se non subsistit, sed cum ... Ita Sergius, Probus, Diom... seph. Scalig. Ejusmodi ... nes sunt Dis, Con, Am, ... loquelis aliquid sunt, per ... otium & separatim) nihil ... cutum præpositiones In ...

Litera M.

MALAXARI...

Dionys. in Ecclesiast. præ... tax manib. potest mal...

ſum facere prorſus ineptum eſt. Uſus eſt eo Dionyſius Carthuſianus in enarrat. in Eccleſiaſtic. pag. 159. Latina ſunt, Afferre licentiam peccandi, pro quo & Cicero autoritatem peccandi. Pueris non omnem licentiam ludendi damus. Cicero. Eſt autem Licentia ferè libertas immodica ſeu nimia.

Ligonizo.

Paſtino, fodio.

Lignamen.

Materia, ὕλη.

Locum tenens.

Repudiant pro Vicarius, præfectus, legatus alicujus, Dicecetes principis.

Lymphatum vinum.

Vinum aqua temperatum, dilutum, Nam lymphati latinis veteribus ſunt in furorem impulſi. Sic Livius.

Luror poeticum magis.

Utitur Lucretius pro colore lurido vel pallore, vel ſqualore Todtenfarbe/ Bleyfarbe. Luridum eſt à lori percuſſione, cujus coloris ſunt vetuſtæ vibices, concretæ ſanguine.

Loquelaris præpoſitio. Priſcum.

Non eſt phraſis barbara. Olim autem loquelaris propoſitio dicebatur, quæ per ſe non ſubſiſtit, ſed cum loquelis. Ita Sergius, Probus, Diomedes, ait Joſeph. Scalig. Ejusmodi præpoſitiones ſunt Dis, Con, Am, re, ſe. Nam cû loquelis aliquid ſunt, per ſe (id eſt, ſeorſum & ſeparatim) nihil. Nunc dicuntur præpoſitiones Inſeparabiles.

Litera M.

MALAXARI.

Dionyſ. in Eccleſiaſt. pro molliri. Stoeax manib. poteſt malaxari μαλάσσεσθαι, unde τὸ μάλαγμα ein Welchpflaſter.

Maleficiatus.

Pro maleficio læſus, à malefica læſus.

Negatio eſt malignantis naturæ.

Negatio eſt naturæ pravæ, deſtruentis: naturæ diſtrahentis; intellige in negativa propoſitione terminos diſtrahi quæ in affirmativa quaſi amicè junguntur.

Manutenentia.

Scotus, Subtrahere manutenentiam. Lat. Manum, motum, auxilium, præſidium.

Matricula.

Matricula pro albo militari, Sealigero eſt barbarum: ſed Juriſconſulti ſæpè utuntur hâc voce.

Maniſeſtare pro memoria ſervanda. Barb.

L. In apertû proferre: ad poſteritatis memoriam, ad hominum memoriam ſempiternam producere: memoriæ prodere: Cicero.

Mediare Scholaſticorum. D.

Intervenire, Intercedere medium, eſſe intermedium.

Mentatus.

Mentatus, unde derivant dementatus, barbarum prorſus eſt quorundam Sententiariorum. L. eruditus (εὐφρων Demoſtheni) cordatus, mentis acie præditus.

Metitur paſſivè.

Auguſtinus lib. Soli loquiorum animæ ad Deum παθητικῶς accipit. Ab anima quantitas excluditur dum nec altitudine, nec latitudine nec longitudine metitur &c: id eſt, menſuratur, definitur, circumſcribitur.

Moleſtare.

Juriſconſulti hoc eſt, pro gravem alicui

esse, molestiam alicui exhibere. Cic. Pro molestari dicendum, molestiam capere, molestiam ex aliquo trahere: esse in molestiis: habere molestiam in aliqua re. Cicero.

Morganatica est Germ.

Munus sponsalitium, ein Morgengab. Dotalitium: τὰ βιωλικὰ mulieris mortuo viro.

Magis pro majus, vel imò verò.

Probitatem in iis, quos nunquam vidimus, & quod magis est, in hoste etiam diligimus. Sic Cicero: Probitatis tanta vis est, ut eam in iis, quos nunquam vidimus, vel quod majus est, in hoste etiam diligam*: De Amicitia dialogo.

Massari origine Graecum, terminatione Latin.

In massam coire, in massam cogi, ἐκμαγμα fieri. ἐκμαγμα autem est massa coacta.

Membrari. Antiquae:

Per membra formari.

Motus ostendo falsitatem
Per hac motiva. Greg. de Val.

L. Per has rationes, his argumentis moventibus, cogentibus, urgentibus.

Malum aërem non possum perferre.

Cic: Vix sustineo gravitatem cœli hujus. Non possum perferre cœli gravitaté.

Mammetrectus.

Corruté dictũ pro μαμμόθρεπτος, Mammothreptus id est, aviæ alumnus, à nutrice educatus, ein Mütter söhnchen.

Sumta vox hæc est olim pro codice seu libro planè delicioso, id est, in quo nihil invenitur præter meras delitias, quòd mammæ, id est, aviæ solent indulgenti* habere nepotes quàm matres suos liberos. In hoc opus cum quidam incidisset, non nimium abfuit, quin risu dissilierit. E. R.

Mox in continenti ad animum revocam in Prisciano, vapulante Frisb-lino.

E vestigio expendi, mentis judicio ponderavi: momento suo pondera[...] judicio accurato vel certo ponde[...] vel perpendi. Modò de præterito, [...]dò de futuro dicitur: ait Cornel[...] Crocus in farragine sord. verborum.

Menstruata mulier.

ἡ τὰ ἐμμηνα ἔχουσα, patiens menstrua: impura ex menstruis: Plinius vocat menstrualem.

Magnalia opera Dei.

Magna, magnifica, præclara Dei opera.

Minurizare. Sidon.

E græco est μινυρίζειν, id est, submissa voce suaviter canere.

Minorari, minorare.

Minus fieri, deprimi, dejici de gradu dignitatis, diminui, imminuere.

Moralisatio.

Diónysij hoc est Carthusiani in enarr[...] Johannis pro τροπολογία seu exp[...] tione evangelij ethi[...]a[...] emor[...]

Morosè, id est, cum mora seu cu[...] consiliari, & benè consiliata velociter exequi.

Diu, seu satis diu deliberare & [...] deliberata exequi.

Figere in aliquem visum morosè.

Conjicere in aliquem ocu[...]os [...]

Figere obtutum in al[...]

ra: Fortib. oculis a[...]

Multivaria, multivariè.

L. Multifaria, multifariam.

Ne *Mu quidem audet.* Idioti[...] germanicus.

Ne γρῦ quidem audet dicere. G[...] γρύζειν. L. mutire factum [...]

Hujus sententiæ primaria m[...] sunt. Schol.

Lat. Ad hanc sententiam sequend[...] maximè movent.

Materia prima est mendax. Picc[...]

Lat. Materia prima est inconstans [...] personata

Mox (pro penè) mihi incidiss[...] put.

L. Ferè mihi in caput decidit. [...] abfuit quin in caput meum c[...] *Erasmus Roterodamus.*

Magis, quam plus: mehr dann [...] Germanis.

Nimio plus, plus nimio: ut ni[...] diligo. Cicero.

Litera N.

NARCOTICITAS L[...]

Vis afficiendi torpore facie[...] sceré, vis frigiditatem, ν[...] torporem seu stuporem aff[...] de φάρμακα dicuntur ναρκ[...] facientia, torpefacientia, ut[...] dagora, opium. Ejusdem [...] stypticitas pro δύναμιν seu [...] gendi a στύφειν, astrictoriu[...] astringens.

Neutralis est.

Neutri parti addictus est. N[...] vetur, id est, in neutram p[...] Livius, Neutrò inclinata [...] ædicunt, ἀδιάφορος.

Multivaria, multivariè.

L. Multifaria, multifariam.

Ne *Mu quidem audet.* Idiotiſmus germanicus.

Ne γρῦ quidem audet dicere. Græcè γρύζειν. L. mutire factum à μυ.

· Hujus ſententiæ primaria motiva ſunt. Schol.

Lat. Ad hanc ſententiam ſequendam me maximè movent.

Materia prima eſt mendax. Piccol.

Lat. Materia prima eſt inconſtans, variè perſonata

Mox (pro penè) mihi incidiſſet in caput.

L. Ferè mihi in caput decidit. Parum abfuit quin in caput meum cecidiſſet. *Eraſmus Roterodamus.*

Magis, quàm plus: mehr dann zu viel/ *Germaniſ.*

Nimio plus, plus nimio: ut nimio plus diligo. Cicero.

Litera N.

NARCOIICITAS LILII.

VIs afficiendi torpore faciens torpeſcere, vis frigiditatem, νάρκωσιν, id eſt, torporem ſeu ſtuporem afferens, unde φάρμακα dicuntur ναρκωτικὰ ſtupefacientia, torpefacientia, ut ſunt Mandagora, opium. Ejusdem farinæ eſt ſtypticitas pro δυνάμει ſeu vi adſtringendi ἀ ςυπτικὸς, aſtrictorius, linguam aſtringens.

Neutralis eſt.

Neutri parti addictus eſt. Neutrò movetur, id eſt, in neutram partem. Sic Livius, Neutrò inclinata ſpes eſt. Græci dicunt, οὐδέτερος.

Nihil mihi ſum conſcius.

Nihil tantum nominandi & accuſandi caſu dicitur: Itaq; dicendum: Nullius rei, nullius culpæ mihi ſum conſcius.

Non verò.

Pro non verò tu dices non item: non autem in ſententiæ medio, & quidem in antitheſi vel antapodoſi. Vini forma ἐν φθορᾷ perit, non verò materia. Barb. Tu dices. Materia verò non, materia verò minimè, nequaquam, neutiquàm. Artem ludicram ſaltatores, geſticulatores, mimi & alij id genus, non item Athletæ deſignatoresq; facere intelliguntur, ait J. C.

Itaq; iſtud ſcriptū in margin. lib. probl. de method. pag. 94. nolo. Noſtra *ἐννοία* non verò realiter differunt. Et verò aſſeverantis eſt. Et verò ita exiſtimat Cic.

In initio ſententiæ rectè: Nec verò hoc arroganter dictum velim, Aber ohn ruhm zu melden.

Nugarum portitor. Portitor literarum. Novigerulus, Noviger.

Barb. Tu dices, Nugigerulus, Tabellarius, Grammatophorus. Hieronymus quidem ep. ad Euſtoch. 42. Rudes, inquit, illi Italiæ homines, quos Cacos Ennius, appellat, Epiſtolarum portitores tabellarios vocavere. Sed hic autor interdum βαρβαρίζει, nec ſemper purus eſt. Portitor latinum eſt, non à porto, as, are, ſed à portu. Eſtque vector è portu ad portum, Plautus. Ego hunc portitorem privabo portorio Virgil. Portitor ille Charon. Propert. Vota movent ſuperos, ubi portitor æra recepit. Obſerat umbroſus lurida porta rogos. Novigerulus utitur B. Cocles pro novas res circumferens, novis rebus ſtu-

Noscibile.

Quod cognosci seu comprehendi sensu vel intelligentia potest, γνωστόν. In Mathematicis Ramus utitur voce cognobile. Non probatur: quia cognotum non dicitur.

Nuncium mitti virtuti, Virtuti nuncium mittere.

Nuncium remitti virtuti. Nuntium remittere virtuti, repudiare eam. Sic nuntium remittere uxori.

Nutritrix.

Nutrix, nutriens vis. Hermolaus etiam vocat vim alumnam & potentiam altricem & rationem nutrientem 3. paraphr. dicitur anima. c. 48.

Nam vel enim pro quia.

Etiam doctos interdū confudisse video. Nam & Quia seu Quòd. Pererius de loco. Partes cœli per se in aliquo loco esse hinc planum est, nam pars cæli remota à toto nullo genere motus localis moveri posset. Dicendum: hinc seu ex eo planum est, quòd pars &c: (vel quia pars) G. de Val: Cujus assertionis ratio est, nam effectus rei creatæ quidditatem rei adæquant. Dicendum: ratio est, quia

Lex, Non committas furtum, Non feceris

Lex, Ne committas furtum, Ne feceris. Non hic vitiosum, teste Quintiliano, Erasmo Roterod. & Linacro.

Necessitor litigarè.

Necessitas mihi affertur litigandi.

Nimietudo somni B.

L. Immoderatio somni, somnolentia. Nimietas est apud Columellam.

Nauseare vinum, caseum.

Nauseare ad vinum, fastidire vinum.

Naturare. Deus est natura naturans.

Naturam facere. Deus naturam procurat.

Nihil eminentis pro nihil eminens.

De natura Deorum Cic: Species Deorum quæ nihil concreti habeat, ... solidi, nihil expressi, nihil eminens. Ego censeo legendum, Nihil eminens. Ita alibi Cic: Figura n... habens incisum angulis, nihil eminens, nihil lacunosum. Ut en... dicimus. Nihil præstantis, nihil excellentis, nihil apparentis, sed ... præstans, nihil excellens: Ita etiam non dicimus, hoc nihil habet eminentis, sed nihil eminens, vel nih... eminentiæ. Rursum utrumq; dic... Nihil lacunosi, & nihil lacunos... Nihil vani dicitur, Nihil fu... vanis nō dicitur, sed nihil futile. q... non veluti ὁδῷ παρέργον alibi studi... latinitatis proponere me memini.

Nepotissimè. Julius Scal. lib. 1. poetices cap. 19.

Novum hoc est, pro luxuriosissimè. Id... utitur Scaliger præmollitione ... nes intelligo posteriores, q... m... mè atq; ut jocemur, ne potissime ... xerunt. A nepos Cic: pro eo, qui perditè & profusè vivit.

Litera O.

OBLIGATUR TRIBUERE. Dis... justo judicio aliquando gratiam ... hit, nec eam tribuere obligat... Dion. Carth.

AD eam tribuendam non ob... non obstrictus est.

Obortum pro Corollario

Insolens est, quod Donat...

O.

Florentinus in comment: doct... Arist. Eth. sæpè utitur pro coro... seu consectatio, ut cùm dicit: ... prædictis infert unum obortu... Affert aliud obortum ex supr... ad idem propositum. In enarr. p. 349.

Observantissimus,

Observantissimus multi dicunt; ... lunt uti barbaro observand... Sic stulti dum vitant vitia in c... ria curvunt. Observantissi... mum Latini dicunt, non cum ... ximè est observandus, (pass.) ... valde observans est alius, seu ... observat alium. (activ.

Obumbrare alicui.

Obumbrare vel inumbrare al... tegere aliquem, Vinum obu... pientiam.

Objectivè esse in intellect...

Objici intellectui ut verum re... ens rationis.

Occaso. Antiquatum.

Intereo, occido.

Occasionari.

Hoc dubium occasionatur ... Thomæ Aquinatis, inquit ... primæ philosophiæ: Tu d... dubio occasionem præb... Thomæ: Occasionat' sum... Barb: Aldus sic: plurim... oblatam mihi esse exigu... nem, quâ tibi gratuler.

Occasionaliter:

Per modum occasionis.

Oculeus. Antiqu...

Malo oculatus, ut Argus.

Officiatus.

Voce hac utitur Dionys. C...

Florentinus in comment: doctiss. in Arist. Eth. sæpè utitur pro corollario seu consectario, ut cùm dicit: Ex supradictis infert unum obortum &c. Affert aliud obortum ex supradictis ad idem propositum. In enarr. 5. Eth. p. 349.

Observantissimus,

Observantissimus multi dicunt, qui nolunt uti barbaro observandissimus. Sic stulti dum vitant vitia in contraria curvunt. Observantissimum enim Latini dicunt, non eum qui maximè est observandus, (pass.) sed qui valde observans est alius, seu maximè observat alium. (activ.

Obumbrare alicui.

Obumbrare vel inumbrare aliquem, obtegere aliquem, Vinum obumbrat sapientiam.

Objectivè esse in intellectu.

Objici intellectui ut verum reale ens vel ens rationis.

Occaso. Antiquatum.

Intereo, occido.

Occasionari.

Hoc dubium occasionatur ex dicto Thomæ Aquinatis, inquit expositor primæ philosophiæ: Tu dices: Huic dubio occasionem præbet dictum Thomæ: Occasionat⁹ sum hoc facere, Barb: Aldus sic: plurimùm gaudeo, oblatam mihi esse exiguam occasionem, quâ tibi gratuler.

Occasionaliter:

Per modum occasionis.

Oculeus. Antiquat:

Malo oculatus, ut Argus.

Officiatus.

Voce hac utitur Dionys. Carth. in enarr. lib. sapient. pro officiario, Ein Beampter/ Talis quæstor est, hominum comestor. Apulejus vocat officialem.

Ex opere operato.

Vi externæ actionis: Bellarm. c. 19. l. 2. signum crucis vim habet spiritualem contrà Dæmones, & quidem ex opere operato simul & operantis. Ergo sæpè in fronte vel pectore formandum est, id est, vis etiam inest externo signo crucis, non tantum crucis interiori meditationi.

Oratorium.

Scriptorum Ecclesiasticorum hoc est, pro domo precationis seu templo, quod Græcis est εὐκτήριον Basil. Fab.

Originans: originatum.

Sic loquuntur, intellig. originem activam, à parte originantis, & passivam, à parte originati. Non est originatio unius ab alio perfecta, qua circumscriptâ nihilominus esset originatum ab illo. Tu dicito pro originatio, ortus, per originante principium, pro originato, de principio ortum.

Omnipotentissimus, Augustin.

Præpotens Deus: potentia & virtute, quanta maxima esse potest, præditus, infinitè potens.

De ceteris oraliter, cùm convenerimus.

Cetera præsenti sermoni reservantur, reserventur. Cic. ad Q. Fratrem.

Oratio ejus habet manus & pedes. German.

Orationi inest os & caput; id est, est diserta & sapiens oratio.

Omnimodè.

Omni ratione, omnibus modis, quoque modo.

Litera P.

PALANGARE.

Palangare vel phalangare, exoletum Afranij pro eo, quod est onus lignis teretibus transvehere. Phalanges enim sunt fustes teretes, quæ solent supponi navigiis, dum subducuntur ad littus, aut trahuntur ad mare. **Was len.** Palangæ vitiosè scribitur.

Panspermium à πᾶν & σπέρμα.

Commune sem[illegible]narium, materia prima.

Partionalitates fovere. Dion. Carth.

Duci vel teneri studio partium, studiosum esse partium.

Passionatus Biel. verba passionata. Dion Carth.

Pro, passione seu perturbatione aliquâ affectus seu turbatus. Verba affectuum plena.

Patenter. Trithemius.

Pro: Patenter dicit, dic, clarè dicit. Hinc etiam patenter datur intelligi, Augustinus alicubi: pro perspicuè.

Paulativa.

Tolerabilius est deperditio Paulatina, id est, quæ fit paulatim: Paulativa ineptum est, & prorsus Barbarum.

Patratus Fonsec.

Factus a patre, habens patrem, qui refertur ad patrem. Sic filiatus pro habens filium, qui refertur ad filium.

Paupeресco.

In vulgus Scholasticorum probatur, & usus est eo Erasmus Roterodamus in orat. de miseric. Dei. Ego malo, pauper fio, (pro quo Dion. Carth. Depauperor) ad paupertatem redigor, ut pro insolesco Johannis Serrani & Posselij, insolens fio, insolenter efferor.

Penes pro juxta

Multi ita loquuntur: Distinctio penes subjecta: Divisio penes causas, pro, è causis. Hæc sunt penes materiæ alterationem, pro, juxta. Sic Physici & Medici, Nutritio non fit tantùm penes partes materiales, id est, juxta. Augmentatio est attendenda penes partes seminales, quæ ex semine oriuntur, id est, auctionem fieri intelligendum est secundùm vel circa partes formales; hoc est, tam diu durat augmentatio, quam diu partes s[illegible] maticæ possunt dilatari: Invenitur & penes accidens moveri, pro eo, qu[illegible] est, per accidens moveri. Propriè penes respicit personam, potestatem, possessionem.

Itaque Hermolaum non imitor [illegible] quentem. Motus bifariam divid[illegible] let. Nam tum penes tempus, tum [illegible] nes particulares motus sing[illegible] mobilis partium sectilis esse cog[illegible] scitur.

Peto te.

Peto abs te. Syntaxin enim sequitur verborum recipiendi & auferendi.

Per te Scholastic.

Juxta opinionem seu sententiam tuam, ex tua opinione.

Penetrativa investigatio. D.C.

Acuta investigatio.

Phantasare.

Actus phantasandi & phantasiandi sun[illegible] Bieli: pro imaginari & φαντ[illegible], [illegible]

Philosophunculus.

Sic quidam scriptorculus pro m[illegible] Philosophus, φιλοσο[illegible], [illegible] Philosophus, philoso[illegible]hus, [illegible] cam, minorum gentium.

Tempore metimur plurem & minorem [illegible] tum, Pererius phys. p 643.

Metimur plus & minus d[illegible] tuum.

P.

Physicalis.

Physicus: Ita non dices quæstion[illegible] taphysicales, sed sapientiæ vel philosophiæ, seu [illegible] φ[illegible]

Græci non faciunt tibi hanc grat[illegible] sic loquaris. Dicunt enim φ[illegible]

Poculenta.

Eth. c. 2. [illegible] dam poculenta & esculenta ab esca esculenta: sic à potus ta. Utitur tamen Hermol[illegible] poculent: nisi fortè mendum est.

Plagare.

L. Plagas inferre.

Ponoterium.

[illegible] non dicitur, sed [illegible] laboratorium, officina, in [illegible] ratur. Potest & pro eo [illegible] [illegible] Nec [illegible] test, ut [illegible] à Græci[illegible] Nam hoc est à [illegible] nemo Græcorum dixit. [illegible] officina laboriosa. Nam la[illegible] accipitur interdum etiam seu [illegible], pro eo, quod multùm laboratur, non [illegible] [illegible], id est, activè, pro e[illegible] qui multùm laborat. Sic [illegible] riosus, res laboriosa dicitu[illegible] laboriosum.

Possessum mutuò.

Mutuo sumtum, mutuatum, [illegible] utitur de finibus, & alio [illegible] ab illo viro quemadmo[illegible] solet ab eo, mutuata sun[illegible] Interdum opp. ei creditu[illegible] nia credita.

Possessum facia[illegible]

Wendel. Steinbachij est, di[illegible]

Physicalis.

Physicus: Ita non dices quæstiones Metaphysicales, sed sapientiæ vel primæ philosophiæ, seu ζητήματα τῶν μετὰ τὰ φυσικά.

Φυσικεῖν. P.R.

Græci non faciunt tibi hanc gratiam, ut sic loquaris. Dicunt enim φυσιολογεῖν.

Poculenta.

2. Eth. c. 2. τὰ ποτὰ καὶ τὰ σιτία vertit quidam poculenta & esculenta: Sed ut ab esca esculenta: sic à potus potulenta. Utitur tamen Hermolaus, voce poculent: nisi fortè mendum scripturæ est.

Plagare.

L. Plagas inferre.

Ponesterium.

Πονοτήριον non dicitur, sed ἐργαστήριον, i.e. laboratorium, officina, in qua laboratur. Potest & pro eo πονητήριον dici, ut αἰσθητήριον, φροντιστήριον, βουλευτήριον, βαπτιστήριον, ἀκροατήριον, σφαιριστήριον, βρεσβευτήριον. Nec πονετήριον dici potest, ut δεσμωτήριον à Græcis dicitur. Nam hoc est à δεσμώτης. At πονετης nemo Græcorum dixit. Dicitur & officina laboriosa. Nam laboriosum accipitur interdum etiam objectivè seu παθητικῶς, pro eo, quod est in quo multùm laboratur, non semper ἐνεργητικῶς, id est, activè, pro eo, quod est, qui multùm laborat. Sic homo laboriosus, res laboriosa dicitur, vel opus laboriosum.

Poscitum mutuò.

Mutuo sumtum, mutuatum, quo Cicero utitur de finibus, & alio loco: Hæc ab illo viro quemadmodum multa solet ab eo, mutuata sunt. (passivè) Interdum opp. ei creditum & pecunia credita.

Possetenus faciam.

Wendel. Steinbachij est, discipuli Gabr. Biel. pro faciam quantum potero, quoad potero, quoad in me erit. Ego vocem illam non possum concoquere. Eleganter dicitur: Quoad ejus facere possum. Et quantum & virium mearum modulus, & ceterorum studiorum meorum occupationes patientur.

Possibilitas.

Παθητικὴ δύναμις, passiva potentia, pro possibilitate naturæ: Dic Latinè; quoad rei natura fieri possit.

Potentatus vita brevis est. Dion. Carth.

Potentum Principum, Regum, Summatum, primatum.

Potestativè.

Sapientia inquit, in fluctibus ambulavi non locum mutando aut localiter progrediendo sed potestativè ac sapienter omnia quæ in mari fiunt & sunt dispònendo seu digerendo. D.C.

Lat. Per modum potestatis seu virtutis.

Poterint.

Excusare se non poterint:

Poterunt dicendum.

Practicare causas.

Actitare causas; sic Martialis; id est, esse causidicum: Pro practicare hoc, dices ad suos usus adhibere, in usū deducere.

Præambula. Prænotamenta.

Ad accuratiorem alicujus explicationem προοιμια substernere: pro, conclusio præambula, dic, præmissa, præposita, anticipata, prævia, quod tamen magis Poëticum, ut, Lucifer est auroræ prævius, id est, anteit auroram. Præambula Luxuriæ dicunt scholastici, pro πρόδρομοις, incitamentis luxuriæ, ut sunt, tactus, amplexus, & oscula. Quod nos dicimus προδιάγραμμα vel προσχήματα. Scholastici dicunt prænotamenta, vel præambula.

Præconsiliatum.

Sic Scholasticus Doctor Thomas Aquinâs loquitur: Electio est appetitus præconsiliati: Iudices; antè deliberati seu consultati.

Præcordialius.

Pro, præcordialiùs amare Monachorum, dic ardentiùs, vehementiùs.

Præhabuimus apud Dionys. Carthusianum, prætactum hoc est.

Ante habuimus, jam ante diximus, tractavimus, suprà diximus, de hoc jam attigi, cui opponitur: Infra disseruimus.

Prehendidit.

Prehendidit pro prehendit in Carmine de Ebrietate Vincentij Obsopœi.

Præmentionatum, præmemoratum, præmentionatus casus. B.

L. Modò commemoratum seu memoratum, seu dictum, seu paulò ante propositum. Suprà narratum seu expositum.

Præmiari, præmiare, præmiator. Thom. Aquin.

Non æqualiter præmiabuntur.

Latinè: non æqualibus præmiis afficientur: præmio afficere, donare, decorare. Præmiorum dator, distributor, βραβευτὴς, remunerator.

Præsumptio temporis.

Hîc malo Anticipatio temporis, vel Græcum ἀναχρονισμὸς, seu χρονικὴ πρόληψις, qualis est 6. Æneid portusque require Velinos. Id enim temporis, cùm ista fierent, non erat Velia.

Præsumptuosus.

Superbus, homo elati animi, sibi præfidens, temerari⁹, quales solét esse fatui.

Præsuppositum.

Præsuppositum esse memineris: pro principio antè positum esse, προϋποκεῖσθαι memineris. Sic utitur Alcinous Platonicus.

Primicerius.

Pro eo, qui primus facem ceream gestat. Primicerius nova cujusdam vox est ... hic puer erat in Promotione Doctorum primicerius, id est, primam facem præferebat) Tu sic non loqueris, sed primus præferentium faces πρωτοδᾳδοῦχος, protodaduchus. Nam δᾳδοῦχος est qui gestat tædam seu facem, à δᾳδουχεῖν, id est facem gestare. Primicerius verò (è Latinis, primus ... cera compos. vel πριμικήριος ... Latinà Primus & Græca κηρὸς, id est cera, quæ reperitur apud Suidam & Monachum Zonaram) hic inquam primicerius. Græcis est πριμικήριος. Erât autè πριμικήριοι seu primi ... principes, h. e primi & Antesignani omnium dignitatum, sic dicti, quòd in tabula cerata primi notarentur. Sic dicitur primicerius cubicularius, id est, primarius cubiculariorum. Primicerius tabellionú: Tale officium vel potiùs dignitas vocatur primiceriatus & primiceriatus. Vide plura de hoc apud JCtos.

Principium principians.

Principlum primum.

Principiata.

Principiata etsi philosophorum ... satis tritum: tamen ... demo Latij cultores, Ex ... complexu mutuo velu ... Ex principiis orta, orta à pr... deducta à principiis. ... συγκείμενα.

Pro principio principiato ... pium rei secundum.

P.

Proba: nomen.

Pro proba dic specimen, probati... πεῖρα.

Proba n.

Excutias te vel animi tui intellig... Cic. Probes te, Latinum qui ... sed addito Dativo: ut, Multis ... bavit: probas mihi ista, quæ d... persuades. Tibi rationem f... probabo, probaverunt mihi ... minus id facerent. Pro prob... nam Erasm. Roterod. dicit ... novum calamum.

Processiones.

Vulgò processiones vocantur ... πομπαὶ, pompæ (à πέμπω) id ... cula quæ populo exhibent...

Pro forma.

Ad speciem, dicis causa, ut ... veteres, zum schein, dicis c... quod aliâ nullâ de causâ fi... factum esse dicatur. Varro ... Dux (qui dicit.)

Profundare somnum: Prof... somni.

Somnum profundum redder...

Promeretur: pass...

Princeps promeretur subditi... dices principis gratia con... cap. 13. ad Hebr. Talibus ... promeretur ex veteri ver... ces: Deo placetur. In Gr... ...

Pro nunc: pro tunc be...

Optamus sanitatem pro fu... tunc quando sumus sani... ...

Hac vice, pro tempore de... Sic pro ex tunc dices: ... pro ex nunc, ex hoc ...

Proba: nomen.

Pro proba dic ſpecimen, probatio, δοκιμασία.

Probas te.

Excutias te vel animi tui intelligentiam: Cic. Probes te, Latinum quidem eſt, ſed addito Dativo: ut, Multis ſe probavit: probas mihi iſta, quæ dicis, i.e. perſuades. Tibi rationem facti mei probabo, probaverunt mihi ſeſe, quò minus id facerent. Pro probare pennam Eraſm. Roterod. dicit Experiri novum calamum.

Proceſſiones.

Vulgò proceſſiones vocantur, quæ ſunt πομπαὶ, pompæ (ἀπὸ πέμπω) id eſt, ſpectacula quæ populo exhibentur.

Pro forma.

Ad ſpeciem, dicis cauſa, ut locuti ſunt veteres, ſum ſchein/ dicis causâ id fit, quod aliâ nullâ de causâ fit, quàm ut factum eſſe dicatur. Varro deducit à Dεx (qui dicit.)

Profundare ſomnum: Profundatio ſomni.

Somnum profundum reddere.

Promeretur: paſſivè.

Princeps promeretur ſubditi officiis: Tu dices principis gratia conciliatur &c. cap. 13. ad Hebr. Talibus hoſtiis Deus promeretur ex veteri verſione: Tu dices: Deo placetur: In Græco eſt εὐαρεστεῖται.

Pro nunc: pro tunc beatus.

Optamus ſanitatem pro futuro, non pro tunc quando ſumus ſani. Piccolomineus.

Hac vice, pro tempore definito beatus. Sic pro ex tunc dices: Ex illa hora, pro ex nunc, ex hoc tempore. Optamus ſanitatem in futurum non in præſens.

Pungitivus.

Pungendi vim habens, pungens, punctivus.

Pſeudovates, pſeudo doctor.

Pſeudopropheta pſeudodidaſcalus, ut pſeudophiloſophus, fucatus & commentitius non revera philoſophus, πλανῶς non ὄντως φιλόσοφος Plato in Sophiſta, in quo eſt μαζειος δοξοσοφία.

Præditus a Rege magnis honoribus.

Affectus a Rege honoribus. Nam præditus habet ablativũ ſine præpoſitione.

Pilatorium a pila.

Sphæriſterium.

Præſertim pro primò. forma primò & præſertim conſtituit individuum, materia ſecundo ſeu ſecundariò. Piccolom. in phyſ.

Convenit primò ſeu propriè formæ, ſecundo materiæ conſtitutio individui.

Omnia tantùm pro & contrà tractat vel diſputat.

Omnia in utramq; partem, nihil definitè aut dogmaticè tractat, diſputat omnia in utramq; partem, ut rem incertam relinquat (quæ vaga incertaq; ἀκαταληψία eſt) nihil ponit ut certum & indubitatum, nihil ex ſuis principiis ἀμεταπείστοις ἀμεταπείστως probat atq; evincit, nihil certi concludit.

Ponamus quòd ita ſit: pone quòd ita non ſit. barbarum. ſic, Pone quòd eveniat.

Fac eſſe, fac potuſſe, fac velle, nolle: facite, hoc meum conſilium legiones novas non improbare Cic: Fac animum ſic interire, ut corpus. Philoſophi: Hoc poſito, hoc dato, hoc conceſſo, Eſto. Pro his etiã elegãter adhi-

betur. Ut æqui pollés rō licet cū subjunctivo. Cæsar in comment. Ac jam ut omnia cōtra opinioné acciderent: tamen multo seplurimū navibus posse perspiciebant. Ovidius. Ut terram invenias, quis eam tibi tradet habendam. Cic. Legem illam appellare fas non est, & ut sit lex (id est, dato esse legem) non debemus illam Hircij legem putare.

Pilabimus seu ludemus pila pro aliquot vini congius ad collationem.

Lusu pilæ aliquot vini congios lucri faciemus in cœnam, in comessatiunculam, in compotatiunculum, seu in convivium insumendos.

Pessimari, Dion. Carth. in Eccl.

Pejorem fieri.

Procatoria & lasciva verba ab antiq. procare, id est, poscere, Dion Carth.

Verba procacia, procacitas linguæ Salust. lingua prædita seu laborans vitio procacitatis.

Pariatio.

Pariatio latinum quidem est, quo utitur Jurisconsultus. Vide lex. lat: sed sumptum pro συζυγία consociatione seu conjunctione duorum barbarorum Scholasticorum est.

Privilegiatus est.

Est singulari seu præcipuo jure Cicero. Est solutus legibus: non tenetur lege: habet privilegium seu prærogativam, man dispensiret mit jhm.

Proficiat tibi institutum tuum.

Pro prosperè tibi res tuæ succedant. Prosperare Livianum est.

Proficuum. Hoc nihil tibi proficit.

Utile, quod expedit, fructuosum. Hoc nihil tibi commodat.

P.

Praeambula est expositio Scholasticorum.

Προέκθεσις, præmissa expositio. Poëtæ dicunt, prævia.

Passus scripturæ.

S. D. dicunt passum aliquem scripturæ explicare pro locum aliquem explicare.

Prognosticatio de vita.

Cicero. Prædictio & notatio cujusque vitæ ex natali die.

Permansive non dispositivè.

Per modum habitus non affectionis.

Pro qualitate temporis & rei capere consilium.

Consilium pro tempore & pro re capere. Cæsar pro tempore benignè responde. Salust.

Pro paucis diebus accommoda mihi librum.

Commoda, da commodato mihi librum in paucos dies, in unam saltem horam.

Nec quicquam obviat illud Augustini.

Nec quicquam obstat illud Au[...] Græcè [illegible] [illegible] enim obviam eo occurro. Aristoteles [illegible] adversus cum[...] dum est, id est, ei occurendum est. [illegible] autem & [illegible] interdum significant objectionem seu [...] obviam itionem, interdum re[...] nem seu responsionem ad ob[...] nem. Johannes Sturmius re[...] credo, ad vocem græcam semel [...] est in lib. de Elocut. Rhet[...] obviatio pro objectione. In [...] ficatione Thomæ Aquin[...] vox est frequens.

Philosophus, puto Ar[...] ait.

Designo, intelligo, not[...]

P.

Praeccipio, praessumo. Piccol.

Præcipio, id est, antecapio, [illegible] anticipo hoc, anticipo hanc no[...] nem, prænosco, prenotione utor, [...] pono, præcognosco, id est, [...] notionem, seu præcognitum a[...] beo.

Pro hujus rei notitia requiritur: Pro[...] vendis adversis rationibus co[...] centia. Materia pro rerum natu[...] um Esse necessaria est. Pro diei [...] stitutione conspirant tenebræ, [...] minus à quo: Aër perspicuus, [...] teria, Lumen tanquam forma [...] pro hoc, pro aliquo ordinatu[...] mnia in physicis Piccolomine[...]

Ejusdem hoc est. Materia princi[...] non pro constitutione rei, [...] transmutatione requisitum, u[...] nus a quo.

Barbara hæc valeant. Dicendu[...] hujus rei notitiam requiritur. [...] ria necessaria est ad rerum c[...] tionem seu essentiam. Ad sol[...] rationes conducentia. Ad di[...] stitutionem conspirant &c. [...] ad hoc. Ad aliquid instructu[...] natum, ordinatum, directum.

Pollucibiliter cœnare Anti[...]

Opipare, splendide, lautè, Pro[...] paratè & jucunde, cœnare.

Proficiat honor Barb.

Ciceroniana sunt. Hunc hono[...] tibi benè & feliciter eveni[...] tibi hunc honorem Deum [...] Hic volo idem est, quod ve[...] cupio etiam, atq; etiam cu[...] Planco & Cælio ad Cicero[...] familiar. est Discupio: quo[...]

Plenariè gratiam refer[...]

Gratiam cumulatè, cumul[...] ferre.

Praaccipio, praaſſumo. Piccol.

Præcipio, id eſt, antecapio, προλαμβάνω, anticipo hoc, anticipo hanc notionem, prænoſco, prænotione utor, πρόγνωσιν pono, præcognoſco, id eſt, prænotionem, ſeu præcognitum adhibeo.

Pro hujus rei notitia requiritur: Pro ſolvendis adverſis rationibus conducentia. Materia pro rerum naturalium. Eſſe neceſſaria eſt. Pro diei conſtitutione conſpirant tenebræ, ut terminus à quo: Aër perſpicuus, ut Materia, Lumen tanquam forma: Paratꝰ pro hoc, pro aliquo ordinatum. Omnia in phyſicis Piccolominei.

Ejuſdem hoc eſt. Materia principium eſt non pro conſtitutione rei, ſed pro tranſmutatione requiſitum, ut terminus a quo.

Barbara hæc valeant. Dicendum: Ad hujus rei notitiam requiritur. Materia neceſſaria eſt ad rerum conſtitutionem ſeu eſſentiam. Ad ſolvendas rationes conducentia. Ad diei conſtitutionem conſpirant &c. Paratus ad hoc. Ad aliquid inſtructum, deſtinatum, ordinatum, directum. Cic.

Pollucibiliter cœnare Antiq.

Opipare, ſplendide, lautè, Prolixè, apparatè & jucunde, cœnare.

Proficiat honos Barb.

Ciceroniana ſunt. Hunc honorem volo tibi benè & feliciter evenire. Volo tibi hunc honorem Deum fortunare. Hic volo idem eſt, quod vehementer cupio etiam atq; etiam cupio, quod Plauto & Cælio ad Ciceronem lib. 8. familiar. eſt Diſcupio: quod ἐν παρέργῳ.

Plenariè gratiam referre.

Gratiam cumulatè, cumulatiſſimè referre.

Priſcum pro priſtino.

Utrunque quidem dicitur Priſca ſeveritas, priſca fides, & priſtina ſeveritas priſtina fides, ſed ſignificatione diverſa. Priſca enim dicuntur quæ ſunt extra noſtram memoriam, antiquiora noſtrâ memoria, ut loquitur Cicero, ut priſca ſecula, priſci ſcriptores. Priſtina verò quæ ita ante fuerunt, ut tamen ſub noſtram memoriam cadant v. gr. priſtina conſuetudo cum aliquo id eſt, quæ ſuperioribus fuit annis. Aliud igitur eſt in priſtinum ſtatum redire vel recidere, aliud in priſcum. Revoco me ad priſtinum ſtudium eſt redeo ad illud ſtudium, cui priùs ſeu antè operam dedi. Porro Vetus & Antiquus modò ſignificant priſcum, modò priſtinum. Id oſtendunt hæc exempla e Ciceron. Reſtitui in antiquum ſtatum, id eſt, priſtinum. Vetus opinio eſt, jam uſq; ab heroicis (id eſt priſcis) ducta temporibus. Veteres & priſci viri. Vetus conſuetudo fori, & priſtinus mos judiciorum. Antiqui ita vixerunt, id eſt priſci: Antiquitas ita vixit. Quò quid πρεσβύτερον ſeu antiquius, eò τιμιώτερον ſeu honoratius, & in majore pretio. Quo factum, ut antiquum pro nobili & honorato uſi ſint veteres & antiquius pro nobilius: ut virtute nihil eſt antiquius.

Pudet, pœnitet me hæc conditio Antiquatum ſeu obſoletum.

De hac conſtructione approbo Judicium. Grammatici Emmanuelis Alvari. Juſta & tecta hæc conſtructio Plautina eſt: Figurata verò ſeu ἀνώμαλος eſt pœnitet me hujus conditionis: Juſta tamen exolevit, figurata contra inolevit atq; in ejus locum ſucceſſit. At utraq; etiamnum viget & uſitata eſt: Recta, venit mihi in mentem pater tuus, & figurata per Atticiſmum: Ve-

nit mihi ut mentem patris tui. Priscianum hic etiam, si placet, consules.

Portitor pro portator.

Gerulus, aliquid portans, gestator, ut bajulus. Statium pro portatore dixisse portitorem, ait Ambros. Calepin. in hoc vers: *Languet hyperborea glacialis portitor ursa. Propriè autē portitor est (à portu.)* qui græcis est πορθμεὺς, id est, transvector.

Portarius, portaria.

Janitor janitrix, custos ad limen, ostiarius, ostij custos.

Propalare.

Propalare pro palàm facere, seu apetire an apud idoneos authores inveniatur, dubito. Pro palàm latinum est pro palàm.

Practicare mala, Dion. Carth.

Excogitare. fabricari, machinari mala.

Præsentialiter apparet.

Coram seu præsens conspicitur.

Prudenter fecit, pro prudens fecit.

Prudens feci, id est sciens, nec habet laudem nec vituperium. Prudenter feci semper in laude est. Qui imprudens peccat, veniam meretur, Eras. Roter..

Plenariè tractare.

Plenè, ad plenum, pleniore scripto.

Planitudo.

Planicies, æquor. At plenitudo, non planicies.

Litera Q.

Quà calidum: Quà Entis: pro Quà calidus: Quà Ens.

NEc communis, nec multorum error facit jus: Itaq; nec Piccolomineum, nec Zabarellam, nec Flaminium Nobilium (alioquin tersum) neq; Theologos quosdam sequens, ita loquentes: Aristoteles censet, ignem agere, non quà ignem, sed qua calidum. Dicendum erat: Censet ignem agere, non qua ignis, sed qua calidus. Non entis, quà Entis: dicendum erat; non Entis, quá Ens: Sic enim Arist. in 1. philos. ὄν ᾗ ὄν. Hominis, qua hominis, proprium: dicendum hominis, qua homo, proprium. Quæritur, an adoremus filium hominis, etiam qua hominem: dicendum erat, filium hominis, qua homo. Velle Deum omnem hominem salvum dicunt, sed voluntate secunda: reprobum, qua talem, non velle salvum: Sic quidam Juvenalis scriptor, pro reprobum, qua talis. Memoria prout inservit tam intellectui, quàm sensui: Dicendum prout inservit. Memoriarum præteritarum, quatenus præteritarum, pro quatenus præteritæ. Vide Zabarellam de speciebus intelligibilibus: & Flaminium in explicatione lib. 1. de General. & interitu. Aristotelis. Non est utendum amicis, ut floribus tamdiu gratis, quàm diu recentibus: Tu dices, ut floribus, qui tamdiu grati sunt, quamdiu recentes, vel tamdiu gratis, quamdiu recentes sunt.

Qualis liber est?

Quid libri, quid libelli est?

Qualiter vel quomodo vocatur.

Quod ei nomen est, quo nomine vocatur? Qui inscribitur liber? non qualiter.

Quæstiones explicandæ proposita

Quæstiones ad explicandum (vel explicationem) propositæ.

Quid hoc significat, Was bedeut das.

Quid istuc tibi vult? Quid verba ista volunt. Quid hoc est dictu?

Qualitativum.

Qualitate affectum, qualitati analogum seu geminum. A Scholasticis animæ hominum substantivæ, brutorum qualitativæ dicuntur.

Quietantia.

Apocha, Apoche, ἀποχή, qua creditor testatur satisfactum sibi esse à debitore. Antapocha est, quam creditor, dat debitor, ein Handschrifft/ Acceptilationem volunt esse quidam Jurisconsulti testimonium liberationis, sine soluta pecunia, *Freyzettel.*

Quietari.

Hic nō quietatur intellectus meus. Biel.

Lat: Non satis fit intellectui: Non acquiescit hic intellectus: non satiatur, non expletur: Sic Scaliger: Hoc saturatur animus: In hoc conquiescit: Hoc scientiam parit: Ejus ductu in naturæ promovemur penetralia.

Hermol. tamen Barbar. doctrinæ & differentiæ gratia in 6. phys. ἠρεμεῖν seu voce Quietari usus est sine reprehensione Sisti est ad cessationem tendere: Sistere, quietari tranquillarique; Consistere verò est jam quiescere, a motu cessare, Id igitur quod sistitur & quietatur necessariò movetur, pag. 324.

Quietare animum.

Cicero Tranquillare animum lib. 1. de Juribus: quietum reddere Terent.

Quis pro uter.

Apposui tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuum. Vetus versio Ecclesiastici.

Tu dic, elige utrumvis. Interim & hoc nota.

Quis de duobus pro uter (ut elige quemlibet pro utrumlibet.) Græcismus est τὶς pro πότερος Matth. 21. τίς ἐκ τῶν δύο, quis, id est, uter ex duobus.

Quodlibet audendi potestas. Non libet malis quodlibet.

Quidlibet audendi potestas, vel audendi potestas, quicquidlibet. Non licet malis quidlibet.

Quantum ad id quod, per Quod attinet ad.

Sic Scholastici: ut Dion. Carth. in enarr. lib. sapient. Nihil odisti eorum, quæ fecisti, quantum ad id, quod habet creatura à te, sed quantum ad id, quod habet ex libera voluntate potest odibilis fieri, pro Quod attinet ad id &c.

Idem: Deo non adscribitur consilium, nisi quantum ad id, quod perfectionis in ipso est, id est, quod attinet ad diligentem considerationem exclusa imperfectione illa, qua consilium dicitur esse ignorantis naturæ.

Pro quantum pertinet ad primum malo, Quod attinet ad primum: seu, De primo.

Pro in quantum malo Quatenus: Sed hoc obiter & quasi aliud agens.

Quod magis est pro Quod majus est, Id quod majus est.

Cic: Non tam doctus quàm (id quod majus est) expertus est.

Quin cum Indicat.

Augustin. in Evang. Johan. tract. 6. Non dubito, quin etiam orastis pro me, ut debitum vobis exolvam: pro, quin etiam oraveritis.

D. Johan. Roffensis Episcopus. Non dubito, quin te valde pœnitebit horum.

B. Pererius in phys. pag. 634. Non dubium est quin ille lapis movebitur deorsum. Dionys. a Richel. Nullum

opus vitiosum tanta simulatione potest colorari seu tegi quin ejus pravitas suo tempore aperietur. In enarr; Evangelij Lucæ.

Quod pro ut, post particulas, Is, talis, intensionis, & verbum, fit.

Barbar. Scholast. quos sæpe Mercatus est secutus: Tantùm abest, quod: pro ut: Hinc fit, quod: pro ut. Non requiritur, quod anima nostra sit materialis: pro: ut &c Sic Castellio Joh. 6, cap. 6. Qui fit ergo ut is de cœlo descendisse dicatur? Non est necessarium, quod homo ratiocinetur per corpus, sed satis est, quod corpus aliquo modo deserviat intellectioni. Mercatus: dicendum erat: ut.

Mirabile est, res adeo distantes corpus & spiritum tanto fœdere cōjungi, quod unam propriissimè naturam componant. Idem: Dicendum fuit, ut.

Ea est majestas oris tui, quòd eam vix sustineam, pro ut.

Quoties dicitur causa? ℞. Toties.

Quotupliciter, Quot modis dicitur causa? ℞. Totupliciter, tot modis, tribus modis, tripliciter, multipliciter, ἰσαχῶς est æquè multipliciter. Vid. Arist. Græc. in 1. philos.

Quindecagonum Buteonis.

Jacob. Peletarius rectè hoc notans virgula censoria malè, inquit est conformatum græco & latino charactere. Dicendum, Quindecangulum Erratula talia levia etsi in numero non pono, tamen ex iis etiam solet præjudicio quodam ingeniorum facultas in discrimen vocari.

Forma quoddam divinum est in rebus. Thomas Aquin.

Forma est quiddam divinum θεῖον in rebus quâ participatio quædam est primi actus. Sic non dicitur forma est quoddam naturale, sed quiddam naturale, Piccol. Materia est quoddam in definitum pro quiddam.

Quod pro cui Petrus Franciscus Zinus. in meditationibus passionis Christi laudatissimus.

Christus ære alieno, quod non eramus solvendo, nos liberavit.

Vitiosum esse hanc locutionem esse existimo, illam verò rectam. Cui non eramus solvendo. Ita dico. Non est huic cœtui regundo, non autem, Non est hunc cœtum regundo.

Quòd pro cur vel quapropter.
Quid est quod huic sententiæ assentiri non potes.

Quid est, quamobrē, quare, cur, quapropter huic sententiæ assentiri non potes, non possis. Sic Cicero quid est Q Naso, cur tu in hoc loco sexto sedeas, Idem, Quid est quamobrem putet te tuam cum aliquo communicare posse? Asconius Pædian: Magnopere mè hæsitare confiteor quid sit, quare Cicero Placentiam municipium esse dicat, Cn: Pompejus L. Domitio Miror quid causæ fuerit quare consilium mutaris. Hic non dicendum Quod pro Quare. Plautus in Bacc. Sed quid est, quapropter nobis malum minitemini.

Litera R.

RAMIFICARI.

IN ramos quaquaversum diffundi.

Rapinor: Rapinator. antiquata.

Rapio, raptim aufero, prædor R... ἁρπακτής.

Ratare: antiquatum.

Rati habere, id est, approbare, quod gestum est, frequens est JCtis.

Ratificare:

Ratum facere, ratum habere, quod actum est, confirmare. Joh. Roffensis: Non asserunt Paulus & Lucas calicem aut sanguinem esse novum testamentum, sed calicem illum per Christi sanguinem esse novi testamenti ratificativum: pro esse id, quo novum testamentum ratum habetur, seu esse novi fœderis confirmationem, hunc calicem confirmare testamentum novum.

Rationabilitas. Haymo Episc.

Τὸ λογικὸν, facultas rationis, potestas λογική.

Rationabiliter.

Probabili ratione, εὐλόγως: cum ratione, non sine ratione. λογικῶς, κατὰ λόγον, ad rationem accommodatè.

Ratio non tenet.

Non habet vigorem, ratio non viget, est enervis, parum aut nihil valet. μικρὸν ἢ οὐδὲν ἰσχύει, ut loquitur Arist. 2. Ethic. c. 3. parvam habet vim, ἐν οὐδενὶ λόγῳ, in nullo pretio est, propositum non concludit.

Recentari. Poëticum.

Renovari, recens fieri. Theologi utuntur. In cœna Domini memoria ejus recentatur, passio ejus recentatur, i. e. animo recolitur. Nec ego verbum hoc repudio, quia satis significans & non durum est. Orator pro recentare studia dicit recolere studia. Dicitur etiam eleganter memoriam alicujus replicare & refricare: ut; ad Academicæ nostræ conversationis memoriam honestam refricandam &c. Replicare memoriam annalium, temporum, id est, reducere in memoriam tempora.

Recidivare. Bielis. & recidivare in peccata, Dion. Carth.

Relabi in febrim, vel morbum, recidere in peccatum.

Recommendo.

Commendo, fidei, virtuti tuæ committo concredo.

Recompensari.

Sapientia nō potest recompensari: Barb. Latini eleganter: Sapientiæ nullum pretium par potest rependi. Sapientiæ æstimationem pecunia metiri nequit: Sapientiæ paris momenti pretium, seu τιμὴ ἰσόῤῥοπος (Arist. 9. Ethic. c. 1.) reperiri non potest.

Psalmus hic applicabilis est ad regratiandum Christo pro beneficiis. D. C.

Usurpari potest ad gratiarum actionem seu ad agendum gratias.

Rectificativus habitus.

Habitus dirigens actionem, moderator actionis, aliàs directivus in agendo.

Referendarij, Apocrisiarij.

L. Qui referunt ad Principem Episcopum, aut Papam. Ἀποκρίνομαι enim est respondeo.

Registrare, registrum, Barb.

In tabulas referre, in libellum referre. Rationarium, liber rationum, ἐφημερίς.

Regratiari Deo. Dion. Carth.

Gratiam habere seu tribuere Deo pro beneficiis, meritam seu debitam gratiam memori mente persolvere.

Recompensare.

Pro recompensare dic compensare, exæquare, rependere beneficium, quasi remetiri, reponere, reddere, ἀποτίνειν, ἀποδιδόναι ἀμοιβάς, reponere gratiam be-

beneficio parem, malam gratiam reponere. Quod huic negotio diminutum est, industria tua compensabis, exæquabis, Ciceronianum est. Itaque etiam pro recompensatio dices, remuneratio, compensatio, quæ græcis est ἀντικατάλλαξις usitatissima Politicis Oratoribus & Logicis. Estq; his ἀντικατάλλαξις unus è modis refutandi vitiosas conclusiunculas.

Regulabili ratione. Biel.

Moderabili ratione, quæ regi potest.

Regulare.

Exemplar regulat animam, ne erret. Tu dices, est norma seu regula certitudinis.

Rejuvenescere.

Renasci, de integro juvenem fieri.

Remediare.

Medicari, mederi, medicinam afferre.

Rememorativum.

Ecclesiasticorũ rememorativũ non prorsus rejicio: Crux adoratur nõ per modum termini, sed rememorativi. Francisc. de Mayronis. Christus in cruce rememorative adoratur ac si esset præsens Picus: pro, in signo reducente seu revocante in memoriam, in mnemosyno, in signo ἀναμνηστικῷ. Rememoro verbum Barbarum non est.

Remissa.

Ecclesiasticis scriptoribus hæc vox familiaris est, quam non damno, pro, Remissione, ut Remissa peccati, errati, pœnæ dicitur, pro remissione, gratia, veniâ vel relaxatione ejus.

Remorbesco.

In morbum recido.

Renego.

Denego, renuo.

Rephlebotomatio.

Iterata phlebotomatio.

Phlebotomiæ iteratio, iterata phlebotomia, quæ græcis est ἐπαφαίρεσις. Fernel. lib. 2. de arte medendi. Sic pro phlebotomari dices, sanguinem mitti, incidi venam.

Repropitiari.

Qui peccavit, sine ulla mora Deum sibi repropitiari festinet, pro, reconciliari Augustin. serm. 58. de Tempore.

Resistibile: irresistibile.

Scholasticorum sunt pro eo, cui potest resisti, cui repugnari, resistari non potest: Vis simpliciter vel præcisè irresistibilis: voluntas prorsus irresistibilis pro vis cui resisti nõ potest, quæ prorsus est inevitabilis seu indeclinabilis.

Resolutè hinc intelligitur.

Clarè, expeditè, explicatè ex eo intelligitur.

Res renascenda, denuò fienda.

Res, quæ renascetur, res denuò generanda & edenda. Noli mirari, quod tibi dixerim vobis esse renascendum, id est, oportere vos denuò gigni. Castal. in 3. cap. Joh.

Retractare.

Forte Librarij σφάλμα est: Reperi id nuper apud quendam [illegible] Impromendum erat: Retractare. Est autem retractare aliquid, 1. simpliciter iterum tractare, repetere. 2. cum emendatione aliquâ vel diligenti examine. Ita scripsit Augustinus libros Retractationum: Ex Cice ad Atticum opus Retractationis dici pro Emendatione. Sic dico: Opus meum exit retractatiùs & castigatiùs, id est, limatiùs.

Revalesco.

Convalesco, è morbo recreor, convalesco, relevor.

R

Recogitare tempora facta.

Excitare memoriam ad præteritorum temporum (vel factorum) cogitationem. Hæc phrasis in lucem revocanda eſt. Revocare verò ad memoriam ex recogitare Scholaſticis D. relinquendam, pro Recognoſcere.

Repropitiari.

Qui peccavit, ſine ulla mora Deum ſibi repropitiari feſtinet pro reconciliari. Auguſtin. ſerm. 58. de tempore.

Rogarij Gloſſar in 5. Pompejum Feſtum.

Rorarij (a rore) milites, qui levi armatura primi prælium committebant, quòd, ut ante imbrem fere rorare ſolet, ſic illi quòd ante gravem armaturam prodirent rorarij dicti: Græcè ἀκροβολισταὶ, ἀκρόβολοι. Hinc vinum rorarium, quod dabatur rorariis.

Litera S.

SAGITTARE NEOTERICORUM.

Jaculari, jaculo petere, ſagittam torquere, jaculo figere, jaculum emittere. Pro ſagittator dices ſagittarius: pro ſagittatus, ſagitta ictus.

Saltem.

Saltem particula non diminuit, ſed reſtringit ad minus: Pariſ. conſil. 34. num. 7. lib. 3. Recentiores ſcriptores ſæpe hâc voce utuntur pro duntaxat: (Abuſus hic ſeu error nunc ferè eſt Oecumenicus) id quod improbant, qui in literaturâ Latinâ familiam ducunt. Sapiens ἐνθυμήματι ἴσω. Quis ita loquentem ferat? Deus ſaltem unus eſt, pro, Deus tantùm ſeu ſolùm unus eſt. Omnis cauſa ordine ſaltem naturæ præcedit effectum: Axioma verum eſt; Omnis cauſa ordine tantum naturæ præcedit effectum: Axioma falſum eſt. Cæcus igitur ſit, qui non videat, Tantum & Saltem non eſſe idem. Si non ab omni pœnâ immunis eſſe, ſaltem mitiùs puniri debet: Ita rectè loqueris: Si hic pro Saltem diceres Tantùm, errares ſanè. Non eſt hoc ἀμφίβολον: Sic: Elegans quidam vir, Viduare non ſaltim de uxoribus dicitur, aut quæ ſub fœminarum ſunt genere: ſed omni ſpolio. Dicendum erat ſolùm. Eſt ſaltem pugna imaginaria, es iſt nur ein ſpiegelfechten. Dicendum erat: Tantùm.

Salvum conductum dare

Sic loquuntur ὑπόξυλοι (lignei) Tu dices: publicam fidem dare, gleite geben/ Salluſt. ἄδειαν δοῦναι. Pauſanias. Sic loquitur etiam Ariſt. 5. Eth. c. 4. Salluſt. in Jugurth. Qui Romam fide publica venerat.

Scenofactoria: Compoſ. è Græc & Lat.

Utitur Haymo Epiſcopus in explic. epiſt. ad Corinth. Tu dices pro eo, confectrix Tabernaculorum, ars faciendi tabernacula: σκηνοποιὸς erat Paulus Apoſtolus, id eſt, confector tabernaculorum.

Sapida divinorum notitia. Schol.

Sapientia Θεοσοφία.

Scinda ſphæra.

Barbarum hoc in Geometria. Itaq; malo periphraſin ſeu ἀφαίρεμα, pars ſphæræ, quanta duobus ſemicirculis ipſius maximis ſuper axe ſeu diametro in angulum coëuntibus interſepitur.

Sciÿ artis. Hermol. barb.

Scientes arteis.

Scrutinio conſequi.

Indagando, perſcrutandoq; conſequi.

Secundum quod ſtat ſub nominibus primæ intentionis.

Sic loquuntur, qui ſ inigui utuntur oratio-

tionis genere: Tu dices: Quâ ratione subjicitur nominibus primæ impositionis seu institutionis.

Semper vel communiter ejus lingua sonat hoc:

Semper vel plerunq; hoc in ore habet. Nihil ferè nisi hoc crepat: crebris sermonibus usurpat hoc in suis concionibus de misericordia Domini. Omnes Pauli Epistolæ crepant Gratiæ vocabulum; quod, quoties audis, intellige tibi commendari Dei misericordiam &c. Erasm. Roterod. Sic dicimus: Paulus nil nisi Christum sapit, sed alio sensu.

Sensaria animæ pars. Hermol.

δυνάμις αἰσθητικὴ, pars sentiens, sensus.

Semivirtuosus.

Qui præditus est tantùm διαθέσει honestâ; in quo non est solida virtus; ἡμισπουδαῖος, ad imitat. Arist. 6. Ethic. ubi dicitur ἡμιπόνηρος, id est, qui διαθέσει quadam vitiosa præditus est, semimalus. Sicut contra πονηρὸς est, qui confirmato habitu improbitatis laborat; qui improbitatis ἕξιν contraxit.

Sensiterium.

αἰσθητήριον, organum sensui accommodatum seu destinatum, sentiendi organon.

Sensatus Insensatus. Non satis sensatus, Dion. Carth. & virtus Biblior. vers.

Sapiens, habens sensum, valens sensu, satis sanus. Minùs compos mentis pro hoc Dionys. Carthus. Est sensatus in verbis, & loquitur sapientialiter, dic loquitur sapienter, cordatè. Nota hîc sensum interdum sumi pro mente.

Sensifico.

Augustini verbum est, pro, sentire facio; (sic αἰσθητήριον philosophi Latinè verterunt instrumentum sensificum) Anima est sensibilis, id est, potentiam habet sentiendi, quia oculis colores, auribus sonos, naribus odores, palato sapores, manibus aspera vel levia sentire facit, inquit August. lib. de cognitione veræ vitæ c. 5. & ibidem eodem sensu aiꝫ; Anima invisibilis, sed sensibilis, visibile corpus, occulta vi sensificat & vivificat. Sensificum est Macrobij.

Sententionatus ab Ecclesia. Thom. Aq.

Pro damnatus sententia Ecclesiæ. Qui benè operatur, à judice summo justus esse sententiabitur. D.C. pro hoc dic, Justus pronunciabitur.

Servitiosus alij. B. Cocles.

Officiosus in alium, alij facilè gratificans.

Sessum capere.

Pro Sedem, cōcedere sessum. Sessum hic supinum, non nomen est, fingen gehet. Sic illos recipiamus sessum.

Signire.

Signare, insignire, signum imprimere, signo notare, consignare, sigillo obsignare. Ulpian.

Silentiarius.

Novum est, pro imperans silentium, & ea curans, quæ ad quietem pertinent. P. Molineus; Minister arcanorum Principis conscius, qui arcanis principis silendis interest. Procopius. Sic auricularius.

Similitudinariè.

Mellius est Transsumtivè, per similitudinē, impropriè, metaphoricè, translatitiè, tralatitiè, cui opponitur propriè, verè, naturaliter.

Situatum est oppidum inter duos montes.

L. Inter duos montes interjacet. Inter duas syrtes interjacet. [illegible]

bus syrtibus interjacet. Columell. Dicas syrtes interjacet. Plinius. Campus interjacet urbi & urbem. Plinius.

Solennis.

Solennibus, id est, festis diebus, in singulos annos statis, quorum Cerimoniæ dicuntur solennitates.

Solstitium hyemale.

Nemo eorum, qui castè integrèq; locuti sunt seu in lingua Latina versati, solstitium hyemale, sed Brumam appellarunt tempus illud, ait Scal. exer. 28. Et Lucret. doctiss. Poëta, solstitium appellat τὴν θερινὴν τροπὴν Solis, ut brumam τὴν χειμερινήν. Hoc omnes veteres servarunt à minoribus depravatum, ait Ob: Gifanius in collect. in Lucr. Cicer. lib. 2. de nat. Deorum. Solis accessus discessusque solstitiis brumisq; agnoscitur. Sed recentioribus duo Solstitia demus.

Solvendo as alienum non est.

Non est solvendo æri alieno.

Somnietas.

Somni natura: vel immoderatio, seu nimietas, ὕπνου περιττεία. Nimietas pro superfluitate in barbaris non habeo, etsi Cicero non utatur. Est vox hæc Columellæ Plinij & Jurisconsultorũ. Nunc rarissimè usurpatur. Ut autem ab Anxius anxietas, sic a Nimius fecerunt nimeitas.

Sophisticari.

Cavillari, argutari, σοφίζεσθαι.

Specificari per Formam.

Perfici per formam.

Specificabile.

Quod potest perfici, vel fieri certa ὄντος species.

Specificatum.

Contractum ad speciem, definitũ specie.

Speculatur. pass.

Non est in speculo res quæ speculatur in illo. Monach. Alanus; pro non est in speculo res, quam speculamur in illo.

Squybala.

Medici σκύβαλα vocant duriora excreméta, quæ vulgo βαρβαρίζοντες squybola nominant. Joachim. Camerar.

Stat pro sumitur. Biel.

Deus hic stat personaliter pro Filio, i. e. accipitur, sumitur, ponitur, At probum est & elegans; Conclusio stat, cui opponitur, conclusio jacet.

Stat pro consistit.

Omnis difficultas stat in eo, ut videatur &c. Javell. ut annotat festivissimus Frischlinus in Prisc. vapulante. L. versatur, consistit.

Sub apparentia veri, recti;
Sub prætensione Boni.

Specie veri seu obtentu, utrumq; Cicero; Obtentu seu specie boni.

Suadeo ad pacem.

Suadeo pacem, sum suasor pacis. Consuasor etiam Ciceronis est. Suadeo tibi de concordia. συμβουλεύω σοι περὶ ὁμονοίας.

Subolet hoc.

Subolfacio, subodoror hoc, hoc mihi subolet. Terent.

Substantivus, a. um.

Augustini est Anima substantiva, pro re-ipsa subsistente, substantivum esse, pro realiter subsistere; De Ecclesiast. dogmatibus cap. 16. solum hominem credimus habere animam substantivam, quæ exuta corpore vivit cap. 17. Animalium animæ non sunt substantivæ, per animalia hic bruta intelligit. De cognitione veræ vitæ elegantiùs

tiùs subsistendi verbo utitur, quicquid alij vitam subministrat, ipsum est necesse ut subsistat. Anima (hominis) vitam corpori tribuit. E. anima hominis realiter subsistit. Scholastici brutorũ animas vocant qualitativas.

Successivè.

Progressu temporis προβαίνοντος χρόνου; Successu temporis προϊόντος χρόνου. Demosthenes.

Summa Summarum.

Summa summarum vulgus dicit prædeniq;, quod Græcis est τὸ πέρας, τὸ τέλος, per Ellipsin præpositionis κατά. Observa interim, rectè dici Summam rerum, summam summæ, summam summarum à Lucretio pro eo, quod est τὸ πᾶν seu universum.

Super beatissimus.
Super carissimus.

Superbeatissima, supersimplicissima essentia Dei. Dion. Carth.

Superdignissima Deitas.
Supermirabile.

Supra modum beatus, ὑπερδαιμονεῖν, supra modum seu summè beatum esse, ὑπὲρ enim valde seu supra modum significat. Pro superabundo, ego dico. supra modum abundo vel redundo; Superabundo autem dicitur per Græcismum, ὑπερπλεονάζω, quo utitur Paulus 1. Tim. 1. Sic pro supervinco (quod Græcis est ὑπερνικάω utitur hac voce Paulus Rom. 8. v. 37.) ego dico; egregiè vinco.

Superioritas.

Excellentia, ὑπεροχὴ, eminentia primatus, summatus, apud Lucretium.

Superficialiter proponere, respondere, intelligere.

Populariter, leviter, obiter, exotericè, pro re nata, oben hin. ἐπιπολαίως, ἐξ ἐπιπολῆς.

Superlibenter.

Ejusdem Dionysij est, pro, quàm libentissimè, longè longèque libentissimè, plusquam libenter.

Superscriptio.

Inscriptio, titulus, ἐπιγραφὴ malo.

Superscribere.

Pro titulo insignire, ἐπιγράφειν, Modestini JCti est.

Super substantialis.

Damascen. dicit, Deum esse ὑπερούσιον. Hoc verterunt Barb. substantiam supersubstantialem. Τερατολογία hic esse videtur. Vertendum erat hic, ῥο... substantia eximiè, καθ' ὑπεροχὴν, eminentissimo modo, summè, supra substantiam. Nec placet Ens hypermetaphysicum, sed ens transcendens metaphysicum. Barbarus diceret superphysicum. Barbarus diceret supernaturale, vel supertrans naturale. Metaphysicum enim à vulgo philosophorum receptum est, etiamsi Græci μεταφυσικὸν non dicant.

Supereminenter.

Eminentissima quadam ratione Deus implet cœlum & terram, modo divino & θεοπρεπῶς. i. e. Deo convenienti, ut θεοπρεπῶς.

Supra caput, auffs haup'.

In caput; ut, funestam homini malo in inimico plagam in ipso beneficio dare, est carbones ignitos in ipsius caput ingerere.

Super lunam omnia sunt æterna

Æterna supra sunt omnia Lunam num nihil infra cornua L...

Suppeditare aliquem [illegible]

pedit.

S.

Supplantare aliquem, einem ein...
ῥ.ᾳ ὑποσκελίζειν.

Suppositale.

Suppositale esse, Scholasticis di...
... substantiæ seu naturæ ...
vel ὑποστατικόν, id est, personal...

Ex sua natura Piccolom...

Ex se, ex sua natura, sua natura.

Suus pro ejus & sibi pro...

Occurrunt ulpiam loca apu... non solùm malos, sed eti... in quibus Suum, reciproc... est pro ejus. Ita enim qui ... est ex Neophytis; Petru... amare pro eximia sua sua... mus. At sic Cicero: Q... amare pro eximia ejus ... bemus. Zabarell. lib. de ... Cœlum ideo est corru... forma sua non habet form... nam. Erasmus Roteroda... oratio nõ est incolta, in C... puero Jesu. Quemadmod... ille Jesu spiritus in nostru... redundabit: Ita noster ... suum corpus influet, & ... potest, in sese transforma... detur mihi pro Suum dic... ejus. Vide Guilielmum ... tem summum superioris... ium & Græcorum Con... gium, supplicumq; libel... gia Magistrum in aureo ... tario linguæ Græcæ p... Non parcitur sibi pro ... apud interpretes Juris ... nonici. De locis duo... dubium nobis movet ... chius. primus est lib. ... epist. 14. Semper amavi ... tum propter ejus sum... & suavissimos mores. ... Melachius, est En...

Supplantare aliquem, einem ein bein fes gen ὑποσκελίζειν.

Suppositale.

Suppositale esse, Scholasticis dicitur, τὸ εἶναι substantiæ seu naturæ singularis, vel ὑποστατικόν, id est, personal. .

Ex sui natura Piccolom.

Ex se, ex sua natura, sua natura.

Suus pro ejus & sibi pro ei.

Occurrunt uspiam loca apud autores, non solùm malos, sed etiam bonos, in quibus Suum, reciprocum positum est pro ejus. Ita enim quidam locutus est ex Neophytis; Petrum omnes amare pro eximia sua suavitate debemus. At sic Cicero: Quem omnes amare pro eximia ejus suavitate debemus. Zabarell. lib. de natura civil. Cœlum ideo est corruptibile quia forma sua non habet formam contrariam. Erasmus Roterodamus, cujus oratio nō est inculta, in Concione de puero Jesu. Quemadmodum floridus ille Jesu spiritus in nostrum spiritum, redundabit: Ita noster vicissim in suum corpus influet, & quoad fieri potest, in sese transformabit. Hic videtur mihi pro Suum dicendum fuisse ejus. Vide Guilielmum Budæum, florem summum superioris ævi latinorum & Græcorum Consiliarium Regium, supplicumq; libellorum in Regia Magistrum in aureo suo commentario linguæ Græcæ pag. 28. 29. &c. Non parcitur sibi pro ei sæpè lego apud interpretes Juris civilis & Canonici. De locis duobus Ciceron. dubium nobis movet vitus Amerbachius. primus est lib. 9. Epist. Famil. epist. 14. Semper amavi, ut scis M Brutum propter ejus summum ingenium & suavissimos mores. Hic inquit Amerbachius, est Enallage seu ἀντιχρήσεως Relativi, Pro Reciproco, suum. Alter est lib. eod. Ep. 25. Cum M. Fabio summus mihi est usus, valdeque eum diligo propter summam probitatem ejus. Rursum hîc, inquit Amerb. Enallage est ejus pro suam. Sed Vitus (cujus natura nonnullis visa fuit ἀναλογική) hic non agit rectè Aristachum. Nam canon de reciprocis & Relativis τὸ ejus in allatis exemplis approbat. In sequentibus ipsum approbat. Turpissimum est ipsum à se ipso vinci αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ ἡττᾶσθαι Plato. Oro Deum ne barbaricam vastitatem in his regionibus fieri sinat; sed Ecclesias ipsum veris gemitibus invocantes, & earum hospitia & honestam disciplinam & doctrinarum studia tueatur è ;. Tom. Declamat. Phil. Melancht.

Semper de facto Scholast.

Vera fides nunquam est sine bonis operibus sed semper operatur de facto, ut loquuntur, hoc est sua natura & immutabiliter: sicut sol nunquam est sine radiis: sua natura spargit radios.

Servitiosus Dienstbar.

Officiosus, benignus, χρηστός, facilem sui usum aliis præbens, omnium usibus, veluti patens & expositus, qui χρηστεύεται, ut loquitur Paulus ad Cor. 1. 13.

Substanteitas.

Substanteitas est prorsus βάρβαρον. Pro eo te malim dicere, Essentia substantiæ, hoc est id, quo substantia est id, quod est: nempe per se & in se subsistentia.

Syllogizari.

Syllogizari Barbarum est, pro syllogisticè inferri seu concludi: Sic dicunt Barbari: Primum principium potest syllogizari, non demonstrari ut excedens est majus excesso: Totum est ex-

cedens, pars est excessa. E. totum est majus sua parte, quæ conclusio est primum principium, indemonstrabile.

Synonymeitas.

Synonymia: Sic dicunt Barbari sursei-tas pro sursum, τὸ ἄνω.

Specificata forma Alb. Mag.

Forma in specie constituta. Sic specifica est speciem seu substantiam faciens.

Scandalizari in decore virginis.

Intuitu pulcræ virginis ad libidinem incitari σκανδαλίζεσθαι, offendi.

Stallant equi.

Stallare factum è germanico & Thusco stalla, id est, stabulo pro paulùm interquiescere seu quiescere ad emittendam urinam.

Semel pro semper Barb.

U: semel dicam. Adversarius ita semel refutatus est. Ita semel habete seu accipite. Hoc semel decrevi. Semel dixi.

Substantivari: ut mille cum substantivatur est singular:

Cum est substantivum, cum fit substantivum. Sic adjectivari dicunt pro induere naturam adjectivi.

Litera T.

TERNI LIBERI.

NOn, ut dicitur ternæ mihi sunt ædes, sic dicitur terni mihi sunt liberi, unos dedi in alienā familiam, alteros misi in Academiam Marpurgensem, tertios domi meæ retineo: sed tres mihi sunt liberi quorum unum in alienam familiam dedi, alterum misi Marpurgum, tertium domi meæ retineo. Quia in iteratione ... (subauditur) filius. Nam & Quintilianus & Jurisconsulti veteres poluerunt in singulari numero liberum pro filio. At accepi binas literas dici, non duas quarum alteris jam pridem respondi, non alteri, notius est quàm ut à me inculcari debeat.

Transmentatio.

Mutatio mentis, μετάνοια, reditus ad sobrietatem animi, ad sanam mentem, pœnitentia, sapere post factum, quod & Græcis aliquando ... ut Apostolo 2. c ad Timot, emendatio ... tæ, mutatio sensus, mētis suæ revocatio. Revocare se, id est, mutare sententiam.

Quorsum nos transversum abripuit dolor. solœcismus.

Sed quorsum nos transversos seu in transversum abripuit dolor: Ad rem redeamus.

Taciturni & placidi sitis ad me audiendum.

Lat: Favete & linguis & animis mihi verba facturo, hoc est placide au... tate. Cic. lib. 1. de Divinat. Aliud est esse taciturnum quod virtutis est, aliud tacitum, quod est actionis. Inde dicitur à Livio habere aliquid taciti non taciturnè, etwas bey sich verschwiegen halten. Græci dicunt eleganter ... lingua favere, das maul halten, mit reden einhalten. ... tæ dicunt cum Sillio; Mente favete. Græci dicunt ... interdum ... pro ἡσυχάζειν, id est, quietum esse. Daniel Heynsius in 16. lib. Sil. notis.

Testamentarius.

Pro executore testamenti non rectè usurpatur Cæteroquin latinum est.

Thesaurizo.

Ecclesiasticum verbum θησαυρίζω est. Pecuniam condo, malunt cultores & Thesaurum repono, asservo.

Non tenet argumentum vel consequentia.

Sic loquuntur barbari Scholastici, imò etiam ex latinis quidam hos imitati vel potius decepti loco Ciceronis lib. 4. de Finib de quo in verbo TENEO. Tu verò dices; Nihil conficit, nullam habet vim hoc argumentum; Consecutio nulla est, non convincit, non est πειθανάγκη, persuasio cogens, seu persuasio cum necessitate. Argumentum nihil concludit, nihil valet.

Terminativè.

Scholasticorum hoc, pro eo quod est objectum ipsum, vel modo objecti vel termini.

Tormentare.

Excruciare, cruciatibus, seu cruciamentis conficere.

Travio.

Traviare seu transviare, pro transire antiquatum est. Sic quidam legunt in Lucretio lib. 5. Traviat ignis, sed ego malo legere transmeat; vel trameat cum Gifanio. Sic tralucere pro pro translucere est apud eundem poëtam.

In tantum vel tanto, quòd, pro ut.

Sic loquitur Biel pro hoc dicendum. Adeo, ut cum subjunctivo.

Timoratè timorata gloriatio. Dionys. Carthus.

Cum timore, Gloriatio cum timore Dei conjuncta.

Hoc tento à supino tentu verbi teneo. Biel.

Hoc probè fixo Cicero. Hoc si teneatur.

Tædet prolixa oratio Isidorus.

Pro tædium parit oratio, tædet orationis verbosæ.

In tot mille hostiis.

In tot millibus hostiarum quas vocant, In toties mille particulis.

Ter millia hominum, nummûm.

Tria millia. Sic duo millia, non bis millia.

Tenere meritorium hospitium.

Exercere cauponam. Ulpianus.

Non tenere conditionem, personam suam.

Discedere, recedere, resilire a cōditione, discedere a persona sua Modestin. de usufructu lege Titio.

Tumultuat.

Tumultuatur, turbat. Sic vocifero pro vehementius clamo seu vociferor.

Taliter qualiter.

Utcunq;, qualicúq; modo, mediocriter.

Totaliter.

Omni ex parte, ex toto Cicer: Non est totaliter sapiens pro non est plenè sapiens. Cic.

Treis sub sole viris, treis super astra diis.

Treis viris, treis diis solœcismi sunt. Treis enim pro Tribus non dicitur.

Trinaria propositio.

Averrois sectatores sic loquuntur. At seu Aristoteleis propositio seu enunciatio. Conjunctione seu syndesmo una, ut Deus est justus. Opponitur ei simpliciter una, Deus est, quam vocant Averrois discipuli Binariam.

Tyrannicissimus.

Græcismus est, pro crudelissimus tyrannus.

Tyran-

Tyrannicida pro τυραννοκτόνος.

Vindex dominationis, oppressor tyrannidis, percussor tyranni, qui tyrannum necat vel necavit.

Themista mascul. genere pro Jurisprudente seu legum consulto.

Non placet. Nam Themista fœmin. gener. idem est quod Themis, θέμις, (cujus genitivus est ιδ☉ & ισ☉, Idis & Istis) seu Δίκη.

Trufator, Trufa.

Deceptor, Deceptio, est impostura.

Tangibile. vulg.

A philosophis multis receptum. Ciceroniani malunt. Tractabile, quod sub tactum cadit.

Litera U.

ULTIMATUM, ULTIMARI.

PRo ultima forma Scholasticorum dic perfectio seu forma, in qua natura conquiescit, forma constans; in qua promotionem sistit natura, non comparata ad ulteriorem operam, ideoq; excellens, σταταία, τελεία. Ultimari autem & omninò actuari Barbarorum est ultimam ἐντελέχειαν acquirere ad hoc ut natura alicujus introducatur: ut cum calor non modò alteratur, sed & mutatur in igneam naturam (unde febris existit) radicatus jam & habitualis factus. Plus hoc est, quàm calorem intendi & à medio deflectere: sicut plus est calorem esse radicatum, id est, suis firmatum radicibus, & habitualem, quàm intensum. Intemperies seu Distemperies ultimata est; quæ ad terminum & perfectionem perducta est, cum naturalis temperies subversa est seu destructa.

Huic opponitur fiens & media, quæ habet partem fientem & partem factam ac insuper futuram, id est, adhuc est in motu. Ego pro ultimari barbaro dico: Ad extremum deduci, ultimam perfectionem consequi, absolutè perfici, perfectè absolvi. Perfectè enim absolutum Ciceronianum est. Dicitur & ad exitum perduci à Cic.

Ubi mansisti ultimò vel ultimatè.

Recita ab eo loco ubi proximè d[...] restitisti. Autor ad Herenn. Et[...] ab eo in quo proximè desitum era[...] inceps incipietur. Indocti etiam [...] pro Deinceps dicunt Consequente[r].

Unde evenit, quòd: unde venis ut vero unde venit esse, exinde venit tot esse sectas

Qui ita loquuntur, discant se rete[...] sic: Ex quo tot sunt sectæ: Ita [...] fit, ut tot sint sectæ: Quo evenit, u[t] fit. Daher kömpts: Ex quo nimirum, quantû tu meus, id est, ob quam ca[u]sam. Sic Manutius inconsequens [lo]quit, est locutio, ex quo vereor, Da[...] umb oder daher fürcht ich) ne incorruptè legatur hic textus Ciceron[is] l.3. fam. Ep: Quia non obscura est [tu]a in me benevolentia: Sic fit, ut m[ul]ti velint per me tibi commendari.

Unigenea.

Quæ ejusdem sunt generis.

Unigeneitas.

Homogeneia.

Unimodè.

Pro Unimodè dices, uno modo, una r[a]tione, uno tenore. Tenor enim [...] terdum idem est, quod modus [...] gressus & continuatio rei æq[...] Sic Livius: Tenore uno tem[...] re, In einem zug vnd ohne [...]

Basil. Fab. Cic. in oratore: U[...]
nore in dicendo fluit, nihil a[...]
præter æqualitatem & æqu[...]
tem. Hic posterius est explica[...]
tis.

Ut pro quod Piccolomine u[...]

Ut pertinet ad primum.

L. Quod attinet, quod pertinet, [...]
ctat ad primum.

Usuale.

Usuale, quod usui nostro serv[...]
rum est: Usualis locutio. [...]
Barb. est, pro quo alij malu[...]
laris locutio, (oppos. phil[...]
locutio, quâ solemus uti: [...]
gò dicitur. Verba Hermo[...]
Usualis illa locutio reperi[...]
lemus plerumq; in se ipso[...]
dicere: Sed scire licet, ho[...]
primò, sed per aliud in[...]
posse.

Ut.

Solœcum est, [...] Ut, præced[...]
in tantum, vel simili part[...]
dendi Adverbiali vel no[...]
jungere Indicativum vel I[...]
quem vocant, modum: [...]
vanda, non imitanda su[...]
in Jure Justinianeo: Inst[...]
de pupill. substit. Pupill[...]
tum pars & sequela est [...]
menti, adeo, ut si patris [...]
non valeat, nec filij qu[...]
(pro valiturum sit, seu [...]
Græcus dicit ὅτως vel ὥ[...]
cus. tutor. h. t. 15. Qui [...]
jus gessit invitus, tuto[...]
compelletur; in tantu[...]
terfamilias, qui testa[...]
dedit, adjecerit se eun[...]
dare, tamen invitum [...]
non cogendum, divi [...]
toninus rescripserun[t] [...]
rint. Excusari hæc [...]
cismum: Attici eni[...]

Basil. Fab. Cic. in oratore: Uno tempore in dicendo fluit, nihil afferens præter æqualitatem & æquabilitatem. Hic posterius est explicatio prioris.

Ut pro quod Piccolomineus.

Ut pertinet ad primum.

L. Quod attinet, quod pertinet, seu spectat ad primum.

Usuale.

Usuale, quod usui nostro servit, JCtorum est: Usualis locutio. Hermolai Barb. est, pro quo alij malunt, popularis locutio, (oppos. philosophicæ) locutio, quâ solemus uti: Quod vulgò dicitur. Verba Hermol in 4. phys. Usualis illa locutio reperitur, quâ solemus plerumq, in se ipso esse aliquid dicere: Sed scire licet, hominem non primò, sed per aliud in seipso esse posse.

Ut.

Solœcum est, τῷ Ut, præcedente. Adeò, in tantum, vel simili particulâ intendendi Adverbiali vel nominali subjungere Indicativum vel Infinitivum, quem vocant, modum: Itaq; observanda, non imitanda sunt, quæ sunt in Jure Justinianeo: Instit. lib. 2. tit. 16. de pupill. substit. Pupillare testamentum pars & sequela est paterni testamenti, adeo, ut si patris testamentum non valeat, nec filij quidem valebit. (pro valiturum sit, seu valere possit) Græcus dicit ὅπως vel ὥστε. lib. 1. de excus. tutor. h. t. 25. Qui tutelam alicujus gessit invitus, tutor ejus fieri non compelletur; in tantum, ut, licet paterfamilias, qui testamento tutorem dedit, adjecerit se eundem curatorem dare, tamen invitum curam suscipere non cogendum, divi Severus & Antoninus rescripserunt, pro, rescripserint. Excusari hæc possunt per Atticismum: Attici enim ὥστε & ὅπως cum Indicativo construunt. Ejusmodi est, quod Ut causali subjungitur infinitum verbum in leg. 62. ad L. Falcid. In lege Falcida hoc esse servandum Julianus ait, ut si duo rei promittendi fuerint, vel duo rei stipulandi, siquidem soli sint, in eâ re dividi inter eos debere obligationem. (pro debeat obligatio) Solœcophanes hoc excusetur per Græcismum: ὡς διαιρεῖσθαι, (ut hoc Horatij: Non Babylonios tentaris numeros, ut melius, quicquid erit pati (ὅτι φέρειν, id est, ut melius patiaris, quicquid erit) vel, si fortè hoc tibi placeat, expungatur Ut, & constructio omninò constabit. Geminum his illud Ulpiani: Hodieq; obtinent in ut differenter Quæstores creari (pro ut indifferenter creentur) l. unic. de offic. quæstor. Tmesis seu διακοπὴ hic & Hellenismus est, vel Ut tollendum est, ut redundans. Vide 1. parerg. sap. Gentilis. Addo solœcismi hujus exemplum ex cap. 28. Soliloq. August. Ipsa etiam reprobatorum oratio vertitur in peccatum ut si etiam usque ad cœlos ascenderint & caput eorum nubes tetigerit & inter sidera cœli collocaverint nidum suum quasi sterquilinium in fine perdentur. Hic Augustinus subjunxit particulæ. Ut non positæ τελικῶς, sed ἐκβατικῶς indicativum, pro perituri sint, vel perditum ituri sint.

Zelare.

Æmulari, invidia moveri, Zelo commoveri, Zelo ardere, æmulari cum invidia, & livore. Gloriam alicujus Zelare in veter. vers. Eccles. pro æmulari, appetere, ardenter seu ardenti studio. Ne Zeles mulierem sinus tui 9. cap. Ecclesiast. pro uxorem in sinu tuo requiescentem ne ames, ut Zelotypus.

Zindela.

Serica tela simplex, Bindel.

Jocundari, jucundari, jucundare, jocundus.

Augustini sunt jucundare pro voluptate afficere & jucundari pro delectari seu oblectari vel in voluptate esse, refici, recreari, jucunditate perfundi, relaxare animum & dare se jucunditati, Cic. Itaq; dices pro hoc Augustino. Anima suavissimis jocundatur odoribus, Spiritus recreantur seu reficiuntur &c. Pro hoc, Jucundemur labore confecto, jucundè vivamus. Cic. Jucundi acti labores.

Pro jocundus dic jucundus, Qui alteri est voluptati. Gratus ab eo differt, ut species à genere. Nam jucunda sunt item grata, sed non contimuò grata sunt etiam jucunda. Grata ægroto est medicina, verum injucunda & insuavis: sed sitienti vinum bonum & gratum & jucundum est.

Juvativum fortiter.

Hoc electuarium est fortiter (id est valde) juvativum.

Tu dices: Ad valetudinem multum juvat hoc electarium.

Judicabile. Doctis hoc judicabile est.

Quod judicari potest: quod cadit sub judicium, quod facile est judicatu, de quo potest fieri judicium εὔκριτος λόγος dicunt græci: Latinus non potest hoc interpretari Judicabilis oratio, sed sic: Oratio benè distincta, perspicua, ad intelligendum facilis interprete magno illo, Orator. J. Sturmio. in elocut. doctrina pag. 548.

Juxta mare venit.

An dicatur hoc satis latinè, haud sció, cùm præpositio Juxta non soleat notare motum ad locum, sed quietem vel motum in loco, ut si dicam sedet juxta mare, ambulat juxta mare. D. Piscator. Dices igitur, Venit ad mare. Sic Horatius: Ad mare cùm veni.

Vel & Aut pro An. Jovel.

Quæritur utrum locus sit entitas respectiva vel absoluta quidditas Aristoteli maximè dubium videbatur, esset ne cœlum corpus univocum, vel duntaxat analogum. Sic ἀγεωμέτρητοι philosophi pro An. Sic: querar vel sileam, pro an.

Vel pro sive Zab. in comm. in 1 poster. Sive causæ vel non sint, satis est. si cognoscamus hæc duo media non esse ejusdem ordinis.

Sive sint causæ, sive non.

Sive velim, sive nolim, cogor certam defendere sententiam. Sic Cicero; Nulla ejusmodi adstrictus sum necessitate, ut mihi, velim, nolim, sit certa quædam tuenda sententia.

Visorium apud Hermol.

Malunt alij organum aspectus, ut protectorio, organum tactus.

Venerosus.

Venereus; libidinosus, deditus venereæ voluptatis.

Verifico, verificari.

Probo, verum esse ostendo, verum reddo.

Versorium à verro:

Scopæ ein Besem/ Detersorium aliud est, nempe peripsema, περίψημα, ein Abewisch. Scoparius scoparia, cujus ministerium est scopis purgare. Ulpian.

Vis incumbit vel affertur mihi hoc agendi.

Necessitas incumbit mihi hoc ag... necessitas mihi affertur responde... assentiendi, abeundi.

Vafrissimè colligis J. Roffensis.

Vaferrimè colligis.

Verticatio.

Verticatio pyramidis in aëre. Est ... ment. in Opt. Alhazeni pro ... hi arridet fastigiatio pyramidi...

Vicinari alicui. Barb.

Lat. Vicinum fieri alicui.

Victimari.

Lat. In victimam occidi, in v... confici, immolari, sacrificar... mari utuntur, qui inquinati... tur.

Victorialis litera.

Judices cum Cic: Hæ literæ ... ciatrices victoriæ: Hæc ... nuncius vel nuncia victo... sunt victrices, i. e. victori... stiant, prædicatione impro...

Victualia.

Cibaria, commeatus. Cic. & ...

Violentari.

Voluntatem violentari inclu... dictionem Barb.

Lat. Cogi, necessitate adstri...

Vocalis contrarietas

Vocalis contrarietas dicit S... ponit ei Realis. Nos ve... guam dicimus & dissensi... bis.

Prima jam vice hoc ex...

Delicatæ autem hoc sæpi... Nunc primum experio... nunquam idem expertus... laus Perottus, cavendu... ne dicatur Hac vice ta... mel tantum. Nec una ... sed semel tantum. Nec ... aut quatuor vicibus, se... ter. Nec Quot vicibu... Nec multis vicibus, ... sed plerunq; vel sæpe...

Verticatio.

Verticatio pyramidis in aëre. Est in comment. in Opt. Alhazeni. pro hoc mihi arridet fastigiatio pyramidis.

Vicinari alicui. Barb.

Lat. Vicinum fieri alicui.

Victimari.

Lat. In victimam occidi, in victimam confici, immolari, sacrificari. Victimari utuntur, qui inquinatè loquuntur.

Victoriales literæ.

Tu dices cum Cic: Hæ literæ sunt nunciatrices victoriæ: Hæc Epistola est nuncius vel nuncia victoriæ: literæ sunt victrices, i. e. victoriam denunciant, prædicatione impropria.

Victualia.

Cibaria, commeatus. Cic. & L. Vall.

Violentari.

Voluntatem violentari includit contradictionem Barb.

Lat. Cogi, necessitate adstringi.

Vocalis contrarietas.

Vocalis contrarietas dicit Scotus & opponit ei Realis. Nos verborum pugnam dicimus & dissensionem in verbis.

Prima jam vice hoc experior.

Delicatæ aures hoc respuunt. placet: Nunc primum experior; Ante hac nunquam idem expertus sum. Nicolaus Perottus, cavendum, inquit, est ne dicatur Hac vice tantum, sed semel tantum. Nec una vice tantum, sed semel tantum. Nec duabus tribus aut quatuor vicibus, sed bis, ter, quater. Nec Quot vicibus sed Quoties. Nec multis vicibus, nec multoties, sed plerunq; vel sæpenumero. Nec faciam hoc alia vice, sed aliàs. Nec prima, secunda, tertia vice, sed primo, secundo, tertio (vel primùm secundùm, tertiùm) Nec ultima vice, sed demum, tandem, postremo, ultimo, vel postremùm, ultimùm.) Terent. Nec illic ridebam primo. Erasm. Rot. Cum primùm esset baptissaturus infantem. Idem. Venia primùm experienti. Idem Act. 10. Hoc autem factum est tertio. Attamen idem Johan. ultimo: Hac jam tertia vice manifestatus est discipulis Jesus, pro. Ita jam tertio sese exhibuit discipulis. Pro prima vice nusquam inveniri etiam asseverat Cornelius Crocus.

Versificare extemporaliter.

Ex tempore versus fundere, idest, subito: ex tempore, ipso penè calami ductu versus facere. J. Lud. de la Cerd.

Voluptat.

Voluptate afficit, oblectat, delectat, voluptatem animo affert.

Voluptuatur Musica.

Delectatur Musica, oblectat se cum Musica, in Musica.

Vestigialiter.

Per modum vestigij. Creaturæ quæ sunt intellectus & voluntatis participes repræsentant Trinitatem per modum imaginis, aliæ per modum vestigij G: de Valent. quia imperfectè illam repræsentant.

Veritas non quærit angulos. Vulg.

Inter barbara numerat quidam. Verùm huic non assentior, etsi non negem elegantius dici, Veritas non quærit, non amat latebras. Hoc autem improbo, Veritas non vult absconsa esse in angulo, pro abditè latere. Pro Absconsum dico abditum.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ.

Ad invitationem ejus adsum Germanis. auff sein Laden vnd erfordern.

Invitatu ejus assum. Sic Cicero coactu, impulsu & efflagitatu ejus feci.

Æstuatus.

Æstu affectus.

Ab intus, ab intro.

Intus, intrinsecus.

Æternaliter.

In tempus sempiternum, immensum, infinitum. Cic.

Animarius appetitus Piccolominei.

Animalis appetitus, ὁ ψυχικὸς.

Amat sic, ut nunquam magis.

Amat, ut cum maximè. Terentius.

Sic Cicero. Domus celebratur ita, ut cum maximè.

Ab omni parte locové quærere.

Undiq; (vel ex omnibus locis) perquirere & investigare. Uno verbo eleganter Anquirere, ubi An significat circum. Cicero in officiis ex lectione Georgij Fabritij. Ut omnes locos, qui insunt in ea re de qua scribimus anquirentibus nobis omniq; acie ingenij contemplantibus ostendunt se & occurrunt.

Adtholare Adtholari.

Μικτὸν est ex latino & græco Ad & θόλος, quod subjecit mihi nobile ingenium Casp. Barth. pro ανατίθημι suspendo tholo, dedico, consecro. Virgilius, suspendi tholo dicit.

Æstimatio: ut & Reputatio, pro existimatione, vel hypolepsi, & vis æstimativa animæ, pro existimatrix.

Dices, existimatio, ὑπόληψις, opinio. Bona existimatio divitiis præstat, id est, nomen, fama. Dicitur autem existimatio, cùm de eo, qui existimat, (*activè*) tum de eo, de quo alij existimant, (*passivè*) ut, violare alicujus existimationem, id est, nomen, famam, Lambin. in Eth.

Quid æstimas nobis faciendum?

Quid censes, putas, nobis faciendum? Quid es nobis autor? *Cic.* id est, quid suades? Periphrasis hic retinet casum verbi, pro quo ponitur.

Æruscare: obsolet.

Pecuniam undiq; quibuscunq; artibus aucupari & colligere. Usitatum nomen hodieq; Æruscator pro eo, qui homines decipit pecunia, de quorum genere impostores illi, qui subæratos nummos aliis annumerant.

Advolvi genua, adhærere corpus, assidere latus adjacere sponsam. ἀρχαϊσμοί.

Volvi ad genua: advolvi genibus, accedere ad pedes alicujus, sedere ad latus, ad sponsam adjacere, ad corpus adhærere, vel, hærere ad corpus, vel adhærere corpori: Sic ἀρχαϊσμὸς est; Advertere animum hæc: pro, vertere animum ad hæc. In his autem omnibus archaismis præpositionem verbo adscripserunt, nomini denegatam.

Ampullari.

Pro eo fortè malis illud Horatij: Projicere ampullas (λέγων ληκυθίζειν) & sesquipedalia verba. ἡ λήκυθος ampulla est, 4. Eth. Nicom. Arist. c. 5. Sed ampullari barbarum non est, utitur eo Horatius.

Artificiatum. Piccol.

Arte factum: τέχνημα, artificialis.

Æ.

Assistentiâ tuâ opus habeo.

Societate auxilii tui, præsidio, patrocinio, te ...

Acidiari, acidiosum fieri: vers. Eccl. Dionys. Carthus.

Remissum fieri. Barbara vox est ... dia, quæ significat tædium ... boris, G. ἀκηδία, cui contra... ria, industria.

Adhuc semel. Idiotism. G...

Iterum, secundò, denuò.

Agonizat ejus anima. Agoniz... tare, Ex Idiotism. Græ...

Est in extremo agone, jam ... inter superos, ut loquitur ... terodamus; Jam exspira... tam, (quod Græci per ... munt, elleipsi Accusativ... ἔχειν ἐσχάτως, in extremum ... esse, in letzten zügen sein.

Decertat. pugnat, pro verita... cum Adversario pro veri... dicunt ἀγωνίζεται.

Æditumus, æditimor: ...

Pro his nunc æditus, ab æd... ædem tueor q. æditu... Varro. A Lucretio hoc ... firmatur, quippe qui æ... xerit pro æditus. Porrò ... volunt æditimum dictu... timum, non placet: N... timus est quasi legis int... nitimus, quasi finis int... & æditua genere fœmin...

Assiduare. Versor vetus...

Assiduare flag...

Frequenter usurpare. pr... sui est continuare.

Amphibolog...

Minus hoc probum, et...

Aſſiſtentiâ tuâ opus habeo.
Societate auxilii tui, præſidio, προσδεῖν, patrocinio, te προσδεῖται mihi opus eſt.

Acidiari, acidioſum fieri: verſ. Eccleſiaſt. & Dionyſ. Carthuſ.
Remiſſum fieri. Barbara vox eſt ab Acedia, quæ ſignificat tædium honeſti laboris, G. ἀκηδία, cui contrar. φιλοπονία, induſtria.

Adhuc ſemel. Idiotiſm. Germ.
Iterum, ſecundò, denuò.

Agonizat ejus anima. Agonizat pro veritate, Ex Idiotiſm. Græco.
Eſt in extremo agone, jam deſinet eſſe inter ſuperos, ut loquitur Eraſm. Roterodamus; Jam exſpiraturus eſt vitam, (quod Græci per τελευτᾶν exprimunt, elleipſi Accuſativi. Dicunt & ἔχειν ἐσχάτως, in extremum adductum eſſe, in letzten zügen ſeyn.
Decertat, pugnat, pro veritate, luctatur cum Adverſario pro veritate; Græci dicunt ἀγωνίζεται.

Æditimus, æditimor: antiq.
Pro his nunc æditus, ab æde & tuendo: ædem tueor q. æditu or Lucretii eſt. Varro. A Lucretio hoc etymon confirmatur, quippe qui æditu entes dixerit pro æditu is. Porrò quod quidam volunt æditimum dictum q. ædis intimum, non placet: Nec enim legitimus eſt quaſi legis intimus, nec finitimus, quaſi finis intimus. Dicitur & æditua genere fœminin.

Aſſiduare. Verſor vetus Eccleſiaſtic.
Aſſiduare flagella.
Frequenter uſurpare: pro eo Plinius uſus eſt continuare.
Amphibologia.
Minus hoc probum, etſi vel ipſe Er. Rot. ſæpe utatur, putatur ab iis, qui tantùm utuntur voce ἀμφιβολία, ſic ἀμφιβόλως vel ἀμφιβολικῶς, id eſt, ambiguè, non autem ἀμφιβολογικῶς. Porrò ἀμφιβολογία non eſt ab ἀμφίβολος & λόγος: Dicendum enim eſſet ἀμφιβολολογία, amphibolologia, quod prorſus caret autore.

Aporiari: fact. à verb. ἀπορεῖν.
Pro *Aporiari* interpretis ſeu verſoris vet. Teſt. dices, adigi in anguſtiam, in arctum cogi, valde premi rei familiaris anguſtiâ; redigi ad ſummam anguſtiam, adduci in anguſtias, perplexum eſſe, & hærere, inopem eſſe conſilii. Ἀπορία enim dubitationem, indigentiam conſilii, inopiam ſignificat.

Brutalis factus eſt.
Mens ejus ex ſtatu & ſede ſua dimota eſt: obbrutuit.

Compedire, compediti.
Pedibus conſtringere ſeu colligare, mente capti.

Condividere ſcientiam, mittheilen.
Sic Dionyſ. Carthuſ. barbariſſimè pro communicare cum aliquo.
Coæquævus.
Coævus, Æquævus.

Conſeſſio Senatorum.
Conſeſſus Senatorum, der ſitzende Raht.

Communiter pro frequentiſſime fit hoc.
Plerunq; hoc fit. Communiter aliqua re uti aliud ſignificat, nempe communionem. Significat unà, promiſcuè, universè, de communi ſententia: ut. communiter ita pronunciatur.

Enumero inter, pro in eundem numerum refero.

Aliud

Aliud est enumerari aliud annumerari. In actis Apost. cap. 15. 28. Scortationem inter adiaphora enumerari verum est: Adiaphoris annumerari, in indifferentium numero poni, seu in adiaphoris numerari, hoc est, pro adiaphoro haberi, seu in adiaphoris haberi falsum est. Alius enim generis actio est, nempe καθ' ἑαυτὸν vitiosa.

Exterminium. Exterminare Scholasticorum ut D. Carthus. pro perditione & perdere.

Pro extermino in hoc significatu malim interfectio, occisio: pro exterminare perdere destruere. Pro hoc Ægyptiorum nobiliores simul cum Rege suo exterminati sunt dico perierunt, interierunt submersi sunt in rubro mari. Exterminare autem Ciceroni est finibus expellere exturbarevé, quasi extra terminos ejicere, ut exterminare aliquem ex Hassia græcè ἐξορίζειν.

Sed objici potest Exterminare pro evertere, è medio tollere, verderben. verstören/ usum esse Ciceronem pro domo sua.

ℵ. istos loci Exterminator significat expulsorem seu exturbatorem.

Deus creavit hominem inexterminabilem. vet. vers. Bibl.

Deus creavit mortis expertem, immortalem, immortali vitæ conditione, sempiternum.

Expedientius est. Schol. D.

Utilius, magis expedit, Apud Plautum est conducibilius.

Eat quisq; in cor suum Germanis. M. L.

Quisque excutiat se ipsum.

Pro rei Exigentia.

Prout res postulat, ut res exigit, nach notturfft der sachen.

Ex multo tempore & adhuc Germanis.

Jam olim mihi summa necessitudine junctus est, lange gewesen von alt.

Jam olim barbaris odio sunt literæ. Barbari dicunt sunt odibiles.

Excessivè.

Extra modum, præter modum, ultra quàm satis, nimium, plus æquo, ultra medium, seu μεσότητα.

Evidentaliter apparet.

Evidens est.

Evincitur hæc sententia (pro evertitur.)

Νεόφυτος quidam scriptor ita locutus est contra morem stylumq; Lat. notam Dicendum. Hæc sententia enervatur evertitur. Evincere enim est, erzwingen/ conficere, concludere, cogere & vinci est convinci, obtineri, confici, cogi. Sic dicitur à Cicerone. Ergo bus idquod volumus evincitur, conficitur, cogitur (συνάγεται græcè.)

Extumulare. Schol.

Humo, tumulo, effodere, eruere, mortuos effodere, ossa alicujus effodere ἀνορύττειν. Exhumare probat Perottus pro extrahere ex humo.

Exinde, Exin pro ex eo

Exinde significat ordinem, ut Deinde. Indidem significat ex eodem loco.

Ex disposito convenerunt. Macrob.

De industria, ex pacto & convento seu convento. Cicero.

Imprimere suas observationes in Germania pro typis describere, excudere

Est, qui hoc carpat. Sed licere in ...

uti novo verbo, sentit Nizolius. Ejus sententiæ meadscribo. Sic Cisiojanus novum seu νεωτερικὸν recentiorum artificum, pro Calendario syllabico, seu libello continente mensium & festorum dies, loco non novo.

Irrefrenatè irasci.

Irasci supra modum. Graviter exardescere iracundia & stomacho. Cic.

Incinerari. Scholast. D.

In cineres redigi.

Insolesco pro in consuetudinem venio.

Inolesco.

Intentio pro fine.

Malim Scopus propolit⁹, προκείμενον σκοπὸς, Galenus.

Mala mensura.

Maligna, parca mensura.

Non semel: idq; non semel, pro ne semel quidem.

Non semel significat plus semel. Sed ne semel quidem negat etiam τὸ semel.

Nunquid unus mundus an plures?

Valla improbat. Nunquid et de uno interrogat. An de pluribus. Erasmus approbat. At iocus Ciceronis 2. de legibus adversari⁹ esse Vallæ videtur. Nunquid vos duas habetis patrias (unam loci seu naturæ, alteram juris seu civitatis: unam quæ genuit, alteram quæ excepit) an est illa una patria communis?

Portarius, portaria.

Janitor, janitrix, custos ad limen, ostiarius, ostij custos.

Propalare.

Palàm facere, aperire.

Recipere aliquem ad sessionem.

Cic. Recipere aliquem sessum, ubi sessum est supinum.

Practicare mala. Dionys. Carth.

Excogitare fabricari machinari.

Speculatores.

Corruptum pro spiculatores; id est, satellites qui gerunt spicula ad defendendum corpus principis.

EXEMPLA MUTATIONIS SENTENTIÆ vel Phraseos vulgaris seu trivialis, aut minus puræ in elegantem, brevis in copiosam, obscuræ in perspicuam.

Verba Oris sunt expressiva interioris conceptionis affectionisq; cordis.

VOces & scripturæ sunt humanarum conceptionum & affectionum δηλώματα atq; Symbola, sunt νοημάτων in mente nostrâ hærentium effigies & simulacra, sicut νοήματα rerum extra mentem positarum, sunt rerum ipsarum non fallaces imagines atq; ὁμοιώματα, id est, assimilationes.

Cœlum rotatur orbicè.

Cœlum in orbem torquetur, cœlum circum axem movetur, versatur (id est, vertitur, volvitur) admirabili celeritate.

Actus mentis reflexus seu circularis.

Motus mentis in se conversus, ἡ εἰς κύκλον κατάκαμψις, mentis in seipsam collectio, in seipsum recursus, ad seipsum reditus. Leo: progreditur animus à suâ naturâ intelligibili ad corporea, & ab his rursus ad intellectum revertitur. Cic: Animus seipse convertens: Animus à medio profectus seseq; ipse versans.

Omnia desiderant esse perpetua, quantum possunt.

Omnia desiderio perpetuitatis tenentur.

Qua

Quà potest ea pro se quicq; id agit, ut particulam sibi divinitatis immortalis capiat. Natura nititur ex summis viribus, ut se ad imaginem quandam immortalitatis & divinitatis componat. Barb.

Homo proponit, Deus disponit.

Homines quidem multa constituunt, sed humana consilia divinitùs gubernantur, & ea tum demum, si Deo visum fuerit, exitu comprobantur.

Transferre hypothesin ad thesin.

Controversiam avocare à propriis personis & temporibus ad universi generis quæstionem. Avocare controversiam à circumstantiis ad universi generis orationem. Aristot. vocat 8. Top. ϑέσιν.

Principium individuans.

Characteristica seu singularis ꝓprietas.

Obduratio Dei non est actus DEI positivus, sed negativus.

Hoc Augustinus sic dicit: Obduratio DEI est nolle misereri, ut *non ab illo irrogetur* aliquid, quo sit homo deterior, sed tantùm quo sit melior *non erogetur:* Et: Deus obdurare peccantes quosdam dicitur, quia non miseretur eorum, nō quia impellit ut peccent. Et: Non obdurat impartiendo malitiam, sed non impartiendo misericordiam. Ad Sext. Roman. Presby. Epist. 105. Ad sextum artic. falsò ipsi impositum: Non immittit malam tentationem in cor. Ad 24. art. falsò. imp. Deserit se deserentes. Ad 17. art. Non præparat ad peccata, Ad 11. art. Non indit Dei peccandi voluntatem.

Dici ad convertentiam.

Reciprocari, converti.

Si non pones ea circumstantialiter, judicari ista nequeunt.

Nuda ista si pones, nequeunt, idest, ἀπεριστάτως, judicari, qualia sint, non facilè possunt. Cic.

Subjectum coincidit in idem numero, cum efficiente, cujus actio est ad intra.

Subjectum idem numero est cum efficiente interno, seu, agente per emanationem.

Sine prævia dispositione.

Sine apparatuum antegressione, sine præcedente διαϑέσει, sine παρασκευῆς.

Sine formidine assentire.

Non languida fide, non dubitanter, omni dubitatione, non titubanter.

Formidare de opposito. Greg. de Val.

Vereri ne non sit verum, ne assensus sit falsus, dubitare, num sententia proposita vera sit.

Forma in ordine ad materiam.

Forma relata ad materiam.

Inorganicæ potentiæ sunt reditivæ & reflexivæ super seipsas: reflectunt se super se. Dionys. Carthus.

Illiterata & illota hæc! Ipse Dionysius ... tersiùs sic ferè: Animæ facultates ... organicæ intelligunt & volunt ... psas & suas ipsarum actiones ... prios actus) & quicquid est homin...

Utrumlibet contingenter, ex æquo verum aut falsum.

Sic vulg. Elegantius ita: pro re nata ... rum aut falsum, ὁπότερ' ἔτυχεν.

Propter nostrum affirmare aut negare.

Sic Schegkius: propter nostrum affirmare aut negare non erit ... aut non erit, cum nostra ... sit mensura rerum, sed res ...

sint mensura notitiarum. Melius: propter nostram affirmationem vel negationem Sic Theologi, propter nostrum credere: Melius: propter nostram fidem.

Nullum corpus Organicum habet partes simultaneas.

Illiberale planè hoc est: Tu dicito: Omne corpus organicum habet partes extra partes, id est, habet ita, ut, ubi una est, ibi simul non possit esse alia. Politianus.

Habere partem extra partem.

Partes ita dispositas & ordinatas habere ut (non solùm ratione, sed &) situ discriminatæ sint, ut una sursum versus, alia deorsum versus, una foris, alia intus, una ante, alia post consistat, ut alibi collum, alibi manus sit.

Non hoc competit utriq; univocè.

Non hoc convenit in utrumq; æqualiter, secundùm eandem essentiam.

Ens intentionale.

Ens intellectu apprehensum, νοητὸν, cui opponitur, quod extra mentem existit.

Aliquid creatur ex praexistente materia inidonea.

Latin. & periphrasticè: Quædam res prius non existens fit subitò absq. ullo motu, solo DEI jussu ex materiâ quidem, sed habente in se nullam rei producendæ potentiam definitam.

Prima causa vim suam in secundam influit.

Prima causa Deus vim suam in secundam causam infundit, vim suam cum secundâ causâ communicat.

Fundamentaliter planè argumentum illius refutat.

Illius sententiam planè convellit, & ab radicibus elidit omnes fibras argumentorum ejus, omnes illius argumenti stirpes & fibras penitùs elidit; vel: Argumenta ejus funditùs evertit. Similia his collige: literis, & ocio hic abuti non videberis.

Necessaria causa necessario & ad extremum agit.

Necessaria causa necessariò ac tota vi seu facultate fertur ad effectum: quicquid necessariò aut naturaliter agit, ad extremum suæ potestatis agit.

Finita virtus non agit instantaneè.

Finita vis & potestas tempus ad agendum requirit, non agit momento.

Naturalia fiunt ferè unimodè.

Res naturales eodem tenore progrediuntur seu fiunt, nisi externâ potestate prohibeantur.

Omne ortum tandem interit.

Quæcunq; orta sunt, suapte natura [illegible] occasum habitura: Earum rerum [illegible] essentiali causarum ordine conjugatæ sunt, nulla ortum habet, quæ occasu non concludatur; Mundus ut ortus est, sic tandem aliquando interiturus est.

Linea arcualis non potest rectificari.

Linea circularis (arcuata) non potest fieri recta: Directa non potest omni ex parte æquari lineæ rectæ: non potest perfectè adaptari & congruere rectæ. Itaq; quadratio circuli fieri nequit.

Vertere ad literam non est necessarium.

Non necesse habemus verbum pro verbo reddere.

Caritas naturâ incipit à seipsa.

Natura hominem sibi ipsi primum conciliat. Omne animal ipsa natura sibi primùm conciliat.

Supereminenter.

Eminentissimâ quâdam ratione.

Prætractamenta seu prænotamenta nobis sunt tria. Jacob.Bad.

Initio tractanda seu προλεγόμενα nobis sunt tria, προσημειζειν seu προγνώζειν tres.

Proletaria animalia. Herm.Barb.

Quæ simile sibi progenerant animalia.

Cœli color non secundùm existentiam, sed tantùm apparenter est cæruleus.

Cœli color est cæruleus, non revera, sed aspectui nostro: Species enim luminis à non opaco deficientis refertur & exprimitur in cæruleo.

Apparenter bonum, bonum secundùm apparentiam, non existentiam.

Quod boni speciem præ se fert, non reapse bonum, sed boni speciem præ se ferens.

Ratio formalis objecti Quæ scientiæ, Theologiæ, &c.

Ratio formalis objecti, quæ per se primò respicitur à scientia. Ejusmodi ratio in Theologia est divinitas seu res divinæ, quatenus ad eas omnia habent σχέσιν, quæ tractantur in Theologia.

Ratio formalis sub qua objecti scientiæ, Theologiæ.

Ratio formalis per quam velut medium quoddam Theologia infert conclusiones suas: Ea est revelatio divina facta Ecclesiæ. (Ratio sub qua, i.e. medium.

Theologia positiva.

Theologia ponens & statuens ex scriptura sacra principia firma, & conclusiones firmas. Ab hac diversa est Scholastica, quæ disputatrix est & argumentosa.

Materia signata.

Materia quanta, determinata, seu definita quantitate, Thom. Aquin. vel: Materia cum potentia proxima ad hanc determinatam quantitatem, non ad aliam. Card. Cajetanus.

Quædam formæ sunt præditæ latitudine quadam.

Quædam formæ sunt præditæ gradibus, quædam sunt positæ in indivisibili.

Materia substantiatur per posse.

Potentia est materiæ differentia substantialis seu ratio formalis, id est materiæ constitutiva: Potentia est ratio constituens principium materiale: Potentia significat naturam materiæ loco differentiæ constituentis, interprete Zabarella lib. 1. de rerum nat. c. 11. & 13. Potentia est conditio necessaria materiæ, ejus naturam constituens.

Potentia objectiva.

Potentia, qua effectus, qui τῇ ἐνεργείᾳ non est, esse potest respectu suarum causarum, à quibus potest produci. Ita mundus est in potentia objectiva Dei à quo potuit procreari.

Potentia subjectiva.

Potentia, qua materia potest subjici omnibus formis. Ita mundus non erat in potentia subjectiva, quia nulla erat ante eum materia, ex qua generaretur.

Hæc præsupponuntur. Schol.

Hæc præmuniuntur sequentibus. Cic. Quæ omnia præmuniuntur reliquo sermoni.

Ἀνακόλουθα sunt corrigenda.

Piccolom: Declarabo primò, quid sit privatio: Secundò, quid... tio &c. Ordiens igitur à prim... stoteles refert varias signi...

privationis: Hoc dictum voluit: Quod ad primum attinet, vel, ut ordiar à primo.

Νοθευόμενα (uno excepto Axiocho) non placuit vertere, in genuinis Platonis fontibus expoliendis satis superq; laboris mihi esse ratus: Hoc dictum à se voluit: non placuit vertere; quòd in genuinis &c. mihi esse ratus sim: vel: non placuit vertere in genuinis &c. esse rato.

Græca & Hebræa loquendi ratio interdum traducenda in Latinam.

Omne verbum otiosum, quodcunq; dixerint homines, de eo reddent rationem: Matth.12. pro de omni verbo reddent &c.

Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Joh.17. pro eo quod est: Ut omnibus, quos dedisti mihi, det vitam æternam, vel, ut, quotquot dedisti ei, det eis &c.

Quocunq; respectas (quocunq; oculos conjicis) in hoc universo, ordinata rerum series ostendit esse Deum.

Hæc sententia sic dilatatur: Quaqua te vertis in hac tota rerum natura, vel cœli figuram, motus & harmoniam cum elementis considerans, vel mirandam artem in opificio nostri corporis & terræ fœcunditatem intuens, ordo in omnibus rebus clamitat esse mentem æternam, architectatricem, & conservatricem rerum.

Materia generali formâ corporeitatis actuata.

Sic loquuntur, qui sunt in ea hæresi, quæ nullum sequitur orationis florem, (licet nihil sit, quod non persequatur suis argutiis) pro eo quod est elegantiori stylo: Materia non distincta formis substantialibus, & eatenus orbata formis seu ἄμορφος.

Irresistibilitas.

Impotentia resistendi.

Irresistibilis impressio.

Impressio, cui obsisti non potest.

Mores oriuntur, non tàm ex traduce, quàm ex rebus non naturalibus.

Qui vocum lautitias & veneres affectant, hoc argumentum cum Cicerone dilatant sic: Ingenerantur hominibus mores, tam à stirpe generis ac seminis, quàm ex iis rebus, quæ ab ipsa natura ac conditione loci, & à vitæ consuetudine suppeditantur, quibus alimur & vivimus.

Conserves, quæso, illum indemnem. Seneca.

Hoc mihi da atq; largire, ut eum sartum & tectum, ut ajunt, ab omni incommodo, detrimento, molestia sincerum integrumq; conserves: Cic. ad Attic. schadeloß halten.

Animus non est potis se videre.

Non valet tantùm animus, ut se ipse videat. Cic.

Pars Quantitativa.

Pars integrans, mensurans totum quantum, quâ quantum.

Totum perfectionale: Totum totalitate essentiæ.

Totum perfectionis: totum individuum, simplex, absolutum à partibus, non habens partes. Partium expers non dicitur.

Verba interdum partim principiis partim ablativis designantibus consequentiam commutanda sunt: ut

Pater Publij febri & dolore viscerum infirmus erat & ingressus est ad eum Paulus ac oravit & imposuit ei manum

 num

num suam ac sanavit eum. Act. 28. c. Elegan: sic. Factum est autem ut pater Publij, febri ac dysenteria detentus decumberet: ad quem Paulus ingressus & precatus, impositis ei manibus, sanavit eum.

Appendicula ad voces et phrases minus probas.

Abbreviatè sic hoc concludo.

HOc brevi sic confirmo, brevibus verbis sic dissero. Cic.

Ac vel atq; pro Quàm non in loco.

Scias equidem mihi doctiorem esse filiū tuum, atq; meliorem. Hoc est subtilius, ac verius. Quàm erat dicendum. Rectè autem dicitur: Scito, neminem mihi cariorem esse quo Filio, vel quàm filium tuum, vel, a [illegible], est filius tuus. Non arbitror te esse me meliorem. Sic Terentius in Phormione. Ego hominem callidiorem vidi neminem, quàm Phormionem. Potest etiam dici, atq; est phormio. Nec displicet, neminem ac Phormionem. Nota *Atq;* & *Ac* habere significationē particulæ *Quàm*, antecedente *Aliter, non magis, non minus, secus, alius, æquè, contrarius, contrà*. Terent. Aliud mihi respondes ac rogo. Cic. Paulò secus à me atq; ab illis perfecta sunt. Idem. Contrarium decernis ac paulò ante decreveris. Idem. Stellæ errantes versantur retrò contrario motu atq; cœlum. Sic: Scito neminem mihi æquè carum esse atq; est tuus filius. Non puto pumicem æquè aridum esse atq; hoc est ex Plaut. Sic: Non magis hoc verum atq; istud est; Et *præcedente comparativo* sic; Verius est hoc atq; istud. Plaut. Amicior mihi nullus vivit atq; is est. Horat. His me consolor victurum suavi', ac si Quæstor avus pater atq; meus patruusq; fuissent. Doctiorem te nunc censeo esse, atq; olim, cum te docerem.

Adinvicem.

Invicem, vicissim, mutuò.

Acclina vel declina sine tristitia aurem tuam pauperi. Versio Ecclesiastici vetus.

Pauperi facilè, jucundè, cum facilem & lenitate fac audientiam, facilem te in paupere admittendo audiendoque præbe. Ciceroniana hæc sunt.

Affectare aliquam, pro attentare pudicitiam.

Appellare aliquā de coitu. Affectare est ferventer vel affectu ardente appetere; Aliud est affectare viam ad dominam apud Terentium.

Angustiatares.

Res contracta, adducta, coacta in angustum. Cic. & Terent.

Appropiare.

Cic. Adventare, propè vel propiùs adesse, appropinquare. Proximare & approximare poetica sunt.

Aspata: Dionys. Carthus. prorsus corruptum.

Eunuchus, castratus, spado.

Attholare.

Dedicare, consecrare, ab ad & θόλος. Suspendere tholo.

Ad hyemem reponere, auff den Winter.

Fructus condere, reponere, seponere in hyemem; Sic in crastinum, in longum, auff ein lange zeit.

(*com-*

Compassivum cor, compati in a[...]
miseriis.

Commoveri alicujus miseriâ, ca[...]
lorem in alicujus miseriis vel [...]
ribus, dolere alienam vicem [...]
alterius vicem, dolere ex mi[...]
cujus, dolore dolorem alicuj[...]
lore alius, dolore alieno, [...]
aliena, alienis incommod[...]
graviter angi: Dolori alter[...]
adjungere. Cic. ad Att. [...]
doloribus sollicitum esse. [...]
pro compati utitur con[...]
quod Cic. usurpat pro sim[...]
ci dicunt [...]
[...]. Eadem forma dicitur[...]
pers sum affectuum [...]
[...], loca affe[...]
Gal. Pro compassivum [...]
[...], id est, cum [...]
lens. Epistola scripta [...]
pud Cic. ad Att.

Contemtibilis, contemtibilit[...]
tibiliter.

Despectus, ignobilis, qui n[...]
mero, despicientia, conte[...]
litas, contemtum. Livius [...]

Conteebnari: Plaut. [...]
Græco.
[...], colludere.

Convivere, convivere [...]
vetus Ecclesiast[...]

Pro convivere Quintilia[...]
vivere, (ut unà vivere [...]
cero) convictores esse.

Christus non in cœnâ, sed [...]
diem arâ crucis corpus [...]
suum obtul[...]

Sic locutus est quida[...]
Theologus, pro pr[...]
postridiè.

Compassivum cor, compati in alienis miseriis.

Commoveri alicujus miseriâ, capere dolorem in alicujus miseriis vel temporibus, dolere alienam vicem, dolere alterius vicem, dolere ex miseria alicujus, dolore dolorem alicujus, de dolore alius, dolore alieno, seu miseria aliena, alterius incommodis affici, graviter angi: Dolori alterius suum adjungere. Cic. ad Att. De alienis doloribus sollicitum esse. Id. Budæus pro compati utitur condolescere, quod Cic. usurpat pro simplici: Græci dicunt συμπάσχω & συμπαθέω à πάθος. Eadem forma dicitur ἀπαθῶ, expers sum affectuum, μετριοπαθῶ, κακοπαθοῦντα μέρη, loca affecta & vitiata. Gal. Pro compassivum Græci dicunt συμπαθῶς ἔχειν, id est, cum alio condolens. Epistola scripta συμπαθῶς est apud Cic. ad Att.

Contemtibilis, contemtibilitas, contemtibiliter.

Despectus ignobilis, qui nullo est numero, despicientia, contemtio, humilitas, contemtim. Livius.

Contechnari: Plaut. μικτὸν ex Lat. & Græco.

συντεχνάζειν, colludere.

Convivere, convivere tecum: Vers. vetus Ecclesiastici.

Pro convivere Quintiliani malim unà vivere, (ut unà vivere in studiis: Cicero) convictores esse.

Christus non in cœnâ, sed crastinâ demum die in arâ crucis corpus & sanguinem suum obtulit.

Sic locutus est quidam primæ classis Theologus, pro proximâ ab illâ die, postridiè.

Quædam agit Deus secundùm congruitatem sapientiæ suæ, non omnia secundùm omnipotentiam suam.

Juxta sapientiæ suæ congruentiam, &, ut ita dicam, decentiam.

Convesci.

Cibum capere cum aliquo.

Discontinuatus, non discontinuatus motus, actus, mos.

Pro illo dic, motus temporis spatio intermissus, non perpetuus: pro hoc motus non interruptus, temporis spacio non intermissus, perpetuus, perpetuatus, continuus, continuatus. Nam perpetuare est idem, quod sine intermissione continuare, Plauto & Ciceroni, ut verba perpetuare: sic vox perpetua est vox solida: Vide Hadr. Cardinal. de modis L. Linguæ.

In necessitate depudescendum, non est Poët. sed Barb.

Latinus depudere dicit, ut Ovidius, pro pudorem abjicere: Necessitas excutit pudorem: Vel: Rebus pudor absit in arctis. Valer. Flaccus.

Depudicare aliquam.

Antiquatum hoc est: Succedaneum igitur hujus sit, vitiare, stuprare, pudicitiam seu casti pudoris decus auferre.

Discredere. Vers. Athanas.

Fidem non adhibere, seu habere, diffidere, ἀπιστεῖν, non credere.

Deliciari, deliciosè vivere.

Pro his dices: In deliciis esse, delicias facere, Lust und Kurtzweil pflegen, delicate & molliter vivere, esse voluptarium, dedere se voluptati, vivere voluptariè.

Extra semper & frequenter.

For-

Fortuna non est in iis, quæ sunt extra semper & frequenter. Barb. Physici.

Lat. Fortuitũ nec illius generis est, quod necessarium & perpetuò est, nec illius, quod plerumq;, sed quod rarò: Sic Arist. in phys. Fortuna quod est, non est causa ejus quod est ex necessitate & semper, nec ejus, quod est frequenter, sed eorum, quæ præter hos modos fiunt.

Effor.

Ita Poetaster quidam nuper ausus est fari, pro eloquor.

Eugium, antiquatum, Laberij & Nevij.

Media pars inter naturam mulieris, seu naturalia muliebria (Eugium frangere.)

Ut exemplificem.

Exempli causa, verbi gratiâ, puta, ut putâ, ut apponam exemplum.

Exponere pro aliquo.

Procurare & suppeditare alicui, quæcunq; necessaria sunt.

Et non: pro non, vel non autem. Gracis.

Diabolus & Homo sunt peccati autores & non Deus: Dedocendus & dediscendus Latinæ civitati ascriptis hic loquendi modus, qui aliquid olet ex Græcia, & loquendum sic: Diabolus & homo sunt peccati autores, non Deus, non autem Deus, Deus non item, Deus verò non. Hoc mihi gloriæ, & non pudori est, das ist mir eine Ehre, vnd keine schande: pro hoc Germanismo dices cum Livio: Gloriæ, non pudori (vel non infamiæ) est. Hoc autem Hieron Wolfii placet: Bonorum est prodesse tantùm, & non etiam obesse. In comm. in offic. Cicer.

Fugam peccati quærit.

Quærit effugium, latebram culpæ, diverticulum peccati sive excusationem, vel colorem culpæ.

Ad fundamentum usq; exterminare.

Funditus tollere, evertere, perdere, prorsus de medio tollere.

Habituata materia.

Materia affecta & præparata congruentibus qualitatibus.

Immemoratio beneficiorum Dei.

Oblivio beneficiorum, ἀχαρισία, beneficiorum nulla commemoratio.

Incautela.

Temeritas, inconsiderantia, imprudentia, incuria, inconsulta ratio.

Illud igitur sit indubium.

Quamobrem illud maneat, ac fixum sit, quod neque moveri neq; mutari potest. Maneat ergo, quod turpe sit, id nunquam utile esse. Cicero. Formulæ hæ sunt conclusionis tractatæ rei. Cicero etiam dixit, tenere aliquid firmum, pro eo, quod est, pro certo habere.

Inexterminabilis hujus viri memoria.

Memoriam hujus viri excipient omnes anni consequentes. Cicero. Memoriam ejus usurpabit omnis posteritas.

Infirmatorium.

Valetudinarium: Columell. Nosocomium, νοσοκομεῖον, ægrotorum receptaculum. Hospitalis pro hospitum receptaculis tolerari potest.

Inventitia puellula: Inventum.

Exposita, expositlitia, expositius, &c. fündling/ puer projectus, projectitius.

Lineali rectitudine.

Ad

Ad perpendiculum, πρὸς κάθετον, κατὰ κάθετον, ad lineam. Cic.

Locum hunc producimus adversarie sententia eversivum.

Evocamus hunc locum in aciem ad expugnandum adversarium, ad evertendam adversariorum sententiam. Platonici dicunt τόπον ἀνασκευαστικόν.

Lyra Perost.

Lira, Porca.

Mediator pro sequester seu interventor, seu reconciliator, deprecator, pacificus, pacificator.

Politiores seu potius delicatiores respuunt: sed quia Latinis Theologis hæc vox familiarior est, quam ut loco vel debeat vel possit moveri, rectè retinetur. Dicitur autem Mediator seu μεσίτης duobus modis: propriè & analogicè: Propriè qui partes alias reconciliat aliis: analogicè, qui partes alias sibi reconciliat. Sic Justitia propriè est ejus qui suum alteri tribuit: Analogicè verò est ejus, qui suum sibi. Hæc explicatio utilis est in Dispnt. de Christi satisfactione & placamento.

Ferrum ignis μεθεκτὸν absolutè non est, pro particeps.

Sic quidam è recentioribus: Sed dicendum erat μεθεκτικόν. μεθεκτικὸν enim accipitur pro Participe, μεθεκτὸν pro communicabili seu κοινωνητῷ.

Memorare novissima.

Memento novissimorum.

Mortualia.

Mortuorum vigiliæ, cantiones funerales. Erasm. Roterod.

Minus quàm omnes beatus.

Minimè omnium beatus: Sic maximè omnium beatus.

Monialis.

Monastria, Ascetria, ἀσκήτρια, μονάστρια, quæ abdidit se in monasterium.

Morosè in aliquam figere visum.

Obtutum in aliquam figere diutius, cum mora: oculos in aliquam conjicere fortiter seu acriter & diu.

In naturalitate diminutus.

Deminutus sensu: Hermol. Barb. in parapht. in post. anal. Non satis bene affectus animo, homo mente non integrâ, der seine sinne nicht alle hat.

Notabiliter doctus. Dion. Carth.

Valde, præter cæteros, insigniter.

Omnivalens.

Qui omnia potest: In omnes partes valens: Ad omnia valens. Cic.

Obstat mihi loqui.

Vetat me loqui: Impedit, quò minus loquar.

Ad hoc, ut aliquid sit Genus, oportet ut dicat determinatam naturam.

Non hoc μιμητέον; Dicendum hîc pro Oportet, Requiritur, vel necessarium est, opus est: vel, vocibus *Ad hoc* sublatis, sic: ut aliquid sit genus, dicat (h. e. contineat) determinatam naturam, oportet, (id est, opus est, necesse est) vel sic: Genus oportet ut dicat determinatam naturam: Generis ea conditio est, ut contineat definitam naturam, non omnem. Oportet, Necesse est, Opus est, quomodo distinguantur à Ciceronianis, Latinum Lexicon ostendit.

Nescis, quomodo debeas ejus doctrinam practicare.

Quomodo ex ejus doctrina commoda tua

tua compares? quomodo doctrinam ad usum transferas.

Pegma.

Machina ludicra, imaginosa, da Affenspiel auff getrieben wird/ von Meister Hemmerling/ pegma, πῆγμα.

Pariare.

Parem facere, æquare, paria facere.

Pater meus perrexit Antvverpiam: pro profectus est.

Cornelius Crocus pronunciat ad Gothos relegandum, sed errat: Nam apud Cic. ad Atticum est, Brundusium pergere cogito, & pro Plancio: Qui cum abessent aliquot dierum viam, in Macedoniam ad Planciumq; perrexi, id est, contuli me, interprete doctiss. Budæo. In Academicis Cicero addidit infinitum. Itaq; confestim ad eum ire perreximus, hoc est, cœpimus. Sic Livius; Triginta navium casse ire obviam pergit. Terent. Postridie ad anum recta pergit, id est, vadit. Pergere obviam alicui etiam apud Cic. est, pro Ire.

Pellex mariti, viri, pro uxoris.

Ita quendam inscitè locutum invenio. Pellex enim uxoris est, non ejus, qui miscet se cum ea (pellice). Pellex scilicet est quæ commiscet se viro, Cui uxor legitima est: Non igitur est adulteri sed veræ conjugis. Propudiosè filia pellex matris, dicitur à Cicerone quòd pater ipse cum illâ (filia) concumbat. Dicitur & pellex cubiculorum, quo elogio detestabilis sceleris arguitur Sallustius, quod ἀφροδίσιον pellex sit vicaria.

Alexander Pheræus à Thebe uxore propter pellicatus suspicionem interfectus est Cic. in officiis. Intellige Alexandrum non tantùm uxorem Theben, sed & fratrem ejus, ut nefaria illorum temporum consuetudo ferebat, in deliciis habuisse. Perottus: Nō dicendum, Hæc est pellex mea, sed pellex uxoris meæ.

Prosequium antiq.

Prosecutio.

Penes pro apud.

Penes pro Apud sine significatione potestatis etsi rarius, probū tamen. Nam in Terentij Adelphis est. Hæc jam penes vos Psalteria est, & in Cicerone ad Herenn. legitur. Ut ne ad solarium quidem idoneus sed penes scenam & in ejusmodi locis exercitus sit.

Perterricrepum antiquatum.

Quod terrores crepat & incutit.

Perennale.

Perpetuum, juge, continuatum, perenne, (ut bienne, decenne,)

Poderis.

Ποδήρης, poderes, vestis talaris, id est ad talos usq; demissa.

Penultima pro proxima ab ultima.

Ego vocem πενultimam retineo, quam delicati respuunt.

Professus professio. perfiteri.

Religiosus, Deo & religioni addictus, devotus Deo, ἱερόδουλος: Religio quælis est Monachorum; devotio vitæ quæ fit Deo; Religione se obligare, religionem suscipere, dedere se in religionem, salutem mi[...]secratum peristylium, salutem [...]do dicentem, & semel è publico [...]cedentem.

Præ oculis habe prælatum Dion. Cor.

Reveretor antistitem, Sit in [...]

magnus: Cic. Ferre in ocu[...]
idem pro diligere.

Proficuus ad nihil.

Ad nullam partem, ad nullam[...]
nihil utilis, ut puta ἀχρεῖος,[...]

Præcurare pro præloqui pre[...]

Precanti vel precantem voc[...]
Præire preces, hymnum. [...]
mus præire carmen, pro p[...]
men. Præire verba, qui[...]
legionibus devoveam, L[...]
eunte aliquo jurare. Plin[...]
lus dixit, aliquem desc[...]
einem vorlesen.

Qualitercunq; sit, vel sese[...]

Utut sit, quoquo modo se r[...]
eleganter, quoquo mo[...]
est, mors immatura fuit, [...]
ben wie es wolle.

Quàm magnum hoc fuerit, [...]
quantum, vel quantum [...]
sum.

Odore hoc repletur, quant[...]
est, hypocaustum.

Quantum est ex par[...]

Nemo sperans, quod qui[...]
attinet, quantum in De[...]

Sequitur igitur, quòd eti[...]
paria.

Sequitur igitur, ut etiam [...]

Seriò sè.

Seriò, citra jocum, extra j[...]

Superscript[...]

Barbarum quidem non [...]
risconsultus): sed tu[...]
epigraphe usitatiora [...]
perscribere periphr[...]
figure.

magnus: Cic. Ferre in oculis dicit idem pro diligere.

Proficuus ad nihil.

Ad nullam partem, ad nullam rem, ad nihil utilis, ut puta ἀσύνετος, ἄχρειον.

Praeorare pro praeloqui preces.

Precanti vel precantem voce præire. Præire preces, hymnum. Sic dicimus præire carmen, pro præfari carmen. Præire verba, quibus me pro legionibus devoveam, Livius. Præeunte aliquo jurare. Plinius avunculus dixit, aliquem de ſcripto præire, einem vorleſen.

Qualitercunq; ſit, vel ſeſe res habeat.

Utut ſit, quoquo modo ſe res habeat, ſic eleganter, quoquo modo extinctus eſt, mors immatura fuit, es ſey geſtorben wie er wolle.

Quàm magnum hoc fuerit, pro quantum quantum, vel quantumvis ſpacioſum.

Odore hoc repletur, quantum quantum eſt, hypocauſtum.

Quantum eſt ex parte Dei.

Nemo ſperans, quod quidem ad Deum attinet, quantum in Deo ſitum eſt.

Sequitur igitur, quòd etiam vitia ſunt paria.

Sequitur igitur, ut etiam vitia ſint paria.

Serio sè.

Seriò, citra jocum, extra jocum.

Superſcriptio.

Barbarum quidem non eſt, (utitur eo Juriſconſultus): ſed titulus, inſcriptio, epigraphe uſitatiora ſunt. Verbi ſuperſcribere periphraſis eſt, titulo inſignire.

Suppeditari.

ὑποποδίζεσθαι, conculcari, pedibus ſubjici.

Suſtinentia.

Patientia, tolerantia, ἀνοχή.

Subtiliatus.

Subtilior factus, ſubtilis redditus, ad ſubtilitatem redactus: Aer ſubtiliatus, inquit Jacob. Milichius, id eſt, rarefactus.

Transvaſo.

Vaſa transfero, μετασκευάζομαι, ſedem muto, in alias ſedes migro, Bud. in comm. Linguæ Græcæ: συσκευάζεσθαι eſt vaſa colligere, quod Terentio converſare per Helleniſmum.

Transverſaliter in medio dividere.

Decuſſare, Columell. Zwerch, in der mitten abtheilen.

Veteraſcere in piis actionibus.

Conſeneſcere, ſeu permanere ad ſenectutem & mortem usq;. Aliud eſt ſenex, aliud vetus.

Juſtim vel juxtim antiq:

Juxtà.

Uxoratus eſt.

Uxorem duxit, ſibi adjunxit.

Videtur mihi, quod videam.

Videor videre, videor mihi videre.

Volenter. Barbar.

Conſulto, Data opera, de induſtria, ἐκ προαιρέσεως, ἐκ προνοίας, κατὰ προαίρεσιν, ἑκοντί, ultrò. Sic pro Nolenter dic; ἀκουσίως, ἄκοντι, παρὰ προαίρεσιν, contra voluntatem, Nolens, Invitus, gravatè. Pro volenter nolenter dic; Volens nolens; ἑκὼν καὶ ἄκων. Pro Scienter Volenter dic; Sciens volens ſeu εἰδὼς καὶ ἑκὼν cum Ariſtotele.

Volentissimè peccare.

Summa voluntate, summa cum voluntate, plena voluntate, peccare, ex destinata malitia peccare.

In votando primus.

Illotus hic sermo est: Tu dices Lat. Primam habens sententiam, habens prærogativam in suffragiis, seu prærogativam primæ sententiæ: Princeps Senatus, ut loquitur Florus ex Livio: qui est primæ sententiæ, ut loquitur Flavius Vopiscus in Aurel: A Græcis dicitur πρωτογνώμων: Græcis enim γνώμη est sententia; quod & patet ex 6. Ethic. Aristot.

Votum vel vocem dat mihi.

Adest pro me, suffragatur mihi, præstò est sententiæ meæ.

Voluntabile, volibile.

Pro volibile dices, Quod sub voluntatem cadit, βουλητόν, pro voluntabili, voluntati optabile: Quod quis velle potest aut debet: Quod voluntas appetit: βουλητὸν aliquando. D. Lambinus in annotat. in 3. lib. Ethic. Aristotelis periphrases hæ sunt ἐυσημοι, id est, benè significantes.

Assuescere militiam.

Assuescere militiæ.

Alimentare, vicissim parentes. Barb.

Parentibus vicem rependere in præbendis alimentis, reddere parentibus θρέπτα, officia debita, debitam gratiam pro nutricatione, θρεπτήρια, ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι προγόνοις, 1. ad Timot. cap. 5. ἀντιπελαργεῖν, hoc est, more Ciconiarũ gratiam referre parentibus eosq; piè colere & fovere, solvere eis nutricationis præmia. πέλαργος enim parẽtem ætate confectum alit, humeris gestans æquatum educit.

A tuis literis delectatus sum.

A redundat.

Tuis literis delectatus sum, ex iis voluptatem capio: Tua epistola sum exhilaratus. Delectarunt me tuæ literæ, exhilararunt me. Tuis literis sum recreatus, animo refectus. Epistola tua animum meum refecit. Delectationi mihi fuit, delectationem, mihi attulit.

Battarizat: fictum è Græco.

Impeditè loquitur. Βατταρίζει.

Consistorium: novum.

Senaculum, βουλευτήριον, locus Consilij, seu habendi Senatus, synedriũ. Templum Consi (qui consiliorum Deus) poëticum est. Sed Consistorium quis loco moveat, quod nunc pervagatissimum? A συνεδρίῳ est σύνεδρος, id est, consessor, Senator.

Dispensare propter duricordiam.

Indulgẽter concedere ob σκληροκαρδίαν, id est, ob cordis duritiem. Duricordia (è græco) Tertulliani est 5. contra Marcionem lib.

Effundare. Cæcilius antiq.

Funditus evertere.

Emotæ mentis homo.

Qui discessit à se ipse. Cic. A mente atq; à se ipso discessit. Cic.

Inficiatur pass.

Itur inficias (ut dicitur eo inficias. Sicitur Romam, eo Romam) negatur intellige verbis. Status inficialis est in quo itur inficias, id est, negantur objecta. Valla & Eras. Roterod.

In cor inducere, animum vel cor habere über das Hertz bringen.

In animum inducere & mihi imperare non possum, seu animo meo imperare non possum ut hoc faciam. Sustinere non possum

Seneca. Non ſuſtineo eum deſerere, cui dedi vitã, ich kans über mein Hertz nicht bringen/ daß ich jhn verlaſſe. Sic Quintilianus: Non ſuſtineo conſcius eſſe mihi diſſimulanti. Sic Demoſthenes etiam uſus eſt voce ὑπομένω.

Rem ante & retrò intus & in cute diligentiùs conſiderate. Recentior:

Hoc cum veſtris mentibus undiq; & penitiſſimè conſiderate, ad trutinam exquiſitiſs. expendite, penſitate, penſiculate: Gellius. Ex omni parte, non populari quadam trutina, ſed aurificis ſtatera examinate. Cicero.

Multivola mulier. Dion. Carth.

Multorum appetens.

Quod non pro Quin. Nihil tam preſſum, quod non poſſit eſſe preſſius.

Nihil tam (ſeu adeò) preſſum eſt, quin poſſit eſſe preſſius.

Omnes, non uno excepto occiſi ſunt.

Effusè fugerunt, ſed omnes, ne quidem uno excepto, occiſi ſunt, occidione occiſi ſunt. Livianum. Occidere occidione eſt omnes ad unum interficere, biß auff den letzten Mann.

Utrobiq; pro utrinq;

Aliud eſt Utrobique, aliud Utrinq; ut aliud In, aliud De. Utrinque magnæ ſunt copiæ, id eſt, ex utraq; parte. Utrobiq; adverſarios habeo, id eſt, in utraq; parte.

Aufugium apud Perottum. Aufugium quærit.

Fuga, ἀποφυγή, effugium, διαφυγή, ſuffugium. Non patet effugium, quod quærit, ſed ei præcluſum eſt; der weg iſt jhm verlauffen. Nequam quærit angulum: Proverbium de malè ſibi conſcio, quo ſcitè feſtiveque uſus eſt Zuingl 2. parte operũ ſuorum p. 474. Aliud interim eſt effugium quàm ſuffugium. Suffugium enim eſt vicinum confugio, profugio & perfugio, zuflucht/ & ſuffugij exemplum eſt, cùm imber aliquem, qui in publica via eſt, cogit ſuffugere ſub tectum. Effugium verò Elapſionis & Evaſionis ſignificationem habet, außflucht.

Dum cum indicativo pro cauſali, Cum, cum ſubjunctivo, vel pro quatenus.

Particula dum ponitur pro Quando, vel Cum addito indicativo, vel pro Eo ipſo quòd: Ne itaq; ſic loquitor; Dum autem hoc certum eſt, pro cùm autem hoc certum ſit. Animal, dum oculatum eſt, videt, pro quatenus oculatum eſt, vel dum modo oculatum ſit. Hæc autem proba ſunt; Dum aliis inſervio conſumor, id eſt, inſerviendo aliis, vel eo ipſo quod inſervio aliis, conſumor. Stulti dum vitant vitia in contraria currunt. Dum alis, foves, tueris partium ſtudia, officis veritatis luminibus. Dum te ſimile producere exiſtimas, diſſimile & prorſus non conveniens adducis. In convertendo Dominus Captivitatem Sion pro dum convertit Dominus, eſt Barbariſmus è Græco.

Lineamentum pro Lineato recentioris cujuſdam Mathematici.

Lineamenta non ſunt, quæ ex linea facta ſunt, ſed primæ lineæ alicujus operis, ὑπογραφαὶ vel πέρατα. Græcis ὑπογράφειν eſt lineamenta ducere. Sic dicuntur lineamenta faciei, oris. Transfertur etiam ad orationem hæc vox. Cicero in Orator. de Catone; Intelliges, nihil ejus lineamentis eorumq; pigmentis, quæ non dum inventa erant, florem & colorem defuiſſe. Hic igitur

pro adumbratione seu prima informatione vox lineam: ponitur.

Creatus est in artium magistrum. Idiotismus Peregrinus.

Creatus est & renunciatus artium magister.

Dicat quid velit adversarius. Indoct.

Quidcunq; dicat, quidlibet dicat, quicquid tandem dixerit, sic quocunq; (vel quoquo modo) ea res huic quidem cecidit Cic. **es sey jhme auch die sache gerahten oder gefallen/ wie sie gewolt.** Idem, quomodocunq; (vel quoquo modo) nunc se res habet, **es stehe nun umb die sache wie es wölle** (hic ne dicas habeat) quicunq; is est, **er sey wer er sey** (hic non dicendum, sit.)

Quid quæso absurdi & non convenientiæ hinc existere potest?

Quod quæso absurdum & non-conveniens hinc existere potest? Sic ad hanc locutionem recentioris cujusdam autoris, quantumlibet magni, Siquid eximij & excellentis sibi tribuit, appono notam. Dicitur enim rectè; si quid excellens, vel præstabile.

Navis venatoria, **ein Jageschiff.**

Navis cursoria, quasi alata.

Prætermissorum in Græco Alphabeto supplementum.

Ἄγεσθαι.

Ἄγεσθαι primum & quidem longè frequentissime est duci, moveri, impelli sine coactione. Sic Martyr. aliquis Christi non repugnans etiam ἄγεται, i. e. ducitur ad supplicium. Deinde est Rapi: ut cum fur ἄγεται ad supplicium, ad crucem. Sic Pausanias dicit ἄγεσθαι τὴν ἐπὶ θανάτῳ rapi ad mortem. Non igitur sequitur. Quotquot ἄγονται Spiritu Dei, filij Dei sunt, ergo spiritus sancti arbitrio raptantor. Ἄγεσθαι enim non significat ibi præcipitem ferri, invitum & obtorto collo rapi, sed moveri, incitari, duci (sicut pædagogus significat ductorem & monitorem pueri, non raptatorem.) Nam renati acti, non coacti à spiritu Dei, agunt, ac eorum est συνεργία. Nō igitur illud ἄγονται est detorquendum ad violentam impressionem, vel raptus Enthusiasticos. Vid. colloquium Vinariense Illyrici & Strigelij.

Ἀνθρωποπάθεια.

In Physicis & Politicis ἀνθρωποπάθεια est affectus humanus in hominem cadens, vel hominis proprius, vel humanitatis affectio. Sic ἀνθρωποπαθῶς γενέσθαι est ex affectu humano fieri. Ex ἀνθρωποπαθείας est ex humanitatis indulgētia: cujus significationis exēpla affert in comm. l. g. Budæ⁹ Ἀνθρωποπαθεῖν est humano more affici (quod in Deum non cadit) vel aliquid humani seu humanum quippiam pati. Theologiæ Doctoribus ἀνθρωποπάθεια est cùm Deo vel angelo tribuūtur membra actiones, πάθη & affectus humani: ut Deo desiderium, pœnitentia: angelo lingua, quatenus non habet adoptatum sibi corpus κατ' οἰκονομίαν. Itaq; Rhetores illam Tropis subjicere solent. Ita autem Anthropopathea est vel ex toto vel ex parte. Ad Romanos 14. Mihi flectetur omne genu & omnis lingua confitebitur Deo. H[illegible] anthropopathea est ex parte. Satan enim propriè genua flectere n[illegible] & sententia est: Omnis creat[illegible] γόνυ me prò Domino suo agn[illegible] mihi factorum suorum rationem [illegible] ponet Joh. P. Ad Rom. 8. Chr[illegible]

ad dexteram Dei, id est, in summa gloria & majestate patri συνάρχει. Potest & Anthropopathea in Rhetoricis dici, cùm rebus inanimis animos & actum quendam damus, ut cùm dicimus mare iratum, parietes gestiunt: Quæ aliàs hyperbolica metaphora dicitur.

Ἀντιπροσώπωσις.

Ἀντιπροσώπωσις Oratoribus est, cùm persona pro persona ponitur: ut cùm me pono pro alio, invidiæ declinandæ causâ: quæ est insinuatio quædam Ethica.

Ἀντωμοσία.

In Republica Græca ἀντωμοσία, Gulielmo Budæo elegantiss. autore & teste satis locuplete, est. Juramentū τοῦ φεύγοντος (rei) de calumnia: sicut Διωμοσία est ὅρκος τοῦ διώκοντος (accusatoris) in commentario ling. græc. pag. 160.

In Apologia Socratis apud Platonem est Libellus accusationis mutuo jurejurando sancitus. Locus hic est. ὥσπερ ὧν κατηγόρων τὴν ἀντωμοσίαν δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν, Σωκράτης &c. τοιαύτη τίς ἐστι, id est: Nam illorum velut accusatorum libellus accusationis, mutuo jurejurando utrinq; sancitus, perlegendus est, *Socrates præter jus & æquum curiosius investigat ea. quæ sub terra sunt & in cœlo & sermonem non bonum dicendo efficit bonum, & alios etiam hoc docet.* Hic nimirum accusationis libellus est (Græc. ἀντωμοσία.) Interprete Johanne Serrano. Ἀντὶ igitur hic vicissitudinem seu mutuum significat. Voces sunt a διόμνυσθαι & ἀντόμνυσθαι, hoc est, tale, (quale dixi, τοῦτ' ἐστι calumniæ) juramentum præstare. Ἀπωμοσία & ἐξωμοσία est ejuratio, id est, negatio jurisjurandi παντελῶς.

Ἀπελπίζω.

Ἀπελπίζειν. 1. est spem abjicere, regitque genitivum vel accusativum, ut τινὸς ἀπελπίζω, de his spem abjicio, despero. Sic Plutarchus ἀπελπίζει νοσοῦντα desperat de ægro. 2. ad desperationem aliquem adduco, quod annotavit Joachim. Camerarius in 6. cap. Lucæ. 3. Exinde spero, ex re aliqua spero Lucæ 6. μηδὲν ἀπελπίζοντες, id est, μηδὲν ἐπὶ τοῦ δανείσματος sperantes, hoc est, mutuum date *vel nihil sperantes* vos de pecunia data recepturos esse. Non enim, inquit Camerarius, de fœnore hic loquitur Christus, cum suprà planè dixerit peccatores, id est, homines improbos sic etiam solere pecuniam mutuam dare aliis, ut æqualia recipiant: & Judæis constet, inter ipsos fœnoris quæstum fuisse prohibitum: *Vel nihil sperantes*, id est, δανείζεται etiā iis, à quibus mutuum beneficium non speramus: date mutuum etiam malis & ingratis, sicut Deus benefacit etiam improbis & ingratis hominibus.

Διαλογισμός.

Διαλογισμὸς media vox est (ut valetudo) Significat modò bonam, modò malam cogitationem In malam partem accipiuntur Διαλογισμοὶ pro pravis cogitationibus ad Philippens. cap. 2. Est autem Διαλογισμὸς vel Internus vel Externus. Internus, ἡ ἐν τῇ ψυχῇ. seu intestina sermocinatio. Externus, ὁμιλία, confabulatio.

Δέχεσθαι.

Nativa significatio hujus verbi est Capere, χωρεῖν, suscipere, recipere in se, recipere ad se, accipere & occupare aliquid accipiēdo: quod cùm fit, id quod occupat δέχεσθαι, id est capi (χωρεῖσθαι) etiam ab eo quod occupat & quo excipitur oportet, ut cum dicitur Δέχεται τὰ ἀγγεῖα posse δέξασθαι, vascula inania posse capere aliquid, ut repleantur

tur, atq; occupentur. Ita venarum vasa in corpore δεξαμένας vocavit Physicus Democritus, quòd sanguinem capiant & vehendum suscipiant eoq; occupentur, & Suidas δεξαμένην θείαν interpretatur sacram mensam quæ res sacras capit, hoc est, excipit, recipit, & piscinæ, canales tubi ὑδάτων δοχεῖα (id est, aquarum receptacula) Græco sunt: qui & dicit χώρα ού με ἐδέξατο, & δέχεσθαι τῇ χώρᾳ, τοῦτ᾽ ἐστιν, recipere regione seu in regioné. Sic Gregorius Nazianzenus (cui propter excellentiam inter Doctores Ecclesiæ & rerum divinarum scientiam eximiam cognomentum Theologi fecit Græca Ecclesia) Δεῖ γὰρ αὐτὸν ὑπ᾽ οὐρανοῦ δεχθῆναι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως: i. e. oportet enim ipsum cœlo recipi (i.e. cœlestem habitationem occupare in hanc ascendendo & inferendo suam carnem) usq; ad tempora restitutionis omnium (tunc enim cœlo rursus efferet, id quod intulit) Etsi enim recitet hic Nazianz. ἀντιπάτερ Arianorum: tamen versio hæc passiva non est eorum sed tantùm objectio. Cœlum igitur, id est, cœlestis habitatio est Christi Regis δεξάμενον seu δοχεῖον, & ὑπ᾽ οὐρανοῦ δεχθῆναι Christum non significat eum εἰς οὐρανὸν ὡς τὸ δεσμωτήριον ἀποτεθέντα, id est, carcere detineri districtum & alligatum in cœlo, sed eum cœlesti regia recipi receptumvé esse cùm in cœlum e terris ascenderit (locali facta μεταβάσει) & inde sit in terras reversurus. Sic cùm dicimus, multos capi una domo, non significamus eos esse captivos & conclusos, quæ perversissima interpretatio est, sed suscipi, ut cum Ovidius dicit, Terra feras cepit, volucres agitabilis aër, id est, terra feris cessit seu data est, ut ipsarũ locus sit in quo commorentur. Suntq; prorsus idem Domus non potest eos capere & Domo capi non possunt. Ac utraq; phrasis est Ciceron.

Deinde Δέξασθαι accipitur pro λαβεῖν, ut πίστιν δέξασθαι fidem accipere, quod & dicitur λαμβάνειν δεξιὰν accipere dexteram. Sic loquitur Xenophon & Herodoto δεξάμενος est ὁ λαβὼν. λαβεῖν autem fit. 1. corpore ut manu, ore, aure. 2. animo. Sic οὐ δύναμαι δέξασθαι ἢ χωρεῖν νῷ, non possum capere, percipere, animo complecti. 3. Δέξασθαι est malle. 4. est expetere, Plato in Hipp. Majore: Δέξαιο δ᾽ ἂν πότερον, id est, utrū malles. In Apologia ἐπὶ πόσῳ δ᾽ ἄν τις δέξαιτ᾽ ἐξετάσαι, τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα πολλὴν στρατιάν. Quantò potiùs quibet maluerit illum explorare qui copiosum exercitũ in Trojam adduxit.

Porro de verbo Δέχομαι accipe hæc pronunciata. Primum.

Verbum Δέχομαι significat ἐνεργητικῶς, sicut commune jam prolatum παθητικῶς, sicut commune interdum verbum aliquod sub voce activa habet significationem passivam. Secundum.

Verba δέχομαι, θεῶμαι, λυτροῦμαι, ... Grammaticis per omnia tempora significant ἐνεργητικῶς, præterquam in ἀορίστοις seu indefinitis ἐδέχθην, ... λυτρωθῆναι, ἐῤῥύσθαι. Ita igitur in mediis ... multò magis activè significant. Elromus Rudigerus, vir Græcarum literarum insigniter doctus, hæc olim annotavit. Tertium:

Mutatio versionis activæ in passivam non facit ex verbo ἐνεργητικῷ ...

Horum omnium Exempla sunt. δέξασθαι τόπον, δεχθῆναι τόπῳ, ut quæ paria sint. Sic χωρεῖν τόπον, & χωρεῖσθαι τόπῳ, capere locum, & capi loco. R... cœli eum excipit, & regione c... excipitur. Vas capit vinum & ... vase capitur. Præteritum ... Aoristus secundus ἕλων, unde ... participiis, ἑλωκώς, & ... ab ...

sub activa voce passivam hab... ficationem, ut ἀλίσκομαι, capi... re, pro ὑπ᾽ ἐχθροῦ καταχθῆναι ... modo etiam Græci loquuntur ... sensu. Τέρπομαι est oblector, ... Poëtæ hoc, τέρπετο θυμῷ, (ob... animo seu secundum animu... tinus interpres rectè reddid... sensu prorsus eodem, Animi... tur. Falsum igitur est, quòd ... scribere ausus est, Verbum ... nunquam exponendum e... & concludendum, esse exp... verborum Act. 3. ὃν δεῖ οὐρ... ανὸν, quem oportet cœlum ... hæc, Quem oportet cœlo ... sussiam esse & ἀγραμματ... censor barbarè loquitur.

Κατέχειν ut & κτᾶσθαι, aliud e... χεσθαι. Est enim Tenere ... ἔχειν, tenet, possidet imp... gnum. Sic Christus ten... patris sui. Sic πόλιν κτᾶσθαι ... tenere seu possidere: ut ... urbem occupat.

Ἐλαφρὸς, ἐλαφρῶς.

Ἐλαφρὸς est formalis, qui est à ... habet formam. ... nitio ... id est, c... ma, quæ opponitur. Mat... positæ, id est, constanti e... forma simul. Exempli ... nus effervescentia circa c... tio Materialis Iræ. Est i... piditas, est formalis ... fervor in præcordiis ... impetum, est composit... forma (...) hoc ... hendit materiam cum ... tiones autem ... ... comment. græcæ ling... Ἐλαφρὸς Quòd acceptum ... maticis & Philologi...

ſub activa voce paſſivam habet ſignificationem, ut ἁλοὺς ἔρωτι, captus amore, pro ὑπ' ἔρωτος κατεχόμενος, quomodo etiam Græci loquuntur eodem ſenſu. Τέρπομαι eſt oblector, & tamen Poëtæ hoc, τέρπεται φρένα, (oblectatur animo ſeu ſecundum animum) latinus interpres rectè reddidit activè ſenſu prorſus eodem, Animum oblectat. Falſum igitur eſt, quòd quidam ſcribere auſus eſt, Verbum δέχεσθαι nunquam exponendum eſſe paſſivè, & concludendum, eſſe expoſitionem verborum Act. 3. ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι. quem oportet cœlum capere, per hæc, Quem oportet cœlo recipi, inſulſam eſſe & ἀγραμματικόν, ut hic cenſor barbarè loquitur.

Κατέχειν ut & κτᾶσθαι, aliud eſt quam Δέχεσθαι. Eſt enim Tenere, ut κατέχει ἀρχήν, tenet, poſſidet imperium & regnum. Sic Chriſtus tenet regnum patris ſui. Sic πόλιν κτᾶσθαι eſt urbem tenere ſeu poſſidere: ut cum hoſtis urbem occupat.

Εἰδικὸς, εἰδικῶς.

Εἰδικὸς eſt formalis, qui eſt à forma, qui habet formam. εἰδικὸς ὁρισμὸς eſt definitio ἀπὸ τοῦ εἴδους, id eſt, conſtans forma, quæ opponitur. Materiali & cõpoſitæ, id eſt, conſtanti ex materia & forma ſimul. Exempli cauſa, Sanguinis efferveſcentia circa cor, eſt definitio Materialis Iræ. Eſt ulciſcendi cupiditas, eſt formalis ὅρος: Sanguinis fervor in præcordiis ob ulciſcendi impetum, eſt compoſiti ex materia & forma (ὁ ἐκ τούτων) hoc eſt, comprehendit materiam cum forma. Definitiones autem εἰδικαὶ ſunt principia πίστεων ſeu ἀποδείξεων. Vide Budæum in comment. græcæ linguæ pag. 705.

Εἰδικῶς Quòd acceptum dicitur à Grammaticis & Philologis, cùm ſpeciale generali ſubjicitur: Ut, Quòd pater convaluit, gaudeo.

Ενέργεια.

Sicut differunt ἐνέργεια & ἔργον (1. Ethicorum Ariſtoteles. Alii fines ſunt ἐνέργειαι, alii præter eas ἔργα τινά.) Sicut differunt opera & opus: ſic ἐνέργεια & ἐνέργημα. Propriè ἐνέργεια eſt operatio (Lambino muneris functio, functio operis) ſic ἐνεργεῖν κατ' ἀρετὴν ex virtute operari, & virtutis munere fungi. Ἔργον verò eſt ipſum opus ex actione proveniens quod etiam actione deſinente perdurat. & opus aliquod efficere dicimus, non operam aut operationem. Per metonymiam tamen itaque impropriè ἔργον ſumitur pro operatione cujuſque facultatis: 7. capite: ἔστιν ἂν ἔργον ἀνθρώπου ψυχῆς ἐνέργεια κατὰ λόγον, id eſt opus igitur hoc hominis erit functio muneris animi, rationi conſentanea interprete Lambino. Sic aliud eſt τμῆσις, id eſt ipſa ſectio: aliud τμῆμα, id eſt ſegmentum. Ad ſummam ἐνέργεια differt ab Euergemate ut motus à re motu facta ut actio ab eo, quod vi actionis exiſtit ſeu extat: ut id, quod eſt ἐν τῷ γίνεσθαι ab eo quod eſt ἐν τῷ γενέσθαι. Per Metalepſim tamen interdum alteram pro altero ponitur ut cum ἐνέργεια θεανδρική patribus eſt ἐνέργημα θεανδρικόν, hoc eſt effectum Chriſti, tum qua Deus tum qua homo: quod alias dicitur Apoteleſma, opus redemptionis. Sed ἄκυρον & populare nõ poteſt præjudicare κυρίῳ & accurato. Sic propriè aliud eſt ὁμοίωσις, aliud ὁμοίωμα, licet ſæpè ὁμοίωμα ponatur pro ὁμοίωσις, vicinum pro vicino: 1. ad Corinth. capite 12. verſ. 6. dicitur: diſtinctiones ſunt ἐνεργημάτων: latina verſio ibi habet operationũ: ſententia autem eſt: Diſtinctiones ſunt operum miraculoſorum,

ſorum, in quibus potentia Dei eluceſt: ubi dicuntur opera illa ἐνεργήματα δυνάμεων. Ibi latina verſio habet operationes virtutum.

ἐνέργεια & ἐνέργημα antecedit δύναμις activa, cui ab Ariſtotele oppoſita eſt δύναμις paſſiva. Utilis autem hæc eſt diſtinctio in doctrina theologica de κοινωνίᾳ & officio mediatorio inter ἐνέργειαν & ἐνέργημα: duæ enim ἐνέργειαι duarum naturarum Chriſti diſtinctæ, licet non ſint diviſæ, concurrunt ad unum ἐνέργημα ſeu effectum perſonale: ut ex actionibus Verbi divini & carnis exiſtit ἐνέργημα nempe nova vita Lazari, ac falſum eſt lexicographos ἐνέργημα & ἐνέργειαν habere pro ſynonymis ideoque vanam & elumbem planè eſſe diſtinctionem ἐνεργειῶν & ἐνεργημάτων, quæ verba ſunt adverſarii: cui reſpondetur, oleum & operam philologiæ noſtræ perire, ſi proprietatis nominum obſervatio vana eſt, etſi interdum unum pro altero impropriè poſitum reperiatur; itaque diſtinctionem hanc maledico dente non fuiſſe carpendam. Mori pro mundi vita eſt ἐνέργεια ſingularis Chriſti ſecundum humanam naturam, non etiam ſecundum divinam, quia ſola caro mori poteſt non Deitas ut quæ ſit naturâ immortalis. At mundi vita ſeu mundum vivificare Chriſti ἐνέργημα eſt totius.

Κακέμφατον.

Κακέμφατον 1. eſt. Compoſitio auribus injucunda, ut, cum nos cum Muſis oblectemus. Et: Numerum cum navibus æquant. 2. κακέμφατα ſunt, Verba obſcœna (qualia ſint Cynicorum) quæ vergunt ad obſcœnæ rei ſignificationē. Hæc verecundia & hominis caſtū os vitat. Vide Epiſt. famil. Cic. lib. 9. epiſtolam Amo verecundiam. Exemplorum abunde eſt in Priapeis. Decenter teguntur periphraſi, ut; Qua parte viri ſumus: Nexa ſolvere vittam &c.

Eodem ſenſu etiam dicitur κακόφατον.

Litera ξ.

ξανθός.

ξανθὸς eſt flavus. Splendidum (λαμπρὸν) rubro & albo miſtum ξανθὸν, id eſt, flavum eſt: Plato in Timæo. Hoc eſt quòd ait Scaliger ex Platone ex luce & humore & candore flavum creari exerc. 325. ſ. 2. ξανθὴ χολὴ bilis flava Ariſtotel. λαμπρὰ-χολὴ ſplendida bilis poeticum etiam.

ξενηλασία.

ξενηλασία alienorum ex urbe ejectio eſt in Politicis (à ξενηλατῶ, id eſt, alienos ejicio vel abigo) Eſtq; duplex. 1. ejectio alienorum hominum ſeu peregrinorum: De qua 12. de legibus Plato. 2. ejectio περιττῶν τεχνῶν, id eſt, non neceſſariarum ſeu ſupervacanearum artium, quam etiam Politia Platonica vult. De eadē Plutarchus in Lycurgo.

ξενικὸς βίος pro θεωρητικῷ & πρακτικῷ.

Ariſtoteles in Politicis vitam Philoſophorum eorum, qui ita verſantur in contemplatione & cognitione rerū, ut prorſus nihil rei ipſis ſit cum πολιτείᾳ ſeu republicā, vocat ξενικὴν (peregrinam) qualis eſt hoſpitis diverſantis.

ξηραμπέλινος.

In colore illo, quem græci dicunt χρῶμα ξηραμπέλινον, diſſentiunt etiam ... mihi ſunt idonei autores. Al... ſubjiciunt ῥόδινον, id eſt, roſeo, ... ger Xerampelinum, inquit, ... vocant roſam ſiccam, cujus ...

in autumnalibus vitis frondibus. Simillimus ita est arefactis vitibus ξηρὰ arida seu sicca est: ἄμπελος vitis est. Alijs Xerampelinii color est, quem Plinius Pulliginium id est pullum vel Gellius Atrorem id est atrum colorem vocat. Priorib' magis hic faveo.

ξιφίας.

In Meteorologia Xiphias est cometa ξιφοειδὴς, id est, figura gladij vel perticæ, ensiformis. Aliàs ξιφηφόρος, ensifer. Differt ab Acontia. Ἀκοντίας est qui similis jaculo longiùs procurrit tenui appendice. ξιφίας verò brevior: & juxta corpus latior paulatim in mucronem terminatur. In Zoographia est Piscis quidam marinus: à quasi telo seu gladio, qui a rostro prominet.

ξυστός.

Xystus est porticus destinatus athletarum exercitiis hybernis. Xystum est subdialis ambulatio, id est, ambulacrum sub dio, amœnum, ordinatum. Ambulationes tales dicuntur etiam παραδρομίδες.

πλουταρχία.

Proba vox est, qua usus est Plutarchus, etiamsi non inveniatur in Græco Lexico communi. Est autem πλουταρχία in Politica ὀλιγαρχία quædam quæ umbra est ἀριστοκρατείας, id est, status optimatum. Scalig. lib. 3. poetic. Sic dicta quòd in ea regant divites. Hic ἄριστοι censentur ex censu. Est igitur species πολυαρχίας, id est, multorum principatus: quæ species est πολιτείας. Politia enim est θέσις καὶ τάξις πόλεως, forma & status civitatis (pro quo etiam interdum πόλις seu civitas dicitur.) Ejusque species ἀρχονόμους duæ sunt, Monarchia & Polyarchia. Scalig. lib. 3. poëtices pag. 425.

Σκότος.

Σκότος & σκοτία, (caligo) sicut latinum Tenebræ interdum pro obscuro & morte ponitur: sicut φῶς lux pro illustri & claro καθ' ὑπεροχήν. Homerus σκότος τ' ὄσσε κάλυψαι, id est, θάνατος. Sic Gregorius Berlmannus.

Nam mater mea, Fabrici, illa mater.
Mater illa animi una lux miselli,
Non est lux modò, sed mera tenebræ.

id est, mortua est. Apostolus Paulus σκότος dicit pro ἐσκοτισμένοις, (obtenebratis) quibus opponuntur φωτισμένοι (illuminati) τὸ φῶς ἐν σκοτίᾳ φαίνει, 1. Joh. 1. lux in Caligine lucet. Chrysostomus hic σκοτίαν interpretatur & naturam egentem lucis & mortem & errores.

Ταπείνωσις.

Ταπείνωσις. 1. est extenuatio contemtus humilitas, humilis sors, conditioque Vilitas demissio seu dejectio quæ fit per afflictioné seu miseriã aut conditionis infirmitatem. Conditionis humilitas seu parvitas. Lucæ 1. Exaltavit ταπεινοὺς, id est, humiles cõtemptos, depressos ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Respexit ad humilitaté ancillæ suæ. Hic non intelligitur Virtus. Sententia enim est, Respexit ad me neglectam coram mundi fama obscuram opibus tenuem (Neglecta à mundo, Electa à Deo.)

In oratoria est elevatio seu extenuatio verbi vel rei opposita ὑπερβολῇ ἢ αὐξήσει. Aliàs μείωσις, id est, diminutio Verbi, ut erratum pro scelere, perstrinxit pro percussit vel vulneravit. Huc pertinet cum Virgilius dicit semivirũ comitatũ. Catullus percacatas chartas, Cicero. Hominicidiũ. Rei ut moneta est, tàm bona quam plumbea pro vobis est. Adeò fortis miles est Thraso ut strepitum filiorum & umbrã suam metuat. Aliud a ταπεινόω est ταπεινο-

φροσύνη: accipitur enim hæc vox, in bonam & malam partem: Cùm in bonam, est modestia quædam submissioque animi & virtus quidem ἠθική. Sic ταπεινοφρων dicitur, qui modesto est animo minimeq; elato qui modicè de sese sentit, nihil sibi præter meritum arrogans nec ostentans se magnificè: qui submissiùs se gerit Cic. Cùm in malam, est humilis abjectusq; anim°. Sic ταπεινόφρων est, qui humilis de missi abjecti est animi ingenijve. In prima significatione accipitur à Paulo ad Philip. 2. & 1. Petr. 5. Itaque ibi ἡ ταπεινοφροσύνη rectè versum demissio animi, submissio animi, & in secunda à Paulo ad Colos. 2. ubi vers. Modestia (Scholastici dicunt Animi humilitas) At Modestia non usurpatur nisi in laudem. Eras. Roterodam. in Medardo.

Ὑγιάζειν. CURARE, SANARE, ἰᾶσθαι.

Ὑγιάζειν, quo utitur Arist. 3. Ethic. cap. 5. est sanare, sanum facere, Perionius vertit curare. Repræhendit Lambinus, quòd diversa horum verborum vis sit, ac differant ut antecedens & consequens, ut destinatum & finis. Qui enim sanat curavit, id est, remedia adhibuit, & curant omnes, ut sanent. Multi etiam curant, id est, curationem & medicinam adhibét, (quod græcis est ἰατρεύειν) qui non sanant. Ego soleo dicere sanare est curare efficaciter. Atq; hæc mea sententia est. Curo latiùs patet quàm Sano: & primo significat actionem quæ sanationem antecedit seu ad eam destinata est, id est, medicinam facio, exerceo. Secundo idem est quod sano. Exemplis hoc ostendo. Theod. Zuinger. in Eth. Aristotelis. Methodus Elegantium Medicorum curativa hæc est: Nō prius docti medici ad oculorum cu-

rationem accedunt quàm universum corpus & Venæ sectione & pharmaco evacuarint pro ut morbi natura corporisq; constitutio efflagitare videbitur. Hæc pertinent ad primam significationem. Augustinus in sermone de tempore. Christus, ut medicus, unde vulnera cordium curaret, in corpore cicatrices ferebat. Hic curare sanare est: sicut in alio sermone idem August. dicit: Voluit Christus quibusdam dubitantibus exhibere in illa carne cicatrices vulnerum, ut *sanaret vulnus* incredulitatis. Pro hoc antea dixit curaret. Cicero. Mulier exclamat se ab eo nullo modo curari velle quo curante omnes suos perdidisset. Hic curare est medicamina adhibere. Idem curationes hujus medici non probo. Hic curatio non est sanatio sed medicinæ factio seu adhibitio seu exercitio. Idem intelligo me errare, qui cum capiti mederi debeam reduviam curem. Idem. Corpora curari possunt, animorum nulla medicina est. Hic & adhibitio remedii, & sanatio intelligitur. Idem. Multi medici in aliis scientiam profitentur, ipsi se curare non possunt. Hic curare est salutaria remedia adhibere & sanare.

ἰᾶσθαι sanare est, θεραπεύειν curare, id est, pharmacis mederi. Interdum alterū pro altero ponitur. In Act. Apost. c. 5. Omnes ἐθεραπεύοντο, curabantur, id est ἰῶντο, sanabantur. Metonym. efficientis pro effecto κατὰ χρῆσιν.

Ὑγιεινόν.

ὑγιεινόν. 1. est salubre, quod est causa conservans sanitatis, quod [illegible] nimantis conveni nempe [illegible] gradu & téperatura, ut ægris [illegible] sunt salubria, ita ὑγιεινὰ [illegible] citur Diæta, i. e. victus rat [illegible]

ficat ὑγιὲς, id est, sanum, ut corpus benè constitutum, σῶμα εὖ διακείμενον.
3. Ποιητικὸν ὑγιείας, ἰατικὸν ὑγιαστικὸν, habens vim sanandi, ἄκεσον restituens sanitatem, ut medicamentum.
4. Indicium seu signum sanitatis, ut pulsus sedatus, bonus color. Arist. 3. Ethic. cap. 6. utitur in prima significatione, corporibus benè constitutis salubria sunt ea quæ revera talia sunt: σώμασιν μὲν εὖ διακειμένοις ὑγιεινά ἐστι τὰ κατ' ἀλήθειαν τοιαῦτα ὄντα. Differunt ab eo εὐθεράπευτον & ἰατὸν, id est, quod curationem recipere potest, vulgò curabile.

ὑγιεινῶς βαδίζειν 5. Ethicorum Nicom. cap. 1 dicit. Aristoteles pro valenter ambulare & ex consequenti benevalere. Lambin.

ὑπαλλαγή.

Hypallage (ab ὑπαλλάττω, quod penè idem est cum ἀνταλλάττω) 1. est figura locutionis qua oratio in versa vice (inversè, præposterè) profertur. Ejus species est alternata casuū mutatio, qua simul naturalis rerum ordo invertitur. Aliter dicitur ἐναλλαγὴ, μεταλλαγὴ, ἀνταλλαγὴ, ἐνηλλαγμένως enim est ὑπηλλαγμένως, id est inverso ordine Melanchthon retulit ad figuras Rhetoricas & quidem ascripsit primo earum ordini. ego ferè enunciationem impropriam logicam vel ἄλλοιον λόγον facio. Cicero. Non vidimus in urbe gladium vagina vacuum, pro vaginam vacuam gladio. Vina sunt onerata cadis, pro cadi sunt onerati vino. Hic quod subjecti est, attribuitur adjuncto. Per flavit fistula buccas inquit Poëta pro buccæ perflarunt fistulam: hic quod agentis est attribuitur patienti. Matthæi 8. dicitur purgata est ejus lepra; pro purgatus est ille à lepra. Hinc Syntaxis ὑπαλλακτικὴ (alternativa) dicitur 2. Hypallage est inversio constructionis sine mutatione ordinis & naturæ rerum ut 2, Pet, 1. ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, pro καλῶς ποιεῖτε ᾧ προσέχοντες, id est rectè facitis quod attenditis sermoni illi Actorum 3. ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι, id est δεῖ ἵνα ὁ οὐρανὸς δέξηται αὐτὸν: oportet ut cœlum capiat ipsum (Christum.) Hic inversio constructionis est in pronomine relativo. Differt autem Syntaxis Hypallactica à Reciproca. Hypallactica ἀνώμαλος & Poetis familiarior est ut dare classibus austros, p classes austris. Reciproca seu ἡ ἰσαλλαγὴ est magis oratoria & æqualior ut induere pedem calceo, induere pedi calceum. Admovere os poculo, admovere poculum ori, Spargere humum foliis, spargere folia humi, non procul abest mors ab illo, non procul abest à morte. Hospites capit domus & domo capiuntur hospites. Nos aliquando capiemur cœlo & cœlum nos aliquando capiet. Nihil tamen vetat quò minus tales constructiones Hypallacticas dicas; sanctis debetur cœlum, & cœlo debentur sancti. Præterea Hypallagen Cicero Cœlius Secundus & Johannes Sturmius (in de universa ratione elocutionis) accipiunt pro immutatione verbi seu Enallage tali, qualis est metonymia, ut cum ponitur abstractum pro concreto, res pro persona, autor pro opere, nomen pro re ipsa ut claritas, lux; vel lumen pro clarissimo illustrive viro: prætorium pro prætorianis, ministerium pro ministris, viscerà pro liberis intra viscera gestatis Paulus ad Philemonem περιτομὴ pro circumcisis, ἀκροβυστία pro recisis. Idem Paulus cum inquit Deum fuisse in Christo reconciliantem sibi mundum, vel fuisse Deum, qui sibi reconciliavit mundum in Christo, κόσμον

μον seu mundum dixit καθ' ὑπαλλαγὴν ὄντας ἐν κόσμῳ, i. e. eos qui in hoc mundo-functi jam sunt, qui in mundo credunt Evangelio. Joachimus Camerarius in notatione figurarum orationis & mutatione elocutionis in Apostolicis scriptis. Talis Hypallage etiam est μετάληψις ut pallida mors pro faciens pallidos. Ad hæc est Hypallage valdè usitata poëtis, talis μεταγωγή, qua 1. detrahuntur personis Epitheta & attribuuntur rebus 2. permutantur Epitheta ut ea, quæ sunt personarum, tribuantur personarum affectibus 3. aut accommodantur locis & temporibus exemplum 1. Virg. Heu fuge crudeles terras fuge littus avarum, id est crudelis & avari regis ditionem ac hospitium. Exemplum 2. Virg. 1. Æneidos Odium crudele tyranni, id est crudelis tyranni. Exemplum 3. idem 6. Ibant obscuri sola sub nocte per umbras, id est soli ibant sub obscura nocte & 7. Udæ vocis iter tenuemque inclusit sanguine vitam, id est Udum vocis iter vide Georg. Fabr. de re poëtica lib. 6. Hypallage αὐξητικὴ (augés) est σκότος pro ἐσκοτισμένος tenebris involutus apud Apostolum. Sic: mihi quidem tenebræ sunt ista, i. e. obscura. Cicero: Metonymiæ hoc exemplum hyperbolicæ.

Jam est Hypallage vel Enallage cum diminutio substantivi datur adjectivo ut sunt tres qui nullo discrimine vera fatentur ebrius & stolidus nesciolusque puer, id est nescius puerulus. Ethica Hypallage orationis festiva est, ut si videns pusillum cum longo gladio dicas quis illum alligavit gladio? non fatua, ut hæc Herr Kappune / als hier schicket euch mein Herr ein par Probeste / pro Domine præposite Dominus meus mittit tibi duos capones. Absona inepta absurda, παρηλλαγμένα διανοίας ὑπαλλαγή. ὑπάλλαγμα Politicis est commutatio vicem alterius præbens seu subsidiaria: res succedanea. Aristoteles 5. Ethic. οἷον δ' ὑπάλλαγμα τῆς χρείας τὸ νόμισμα γέγονε κατὰ συνθήκην, id est nummus etenim est velut pro indigentia succedaneus, hominum instituto & civili consensu: quia succedit loco rei, qua nobis opus est. In syllogismis sæpe est hypallage seu permutatio casuum Synonymorū & Paronymorum (ut sanitatis & salubris) quæ & μετάληψις dicitur, id est traductio à Peripateticis.

ὑπάλληλα.

ὑπάλληλα & ἐπάλληλα sunt opposita: hæc enim sunt alia aliis superposita sine interstitio seu intercapedine: Illa vero quorum alterum sub altero ponitur: sic accepit Porphyrius in Isagoge. Sic Ammonius, τὸ σῶμα ὑπάλληλόν ἐστι τῇ οὐσίᾳ. Hypallela autem non sunt heterogenea, id est genere diversa sed ὁμογενῆ. Itaque substantia & corpus sunt ὁμογενῆ.

ὕπατρος.

ὕπατρος est qui summo est ὑποδεέστερος (ferè idem quod ὕπαρχος) τὰ δευτερεῖα ἔχων qui consistunt in secundis. Platoni in Dialogo Amatores est qui summo artifice est inferior. Cui opponitur ἄκρος, id est ὁ ἔχων τὰ πρωτεῖα, habens primas, ferens partes summas, id est primas, vel ὁ ἔχων τὰ ἄκρα, obtinens suarum rerum summam. Singuli in suis artibus artifices (δημιουργοὶ) sunt ἄκροι, id est summam suarum rerum obtinent. Philosophus verò ὕπατρος est, id est hac ratione secundus est, id est cujusdam dignitatis obtinet statum, seu omnium artium secundas reportat, licet interim omnium artium generales actiones intelligat: Cetero-

quin proprium & peculiare
phiæ ut ἀρχιτεκτονικῆς opus e
nimirum Philosophus est ἀρ
summum gradum obtinet
tradere & vitæ privatæ fam
& reipublicæ rectè institu
moderandæ, non in μεταφ
tum esse.

ὑδροποτεῖν.

ὑδροποτεῖν esse aquam bibere
sed est & idem quod fasti
abstinere à temeto : quo
ὑδροποτεῖν nonnunquam
In posteriore significat

quin proprium & peculiare Philosophiæ ut ἀρχιτεκτονικῆς opus est, in quo nimirum Philosophus est ἄκρος, id est summum gradum obtinet præcepta tradere & vitæ privatæ familiarisque & reipublicæ rectè instituendæ ac moderandæ, non in μετεωρολογίαις totum esse.

ὑδροποτεῖν.

ὑδροποτεῖν esse aquam bibere notum est sed est & idem quod fastidire vinum, abstinere à temeto: quo sensu etiam ὑδροποσία nonnunquam intelligitur. In posteriore significatione accipit Dioscorides. Utitur hac voce Apostolus in Epistola ad Timotheum ac quidam interpretes in prima, quidam in secunda significatione ibi accipiunt.

χειροκρατία.

χειροκρατία est vitiosa (seditiosa) Politia in Democratia corrupta à Dæmagogis Δημαγωγοὶ autem sunt turbulentæ plebis inescatores qui reperiuntur non tantum in Repub. sed etiam Ecclesia sancta. utitur hac voce Polybius. Vox non est à χείρ, id est manus, sed à χεῖρον, id est deterius.

FINIS.

INDEX

INDE

A.

INDEX PRIMUS.

A.

Ἀπο-

ΤΕΛΟΣ.

IN

INDE

A.

INDEX SECUNDUS.

Bene-

FINIS.

'ΑΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΑ ΕΡΡΑΤΑ.

AEquale αντιπεπονθὸς est vinculum vel fulcrum civitatis p. 23.

Proprium & subjectum ejus sunt antecategorumena 24.

Calor noster revocatur sub noctem ad interiora qualnor de causis 26.

Nomina ut rerum δηλώματα docent res. Nominibus rerum natura discriminantur. Ut animi nostri noemata id est conceptiones seu sensa sunt rerum effigies & simulacra: Ita nomina sunt simulacra & repraesentationes rerum 154.

Αντιδιῃρημένα exactius cognoscuntur 164.

Peccatum, transeunte ejus actu, in aliquo est imputatione seu reatu 160.

Unum corpus alteri non incorporatur modo penetrationis: sed corporei & incorporei penetratio fieri potest 177.

Caro sentit mediatè, non primò 4.

Quodvis τὸ ὂν suapte natura & finitione est propriè ταυτὸ καθ' ἓν 43.

Dici de aliquo requirit inesse, hoc est, convenire ei de quo dicitur

Propositionis reduplicativa vel specificativa veritas innititur veritati praejacentis. Scholastic: regula 33.

Motus est actus imperfectus corporis mobilis, quà mobile, hoc e ster est inter duos terminos, quorum unus est initium, unde motus procedit, alter finis, ad quem tendit.

Motus qui fit super duobus centris est inaequalis 115.116.

Falsum vel certe hyperbolicum est, necessitatem Deum quidē repugnare posse. 13.

Cabala est secreta hebreorum dogmatum receptio. 15.

Gnomon auget tetragonum, non alterat. 52.

Diagraphe lineis & umbris quasi nudam rem (ut artem) potius ostendit, quam coloribus. 57.

Deus muneribus non capitur aut corrumpitur. 94.

Ψευδωνυμία, id est falsa nominis vel phraseus explicatio erroris genitrix est. 89.

Animae nondū solutae duplex vita est. 68.

Quidam politici & philosophi sunt heroes 99.

Potentia φυτικὴ (id est naturalis seu vegetatrix) & attractrix in stirpibus & animantibus alimentum assumit, attrahit, retinet, conficitq;, & rejicit supervacanea. Aristot. Plat. & Plutarch. 156.

Quae cum ejusdem rei tractatione & fine conveniunt in homogeneis censentur. 152

Axioma, numerus est par vel impar, est καθ' αὐτὸ ubi docetur. At in Grammatica traditum est heterogeneum. 153.

Termini nonnulli connotativi non connotant id quod inest suo subjecto, sed quod ei infuit, vel alteri inest. 168.

Si determinatio repugnantiam tollit, ut quae fit termino alterante seu distrahente, falsa (sine determinatione) propositio evadit vera. ut corpus Christi quod in coelis est, in terris editur (non in seipso sed) in pane, ut in objecto

Aliud est Terminus analogus proportionis, aliud terminus analogus attributionis. 160

(Nomen hoc Gubernator esse analogum ex analogismo perspicitur)

Deus est omnium perfectionum mensura 137.

Finitum ab infinito infinita intercapedine distat. 138.

Sophistae in vanis & infructuosa diligentia commentis occupati sunt. 224.

Cranion est os ambiens meningas à voce κράνος, quia est cerebro quasi galea & propugnaculum) 228.

ΈΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ET MENDA TYPOGRAPHICA ET librar. cum correctione.

In Voce.

A: p.1.b.lin.30.pro, Ab à part. lege ab *α* part.

Ακρίβεια p. 6. l. 10. pro idem facit l. fidem facit p.7. l.42. l. vera ἀκρίβεια non est ficta: & hæc: *Tandem manum de tabula: quod proverbiale est*, rejice ad finem, ubi incipit Acrostichis.

ἀκυρολογία p.8. pro πίτει l. πίψει, pro κυρολογία, l. κυριολογία.

Alloeosis p.10. pro προσώπων l. προσώπων.

ἀναλεκτικὸν p. 16. pro συναγωγ. l. συναγωγικόν.

Lapicid. p.19. pro unde lapidicina l. unde lapicidina. Anatomia. p. 22. pro seu phys. l. sed physici. ἀντιπερίστασις p.26. pro σωτηρ. l. σωτηρία, i.e. salus. ἀντιπαθὲς p.24. pro ἀντιπαθὲς, l. ἀντιπαθές. ἀντίφωνα p.28. pro euoae l. euouae. ἀναλογία. p.4. lin.25. l. interdum ἀναλογικῶς: εἰδικῶς. ἀντία pag.34. pro masculum l. masculam. ἀπὸ p.34. pro σημαντ. l. σῶματ. ἀρχέτυπον pro ἐκτύπων l. ἔκτυπον. ἀσύμφωνα pro ἀσύμφωνα leg. ἀσυμφωνα vel ἀξύμφωνα. ἄποπα pro ἄδοξα l. ἄδοξα pro capitu. l. crepitu. αὐθέκαστ. p.46. pro ac se ipso l. A seipso. Diæresis p.58 pro κατ' αὐ l. καθ' αὑτό. Diaphragma, pro appellationes, l. appellationis. εἰκῆ pag.65. pro εἰκαῖα l. εἰκαία. εἱμαρμένη p.65. pro πεπηγμένων l. πεπηγμένων. ἐνύπνιον p.76. pro falcet, l. fallet. ζήτησις p.97. pro εὕρεσις l. εὕρεσις & pro distincta est ζητησ. l. Distincta est à ζητήσει. πρᾶξις quippe est exterior: &c. Ζώνη, pro Metonom. l. metonym.

ἠθοποιία pro ἠθοποιία, l. ἠθοποιία. ἥρως p.99. pro ἥρωσι leg. ἥρωσι. Θέσις, pag. 101. Adde hæc: Aristoteli dicitur disputator τιθέναι, id est, ponere, quod verum esse non asseverat, sed tanquam verum aut saltem verisimile sit disputando defendere conatur. Ita Thesis opponitur aphorismo: qui asseverat aliquid, & à quo abest dubitatio Academica.

ἵνα p. 106. pro ex peccati l. ex peccato. κατὰ, p.110. dele κατὰ μέρος.

κατ' ἄλλο p.111. pro ἐν ἑαυτῷ, l. ἐν ἑαυτῷ.

καθίζω pag.108. l. in Johannis Evangelio dicitur ἀνακαθίσας: In Marc.1 c. ἀνεκαθίσε. pag. 113. pro καταληψις l. κατάληψις.

μετεωρίζομαι p. 135. pro μετεωρ. l. μετεωρίζομαι. μεταφορικόν. p.141. pro & ἀντιστροφή. l. ea ἀντιστροφή. μηχανική pag. 14: pro σφαιροποιία l σφαιροποιία. p.144. pro Ænisorr. l. anisorrhopa.

παράλλαξις p 164. ad finem adde παράλλαξις, seu παραλλαγαὶ temporum seu horarum anni, sunt vicissitudines. Sic in politicis παραλλαγαὶ imperiorum.

ὁμαλότης p.152. l.21. leg. Citharœdi sent apud Ausonium. Exemplũ versuum ταγαρῶν, id est, quorum in medio brevis pro longa ponitur.

νεαρὸ pag.15. pro νεαρῶ leg. νεαρά.

Parallela p.164. pro exactus l. exactius.

Parallelismus pag. 165. pro grex cum, l grex, cui.

παραλυτικὸς pag. 164. Sic ἀποπληκτικὸς & ἐπιληπτικὸς pro ἀποπληκτος & ἐπίληπτος. Sic καταληπτικὸς pro κατάληπτος.

περιττὴ p. 179. obloriga, l. oblonga. ἀντιχώρησις pag. 178 lin.30. leg. Alterna attributio seu mutua propter commutationem persona. Eam etiam vocare possumus [illegible]

dicationis reciprocationē cum ea &c.p. 180.l 30. pro πινόμεν l. πίνομεν & lin.33. pro doctē, leg. docete. pag. 181. a.9. pro παντοπακὴ λέξις, l. παντοπακὴ λέξις. pag. 182. b.9. θεολογοῦνται leg. θεολογοῦντων. pag.186.b.31. περιθῶν. l. περιθῶν. p.200. b.32. pro quam l.quæ.pag.204. a. 25. pro περιφέρει l. περιφέρεις & l. 26.pro ἀνταλλάξει l. ἀνταλλάξει. Et lin. 39. dele signum parentheseos, pag. 205. a. 3. πάντως leg. πάντως. & l. 15. dele fin. parenthes. & lin. 23. pro Sardanapalæ l. Sardanapalo. pag.206.b.5.pro ἄδοξα l. ἄδοξα.pag. 210.l. 3.pro Tι l. τί. Et l. 19. συνάπτει l. συνάπτειν.p.211. b.36. τῆς ὑποθέσεως,l. τῆς ὑποθέσεως:& l.16. pro Stelllæ leg. Stellæ. pag. 212. pro sporadia l. sporadici. p.212. b.in tab.l.11. pro podagra realibus, l. podagra Borealibus familiaris Scorbutus. pag. 214.a.15. ἄπειρ l. ἄπειρ. pag.215.b.37. ἰατρευόμενοι l. ἰατρευόμενος: Ibid. Æscula pro Medico tum fere: l. Æsculapio medicorum ferē. pag.215.b. 3. leg. symbolizare ē barbarorum physicorum schola. pag. 216. a. 35. συμπεράσματι pro συμπεράσματα. p. 219. a. 36. πάθους l. πάθη. pag. 219. b. 7. qui l. quī. pag. 221.a.9. συνεχῶς l. συνεχές. p.222. a.5.cap. 10.l.cap.11.& lin.10. τὸ αὐλῶ pro τὸ αὐτό. Ibid.lin.3.pro cum,l.enim:lin.8.pro μέσθαι l. μαθεῖν. pag.223.a.6. ἀπογεγραμμένῳ l. ὑπογεγραμμένῳ. pag. 259. b.17. φιλομελεσματος l. φιλομελισμάτων. p. 261. lin.1. φθέγγω l. φθέγγω. & lin. 10.b. κεφάλαιον l. κεφάλαιον. pag.275.a.32.dele: Hinc decachordum. Ibid.penult.pro σμικρῶν l. σμικρῶν. p.238. l.non humilitas in Ethicis. pag.255.ad finem vocis Hypothesis adde: Hypothesis ὁλομερὴς est descriptio omnes rei partes componeps. pag.278.pro χῦμο leg. χῦμα.

In Sylloge Voc. &c.

Operarum seu Typothetarum πταίσματα *& errata sic corrige.*

Pag.286. l. affectiva verba scholasticē non barbarē dicitur,pro, verba affectum significantia. p.289.pro ἀδιάφορον l. ἀδιάφορον. pag. 290.pro aversatum l. aversatio, pro dissensu l. de censu. p.291. desideratur titulus hic: *Unus aut Duo*: cui subjiciantur hæc: Latini veteres, Unus & alter: Unus aut alter. Sic Livius: Uni aut alteri militi. p.294.ad vocem *celer*,adde:Celer in feminino genere non quidem est barbarum,sed antiquatū. Olim dicebant; celer origo, fama celer. Vide Lucret.pro Vitiosē igitur ibi l.priscē seu obsoletē. p.296.Ad finem vocis *condolere* adde;Condolescere afflictis est eorum incommodis affici. p.291.in voce *Contingibilia* pro contiguat l. contigua. p. 302.in voce *demeritorie* l.cogitationum & pro desalcare l.defalcare.p.304.pro fabulari l. fabularum. Amentes, ait quidam, insignis proceritatis homines censeri adeo vulgatum est, ut abierit in diverbium,. Amens (i.e. insulsus, bardus, indoctus) quilongus. Hic dicendum fuit Proverbium. Ibid. voci *Devotus* adde: Gens alicui devota est,id est, dedita. p.310. in voce Foriolus pro Quod l. qui: Ibid in *Facere Rev*.l. facere reverentiam alicui,honorem habere alicui. p.312.f.1.v.24.l.Inter archaismos hoc deputo. Nam Gerundium in Do hodie non est dativi casus in significatione activa. p.314.pro πυρετικῶς l. πυρετικῶς: Ad influxum adde :Sic apud Archangelum Mercenat.sæpe occurrit effluxum,pro, Quod effluxit. p.312 pro ἐπὶ τοῖς l. ἐπί τοῖς. p.32 . in Mammetr.pro corrutē l. corruptē. p.326.pro περιττώσεως l. περιττώσεως: pro περιττώσεων l.

περιτ-

[illegible] p.330.l. portitor proprie est custos portus vel exactor portorii Damas[illegible] tor mihi non luculentus usus est pro eo, qui portat: Jussus post multos grad[illegible] ralyticus annos, Mirandum! lecti portitor ipse fui. p.334. Res renascenda Sic homo moriendus, res pereunda apud Schol. pag.335. In Scenofactor: pro confector l. confector. pag.343. pro ὅτι l. ὥτι. pag.346. pro [illegible] l. [illegible]. pag.347. In [illegible] muniter l. communione, significat unà, κοινῇ, promiscuè p.359. l. [illegible] & συσκευάζεσθαι. p.321. per narcoiicitas l. narcoticitas. In fine pro noru rebus stu. l. novis rebus studens.

FINIS.

